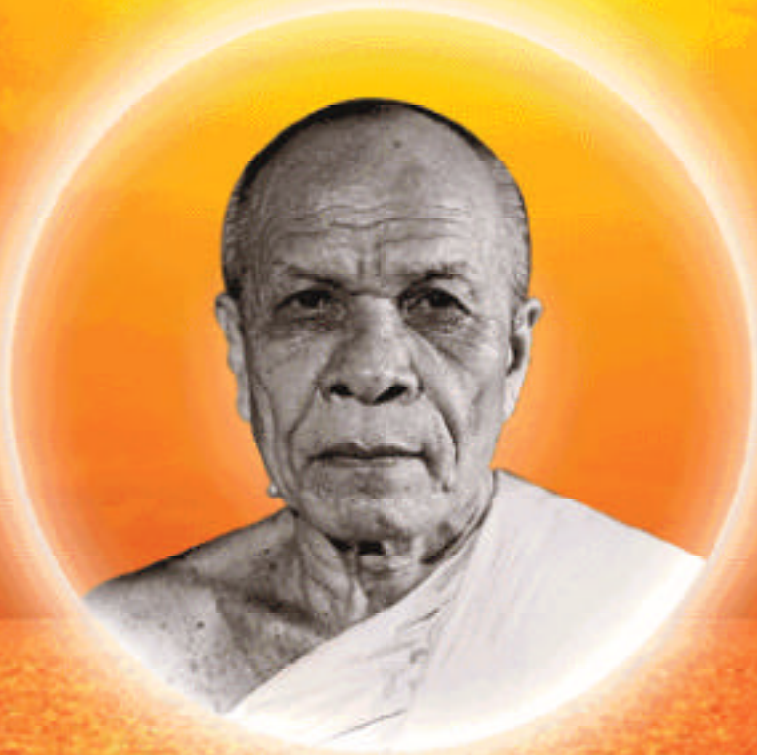

สาระสำคัญ

พระธรรมเทศนา

พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)

สาระสำคัญพระธรรมเทศนา
พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)

คำนำ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นยอดบรมครู เป็นเอกบุรุษแห่งโลก เป็นผู้ทรงแสดงสัจธรรมอันประเสริฐ เป็นที่พึ่งแห่งมนุษย์และเทวดาทั้งหลาย พระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์เป็นสิ่งละเอียดอ่อนลึกซึ้ง ผู้ดำเนินตามปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ย่อมจะรู้เห็นอย่างถ่องแท้ เฉกเช่นเดียวกับพระภิกษุหนุ่มผู้อุทิศชีวิตตน จนค้นพบสัจธรรมอันประเสริฐนี้ในคืนวันเพ็ญเดือน ๑๐ พุทธศักราช ๒๔๖๐ จนต่อมามหาชนรู้จักท่านในนาม พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) หลวงพ่อวัดปากน้ำภาษีเจริญ

ตลอดชีวิตพระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ ได้ศึกษา ปฏิบัติ พร้อมๆ กับการแนะนำสั่งสอนผู้อื่นควบคู่กันไปด้วย ทำให้คำสอนของท่านมีจำนวนมาก แต่เป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่งว่าคำสอนนั้นได้สูญหายไปจำนวนไม่น้อย ในเล่มนี้รวบรวมไว้เพียง ๖๙ กัณฑ์ โดยย่อความทุกกัณฑ์ให้สั้นลง เพื่อผู้สนใจจะได้ศึกษาเนื้อหาคำสอนของท่านได้สะดวก รวบลัดและรวดเร็วขึ้น

เป็นการยากมากที่จะย่อธรรมะบทยาวๆ ให้ได้ใจความสั้นแต่ครบถ้วนบริบูรณ์ และไม่ผิดเพี้ยน โดยเฉพาะเมื่อเป็นธรรมะภาคปฏิบัติอันวิจิตรของหลวงพ่อวัดปากน้ำ ซึ่งเป็นธรรมะที่ละเอียด ลึกซึ้ง รู้ได้ยาก เห็นได้ยาก ได้มาด้วยการสละชีวิตของท่านจน “เห็นแจ้ง” ทั้งหมด ผู้ใดปฏิบัติจริงย่อมเข้าถึงธรรมะนั้นได้จริงเช่นกัน

หากผู้อ่านมีพื้นฐานความรู้ธรรมะ และมีพื้นฐานการนั่งสมาธิเพื่อให้เข้าถึงธรรมกายมาก่อน ก็จะทำให้เข้าใจเนื้อความได้ง่ายขึ้น เมื่อท่านอ่านหนังสือเล่มนี้จบแล้ว คณะผู้จัดทำมีความปรารถนาอย่างยิ่งที่จะให้ทุกท่านได้อ่านฉบับเต็มทุกกัณฑ์ของหลวงพ่อวัดปากน้ำ เพื่อจะได้ทราบลีลาการเทศน์ และมีความซาบซึ้งในวิชชาธรรมกายยิ่งๆ ขึ้นไป

อย่างไรก็ตาม หนังสือเล่มนี้จะสัมฤทธิ์ผลก็ต่อเมื่อผู้อ่านลงมือปฏิบัติด้วยตัวเอง เพื่อพิสูจน์สัจธรรมที่หลวงพ่อวัดปากน้ำได้กล่าวไว้ และการรู้เห็นนี้จะเป็นพยาน ให้กับพระพุทธศาสนาว่าธรรมะของพระพุทธเจ้า เป็น “ของจริง” “ของแท้” ตามที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อท่านได้ยืนยันไว้ดีแล้วทุกประการ

หนังสือเล่มนี้ใช้หลักการย่อดังนี้

๑. ย่อสาระหลักทั้งกัณฑ์

๒. ชื่อเรื่องภายในวงเล็บ เป็นชื่อเรื่องที่ ตั้งขึ้น เพื่อง่ายต่อความเข้าใจ โดยสรุปจากเนื้อหาที่หลวงพ่อวัดปากน้ำเทศน์เป็นหลัก

๓. คำเทศนาของหลวงพ่อวัดปากน้ำในแต่ละกัณฑ์ จะเริ่มต้นด้วย นโม ๓ จบ ตามด้วยภาษาบาลี ในที่นี้จะย่อเหลือ นโม.....ตามด้วยบาลีอีก ๑ วรรค

๔. ข้อความในเครื่องหมายคำพูด เป็นข้อความของพระเดชพระคุณพระมงคลเทพมุนี (หลวงพ่อวัดปากน้ำภาษีเจริญ)

๕. ภายในกัณฑ์ ยกตัวอย่างภาษาบาลีในระหว่างกัณฑ์เพียงเล็กน้อย ซึ่งอาจไม่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ แต่ในที่นี้ยกขึ้นมาเพียงเพื่อประโยชน์ในการอ้างอิง ค้นคว้า

๖. บางกัณฑ์จะข้ามชื่อดวง ชื่อกาย เช่น บอกเพียงว่า ๖ ดวง ชื่อกายเริ่มต้นและกายสิ้นสุดเท่านั้น

๗. บางกัณฑ์ไม่มีวัน เดือน ปี ที่เทศน์ เพราะต้นฉบับเดิมไม่ได้ระบุไว้

ด้วยบุญบารมีที่คณะผู้จัดทำได้ตั้งใจทำหนังสือเล่มนี้ ขอบูชาธรรมแด่พระเดชพระคุณพระมงคลเทพมุนี หลวงพ่อวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ผู้ค้นพบวิชชาธรรมกาย ณ คืนวันเพ็ญ เดือน ๑๐ และพระเดชพระคุณพระราชภาวนาวิสุทธิ์ (หลวงพ่อธัมมชโย) เจ้าอาวาสวัดพระธรรมกาย ผู้สืบสานมโนปณิธานของหลวงพ่อวัดปากน้ำ ในการขยาย วิชชาธรรมกายไปทั่วโลก และด้วยบุญบารมีที่ท่านผู้อ่านได้ตั้งใจศึกษาและปฏิบัติตามธรรมะของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำภาษีเจริญได้นำมาแสดงไว้ดีแล้วนี้ ขอให้ทุกท่านได้รู้แจ้ง เห็นจริง ตามธรรมะนั้นทุกประการเทอญ

คณะผู้จัดทำ

๒๒ เมษายน ๒๕๔๑

ประวัติย่อ

พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)

ผู้ค้นพบวิชชาธรรมกาย

นามและฉายา	:	พระมงคลเทพมุนี หรือ หลวงพ่อวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ (สด จนฺทสโร)
นามเดิม	:	สด มีแก้วน้อย
วันเดือนปีเกิด	:	วันที่ ๑๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๒๗ ตรงกับวันศุกร์ แรม ๖ ค่ำ เดือน ๑๑ ปีวอก
ถิ่นกำเนิด	:	อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี
อุปสมบท	:	เดือนกรกฎาคม พ.ศ.๒๔๔๙ ณ วัดสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

ประกาศคุณูปการ

ท่านมีนิสัยทำจริงมาตั้งแต่เล็กๆ สามารถเรียนหนังสือได้ดีจนถึงขั้นบทเรียน สุดท้ายในสมัยนั้น คือการอ่านหนังสือมาลัยที่เขียนเป็นอักษรขอมได้อย่างคล่องแคล่ว

เมื่อจบการศึกษาได้ช่วยบิดามารดาค้าขาย โดยซื้อข้าวบรรทุกเรือต่อล่อง มาขายให้แก่โรงสี ครั้นอายุ ๑๙ ปี ได้อธิษฐานว่า

“ขอเราอย่าได้ตายเสียก่อน เมื่อบวชแล้วจะไม่ลาสิกขา ขอบวชไปจนตลอดชีวิต”

ท่านอุปสมบท เมื่ออายุย่าง ๒๒ ปี และด้วยความเป็นคนทำอะไรจริง ขยัน และอดทน ท่านได้ศึกษาธรรมะทั้งด้านปริยัติและปฏิบัติควบคู่กันไป

จนมีอายุย่างพรรษาที่ ๑๒ ในวันเพ็ญเดือน ๑๐ ปีพ.ศ.๒๔๖๐ ได้ตั้งสัจจาธิษฐานอย่างแน่วแน่ว่า

“ถ้าเรานั่งลงไปครั้งนี้ไม่เห็นธรรมที่พระพุทธเจ้าต้องการ
เป็นอันไม่ลุกจากที่นี้จนหมดชีวิต”

ในที่สุดท่านก็เข้าถึงพระธรรมกาย ตรัสรู้ธรรมของพระพุทธเจ้าและเผยแผ่พระสัจธรรมนี้จนเป็นที่กว้างขวางทั้งในและต่างประเทศ

คติธรรม พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)

ขุดบ่อสล่อธารา ให้อุดสล่าห์ขุดร่ำไป
ขุดตื้นตื้นน้ำ บ่ มี ขุดถึงที่น้ำจึงไหล

ด้วยความหมั่นมั่นใจไม่ประมาท
รักษาอาตม์ข่มใจไว้เป็นศรี
ผู้ฉลาดอาจตั้งหลัก ฟำนักดี
อันห้วงน้ำ ไม่มีมารังควาน

รักษ์ร่างพอสร่างร้าย รอดตน
ยอดเยี่ยมธรรมกายผล ผ่องแผ้ว
เลอเลิศล่วงกุศล ใดอื่น
เชิญท่านถือเอาแก้ว ก่องหล้า เรืองสกล

ประกอบเหตุ สั่งเกตผล ทนเอาเถิด ประเสริฐนัก
ไม่หยุดไม่ถึงพระ ตัวหยุดนี่แหละเป็นตัวสำเร็จ
ผลไม้ตกนกชุม น้ำเย็นปลาชอบอาศัย

พายเถิดนะพ่อพาย ตลาดจะวาย สายบัวจะเน่า
โซ่ไม่แก้ กุญแจไม่ไข จะไปได้อย่างไรละเจ้า

ประกอบเหตุ สั่งเกตผล สนใจเถิด ประเสริฐนัก
ประกอบในเหตุ สั่งเกตในผล สนใจเถิด ประเสริฐนัก
ประกอบที่ในเหตุ สั่งเกตในผล สนใจหนักเข้าเถิด ประเสริฐดียิ่งนัก

เกิดมาว่าจะมาหาแก้ว พบแล้วไม่กำ จะเกิดมาทำอะไร
อ้ายที่อยากมันก็หลอก อ้ายที่หยอกมันก็ลวง ทำให้จิตเป็นห่วงเป็นใย
เลิกอยากลาหยอก รีบออกจากกาม เดินตามขันธ์สามเรื่อยไป
เสร็จกิจสิบหก ไม่ตกกันดาร เรียกว่านิพพานก็ได้

สารบัญ

๑. หลักการเจริญภาวนา สมถวิปัสสนากรรมฐาน ---------- ๑
๒. พระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ ---------- ๖
๓. รตนัตตยคมนปณามคาถา (ความนอบน้อมพระรัตนตรัย) ---------- ๑๘
๔. อาทิตตปริยายสูตร (ธรรมะว่าด้วยของร้อน)---------- ๒๑
๕. สิ่งที่เป็นเกาะเป็นที่พึ่งของตน ---------- ๒๔
๖. สังคหวัตถุ ๑ ---------- ๒๗
๗. มงคลกถาว่าด้วยการอยู่ในประเทศอันสมควร
ความเป็นผู้มีบุญอันทำแล้วในกาลก่อน การตั้งตนไว้ชอบ ---------- ๓๑
๘. พระปรมัตถ์ : อกุศลจิต (อกุศลจิต ๑๒ ดวง)---------- ๓๔
๙. เบญจขันธ์ ---------- ๓๗
๑๐. ภารสุตตคาถา ๑ (ขันธ์ ๕ เป็นภาระอันหนัก ๑)---------- ๓๙
๑๑. คารวาธิกถา (เคารพพระสัทธรรม)---------- ๔๒
๑๒. ธรรมรักษาผู้ประพฤติธรรม ---------- ๔๔
๑๓. ธรรมนิยามสูตร (ธาตุธรรม) ---------- ๔๗
๑๔. เขมาเขมสรณคมน์ (ที่พึ่งอันเกษม)---------- ๕๐
๑๕. ติลักขณาทิคาถา ๑ (หนทางหมดจดวิเศษ) ---------- ๕๓
๑๖. ปัจฉิมวาจา (ความไม่ประมาท ๑) ---------- ๕๖
๑๗. ศีลเบื้องต่ำและศีลเบื้องสูง---------- ๕๙
๑๘. สมาธิ (สมาธิเบื้องต่ำ และสมาธิเบื้องสูง)---------- ๖๓
๑๙. โอวาทปาฏิโมกข์ ๑ (ปัญญาเบื้องต่ำ และปัญญาเบื้องสูง) ---------- ๖๖
๒๐. ศีลทั้ง ๓ ประการ (อธิศีล อธิจิต อธิปัญญา)---------- ๗๐
๒๑. อริยธนคาถา (ทรัพย์ของพระอริยเจ้า) ---------- ๗๓
๒๒. อุทานคาถา (ธรรมที่ทำให้สิ้นสงสัย ๑) ---------- ๗๖
๒๓. ปัพพโตปมคาถา (มรณภัย)---------- ๗๙
๒๔. ติลักขณาทิคาถา ๒ (วิปัสสนาภูมิ) ---------- ๘๒
๒๕. เกณิยานุโมทนาคาถา (พระสงฆ์เป็นประมุขแห่งบุญ)---------- ๘๖
๒๖. มงคลสูตรว่าด้วยการเว้นขาดจากบาป
การสำรวมจากการดื่มน้ำเมา ความไม่ประมาทในธรรมทั้งหลาย---------- ๙๐
๒๗. มงคลสูตรว่าด้วยจิตของผู้ที่โลกธรรมกระทบแล้วไม่หวั่นไหว
เป็นจิตไม่ยินร้าย เป็นจิตไม่ยินดี เป็นจิตเกษม ---------- ๙๓
๒๘. รัตนสูตร (ว่าด้วยพุทธรัตนะ) ---------- ๙๖
๒๙. ภัตตานุโมทนากถา ๑ (ทานที่ให้ผลมาก) ---------- ๑๐๐
๓๐. ภัตตานุโมทนากถา ๒ (ทะเลบุญ) ---------- ๑๐๔
๓๑. รัตนสูตร : สังฆรัตนะ ---------- ๑๐๙
๓๒. รัตนสูตร : ธรรมรัตนะ ---------- ๑๑๑

๓๓. รัตนะ (ของที่ได้โดยยาก ๑) ---------- ๑๑๔
๓๔. กรณียเมตตสูตร ๑ (คุณธรรม ๑๔ ประการ) ---------- ๑๑๘
๓๕. กรณียเมตตสูตร ๒ (แผ่เมตตา) ---------- ๑๒๑
๓๖. ขันธปริตร (การรักษาขันธ์ โดยแผ่เมตตา) ---------- ๑๒๔
๓๗. ธชัคคสูตร (การแพ้ชนะ) ---------- ๑๒๗
๓๘. โพชฌงคปริตร (โพชฌงค์ ๗ ประการ) ---------- ๑๒๙
๓๙. ปกิณกะ ๑ (การเคารพพระรัตนตรัย) ---------- ๑๓๒
๔๐. สัจจกิริยาคาถา (ที่พึ่งอันประเสริฐ) ---------- ๑๓๔
๔๑. สังวรคาถา (ความสำรวมระวัง) ---------- ๑๓๗
๔๒. ติลักขณาทิคาถา ๒ (ความไม่เที่ยงเป็นทุกข์ ไม่ใช่ตัว) ---------- ๑๔๑
๔๓. ติลักขณาทิคาถา ๓ (ธรรมขาวธรรมดำ) ---------- ๑๔๔
๔๔. สุขที่สัตว์ปรารถนาจะพึงได้ (สละสุขน้อยสู่สุขมาก) ---------- ๑๔๗
๔๕. สติปัฏฐานสูตร ---------- ๑๕๐
๔๖. มหาสติปัฏฐานสูตร ---------- ๑๕๓
๔๗. โอวาทปาฏิโมกข์ ๒ (อุดมการณ์) ---------- ๑๕๖
๔๘. พุทธโอวาท (ธรรม ๕ ก่อเกิดสุข) ---------- ๑๕๙
๔๙. ธรรมทั้งหลายเกิดแต่เหตุ ---------- ๑๖๒
๕๐. การแสดงศีล (กิเลสอาสวะ) ---------- ๑๖๕
๕๑. ปกิณกะ ๒ (ความต่างของสัตบุรุษและอสัตบุรุษ) ---------- ๑๖๙
๕๒. ของที่ได้โดยยาก (ของที่ได้โดยยาก ๒) ---------- ๑๗๒
๕๓. ภัตตานุโมทนากถา (อานิสงส์การถวายสังฆทาน) ---------- ๑๗๖
๕๔. ความไม่ประมาท (ความไม่ประมาท ๒) ---------- ๑๘๒
๕๕. อริยทรัพย์ (เหตุแห่งความไม่จน) ---------- ๑๘๔
๕๖. พุทธอุทานคาถา (ธรรมที่ทำให้สิ้นสงสัย ๒) ---------- ๑๘๗
๕๗. การย่อย่นสกลพุทธศาสนา (ธรรม ๔ ก่อเกิดสุข) ---------- ๑๙๐
๕๘. สังคหวัตถุ ๒ ---------- ๑๙๓
๕๙. ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ---------- ๑๙๖
๖๐. อนุโมทนาคาถา (ความเคารพ) ---------- ๑๙๙
๖๑. ภัตตานุโมทนาคาถา ๓ (การให้พร) ---------- ๒๐๑
๖๒. อริยธนคาถา ๒ (ทรัพย์อันประเสริฐของพระอริยเจ้า) ---------- ๒๐๔
๖๓. ภารสุตตกถา ๒ (ขันธ์ ๕ เป็นภาระอันหนัก ๒) ---------- ๒๐๗
๖๔. โพธิปักขิยธรรมกถา : อริยอัฏฐังคิกมรรค (มรรคมีองค์ ๘) ---------- ๒๑๐
๖๕. โอวาท พระภาวนาโกศลเถร (สด จันทสโร) ---------- ๒๑๓
๖๖. หิริโอตตัปปะ (ภาค ๑) ---------- ๒๑๕
๖๗. หิริโอตตัปปะ (ภาค ๒) ---------- ๒๑๙
๖๘. ทานานุโมทนากถา (ฉากหลัง) ---------- ๒๒๒
๖๙. โอวาทปาฏิโมกขาทิปาฐะ (อุดมการณ์ หลักการ วิธีการ) ---------- ๒๒๖

สารบัญหมวดหมู่กัณฑ์

๑. หมวดพระรัตนตรัย

กัณฑ์ ๒ พระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ ---------- ๖
กัณฑ์ ๓ รตนัตตยคมนปณามคาถา (ความนอบน้อมพระรัตนตรัย) ---------- ๑๘
กัณฑ์ ๒๘ รัตนสูตร (ว่าด้วยพุทธรัตนะ) ---------- ๙๖
กัณฑ์ ๓๑ รัตนสูตร : สังฆรัตนะ ---------- ๑๐๙
กัณฑ์ ๓๒ รัตนสูตร : ธรรมรัตนะ ---------- ๑๑๑

๒. หมวดความสุข

กัณฑ์ ๔๔ สุขที่สัตว์ปรารถนาจะพึงได้ (สละสุขน้อยสู่สุขมาก) ---------- ๑๔๗
กัณฑ์ ๔๘ พุทธโอวาท (ธรรม ๕ ก่อเกิดสุข) ---------- ๑๕๙
กัณฑ์ ๕๗ การย่อย่นสกลพุทธศาสนา (ธรรม ๔ ก่อเกิดสุข) ---------- ๑๙๐

๓. หมวดที่พึ่ง

กัณฑ์ ๕ สิ่งที่เป็นเกาะเป็นที่พึ่งของตน ---------- ๒๔
กัณฑ์ ๑๔ เขมาเขมสรณคมน์ (ที่พึ่งอันเกษม) ---------- ๕๐
กัณฑ์ ๔๐ สัจจกิริยาคาถา (ที่พึ่งอันประเสริฐ) ---------- ๑๓๔

๔. หมวดทาน

กัณฑ์ ๒๕ เกณิยานุโมทนาคาถา (พระสงฆ์เป็นประมุขแห่งบุญ) ---------- ๘๖
กัณฑ์ ๒๙ ภัตตานุโมทนากถา ๑ (ทานที่ให้ผลมาก) ---------- ๑๐๐
กัณฑ์ ๓๐ ภัตตานุโมทนากถา ๒ (ทะเลบุญ) ---------- ๑๐๔
กัณฑ์ ๕๓ ภัตตานุโมทนากถา ๓ (อานิสงส์การถวายสังฆทาน) ---------- ๑๗๖
กัณฑ์ ๖๑ ภัตตานุโมทนาคาถา ๔ (การให้พร) ---------- ๒๐๑
กัณฑ์ ๖๘ ทานานุโมทนากถา (ฉากหลัง) ---------- ๒๒๒

๕. หมวดศีล สมาธิ ปัญญา

กัณฑ์ ๑๗ ศีลเบื้องต่ำและศีลเบื้องสูง ---------- ๕๙
กัณฑ์ ๑๘ สมาธิ (สมาธิเบื้องต่ำและสมาธิเบื้องสูง) ---------- ๖๓
กัณฑ์ ๑๙ โอวาทปาฏิโมกข์ ๑ (ปัญญาเบื้องต่ำและปัญญาเบื้องสูง) ---------- ๖๖
กัณฑ์ ๒๐ ศีลทั้ง ๓ ประการ (อธิศีล อธิจิต อธิปัญญา) ---------- ๗๐
กัณฑ์ ๕๐ การแสดงศีล (กิเลสอาสวะ) ---------- ๑๖๕

๖. หมวดสังคหวัตถุ

กัณฑ์ ๖ สังคหวัตถุ ๑ ---------- ๒๗
กัณฑ์ ๕๘ สังคหวัตถุ ๒ ---------- ๑๙๓

๗. หมวดติลักขณาทิคาถา

กัณฑ์ ๑๕ ติลักขณาทิคาถา ๑ (หนทางหมดจดวิเศษ) ---------- ๕๓
กัณฑ์ ๒๔ ติลักขณาทิคาถา ๒ (วิปัสสนาภูมิ) ---------- ๘๒

กัณฑ์ ๔๒ ติลักขณาทิคาถา ๓ (ความไม่เที่ยงเป็นทุกข์ ไม่ใช่ตัว) ---------- ๑๔๑
กัณฑ์ ๔๓ ติลักขณาทิคาถา ๔ (ธรรมขาวธรรมดำ) ---------- ๑๔๔

๘. หมวดอริยทรัพย์

กัณฑ์ ๒๑ อริยธนคาถา ๑ (ทรัพย์ของพระอริยเจ้า) ---------- ๗๓
กัณฑ์ ๕๕ อริยทรัพย์ (เหตุแห่งความไม่จน) ---------- ๑๘๔
กัณฑ์ ๖๒ อริยธนคาถา ๒ (ทรัพย์อันประเสริฐของพระอริยเจ้า) ---------- ๒๐๔

๙. หมวดมงคลกถา

กัณฑ์ ๗ การอยู่ในประเทศอันสมควร ---------- ๓๑
ความเป็นผู้มีบุญอันทำแล้วในกาลก่อน การตั้งตนไว้ชอบ ----------
กัณฑ์ ๒๖ การเว้นขาดจากบาป ---------- ๙๐
การสำรวมจากการดื่มน้ำเมา ----------
ความไม่ประมาทในธรรมทั้งหลาย ----------
กัณฑ์ ๒๗ จิตของผู้ที่โลกธรรมกระทบแล้ว ไม่หวั่นไหว ---------- ๙๓
เป็นจิตไม่ยินร้าย เป็นจิตไม่ยินดี เป็นจิตเกษม ----------

๑๐. หมวดความเคารพ

กัณฑ์ ๑๑ คาราวาธิกถา (เคารพพระสัทธรรม) ---------- ๔๒
กัณฑ์ ๓๙ ปกิณกะ ๑ (การเคารพพระรัตนตรัย) ---------- ๑๓๒
กัณฑ์ ๖๐ อนุโมทนาคาถา (ความเคารพ) ---------- ๑๙๙

๑๑. หมวดของที่ได้โดยยาก

กัณฑ์ ๓๓ รัตนะ (ของที่ได้โดยยาก ๑) ---------- ๑๑๔
กัณฑ์ ๕๒ ของที่ได้โดยยาก (ของที่ได้โดยยาก ๒) ---------- ๑๗๒

๑๒. หมวดขันธ์ ๕

กัณฑ์ ๙ เบญจขันธ์ ---------- ๓๗
กัณฑ์ ๑๐ ภารสุตตคาถา ๑ (ขันธ์ ๕ เป็นภาระอันหนัก ๑) ---------- ๓๙
กัณฑ์ ๖๓ ภารสุตตกถา ๒ (ขันธ์ ๕ เป็นภาระอันหนัก ๒) ---------- ๒๐๗

๑๓. หมวดประพฤติธรรม

กัณฑ์ ๑๒ ธรรมรักษาผู้ประพฤติธรรม ---------- ๔๔
กัณฑ์ ๕๑ ปกิณกะ (ความต่างของสัตบุรุษ และอสัตบุรุษ) ---------- ๑๖๙
กัณฑ์ ๖๕ โอวาท พระภาวนาโกศลเถร (สด จันทสโร) ---------- ๒๑๓

๑๔. หมวดหิริโอตตัปปะ

กัณฑ์ ๖๖ หิริโอตตัปปะ ๑ (ภาค ๑) ---------- ๒๑๕
กัณฑ์ ๖๗ หิริโอตตัปปะ ๒ (ภาค ๒) ---------- ๒๑๙

๑๕. หมวดโอวาทปาฏิโมกข์

กัณฑ์ ๔๗ โอวาทปาฏิโมกข์ ๒ (อุดมการณ์) ---------- ๑๕๖
กัณฑ์ ๖๙ โอวาทปาฏิโมกขาทิปาฐะ (อุดมการณ์ หลักการ วิธีการ) ---------- ๒๒๖

๑๖. หมวดเมตตา

กัณฑ์ ๓๔ กรณียเมตตสูตร ๑ (คุณธรรม ๑๔ ประการ) ---------- ๑๑๘
กัณฑ์ ๓๕ กรณียเมตตสูตร ๒ (แผ่เมตตา) ---------- ๑๒๑
กัณฑ์ ๓๖ ขันธปริตร (การรักษาขันธ์โดยแผ่เมตตา) ---------- ๑๒๔

๑๗. หมวดพุทธอุทาน

กัณฑ์ ๒๒ อุทานคาถา (ธรรมที่ทำให้สิ้นสงสัย ๑) ---------- ๗๖
กัณฑ์ ๕๖ พุทธอุทานคาถา (ธรรมที่ทำให้สิ้นสงสัย ๒) ---------- ๑๘๗

๑๘. หมวดสติปัฏฐานสูตร

กัณฑ์ ๔๕ สติปัฏฐานสูตร ---------- ๑๕๐
กัณฑ์ ๔๖ มหาสติปัฏฐานสูตร ---------- ๑๕๓

๑๙. หมวดความไม่ประมาท

กัณฑ์ ๑๖ ปัจฉิมวาจา (ความไม่ประมาท ๑) ---------- ๕๖
กัณฑ์ ๕๔ พระพุทธภาษิต ความไม่ประมาท (ความไม่ประมาท ๒) ---------- ๑๘๒

๒๐. หมวดพระสูตรอื่นๆ

กัณฑ์ ๔ อาทิตตปริยายสูตร (ธรรมะว่าด้วยของร้อน) ---------- ๒๑
กัณฑ์ ๑๓ ธรรมนิยามสูตร (ธาตุธรรรม) ---------- ๔๗
กัณฑ์ ๓๗ ธชัคคสูตร (การแพ้ชนะ) ---------- ๑๒๗
กัณฑ์ ๕๙ ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ---------- ๑๙๖

๒๑. หมวดเบ็ดเตล็ด

กัณฑ์ ๑ หลักการเจริญภาวนา สมถวิปัสสนากรรมฐาน ---------- ๑
กัณฑ์ ๘ พระปรมัตถ์ อกุศลจิต (อกุศลจิต ๑๒ ดวง) ---------- ๓๔
กัณฑ์ ๒๓ ปัพพโตปมคาถา (มรณภัย) ---------- ๗๙
กัณฑ์ ๓๘ โพชฌงคปริตร (โพชฌงค์ ๗ ประการ) ---------- ๑๒๙
กัณฑ์ ๔๑ สังวรคาถา (ความสำรวมระวัง) ---------- ๑๓๗
กัณฑ์ ๔๙ ธรรมทั้งหลายเกิดแต่เหตุ ---------- ๑๖๒
กัณฑ์ ๖๔ โพธิปักขิยธรรมกถา : อริยอัฏฐังคิกมรรค (มรรคมีองค์ ๘) ---------- ๒๑๐

Dhammaintrend ร่วมเผยแพร่และแบ่งปันเป็นธรรมทาน

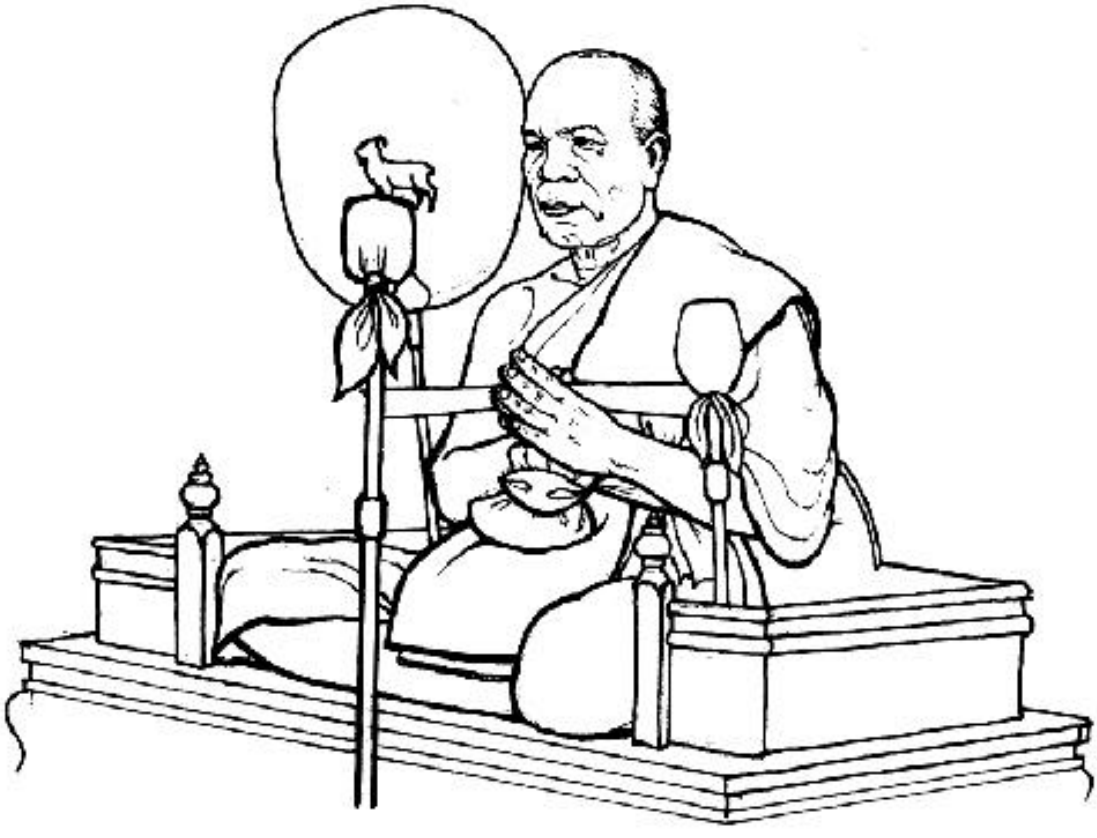

พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)
ผู้ค้นพบวิชชาธรรมกาย

๑
หลักการเจริญภาวนา สมถวิปัสสนากรรมฐาน

พระพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ ทั้งอดีต ปัจจุบัน อนาคต ล้วนทรงสอนให้สัตว์โลก

- ละชั่ว ด้วยกาย วาจา ใจ
- ทำความดี ด้วยกาย วาจา ใจ
- ทำใจให้ผ่องใส

การที่จะทำใจของตนให้ดีตามนี้ได้มีหลักคือ **สมถวิปัสสนา** อันเป็นวิชชาสำคัญในพระพุทธศาสนา ตามพระบาลีว่า

เทฺว เม ภิกฺขเว วิชฺชาภาคิยา ฯ "ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย วิชชามี ๒ อย่าง คือ
สมถะ คือ ความสงบระงับ วิปัสสนา คือ ความเห็นแจ้ง
สมถะ เป็นขึ้นแล้ว ต้องการให้จิตเป็นขึ้น
จิตเป็นขึ้น ต้องการให้ความกำหนัดยินดีหมดไป
วิปัสสนา เป็นขึ้นแล้วต้องการทำให้ปัญญาเป็นขึ้น
ปัญญาเป็นขึ้น ต้องการให้ความไม่รู้จริงอันใดที่
อยู่กับจิตใจหมดไป"

สมถะ เป็นวิชชาต้น แปลว่า **สงบระงับใจ**

วิปัสสนา เป็นขั้นสูง แปลว่า **เห็นแจ้ง**

"สมถะ - วิปัสสนา ๒ อย่างนี้ เป็นธรรมอันสุขุม ลุ่มลึกในทางพระพุทธศาสนา ผู้พูดได้ศึกษามาตั้งแต่บวช พอบวชออกจากโบสถ์แล้วได้วันหนึ่ง รุ่งขึ้นอีกวันหนึ่งก็เรียนทีเดียว ไม่ได้หยุดเลย บัดนี้ทั้งเรียนด้วย ทั้งสอนด้วย ทั้ง ๒ อย่างนี้"

สมถะและวิปัสสนามีภูมิแค่ไหน ?

สมถะมี ๔๐ ภูมิ คือกสิณ ๑๐ อสุภะ ๑๐ อนุสติ ๑๐ พรหมวิหาร ๔ อาหาเรปฏิกูลสัญญา ๑ จตุธาตุววัตถาน ๑ อรูปฌาน ๔

วิปัสสนามี ๖ ภูมิ คือ ขันธ์ ๕ อายตนะ ๑๒ ธาตุ ๑๘ อินทรีย์ ๒๒ อริยสัจ ๔ ปฏิจจสมุปบาทธรรม (เป็นธรรมที่อาศัยซึ่งกันและกันเกิดขึ้น)

เริ่มต้นการเรียนภูมิของสมถะ **"ต้องทำใจหยุดก่อน"** ตรงตามความหมายว่า **สงบนิ่ง**

ใจ ประกอบด้วยความเห็น ความจำ ความคิด ความรู้ รวมกันเป็นจุดเดียว อยู่ที่เบาะน้ำเลี้ยงหัวใจ

ความเห็น อยู่ที่ท่ามกลางกาย
ความจำ อยู่ที่ท่ามกลางเนื้อหัวใจ
ความคิด อยู่ที่ท่ามกลางดวงจิต
ความรู้ อยู่ที่ท่ามกลางดวงวิญญาณ

ใจเป็นของลึกซึ้ง เวลาเรานั่งอยู่ที่นี่ ใจสอดไปถึงบ้าน นรก สวรรค์ นิพพานก็ได้ ถ้าว่ารู้แคบก็สอดไปได้แคบ รู้กว้างสอดไปได้กว้าง ถ้ารู้ละเอียดหรือหยาบก็สอดไปได้ แล้วแต่ความรู้ความเห็นของมัน

เราต้องรวมใจ ให้เห็น จำ คิด รู้ หยุดเป็นจุดเดียวที่กลางกายมนุษย์ ตรงตำแหน่งสะดือทะลุหลัง ขวาทะลุซ้าย กลางกั๊กข้างใน ที่ขึงด้าย ตัดกันเหนือขึ้นมา ๒ นิ้วมือ ตรงนั้นเป็นที่ตั้ง**ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์** ใสบริสุทธิ์เท่าฟองไข่แดงของไข่ไก่

ที่สอนให้เอาพระของขวัญไปจรดที่กลางดวงนั้น ที่เขาบอกว่า ตั้งใจจะทำบุญทำกุศล เราจะรักษา ศีลเจริญภาวนา ต้องเอาใจหยุด ตรงกลางนั้น เมื่อเอาใจหยุดได้ ใช้สัญญาจำให้มั่นหยุดนิ่งบังคับเชียว ถ้าไม่นิ่งใช้บริกรรมภาวนาบังคับไว้

"พอใจหยุดเท่านั้นถูกตัวสมถะแล้ว หยุดนั่นแหละเป็นตัวสมถะ **หยุดนั้นเอง เป็นตัวสำเร็จ ทั้งทางโลกและทางธรรมสำเร็จหมด** โลกจะได้รับความสุขใจ ต้องหยุดตามส่วนของโลก ธรรมจะได้รับความสุข ต้องหยุดตามส่วนของธรรม"

ท่านได้แนะนำไว้ตามวาระพระบาลีว่า

"นตฺถิ สนฺติปรํ สุขํ สุขอื่นนอกจากหยุดจากนิ่งไม่มี"

หยุดนั้นเป็นตัวสำคัญ เมื่อใจหยุด เราก็ต้องหยุดในหยุด หยุดในหยุดอยู่นั่นเอง ไม่มีถอยหลังกลับ และใจที่หยุดต้องถูกกลาง จึงจะถูกสิบ พอถูกสิบก็จะเข้าถึงศูนย์ ดังโบราณว่า

"เห็นสิบแล้วเห็นศูนย์ เป็นเค้ามูลสืบกันมา เที่ยงแท้แน่นักหนา ตั้งอนิจจาเป็นอาจิณ จุติแล้วปฏิสนธิ ย่อมเวียนวนอยู่ทั้งสิ้น สังขาราไม่ยืนยิน ราคีสิ้นเป็นตัวมา"

โลกกับธรรมอาศัยกัน

ทางโลก สัตว์โลกมาเกิดในโลกได้ ต้องอาศัยสิบแล้วตกศูนย์

ทางธรรม ไปนิพพานก็ต้องอาศัย สิบ-ศูนย์ เข้าสิบ คือใจหยุดแล้วเห็น "ศูนย์" คือ เห็นดวงใสเท่าดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์ผุดขึ้น เรียก **"ดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน"** (ดวงปฐมมรรค) เป็นหนทางเบื้องต้นทางเดียวของมรรคผลนิพพาน จึงเรียกอีกชื่อว่า **"เอกายนมรรค"** แปลว่า **หนทางเอกไม่มีสอง**

พระพุทธเจ้า พระอรหันต์ จะเข้าสู่นิพพาน ไปทางนี้ทางเดียวไม่ซ้ำกัน ไม่มีทางแยก แต่ว่าการไปบางท่านเร็ว บางท่านช้า ถึงได้ชื่อว่าไม่ซ้ำกัน แล้วแต่นิสัยวาสนาที่สั่งสมอบรมไว้

หยุดอยู่กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ หยุดถูกส่วนเป็นดวงใส หรือดวงปฐมมรรค หยุดในหยุด กลางของหยุดเข้าไปเรื่อยๆ จะเป็นดวงเป็นลำดับ อีก ๕ ดวง คือ ดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ

อาศัยการเข้ากลางดวงต่างๆ ๖ ดวง ดังกล่าวจะเข้าถึง ๑๘ กาย ดังต่อไปนี้

๑) กายมนุษย์
๒) กายมนุษย์ละเอียด (เป็นกายฝัน ที่เรามักเห็นเวลาหลับ)
๓) กายทิพย์
๔) กายทิพย์ละเอียด
๕) กายรูปพรหม
๖) กายรูปพรหมละเอียด
๗) กายอรูปพรหม
๘) กายอรูปพรหมละเอียด (ถึงแค่กายนี้ เป็นขั้นสมถะ)
๙) กายธรรม
๑๐) กายธรรมละเอียด
๑๑) กายธรรมพระโสดา
๑๒) กายธรรมพระโสดาละเอียด
๑๓) กายธรรมพระสกิทาคา
๑๔) กายธรรมพระสกิทาคาละเอียด
๑๕) กายธรรมพระอนาคา
๑๖) กายธรรมพระอนาคาละเอียด
๑๗) กายธรรมพระอรหัต
๑๘) กายธรรมพระอรหัตละเอียด

กายธรรม เป็นรูปเหมือนพระปฏิมากร เกตุดอกบัวตูม ใสเป็นกระจกส่องเงาหน้า หน้าตักโตเท่าใด ดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายก็เท่ากัน กลมรอบตัว อยู่กลางกายธรรม **ธรรมกายเป็นตัวพุทธรัตนะ ดวงธรรมนั้นเป็นธรรมรัตนะ**

เมื่อถึงกายธรรมพระอรหัตละเอียดนี้แล้ว หลุดจากกิเลส เสร็จกิจในพระพุทธศาสนา ทั้งสมถะและวิปัสสนา

> "ตั้งแต่กายมนุษย์ถึงกายอรูปพรหมละเอียด แค่นั้นเรียกว่า**ขั้นสมถะ** ตั้งแต่กายธรรมโคตรภูทั้งหยาบทั้งละเอียด จนกระทั่งกายพระอรหัตทั้งหยาบ ทั้งละเอียด เป็น**ขั้นวิปัสสนา**ทั้งนั้น **ที่เรามาเรียนสมถวิปัสสนาวันนี้ ต้องเดินแนวนี้ ผิดแนวนี้ไม่ได้ และก็ต้องเป็นอย่างนี้ ผิดอย่างนี้ไปไม่ได้ ผิดอย่างนี้ไปก็เลอะเหลว"**

เมื่อเข้าถึงกายใดได้ ก็ยึดกายนั้นเป็นแบบต่อๆ ไป จนกระทั่งเข้าถึงกายธรรมอรหัตละเอียด

> "จะไปทางนี้ต้องหยุด ทางธรรมเริ่มต้นต้องหยุดตั้งแต่ต้นจนกระทั่งพระอรหัต ถ้าไม่หยุดก็ไปไม่ได้ ชัดทีเดียว แปลกไหมล่ะ ทางโลกเขาต้องไปกัน ปราดเปรียว ว่องไวคล่องแคล่วต้องเล่าเรียนกันมากมาย จนกระทั่งรู้เท่าทันเหลี่ยมคูผู้คนตลอดสาย จึงจะปกครองโลกได้ เจริญรุ่งเรืองได้ **แต่ว่าจะไปทางธรรมนี่แปลก หยุดเท่านั้นแหละไปได้ หยุดอย่างเดียวเท่านั้น"**

หลวงพ่อวัดปากน้ำเล่าเรื่องพระองคุลิมาล เพื่อแสดงให้เห็นว่า **คำว่า "หยุด" เป็นคำในคัมภีร์พระพุทธศาสนา**

ในสมัยพุทธกาล ณ กรุงสาวัตถี ครอบครัวพราหมณ์ปุโรหิตให้กำเนิดบุตรชาย ตรวจดูรู้ว่าจะกลายเป็นโจรร้าย จึงนำไปทูลพระเจ้าปเสนทิโกศล พระองค์เห็นยังเล็กจึงให้เลี้ยงไว้ แล้วให้การศึกษาอย่างดี ตั้งชื่อว่า **"อหิงสกกุมาร"** แปลว่า กุมารผู้ไม่เบียดเบียนใคร

ครั้นโตขึ้นได้ศึกษาเล่าเรียนกับอาจารย์ทิศาปาโมกข์ เป็นที่รักของอาจารย์มาก ต่อมาอาจารย์ถูกลูกศิษย์ที่เหลือยุยง จนถึงกับหลอกให้อสิงสกกุมารไปตัดนิ้วคนมา ๑,๐๐๐ นิ้วแล้วจึงจะสอนวิชาเจ้าโลกให้ เพื่อลวงให้อหิงสกกุมารถูกฆ่าตายไปเอง

ในวันสุดท้ายที่จะตัดนิ้วครบ ๑,๐๐๐ นิ้ว พระพุทธองค์เสด็จไปโปรด องคุลิมาลเห็นพระพุทธองค์ก็ไล่ฟัน แต่พระองค์ก็ถอยห่างออกไปทุกที องคุลิมาลร้องเรียกให้หยุด พระองค์จึงตรัสว่า

"สมณะหยุดแล้ว แต่ท่านไม่หยุด"

พุทธองค์ทรงแสดงธรรมจนองคุลิมาลเกิดความเลื่อมใสศรัทธา และขอบวชอยู่ในพระพุทธศาสนา เป็นพระอสีติมหาสาวกองค์สุดท้าย คือองค์ที่ ๘๐ ของพระองค์ต่อไป

ถ้าไม่หยุด จะปฏิบัติศาสนาสัก ๔๐ - ๕๐ ปี อายุ ๑๐๐ - ๑๓๐ ปี หยุดเข้าสิบเข้าศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ไม่ได้ ก็ไม่ถูกศาสนาสักที

วิธีเจริญภาวนา

นั่งคู้บัลลังก์ ขัดสมาธิ ขาขวาทับขาซ้าย มือขวาทับมือซ้าย นิ้วชี้มือขวาจรดหัวแม่มือข้างซ้าย ตั้งตัวตรง

วิธีทำสมถวิปัสสนา ต้องมี **"บริกรรมภาวนา"** กับ **"บริกรรมนิมิต"** คู่กัน

ฐานที่ ๑ บริกรรมนิมิต ให้กำหนดเครื่องหมายเป็นดวงใสเหมือนเพชรลูกที่เจียระไนแล้ว ไม่มีขนแมวโตเท่าแก้วตา อย่าให้ใจแว่บไปที่อื่น ผู้หญิงกำหนดเข้าปากช่องจมูกซ้าย ผู้ชายกำหนดเข้าปากช่องจมูกขวา **บริกรรมภาวนา** เพื่อประคองบริกรรมนิมิตนั้นว่า**"สัมมาอะระหัง"** ตรึกนึกถึงดวงใส ใจหยุดอยู่กลางดวงใส

ฐานที่ ๒ เลื่อนไปที่เพลาตา หญิงอยู่ซ้าย ชายข้างขวา ตรงหัวตาที่มูลตาออก ตามช่องลม หายใจเข้าออกข้างใน

ฐานที่ ๓ เลื่อนจากเพลาตา เข้าไปกลางกั๊กศีรษะข้างในพอดี ต้องกลับตาเข้าไปข้างหลัง ให้ตาค้างเหมือนคนชักจะตาย จนค้างแน่นให้ความเห็นกลับไปข้างหลัง แล้วค่อยๆ ให้เห็นกลับเข้าข้างใน

ฐานที่ ๔ เลื่อนไปที่ปากช่องเพดานที่อาหารสำลัก

ฐานที่ ๕ เลื่อนไปปากช่องคอ

ฐานที่ ๖ เลื่อนไปกลางตัว สุดลมหายใจเข้าออก สะดือทะลุหลัง ขวาทะลุซ้าย กลางกั๊กพอดี

ฐานที่ ๗ เหนือกลางตัวขึ้นมา ๒ นิ้วมือ จากฐานที่ ๖ มีศูนย์ ๕ ศูนย์ คือ

ศูนย์กลาง คือ อากาศธาตุ
ศูนย์ข้างหน้า คือ ธาตุน้ำ
ศูนย์ข้างขวา คือ ธาตุดิน
ศูนย์ข้างหลัง คือ ธาตุไฟ
ศูนย์ข้างซ้าย คือ ธาตุลม

เครื่องหมายใสสะอาด ตรงช่องอากาศขาดกลาง ตรงนั้นเรียกว่า **ศูนย์**

ศูนย์เป็นที่เกิด - ตาย

เวลาสัตว์ไปเกิดมาเกิด ก็มาอยู่ในที่สิบ อยู่ในกลางดวงนั้น

พ่อแม่ประกอบธาตุธรรมถูกส่วนก็ตกศูนย์ พอตกศูนย์ ก็ลอยขึ้นมาเหนือกลางตัว ๒ นิ้วมือ เป็นดวงกลมใส เท่าฟองไข่แดงของ ไข่ไก่ เรียกว่า "ศูนย์"

จะไปนิพพานก็ต้องเข้า "ศูนย์"

"จะตายจะเกิดเดินตรงกันข้าม ถ้าจะเกิดก็เดินนอกออกไป ถ้าจะไม่เกิด ก็ต้องเดินในเข้าไป กลางเข้าไว้ หยุดเข้าไว้ ไม่คลาดเคลื่อน... ที่ใจเราวุ่นวายอยู่นี่มันทำอะไร มันต้องการจะเวียนว่ายตายเกิด **ถ้าใจเรานิ่งอยู่ในกลาง นั้นมันจะเลิกเวียนว่ายตายเกิด"**

เราต้องทำใจหยุดอยู่ที่ "ศูนย์" จนเห็น "ดวงธรรม" กลางของกลางต่อไป จนพบดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ

"นั่งภาวนา ทำใจให้หยุด ให้หยุดสักกระพริบตาเดียวเท่านั้น ที่สร้างโบสถ์วิหารศาลาการเปรียญสู้ไม่ได้หรอก...พิจารณาความแปรผันของเบญจขันธ์ร่างกายว่าไม่เที่ยงยักเยื้องแปรผันเป็นของปฏิกูล เท่านี้บุญมากกว่า... ให้เราแสวงหาเขตบุญในพระพุทธศาสนา ให้มั่นเชียวนะ **ให้ใจหยุดเป็นตัวสำคัญ หยุดนี้เป็นทางมรรคผลนิพพาน** พวกให้ทานรักษาศีลยังไกลกว่า หยุดนี้ ใกล้นิพพานนัก"

"พอหยุดนิ่งไม่ต้องบริกรรมเพ่งเฉย วางอารมณ์เฉย ให้หยุดอยู่นั่นแหละ อย่าไปนึกถึงมืดสว่างนะ หยุดนั่นแหละเป็นตัวสำเร็จ ที่บอกแล้ว สมณะหยุดๆ พระองค์ให้นัยไว้ว่า สมณะหยุดแล้วท่านไม่หยุด **นี่หยุดนี่แหละเพียรตรงนี้ให้ มันได้ตรงนี้ซะก่อน อื่นไม่ต้องไปพูดมากนักใหญ่โตมโหฬาร** พูดหยุดตรงนี้ให้ มันตกลงกันก่อน ไอ้ที่หยุดอยู่นี่เขาทำกันได้นะ วัดปากน้ำมีตั้ง ๘๐ กว่า **ถ้าไม่หยุด ก็เข้าไปถึงธรรมกายไม่ได้"**

"เราเป็นมนุษย์คนหนึ่ง ทำกับเขาไม่ได้เชียวหรือ ทำไมจะไม่ได้ ทำจริงเข้าทำไม่จริงต่างหากล่ะมันไม่ได้ จริงละก็ได้ทุกคน **จริงแค่ไหน จริงแค่ชีวิตซิ เนื้อ เลือดจะแห้งเหือดหมดไปไม่ว่า เหลือแต่กระดูกหนังช่างมัน** ถ้าไม่ได้ไม่ลุกจากที่ นี่จริงแค่นี้ได้ทุกคน

ฉันเอง ๒ คราว ไม่ได้ตายเถอะ นิ่ง พอถึงกำหนดก็ได้ ไม่ตายสักที พระศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าก็รูปนั้น ประกอบความเพียร ด้วยจตุรังคะวิริยะด้วยองค์ ๔... เราเป็นลูกศิษย์ก็จริงเหมือนกัน"

๒
พระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ

นโม.....
อิติปิโส ภควา.....

หลวงพ่อวัดปากน้ำ แสดงเรื่องพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ ตามลำดับพระบาลี เริ่มตั้งแต่ "อิติปิโส ภควา" ไปจนจบ โดยเน้นประโยชน์ในทางปฏิบัติ

"คุณ" หมายถึง ความดีความงาม ที่ควรเคารพบูชา

ความดีความงามของพระพุทธเจ้า มี ๙ ประการ

ความดีความงามของพระธรรม มี ๖ ประการ

ความดีความงามของพระอริยสงฆ์ มี ๙ ประการ

พระพุทธคุณ

พระพุทธเจ้า เป็นที่เคารพสักการะของเทวดา อินทร์ พรหม และ มนุษย์ มิใช่เพราะพระองค์เป็นกษัตริย์ แต่เพราะการสละออกบรรพชา ประกอบพระมหาวิริยะแรงกล้า จนบรรลุพระโพธิญาณ ณ ใต้ต้นศรีมหาโพธิ์ ในวันเพ็ญเดือน ๖ คุณความงามความดีของพระองค์ได้บังเกิดขึ้นตั้งแต่วันนั้นจนกระทั่งเสด็จปรินิพพาน นี้เป็นเหตุโดยย่อ เมื่อแยกออกรวมเป็น ๙ ประการ คือ

๑. อรหํ

เป็นเนมิตกนาม เกิดขึ้นเอง พร้อมกับที่ทรงบรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณ แปลได้ ๒ นัย คือ "ไกล" และ "ควร"

๑.๑ ไกล หมายถึงไกลจากกิเลส หรือพ้นจากกิเลส เปรียบเทียบได้หลายประการ คือ

- พระองค์บริสุทธิ์ผุดผ่อง ดังแท่งทองชมพูนุท หรือใสเหมือนดวงแก้วอันหาค่ามิได้
- ประกอบด้วย **"ตาทิโน"** คือ เป็นผู้คงที่ไม่หวั่นไหว แม้จะเอาของหอม และของเหม็นชโลมพระวรกายทั้ง ๒ ด้าน พระหฤทัยของพระองค์ก็ไม่ทรงแปรผัน
- **"อินฺทขีลูปโม"** พระทัยมั่นคงดังเสาเขื่อน แม้พายุมาทั้ง ๔ ทิศก็ไม่เคลื่อน

การ "ไกล" หรือละกิเลสของพระองค์ หลุดเป็นชั้นๆ ตั้งแต่กิเลสในกายมนุษย์ถึงกายภายในต่างๆ เป็นลำดับไป

กิเลสในกายมนุษย์ คือ อภิชฌา พยาบาท มิจฉาทิฏฐิ

กิเลสในกายทิพย์ คือ โลภะ โทสะ โมหะ

กิเลสในกายรูปพรหม คือ ราคะ โทสะ โมหะ

กิเลสในกายอรูปพรหม คือ กามราคานุสัย ปฏิฆานุสัย อวิชชานุสัย

เมื่อเข้าถึงกายธรรม หรือ ธรรมกาย ชั้นโคตรภูจิต เรียก โคตรภูบุคคล

โคตรภูบุคคลเดินสมาบัติ เพ่งอริยสัจสี่ เข้าไปทุกกาย เป็นอนุโลมปฏิโลม เมื่อหลุดพ้นจากกิเลส สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส ก็ตกศูนย์เป็นพระโสดาบัน

กายพระโสดาบัน ละกิเลสกามราคะ พยาบาท ขั้นหยาบ

กายพระสกิทาคามี ละกิเลสกามราคะ พยาบาท ขั้นละเอียด

กายพระอนาคามี ละรูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา จึงเลื่อนเป็นพระอรหันต์ เข้าถึงกายพระอรหัต จิตพระองค์ผุดผ่อง ไกลจากกิเลส

๑.๒ ควร คือ เป็นผู้ที่เราสมควรบูชาไว้เหนือสิ่งใด

๒. สมฺมาสมฺพุทฺโธ

แปลตามศัพท์ว่า "ตรัสรู้ด้วยพระองค์เองโดยชอบ" หรือ"ตรัสรู้เองโดยถูกต้อง" หรือ "รู้ถูกเอง"

"พุทฺโธ" แปลว่า **"ตรัสรู้"**

มีความหมายมากกว่าคำว่ารู้แจ้ง เพราะลึกซึ้งมากกว่ารู้ จึงเติมคำว่า "ตรัส" หน้า "รู้"

พระบาลีในธัมมจักกัปปวัตตนสูตรกล่าวถึงคุณวิเศษ ๕ ประการ คือ

จกฺขุํ ญาณํ ปญฺญา วิชฺชา อาโลโก.....

รวมเป็นคำแปลคำเดียวว่า "พุทฺโธ"

พุทฺโธ จึงอาจแปลว่า "ทั้งรู้ ทั้งเห็น" เพราะจกฺขุํ ญาณํ คำนั้น

ในมหาสติปัฏฐานสูตร ใช้คำว่า **ชานตา ปสฺสตา.....**

เป็นเหตุสนับสนุนว่า พระพุทธเจ้าตรัสรู้นั้น ไม่ใช่รู้เฉยๆ แต่ทั้งรู้ทั้งเห็น

พระองค์เห็นด้วยตาธรรมกาย

"สัม" นำหน้า "พุทธะ" เพื่อแสดงว่า ตรัสรู้เอง ไม่มีใครสอน

- พระองค์เห็นด้วยตาธรรมกาย เป็นการเห็นโดยพระองค์เอง สิ่งที่เห็นตรงตามความเป็นจริง ไม่ใช่คาดเดาหรืออนุมาน จึงได้ชื่อว่า ตรัสรู้ หรือ "สมฺมาสมฺพุทฺโธ" ผู้ตรัสรู้เองโดยชอบ

- พระองค์ตรัสรู้เองได้ เพราะความเป็น อรหํ เมื่ออำนาจสมาธิ ทำให้จิตของพระองค์หลุดพ้น จากอาสวะแล้ว จิตของพระองค์ก็ใส บริสุทธิ์ ผุดผ่อง เพราะหยุดนิ่งนั่นเอง จึงมีสิ่งหนึ่งผุดขึ้นในนิ่ง ทำให้ "รู้ " พระองค์ก็รู้ตามนั้นไป น้ำขุ่น แม้อิฐสักก้อนหนึ่งอยู่ก้นโอ่ง เราย่อมมองไม่เห็น แต่เมื่อน้ำนั้น นอนนิ่งใสบริสุทธิ์แล้ว แม้แต่เข็มอยู่ก้นโอ่งเราก็เห็น

"สมฺมา" นำหน้า "สมฺพุทฺโธ"

"สมฺมา" แปลว่า "โดยชอบ" หรือ "โดยถูกต้อง"

พระองค์ตรัสรู้อะไร มีเหตุผลยันกันได้เสมอ จึงถูกต้องไม่คลาดเคลื่อน

พระพุทธเจ้าตรัสรู้ทั้งเหตุและผล

พระองค์ตรัสรู้ ทั้งเหตุที่ทำให้เกิดสุขและทุกข์พระองค์ตรัสรู้ ทั้งเหตุไม่สุขไม่ทุกข์ หรือสภาพเป็นกลางๆ เรียกว่า อัพยากฤต

เหตุให้เกิดสุข ทรงเรียกว่า อโลภะ อโทสะ อโมหะ เพราะเป็นฝ่ายกุศล เหตุให้เกิดทุกข์เรียก โลภะ โทสะ โมหะ เป็นฝ่ายอกุศล

ปุถุชนมักรู้กันแต่ผล สาวเหตุไม่ใคร่ถึง เช่น ทำโจรกรรมแล้วต้องไปรับโทษ ก็รู้กันขั้นหยาบๆ

ว่า ผลที่ต้องได้รับทุกข์ คือ ต้องโทษนั้น เนื่องมาจากโจรกรรม แท้จริงเหตุเท่านั้นไม่พอ เพราะโลภเป็นมูลเหตุ แต่ก็ยังไม่พอ ต้องสาวไปว่าทำไมโลภจึงครอบงำเขาได้ ก็เพราะใจเขาสกปรก ทำไมใจเขาสกปรก เพราะเขาไม่ประพฤติตามโอวาทของพระบรมศาสดาที่ให้รักษาศีล อาจเพราะไม่ได้อ่าน หรือฟังธรรม เป็นต้น

พระองค์ทรงสอนไว้ละเอียด ให้รู้ถึงเหตุผล ว่าผลเกิดจากเหตุใด ทรงมีแนวสอนให้ปฏิบัติเพื่อละเหตุให้เกิดทุกข์ บำเพ็ญเหตุให้เกิดสุข ตลอดจนวิถีทางดับเหตุทั้งปวง เรียกว่า "นิโรธ"

มูลรากฝ่ายเกิดหรือสมุทัย คือ อวิชชา

ในทางดับ หรือ นิโรธ คือ ดับอวิชชา

อวิชชาจึงเหมือนต้นไฟ ดับตัวเดียวจะดับได้หมด

คำสอนของพระองค์จึงอยู่ที่ว่า **ให้ผู้ปฏิบัติหาทางกำจัดอวิชชาเสีย จึงจะพ้นจากวัฏฏสงสาร**

พระอุทานอันเป็นบุคคลาธิษฐานสั้นๆ มีว่า

"ท่านนายช่างไม้ คือ ตัณหา เราเจอตัวท่านแล้ว ท่านหมดโอกาสที่จะมาสร้างปราสาท คือ อัตตภาพร่างกายเราแล้ว กระดูกซี่โครงท่าน คือ กิเลส เราหักกรอบหมดแล้ว ยอดปราสาท คือ อวิชชา เราก็รื้อทำลายหมดแล้ว จิตของเราปราศจากเครื่องปรุงแต่งแล้ว เราถึงซึ่งความสิ้นไปแห่งตัณหาแล้ว"

๓. วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน

แปลว่า พระองค์ถึงพร้อมด้วยวิชชาและจรณะ

ก. วิชชา หมายถึง ความรู้ที่กำจัดมืดเสีย

"มืด" หมายเอารูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ (ขันธ์ ๕)
"วิชชา" ความรู้ ตรงข้ามกับ "อวิชชา" คือ ไม่รู้

เมื่อมี "อวิชชา" ก็ไม่รู้ถูกหรือผิด ไม่รู้อดีต ปัจจุบัน อนาคตของ สังขาร ไม่รู้ปฏิจจสมุปบาทและอริยสัจ ๔ เพราะมีอุปาทาน (ยึดมั่น) ขันธ์ ๕ ให้มืด ไปนิพพานไม่ได้

ถ้าปล่อยขันธ์ ๕ ไม่ได้ ก็พ้นจากภพไม่ได้ ต้องมืดมนเวียนว่ายตายเกิดในกามภพ รูปภพ อรูปภพ เป็นพวกมืด รวมทั้งสัตว์เดรัจฉาน สัตว์นรก ที่มืดหนัก

วิชชา แบ่งเป็น ๓ คือ

๓.๑ วิปัสสนาวิชชา
๓.๒ มโนมยิทธิวิชชา
๓.๓ อิทธิวิธีวิชชา

ถ้ารวมอภิญญาด้วยเป็น ๘ คือ

๓.๔ ทิพพจักขุวิชชา
๓.๕ ทิพพโสตวิชชา
๓.๖ ปรจิตตวิชชา (เจโตปริยญาณ)
๓.๗ ปุพเพนิวาสานุสสติวิชชา
๓.๘ อาสวักขยวิชชา

๓.๑ วิปัสสนาวิชชา

"วิปัสสนา" ตามศัพท์แปลว่า เห็นแจ้ง เห็นวิเศษ

อีกนัยหนึ่ง คือ เห็นนามรูปต่างๆ และเห็นแจ้งว่าเป็นของไม่เที่ยง เต็มไปด้วยทุกข์และเป็นอนัตตา

เห็นได้อย่างไร ?

ต้องหลับตาเอาใจจรดที่ศูนย์กลางดวงธรรม หรือดวงปฐมมรรค เพราะเห็น จำ คิด รู้ อยู่ที่นี่ อยู่ที่ตำแหน่งศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ถูกส่วนก็จะเห็นกายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์ กายรูปพรหม กายอรูปพรหม ซ้อนเป็นชั้นๆ เข้าไป ถึงกายอรูปพรหมเป็นขั้นสมถะ ยังไม่เห็นแจ้ง เพราะยังเป็นกายในโลก ยังติดอยู่ในกระเปาะภพของตัว ทำให้มืดอยู่ เหมือนลูกไก่ในกระเปาะไข่ที่บังตัวเองไว้

พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญเพียรต่อไป เพราะเห็นว่ายังมีอะไรดียิ่งกว่านั้น จนบรรลุวิปัสสนาวิชชา เมื่อเห็นนามรูปด้วยตาธรรม พระองค์ได้หลุดจากกระเปาะไข่ คือโลกได้แจ้ง พระองค์รู้ด้วย**ญาณธรรม เป็นการเห็นก่อนรู้** ส่วนกายในโลกรู้ด้วยวิญญาณ

> "เห็นด้วยตามนุษย์ ไม่ทำให้บรรลุมรรคผลได้ อย่างมากก็เป็นเพียงปัจจัยเพื่อจะให้บรรลุมรรคผลเท่านั้น การเห็นด้วยตาทิพย์ ตารูปพรหม และอรูปพรหมก็เช่นเดียวกัน เป็นเพียงปัจจัยเพื่อให้บรรลุมรรคผลเท่านั้น **ต้องเห็นด้วยตา ธรรมกาย จึงจะบรรลุมรรคผลได้"**

พระพุทธเจ้าจึงทรงสอนเน้นไปในทางอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เพื่อตะล่อมให้ผู้มีปัญญาสอดส่องเห็นนิจจัง สุขัง อัตตา ต่อไปเอง ดังเช่น มีคน ๒ คนยืนอยู่ คนหนึ่งสูง คนหนึ่งเตี้ย ถ้าเราบอกว่าเรา รู้จักคนสูง เขาก็ย่อมเข้าใจเองว่า คนที่เราไม่รู้จักคือคนเตี้ย

อนิจจัง จึงบอกนิจจัง ทุกขังบอกสุขัง อนัตตาบอกอัตตา

และ **ธรรมกาย คือนิจจัง สุขัง อัตตา**

ต้องปล่อยอุปาทาน ที่เรียกว่า "ติด" ปล่อยได้เรียก "หยุด" เพราะพ้นจากโลภ เข้านิพพาน ปล่อยหมดให้เห็นความจริงของขันธ์ ๕ ด้วยตาธรรมกาย จึงเป็น "วิปัสสนาวิชชา" ๑๐ ประการ

๓.๒ มโนมยิทธิ

แปลว่า ฤทธิ์ทางใจ เมื่อมีธรรมกาย ทำให้ใจมีฤทธานุภาพสูงจากธรรมดา นึกให้เป็นอย่างไรก็เป็นไปตามนึก เช่น พระพุทธเจ้าเสด็จจากดาวดึงส์ นึกให้เทวดาเห็นมนุษย์ และมนุษย์เห็นเทวดา

๓.๓ อิทธิวิธี

แปลว่า แสดงฤทธิ์ให้ปรากฏต่างๆ เช่น เนรมิตจักร เนรมิตพระกาย หรือปราสาทราชฐาน ครั้งทรงทรมานพระเจ้าชมภูบดีให้ลดทิฏฐิมานะก่อนแสดงธรรม

๓.๔ ทิพพจักขุ

แปลว่า ตาทิพย์ เห็นอะไรๆ ได้หมดทั้งใกล้ไกล เช่น คราวที่พระมเหศวรจำแลงตัวให้เล็กไปซุก อยู่ในเมล็ดทรายใต้เชิงเขาพระสุเมรุ พระองค์ก็ทรงเห็น แล้วเอาฝ่าพระหัตถ์ช้อนออกมา พร้อมเมล็ดทราย

ตาทิพย์นี้ พระสาวกก็มีได้ด้วยการใช้ตามนุษย์ ซ้อนตาของกายต่างๆ แล้วเอาตาธรรมกายดู

๓.๕ ทิพพโสต

แปลว่า หูทิพย์ ใครจะพูดอะไรที่ไหนได้ยินหมด โดยเอาแก้วหูกายมนุษย์ ทิพย์ พรหม อรูป-พรหม ซ้อนกันตลอดแก้วหูธรรมกาย

๓.๖ ปรจิตตวิชชา

แปลว่า ความรู้ที่สามารถทำให้ล่วงรู้วาระจิตของผู้อื่นได้ เช่นพวกยักษ์คิดจะตั้งปัญหาถามพระศาสดา ถ้าแก้ไม่ได้จะจับโยนข้ามมหาสมุทร แต่ว่าพระองค์กลับถามเย้ยไปเสียก่อนว่า ปัญหานั้นท่านรู้มาจากพระกัสสปสัมมาสัมพุทธเจ้า

๓.๗ ปุพเพนิวาสวิชชา

แปลว่า ความรู้ที่ระลึกชาติหนหลังได้ เป็นอะไร เกิดที่ไหนมาแล้วบ้าง เช่น เวสสันดรชาดก

๓.๘ อาสวักขยวิชชา

แปลว่า ความรู้ที่ทำลายอาสวะให้หมดสิ้น คือ กามาสวะ ภวาสวะ ทิฏฐาสวะ อวิชชาสวะ ไม่เหลือในใจพระองค์เลย

ข. จรณะ แปลว่า ประพฤติหรือธรรมควรประพฤติ

พระองค์ประกอบด้วยจรณะ มี ๑๕ ประการ คือ

๑. ศีลสังวร คือ สำรวมในพระปาฏิโมกข์

๒. อินทรีย์สังวร คือ สำรวม ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ มิให้อารมณ์ที่จะชักความชั่วเข้ามาติดได้โดยไม่ต้องฝืน

๓. โภชเนมัตตัญญุตา คือ ประมาณในการบริโภคพอสมควร

๔. ชาคริยานุโยค ทรงประกอบความเพียร ทำให้พระองค์รู้สึกพระองค์ นิวรณ์เข้าครอบงำไม่ได้

๕. สัทธา ทรงประกอบด้วยศรัทธาอย่างอุกฤษฏ์ ทรงบำเพ็ญทานของนอกกาย ทานอุปบารมีด้วยการสละเลือดเนื้อเมื่อทำความเพียรและสละได้ถึงชีวิตเป็นทานปรมัตถบารมี

๖. สติ ได้แก่ สติวินัย พระองค์ไม่เผลอในกาลทุกเมื่อ ทั้งเดิน ยืน นั่ง นอน ในมหาสติปัฏฐานสูตร ท่านหมายเอาสติถึง กาย เวทนา จิต ธรรม

๗. หิริ การละอายต่อความชั่ว

๘. โอตตัปปะ สะดุ้งกลัวต่อบาป

๙. พาหุสัจจะ ฟังมาก นับแต่ครั้งสร้างบารมี ทรงเอาใจใส่ฟังธรรมจากสำนักต่างๆ เช่น ที่สำนักอาฬารดาบส อุทกดาบส ก็ได้เรียนรูปฌาน อรูปฌาน

๑๐. อุปักกโม ความเพียรไม่ละลด เช่น ทรงบำเพ็ญพุทธกิจ ๕

- เวลาเช้าบิณฑบาต
- เวลาเย็นทรงธรรม
- เวลาค่ำทรงประทานโอวาทแก่ภิกษุ
- เวลาเที่ยงคืนทรงเฉลยปัญหาเทวดา
- เวลาใกล้รุ่งพิจารณาเวไนยสัตว์ที่จะพึงโปรด

๑๑. ปัญญา มีความรู้เห็นกว้างขวาง หยั่งรู้เหตุและผลถูกต้องไม่ผิดพลาด

๑๒ - ๑๕ รูปฌาน ๔ เป็นโลกิยปัญญาที่ทรงเรียนฌานจากดาบส มีอัปปนาสมาธิ เป็นต้น พระองค์ได้อาศัยประโยชน์นำสู่โลกุตตระ ด้วยการหยั่งรู้จากญาณธรรมกาย อันเป็นส่วนที่พระองค์ตรัสรู้เองภายหลัง

๔. สุคโต แปลได้หลายนัย คือ

๔.๑ ไปดีแล้ว

หมายถึง พระองค์ประพฤติบริสุทธิ์ทั้งกาย วาจา ใจ สม่ำเสมอทุกๆ ชาติ ดับขันธ์จากชาติหนึ่ง ไปสู่สุคติ ทุกชาติ หรือพระองค์ดำเนินกาย วาจา ใจ ในแนวอริยมรรค คือมรรคมีองค์ ๘ ย่อเป็นศีล สมาธิ ปัญญา ย่อเหลือดวงปฐมมรรค เมื่อหยุดนิ่งจนกิเลสของกายในโลก (๘ กายแรก) เข้าไปทำให้ขุ่นไม่ได้ จึงเข้าถึงธรรมกาย

จิตของธรรมกายเป็นมรรคจิต ญาณธรรมกายเป็นมรรคปัญญา

ธรรมกายเข้าสมาบัติ ดูอริยสัจ เข้าถึงโสดา สกิทาคา อนาคา จนตกศูนย์เป็นพระพุทธเจ้า เรียกสุคโต

๔.๒ ไปสู่ที่ดี

หมายถึง ไปอยู่แดนอันเกษม คือ “นิพพาน”

เมื่อธรรมกายหยุดถูกส่วนตกศูนย์ จะมีอายตนะ คือ “อายตนะนิพพาน” ดึงดูดธรรมกาย ที่ตกศูนย์นั้น เข้านิพพานอยู่เนืองนิจ แม้ในขณะมีพระชนม์ หรือเมื่อจะดับขันธ์เข้าสมาบัติ ก็ได้ชื่อว่าไปสู่แดนเกษม

๔.๓ ทรงพระดำเนินงาม

เมื่อครั้งทรงพระดำเนินไปโปรดพระปัญจวัคคีย์ ณ ป่าอิสิปตนะ โดยการย่างพระบาท พระฉัพพรรณรังสีรุ่งโรจน์ แม้สัตว์ ๔ เท้าก็พลันตกตะลึง

๔.๔ ไปสู่ที่ไหนดีที่นั่น

คราวที่เมืองไพศาลี เกิดไข้ทรพิษระบาด ผู้คนล้มตายจนซากศพเกลื่อนกลาด พวกเจ้าลิจฉวีขอให้พระองค์มาช่วย คืนนั้นเทวดาช่วยบันดาลให้ฝนตก ซัดซากศพ และทำความสะอาดจนหมด รุ่งเช้าพระองค์ไปถึงก็สะอาดทั้งเมือง แล้วจึงรับบิณฑบาต เจริญพระปริตร และเจริญพระพุทธมนต์ อมนุษย์ก็ปลาสนาการไปหมด

๕. โลกวิทู

แปลว่า “รู้แจ้งซึ่งโลก”

“โลก” มีความหมายว่า

- เป็นที่ก่อแห่งสัตว์ เพราะเป็นที่เกิดที่อยู่ของสัตว์
- เป็นที่ก่อผลแห่งสัตว์ เพราะเป็นที่ซึ่งสัตว์ก่ออกุศลและกุศล เฉพาะโลกมนุษย์ที่มนุษย์อาศัยสร้างบุญ แล้วส่งผลไปสวรรค์ บำเพ็ญบารมีไปนิพพาน ถ้าสร้างบาปก็ไปนรก

โลกแบ่งเป็น ๓ คือ

๕.๑ สังขารโลก

๕.๒ สัตวโลก

๕.๓ โอกาสโลก

๖. อนุตฺตโรปุริสทมฺมสารถิ

พระองค์เปรียบเสมือนสารถีผู้ฝึกสอนคนเป็นอย่างดี คือ ทรงมีพระปรีชาญาณ ฝึกสอนคนให้เป็นคนดี จนบรรลุมรรคผลนิพพานได้ ย่นคำสอนเป็น**ศีล สมาธิ ปัญญา** ด้วยอุบายสอนต่างๆ ให้ตรงกับนิสัย เช่น ทรงเนรมิตนางฟ้าล่อพระนันทกุมาร ผู้มีนิสัยทางราคะจริต เป็นกุศโลบายให้เบื่อหน่ายในรูป

- ใช้อิทธิปาฏิหารย์ ปราบพระยานาคพ่นพิษให้พ่ายแพ้ ทำให้อุรุเวลกัสสปะเลื่อมใส

- การแสดงจงกรม คือเดินอยู่บนน้ำ แล้วเหาะขึ้นบนอากาศ แล้วลอยลงมาสู่เรือของอุรุเวล-กัสสปะและบริวาร เพื่อให้รู้ว่าทางที่ไปไม่ใช่ทางไปมรรคผล จนอุรุเวลกัสสปะละทิฏฐิ ขอบวชในพระศาสนา ทั้งนทีกัสสปะและคยากัสสปะก็ตามมาอีก ทำให้ทรงสามารถปักหลักศาสนาในกรุงราชคฤห์

๗. สตฺถาเทวมนุสฺสานํ

แปลว่า พระองค์เป็นบรมครูแห่งเทวดา และมนุษย์โดยเห็นได้จากพุทธกิจ ๕ ประการ ที่กล่าวมา แล้วว่า ยามเย็นและค่ำ เป็นครูของมนุษย์ ยามเที่ยงคืน เป็นครูของเทวดา

ในมงคลสูตร ยืนยันอีกว่า แสดงมงคลสูตรเพราะเทวดามาเฝ้าและยกปัญหาว่าอะไรเป็นมงคล

๘. พุทฺโธ

แปลได้หลายนัย แต่ในที่นี้แปลว่า “เป็นผู้บาน” หรือ “เป็นผู้เบิกบานแล้ว”

บานนั้นเปรียบด้วยดอกบัว เมื่อพระองค์ประกอบความเพียร ยังไม่ตรัสรู้ เปรียบเหมือนยัง เป็นดอกบัวตูม พอตรัสรู้ก็เป็นบัวบาน พระกมลก็เบิกบานเต็มที่

๙. ภควา

แปลว่า “หัก” หรือ “แจก”

“หัก” หมายความว่า พระองค์หักเสียได้ ซึ่งสังสารจักร คือ อวิชชา ตัณหา อุปาทาน ซึ่งเป็นกำลังดันให้หมุนเวียนว่ายอยู่ในวัฏฏสงสาร พระองค์จึงพ้นจากภพ ๓ ออกสู่นิพพาน

“แจก” หมายความว่า เมื่อพระองค์ตรัสรู้ ทรงรู้แจ้งสามารถจำแนกแยกแยะธรรมส่วนที่ละเอียดให้เห็น เช่น ทรงจำแนกขันธ์ ธาตุ อายตนะ จิต เจตสิก รูป นิพพาน เป็นต้น รวมทั้งหลักธรรมอื่นๆ ให้สาวก รู้เห็นและปฏิบัติสืบมา

พระธรรมคุณ

๑. สวากขาโต ภควตา ธมฺโม

ธรรมในที่นี้ กล่าวเฉพาะ “พระสัทธรรม”

“สวากขาโต” แปลว่า “ธรรมที่พระองค์กล่าวดีแล้ว” หมายความว่า ธรรมที่พระองค์ตรัสสอนล้วนส่งผลให้ผู้กระทำตามได้รับความร่มเย็นเป็นสุขทั้งทางโลกและทางธรรม

ธรรมที่พระองค์ตรัสสอน ได้ชื่อว่า “สวากขาตธรรม” มีอริยมรรคเป็นต้น

พระสัทธรรม แบ่งเป็น ๓ หมวด คือ

ปริยัติธรรม ได้แก่ คำสั่งสอนอันเป็นแนวทางไปสู่ปฏิบัติ

ปฏิบัติธรรม ได้แก่ คำสอนที่บ่งวิธีการปฏิบัติโดยตรง มีผลส่งให้ถึงปฏิเวธ

ปฏิเวธธรรม ได้แก่ การรู้แจ้งแทงตลอดสภาวะความเป็นจริง ทั้งหมด

๒. สนฺทิฏฺฐิโก

แปลว่า คำสอนของพระองค์นั้น ผู้ใดปฏิบัติตามผู้นั้นจะเห็นผลได้ด้วยตนเอง เห็นแทนกันไม่ได้

๓. อกาลิโก

ผู้ใดปฏิบัติ ผู้นั้นย่อมได้รับผลเสมอโดยไม่มีจำกัดเวลาว่ามีเขตเพียงนั้นเพียงนี้

๔. เอหิปสฺสิโก

เพราะเหตุว่าเป็นของดี ของจริง เมื่อผู้ใดปฏิบัติได้แล้ว จึงเป็นเสมือนสิ่งที่น่าจะเรียก บอกคนอื่นมาดูว่า นี่ดีจริงอย่างนี้

๕. โอปนยิโก

เมื่อดีจริงก็ควรน้อมนำของดีจริงที่พบแล้วเข้ามาไว้ในตน คือยิ่งถือปฏิบัติเรื่อยไปไม่ละวางเสีย

๖. ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญฺญูหิ

ธรรมนั้นถึงรู้ได้เฉพาะด้วยตนเอง คล้ายข้อ ๒ แต่ข้อนี้เน้นอาการรู้ คือ ผู้ปฏิบัติตามธรรมจะรู้ว่าธรรมดีจริง และได้ผลเป็นอย่างไร เกิดจากการปฏิบัติของตนเอง ด้วยใจของตนเอง เป็นรสทางใจที่แม้เยือกเย็นเป็นสุขปานใด ก็เล่าให้ใจเราเป็นอย่างเขาไม่ได้

พระสังฆคุณ

สาวกตามความหมายในบทสังฆคุณ กล่าวเฉพาะอริยสาวกเท่านั้น

สาวกของพระองค์ มี ๒ จำพวก

๑. ปุถุชนสาวก ได้แก่ ปุถุชนผู้ที่เลื่อมใสในพระรัตนตรัย แต่ยังไม่ได้บรรลุธรรม

๒. อริยสาวก แปลว่า สาวกผู้ประเสริฐ

คือ สาวกผู้ได้บรรลุธรรมวิเศษแล้ว เป็นชั้นอริยะ หรืออริยสาวก จัดเป็น ๔ คู่ ตามลำดับธรรมที่บรรลุ

๑. โสดาปัตติมรรค และ โสดาปัตติผล

๒. สกิทาคามิมรรค และ สกิทาคามิผล

๓. อนาคามิมรรค และ อนาคามิผล

๔. อรหัตมรรค และ อรหัตผล

ถ้าจัดเป็นรายบุคคล ได้เป็นอริยบุคคล ๘ หรือพระอริยสาวก ๘

พระอริยบุคคล บำเพ็ญกิจถูกส่วน เห็นดวงใส เข้าถึงกายต่างๆ จนถึงกายธรรมเป็นชั้นๆ ไป เมื่อดวงธรรมกายมนุษย์ขยายออก ได้ปฐมฌาน กายธรรมเข้าปฐมฌาน ใจธรรมกายน้อมไปในละเอียดขึ้น เกิดฌานใหม่เป็นลำดับ จนถึงฌานที่ ๘ เรียกเข้าฌานโดย**อนุโลม** แล้วย้อนกลับจับแต่ฌานที่ ๘ ถอยหลังมา ๑ เรียก**ปฏิโลม** ทำดังนี้ ๗ หน

ธรรมกายอยู่บนฌานที่ ๘ ตั้งแต่ ๑ - ๘ ตาธรรมกายดูอริยสัจ ๔ ถูกส่วนเข้าธรรมกายก็ตกศูนย์ เป็นดวงใส ศูนย์นั้นกลายเป็นธรรมกายพระโสดา

ธรรมกายโสดาเข้าฌาน พิจารณาอริยสัจ ๔ ในกายทิพย์ ตกศูนย์ เป็นพระสกิทาคามี

ธรรมกายสกิทาคามีเข้าฌาน พิจารณาอริยสัจ ๔ ในกายรูปพรหมตกศูนย์ เป็นพระอนาคามี

ธรรมกายอนาคามีเข้าฌาน พิจารณาอริยสัจ ๔ ในกายอรูปพรหม ตกศูนย์ เป็นพระอรหัต

ขั้นพระโสดา ละกิเลสได้ ๓ คือ

๑. สักกายทิฏฐิ ละได้เพราะพิจารณาเห็นว่าสังขารเป็นเรือนอาศัยชั่วคราว แต่ธรรมกายเป็นนิจจัง สุขัง อัตตา

๒. วิจิกิจฉา เพราะเข้าถึงธรรมกาย ถอดกายที่เป็นโลกีย์ได้เป็นพระรัตนตรัยแล้ว

๓. สีลัพพตปรามาส เมื่อเป็นพระรัตนตรัย ท่านไม่ยึดมั่นศีลและวัตรนอกศาสนาแล้ว

ขั้นพระสกิทาคา ละเพิ่มอีก ๒ คือ

๑. กามราคะ ได้แก่ ความกำหนัดยินดีในวัตถุกาม และกิเลสกาม

๒. พยาบาทอย่างหยาบ ได้แก่ การผูกใจโกรธ

พระอนาคามี ละกามราคะ พยาบาทอย่างละเอียด

พระอรหัต ละกิเลสทั้ง ๕ ดังกล่าวได้โดยสิ้นเชิง และสังโยชน์เบื้องบน ๕ คือ

๑. รูปราคะ คือ ความกำหนัดยินดีในรูปฌาน

๒. อรูปราคะ คือ ความกำหนัดยินดีในอรูปฌาน

๓. มานะ คือ ความถือตน

๔. อุทธัจจะ คือ ความฟุ้งซ่าน

๕. อวิชชา คือ ความมืด ความโง่ ไม่รู้อดีต ปัจจุบัน และอนาคตของสังขาร ไม่รู้ปฏิจจสมุปบาทธรรม และอริยสัจ จึงรวมเป็น ๑๐ ประการที่พระอรหัตละได้

พระอริยบุคคลจึงเป็นผู้ที่ :-

๑. สุปฏิปนฺโน ท่านปฏิบัติดีแล้ว คือ ปฏิบัติตามแนวมัชฌิมาปฏิปทา เป็นทางสายกลางตามที่พระบรมศาสดาดำเนินมาแล้ว ไม่หย่อนเกินไป ไม่ตึงเกินไป

๒. อุชุปฏิปนฺโน ปฏิบัติแล้วตรง คือการปฏิบัติมุ่งตรงสู่พระนิพพาน ไม่วอกแวกไปทางอื่น

๓. ญายปฏิปนฺโน ปฏิบัติมุ่งเพื่อรู้ธรรมที่จะออกจากภพ ๓ โดยแท้

๔. สามีจิปฏิปนฺโน ปฏิบัติอย่างดีเลิศ เพราะท่านปฏิบัติเพื่อบรรลุถึงนิพพานจริงๆ

๕. อาหุเนยฺโย จึงเป็นผู้ควรเคารพสักการะ

๖. ปาหุเนยฺโย จึงเป็นผู้ควรต้อนรับ

๗. ทกฺขิเณยฺโย จึงเป็นผู้ควรรับของที่เขาทำบุญ

๘. อญฺชลีกรณีโย จึงสมควรกราบไหว้

๙. อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺส เป็นเนื้อนาบุญอันเลิศ ไม่มีอื่นจะดีกว่าอีกแล้ว

แม้กาลเวลาผ่านมานาน ก็ไม่มีอะไรเป็นข้อห้ามว่า ผู้ที่ปฏิบัติตามจะไม่ได้รับผลอย่างที่ท่านได้รับ นอกจากคำกล่าวอ้างของคนเกียจคร้าน

คำว่า **"อกาลิโก"** เป็นหลักฐานยืนยันว่า **ผู้ใดปฏิบัติตามธรรมของพระองค์ ย่อมจะเกิดผลทุกเมื่อ**

ดังนั้นปัญหาจึงเหลือว่า **พวกเราจะปฏิบัติจริงหรือไม่เท่านั้น**

ดังพรรณนามานี้ พึงระลึกว่าพระโอวาทในเรื่องบูชา พระองค์สรรเสริญ **"ปฏิบัติบูชา"** มากกว่า "อามิสบูชา" (บูชาด้วยเครื่องสักการะ)

อย่าเพียงแต่ท่องจำ อิติปิโส ภควา...หรือเพียงแต่ระลึกถึงพระคุณเหล่านี้ แต่ให้มุ่งอิทธิบาท ๔ ปักใจ บากบั่น วิจารณ์ และทดลอง โดยเฉพาะในการบำเพ็ญสมาธิภาวนา

ว่าด้วยรัตนะ

"รตนตฺตยํ" แปลว่า หมวดสามแห่งรัตนะ คือ พุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ ประเสริฐกว่าสวิญญาณกรัตนะในไตรภพ เพราะเป็นของทำความดีให้แก่โลกทั้งสาม

กามโลก มีรัตนะ คือ เพชร แก้ว ทั้งเป็นและตาย

"แก้วเป็น" ที่เป็นรัตนะเจ็ดของจักรพรรดิ

รูปโลก มีรัตนะให้แสงสว่างในโลกของเขา

อรูปโลก มีรัตนะให้แสงสว่างในโลกของเขา

รัตนะ จึงเป็นของทำความยินดีและปลื้มใจแก่มนุษย์ เทวดา พรหม อรูปพรหม ได้เท่ากำลังของรัตนะนั้นๆ

"รัตนะเป็น" ทำให้มีขึ้นได้ด้วยความเพียร ระวังกาย วาจา ใจ ให้บริสุทธิ์ทวีขึ้น อย่าหยุด จนเห็น "ศูนย์" ที่กลางตัวเหนือสะดือ ๒ นิ้วมือ เรียก "ดวงปฐมมรรค" มีขนาดต่างๆ กัน โตไม่เกินดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์ เล็กไม่เกินดวงตาดำข้างใน ให้หมั่นเอาใจจรดอยู่ที่ดวงนี้ ในอิริยาบถทั้งสี่เท่านั้น

ใจหยุดกลางดวงปฐมมรรค จะเข้าถึงกายในกายตามลำดับ

"หยุดให้มากที่สุดก็เจริญที่สุด หยุดต้องมีกลเม็ด หยุดดับหยาบไปหาละเอียดร่ำไป ไม่ใช่หยุดแล้วไม่ทำอะไร ทำหยุดในหยุดนั่นแหละหนักขึ้นทุกที ไม่มีเวลาหย่อนจึงจะเจริญถึงที่สุดเร็ว"

แล้วจะเข้าถึงธรรมกาย เป็นกายสำคัญที่สุดในพระพุทธศาสนา **ผู้ใดทำกายนี้ได้ได้ชื่อว่าเป็น อนุพุทธเจ้า** ตามพระพุทธเจ้า

พระพุทธเจ้า มีหลายจำพวก

- สัพพัญญูพุทธเจ้า
- ปัจเจกพุทธเจ้า
- สาวกพุทธเจ้า
- สุตพุทธเจ้า
- พหูสุตพุทธเจ้า
- อนุพุทธเจ้า

พระรัตนตรัยและการเข้าถึง (โดยย่อ)

พระรัตนตรัย

"รัตนะ" แปลว่า แก้ว

ในที่นี้ หมายถึงแก้วที่ประเสริฐ เช่น แก้วมณีโชติรส ใครมีไว้ย่อมอิ่มอกอิ่มใจยิ่งกว่าทรัพย์ใดในโลก

การเข้าถึงพระรัตนตรัย ก็ชื่นใจ อิ่มใจนัก

ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นเราตถาคต

- ร่างกายพระสิทธัตถะ ไม่ใช่พุทธรัตนะ ทรงทำความเพียรถึง ๖ พรรษา จึงพบรัตนะในพระองค์ คือ "กายธรรม" มีสันฐานเหมือนพระปฏิมากรเกตุดอกบัวตูม ใสเหมือนกระจกปรากฏอยู่ในศูนย์กลางกาย

ใน**อัคคัญญสูตร สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค** ยืนยันความไว้เช่นกันว่า ธรรมกายนี้เป็นชื่อตถาคตโดยแท้

ส่วนเรื่องพระวักกลิ กล่าวถึง

"ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นเรา" จึงหมายความว่า

- ผู้ใดเห็นดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกาย ผู้นั้นเห็นเรา คือ ตถาคต หรือ
- ผู้ใดเห็นดวงธรรมนี้ ผู้นั้นเห็นพระพุทธเจ้า หรือ
- ผู้ใดเห็นธรรมกาย ผู้นั้นเห็นพระพุทธเจ้า

เพราะขณะนั้น พระวักกลิอยู่ใกล้ๆ พระองค์ หากดูด้วยตาธรรมดาก็ควรจะเห็นได้ แต่ที่แลเห็นเป็นแต่เปลือกของพระองค์ และยังตรัสว่าเป็นกายที่เปื่อยเน่า

"เรา" ในที่นี้ จึงหมายถึง "กายภายใน" คือ ธรรมกายนั่นเอง

"ผู้ที่ปฏิบัติจะตอบปัญหานี้ได้ด้วยตนเอง"

- ธรรมกาย มีสีใสเหมือนแก้ว ชื่อว่า "พุทธรัตนะ"
- ธรรมที่กลั่นออกจากหัวใจธรรมกาย ชื่อว่า "ธรรมรัตนะ"
- ดวงจิตของธรรมกาย ชื่อ "สังฆรัตนะ"

ทั้งสามมีความเกี่ยวเนื่องกัน พรากจากกันไม่ได้ ผู้ใดเข้าถึงพุทธรัตนะ ก็ได้ชื่อว่า เข้าถึงธรรมรัตนะ และสังฆรัตนะด้วย

การเข้าถึงพระรัตนตรัย

เพียงแต่เลื่อมใส ท่องบ่น ปฏิญาณตน ยังไม่เรียกว่า **"เข้าถึง"** อย่างมากก็เรียก **"ขอถึง"**

การจะเข้าถึงต้องบำเพ็ญเพียรตามพระบรมศาสดา จนบรรลุกายธรรม ด้วยการเพียรเสมอในทุกอิริยาบถ อย่าหยุด อย่าท้อแท้ ผลจะเกิดวันหนึ่ง คือ รู้แจ้งเห็นจริงได้ด้วยตัวเอง

การปฏิบัติเช่นนี้ไม่พ้นวิสัยของมนุษย์ เพราะในปัจจุบัน ผู้ที่ได้ธรรมกายก็มีอยู่มาก ถามเขาเหล่านั้นได้ว่า ผู้ที่ได้ธรรมกายมีความอิ่มเอิบและสุขกายใจเพียงไหน จะได้รู้ด้วยว่า ศีล สมาธิ ปัญญาจริงแค่ไหน

ตนเป็นที่พึ่งของตน

อัตตา (ตน) มี ๒ อย่าง คือ

๑. อัตตาสมมุติ คือ กายโลกีย์ ตั้งแต่กายมนุษย์ ทิพย์ พรหม อรูปพรหม เพราะมีการเกิดตาย

๒. อัตตาแท้ คือ กายโลกุตตระ หรือ ธรรมกาย

"ธรรมกาย นี้แหละ คือ อัตตาแท้ หรือ ตนแท้"

การรักษาไตรทวาร

"ไตรทวาร" แปลว่า ประตูทั้งสาม หมายถึง กาย วาจา ใจ

กาย วาจา ใจ เป็นทวาร เพราะความดีและความชั่วลอดเข้าไปถึงจิตทางนี้

ความชั่ว เป็น ทุจริต

ความดี เป็น สุจริต

วิธีที่จะเข้าไป มีอาการไหวก่อน เรียกว่า "วิญญัติ"

กายวิญญัติ ไหวทางกาย

วจีวิญญัติ ไหวทางวาจา

มโนวิญญัติ ไหวทางใจ

อะไรบังคับให้ไหว ?

สังขาร คือ ความรู้สำนึกคิดปรุงแต่ง มี ๓ จำพวก คือ

๑. กายสังขาร บังคับทางกาย

๒. วจีสังขาร บังคับทางวาจา

๓. จิตสังขาร บังคับทางใจ

มีทางเกิดเป็น ๒ ฝ่าย

๑. ฝ่ายทุจริต เกิดจาก อวิชชา และอาสวะ เป็นดวงดำมืด เป็นฝ่ายชั่ว (ดำ) ภาคมาร คอยอำนวยการให้มืด

๒. ฝ่ายสุจริต เกิดจากวิชชา และอนาสวะ เป็นดวงขาวใสซ้อนอยู่ในดวงธรรม ที่ทำให้เป็น กายมนุษย์ เป็นฝ่ายดี (ขาว) ภาคพระ อำนวยการให้สว่าง

เราจึงคอย บำเพ็ญสมาธิให้ดวงขาวใสปรากฏอยู่ในศูนย์กลางกายเสมอ ประกอบแต่กุศลกรรมบถ ๑๐ เวลาจะตายถ้าตกไปอยู่ฝ่ายดำ เรียกว่า **หลงตาย** จะไปทุคติ จึงเป็นการจำเป็นที่ต้องระวัง ให้อยู่ฝ่ายขาว

ดังนั้นพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ จึงเป็นที่พึ่งอันสูงสุดของเราเท่านั้น

๓
รตนัตตยคมนปณามคาถา

(ความนอบน้อมพระรัตนตรัย)
๖ มีนาคม ๒๔๙๒

นโม.....
อิจฺเจตํ รตนตฺตยํ.....

ความนอบน้อมพระรัตนตรัย ในอดีต ปัจจุบัน อนาคต และถึงเป็นที่พึ่ง โดยย่อ “นโม” แปลว่า นอบน้อม

๑. นอบน้อมด้วยกาย

๑.๑ เมื่อมีพระชนม์อยู่

- ถวายบังคมด้วยเบญจางคประดิษฐ์
- คอยฟังพระโอวาทานุสาสนีอย่างตั้งใจ
- ไม่เปล่งวาจารบกวน
- ไม่นั่งใกล้และเหนือลม จะเป็นที่รำคาญพระนาสิก ไม่นั่งไกลให้ต้องตะเบ็ง ไม่นั่งตรงหรือหลังนัก ทำให้ต้องหันพระพักตร์มากไป

๑.๒ เมื่อเสด็จดับขันธ์แล้ว

ในเขตเจดีย์ทั้ง ๔ ได้แก่ บริโภคเจดีย์ ธาตุเจดีย์ ธรรมเจดีย์ อุทเทสิกเจดีย์

- ลดร่มลง ห่มลดไหล่
- ถอดรองเท้า
- ไม่ส่งเสียงดังและขาดความเคารพ
- ไม่ทิ้งของสกปรก
- เมื่อเห็นว่ารกให้ปัดกวาด ทำความสะอาด
- ซ่อมแซมปฏิสังขรณ์

๒. นอบน้อมด้วยวาจา

- นำเรื่องพระรัตนตรัยไปสรรเสริญอยู่เนืองๆ

๓. นอบน้อมด้วยใจ

- คิดถึงพระรัตนตรัยอยู่เนืองๆ ไม่ให้ใจไปจรดกับอารมณ์สิ่งอื่นมากนัก หมั่นประคองใจ ให้จรดอยู่กับพระรัตนตรัย

คฤหัสถ์ และบรรพชิต ในเวลาทำศาสนกิจทุกครั้ง ต้องนอบน้อมให้ครบถ้วน ถูกพระรัตนตรัยทั้งสามกาล ด้วยการกล่าวคำว่า

"นโม ตสฺส ภควโต....เพื่อนอบน้อมพระรัตนตรัยในอดีต ปัจจุบัน อนาคต

ในทางปริยัติ

"รัตน" แปลว่า แก้ว "ตรัย" แปลว่า สาม
"รัตน" + "ตรัย" แปลว่า แก้วสามประการ

"พุทธรัตนะ" แก้ว คือ พระพุทธ
"ธรรมรัตนะ" แก้ว คือ พระธรรม
"สังฆรัตนะ" แก้ว คือ พระสงฆ์

ทำไมนำพระรัตนตรัยมาเปรียบด้วยแก้ว ?

เพราะแก้ว หรือเพชร ล้วนเป็นวัตถุที่ทำความยินดีให้บังเกิดแก่เจ้าของหรือผู้พบเห็น แสดงว่าเป็นผู้มั่งมี รัตนตรัยก็เป็นที่ยินดีของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลายเช่นกัน

ในทางปฏิบัติ พระรัตนตรัยเป็นแก้วจริงๆ ประเสริฐเลิศกว่ารัตนะใดในสามภพ จะเข้าให้ถึงจริง ต้องปฏิบัติให้ถูกวิธี จึงเรียกว่า "ปฏิปตฺติ" แปลว่า ถึงเฉพาะผู้ปฏิบัติ

การถึงรัตนตรัยของผู้ปฏิบัติแบบต่างๆ

ผู้ปฏิบัติ	พระพุทธ	พระธรรม	พระสงฆ์
๑. ผู้ไม่ได้ศึกษา	พระประธานในโบสถ์	ใบลานในตู้พระธรรม	พระสงฆ์ทุกวันนี้
๒. ผู้เล่าเรียนพุทธประวัติ	เจ้าชายสิทธัตถะที่ตรัสรู้ใต้ต้นโพธิ์	ธัมจักกัปปวัตตนสูตร	ปัญจวัคคีย์ ถึงพระสุภัททะสาวกองค์สุดท้าย
๓. ผู้มีสติปัญญาศึกษามาก	คิดว่า "พุทธ" แปลว่าตรัสรู้ = รู้นั่นเองเป็นพระพุทธเจ้า	ความรู้ที่ถูกดีของตัวท่านเอง	ตัวของท่านเองที่รักษาความรู้ถูกรู้ดีไม่ให้หายไป
๔. หลวงพ่อวัดปากน้ำ	ธรรมกาย	ดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกาย	ธรรมกายละเอียด

การเข้าถึงพระรัตนตรัย ๓ แบบแรก ก็ถูกแต่ยังเข้าไปไม่ถึงแก่น เหมือนเอานิ้วไปจรดเข้าที่กะเทาะ เปลือก และกระพี้เท่านั้น ยังไม่ถูกแก่น ของต้นไม้

การเข้าถึงพระรัตนตรัย ต้องเอากาย วาจา ใจ ที่ละเอียดจรดเข้าไปให้ถึงแก่นจริงๆ

กายสังขาร (ลมหายใจเข้าออก)
วจีสังขาร (ความตรึกตรองที่จะพูด)
จิตสังขาร (ความปรุงของจิต)
สามอย่างนี้หยุดเป็นจุดเดียวกันที่ศูนย์กลางกาย จะเข้าถึง "ดวงธรรม"
"ดวงธรรม" มีชื่อเรียกต่างๆ กันว่า

- ธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน
- พระธรรมดวงแก้ว
- ปฐมมรรค (ในมูลกัจจาย)

กาย วาจา ใจ ที่ละเอียดจรดลงที่ศูนย์กลางดวงธรรม หยุดเป็นจุดเดียว เรียก **"สังขารสงบ"** เช่น เด็กในท้องมารดา อยู่ในที่แคบได้ เพราะสังขารสงบนี้ เทวดา พรหม อรูปพรหมก็เช่นกัน จึงกล่าวว่า **"สงบสังขารทั้งหลายเสียได้ นำมาซึ่งความสุข"** และเป็นทางทำตนให้เป็นพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ

หยุดในกลางดวงธรรม จะเห็นดวงต่างๆ คือ ศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ สลับกัน เข้ากายต่างๆ จนถึงพระธรรมกาย

เมื่อถึงพระธรรมกาย ก็เห็นตัวตนว่า กายมนุษย์ ทิพย์ พรหม อรูปพรหม เป็นกายสมมุติ สิ้นปัจจัยก็ต้องแตกสลาย **แต่ธรรมกาย เป็นเที่ยง เป็นสุข เป็นตัว**

ผู้ที่จะเข้าถึงพระรัตนตรัย ต้องเอาใจของตนไปจรดอยู่ที่ศูนย์กลางกายของตนนั้น แล้วทำใจให้หยุด หยุดในหยุด หนักเข้าไปทุกทีไม่ให้คลายออก ทำไปจนใจไม่คลายออก นี้เป็นทางไปของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ และถูกตำราของสัตว์ผู้ไปเกิดมาเกิดด้วย

"เพชร" หรือ "แก้วมีรัศมี" เป็นแก้วที่มีค่าสูงสุดในโลก ยังสู้แก้วของพระเจ้าจักรพรรดิไม่ได้ แต่ทั้งหมดไม่อาจเทียบค่าได้กับแก้วทั้งสาม คือ "รัตนตรัย" ผู้ใดเข้าถึง ลืมแก้วลืมสวรรค์ในโลกหมดทั้งสิ้น

"ที่ได้แสดงมาแล้วนี้ เป็นวิธีให้เข้าถึงรัตนะ ทั้ง ๓ คือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ หรือ พุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ มีอาการต่างๆ กัน ในเมื่อจับหลักยังไม่ได้

ต่อเมื่อจับหลัก คือธรรมกายได้แล้ว จะเห็นว่าไม่ต่างกัน เนื่องเป็นอันเดียวกันแท้ๆ"

๔
อาทิตยปริยายสูตร

๒๕ สิงหาคม ๒๔๙๖

นโม.....
เอวมฺเม สุตํ.....

สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงอาทิตตปริยายสูตร จนทำให้ชฎิลเกิดความเลื่อมใสในพระองค์ แล้วจึงพร้อมใจกันไปแสดงความเชื่อนั้นต่อพระพักตร์ของพระเจ้าพิมพิสารพร้อมข้าราชบริพาร เพราะพระองค์นับถือชฎิลนี้ยิ่งนัก โดยชฎิลเหาะขึ้นไปในอากาศ แล้วลงมากราบพระบรมศาสดา ๓ ครั้ง ปฏิญาณตนว่าเป็นศิษย์พระบรมครู ชนทั้งหลายจำนวน ๑๑ นหุตได้ฟังพระธรรมของพระองค์ในเวลาต่อมาก็เลื่อมใส สำเร็จมรรคผล ๑๑ นหุต อีก ๑ นหุต ตั้งอยู่ในพระไตรสรณคมน์ และศาสนาพุทธได้ปักหลัก ณ กรุงราชคฤห์ โดยเริ่มที่เวฬุวนาราม สวนไม้ไผ่ ที่ถวายโดยพระเจ้าพิมพิสารนั่นเอง

พระสูตรนี้ พระองค์ทรงแสดงของร้อนให้ชฎิลเข้าใจ เพราะชฎิลทั้งหลายเคยบูชาไฟมาจนชำนาญ เป็นธรรมอันพระองค์ใช้ดับของร้อน

ตามพระบาลีว่า

สพฺพํ ภิกฺขเว อาทิตฺตํ ดูกรภิกษุทั้งหลาย สิ่งทั้งปวงเป็นของร้อน ภิกษุทั้งหลาย สิ่งอะไรเล่าเป็นของร้อน

จกฺขุํ ภิกฺขเว อาทิตฺตํ นัยน์ตาเป็นของร้อน
รูปทั้งหลายเป็นของร้อน
ความสัมผัสถูกต้องทางตาเป็นของร้อน
ความรู้สึกอารมณ์มีขึ้นเกิดขึ้น เพราะจักขุสัมผัส
เป็นปัจจัย แม้อันใด เป็นสุขบ้าง ทุกข์บ้าง
ไม่สุขไม่ทุกข์บ้าง แม้อันนั้นก็เป็นของร้อน

เกน อาทิตฺตํ ฯ ร้อนเพราะอะไร ร้อนเพราะชาติ
ร้อนเพราะความกำหนัดยินดี
ร้อนเพราะความโกรธประทุษร้าย
ร้อนเพราะความหลงงมงาย
ร้อนเพราะ ชาติ ความเกิด ชราความแก่
มรณะความตาย โสกะความแห้งใจ
ปริเทวะ ความพิไรรำพัน
ทุกข์เพราะความไม่สบายกาย
โทมนัส เพราะความเสียใจ

อุปายาส เพราะความคับแคบใจ
เราจึงกล่าวว่าเป็นของร้อน
ฯลฯ

ในทำนองเดียวกัน สิ่งที่มากระทบทางหู จมูก ลิ้น กาย ใจ ล้วนเป็นของร้อนและร้อนเพราะสาเหตุเดียวกัน คือ ไฟราคะ ไฟโทสะ ไฟโมหะ ชาติความเกิด ชราความแก่ มรณะความตาย โศกความแห้งใจ ปริเทวะความพิไรรำพัน ทุกข์ความไม่สบายกาย โทมนัสความเสียใจ อุปยาสความคับแค้นใจ

จึงต้องแก้ไขที่ "สาเหตุ" ต้องแก้ไขทาง ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ไม่ให้ยินดียินร้ายในรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์ ที่มากระทบถูกต้องอายตนะทั้ง ๖ นั้น

"ให้ทำใจให้หยุด หยุดเสียอันเดียวเท่านั้นดับหมด พอหยุดได้เสียก็เบื่อหน่าย"

แล้วพระพุทธองค์ก็ทรงแสดงธรรมต่อไปว่า

เอวํ ปสฺสํ ภิกฺขเว ดูกรภิกษุทั้งหลายผู้ได้ฟังแล้ว เมื่อได้เห็นแล้วอย่างนี้
เบื่อหน่ายในตาบ้าง เบื่อหน่ายในรูปบ้าง เบื่อหน่ายในจักษุวิญญาณบ้าง
เบื่อหน่ายในจักขุสัมผัสบ้าง ความรู้สึกอารมณ์
อันนี้เกิดขึ้น เพราะอาศัยจักขุสัมผัสเป็นปัจจัยแม้อันใด
เป็นสุขบ้าง เป็นทุกข์บ้าง ไม่สุขไม่ทุกข์บ้างย่อมเบื่อหน่ายในความรู้นั้น
ฯลฯ

คือ เบื่อหน่ายในรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์
เบื่อหน่ายในความรู้ทาง ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ
เบื่อหน่ายในการสัมผัสทาง ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ

นิพฺพินฺทํ วิรชฺชติ เมื่อเบื่อหน่ายย่อมสิ้นกำหนัด
พอสิ้นกำหนัด จิตก็หลุดพ้น
เมื่อจิตหลุดพ้นเกิดความรู้ขึ้นว่า พ้นแล้ว ดังนี้
พระอริยสาวกนั้นย่อมทราบชัดว่า
ชาติสิ้นแล้ว พรหมจรรย์ได้อยู่จบแล้ว
กิจที่จะต้องทำได้ทำเสร็จแล้ว
กิจอื่นเพื่อความเป็นอย่างนี้มิได้มีอีกแล้ว
ฯลฯ

อาทิตตปริยายสูตร ว่าด้วยของร้อนที่มากระทบอายตนะทั้ง ๖ วิธีแก้ก็คือ "ให้ทำใจให้หยุด หยุดอันเดียวเท่านั้นดับหมด พอหยุดได้เสีย ก็เบื่อหน่าย"

การทำใจให้ "หยุด"

ต้องทำใจหยุดอยู่ ณ ศูนย์กลางกาย ใสเหมือนดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์ หยุดนิ่งเข้ากลางของกลาง ถึงดวงปฐมมรรค ดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ เมื่อเข้าถึงกายมนุษย์ละเอียด อภิชฌา พยาบาท มิจฉาทิฏฐิ ของกายมนุษย์หยาบหายไปหมด เหลือของ

มนุษย์ละเอียด

ใจก็หยุดในศูนย์กลางกายมนุษย์ละเอียด เข้ากลาง ๖ ดวง ผ่านกายต่างๆ ถึงกายธรรม เป็นวิราคธาตุวิราคธรรมส่วนหยาบ คือ ส่วนย่อย ยังมีเจือปนกามราคานุสัย อวิชชานุสัย ปฏิฆานุสัยบ้าง ก็หยุดเข้าถึงกายธรรมชั้นต่อไป เข้าถึงกายโสดา หมดสักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส พระสกิทาคา กามราคะพยาบาทหยาบหมด เข้าถึงพระอนาคา กามราคะพยาบาทละเอียดหมด เหลือรูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา จนเข้าถึงกายพระอรหัตหยาบและละเอียด รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชาหลุดหมด เป็นวิราคธาตุวิราคธรรมแท้ เสร็จกิจในพระพุทธศาสนา

เมื่อเรารู้จักหลักจริงดังนี้ ให้ปฏิบัติตามแบบนี้ จะถูกทางมรรคผลนิพพาน

กายธรรมอย่างหยาบ โคตรภู โสดา สกิทาคา อนาคา อรหัต อย่างหยาบเป็น**ตัวมรรค**

กายธรรมอย่างละเอียด โสดา สกิทาคา อนาคา อรหัต อย่างละเอียด เป็น**ตัวผล**

ธรรมที่ทำให้เป็นกายโคตรภู โสดา สกิทาคา อนาคา อรหัต (พอถึงธรรมที่ทำให้เป็นพระอรหัต) เป็นวิราคธาตุวิราคธรรม ก็ถึงนิพพาน

“พอถูกส่วนเข้า ก็ดึงดูดกันรั้งกันไปเอง”

เหมือนมนุษย์ในโลกนี้ คนมั่งมีเขาก็เหนี่ยวรั้งคนมั่งมีไปรวมกัน คนยากจน มันก็เหนี่ยวรั้งคนยากคนจนไปรวมกัน นักเลงสุรา ภิกษุสามเณร อุบาสกอุบาสิกา ก็ไปรวมกันเพราะมีอายตนะดึงดูด

ในกามภพก็มีโลกายตนะ อายตนะรูปพรหม อรูปพรหม นิพพาน เป็นอายตนะอันหนึ่ง หมดกิเลสแล้วนิพพานก็ดึงดูดไปนิพพานเท่านั้น

ให้รู้จักหลักจริงอันนี้ จึงจะเอาตัวรอดได้

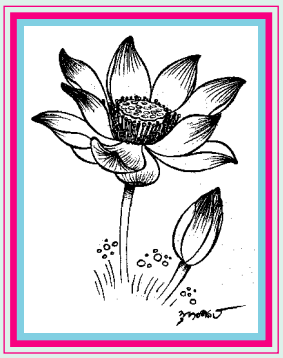

๕
สิ่งที่เป็นเกาะเป็นที่พึ่งของตน

๑๓ กันยายน ๒๔๙๖

นโม.....
อตฺตทีปา อตฺตสรณา.....

พระบรมศาสดา แสดงธรรมนี้ เพื่อให้พวกเราทั้งหลายได้รู้จักตน ว่าเป็นเกาะและที่พึ่ง ที่พึ่งอันนี้หากไม่ใช่พระบรมศาสดาแล้ว รู้เองไม่ได้

เมื่อพระบรมศาสดา แสดงพระธรรมเทศนาโปรดปัญจวัคคีย์ และ พระยสกับสหายสำเร็จแล้ว ทรงเสด็จไปยังเหล่าชฎิล ในระหว่างทางพบพวกราชกุมารเล่นซ่อนหากันในป่าไร่ฝ้าย ราชกุมารเหล่านั้นต่างก็มีมเหสี แต่องค์หนึ่งไม่มีมเหสี จึงจ้างหญิงแพศยาไปเป็นมเหสีกำมะลอ เมื่อเล่นซ่อนหา ก็ถอดเครื่องประดับใส่ห่อให้มเหสีแต่ละองค์ถือ พระมเหสีกำมะลอพอเห็นของมีค่ามากเช่นนั้นจึงได้หนีไป ทั้งหมดช่วยกันค้นหาหญิงแพศยานั้น จนไปพบพระบรมศาสดาประทับอยู่โคนต้นไม้

ราชกุมารเหล่านั้นจึงทูลถามพระองค์ว่า เห็นหญิงถือห่อผ้าเดินไปทางนี้ไหม พระองค์ทรงรับสั่งว่า **"ราชกุมารทั้งหลาย เธอจะหาหญิงถือห่อผ้านั้นดี หรือจะหาตัวดี"**

ราชกุมารก็ทูลรับว่า **"หาตัวดี พระเจ้าค่ะ"**

พระองค์จึงทรงแสดงพระธรรมในเรื่องสิ่งที่เป็นเกาะเป็นที่พึ่งของตน แปลตามพระบาลี

อตฺตทีปา ฯ	มีตนเป็นเกาะ	มีตนเป็นที่พึ่ง	สิ่งอื่นไม่ใช่
ธมฺมาทีปา ฯ	มีธรรมเป็นเกาะ	มีธรรมเป็นที่พึ่ง	สิ่งอื่นไม่ใช่

คำว่า ตน หมายถึงอะไร ?

หมายไว้หลายชั้น ตั้งแต่กายมนุษย์ถึงกายอรูปพรหมละเอียด มี ๘ กาย ทั้งหมดอยู่ในภพ ๓ เป็น **"ตนในภพ"** โดยสมมติชั่วคราว ต้องเวียนว่ายตายเกิดเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เรียกว่า โลกีย์

ตั้งแต่กายธรรมถึงกายธรรมอรหัตละเอียด มี ๑๐ กาย เป็น **"ตนนอกภพ"** โดยวิมุตติ ไม่ใช่สมมุติ เป็นนิจจัง สุขขัง อัตตา

คำว่า ธรรม หมายถึงอะไร ?

ธรรม สำหรับให้ตนนั้นเป็นอยู่ ตนนั้นไม่มีธรรมเลยก็เป็นอยู่ไม่ได้ ทั้งกายมนุษย์ถึงกายพระอรหัตละเอียด มีถ้าไม่มีธรรมก็ดับหมด

ธรรมอยู่ที่ไหน ?

อยู่กลางกายมนุษย์ เรียกดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ใสเท่าฟองไข่แดงของไก่

"ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ใสเท่าฟองไข่แดงของไก่ ดวงนั้นแหละเรียกว่าธรรม

ธรรมดวงนั้นดับไป กายมนุษย์ก็ดับ

ธรรมดวงนั้นผ่องใส สะอาด สะอ้าน กายมนุษย์ก็รุ่งโรจน์โชตนาการ

ธรรมดวงนั้นซูบซีดเศร้าหมอง กายมนุษย์ก็ไม่ผ่องใส ซอมซ่อ ไม่สวยไม่งาม น่าเกลียด น่าชังไป เพราะธรรมดวงนั้นสำคัญนัก ธรรมดวงนั้นแหละเป็นชีวิตของมนุษย์ คือความเป็นอยู่ของมนุษย์ ความเห็น ความจำ ความคิด ความรู้ อยู่กลางดวงนั้น"

ดวงธรรม มีขนาดใหญ่ขึ้นไปเรื่อยๆ ถ้าเป็นดวงธรรมในภพอย่างใหญ่ก็เพียงแปดเท่า ของฟองไข่แดงของไก่ ถ้าเข้าถึงธรรมกาย ก็เห็นดวงธรรมนอกภพ เป็นดวงใสเหมือนกัน เส้นผ่า ศูนย์-กลางจะเท่ากับหน้าตักธรรมกาย ซึ่งมีขนาดโตขึ้นไปตามลำดับ จนถึงกายธรรมอรหัตละเอียด หน้าตัก ๒๐ วา จนถึงนับอสงไขยไม่ถ้วน

กายเป็นที่เกาะที่พึ่งได้อย่างไร ?

เรือล่มจมลงในมหาสมุทร มนุษย์นั้นก็ต้องพยายามว่ายน้ำไป เมื่อพบเกาะก็ย่อมดีใจ หมดเหนื่อยยาก เพราะได้เกาะเป็นที่พึ่งพา มีผลไม้พอยังอัตภาพ กายมนุษย์ก็มีคุณเปรียบได้ดังเกาะ เป็นที่พึ่งของเรา

เราอาศัย "กายมนุษย์" เป็นเกาะ ถ้าทิ้งกายมนุษย์ กายมนุษย์ละเอียดก็อยู่ไม่ได้ก็ต้องตาย

ส่วนธรรมเป็นเกาะอย่างไร ?

ถ้าไม่ได้ดวงธรรม กายต่างๆ ก็ไม่มีที่อาศัยหรือเป็นที่เกาะ เช่นกายมนุษย์ละเอียด มีกายมนุษย์หยาบเป็นเกาะ ส่วนธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละเอียด ก็เป็นเกาะให้กายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์ก็มีกายทิพย์กับธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์ เข้าถึงไปเป็นลำดับทั้ง ๑๘ กาย ถึงกายธรรมอรหัตละเอียดได้อาศัยกายธรรมพระอรหัตหยาบ และอาศัยดวงธรรมที่ทำให้เป็นพระอรหัตหยาบ เป็นเกาะเป็นที่พึ่ง

กายมนุษย์และดวงธรรมกายมนุษย์จึงเป็นเกาะเป็นที่พึ่ง เราอาศัยอยู่กับกายมนุษย์เป็นที่พึ่งจริงๆ ทั้งอาบน้ำ อุจจาระ คนอื่นพึ่งไม่ได้ เราต้องทำเองทุกอย่าง

ส่วนกายมนุษย์ละเอียดที่อาศัยดวงธรรมนั้นอยู่ ก็มีธรรมดวงนั้นเป็นที่อาศัย กายมนุษย์-ละเอียดจึงเป็นตัวของตัวเอง และเป็นที่อาศัยด้วย ธรรมก็เป็นตัวของตัวเองและเป็นที่อาศัยด้วย

ธรรมดวงนั้น เป็นที่พึ่งสำคัญ เพราะได้มาด้วยความบริสุทธิ์กาย วาจา ใจ ถ้าธรรมดวงนั้นดับไป กายมนุษย์ละเอียดก็หมดที่พึ่ง กายทิพย์ก็เช่นกัน

ฉะนั้นจะต้องเรียนให้รู้จักกายของตัวเองก่อนว่า กายมนุษย์นี้เป็นตัวโดยสมมติทั้ง ๘ กายที่อยู่ในภพเรียกว่า **"อตฺตสมมติ"** แปลว่า ตัวโดยสมมติ

จะเอาของจริงต้องเข้าถึง **"กายธรรม"** ที่เป็นกายนอกภพ เป็นนิจจัง สุขขัง อัตตา

ส่วนธรรมที่ทำให้เป็นกายทั้ง ๘ กายแรก ก็เรียกว่า ธรรมสมมติ เหมือนกัน ที่พระพุทธเจ้า

ตรัสว่า “สพฺเพ ธมฺมา อนฺตตาติ” แปลว่า ธรรมทั้งสิ้นไม่ใช่ตัว ตัวทั้งสิ้นไม่ใช่ธรรม ตัวก็เป็นตัว ธรรมก็เป็นธรรม

“จะไปพึ่งสิ่งอื่นเลอะละไม่ได้ ถ้าพึ่งจ้าวพึ่งผี เที่ยวบนบานศาลกล่าว นี่เพราะพวกเหล่านี้ไม่ได้ยิน ไม่ได้ฟังธรรมของสัตบุรุษ ไม่ได้ศึกษาในธรรมของสัตบุรุษ ความเห็นจึงพิรุธไปเสียแล้ว ไม่ได้ยิน ไม่ได้ฟังธรรมของพระพุทธเจ้า ไม่ได้ฝึกฝนใจในธรรมของพระพุทธเจ้า ความเห็นจึงได้เลอะเลือนไปเช่นนั้น **ถ้าไม่เลอะเลือนจะต้องมี ๒ อย่างนี้เท่านั้น คือ มีกาย กับธรรม ๒ อย่างนี้เท่านั้น”**

“มีตัวกับธรรม ๒ อย่างนี้เท่านั้น กายมนุษย์ก็มีตัว กายมนุษย์ก็มีธรรมที่ทำให้เป็นตัวตลอดทุกกาย ทั้ง ๑๘ กาย มีตัวกับมีธรรมที่ทำให้เป็นตัว แต่ว่าตัวทั้งหลายเหล่านั้นทั้ง ๘ กายในภพ เป็นอนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา หมดไม่เหลือเลย

ทั้ง ๑๐ กายนอกภพเป็น นิจฺจํ สุขํ อตฺตา หมดไม่เหลือเลย ตรงกันข้ามอย่างนี้เป็นของเที่ยงของจริงหมด แต่ว่าในภพแล้วเป็นของไม่เที่ยง ไม่จริงหมด”

“ให้รู้จักหลักพระพุทธศาสนาอย่างนี้ ตามความเป็นจริงของทางมรรคผลตามความเป็นจริง ของกายที่เป็นของในภพนอกภพชัดอย่างนี้ละก็ ก็ไม่งมงาย การหาเลี้ยงชีพ หรือการเป็นอยู่ในหมู่มนุษย์ ก็ไม่สับสน อลหม่านกับใคร ให้แต่ความสุขกับตน และบุคคลผู้อื่นเป็นเบื้องหน้า”

๖
สังคหวัตถุ ๑

๒๐ กันยายน ๒๔๙๖

นโม.....
ทานญฺจ เปยฺยวชฺชญฺจ.....

"พระรัตนตรัย" เป็นที่พึ่งของเราทั้งหลาย สิ่งอื่นนอกจากนี้ไม่มีอีกแล้ว แยกโดยวัตถุออกเป็น ๓ คือ

พุทฺโธ เป็นเนมิตกนาม เกิดจาก พุทธรัตนะ
ธมฺโม เป็นเนมิตกนาม เกิดจาก ธรรมรัตนะ
สงฺโฆ เป็นเนมิตกนาม เกิดจาก สังฆรัตนะ

แต่โดยอรรถประสงค์แล้วเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แยกจากกันไม่ได้ เป็นตัวพระพุทธศาสนา และมีอยู่ในตัวเราทุกคน

เหตุนี้พระบาลีจึงกล่าวไว้ว่า

นตฺถิ เม สรณํ..... "สิ่งอื่นไม่ใช่ที่พึ่งของเรา พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งอันประเสริฐของเรา"

บัดนี้ท่านทั้งหลายพากันมาบริจาคทานแก่พระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ณ วัดปากน้ำ ถูก **"ทักขิไณยบุคคล"** มี ๘๐ กว่าบุคคล จึงได้ผลยิ่งใหญ่ไพศาล

"การบริจาคทาน ถ้าถูกทักขิไณยบุคคลก็เป็นผลยิ่งใหญ่ไพศาล ถ้าไม่ถูกทักขิไณยบุคคลแล้ว ผลนั้นก็ทรามต่ำลง ถ้าถูกทักขิไณยบุคคล ผลนั้นก็รุนแรงสูงขึ้น มีกำลังกล้าขึ้น"

ทักขิไณยบุคคล มี ๙ จำพวก เป็นบุคคลผู้ควรถวายทานให้

๑. พระอรหัตผลขั้นสูง
๒. พระอรหัตมรรค
๓. พระอนาคามิผล
๔. พระอนาคามิมรรค
๕. พระสกทาคามิผล
๖. พระสกทาคามิมรรค
๗. พระโสดาปัตติผล
๘. พระโสดาปัตติมรรค
๙. โคตรภูบุคคลผู้ที่มีธรรมกาย ทั้งพระภิกษุ สามเณร เด็ก หญิง ชาย

หลวงพ่อวัดปากน้ำขยายความในทางด้านปริยัติไว้ว่า :-

เมื่อบริจาคทานแด่ทักขิไณยบุคคล ได้ชื่อว่า ให้ฐานะ ๕ ประการแก่ปฏิคาหก ซึ่งเป็นที่ปรารถนาของมหาชนทั้งหลาย คือ

๑. อายุ เจ้าของทานให้อายุ ชื่อว่าให้อายุแก่ตัวเองย่อมมีอายุยืนนาน

๒. วรรณะ เจ้าของทานให้ความสวยงามแก่ร่างกาย ชื่อว่าให้ความสวยงามแก่ตัวเอง คือ ความสดชื่นแห่งร่างกาย ผิวพรรณจึงผุดผ่องดึงดูดตา

๓. สุขะ เจ้าของทานให้ความสุขกายสบายใจ ชื่อว่าให้ความสุขแก่ตัวเอง มีความสบายกายสบายใจ

๔. พละ เจ้าของทานให้กำลัง (ทั้งกาย วาจา ใจ) ชื่อว่าให้กำลังแก่ตัวเอง ทั้งกาย วาจา ใจ

"กำลังทั้ง ๓ นี่แหละสำคัญนัก กำลังกาย เวลาจะใช้งานการด้วยกาย กำลังวาจาที่ต้องใช้วาจาโต้ตอบระหว่างประเทศต่อประเทศนั้น หรือเวลาพูดกับคน ก็ใช้วาจา กำลังใจที่จะคิดการงานใหญ่โตกว้างขวางออกไป"

๕. ปฏิภาณ เจ้าของทานให้ความเฉลียวฉลาด ชื่อว่าให้ความเฉลียวฉลาดแก่ตัวเองในทุกสิ่งทุกอย่างและในหน้าที่ของตัว

ในหมู่มนุษยโลกจะมีความสุข อาศัยสังคหวัตถุ ๔ ประการ คือ

๑. ทาน คือการให้ มีตั้งแต่ก่อนสมัยพุทธกาล นับแต่มารดาบิดาที่อยู่ร่วมกัน ก็ต้องแบ่งปันกัน ทั้งเงินทอง เสื้อผ้า อาหาร การให้จึงเป็นข้อสำคัญนัก

"ทานการให้ เป็นหลักสำคัญที่จะให้ความเจริญรุ่งเรืองแก่ผู้ให้" เช่น คนจีนรู้จักให้ก่อน จึงได้เป็นเถ้าแก่ใหญ่โตในประเทศอื่นได้

"อยู่ในสถานที่ใด ก็อย่าลืมทานการให้"

พ่อแม่ลูกอยู่ร่วมกันต้องให้กัน แม่ให้นมลูก ที่กลั่นออกมาจากเงินแม่ เพราะนมนั้นกลั่นออกมาจากเงินทอง มารดาบริโภคอาหารเข้าไป อาหารก็ไปเป็นน้ำนมให้ลูกดื่มกิน แม้โตขึ้นพ่อและแม่ก็ยังช่วยกันเลี้ยงดูให้ได้ทุกอย่าง

"เพราะการให้อย่างนี้แหละถึงได้นามระบือลือเลื่องไปทั้งเมืองว่า พ่อและแม่"

"โลกจะจงรักภักดีซึ่งกันและกัน ก็เพราะอาศัยให้"

บุคคลใดโกรธเคืองด่าว่าเรา เราค่อยๆ ให้เขา พอให้แล้ว เขาก็เชื่อง ใช้เขาทำอะไรเขาก็ทำ เลิกด่า เลิกอิจฉาริษยา พ่อแม่ได้รับความนับถือจากลูก ภรรยามัดใจสามีด้วยเสน่ห์ปลายจวัก ปรนนิบัติให้ดี

"ศาสนาพุทธอยู่ได้ด้วยการให้"

ถ้าทุกบ้านเลิกให้ข้าวปลาอาหารสักเดือน พระเณรสึก หายหมด ศาสนาดับ

ฐานะ ๕ ประการ คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณ เป็นที่ปรารถนาของมหาชน ทั้งคฤหัสถ์ บรรพชิต

ท่านเจ้าภาพที่มาบริจาคทาน จึงได้ชื่อว่าให้ความสุข ย่อมได้รับความสุขนั้นด้วย ได้ชื่อว่า ทานนั้นย่อมมีผล

"พระพุทธเจ้าท่านอยู่นิพพาน มาให้ทานอย่างนี้ ท่านก็มามากเหมือนกันเต็มหมดในศาลา ในหมู่พระก็เต็มหมด ในหมู่อุบาสก อุบาสิกาก็เต็มหมด"

"พระพุทธเจ้าท่านก็คอยดู สอดญาณ ส่องญาณคอยดู ได้รับความสุขแค่ไหน ได้รับความทุกข์แค่ไหน ท่านก็ช่วยเหลือเผื่อแผ่ คอยแก้ไข บำบัดความทุกข์ บำรุงความสุขให้ยิ่งๆ ขึ้นไป นี่เพราะอาศัยพระพุทธเจ้าอยู่ลับๆ เรานับได้ในประเทศไทย พระพุทธเจ้ามีจริงๆ ในที่ลับๆ ประเทศนิดเดียวเท่านี้แหละเป็นเอกราชอยู่ได้ ปืนผาหน้าไม้ทำกับเขาไม่เป็น เรือแพนาวาเรือยนต์กลไฟต่อไม่ได้ทั้งนั้น แต่ว่าเป็นเอกราชได้ แปลกเหลือเกิน เป็นเอกราชได้ด้วยอะไร นี่เป็นเอกราชด้วยพุทธ-ศาสนา ด้วยพระพุทธเจ้าท่านคอยดูแลแก้ไข รักษาชาติศาสนาของท่านไว้ให้ ศาสนาดำรงอยู่ เพราะหมดทั้งชมพูทวีป ศาสนาเดี๋ยวนี้แน่นหนาอยู่ในเมืองไทยเท่านั้น"

บริจาคทานกับทักขิไณยบุคคล ได้ชื่อว่าเป็นบุญใหญ่ เมื่อเจ้าภาพ สละไทยธรรมถวายแด่พระภิกษุ ท่านรับไปเป็นสิทธิ์ของท่านจะบริโภค หรือให้ต่อก็ได้

"ขาดจากสิทธิ์ของผู้ให้ขณะใด ขณะนั้นแหละ "ปุญญาภิสันธา" บุญไหลมาจากสายธาตุสายธรรมของตัวเองโดยอัตโนมัติ เข้าสู่อัตโนมัติ คือดวงธรรมที ทำให้เป็นกายมนุษย์ ใสบริสุทธิ์เท่าฟองไข่แดงของไก่ ในกลางมนุษย์นี้ **กลางดวง นั้นแหละเป็นที่ตั้งของบุญ"**

"บุญไหลมาติดกลางดวงนั้น เหมือนยังกับไฟติดอยู่ในหลอดไฟฟ้า"

ธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์นี้ บุญมากเท่าไรก็ใส่เข้าไปไม่เต็ม

วันนี้เจ้าของทานและคณะทุกคน ได้บุญกุศลใหญ่วัดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑,๐๐๐ วา เป็นดวงกลมติดอยู่กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ เพราะทำกับทักขิไณยบุคคล ให้เอาใจนึกอยู่ตรงดวงบุญใหญ่นั้น

เมื่อมีภัยให้จรดอยู่ที่ดวงบุญนั้น นึกถึงบุญกุศลที่ทำ เป็นที่พึ่ง แม้พระพุทธเจ้าก็นึกถึงบุญของท่าน คือบารมี ๑๐ ทัศ แม่พระธรณีผุดขึ้นมา รูดน้ำที่พระองค์ทรงกรวดเป็นทะเลท่วมพญามาร

การหยุดนิ่งอยู่ที่ดวงธรรม ถูกดวงบุญพอดี ทานก็สำเร็จเป็นบุญ เรียก **ทานญฺจ**

๒. ปิยวาจา มีพวกพ้องแล้วก็ต้องมีวาจาไพเราะ เป็นที่ดึงดูดใจให้สมัครสมานในกันและกัน ไม่กระทบกระเทือนต่อคนทุกชนชั้น จึงได้ชื่อว่าเป็นคนสุภาพ มีมารยาท คนอยากฟังแล้วอยากฟังอีก

๓. อัตถจริยา ประพฤติให้เป็นประโยชน์ต่อเพื่อนมนุษย์ อย่าเอาแต่ความสุขส่วนตัว สุขเสมอทั่วหน้ากัน เช่นมีลูกต้องเลี้ยงให้ได้ปริญญา ได้ชื่อว่าประพฤติให้เป็นประโยชน์แก่ลูกก่อน **"ลูกกตัญญูคนเดียวเท่านั้นแหละ เลี้ยงพ่อเลี้ยงแม่ให้เป็นสุขเหมือนเทวดาได้"**

อบรมให้ลูกหลาน คนใกล้เคียง วงศาคณาญาติเลี้ยงตัวเองได้ มีวิชาความรู้ให้ความสุขแก่ มนุษย์เพื่อนบ้าน

"ทางพุทธศาสนาต้องการนัก ภิกษุบวชก่อน ประพฤติตัวให้เป็นตำรับตำรา ต่อภิกษุบวชหลัง เป็นลำดับไป นี้เป็นประโยชน์แก่เพื่อนกัน"

๔. สมานัตตตา ความเป็นผู้มีตนเสมอในธรรมนั้นๆ ในบุคคลนั้นๆ เช่น เราจะเข้าไปในหมู่คณะใด จะชาติภาษาใด ต้องไม่ให้กระทบกระเทือนวาจา ใจ เสมอเขาด้วยความพอเหมาะพอดี เหมือนพี่ เหมือนน้อง เหมือนคนคนเดียวกัน

โลกได้รับความสุขเพราะธรรมทั้ง ๔ นี้

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงตรัสว่า

เอเต โข สงฺคหา.... "ความสงเคราะห์ในโลกเรานี้ เหมือนลิ่มสลักเพลารถที่แล่นไปอยู่ฉะนั้น" คือถ้าลิ่มสลักเพลาไม่มี กงรถก็หลุดจากเพลา แล่นไปไม่ได้ฉันใด โลกที่คับขันจะได้ความร่มเย็นเป็นสุขก็ด้วยอาศัยความเกื้อกูลสงเคราะห์ซึ่งกันและกันอย่างนี้

"ท่านเจ้าภาพได้ประพฤติสงเคราะห์เช่นนี้ เพราะดำเนินด้วยคติของปัญญา จึงได้ให้ความสุขแก่คนมากถึงขนาดนี้ เมื่อให้ความสุขแก่คนมากขนาดนี้ ก็เป็นผู้น่าสรรเสริญชมเชย น่าเลื่อมใส เป็นตัวอย่างที่ดีในยุคนี้ และต่อไปในภายหน้า..... พึงรักษาให้ดำรงและทวีขึ้นเป็นลำดับไป"

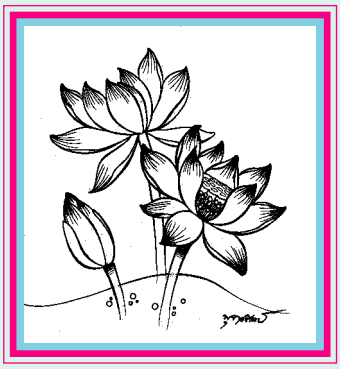

๗
การอยู่ในประเทศที่สมควร ความเป็นผู้มีบุญอันทำแล้วในกาลก่อน การตั้งตนไว้ชอบ

๒๐ กันยายน ๒๔๙๖

นโม.....
ปฏิรูปเทสวาโส จ.....

ทั้งสามประการนี้ เป็นเหตุเครื่องถึงความเจริญสูงสุด นอกจากการไม่คบคนพาล คบแต่บัณฑิต บูชาสิ่งที่ควรบูชา เป็นต้น

๑. การอยู่ในประเทศอันสมควร

เราอยู่ในประเทศไทย มีเพื่อนบ้านเป็นประเทศล้อมรอบ ตั้งแต่ประเทศในอินโดจีน ออกไปไกล ถึงยุโรป เช่น เยอรมัน ที่ "ตาย" แล้วฟื้นใหม่ครึ่งประเทศ

> "ถ้าว่ามนุษย์อยู่ในประเทศใดไม่มีพุทธศาสนา ประเทศนั้นเป็นประเทศที่เรียกว่า ไม่มีศาสนาแน่นอน ประเทศเหล่านั้นเรียกว่า ประเทศโยกคลอน เพราะศาสนาเป็นตัวสำคัญของประเทศนัก **ถ้าประเทศใดมีพุทธศาสนาที่แน่นอน ประเทศนั้นก็เป็นหลักฐาน เป็นประเทศที่เป็นหลักเป็นประธานของโลกทีเดียว"**

บัดนี้พุทธศาสนารุ่งโรจน์อยู่ที่ประเทศไทยแห่งเดียว เพราะมีพระเจ้าแผ่นดินอุปถัมภ์ศาสนาอย่างเลิศ เป็น "อัครศาสนูปถัมภ์" เราอยู่ในปฏิรูปเทศแล้ว ควรดำเนินให้ถูกต้องร่องรอยของพุทธ-ศาสนา รักษาศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ ให้ถูกต้องร่องรอยตามความประสงค์ของทางพระพุทธศาสนา

ประเทศข้างในต้องหยุดที่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ เป็นที่เกิด ดับ หลับ ตื่น ใจเราหยุดนิ่งตรงนั้นจึงจะได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่สมควร ถูกมัชฌิมประเทศ ไม่เข้าไปใกล้ที่สุดทั้งสองอย่างคือ **กามสุขัลลิกานุโยค** กับ **อัตตกิลมถานุโยค** ตรงกับกระแสพระโอษฐ์พระบรมศาสดาที่ประทานเป็นนัยแก่พระองคุลิมาลว่า **"สมณะหยุดแล้ว แต่ท่านไม่หยุด"**

> "ถ้าไม่หยุดละก็เลอะละ แต่ถ้าพอหยุดได้แล้ว ก็อย่าออกจากหยุดหนา กลางของกลางที่หยุดนั้นแหละ กลางของกลางหนักเข้าไปอย่าถอยออก ถ้าถอยออกผิดความประสงค์ กลางของกลางเข้าไปนั้นแหละตั้งแต่ต้นจนถึงพระอรหัต ไม่ให้คลาดเคลื่อนความหยุดอันนี้"

นี้เป็นถูกมัชฌิมประเทศ ถูกมัชฌิมาปฏิปทา ข้อปฏิบัติเป็นกลาง ถึงจะปฏิบัติศาสนาสัก ๕๐ - ๙๐ พรรษา หรือแม้เป็นชายหญิง แต่ไม่ได้เข้าทางนี้ ก็ไม่ถูกหลักพุทธศาสนา

๒.การตั้งตนไว้ชอบ (อตฺตสมฺมาปณิธิ)

สภาพอันใดรับสุขรับทุกข์ (สุขก็รู้ ทุกข์ก็รู้) สภาพอันนั้นชื่อว่าตน เมื่อรับสุขรับทุกข์อยู่ต้องตั้งตนไว้ชอบ

ตั้งแต่การตั้งตนชอบของกายมนุษย์หยาบ คือ ตั้งตนไว้ในทาน ศีล ภาวนา

การตั้งตนชอบของกายมนุษย์ละเอียด (กายฝัน) คือ เอากายมนุษย์ละเอียดมาหยุดนิ่งที่ศูนย์กลางกายมนุษย์หยาบ แล้วหยุดถูกส่วนเป็นลำดับไปถึงกายพระอรหัตละเอียดจึงเรียกว่า อตฺตสมฺมาปณิธิ คือ ตั้งตนไว้ชอบ

๓. ความเป็นผู้ได้กระทำความดีไว้ในปางก่อน (ปุพฺเพกตปุญฺญตา)

เมื่อตนได้สั่งสมบารมีมาแล้วครบ ๑๐๐,๐๐๐ กัปป์ มาพบพุทธศาสนา อาจได้สำเร็จมรรคผลเพราะบารมีพอแล้ว

ทำอย่างไรจึงเรียกว่า ปุพฺเพกตปุญฺญตา

"ทาน" ชาติก่อนได้ให้ทานตามความสามารถและกำลังอย่างจริงจัง ทำให้เป็นคนมีใจมั่นในการให้ทานในชาตินี้

ให้ของนอกกาย ไม่เหลือไว้เลย เรียก **ทานบารมี**

ให้เนื้อและเลือด เว้นแต่ชีวิต เรียก **ทานอุปบารมี**

ให้ชีวิตเป็นทานได้ เรียก **ทานปรมัตถบารมี**

ให้ลูก เป็นทาน เรียก **ปุตตบริจาค**

"ศีล" รักษาศีลแน่วแน่ไม่มีเศร้าหมอง

แม้สมบัตินอกกายจะวอดวาย ไม่ยอมให้ศีลขาด เรียก **ศีลบารมี**

รักษาศีลแม้เลือดเนื้อจะเป็นอันตราย เรียก **ศีลอุปบารมี**

รักษาศีลแม้ชีวิตจะดับ เรียก **ศีลปรมัตถบารมี**

"ภาวนา"

ยอมเสียสมบัติภายนอก เว้นไว้แต่ชีวิตและเลือดเนื้อ ไม่ให้เสียภาวนา เรียก **ภาวนาบารมี**

เนื้อและเลือดจะแห้งเหือดหมดไปก็ไม่ว่า เรียก **ภาวนาอุปบารมี**

ยอมแม้ชีวิตจะดับไป ก็ไม่ยอมเสียภาวนา เรียก **ภาวนาปรมัตถบารมี**

สมบูรณ์บริบูรณ์ทั้งทาน ศีล ภาวนา ได้เช่นนี้ เป็นเพราะความดี ที่ทำไว้ในชาติก่อน การเกิดเป็นพระเจ้าแผ่นดินได้ ก็เพราะเป็นผู้สั่งสมความดีไว้ในชาติปางก่อน

ตัวอย่าง : การสั่งสมความดีในชาติปางก่อน จนได้เกิดเป็นกษัตริย์ด้วยการรักษาศีล

ทุคคตะบุรุษ ที่รับจ้างอนาถบิณฑิกเศรษฐี ในเมืองสาวัตถี เสร็จจากงานเป็นเวลาเย็น วัน ๘ ค่ำ เมื่อทราบว่าคนในบ้านรักษาอุโบสถศีล ก็ขอสมาทานบ้าง แม้ไม่ได้เต็มวัน ตกดึกปวดท้องมาก เศรษฐี

ให้กินยาก็ไม่ยอม ใกล้จะตายได้อธิษฐานขอไปเกิดเป็นลูกของพระเจ้าปเสนทิโกศล ตายแล้วก็ได้ไปเกิดเป็นลูกของพระองค์ ได้เสวยราชย์ต่อจากพระราชบิดาในกาลต่อมา

ตัวอย่าง การสั่งสมความดีในชาติปางก่อน ด้วยการทำทานในพระอริยบุคคล จนได้สำเร็จมรรคผล

เรื่อง **ลาชเทวธิดา** ผู้ถวายข้าวตอกแก่พระมหาอริยกัสสปะ แล้วเดินตามไปส่งที่คันนา ถูกงูกัดตาย ได้ไปเกิดในวิมานทอง ระลึกเห็นบุญที่ทำในอดีต จึงตามลงมาอุปัฏฐากพระมหากัสสปะต่อ ด้วยตั้งใจจะทำสมบัติให้ตั้งมั่นมากขึ้นกับพระอริยบุคคล จึงลงจากสวรรค์มาอุปัฏฐากพระมหากัสสปะ แต่ท่านปฏิเสธ นางจึงเสียใจเหาะไป พระพุทธเจ้าทรงอนุเคราะห์ด้วยการแสดงธรรมโปรด แม้นางจะเหาะไปไหน ก็ได้ยินธรรมของพระองค์จนสำเร็จมรรคผล

เราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา จึงควรพยายามทำความดีให้มากขึ้น

สิ่งที่เป็นที่ตั้งกองการบำเพ็ญกุศล คือ **(บุญกิริยาวัตถุ ๑๐)**

๑. **ทานมัย** บุญสำเร็จด้วยการบริจาคทาน
๒. **สีลมัย** บุญสำเร็จด้วยการรักษาศีล
๓. **ภาวนามัย** บุญสำเร็จด้วยการเจริญภาวนา
๔. **อปจายนมัย** บุญสำเร็จด้วยการประพฤติถ่อมตนต่อผู้ใหญ่ หรือผู้เจริญกว่า
๕. **ไวยยาวัจจมัย** บุญสำเร็จด้วยการขวนขวายในกิจที่ชอบ
๖. **ปัตติทานมัย** บุญสำเร็จด้วยการให้ความดีแก่ผู้อื่น
๗. **ปัตตานุโมทนามัย** บุญสำเร็จด้วยการอนุโมทนาบุญของผู้อื่น
๘. **ธัมมัสสวนมัย** บุญสำเร็จด้วยการสดับตรับฟังธรรมเทศนา
๙. **ธัมเทสนามัย** บุญสำเร็จด้วยการแสดงธรรมให้แก่ผู้อื่น
๑๐. **ทิฏฐุชุกัมม์** บุญสำเร็จด้วยการทำความเห็นของตนให้ตรงต่อความประสงค์ของพุทธศาสนา

ผู้ใดประกอบด้วยองค์คุณทั้งสาม คือ การอยู่ในประเทศอันสมควร มีบุญในปางก่อน และการตั้งตนไว้ชอบ ย่อมถึงซึ่งความเจริญอันสูงสุด

๘
ปรมัตถ์ : อกุศลจิต

(อกุศลจิต ๑๒ ดวง)
๑ ตุลาคม ๒๔๙๖

นโม.....
ตตฺถ วุตฺตาภิธมฺมตฺถา.....

พระพุทธศาสนามีปิฎก ๓ คือ วินัยปิฎก สุตตันตปิฎก ปรมัตถปิฎก (อภิธรรมปิฎก)

พระพุทธเจ้าทรงเทศน์พระปรมัตถ์ครั้งแรกที่ดาวดึงส์ ถวายพระพุทธมารดาและหมู่เทวดา เป็นเวลา ๓ เดือน ในเวลารุ่งเช้า เมื่อพระองค์เสด็จบิณฑบาตและเสวยในป่าหิมพานต์ ทรงแสดงพระปรมัตถ์นี้แก่พระสารีบุตรที่ปฏิบัติพระองค์ในป่าหิมพานต์ทุกวัน เพื่อพระสารีบุตรจะได้นำมาเทศน์ให้มนุษย์ฟัง

เมื่อพระพุทธเจ้าทรงเทศน์พระปรมัตถ์จบ เสด็จลงจากดาวดึงส์ที่เมืองสังกัสนคร ทรงเปิดโลกให้สัตว์นรก เทวดา มนุษย์เห็นกันและกันพร้อมกัน ในคราวนั้นสรรพสัตว์ตั้งความปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้า แม้กระทั่งมดดำ มดแดง

> "ไม่ใช่เป็นของง่าย ถ้าจะเทียบละก็ ต้องเข็มเล็กๆ ด้ายเส้นเล็กๆ เย็บตะเข็บผ้าจึงจะละเอียดได้ ถ้าเข็มโตไป ด้ายเส้นโต จะเย็บตะเข็บผ้าให้เล็กลงไปไม่ได้ฉันใดก็ดี ปรมัตถปิฎกเป็นของละเอียด ต้องปัญญาละเอียดไปตามกัน จึงจะฟังเข้าเนื้อเข้าใจ"

"คัมภีร์ปรมัตถ์นี่เป็นหลัก เป็นประธาน ให้เข้าเนื้อเข้าใจทีเดียว เพราะเป็นเนื้อธรรมจริงๆ"

เนื้อความในพระปรมัตถ์จัดเป็น ๔ คือ จิต เจตสิก รูป นิพพาน

จิต เป็นดวง จำแนกออกไปถึง ๘๙ หรือ ๑๒๑ ดวง ถ้าแยกพิสดารออกไปตามฌานทั้ง ๕

เจตสิก จำแนกออกไปถึง ๕๒ ดวง

รูป จำแนกออกไปถึง ๒๘ รูป (มหาภูต ๔ อุปาทยรูป ๒๔)

นิพพาน ๓ (คือ กิเลสนิพพาน ขันธนิพพาน ธาตุนิพพาน)

หลวงพ่อวัดปากน้ำได้แสดงตัวอย่างเรื่องอกุศลจิต ๑๒ ดวงเอาไว้ดังต่อไปนี้

ในจิต ๘๙ หรือ ๑๒๑ ดวงนั้น มีอกุศลจิต ๑๒ ดวง อันเป็นต้นเหตุให้บุคคลทั้งหลายทำชั่ว **"อกุศลจิต ๑๒ ดวง"** แบ่งออกเป็น ๓ จำพวก คือ

จิตโลภ ๘ ดวง
จิตโกรธ ๒ ดวง
จิตหลง ๒ ดวง

จิตโลภ มี ๘ ดวง

จิตโลภดวงที่ ๑ จิตประกอบด้วยความยินดีมาก มีความเห็นผิด และเกิดขึ้นตามลำพัง ไม่มีใครกระตุ้น ไม่ว่าในที่ลับหรือที่ใดๆ

ตัวอย่าง : เราเห็นทรัพย์ก้อนหนึ่งเป็นของคนอื่น เราก็รู้ว่าเป็นของเขา ทรัพย์นั้นก็ก้อนใหญ่อยู่เป็นแสนๆ ล้านๆ พอจะเลี้ยงชีพได้ เราไม่เคยคิดไว้ก่อนว่าจะขโมย แต่พอเห็นทรัพย์นั้นในที่ที่เจ้าของเผลอ ใจก็ยินดีปลาบปลื้มชนิดปล่อยชีวิตจิตใจ ทันทีที่ใจคิดยินดีเองว่า ถ้าเราเอาเราก็รวย ความยินดีมากเกิดขึ้นเองแล้วเป็นความเห็นผิด โดยไม่มีใครชักชวน พอคว้าเอามาซ่อนก็ถือว่า สำเร็จสมความปรารถนา ของตัว และไม่มีใครรู้เห็นด้วยเลย

จิตโลภเกิดขึ้นแล้วเป็นอกุศล ต้องไปนรก รับทุกข์แน่นอน

จิตโลภดวงที่ ๒ จิตประกอบด้วยความยินดีมาก มีความเห็นผิด โดยการถูกกระตุ้นหรือชักจูง

ตัวอย่าง : เห็นทองคำ ๑ ก้อน หรือสายสร้อยราคานับแสน เป็นของหลวง มีคนเอามาซ่อนไว้ หรือตกหล่นไว้ให้เห็น พอเห็นเข้าก็รู้แล้วว่าราคามาก แต่ไม่กล้าลักเพราะกลัวติดคุก จึงมาเล่าให้เพื่อนฟัง เพื่อนก็เชียร์ให้เอาจึงแอบไปเอามาสมปรารถนา

จิตโลภดวงที่ ๓ จิตประกอบด้วยความยินดีมาก แต่ไม่มีความเห็นผิด เกิดขึ้นตามลำพัง

ตัวอย่าง : เห็นสิ่งของของคนอื่นที่มีค่า จะเป็นเงินทองหรือเสื้อผ้าก็ตามที่ใช้ได้ทั้งนั้น เห็นแล้วก็รู้ว่ามีเจ้าของ ถ้าเราเอาไปเราก็เอาไปลงทุนตั้งตัวได้ มิฉะนั้นก็จนอยู่อย่างนี้ แต่ถ้าหากเขาจับได้ก็ต้องติดคุก ถึงจับไม่ได้ เราก็ต้องได้รับผลชั่ว เพราะเราขโมยเขา แต่จะทำอย่างไรได้ เพราะเราจนก็ต้องขอไปที จึงขโมยมาเป็นของตัวเองด้วยความยากจน โดยไม่มีใครกระตุ้น และไม่มีความเห็นผิดเพราะรู้ว่าเป็นบาปเป็นกรรม

จิตโลภดวงที่ ๔ จิตประกอบด้วยความยินดีมาก ไม่มีความเห็นผิด และเกิดขึ้นโดยถูกกระตุ้นชักจูง

ตัวอย่าง : เห็นเพชรราคานับล้าน แต่ไม่ใช่ของเรา เห็นแล้วก็คิดว่า ราคามากขนาดนี้เมื่อไรเราจะมีบ้าง แต่ไม่กล้า เพราะกลัวติดคุก กลัวบาป จึงนำเรื่องไปเล่าให้เพื่อนฟัง เพื่อนก็ยุให้ขโมยเลยไปลักเพชรมาสมปรารถนา

จิตโลภดวงที่ ๕ จิตประกอบด้วยความยินดีพอประมาณ แต่มีความเห็นผิด เกิดขึ้นตามลำพัง ได้ก็เอาไม่ได้ก็แล้วไป

จิตโลภดวงที่ ๖ จิตประกอบด้วยความยินดีพอประมาณ มีความเห็นผิด และมีผู้กระตุ้น

จิตโลภดวงที่ ๗ จิตที่อยากได้พอประมาณ แต่ไม่มีความเห็นผิด เกิดขึ้นโดยลำพัง

จิตโลภดวงที่ ๘ จิตที่อยากได้พอประมาณ แต่ไม่มีความเห็นผิด มีคนกระตุ้น

จิต ๔ ดวงก่อนกับ ๔ ดวงหลังไม่ได้ต่างกัน เพียงแต่สี่ดวงก่อนเกิดขึ้นด้วยความอยากมาก ๔ ดวงหลังยินดีพอประมาณ จิต ๘ ดวงนี้ มันก็อยู่ในตัวเรานี่เอง เกิดขึ้นกับเรามาบ้าง แต่ว่าเราไม่รู้จักมัน ยังมีกว้างกว่านี้ แค่นี้เป็นเพียงชั้นหนึ่งโดยย่อ

จิตโทสะ มี ๒ ดวง

จิตโทสะดวงที่ ๑ เกิดขึ้นโดยลำพัง

ตัวอย่าง : เราไปในสถานที่ใดๆ หรืออยู่ในบ้าน ไม่มีใครชักจูงหรือทำอะไรให้โกรธ ใจก็โกรธ

เอง ด้วยอาการต่างๆ ใครพูดกระทบนิดๆ หน่อยๆ ก็แปลบๆ ขึ้นมา ไม่มีใครรู้เรื่องด้วยเลย อย่างนี้เขาเรียกว่า โทสะจริต

จิตโทสะดวงที่ ๒ เกิดขึ้นโดยมีคนชักจูงหรือกระตุ้น

ตัวอย่าง : สามียั่วให้ภรรยาโกรธ หรือคนอื่นยั่วให้โกรธด้วยรูป เสียง กลิ่น รส ที่ไม่ชอบใจ

จิตหลง มี ๒ ดวง

จิตหลงดวงที่ ๑ คือ จะทำอะไรไม่ตัดสินใจแน่นอนลงไป เมื่อลังเลไม่ตกลงใจ ก็ทำอะไรไม่ได้ และเมื่อทำลงไปก็จะมีทั้งผิดกับถูก

ตัวอย่าง : เรารักษาศีลอยู่ แต่เมื่อเจอทรัพย์หรือสัตว์ เราจะลักฆ่าไปเป็นอาหาร หรือเราจะรักษาศีลดี ถ้าไม่ลักไม่ฆ่าเราก็อดเราก็จน อย่างนี้เรียกว่าจิตหลง ถ้าทำลงไปด้วยอำนาจจิตหลง ถ้าทำผิด มันก็ผิดไป ถ้าทำถูกก็ถูกไป แต่ในที่นี้เป็นทางผิด เพราะว่าเป็นอกุศลจิต

จิตหลงดวงที่ ๒ คือ อาการทำโดยจิตฟุ้งซ่าน ครึ่งบ้าครึ่งดี

ตัวอย่าง : เหวี่ยงลูกแรงด้วยความฟุ้งซ่าน ไม่ได้ตั้งใจให้ตาย แต่ลูกตาย เลยติดคุก

จิตหลง ๒ ดวงนี้ ต้องคอยระวัง เพราะทำให้เราเดินทางผิด

"จิต ๑๒ ดวงนี้แหละมันควบคุมเราอยู่ ให้ไปเกิดในอบายภูมิทั้ง ๔ เราตกต่ำเลวทรามลงไปด้วยประการใดๆ ก็เพราะจิต ๑๒ ดวงนี่เอง ต้องควบคุมไว้ให้ดี ต้องเล่าเรียนเสียให้ชัดทีเดียว ถ้าเราไม่รู้เท่าทันมันเสียแล้ว มันก็จะข่มเหงเราตามชอบใจ ในตัวของเรานี้ไม่ใช่ที่อื่น"

"วัดปากน้ำเริ่มลงมือเล่าเรียนกันแล้ว พระทิพย์ปริญญาเป็นผู้สอนปรมัตถปิฎกนี้ ผู้สอนปรมัตถ์ ไม่ใช่เล่นๆ หนา ต้องมีภูมิพอ ต้องมีการศึกษาพอ ถ้าไม่มีการศึกษาพอละก็ ลูกศิษย์สู้ครู ถามกันเจ๊งแน่ทีเดียว ไม่ต้องสงสัยละ เพราะเป็นของที่ลึกซึ้งนัก ถามเจ๊งแน่ ถามติดแน่ทีเดียว"

"ปรมัตถปิฎก เป็นเนื้อหนังพุทธศาสนาจริงๆ ส่วนวินัยปิฎกเป็นข้อห้าม ข้อปรามไม่ให้ทำชั่วด้วยกาย วาจา สุตตันตปิฎกเป็นตัวอย่างว่าทำอย่างนี้ได้สุข พ้นทุกข์ไตรวัฏฏ์ ไปนิพพาน ยังไม่ใช่เนื้อหนังของธรรม"

"ส่วนปรมัตถปิฎก นี้เป็นเนื้อหนังของธรรมจริงๆ นะ ที่ดับสูญไปเสีย ไม่เกิดขึ้น **ในประเทศไทยเรียนกันแต่เปลือกๆ ผิวๆ เป็นแต่กระพี้ เพราะมารขวางกีดกันไว้** ให้ศึกษาผิวเผินไปหมด พุทธศาสนาก็จะถล่มทลาย เพราะเนื้อธรรมไม่มีใครรู้แน่แท้ลงไป เหตุนี้เราทั้งหลายควรตั้งใจเสียให้ดี"

๙
เบญจขันธ์

๒๑ ธันวาคม ๒๔๙๖

นโม.....
อุปฺปชฺชนฺติ นิรุชฺฌนฺติ.....

ในตำรา กล่าวถึง "ขันธ์ ๕" ว่ามีสภาพที่เกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วแตกสลายไป

สพฺเพ สงฺขารา ฯ เมื่อเห็นตามปัญญาว่าสังขารทั้งปวงไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ไม่ใช่ตัว เมื่อนั้นย่อมเบื่อหน่ายในทุกข์ นี้เป็นหนทางหมดจดวิเศษ

เบญจขันธ์ ทั้ง ๕ ประกอบด้วย

รูป ๑ ได้แก่ **รูป** คือ มหาภูตรูปทั้ง ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ

นาม ๔ ได้แก่ **เวทนา** คือ การรู้และรับอารมณ์ทุกข์ สุข ไม่สุขไม่ทุกข์ ดีใจ เสียใจ

สัญญา คือ จำรูป จำเสียง จำกลิ่น จำรส จำสัมผัส

สังขาร คือ ความคิดดี คิดชั่ว คิดไม่ดีไม่ชั่ว

วิญญาณ คือ ความรู้แจ้งทางทวารทั้ง ๖ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ

เบญจขันธ์ มีกำเนิดเป็นสังขาร ๔ แบบ คือ

๑. อัณฑชะ เกิดเป็นฟองไข่ ๑ ครั้ง แล้วฟักเป็นตัวอีก ๑ ครั้ง รวมเกิด ๒ ครั้ง เรียก เทวฺชาติ หรือ ทวิชาติ

๒. สังเสทชะ เกิดด้วยเหงื่อไคล เช่น เรือด ไร เหา เล็น มนุษย์เราก็เกิดด้วยเหงื่อไคลได้เหมือนกัน เช่น ลูกนางปทุมวดี ๔๙๙ คน เกิดด้วยมลทินของครรภ์

๓. ชลาพุชะ เกิดด้วยน้ำ เช่น มนุษย์ และสัตว์ต่างๆ

๔. อุปปาติกะ ลอยขึ้นบังเกิด ลอยขึ้นบังเกิดเป็นมนุษย์ เช่น นางอัมพปาลี เกิดที่คาคบมะม่วง ไม่มีพ่อไม่มีแม่ เกิดเป็นตัวขึ้นมาเฉยๆ อายุ ๑๔ - ๑๕ ปี โปกขรสาฏิยพราหมณ์เกิดในดอกบัว หรือกายเทวดา กายรูปพรหม อรูปพรหม กายสัตว์นรก เปรต อสุรกาย

กำเนิดเหล่านี้ล้วนประกอบด้วยขันธ์ ๕ มีรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ทั้งสิ้น

ขันธ์ ๕ แบบกว้างๆ มี ๒ แบบ

๑. ฝ่ายชั่ว มีดวงธรรมที่ทำให้เกิด วัดเส้นผ่าศูนย์กลางรอบตัว ๒๐ วา มีชั่วฝ่ายเดียว ไม่มีดีเจือปนเลย (ชั่วที่สุด) แตกกายทำลายขันธ์ เกิดในโลกันต์ รองลงไป อเวจี จนถึงเดรัจฉาน เปรต อสุรกาย

๒. ฝ่ายดี ตั้งแต่มนุษย์ ขึ้นไปถึงอรูปพรหม ถ้าทำดีไม่มีชั่วเจือปนเลย วัดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒๐ วา กลมรอบตัว แตกกายทำลายขันธ์ไปนิพพาน

ขันธ์ ๕ มีแต่เกิด ดับ

มนุษย์หมดทั้งสากลโลก ต่างเกิดและดับ จะแก้ไขอย่างไรก็ไม่ได้

เรียนรู้เรื่องเกิดดับนี้ ต้องเรียนวิชชาธรรมกาย

พอมีธรรมกาย ก็เห็น เกิดดับ

ขันธ์ ๕ ของมนุษย์ และกายต่างๆ ถึงอรูปพรหมละเอียด ซึ่งอาศัยธรรมเหล่านั้น ก็มีเกิดดับตามสภาพ มีความยักเยื้องแปรผันเป็นปกติ

เราจะทำอย่างไร ถ้าดับแล้วไม่ได้เกิดในที่งดงาม ที่ร่ำรวย เป็นเศรษฐี เป็นคหบดี เป็นกษัตริย์มหาศาล พราหมณ์มหาศาล คหบดีมหาศาล แต่ไปเกิดที่เลวทราม ดังนั้น เราต้องประกอบความดีไว้เป็นเบื้องหน้า

เพราะสังขารทั้งหลาย มีทั้งบุญและบาป ที่เรียกว่า สังขารปรุงให้เกิด เกิดเป็นสังขารแบบต่างๆ ตาม ๔ กำเนิด ดังกล่าว

หนทางบริสุทธิ์ ๓ ขั้น

ขั้นที่ ๑ "เมื่อใดเห็นว่า สังขารทั้งหลายไม่เที่ยง ย่อมเบื่อหน่ายในทุกข์" จิตก็ปล่อยหมด ไม่ยึดมั่นขันธ์ ๕ ไม่ห่วงไม่อาลัย เมื่อเห็นจริงตามนั้น ก็นึกถึงความเกิดดับนั้นทุกอิริยาบถ เกิดความเบื่อหน่าย ใจก็บริสุทธิ์เป็นหนทางหมดจด

ขั้นที่ ๒ "เมื่อใดเห็นว่า ความเกิดนั้นแหละเป็นทุกข์ ไม่ใช่เป็นสุข ก็ย่อมเบื่อหน่ายในทุกข์"

สภาพอันไม่เที่ยง นั่นแหละเป็นทุกข์แท้ๆ เพราะเกิดขึ้นเสื่อมไปบีบคั้นอย่างเดียว บีบคั้นให้สัตว์เดือดร้อนอยู่ด้วยชาติทุกข์ ชราทุกข์ พยาธิทุกข์ เป็นของทนได้ยาก

เมื่อเห็นเช่นนี้ก็ไม่อยากได้เบญจขันธ์ ปล่อยเสีย ไม่ยึดถือ ใจว่างวางเสีย เอาธุระแต่ความบริสุทธิ์ของใจ เมื่อใจเย็นเป็นสุข ร่างกายก็สบาย สมบูรณ์ เป็นหนทางหมดจดขั้นที่สอง

ขั้นที่ ๓ "เมื่อใดเห็นว่า ธรรมทั้งหลายไม่ใช่ตัว"

กายมนุษย์และกายต่างๆ ไม่อยู่ในอำนาจของเรา อัตภาพนี้ไม่ ใช่ตัว ไม่เป็นไปในอำนาจ แก้แก่ แก้เจ็บ แก้ตายไม่ได้ ยิ่งพยายามแก้ก็ยิ่งทุกข์ จึงเป็นข้าศึกแก่ตัว เพราะอัตภาพนี้เป็นสภาพว่างเปล่า ปู่ย่าตายายเรา ตายไปไม่เหลืออะไร ร้อยปีพันปีกระดูกก็หายหมด ไม่มีใครเป็นเจ้าของได้ ธรรมที่ทำให้ เป็นกายนั้นๆ ก็ไม่ใช่ตัว

เมื่อใดเห็นเช่นนี้ ก็เบื่อหน่ายในทุกข์ เป็น **"หนทางบริสุทธิ์"**

หนทางบริสุทธิ์มีสายเดียว

เอาใจหยุดที่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ กลางของกลาง หยุดเรื่อยไป นั่ง นอน ยืน เดิน หยุดตั้งแต่ต้นจนพระอรหัต เรียก **"หนทางบริสุทธิ์"**

"ทำใจหยุดไม่ได้ ก็ไม่พบทางบริสุทธิ์เลย เข้าทางบริสุทธิ์ไม่ถูกเลย หยุดนั่นแหละเป็นเป้าหมายใจดำของพุทธศาสนา" และยังเป็นโอวาทของพระบรมศาสดาที่ทรงให้นัยแก่องคุลิมาล ว่า "สมณะหยุดแล้ว ท่านไม่หยุด"

๑๐
ภารสุตตคาถา ๑

๒๙ ธันวาคม ๒๔๙๖

นโม.....
ภารา หเว ปญฺจกฺขนฺธา.....

ขันธ์ทั้ง ๕ เป็นภาระอันหนัก หนักตั้งแต่อยู่ในท้องมารดา โตขึ้นก็เป็นกายหนักขึ้น ไปไหนมาไหนไม่รวดเร็ว ต้องไปตามกาลของขันธ์ ต้องลำบากในการบริหารและรักษาจนกว่าจะตาย

แม้ไปเกิดเป็นเทวดา พรหม อรูปพรหม สัตว์นรก สัตว์เดรัจฉาน เปรต อสุรกายก็ยังมีขันธ์ ๕ เป็นภาระอันหนักทั้งนั้น

ท่านจึงได้ยืนยันตามพระบาลีว่า **ภารา หเว ปญฺจกฺขนฺธา ฯ**

ขันธ์ทั้ง ๕ นี้เป็นของหนัก การถือมั่นในขันธ์ ๕ เป็นทุกข์ในโลก การทิ้งภาระที่หนักนั้น ได้ชื่อว่า เป็นผู้ถอนตัณหาทั้งรากได้ หมดกระหายไปนิพพานได้

หมดทั้งสากลโลก เอาขันธ์ ๕ ของตัวเองไปไม่ได้ แม้ไม่ทิ้ง ถึงเวลาตาย ก็เอาไปไม่ได้ แม้ของคนอื่นๆ ก็เอาไปไม่ได้

"ต่างคนต่างมา ต่างคนต่างไป ต่างคนต่างตาย ต่างคนต่างเกิด ตาย ตายคนเดียว เกิด เกิดคนเดียว เราอยู่คนเดียวนะนี่นะ ไม่ได้อยู่หลายคน อยู่กี่คนก็ช่าง ตายไปด้วยกันไม่ได้ เกิดคนเดียว ตายคนเดียวทั้งนั้น จะแฝดหรือจะติดกันอย่างไรก็ตามเถิด คนละจิตคนละใจทั้งนั้น ต่างคนต่างมา ต่างคนต่างไป ต่างคนต่างตาย ต่างคนต่างเกิด"

ดังนั้น จึงต้องรู้จักการถอดขันธ์ ๕ วางขันธ์ ๕

ผู้ที่จะถอดวางขันธ์ ๕ ต้องตั้งอยู่ใน "สังวรกถา" ต้องอาศัยความรู้ความเห็นแยบคาย ต้องละทิ้งความยินดีในอารมณ์นั้นๆ

ผู้ที่เห็นอารมณ์งามใน รูป รส กลิ่น เสียง โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์

ไม่สำรวมในอินทรีย์ทั้งหลาย

ไม่รู้จักประมาณในการบริโภคอาหาร

มีความเกียจคร้าน

อยู่ในอาการอันบัณฑิตพึงรังเกียจ

มีความเพียรเลวทราม

"มารย่อมประหารบุคคลนั้นได้ เหมือนลมประหารต้นไม้อันมีกำลังทุพพลภาพได้ฉันนั้น"

ผู้สำรวมตา หู จมูก ฯลฯ ย่อมยังประโยชน์ให้สำเร็จ ผู้สำรวมแล้วในอินทรีย์ทั้งสิ้น ย่อมหลุดพ้นจากทุกข์ ทั้งปวง

ขันธ์ทั้ง ๕ คือรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ที่เราแบกหนักแล้ว ยังอวดดีไปแบกของคนอื่นอีก หญิงก็ดีชายก็ดีแอบไปแบกอีก ๕ ขันธ์รวมของตัวเป็น ๑๐ ขันธ์ หนักเข้าหลุดออกมาอีก ๕ ขันธ์ เป็น ๑๕ ขันธ์ นานๆ หลายๆ ปีก็มาอีก เป็น ๒๕ ขันธ์ หรือสมภารแบกตั้งพันขันธ์ (สมภาร แปลว่า หนักพร้อม) พ่อบ้าน แม่บ้าน พ่อครัว แม่ครัว ที่ทุกข์ยากลำบากเพราะแบกขันธ์ทั้งนั้น **ถ้าปล่อยได้ เป็นสุขแท้ๆ**

วิธีปล่อยขันธ์ ๕

ทางปริยัติ ต้องรู้จักขันธ์ ๕ จริงๆ ว่า คือ อะไร

องค์ประกอบของขันธ์ ๕ โดยย่อ ได้แก่ :-

๑. รูป คือ ร่างกาย ประกอบด้วย ดิน น้ำ ลม ไฟ

๒. เวทนา เป็นดวง สุขเวทนา ก็ใส ทุกขเวทนาก็ขุ่น

๓. สัญญา ความจำ เป็นดวงต่างกัน ดี ชั่ว หยาบ ละเอียด เลว ประณีต

๔. สังขาร เป็นดวงคิดดี คิดชั่ว คิดไม่ดีไม่ชั่ว

๕. วิญญาณ ความรู้ ก็เป็นดวงอีกเหมือนกัน

การปล่อยวางขันธ์ ๕ ทำไม่ง่าย ปล่อยไม่เป็น ปล่อยได้ยาก เหมือนเด็กกำไฟปล่อยไม่เป็น ยิ่งร้อนยิ่งกำไฟแน่น

พวกไม่ปล่อยวางขันธ์ ๕ มี ๒ ประเภท

๑. พวกที่ปล่อยวางไม่ได้ มี ๒ แบบ

๑.๑ พวกที่ไม่อยากปล่อย รู้แล้วว่าปล่อยวางอย่างไร แต่ไม่ยอมปล่อย ไม่อยากปล่อย เพราะเสียดายขันธ์ อยากจะได้ขันธ์ ๕ มากขึ้น เหมือนพรานติดเบ็ด ถ้าปลาเล็กๆ พอปล่อยได้ ถ้าปลาใหญ่เสียดายต้องใส่เรือไป

๑.๒ พวกที่ปล่อยไม่ได้ รู้และอยากจะปล่อย แต่เครื่องติดมี ปล่อยไม่ถนัด เหมือนนกติดแร้ว ได้แก่ ผู้ครองเรือนอย่างเราๆ ที่มีความรับผิดชอบอยู่

๒. พวกที่ปล่อยวางไม่เป็น

คือพวกที่ไม่ได้เล่าเรียน ไม่ได้ฟังธรรม ขาดการฝึกฝนใจในธรรมของสัตบุรุษ หรือของพระพุทธเจ้า

หลักในการทำความสำรวม เพื่อละเบญจขันธ์เบื้องต้น

๑. พิจารณาว่าเป็นของไม่ดี ไม่งาม เป็นของหนักจริงๆ

๒. สำรวม ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ในเวลาที่รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์ มากระทบ ไม่ให้ความชอบไม่ชอบกระทบได้

๓. ต้องขยันหมั่นเพียร

๔. ต้องมีศรัทธา เชื่อมั่นว่าปล่อยได้จริง

สำรวมดีทั้ง ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ได้ชื่อว่าหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวง ได้จริงๆ ย่อมยังประโยชน์ให้สำเร็จ

ทางปฏิบัติ

จะปฏิบัติได้จริง ต้องเห็นขันธ์ทั้ง ๕ ว่า รูปสัณฐานโตอย่างไร แล้วก็ดูความจริงของมันว่า ยึดไว้จะเป็นทุกข์อย่างไร คือ :

ต้องทำใจหยุดนิ่งที่ศูนย์กลางกายมนุษย์ตรงดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ หยุดนิ่ง เข้ากลางของกลาง เป็นลำดับไป เห็นดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ เข้าถึงกาย ในกายด้วยการหลุดจากธรรมที่ปนด้วยกิเลสในกายต่างๆ จนถึงกายธรรมพระอรหัต จึงพ้นเด็ดขาด เป็นวิราคธาตุวิราคธรรม เป็นพระอรหันต์ ถึงที่สุด

ความจริงพอถึงกายธรรมหยาบละเอียดก็ไปนิพพานได้แล้ว แต่ยังเป็นตทังควิมุตติ ต้องกลับมาอีก

หากหลุดแค่พระโสดา เป็นอริยบุคคล แต่ยังไม่พ้นไตรวัฏฏ์ อาศัยกามภพ รูปภพอยู่ แต่ว่าอาศัยอยู่แต่เปลือกนอก เพราะข้างในล่อนจากเปลือกนอกเสียแล้ว

> "ที่แสดงในทางขันธ์ ๕ เป็นของหนัก แล้วคิดสละขันธ์ ๕ นั่นได้ ด้วยความระมัดระวังนี้เป็นทางปริยัติ เป็นลำดับไปจนเข้าถึงถอดกายเป็นชั้นๆ ออกไป แล้วจนกระทั่งถึงพระอรหัต ถึงวิราคธาตุวิราคธรรม ในแนวนั้นเป็นทางปฏิบัติ ปฏิเวธก็เป็นชั้นๆ เคยแสดงแล้ว"

การเล่าเรียนในทางพุทธศาสนา ต้องเรียนทั้งปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ เช่นนี้

๑๑
คารวาธิกถา

(เคารพพระสัทธรรม)
๑๐ มกราคม ๒๔๙๗

นโม.....
เย จ สมฺพุทฺธา อตีตา.....

เป็นประเพณีของพระพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ที่จะเคารพพระธรรมอย่างเดียว และได้วางเป็นแบบแผนไว้ ตามพระบาลีว่า **เย จ สมฺพุทฺธา ฯ** ธรรมดาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งอดีต ปัจจุบัน อนาคต ล้วนเคารพพระสัทธรรมทั้งสิ้น ผู้รักตน มุ่งหวังประโยชน์ตน จำนงความเป็นใหญ่ ควรเคารพพระสัทธรรม

การเคารพของชาวโลก เป็นการเคารพสามัญ

การเคารพพระสัทธรรม ได้ชื่อว่าประเสริฐเลิศที่สุด

พระพุทธเจ้ากว่าจะค้นพบพระธรรม ต้องสร้างบารมี ๔ อสงไขย แสนมหากัปป์ ๘ อสงไขย แสนมหากัปป์ และ ๑๖ อสงไขย แสนมหากัปป์ ท่านใช้เวลายาวนานขนาดนั้น จึงได้ปลงใจลงไปในการเคารพพระสัทธรรม

ท่านย้ำในท้ายพระสูตรว่า บุคคลผู้รักตน บุคคลผู้มุ่งหวังประโยชน์แก่ตน จำนงความเป็นใหญ่ ควรเคารพสัทธรรม

พระพุทธเจ้าเป็นตัวอย่างว่าท่านใหญ่กว่ามนุษย์ในชมพูทวีป แสนโกฏิจักรวาล อนันตจักรวาล ถ้าไม่เคารพพระธรรมย่อมเป็นใหญ่ไม่ได้

เราจึงต้องรู้จักวิธีการ "เคารพพระสัทธรรม" ให้ถูกต้อง

พระสัทธรรม คืออะไร ?

คือ ธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ดวงใสบริสุทธิ์เท่าฟองไข่แดงของไก่ อยู่กลางกายมนุษย์ หากใสบริสุทธิ์ กายนั้นก็ผ่องใส หากดวงเศร้าหมอง กายมนุษย์ก็ไม่รุ่งเรืองผ่องใส

รวมถึงดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละเอียด ถึงกายอรูปพรหมละเอียด มีขนาดใหญ่ขึ้นตามลำดับ แต่ยังไม่ใช่ธรรมที่ทำให้เป็นพระพุทธเจ้า

ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายธรรม มีเส้นผ่าศูนย์กลางโตขึ้นไปตามลำดับ ถึงกายอรหัตละเอียด เป็นดวงธรรมที่ทำให้เป็นพระพุทธเจ้า

พระพุทธเจ้าท่านเคารพพระธรรม ด้วยการเอาใจของท่านหยุดไปที่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ ทำให้เป็นธรรมกายของท่าน เป็นลำดับเข้าไปถึงพระอรหัตละเอียด ใจติดแน่นไม่ถอนถอย

เมื่อติดแน่นแล้ว ท่านก็สอดส่องดูว่า **ประเพณีของพระพุทธเจ้าเมื่อตรัสรู้แล้วเคารพอะไร?**

พระพุทธเจ้าทุกพระองค์เหมือนกันหมด ทั้งอดีต ปัจจุบัน อนาคต บัดนี้ไม่มีแล้วที่เราจะเคารพในมนุษยโลก ทั้งหมดต่ำกว่าเรา ในเทวโลก พรหมโลก อรูปพรหม ตลอดภพ ๓ สูงกว่าเราไม่มี

ใจของท่านจึงติดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นพระพุทธเจ้าอย่างเดียว เรียก **สทฺธมฺมครุโน** (เคารพสัทธรรม) เหมือนเสาเขื่อนปักอยู่ในน้ำ ถ้าลมพัดมา จากทิศทั้งสี่ทั้งแปดก็ไม่เขยื้อน

เราจะต้องแก้ไขใจของเราให้ติดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ให้เห็น จำ คิด รู้ ติดรวมกันไม่แตก จึงจะถึงเป้าหมายพุทธศาสนา เช่น เวลาฟังธรรม ถ้าใจไม่หยุดจะฟังพร่าไป เพราะใจแวบไปเรื่องอื่น

> "ที่จะเป็นใหญ่ได้ใจมันต้องเชื่อง ต้องติดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ถ้าติดอยู่ได้เช่นนั้น ภิกษุหรือสามเณรติดอยู่ได้เช่นนั้นละก็ จะเป็นภิกษุที่เป็นใหญ่ จะเป็นสามเณรที่เป็นใหญ่ ถ้าเป็นอุบาสกอุบาสิกาเล่า ถ้าใจไปติดอยู่ตรงนั้นละก็ จะเป็นอุบาสกอุบาสิกาที่เป็นใหญ่ และเข้ากลางเรื่อยไปจนถึงกายธรรมอรหัต"

เมื่อเป็นพระพุทธเจ้าแล้ว ท่านไม่ได้ถอนจากการหยุดเลย กลางของกลางเรื่อยไป ท่านจึงถึงความเป็นใหญ่ เราต้องบูชาพระพุทธเจ้า และเดินตามแบบท่าน

ท่านจึงได้กล่าวคำว่า "ธรรม" คือ ทำดี ไม่ใช่ทำชั่ว และตรัสว่า

ธมฺโม จ ฯ คือ ธรรมด้วย คือไม่ใช่ธรรมด้วย มีผลไม่เสมอกัน อธรรมที่ไม่ใช่ธรรม ย่อมนำสัตว์ไปสู่นรก สิ่งที่เป็นธรรมยังสัตว์ให้ถึงซึ่งสุคติ

ถ้าเราอยู่กับธรรมฝ่ายเดียว คือ เอาใจจรดอยู่กลางดวงธรรมเสมอ อธรรมก็เข้ามาเจือปนไม่ได้ แตกกายทำลายขันธ์ก็มีแต่สวรรค์เพราะ กาย วาจา ใจ ไม่มีเสีย

พระพุทธเจ้า จึงตรัสว่า

อุกาส โย ปน ภิกขุ ฯ เราขอโอกาส ภิกษุผู้ศึกษาในธรรมวินัยรูปใด ปฏิบัติธรรมตามธรรม ปฏิบัติชอบยิ่งขึ้น ปฏิบัติธรรมไม่ให้หลีกเลี่ยง ผู้ศึกษาในธรรมวินัยนั้น ได้ชื่อว่าสักการะเราผู้ตถาคตด้วยปฏิบัติบูชาอย่างยิ่ง

ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺโน "ปฏิบัติธรรมตามธรรม" หมายถึง ใจหยุดกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็น กายมนุษย์ แล้วให้เข้าถึงดวงธรรมกายอื่นๆ ต่อไป

สามีจิปฏิปนฺโน "ปฏิบัติชอบยิ่งขึ้น" หมายถึง ยิ่งเอาใจจรดหนักขึ้นไม่ถอยกลับ

อนุธมฺมจารี "ประพฤติไม่ให้หลีกเลี่ยง" หมายถึงให้ตรงศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็น กายตลอด

> "เหตุนี้เราท่านทั้งหลาย ทั้งคฤหัสถ์ และบรรพชิต อุบาสก อุบาสิกา เมื่อรู้หลักอันนี้แล้ว อย่าเอาใจไปจรดอื่น ให้จรดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ขั้นต้น จนกระทั่งถึงพระอรหัตขั้นสุดท้าย ๑๘ กายนี้ แล้วก็หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นพระอรหัต อย่าถอยกลับ นิ่งแน่นอยู่นั่น นั่นแหละถูกเป้าหมายใจดำทางพระพุทธศาสนา"

๑๒
ธรรมรักษาผู้ประพฤติธรรม

๑๒ มกราคม ๒๔๙๗

นโม.....
ธมฺโม หเว รกฺขติ ธมฺมจารึ.....

เริ่มต้นแห่งธรรมที่รักษาผู้ประพฤติธรรม ตามพระบาลีว่า

ธมฺโม หเว รกฺขติ ฯ ธรรมนั้นแลย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม
ธรรมที่บุคคลสั่งสมไว้ดีแล้วนำความสุขมาให้
ข้อนี้แหละเป็นอานิสงส์ในธรรมความประพฤติดี
ผู้ประพฤติธรรมดีเรียบร้อยไม่ไปสู่ทุคติ

"ธรรม" คือ ความดี มีเป็นระดับชั้น ถ้าไม่มีความชั่วเจือปนเลย เป็นวิราคธาตุวิราคธรรม

ธรรมแสดงตามปริยัติ

ธรรม แยกเป็น ๔ ประการ

๑. คุณธรรม ให้ผลตามกาล ดีฝ่ายเดียวให้ผลเป็นสุขฝ่ายเดียว เรียกคุณธรรม ถ้าฝ่ายชั่วย่อมให้ผลเป็นทุกข์

๒. เทศนาธรรม พระพุทธเจ้าตรัสเทศนาไว้
ไพเราะในเบื้องต้น คือ ศีล ตลอดจนกระทั่งถึง ดวงศีล
ไพเราะในท่ามกลาง คือ สมาธิ ตลอดจนกระทั่งถึง ดวงสมาธิ
ไพเราะในเบื้องปลาย คือ ปัญญา ตลอดจนกระทั่งถึง ดวงปัญญา

๓. ปริยัติธรรม หลักสูตรนักธรรมตรี โท เอก เปรียญ ๓ - ๙

๔. นิสัตตนิชีวธรรม ยกรูปกับวิญญาณออก เหลือแต่เวทนา สัญญา สังขาร ไม่ใช่สัตว์ไม่ใช่ชีวิต

ธรรมทางปฏิบัติ

ธรรม หมายถึง ดวงธรรมใสบริสุทธิ์ เป็นธรรมแท้ๆ ที่ทำให้เป็นมนุษย์ มนุษย์ละเอียด ถึงกายอรหัตละเอียด มีขนาดต่างๆ เรียกว่า **ธมฺโม** สำเร็จมาจากเจตนาบริสุทธิ์ทั้งกาย วาจา ใจ

เมื่อเข้าถึงดวงธรรมของกายต่างๆ นี้ได้ **ธาตุธรรมนั้นแหละ รักษาผู้ประพฤติธรรม** ยิ่งสะอาดใส "ใจหยุดนิ่งหนักขึ้น ก็ยิ่งรักษาผู้นั้น ไม่ตกไปในที่ชั่ว"

เริ่มแรกธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์นั้น บริสุทธิ์สนิททั้งกาย วาจา ใจ คืออยู่ในศีลตลอด ไม่มีผิดจากความประสงค์ของพระพุทธเจ้าพระอรหันต์เลย ตรงกับบาลีกล่าวไว้ว่า

สพฺพปาปสฺส อกรณํ ฯ

ชั่วด้วยกาย วาจา ใจ ไม่กระทำเป็นเด็ดขาด ดีด้วยกาย วาจา ใจ ทำจนสุดความสามารถ ทำใจของตนให้ผ่องใส

ธมฺโม สุจิณฺโณ ฯ

ธรรมดวงนั้น ถ้าสั่งสมให้สะอาดมากขึ้น จึงเรียกว่า **"ธรรมอันบุคคลสั่งสมดีแล้ว"** ย่อมมีอานิสงส์ คือ

ธรรมนั้นย่อมนำสุขมาให้ ใจไม่เศร้าหมอง
ไม่ไปสู่ทุคติ มีแต่สุคติฝ่ายเดียว

"ธาตุธรรมนั้นแหละรักษาผู้ประพฤติธรรมละ ถ้าเห็นเข้าแล้วก็รักษาผู้นั้น ไม่ตกไปในที่ชั่ว อย่าทิ้งท่านก็แล้วกัน อย่าผละจากท่าน ถ้าว่าห่างจากธรรมนั้นไม่รับรอง"

ดังนั้นถ้าความประพฤติไขว้เขว ไม่อยู่กับธรรม เห็นดวงใสเช่นนี้ไม่ได้ ก็เป็นคนเหลวไหลหลอกตัวเอง เพราะอยากได้ความสุข แต่ไปทางทุกข์ ถ้าหลอกตัวเองได้เช่นนี้ ก็โกงคนอื่นได้เหมือนกัน

"หลอกตัวเองเป็นอย่างไร ตัวอยากได้ความสุข แต่ไปประพฤติทางทุกข์เสีย มันก็หลอกตัวเอง อยู่อย่างนี้ละซิ ตัวเองอยากได้ความสุข แต่ความประพฤตินั้นหลอกตัวเองเสีย ไปทางทุกข์เสีย มันหลอกอยู่อย่างนี้ ใครเข้าใกล้มันก็โกง โกงทุกเหลี่ยมนั่นแหละ ถ้าลงหลอกตัวเองได้ มันก็โกงคนอื่นได้ ไว้ใจไม่ได้ทีเดียว เหตุนี้พุทธศาสนาท่านตรง ตรงตามท่านละก็มรรคผลไม่ไปไหน"

ใน **อคฺคปฺปสาทสูตร** ได้วางหลัก **"การเลื่อมใสในธรรมโดยความเป็นของเลิศ"** ธรรมที่แสดงมาแล้วเป็นธรรมอันเลิศทั้งนั้น และเคารพโดยความเป็นของเลิศ ต้องไม่ปล่อย เข้าถึงแล้วใจจรดอยู่กลาง ไม่ปล่อยวาง ตั้งแต่ดวงธรรมของกายมนุษย์จนกระทั่งถึงพระอรหัตเป็นชั้นๆ ไป

๑. เลื่อมใสในพระพุทธเจ้าผู้เลิศ

ธรรมกาย คือ พระพุทธเจ้าผู้เลิศ ตั้งแต่ธรรมกายโคตรภู โสดา สกทาคา อนาคา อรหัต ทั้งหยาบและละเอียด เป็น "ทักขิไณยบุคคล" อย่างเยี่ยม

๒. เลื่อมใสในธรรมอันเลิศ

ดวงธรรมทุกดวง ตั้งแต่ดวงธรรมของกายมนุษย์ถึงพระอรหัต เมื่อเข้าไปอยู่ในกลางดวง ก็หมดความกำหนัดยินดี เป็นธรรมปราศจากยินดี สงบระงับ ต้องการสุขก็เข้าไปอยู่กลางดวงธรรมนั้น ทุกดวงเป็นสุขแสนสุขแบบเดียวกันหมด

๓. เลื่อมใสในพระสงฆ์อันเลิศ

คือ เข้าถึงกายละเอียดของกายมนุษย์ ทิพย์ พรหม อรูปพรหม และธรรมกายละเอียดของ กายธรรมโคตรภู โสดา สกทาคา อนาคา อรหัต พระสงฆ์เป็นบุญเขตอย่างยอด ถ้าใครบริจาคกับพระสงฆ์หรือเลื่อมใส ได้ผลเป็นมหัศจรรย์

เมื่อได้ถวายทานในท่านผู้เลิศ คือพระพุทธเจ้า ในธรรม ในพระสงฆ์แล้ว จึงมีอานิสงส์ :

ย่อมได้ความเป็นผู้เลิศ ไปเกิดเป็นเทวดา ก็ได้เกิดในวิมาน เป็นมนุษย์ก็เกิดในปราสาท ในกองสมบัติ

ย่อมได้บุญอันเลิศ ย่อมเจริญ ได้สมบัติปัจจุบันทันตาเห็น เป็นเศรษฐี คหบดี

ละโลกนี้ไปได้สมบัติเทวโลก พรหมโลก

มีอายุ วรรณะ สุขะ พละ ยศ เกียรติคุณ

"เป็นหลักยืนยันว่า **ธรรมนั่นแหละ รักษาผู้ประพฤติธรรมได้จริง"**

ความหมายของ "ผู้ประพฤติธรรม"

"สุขธมฺมวิหาร" แปลว่า "ผู้มีธรรมเครื่องอยู่เป็นสุข"

ในทางปริยัติ : ผู้ปฏิบัติเพียงเจตนาบริสุทธิ์ภายนอก ด้วยกาย วาจา ใจ

ในทางปฏิบัติ: ผู้มีธรรม คือ ผู้ที่วางใจอยู่ในกลางดวงธรรม ดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ให้ละเอียดจนเห็นกายมนุษย์ละเอียดจนครบ ทั้ง ๑๘ กาย

ในทางปฏิเวธ : ตั้งแต่เข้าถึงกายมนุษย์ละเอียด ก็ถือเป็นปฏิเวธแล้ว ปฏิเวธตามส่วนเป็นลำดับจนถึงกายธรรมอรหัตละเอียด

"แต่ว่าผู้เรียนปริยัติ ผู้เรียนบาลีท่านไม่เห็น ท่านก็เรียนตามศัพท์ของท่านไป เมื่อท่านเป็น ท่านก็เรียนตามความเห็นของท่าน นี่เรื่องนี้สำคัญ เพราะเหตุนั้นการปฏิบัติศาสนาหรือนับถือศาสนา ถ้าว่าศึกษาไม่ได้หลักพระพุทธศาสนาแล้วจะนับถือไปสัก ๕๐ ปีก็เอาเรื่องไม่ได้ ถ้าได้หลักแล้วจึงจะเอาเรื่องได้ เพราะฉะนั้นวัดปากน้ำได้หลักแล้ว เพราะวัดใดวัดหนึ่งสั่งสมพวกมีธรรมกายมากไม่ได้เหมือนวัดปากน้ำ วัดปากน้ำสั่งสมมากเวลานี้ ขนาด ๑๐๐ ขาดเกินไม่มาก ทั้งอุบาสกอุบาสิกา พระ เณร"

"ผู้เทศน์ต้องคอยคุม ถ้าไม่คุมละก็ไปสูงไม่ได้ มารมันปัดลงต่ำเสีย มันแนะนำให้วางเป้าหมายใจดำเสีย ไม่จรดอยู่ที่เป้าหมายใจดำ ที่ผู้เทศน์คอยคุมไว้ละก็ถูกเป้าหมายใจดำ ตรงกันข้ามกับพวกพญามาร ถ้าว่าไม่คุมไว้แล้วเป็นลูกศิษย์พญามารเสียแล้ว มารเอาไปใช้เสียแล้ว

เหตุนั้นเมื่อมาพบของจริงเช่นนี้แล้ว ทั้งพระเณรอุบาสกอุบาสิกา ควรปล่อยชีวิตค้นเอาของจริง รักษาของจริงไว้ให้ได้ เมื่อได้แล้วจะยิ้มในใจของตัวอยู่เสมอไป มีความเดือดร้อนใดๆ เห็นว่าพระพุทธศาสนานี่เป็น นิยยานิกธรรมจริง นำสัตว์ออก จากทุกข์ได้จริง ในปัจจุบันทันตาเห็นทีเดียว"

๑๓
ธรรมนิยามสูตร

(ธาตุธรรม)
๓๑ มกราคม ๒๔๙๗

นโม.....
เอวมฺเม สุตํ.....

เป็นธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงเทศนายกย่องธาตุธรรมว่า เป็นของเกิดขึ้นก่อนแม้พระพุทธเจ้าจะเกิดขึ้น หรือไม่บังเกิดขึ้นก็ตาม

พระสูตรนี้ พระพุทธเจ้าตรัสต่อภิกษุทั้งหลายที่วิหารเชตวัน ใจความโดยย่อว่า

อุปฺปาทา วา ฯ "ดูกรภิกษุทั้งหลาย ความเกิดขึ้นของพระตถาคตเจ้าก็ดี ความไม่บังเกิดขึ้นของพระตถาคตเจ้าก็ดี ธาตุนั้นตั้งอยู่แล้ว เพราะความที่แห่งธาตุนั้นเป็นที่ตั้งมั่นแห่งธรรม เพราะความที่แห่งธาตุนั้นเป็นเบาะของธรรมว่าสังขารทั้งปวงไม่เที่ยง...สังขารทั้งปวงเป็นทุกข์ ...ธรรมทั้งหลายไม่ใช่ตัว"

ธรรมนี้ลึกซึ้งนัก เราอาศัยกายมนุษย์ก็จริง แต่ว่าไม่รู้จักธาตุธรรมของมนุษย์ พระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ จะเข้าใจพระสูตรนี้ได้ก็ต้องเข้าใจเรื่องธาตุธรรม และพระตถาคตเจ้าว่าอยู่ที่ไหน?

พระตถาคตเจ้า คือ ธรรมกาย ตั้งแต่โคตรภูถึงอรหัตละเอียด **"ธรรมกายนี่ตัวพระตถาคตเจ้าทั้งนั้น"** ธรรมกายจะเกิดขึ้นหรือไม่เกิด ธาตุนั้นเขาตั้งอยู่แล้ว

ธาตุ นั้นเป็นเบาะของธรรม คือ เป็นที่ตั้งของธรรม

"ธาตุ" "ธรรม" มีรูปร่างอย่างไร ?

"ธาตุนั้นตัวจริงน่ะกลมๆ ธรรมตัวจริงก็กลมๆ เป็นดวงกลมๆ" ดวงกลม เล็กใหญ่ตามส่วนตั้งแต่เล็กสุดจนกล้องส่องไม่เห็น และใหญ่ขึ้น ไปเต็มธาตุเต็มธรรม **ธาตุธรรมนี้แยกกันไม่ได้**อาศัยกันเหมือนกายและใจ ธาตุเป็นเบาะของธรรม ธรรมก็เป็นเบาะของธาตุได้

"เบาะ" เป็นภาษาพูด เปรียบอายตนะเป็นเบาะ คือที่ตั้ง ที่อาศัย เช่น ครรภ์มารดาเป็นเบาะ

อายตนะ (เปรียบเป็นเบาะ) มี ๒ อย่าง

๑. โลกายตนะ เบาะของโลก เป็นอายตนะของชั้นกาม เช่น ครรภ์มารดา (มนุษย์อยู่ในอายตนะนี้ ไม่มีเกิดไม่ได้) ชั้นทิพย์ทั้ง ๖ ชั้นรูปพรหม อรูปพรหม ล้วนมีเบาะตามชั้นของตน

๒. ธรรมายตนะ นิพพานเป็นอายตนะอยู่ (เบาะนิพพาน)

ธาตุธรรมแบ่งออกเป็น ๒ คือ

๑. สราคธาตุสราคธรรม

๑.๑) สังขตธาตุ สังขตธรรม เป็นธาตุธรรมที่ปัจจัยปรุงแต่งได้ บังคับบัญชาได้ ตั้งแต่กายมนุษย์ถึงกายอรูปพรหมทั้งหยาบและละเอียด

๑.๒) อสังขตธาตุ อสังขตธรรม ตั้งแต่ธรรมกายโคตรภู ถึง อนาคา (ทั้งหยาบทั้งละเอียด รวม ๘ กาย) ธาตุเหล่านี้ปัจจัยปรุงแต่งไม่ได้เหมือนแก้วใสสะอาด

๒. วิราคธาตุวิราคธรรม

กายพระอรหัตทั้งหยาบละเอียด มีธาตุธรรมชนิดเดียวกัน แต่ว่าละเอียดขึ้นไปเป็นชั้นๆ ธาตุธรรมเหล่านี้เป็นตัวยืน เกิดก่อนพระพุทธเจ้า เป็นตัวผลิตสังขาร ให้เป็นติณชาติ รุกขชาติ หรือคนสัตว์

สังขาร มีอะไรบ้าง ?

สังขารเกิดขึ้น แยกโดยธาตุธรรม มี ๓ ประเภท คือ

๑. ปุญญาภิสังขาร สังขารที่งดงาม

๒. อปุญญาภิสังขาร สังขารที่ไม่งดงาม

๓. อเนญชาภิสังขาร สังขารที่ไม่หวั่นไหว ได้แก่ สังขารอรูปพรหม ในเนวสัญญานาสัญญายตนะและอสัญญีสัตว์ เบื่อนามติดรูป ได้รูปฌาน ๔ ในพรหมชั้น ๑๑

สังขารแยกอีกอย่างหนึ่ง มี ๒ ประเภท คือ

๑. สังขารที่มีใจครอง (อุปาทินนกสังขาร) อาศัยกำเนิด ๔ (ชลาพุชะ อัณฑชะ สังเสทชะ โอปปาติกะ)

๒. สังขารที่ไม่มีใจครอง (อนุปาทินนกสังขาร) เช่น ต้นไม้

สังขารทั้ง ๒ ประเภท ล้วนเป็นสิ่งไม่เที่ยง เป็นทุกข์

"สพฺเพ สงฺขารา ทุกฺขา" เป็นทุกข์แท้ๆ แต่ว่าทุกข์เหล่านี้ไม่เที่ยง เป็นละครของโลกชั่วครั้งชั่วคราวก็ลาโรงกันไป ถ้าว่าใครมีปัญญา ก็ปล่อยความยึดถือสิ่งไม่เที่ยงนั้นเสีย

"ถ้ารู้จริงตามธาตุธรรม เขาปรุงให้เป็นไปต่างหากละ ไม่ใช่ของใคร ไม่ใช่สัตว์บุคคลตัวตนเราเขาที่ไหน ไม่มีทั้งนั้น"

รู้จริงตามธาตุธรรม คือ "ธาตุ" เป็นทุกข์ ไม่เที่ยง "ธรรม" ไม่ใช่ตัว ไม่เที่ยงเป็นทุกข์เช่นกัน อย่าเที่ยวหา หาแล้วจะทุกข์ ท่านจึงยืนยันอีกครั้งว่า

"สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา" ธรรมทั้งหลายไม่ใช่ตัว ปรุงตัวให้เป็นไปอีก ถ้าว่าไม่มีธรรมตัวก็ไม่มี ไม่มีตัวธรรมก็ไม่มี อาศัยกัน

"ธรรม" เป็นดวงกลมใสอยู่กึ่งกลางกายมนุษย์ กายทิพย์ กายพรหม กายอรูปพรหม ทั้งหยาบและละเอียด ล้วนเป็นสังขตธาตุ สังขตธรรม

ดวงธรรมกายธรรม กายธรรมพระโสดา กายธรรมพระสกิทาคา กายธรรมพระอนาคา ทั้งหยาบและละเอียด ล้วนเป็นอสังขตธาตุ อสังขตธรรม

ยกดวงธรรมที่ทำให้เป็นพระอรหัตกับพระอรหัตละเอียดออกเสีย ดวงธรรมที่ต่ำกว่านั้น ลงมา รวม ๑๖ ดวง คือธรรม แต่ไม่ใช่ตัว

"ดวงธรรมนั่นจึงไม่ใช่ตัว แต่ว่าเป็นที่อาศัยตัว ตัวต้องอาศัยดวงธรรมนั้น ถ้าดวงธรรมนั้นไม่มี ตัวก็ไม่มี สมมุติก็สมมุติด้วยกัน วิมุตติก็วิมุตติด้วยกัน ปัจจัยปรุงแต่งได้ ก็ปรุงแต่งได้ด้วยกัน ปรุงแต่งไม่ได้ ก็ไม่ได้ด้วยกัน ขาดจากปัจจัยปรุงแต่งก็ขาดด้วยกัน เพราะเป็นตัวอาศัยกันอย่างนี้"

เมื่อรู้ชัดว่าธรรมทั้งหลายไม่ใช่ตัว ตัวไม่ใช่ธรรม เราก็จักตั้งใจแน่แน่วเข้าถึงธรรมกายให้ได้ จนถึงธรรมกายอรหัตละเอียด เท่านี้เราก็จะเป็นสุขเกษมสำราญเบิกบานใจ พระพุทธเจ้าไปทางไหน เราก็จะไปทางนั้น

ธาตุมีเป็นชั้นๆ อาจแบ่งแบบกว้างมีเพียง ๒ ประเภท

๑. ภายนอกเป็น **สราคธาตุสราคธรรม** ประกอบด้วยดิน น้ำ ไฟ ลม วิญญาณ อากาศ ทั้งที่มองไม่เห็น จนกระทั่งเป็นไร่นา สัตว์ บุคคล ไม่มีที่สุด

๒. เข้าไปในกลางของกลางหลุดจากสราคธาตุสราคธรรมเข้าถึง **วิราคธาตุวิราคธรรม** เป็นชั้นๆ เข้าไป ใหญ่โตหนักเข้าไป ไม่มีที่สุด เต็มธาตุเต็มธรรม ไม่มีที่ว่าง

"ผู้เทศน์เองก็ได้ค้นคว้าหาเหตุผลเหล่านี้นักหนา แต่ว่ายังไปไม่ถึงสุด ไปยังไม่สุดในวิราคธาตุวิราคธรรม ถ้าไปสุดเวลาไรละก็ วิชชาของผู้เทศน์นี่ สำเร็จ เวลานั้น ภิกษุสามเณรจะต้องเหาะเหินเดินอากาศได้ทันทีทีเดียว ไม่ต้องไปสงสัย ละเวลานี้กำลังไปอยู่ทั้งวันทั้งคืน วินาทีเดียวไม่ได้หยุดเลย ตั้งใจจะไปให้สุด วิราคธาตุวิราคธรรมนี่แหละ ตั้งแต่ต้นจนกระทั่งบัดนี้ นับได้ ๒๒ ปี ๖ เดือนเศษ เกือบครึ่งล่ะ จะไปให้สุดวิราคธาตุวิราคธรรม ถ้าว่าสุดแล้ว ก็รู้ดอกไม่ต้องสงสัยละ รู้กันหมดทั้งสากลโลก ถ้าสุดเข้าแล้ว รบราฆ่าฟันก็เลิกกันหมด มนุษย์ในสากลโลกร่มเย็นเป็นสุขหมด ไม่ต้องทำมาหาเลี้ยงชีพ มีผู้เลี้ยงเสร็จ เป็นสุขเหมือนอย่างพระ เหมือนอย่างกับเทวดา เหมือนกับพระนิพพาน สุขวิเศษไพศาลอย่างนั้น

พวกเราทั้งหลายนี้ไม่ได้ไปกันเลย ยังเฉยๆ อยู่ มัวชมสวนดอกไม้ในโลกนี่เอง ชมรูปบ้าง เสียงบ้าง กลิ่นบ้าง รสบ้าง ก็อยู่ที่เดียวนั่นเอง ไม่ได้ไปไหนกับเขาเลย นี่พวกจะไปก็มีภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา จะไปให้สุดวิราคธาตุวิราคธรรม แต่อ้าว..พอไปก็เลี้ยวกลับกันเสียแล้ว ไม่ไปกันจริงๆ ไปชมสวนดอกไม้อีกแล้ว ไปเพลิดเพลินในบ้านในเรือนกันอีกแล้ว กลับกลอกๆ อยู่อย่างนี้แหละจะเอาตัวไม่รอด ชีวิตไม่พอ

เหตุนี้ให้พึงรู้ว่า สิ่งเหล่านี้ไม่ใช่เราไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่ตัวของเรา จึงจะเข้าถึงวิราคธาตุวิราคธรรมได้ ที่จะเข้าถึงวิราคธาตุวิราคธรรมน่ะ ต้องปล่อยชีวิตจิตใจนะไปรักไปห่วงอะไรไม่ได้ ปล่อยกันหมดสิ้นทีเดียว ต้องทำใจหยุดนั่นแหละ จึงจะไปถึงวิราคธาตุวิราคธรรมได้ ต้องทำใจหยุด หยุดในหยุด ไม่มีถอยกัน ไม่มีกลับกันละ นั่นแหละจึงจะไปสุดได้ ถ้าใจอ่อนแอไปไม่ได้ดอก ต้องใจแข็งแกร่ง ทีเดียวจึงไปได้"

๑๔
เขมาเขมสรณคมน์

(ที่พึ่งอันเกษม)
๓ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๗

นโม.....
พหุํ เว สรณํ ยนฺติ.....

"มนุษย์ทั้งหลาย" เป็นอันมาก อันภัยคุกคามเข้าแล้ว ย่อมถึงภูเขาทั้งหลายบ้าง ถึงป่าทั้งหลายบ้าง ถึงอารามและต้นไม้ และเจดีย์ทั้งหลายบ้าง ว่าเป็นที่พึ่ง นั่นหาใช่ที่พึ่งอันเกษมไม่

"มนุษย์ทั้งหลาย" ในที่นี้หมายรวมหมดทั้งสากลโลก ชมพูทวีป แสนโกฏิจักรวาล อนันตจักรวาล นิพพานถอดกาย รวมทั้งทิพย์ รูปพรหม อรูปพรหม เพราะเมื่อมาฟังธรรมก็จัดอยู่ในพวกมนุษย์ เช่นกัน

เมื่อมีภัยมา บางพวกกราบไหว้ภูเขาใหญ่ ป่าใหญ่ อารามน้อยใหญ่หรือที่ศักดิ์สิทธิ์ แต่ที่ไหว้เพราะกลัวฤทธิ์เดชพญามารจะลงโทษ ยังหาใช่บูชาพระพุทธเจ้าโดยตรง พระพุทธเจ้าจึงทรงปฏิเสธว่าไม่ใช่ที่พึ่งอันเกษม

เนตํ โข สรณํ เขมํ ภูเขาก็ดี ป่าก็ดี อารามก็ดี ต้นไม้ก็ดี นั่นไม่ใช่ที่พึ่งอันผ่องใส ไม่ใช่ที่พึ่งอันเกษม

"ถ้าอาศัยอันนั้นเป็นที่พึ่งแล้ว ย่อมหาหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวงไปได้ไม่" เพราะต้องติดอยู่ในภพ ทั้ง ๓ จนไปนิพพานไม่ได้

วิธีเข้าถึงที่พึ่งอันเกษมให้ถูกทาง

เพื่อหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวง : -

๑. ต้องเข้าถึงพระรัตนตรัย

ซึ่งอยู่ในกายเราเป็นชั้นๆ ไปทุกคน
กายธรรม เป็น "พุทฺโธ" (พุทธรัตนะ)
ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายธรรม เป็น "ธมฺโม" (ธรรมรัตนะ)
กายธรรมละเอียดอยู่ในดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกาย เรียก "สงฺโฆ" (สังฆรัตนะ)

พุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ นั่นแหละเป็นตัวจริงที่เราจะต้องถึง จะไปถึงสิ่งอื่นไม่ได้ เมื่อถึงแล้วจึงเห็นอริยสัจ ๔ ตามปัญญาอันชอบที่ถูก

๒. เห็นอริยสัจ ๔ (สัจธรรม ทั้ง ๔)

ทุกข์ คือ การเกิด
สมุทัย คือ เหตุให้เกิด

นิโรธ คือ ความดับเหตุให้เกิด

มรรค คือ ข้อปฏิบัติหนทางมีองค์ ๘ ไปจากข้าศึก ให้ถึงนิพพาน

เมื่อเห็นสัจธรรมทั้ง ๔ เป็นที่พึ่งดีเช่นนี้แล้ว พระองค์ทรงรับสั่งว่า : -

เอตํ โข สรณํ เขมํ ฯ นี้เป็นที่พึ่งอันเกษม อันผ่องใส
นี้เป็นที่พึ่งอันอุดมสูงสุด
มาอาศัยอันนี้เป็นที่พึ่งแล้ว
ย่อมหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้

ในกัณฑ์นี้ หลวงพ่อวัดปากน้ำ มุ่งเน้นอธิบายเรื่อง "อริยสัจ ๔"

ในทางปริยัติ อริยสัจ ๔ นั้น คือความจริงที่พระองค์ตรัสรู้ที่ใต้ต้นโพธิ์ เป็นธรรมที่ทำให้เป็นพระพุทธเจ้า พระอรหันต์

ในทางปฏิบัติ การเห็นอริยสัจ ๔ นี้ ไม่อาจเห็นได้ด้วยตาของพระสิทธัตถะ หรือกายไหนๆ แต่ท่านเห็นด้วยตาธรรมกายโคตรภู รู้ด้วยญาณของกายธรรม เพราะกายมนุษย์ถึงกายอรูปพรหมละเอียด มีแต่ดวงวิญญาณ ดวงญาณไม่มี ยังติดภพอยู่ จึงไม่อาจเห็นอริยสัจได้

ดวงวิญญาณในกลางกายมนุษย์ ทิพย์ พรหม อรูปพรหม ไม่อาจเห็นอริยสัจได้ ต่อเมื่อถึง กายธรรม ดวงวิญญาณจะขยายส่วนออกไปเป็น **"ดวงญาณ"** หน้าตักธรรมกายโตเท่าไหน ดวงญาณ ก็กว้างแค่นั้น

ดวงญาณนั้นแหละสำหรับรู้เห็นตามปัญญาอันชอบ เมื่อดวงญาณของธรรมกายขยายออกไป ธรรมกายต้องเข้าสมาบัติ ใจหยุดนิ่งที่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกาย ถูกส่วนเข้าที่ธรรมกายนั่นแหละเกิดเป็นดวงฌานขึ้น

พอถึง**ปฐมฌาน** ก็มีการไตร่ตรอง ปีติ มีความสุขเต็มส่วนนิ่งอยู่กลางฌาน สุขในฌานสุขลืมสมบัติ รู้เห็นว่าต่างคนต่างมา ไม่มีสองเลย ต่างเกิดต่างตาย เห็นดิ่งลงไปว่ามีที่ละเอียดกว่านี้ ใจหยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกาย ปฐมฌานจางไป **ทุติยฌาน** มาแทนที่รองนั่ง ไปไหนคล่องแคล่วยิ่งขึ้น พอเห็นว่าฌานที่ ๒ ใกล้ฌานที่ ๑ เสื่อมง่าย ใจก็หยุดนิ่ง ถูกส่วนหนึ่งเข้าอีก ถึง **ตติยฌาน จตุตถฌาน อากาสานัญจายตนฌาน วิญญาณัญจายตนฌาน อากิญจัญญายตนฌาน เนวสัญญานาสัญญายตนฌาน** เรียกว่า **"เข้าฌานโดยอนุโลม"**

เมื่อถอยจากฌานที่ ๘ มาฌานที่ ๑ เรียกว่า **"ปฏิโลม"** ถอยกลับ

เมื่ออนุโลมปฏิโลมถูกส่วน ตาธรรมกายก็เห็นว่า สัตว์โลกนี้เป็นทุกข์ เห็นอายตนะที่ดึงดูดของสัตว์โลกให้มาเกิด เขาเรียกว่า **โลกายตนะ** ทำให้เราติดอยู่กับอายตนะนั้น

อายตนะ แปลว่า **บ่อเกิด**

บ่อเกิดอยู่ที่ไหน นั่นแหละเป็นตัวอายตนะของมนุษย์ทีเดียว

อายตนะ กำเนิดของสัตว์มี ๔ คือ

๑. อัณฑชะ - เกิดด้วยฟองไข่
๒. สังเสทชะ - เกิดด้วยเหงื่อไคล
๓. ชลาพุชะ - เกิดด้วยน้ำ
๔. โอปปาติกะ - ลอยขึ้นบังเกิด

เช่น อายตนะของทิพย์ (สวรรค์ ๖ ชั้น) อายตนะที่ทรามลงไป ก็เป็นกำเนิดของสัตว์เดรัจฉาน อสุรกาย เปรต นรก (อบายภูมิทั้ง ๔) ประกอบด้วยนรก ๘ ขุมใหญ่ ขุมหนึ่งๆ มีอุสสทนรกเป็นบริวารล้อมรอบ ๔ ด้านๆ ละ ๔ ขุม เป็น ๑๖ ขุม และมียมโลกนรก ๔ ทิศๆ ละ ๑๐ ขุมเป็น ๔๐ ขุม รวมนรก ๔๕๖ ขุม

ใครทำดีชั่วอย่างไร อายตนะดึงดูดไปเกิดมาเกิดในภพภูมินั้นๆ

ตาธรรมกายเห็นว่า สัตว์โลกติดอยู่ เพราะอายตนะเหล่านี้ เห็นทีเดียวว่าใครทำให้เกิด

"ตัณหานี่แหละเป็นแดนให้เกิดพร้อมทีเดียว" ทุกฺข สมุปฺปาทํ ตณฺหา

ตัณหา คืออะไร ?

กามตัณหา อยากได้รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส อายตนะของกามตัณหานำไปสู่อบายภูมิทั้ง ๔ มนุษย์ สวรรค์ ๖ ชั้น

ภวตัณหา ติดสุขในฌาน ๘ ดวง เป็นเหตุให้เกิดในรูปภพ ๑๖ ชั้น

วิภวตัณหา เมื่อไม่พบศาสนาของพระบรมศาสดา ก็เข้าใจเองว่า อรูปภพทั้ง ๔ เป็นนิพพาน จึงติดอยู่แค่นี้

ตาธรรมกายมองเห็นหมด ทั้งฌาน ทั้งรูปพรรณสัญฐานของตัณหาว่า ถ้าละตัณหาไม่ได้ จะหลุดพ้นไม่ได้ เข้าสมาบัติตรวจทบทวนทุกประการว่า ต้องละตัณหานี้ให้ได้

เราจะละกามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา อย่างไร ?

วิธีละตัณหา :

ใจต้องหยุด หยุดที่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ผ่านดวงต่างๆ ทั้ง ๖ ดวง สลับกายต่างๆ จนถึงกายธรรมอรหัตละเอียด เข้าถึงแล้วหลุดหมดทั้ง ๓ ตัณหา ถึงพระนิพพานเป็นที่ดับแห่งทุกข์

แต่ละชั้นของธรรมกาย เดินสมาบัตินิ่งอยู่ในฌานทั้งหลายแบบเดียวกัน เห็นทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ครบ ๔ ก็ปล่อยเข้ากายต่อไปจนถึงกายอรหัตละเอียด หมดกิเลสเป็นสมุทเฉทปหาน เรียกว่า **สำเร็จโสฬสกิจ** คือ **เสร็จกิจ ๑๖ ไม่ตกกันดารเรียกว่านิพพานก็ได้**

เสร็จกิจ ๑๖ คือ ทุกขสัจ สมุทัยสัจ นิโรธสัจ มรรคสัจ ในกายมนุษย์ ๔ กายทิพย์ ๔ กายรูปพรหม ๔ กายอรูปพรหม ๔ รวมเป็น ๑๖ นี้เสร็จกิจทางพุทธศาสนา ทางพระอรหัตแค่นี้ ปริยัติเป็นตอนต้น เดินสมาบัตินั้นเป็นปฏิบัติแท้ๆ เมื่อเข้าถึงกายธรรมพระโสดาก็เริ่มเป็นปฏิเวธ ไปเป็นลำดับ ศาสนาจึงมี ทั้งปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ถ้าเข้าไม่ถูกก็เอาอะไรไม่ได้

> "ถึงอายุจะแก่ปานใด จะโง่เขลาเบาปัญญาปานใด ถ้าเข้าถึงทุกขสัจ สมุทัยสัจ นิโรธสัจ มรรคสัจไม่ได้ ดังแสดงมาแล้วนี้ จะปฏิบัติศาสนาเอาเรื่องเอาราวไม่ได้ ถ้าว่าคนละโมฆชินโณ แก่เปล่า เอาอะไรไม่ได้ เอาเรื่องไม่ได้ เหตุนี้แหละทางพุทธศาสนาจึงนิยมนับถือนักในเรื่องสัจธรรมทั้ง ๔ นี้"

ธรรมกายเป็นผู้เห็น เป็นผู้รู้ ทุกขสัจ สมุทัยสัจ นิโรธสัจ มรรคสัจ นี่แหละเป็นธรรมสำคัญในพุทธศาสนา มาอาศัยธรรมอันนี้เป็นที่พึ่งแล้ว ย่อมหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้

๑๕
ติลักขณาทิคาถา

(หนทางหมดจดวิเศษ)
๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๗

นโม.....
สพฺเพ สงฺขารา อนิจฺจาติ.....

หลวงพ่อวัดปากน้ำแสดงพระธรรมเทศนา อันว่าด้วย**หนทางอันหมดจดวิเศษ** แก่คฤหัสถ์บรรพชิต เนื่องในวันธรรมสวนะขึ้นแปดค่ำแห่งปักษ์มาฆะ เพื่อจะเป็นตัวอย่างที่ดีในการรักษาพระพุทธศาสนาต่อไป

หนทางอันหมดจดวิเศษ ท่านยกพระไตรลักษณ์ขึ้นไว้ว่า

สพฺเพสงฺขารา ฯ สังขารทั้งปวงไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ไม่ใช่ตัว
ผู้ใดเห็นตามปัญญา ย่อมเบื่อหน่ายในทุกข์ เป็นหนทางหมดจดวิเศษ

หนทางหมดจดวิเศษ คืออะไร ?

เป็นหนทางตั้งต้น จนถึงพระอรหัต ที่จะไปสู่มรรคผลนิพพาน

จะไปถึงได้อย่างไร ?

ต้องทำใจ "หยุด" คือ หยุดที่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ใสบริสุทธิ์หยุดเข้า กลางของหยุด กลางของกลาง จนถึงพระอรหัต

"หยุดคำเดียวเท่านี้แหละ ตั้งแต่ต้นจนพระอรหัตทีเดียว ถ้าหยุดไม่ได้ ก็ไม่ถูกทางไปของพระพุทธเจ้าพระอรหันต์ ถ้าหยุดได้ ก็ถูกทางไปของพระพุทธเจ้าพระอรหันต์ หยุดนิ่ง นี่แหละเป็นหนทางหมดจดวิเศษละ"

พระองค์ทรงรับสั่งทางมรรคผลว่า **ขนฺตี ปรมํ ตโป ตีติกฺขา ฯ**

ขนฺตี คือ ความอดทน **ตีติกฺขา** คือ ความอดใจ
หมายถึง อดจนกระทั่งหยุด พอใจหยุดจึงอด อดแล้วจึงหยุด
หยุดนั่นแหละ เป็นสำคัญ ยืนยันด้วยตำราว่า
นตฺถิ สนฺติปรํ สุขํ สุขอื่นนอกจากหยุดจากนิ่งไม่มี

พระบาลีกล่าวต่อไปว่า

อปฺปกา เต ฯ บรรดามนุษย์ทั้งหลายเหล่าใดมีปรกติไปสู่ฝั่งคือนิพพาน ชนทั้งหลายเหล่านั้นน้อยนัก ส่วนชนนอกนี้เลาะอยู่ชายฝั่ง คือ โลก วัฏฏสงสาร

เย จ โข สมฺมทกฺขา เต ฯ
ชนเหล่าใดประพฤติธรรมที่พระตถาคตกล่าวดีแล้ว ย่อมถึงซึ่งฝั่ง คือนิพพานได้ เป็นที่ตั้งล่วงเสียซึ่งวัฏฏะ เป็นที่ตั้งแห่งมัจจุ อันบุคคลข้ามได้ยากยิ่งนัก

กณฺหํ ธมฺมํ วิปฺปหาย ฯ

บัณฑิตละธรรมอันดำเสียแล้ว ยังธรรมขาวให้เจริญขึ้น อาศัยนิพพานไม่มีอาลัย จากอาลัย ยินดีในนิพพานอันสงัด พึงละกามทั้งหลายเสีย ไม่มีกังวลแล้ว พึงปรารถนายินดีในนิพพานนั้น

ปริโยทเปยฺย อตฺตานํ ฯ

บัณฑิตควรชำระตนให้ผ่องแผ้วจากเครื่องเศร้าหมองแห่งจิตทั้งหลาย จิตอันบัณฑิตทั้งหลายเหล่าใดอบรมดีแล้ว ในองค์เป็นเหตุแห่งตรัสรู้ บัณฑิตทั้งหลายเหล่าใด ไม่ถือมั่นยินดีแล้วในอันสละความยึดถือ บัณฑิตทั้งหลายเหล่านั้นย่อมเป็นผู้ไม่มีอาสวะ มีความโพลงดับสนิทในโลกด้วยประการดังนี้

ในทางปริยัติขยายความว่า เมื่อบุคคลเห็นตามปัญญาว่า สังขารทั้งหลายไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ไม่ใช่ตัว เมื่อนั้นย่อมเบื่อหน่ายในทุกข์ เป็นหนทางหมดจดวิเศษ

ชนเหล่านั้นจึงประพฤติธรรมที่พระตถาคตเจ้ากล่าวดีแล้ว ย่อมถึงพระนิพพาน

ชนนอกนี้ไปในกิเลสวัฏฏ์ กรรมวัฏฏ์ วิปากวัฏฏ์ เวียนว่ายอยู่ในวัฏฏสงสาร

"พระนิพพานไม่ใช่ของพอดีพอร้าย ไม่ใช่ของง่าย เพราะฉะนั้นทางไปนิพพานก็เป็นของไม่ใช่ง่าย เป็นของยากนัก ธรรมอันนี้ที่สมเด็จพระผู้มีพระภาคทรงชี้ว่าทางอันหมดจดวิเศษ เมื่อเห็นความไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ไม่ใช่ตัวของสังขารทั้งหลาย"

สังขารทั้งหลายอาศัย ธาตุธรรม

ธาตุธรรมผลิตขึ้นเป็นสังขารเหมือนแผ่นดินเป็นที่ตั้งของติณชาติ พฤกษชาติ

เมื่อมีแผ่นดินเป็นที่ตั้ง ติณชาติ พฤกษชาติ ก็ย่อมปรากฏขึ้นฉันใดก็ดี ธาตุธรรมที่มีขึ้นแล้วปรากฏขึ้น ก็ย่อมมีการปรากฏขึ้น เป็นขึ้นของสังขาร ถ้าว่าธาตุธรรมไม่มีแล้ว สังขารก็ไม่มีเหมือนกัน สังขารทั้งหลายทั้งปวงเป็นของดับได้ เคลื่อนไปได้ ส่วนธาตุธรรมนั้นไม่แปรตามใคร

ธาตุธรรม แยกออกเป็น

๑. สราคธาตุสราคธรรม

๑.๑) ธาตุธรรมที่ยังเกลือกกลั้วอยู่ด้วย ราคะ โทสะ โมหะ

๑.๒) อสังขตธาตุอสังขตธรรม ธาตุธรรมที่กระเทาะจาก ราคะ โทสะ โมหะ ได้บ้าง แต่ยังไม่สิ้นเชื้อ

๒. วิราคธาตุวิราคธรรม

คือ ธาตุธรรมที่ปราศจากราคะ โทสะ โมหะ แล้ว

ธาตุธรรมทั้งหมดที่เราอาศัยอยู่นี้ เป็นสราคธาตุสราคธรรม

"เมื่ออาศัยสราคธาตุสราคธรรมอยู่เช่นนี้ เราจะต้องเข้าไปถึงวิราคธาตุวิราคธรรมให้ได้ ถ้าเข้าไปถึงวิราคธาตุวิราคธรรมไม่ได้ ก็ต้องเวียนว่ายตายเกิดอยู่นี่ไม่มีจบมีสิ้น เหตุนี้ต้องตั้งใจให้แน่แน่ว ต้องทำใจให้หยุด ตั้งใจให้หยุด มุ่งที่จะไปพระนิพพานทีเดียว เพราะน้อยตัวนักที่ตั้งใจจะไปสู่ฝั่งพระนิพพาน มากตัวนัก ที่มุ่งจะไปสู่โลกในสราคธาตุสราคธรรม"

ผู้ที่จะไปสู่วิราคธาตุวิราคธรรม ต้องประกอบตามธรรมที่พระตถาคตกล่าวดีแล้ว

ธรรมที่พระตถาคตกล่าวดีแล้ว คืออะไร ?

"ธรรมที่พระตถาคตเจ้ากล่าวดีแล้วนั่นน่ะไม่ใช่ทางอื่น ทางมรรคผลนี่เอง การทำใจให้หยุดนั่นแหละเป็นตัวมรรคทีเดียว พอใจหยุดก็เป็นตัวมรรค ก็จะมีผล ต่อไป เมื่อใจหยุดเป็นตัวมรรคแน่นอนแล้ว มรรคผลเกิดเป็นลำดับไป พอใจหยุดก็ได้ชื่อว่าเริ่มต้นโลกียมรรค มรรคผลนี่แหละเป็นธรรมที่พระตถาคต เจ้าตรัสดีแล้ว ต้องเอาใจหยุด ถ้าใจไม่หยุดเข้าทางมรรคไม่ได้ เมื่อไปทางมรรคไม่ได้ ผลก็ไม่ได้เหมือนกัน"

หลวงพ่อวัดปากน้ำเล่าเรื่องบวชสามเณร

เมื่อวานนี้บวชสามเณรองค์หนึ่ง พอใจหยุดถูกส่วนเข้าเท่านั้น ไปตลอดทีเดียว ทางมรรคผลทำใจให้หยุด เอาผมมาปอยหนึ่งที่โกนแต่เมื่อบวชนั้น ให้น้อมเข้าจมูกขวา ตัวอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ กลางตัวเจ้านาค เห็นผมก็จำได้ว่า โคนไปทางตะวันออก ปลายไปทางตะวันตก ผมมีคู้กลาง ถามว่าล้มไปทางซ้ายหรือขวา เจ้านาคว่าไม่ล้ม โคนตั้งขึ้นมาด้วย เอาใจหยุดที่โค้งประเดี๋ยวผมแปรสีถูกส่วนเป็นดวงใสเท่าหัวแม่มือ ใจหยุดนิ่ง กลางของกลาง เข้าถึงดวงปฐมมรรค ศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ เข้าถึงกายมนุษย์ละเอียด นั่งเหมือนกายมนุษย์ ถูกส่วนเข้าถึงกายต่างๆ จนถึงกายธรรมพระอรหัตละเอียด

"นี่วานนี้ได้สอนเจ้านาคให้ถึงนี้ พอบวชเณรเสร็จแล้วไปตามญาติ ไปนิพพานก็ได้ ไปโลกันต์ก็ได้ พวกพ้องไปตายอยู่ที่ไหน ไปตามเอารับส่วนบุญเสียด้วย ตากับยายทั้งสองคนไปตามมาและเห็น ฝ่ายพระบวชใหม่ก็เห็นด้วย นี่ทางพุทธ-ศาสนาความจริงเป็นอย่างนี้"

นี่แหละ **เอส มคฺโค วิสุทฺธิยา หนทางหมดจดวิเศษ**

หมดจดวิเศษ กว้างขวางนัก ได้แก่ทางปฐมมรรค มรรคจิตมรรคปัญญา โคตรภู โสดา สกทาคา อนาคา อรหัต ทางมรรค ทางผล ทางศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ ทางอื่นไม่มี

"ที่จะเข้าไปทางนี้เพราะเห็นสังขารทั้งหลายไม่เที่ยง สังขารทั้งปวงเป็นทุกข์ ธรรมทั้งหลาย ไม่ใช่ตัว ก็ตกอกตกใจหาหนทางไปทางนี้ ถูกมรรคผลนิพพานทีเดียว"

"เพราะฉะนั้นต้องฟังจริงๆ ตั้งใจจริงๆ ไม่ใช่ของพอดีพอร้าย ไม่ใช่เป็นง่ายเป็นของยากนัก ผู้แสดงก็ตั้งอกตั้งใจแสดง ถ้าผู้ฟังไม่ตั้งใจฟัง ก็ขี้เกียจ เดี๋ยวก็เลิกเสียเท่านั้น เข้าขันกับพานมันก็รับกันเท่านั้น นี่ได้ประโยชน์ทั้งสองฝ่าย ผู้แสดงก็ได้ ผู้รับก็ได้ด้วยกันทั้งสองฝ่าย ถ้าว่าพูดเสีย ผู้แสดงก็สะดุดใจเสีย ก็หยุดเสียไม่แสดง ก็เสียทั้งสองฝ่าย เป็นฝ่ายดำไป ไม่ใช่ฝ่ายขาว"

๑๖
ปัจฉิมวาจา

(ความไม่ประมาท ๑)
๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๗

นโม.....
ภาสิตา โข ปน ภควตา.....

พระบรมศาสดาทรงไว้อาลัยแก่เราทั้งหลายด้วยปัจฉิมวาจา ให้เป็นเครื่องระลึกนึกถึงประจำ ใจไว้ว่า

"ดูกรภิกษุทั้งหลาย เชิญท่านทั้งหลาย เราเรียกท่านทั้งหลายเข้ามาสู่ที่เฝ้าเรานี้ว่า สังขารทั้งหลายมีความเสื่อมไปเสมอ สิ่งที่ได้เห็นด้วยตา ได้ยินด้วยหู ได้ทราบด้วยจมูก ลิ้น กาย ได้รู้แจ้งทางใจ เสื่อมไปเสมอ ไม่เหลือเลย ท่านจงถึงพร้อมด้วยความไม่เผลอ ไม่ประมาท"

ด้วย **"พระปัจฉิมวาจา"** นี้ พระองค์ทรงประสงค์ให้เรา

๑. นึกถึง "ความเสื่อม" ให้ติดอยู่กับใจเสมอ

นึกถึงอัตภาพร่างกายที่ไม่คงที่ นับแต่คลอดจากครรภ์มารดา ก็เสื่อมเรื่อยไป

ดังนั้น ทั้งสากลโลก รับรู้ด้วยตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ย่อมเสื่อมไป ไม่มีความตั้งอยู่ชั่วกัลปาวสาน

นึกถึงความเสื่อมประจำใจ จะหัวเราะเสียงดังไม่ออก เป็นแต่ยิ้มๆ เป็นภิกษุสามเณรจะต้องเรียนเป็นนักปราชญ์ให้ได้ หญิงชายครองเรือนก็ได้เป็นหลักฐานเพราะรักชีวิต หากรักษาศีล ก็รักษาถึงอธิศีล ทำสมาธิได้มั่นคง ทำปัญญาให้รุ่งเรือง ทางโลกก็เจริญในการเลี้ยงชีพ จะได้ทำความดียิ่งขึ้นไปอีก

นึกถึงความเสื่อมให้ติดกับใจ เป็นทางไปของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์

"นึกถึงความเสื่อมได้เวลาไรละก็ บุญกุศลยิ่งใหญ่เกิดกับตนเวลานั้น"

ความเสื่อมนี้มีกับใครบ้าง ?

มีอยู่กับทุกคนในกำเนิดทั้ง ๔ (สังเสทชะ อัณฑชะ ชลาพุชะ โอปปาติกะ) อบายภูมิ ๔ มนุษย์ สวรรค์ ๖ ชั้น พรหม ๑๖ ชั้น อรูปพรหม ๔ ชั้น มีความเสื่อมเหมือนกันหมด

๒. ให้ตรึกอยู่ในความเสื่อมนั้นด้วยความไม่ประมาท

พระองค์จะต้อนพวกเราให้พ้นจากความเสื่อมเหล่านั้นให้ออกจากภพ คือกามภพ รูปภพ อรูปภพ ขึ้นจากวัฏฏสงสาร เข้าถึงธรรมกายไปนิพพาน ด้วยการไม่ให้เผลอในความเสื่อมนั้น

"ถ้าไม่เผลอในความเสื่อมนั้น ทำอะไรเป็นได้ผลหมด เป็นภิกษุ สามเณร ทำอะไรเป็นได้ผลหมด เล่าเรียนก็สำเร็จ คันถธุระ วิปัสสนาก็สำเร็จ ไม่ท้อถอย ฝ่ายอุบาสก อุบาสิกา ทำนาก็รวยกันยกใหญ่ ทำสวนก็รวยกันยกใหญ่ ทำไร่ก็รวยกันยกใหญ่ เป็นคนไม่เกียจคร้านทีเดียว"

พระพุทธเจ้าทรงอุปมาอุปไมยไว้ว่า

ปทชาติทั้งหลาย รอยเท้าสัตว์ทั้งหลายในชมพูทวีปต้องประชุมลงในรอยเท้าช้างฉันใดก็ดี ธรรมทั้งหลายที่เป็นกุศลหมดทั้งสิ้น ย่อมมีความไม่ประมาทเป็นต้นเค้า ประชุมลงด้วยความไม่ประมาท

ธรรมของพระบรมศาสดาจบพระไตรปิฎก มีความไม่ประมาทเป็นต้นเค้า ความประมาทและความไม่ประมาท จึงเป็นข้อสำคัญ

"ความประมาทน่ะ คือเผลอไป ความไม่ประมาทน่ะคือ ความไม่เผลอ ไม่เผลอล่ะ ใจจดจ่อทีเดียว นั่นอธิศีล อธิจิต อธิปัญญา นี่เรียกว่าผู้ไม่ประมาท"

เมื่อเห็นความเสื่อม ย่อมไม่ประมาท คือไม่เผลอ นึกหนักเข้าๆ แล้วใจหาย นี่เรามาคนเดียว เราก็ตายคนเดียว ทำชั่วเลิกละหมด

"เอ๊ะ นี่เราก็ตายคนเดียวสิ บุรพชนต้นตระกูล ของเราไปไหนหมดล่ะ อ้าว..ตายหมด เราล่ะก็ตายแบบเดียวกัน ตกใจละคราวนี้ ทำชั่วเลิกละทันที รีบทำความดีโดยกระทันหันทีเดียว เพราะไปเห็นอ้ายความเสื่อมเข้า"

อะไรทำให้ประมาท ?

สุรา ความเมา ทำให้เสียคน ไม่รู้จักพ่อแม่ญาติพี่น้อง

เมาอีกอย่างเรียก เมามัน เป็นอีกหนึ่งของความประมาท เช่น ลูกไม่เคารพพ่อแม่

"อ้ายเมาสุราน่ะมีเวลาสร่างนะ อ้ายเมาอีกอย่างหนึ่งล่ะ อ้ายนั่นเมาสำคัญ เขาเรียกว่า เมามัน ถ้าว่าช้างก็เรียกว่า เมามัน พ่อแม่เลี้ยงลูกหญิงลูกชายมาน่ะ ถ้าเมามันขึ้นมาแล้วก็ไม่ได้ละ แม้ว่าเล็กๆ น้อยๆ เท่านั้นแหละ หญิงก็ลงจมูกฟิดทีเดียว ชายก็ลงจมูกฟิด นี่เป็นเหตุประมาทสำคัญ"

ความประมาท นักปราชญ์ทั้งหลายติเตียนว่าเป็นทางไปของคนเมา ของคนไม่มีสติ ของคนพลั้งเผลอของคนพาล ไม่ใช่ทางไปของบัณฑิต ความไม่ประมาทเป็นทางไปของบัณฑิตแท้

พระบรมศาสดา พระอรหันต์ทั้งหลาย เป็นผู้ไม่ประมาทแล้ว พระอนาคาลงมาถึงโคตรภูบุคคลที่มีธรรมกายแล้ว ก็ไม่ประมาทตามส่วนของท่าน ปุถุชนแท้ๆ น้อยคนนักจะมีความไม่ประมาท

เมื่อรู้จักความจริง ให้ตั้งใจว่าต่อนี้ไป จะนึกถึงความเสื่อมในสกลร่างกายไม่ขาด จะเอาใจจรดอยู่ ที่ความเสื่อมนั้น เมื่อลืมตาขึ้นเห็นภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกาความเสื่อมมันแสดงให้ดู ประเดี๋ยว ก็ตายให้ดู ได้ยินเสียงพระสวดก็ดี เห็นโลงก็ดี เป็นอย่างนี้หมดทั้งสากลโลก

๓. เมื่อเห็นความเสื่อมแล้ว ให้เรามั่นคงในอธิศีล อธิจิต อธิปัญญา

อธิศีล เข้าถึงดวงใสเท่าดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์ อยู่ในกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ใสบริสุทธิ์ ถ้ายังไม่เห็นก็เป็นเพียงบริสุทธิ์กาย วาจา เจตนาเป็น **"เจตนาศีล"** เท่านั้น

อธิจิต อยู่ในกลางอธิศีล ดวงเท่าๆ กัน ถ้าเข้าถึงอธิจิตได้ชื่อว่า "เป็นผู้มั่งคั่ง" ไม่โยกคลอน

อธิปัญญา เข้าถึงดวงปัญญา อยู่ในกลางดวงศีล ใสยิ่งกว่าใสขึ้นไป สะอาดยิ่งกว่าสะอาด เท่าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ หากเฉลียวฉลาดในกาย วาจา ก็เป็นเพียง "ปัญญาภายนอก" หรือความฉลาดของปัญญา ไม่ใช่อธิปัญญา

"เมื่อเข้าถึงอธิศีล อธิจิต อธิปัญญา แล้วละก็ จะเข้าถึงธรรมกายเป็นลำดับไป เมื่อเข้าถึงอธิศีล อธิจิต อธิปัญญา ละก็ไม่พ้นละ ต้องเข้าถึงธรรมกายแน่ เป็นทางไปของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์จริงๆ แท้ๆ เมื่อรู้จักแน่เช่นนี้ละก็ จะไปนรกกันได้อย่างไร ไม่ไปแน่นอน ถ้าทำหนักเข้า ปฏิบัติเข้า ก็จะเป็นลำดับไป มรรคผลต้องอยู่กับเราแน่ ต้องออกจากวัฏฏะทั้งสามแน่ๆ คือ กรรมวัฏฏ์ วิปาก-วัฏฏ์ กิเลสวัฏฏ์ ต้องออกจากภพสามแน่ๆ คือ กามภพ รูปภพ อรูปภพ มีนิพพานเป็นที่ไปในเบื้องหน้า"

เมื่อเข้าถึงอธิศีล อธิจิต อธิปัญญา ก็จะเข้าถึงวิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ ถึงกายมนุษย์ละเอียด เห็นดวงธรรมทั้ง ๖ และกายในกายต่างๆ ถึงกายธรรมอรหัตละเอียดเป็นลำดับ

จะเข้าถึง "อรหัต "ตัดกิเลสได้ ต้องอาศัย อธิศีล อธิจิต อธิปัญญา

วินัยปิฎก ย่อลงไปแล้วคือ อธิศีล

สุตตันตปิฎก ย่อลงไปแล้วคือ อธิจิต

ปรมัตถปิฎก ย่อลงไปแล้วคือ อธิปัญญา

ดังนั้น เราจึงควรนึกถึงความเสื่อมอยู่เสมอ และตั้งอยู่ในความไม่ประมาท โดยอยู่ในอธิศีล อธิจิต อธิปัญญา

"ถ้าเข้าถึงอธิศีล อธิจิต อธิปัญญา ยังไม่ได้ ต้องรีบเร่งค้นคว้าหาอธิศีล อธิจิต อธิปัญญา เหมือนอย่างบุคคลที่มีกระเช้าไฟ หรือเตาอั้งโล่ตั้งอยู่บนศีรษะ มันร้อนทนไม่ไหว ต้องรีบหาน้ำดับ หรือเอาทิ้งเสียให้ได้ฉันใดก็ดี ต้องให้เจออธิศีล อธิจิต อธิปัญญา ถ้าไม่เจอต้องรีบขวนขวายทีเดียว จึงจะเอาตัวรอดได้ ไม่เสียทีที่เกิดมาเป็นมนุษย์พบพุทธศาสนา"

๑๗
ศีลเบื้องต่ำ และ ศีลเบื้องสูง

๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๗

นโม.....
อเนกปริยาเยน โข ปน.....

ศีลเป็นหลักเบื้องต้นในพระพุทธศาสนา และเป็นสิ่งที่จะต้องรู้และมีให้แน่นอนในใจของทุกคน

พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงปุจฉาวิสัชนาด้วยพระองค์เป็นลำดับในเรื่องศีลเบื้องต่ำและเบื้องสูง ปรากฏตามพระบาลี กถญจ สีลํ ฯ

ศีลเบื้องต่ำ

คือศีล ๕ ของผู้ครองเรือน เป็นเหฏฐิมศีล ต้องมีให้มั่นเสียก่อน สูงกว่านี้ คือศีล ๘ เป็นอติเรกศีล

ศีล ๕ ได้แก่

๑. การฆ่าสัตว์ "สัตว์" แปลว่า ผู้ข้องอยู่ในภพ มีกำเนิด ๔ คือ

อัณฑชะ สัตว์ที่เกิดด้วยฟองไข่ แล้วฟักเป็นตัวทีหลัง ต้องระวังและเว้นจริงๆ เช่น ไข่เป็ด ไข่ไก่ ไข่มด ไข่เรือด เพราะระวังยาก ถือว่ามีชีวิตอยู่แต่กระดุกกระดิกไปไหนไม่ได้ นางกุลตีกินรี ไข่ออกมาเป็นมนุษย์ชาย ๒ คน ต่อมาเป็นพระเถระ

สังเสทชะ สัตว์ที่เกิดด้วยเหงื่อไคล เช่น เหา เล็น เรือด ไร
มนุษย์ที่เกิดจากเหงื่อไคล ได้แก่ เรื่องพระปัจเจกโพธิ ๕๐๐ อาศัยคัพภมลทินเหงื่อไคลจากมารดา

ชลาพุชะ สัตว์ที่อาศัยน้ำบังเกิด เช่น มนุษย์ แพะ แกะ วัว ควาย

อุปปาติกะ ลอยขึ้นบังเกิด เช่น นางอัมพปาลี เกิดในคาคบต้นมะม่วง มีราชกุมาร ๕๐๐ จะแย่งกัน พราหมณ์จึงตัดสินให้อยู่คนละ ๗ วัน ในปราสาทในสวนมะม่วง จะได้ไม่ทะเลาะกัน

องค์แห่งศีลข้อที่ ๑ คือ ปาณาติบาต

๑. สัตว์นั้นมีชีวิต ทั้งเป็นตัวแล้วหรือยังอยู่ในไข่ ขยับตัวไม่ได้ก็ตาม เรียก ปาโณ
๒. รู้ว่าสัตว์นั้นมีชีวิต
๓. มีเจตนาจะฆ่าสัตว์นั้น
๔. พยายามฆ่าสัตว์นั้น
๕. สัตว์นั้นตายด้วยความพยายามนั้น

ท่านยกเอาอริยบุคคล อริยสาวก ตั้งแต่พระโสดา เจตนาฆ่าสัตว์ของท่านไม่มีเลย ที่เรารักษาปาณาติบาตนี้ ต้องตัดเจตนาให้ขาดจากใจ

องค์แห่งศีลข้อที่ ๒ คือ อทินนาทานา

๑. ทรัพย์หรือสิ่งของนั้น มีเจ้าของหวงแหน
๒. รู้ว่าทรัพย์นั้น มีเจ้าของหวงแหน
๓. มีเจตนาที่จะลักทรัพย์นั้น
๔. พยายามลักทรัพย์นั้น
๕. ได้ทรัพย์นั้นมาด้วยความพยายาม

เงินทองเล็กน้อยพออดได้ ไม่พอใช้พอกินอะไรพออดได้ แต่ว่าอ้ายเพชรนิลจินดาราคามันมาก ราคาถึงแสน เอาแล้วทำใจคนมีศีลกระดุกกระดิกไปอีกแล้ว เรียกว่า ศีลจอมปลอม

องค์แห่งศีลข้อที่ ๓ คือ ประพฤติผิดในกาม

ให้โทษมาก เพราะทำให้มนุษย์ในโลกนี้มีความทุกข์

๑. หญิงหรือชาย ไม่ใช่สามีภรรยาของตน
๒. มีเจตนาที่จะเสพเมถุน
๓. ประกอบกิจในการเสพเมถุน
๔. ทำมรรคต่อมรรคให้ถึงกัน

ศีลไม่สมบูรณ์บริบูรณ์ ศีลอับปาง อำพรางศีล หลบศีล หลอกศีล หลอกตัวเอง โกงตัวเอง ถ้าว่าที่ไม่พอใจก็พออดได้ ถ้าพอใจอยู่สิ้นกาลช้านาน พอใจอยู่จนแก่ หลายสิบปี เมื่อมาสมเจตนาของตัวเข้าก็กลัว ขยับเขยื้อนจะล่วงกามนั้นๆ เข้าอีก

องค์แห่งศีลข้อที่ ๔ คือ มุสาวาทา

"ถ้าเลิกมุสากันหมดทั้งประเทศ สบายกันหมดทั้งประเทศทีเดียว"

๑. พูดเรื่องที่ไม่เป็นจริง
๒. มีเจตนาที่จะพูดให้ผิดไปจากความจริง
๓. พยายามที่จะพูดให้ผิดไปจากความจริง
๔. คนฟังเข้าใจความหมายในคำพูดนั้น

ถ้ายังมีเลือกเฟ้นว่าจะปดดีหรือไม่ปดดี ศีลยังเหลวอยู่ จะตัดหัวคั่วแห้ง ตีรันฟันแทง ตัดชีวิตสักเท่าใด จะให้กล่าวคำเท็จน่ะ กล่าวไม่ได้เสียแล้ว คำเท็จขาดจากใจ กล่าวแต่คำจริง อย่างนี้ได้ชื่อว่ามีศีล

องค์แห่งศีลข้อที่ ๕ การดื่มน้ำเมา คือ สุราและเมรัย

๑. น้ำที่ดื่มเป็นน้ำเมา
๒. รู้ว่าน้ำนั้นเป็นน้ำเมา
๓. มีเจตนาดื่ม
๔. พยายามดื่ม
๕. น้ำเมานั้นล่วงพ้นลำคอลงไป

ผู้ถือศีลทั้งห้าข้อนี้ จะต้องเว้นเจตนาละเมิดศีลให้ขาดจากใจ เหมือนพระอริยบุคคลทีเดียว ไม่หลบศีล ไม่คิดจะทำแม้ถูกบังคับ ศีลจึงจะสมบูรณ์

ในศีลทั้งห้า สุราเป็นตัวสำคัญ ถ้างดไม่ได้ ศีลข้ออื่นก็จะรักษาไม่ได้ด้วย ท่านเปรียบเทียบเหมือนงวงของช้าง ช้างมีเท้า ๔ มีงวง ๑ แต่ ถ้าช้างขาดงวง มันก็จะต้องนอนลงกินหญ้าหรือเลี้ยงชีพได้อย่างยากลำบาก ถ้าล่วงสุรา อีก ๔ สิกขาบทก็สลายหมด

ศีลห้าข้อเหมือนพระนครมี ๕ ประตูตามลำดับ ถ้าออกประตูที่ ๕ คือล่วงสุรา ก็เท่ากับผ่านประตูที่ ๑ ถึง ๕ แล้ว

ศีลข้อ ๕ จึงเป็นตัวสำคัญ เช่นเดียวกับโมหะเป็นตัวสำคัญที่สุดในกิเลสทั้ง ๓ ตระกูล คือ โลภะ โทสะ โมหะ

สุราจึงจัดไว้ว่าเป็นตัวประมาท อยู่ในธรรมที่เป็นอกุศล ส่วนธรรมที่เป็นกุศลในพระไตรปิฎกมากน้อยเพียงใด สรุปลงในความไม่ประมาท

ดังนั้น ต้องมั่นอยู่ในศีลห้า **ซึ่งเป็นศีลโดยปริยายเบื้องต่ำ**

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสถึง**ศีลโดยปริยายเบื้องสูงว่า**

อิธ ภิกฺขุ ฯ ภิกขุในธรรมวินัยของพระตถาคต ย่อมเป็นผู้มีศีล (สีลวา โหติ)

ภิกษุ มีศีลอย่างไร ?

ไม่ต้องสมาทาน เหมือนอุบาสก อุบาสิกา แต่สำเร็จด้วยญัตติจตุตถกรรมวาจา ในท่ามกลางพระสงฆ์ในปัจจันตประเทศ ตั้งแต่ ๕ รูปขึ้นไป ในมัชฌิมประเทศตั้งแต่ ๑๐ รูป มาประชุมโดยมีพระอุปัชฌาย์ พระกรรมวาจา ส่วนสามเณรต้องมีศีล ๑๐

ศีล ๘ เป็นไปเพื่อการตัดตัณหา จึงเพิ่มการเว้นบริโภคอาหารในเวลาวิกาลเพื่องด “รสตัณหา” ฟ้อนรำดีดสีตีเป่า เป็นสัททตัณหาตรึงสัตว์โลกให้มนุษย์เวียนอยู่ในภพ ทัดทรง ประดับดอกไม้ของหอม นั่งนอนอาสนะสูงใหญ่ มีนุ่นสำลี เป็น “โผฏฐัพพตัณหา”

ศีล ๑๐ เพิ่มการไม่รับเงินและทอง

ศีล ๕, ๘, ๑๐ รวมอยู่ในศีลของภิกษุหมด ศีลภิกษุเป็น **อปริยันตปาริสุทธิศีล ศีลไม่มีที่สุด** ในวิสุทธิมรรคแสดงไว้ มี ๓ ล้านกว่าสิกขาบท

ศีลเบื้องสูง

๑. ย่อมเป็นผู้สำรวมในพระปาติโมกข์

คือ เว้นข้อที่พระพุทธเจ้าห้าม ทำตามที่ทรงอนุญาต โดยทั่วไปมี ๒๒๗ สิกขาบท

“ศีล ๒๒๗ ขึ้นสู่พระปาติโมกข์ แต่ว่าข้อสำคัญทั้งนั้น ไม่ใช่ข้อเล็กน้อย เพราะฉะนั้นควรไหว้ควรบูชาภิกษุ ภิกษุที่ประพฤติในสิกขาบัญญัติน้อยใหญ่ของตัวได้ น่าไหว้ น่าบูชานัก เป็นของยาก ไม่ใช่เป็นของทำง่าย”

๒. ถึงพร้อมด้วยอาจารมารยาท และด้วยโคจร

๒.๑ อาจารสัมปันโน ภิกษุเวลาเดินย่อมทอดตาลงมองชั่วแอกหนึ่ง เรียกว่า ตาตาย ทอดลง แม้จะเบิกตาขึ้นก็เพียงดูอันตรายเท่านั้น มิได้แสวงหาวิสภาคารมณ์ คือ รูปที่ชอบ

ภิกษุเดินอยู่ในความสำรวม เรียกว่า **อินทรีย์สังวร** ทั้ง ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ไม่ยินดียินร้าย ไม่ให้โทมนัสลอดเข้าประทุษร้ายใจ เรียก “อาจาระ”

ภิกษุสำรวมในมารยาททั้งกาย วาจา ใจ เป็นอัพโพหาริก ลงในเจตนา ไม่ประทุษร้ายใคร ประกอบด้วยเมตตา เป็น ปุเรจาริก

๒.๒ โคจรสัมปันโน ภิกษุไม่ไปในที่อโคจร แต่ไปในที่โคจรของตัว

ภิกษุไม่ไปหาหญิงแพศยา หญิงม่าย หญิงสาวใหญ่ ในเรื่องกิจอื่นนอกจากเขานิมนต์ ไม่สนทนาอย่างสามัญชน

ภิกษุไม่ไปโรงสุรา ยาฝิ่น โรงมหรสพ ที่ประชุมสนุกสนาน รวมถึงดูเขาชุมนุมกันรวมพลหรือในที่ที่เข้าไปแล้ว เขาติเตียน

๓. เห็นภัยในโทษแม้เพียงน้อย

ภิกษุพึงระวังความบริสุทธิ์ของภิกษุไม่ให้กระทบสิ่งที่เป็นโทษ แม้ปลายผม เหมือนระวังเศษปฏิกูล

ภิกษุย่อมถอยใจออกห่างจากสิ่งที่เป็นอาบัติ สิ่งที่เป็นโทษ เหมือนปีกไก่ที่ใส่ลงไปในไฟ ปีกไก่ย่อมงอกลับถอยออกมา

๔. สมาทานศึกษาอยู่ในสิกขาบททั้งหลาย

ภิกษุในธรรมวินัย อยู่ในศีล ย่อมไม่ล้นกรอบของศีล อยู่ในกรอบของพระวินัยเหมือนมหาสมุทรรักษาน้ำไว้ไม่ให้ไหลบ่าท่วมไป

นี้จึงได้ชื่อว่า ภิกษุนั้นแหละอยู่ในศีลเบื้องบน ส่วนสามเณรก็อยู่ในศีล ๑๐ ศีลเป็นของสูง ของละเอียด ผู้ปฏิบัติก็ต้องละเอียด จึงจะรักษาไว้ได้

"ศีลในเหฏฐิมศีล และอุปริมศีลทั้ง ๒ ประการ เป็นเบื้องต้นของพุทธศาสนิกชน ทั้งคฤหัสถ์ บรรพชิต ถ้าว่าไม่มีศีลจริงแล้ว จะอวดว่าปฏิบัติศาสนาละโกงตัวเอง ไม่ทำตัวเองให้พ้นทุกข์ได้ ตัวเองจะต้องอยู่ในปลักกิเลสนั้นเอง จึงต้องคอยระแวดระวังตั้งตนให้อยู่ในศีลจริง เหมือนพระอริยบุคคล"

๑๘ สมาธิ

(สมาธิเบื้องต่ำ และ สมาธิเบื้องสูง)
๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๗

นโม.....
กถญฺจ สมาธิ สมฺมทกฺขาโต.....

เริ่มต้นพระธรรมเทศนา ในเรื่องสมาธิ ด้วยคำปุจฉาวิสัชชนา โดยพระพุทธองค์เองว่า

กถญฺจ สมาธิ ฯ สมาธิที่พระผู้มีพระภาคตรัสแล้วเป็นไฉน?

หลวงพ่อวัดปากน้ำ ได้แสดงให้เข้าใจโดยปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ดังนี้

สมาธิโดยปริยัติเบื้องต่ำ :

อิธ อริยสาวโก ฯ พระอริยสาวกในพระธรรมวินัย กระทำให้ปราศจากอารมณ์ทั้ง ๖ คือ รูปารมณ์ สัททารมณ์ คันธารมณ์ รสารมณ์ โผฏฐัพพารมณ์ ธรรมารมณ์ ไม่ได้เกี่ยวแก่ใจเลย เรียกว่า ปราศจากอารมณ์ ทำให้ได้สมาธิตั้งมั่น จิตเป็นธรรมชาติหนึ่ง ไม่มีสองต่อไป

สมาธิโดยปริยัติเบื้องสูง :

อิธ ภิกขุ วิวิจฺเจว ฯ ภิกษุผู้ศึกษาในธรรมวินัย สงัดแล้วจากกาม อกุศลทั้งหลายเข้าถึง ปฐมฌาน ความเพ่งที่หนึ่ง ประกอบด้วย องค์ ๕ ประการคือ วิตก วิจาร ปีติ สุข เอกัคคตา

สงบวิตก วิจาร ได้แล้ว เข้าถึง “ทุติยฌาน” ความเพ่งที่ ๒ ประกอบด้วย “ปีติ” และ “สุข” เกิดจากวิเวก

สงบปีติ เข้าถึง “ตติยฌาน” ความเพ่งที่ ๓ มีองค์ คือ “สุข” เกิดแต่ “วิเวก” หรือ สุขเอกัคคตา

ละทุกข์ละสุข ดับความดีใจ เสียใจ เข้าถึง “จตุตถฌาน” ความเพ่งที่ ๔ มีสติบริสุทธิ์ เฉยเป็นองค์ประกอบ (อุเบกขา, เอกัคคตา)

เหล่านี้เป็นสมาธิในทางปริยัติ

สมาธิในทางปฏิบัติเบื้องต่ำ :

พระอริยสาวกกระทำอารมณ์ทั้ง ๖ (รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ธรรมารมณ์) ไม่ให้ติดใจ คือ สละอารมณ์ หลุดจากจิต เหลือแต่จิตล้วนๆ เหมือนคนเวลานอนใกล้จะหลับ

เมื่อยังไม่หลับ มีอารมณ์เข้าไปติดอยู่กับอารมณ์ทั้ง ๖ อดีต ปัจจุบัน อนาคต อารมณ์เหล่านี้วุ่นอยู่กับใจ ติดอยู่กับใจ เปลื้องจากกันไม่ได้ ตลอดคืนยันรุ่งก็ไม่หลับ เพราะอารมณ์เข้าไปติดกับใจ มันไปบังคับใจเสีย มันไม่หลุด เรียกว่า สละอารมณ์ไม่ได้

"เมื่อสละอารมณ์ได้ ในทางปฏิบัติไม่เกี่ยวด้วยอารมณ์เลย ใจหลุดจากอารมณ์เหมือนอะไร เหมือนไข่แดงกับไข่ขาวอยู่ด้วยกันจริงๆ แต่ว่าไม่เกี่ยวกัน ไข่แดงมีเยื่อหุ้มอยู่นิดหนึ่งบางๆ ไม่เกี่ยวกับไข่ขาวด้วย ไข่ขาวหุ้มอยู่ข้างนอกไม่ติดกัน รสชาติของไข่แดงก็รสหนึ่ง รสชาติของไข่ขาวก็รสหนึ่ง ไม่เข้ากัน อยู่คนละทาง เห็นปรากฏทีเดียว เห็นที่ไหน อยู่ที่ไหน จึงเป็นทางปฏิบัติ เห็นปรากฏชัดอยู่ในกลางดวงธรรม ที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ใสบริสุทธิ์เท่าฟองไข่แดงของไก่"

พอเข้าถึงกายมนุษย์ละเอียด ตาของกายมนุษย์ละเอียด ก็เห็นรู้ว่าดวงจิตของมนุษย์นั้นเวลานี้ไม่เกี่ยวด้วยอารมณ์ทั้ง ๖ นิ่งแน่นอนอยู่กับดวงจิตไม่คลาดเคลื่อน ดวงจิตนั้นก็ซ้อนอยู่กับดวงจำ ดวงเห็น ดวงวิญญาณก็ซ้อนในดวงจิต เป็นจุดเดียวกัน เรียกว่า ถึงซึ่งความเป็นหนึ่ง (เอกคฺคตา) ไม่มีเขยื้อน เหมือนน้ำที่ใส่ไว้ในแก้วตั้งไว้มั่น ไม่มีลมพัดมา **เป็นสมาธิเบื้องต่ำโดยปฏิบัติ**

สมาธิท่านวางหลักมาก ไม่ใช่แต่ปราศจากอารมณ์ถึงความเป็นหนึ่งเท่านี้ มีถึง ๔๐ ยกเป็นปริยายเบื้องสูง ๘ เหลืออีก ๓๒ เป็นสมาธิฝ่ายนอกพระศาสนา หรือสมาธิข้างนอก คือเห็นข้างนอกแล้วน้อมเข้าไปข้างในได้

"ถ้าสมาธิตรงข้างในดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ เช่นนี้ละก็ถูกเป้าหมายใจดำพุทธศาสนา"

สมาธินอกพุทธศาสนา ที่พระพุทธเจ้าทรงรับรองอนุโลม มี กสิณ ๑๐ อสุภะ ๑๐ อนุสติ ๑๐ อาหาเรปฏิกูลสัญญา ๑ จตุธาตุววัตถาน ๑ รวมเป็น ๓๒ เป็นสมาธิโดยปริยายเบื้องต่ำ

"แต่ว่าสมาธิโดยทางปริยัติไม่เห็น...ถ้าสมาธิในทางปฏิบัติ ผู้ได้ ผู้ถึงเห็นทีเดียว"

สมาธิในทางปฏิบัติโดยปริยายเบื้องสูง :

เมื่อเข้าถึงฌานที่ ๑ ก็เป็นตัวปฏิเวธแล้ว เข้าถึงฌานที่ ๒ ก็เป็น ปฏิเวธอีก ปรากฏชัดด้วยตาของตัว เข้าถึงกายไหน ก็เป็นปฏิเวธกายนั้น

ใจหยุดนิ่งกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ เกิดเป็นฌานขึ้นกลางดวงจิตที่หยุดนั้นโดยนิ่งหนักเข้าๆ พอถูกส่วนเข้า ก็เข้ากลางของหยุดนั้น พอถูกส่วน เป็นดวงผุดขึ้นมา ดวงใหญ่รอบตัว วัดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒ วา (๘ ศอก) หนาคืบหนึ่ง กลมรอบตัว มีกายมนุษย์ละเอียดขึ้นนั่งอยู่กลางดวงนั้น

ดวงจิตมนุษย์ละเอียด เห็นดวงจิตตัวเอง ก็นิ่งอยู่ในกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละเอียดนั้น พ้นจากกายมนุษย์หยาบแล้ว

กายมนุษย์ละเอียด ก็นั่งอยู่กลางดวงฌาน วัดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒ วา (๘ ศอก) กลมรอบตัว เป็นวงเวียนหนาคืบหนึ่ง กายมนุษย์ละเอียด เข้าฌานแล้วจะไปไหนก็คล่องแคล่ว

เมื่อเข้าฌานเช่นนั้นแล้วก็คล่องแคล่ว เกิดวิตกว่านี่อะไร ไม่เคยเห็น ตรึกตรอง วิจาร เกิดวิตก คือ ตรวจตรา ดูสีสันวรรณะ รอบเนื้อรอบตัวซ้ายขวา หน้าหลัง เกิดปีติชอบใจ เต็มส่วนปีติ สุขกาย สบายใจ แล้วก็นิ่งเฉย เกิดแต่วิเวก ใจวิเวกนิ่งอยู่กลางดวง เต็มส่วนของฌาน

ใจกายมนุษย์ละเอียดอยู่ในฌานนี้ ยังใกล้ของหยาบนัก เราจะทำให้สูงขึ้นกว่านี้

ใจกายมนุษย์ละเอียด ก็ขยายจาก**ปฐมฌาน**ของกายมนุษย์ละเอียด หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลาง ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละเอียด หนักเข้าก็ถึงดวงอีกดวง เรียก**ทุติยฌาน** เป็นกายทิพย์ทีเดียว กายทิพย์ละเอียดเข้าฌาน อาศัยกายทิพย์หยาบเข้าฌานต่อไป แต่ทีนี้ไม่มีวิตก วิจาร เหลือแต่ปีติ เพราะดีกว่า ใสสะอาดกว่าเก่า ปีติเต็มส่วน นิ่งเฉยกลางนั้น

ใจกายทิพย์ละเอียดขยายจากฌานที่สอง ได้ฌานดวงใหม่ คือ **ตติยฌาน** กายรูปพรหม กายรูปพรหมละเอียด เข้าฌานนั้น โดยอาศัยกายรูปพรหมหยาบนั่งนิ่งในดวงตติยฌาน ในนี้ไม่มีปีติ มีแต่สุขกับเอกัคคตา นิ่งเฉยอยู่กับสุขนั้น กายรูปพรหมรู้ว่าละเอียดกว่านี้มีอีก

ใจกายพรหมละเอียดก็ขยายจิตจากตติยฌาน นิ่งอยู่กลางดวงจิตของตัว กลางของกลาง กลางของกลาง ถูกส่วนเข้า ผุดขึ้นมาอีกดวง เป็นดวงที่สี่ เข้าถึง**จตุตถฌาน** อาศัยกาย อรูปพรหมหยาบและละเอียดเข้าจตุตถฌานไป หนักเข้าเป็นอุเบกขา มีแต่ใจเฉย สติบริบูรณ์

ใจกายอรูปพรหมละเอียด ก็หยุดนิ่งในศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำ ให้เป็นกายอรูปพรหมละเอียดอยู่ศูนย์กลางจตุตถฌาน จะเข้าอรูปฌานต่อไป เข้า**อากาสานัญจายตนฌาน วิญญาณัญจายตนฌาน อากิญจัญญายตนฌาน เนวสัญญานาสัญญายตนฌาน** ต่อไปนี้ใช้กายรูปพรหมละเอียดไม่ได้ ใช้กาย อรูปพรหมกายเดียวเข้าฌาน นี้เป็นฌานในภพ ฌานทั้ง ๔ เป็นสมาธิโดยปริยายเบื้องสูง

๑๙
โอวาทปาฏิโมกข์ ๑

(ปัญญาเบื้องต่ำ และ ปัญญาเบื้องสูง)
๔ มีนาคม ๒๔๙๗

นโม.....
กถญฺจ ปญฺญา สมฺมทกฺขาโต.....

พระพุทธศาสนา มีศีลเป็นเบื้องต้น สมาธิ เป็นท่ามกลาง ปัญญา เป็นเบื้องปลาย เป็นลำดับในการเทศนาของพระพุทธองค์

แต่ในวิสุทธิมรรค อัฏฐังคิกมรรค พระองค์ทรงแสดงปัญญาไว้เป็นเบื้องต้น เป็นปฐมเทศนาธัมมจักกัปปวัตตนสูตร โปรดปัญจวัคคีย์ ซึ่งชำนาญดีแล้วในเรื่องศีล สมาธิ แต่ไม่คล่องทางปัญญา

> "คำว่าปัญญานี้น่ะ ไม่ใช่เป็นของง่าย ถ้าให้ฟังไป ๑๐๐ ปี ว่าปัญญาน่ะอะไร ? รูปพรรณสัณฐานเป็นอย่างไร ? โตเล็กเท่าไหน อยู่ที่ไหน กลม แบน ยาวรี สี่เหลี่ยม อย่างไรกัน เอาเถอะหมดทั้งประเทศไทย ถ้าว่าเข้าดังนี้ละก็ไม่รู้เรื่องกันทีเดียวแหละ ได้ยันกันป่นปี้"

ปัญญาที่พระพุทธองค์ตรัสแล้วโดยเบื้องต่ำ คือ ปรมัตถปิฎก ซึ่งเป็นข้อสำคัญทางปัญญา (วินัยปิฎก เป็นศีล สุตตันตปิฎก เป็นสมาธิ) มีพระมหากัสสปะกระทำปฐมสังคายนา

อิธ อริยสาวโก ปญฺญวา โหติฯ อริยสาวกในธรรมวินัย ของพระตถาคตเจ้านี้ ย่อมเป็นผู้มีปัญญา เป็นผู้มาตามพร้อมแล้วด้วยปัญญา อันเป็นข้อปฏิบัติให้ถึงซึ่งความเกิดดับ

พระพุทธเจ้าทรงยกอริยสาวก เป็นตำรับตำราว่า อิธ อริยสาวโก ก็เพราะพระอริยสาวกมี ปัญญาความรู้ความเห็นที่แน่นอนแล้ว ยกพระสาวกตั้งแต่โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล สกิทาคามิมรรค สกิทาคามิผล อนาคามิมรรค อนาคามิผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล ๘ จำพวกนี้ เป็น **"อริยสาวก"**

ต่ำลงมา เป็นผู้มีธรรมกาย เรียก **"สาวกชั้นโคตรภู"** ปรารถนาจะออกจากโลกเข้าเป็นอริยสาวก แต่ยังอาจกลับมาเป็น ปุถุชนสาวก

พวกไม่มีธรรมกาย เป็น **"ปุถุชนสาวก"** ยังหนาด้วยกิเลส

ปญฺญวา โหติ เป็นผู้มีปัญญา เป็นอย่างไร ?

ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นคำที่กล่าวด้วยกัน แต่ไม่ค่อยมีการแสดงเรื่องปัญญา

ศีล สำหรับปราบปรามความชั่วทางกาย ไม่ฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ผิดในกาม

สมาธิ สำหรับปราบปรามความชั่วทางใจ ไม่ให้เกียจคร้าน ลอกแลก เหลวไหล

"ปัญญาที่จะแสดงต่อไปนี้เป็นตัวสำคัญนัก แต่ว่าไม่ค่อยจะได้แสดง ที่วัดปากน้ำนี่ สมภารผู้เทศน์นี้ได้มาจำพรรษาอยู่วัดปากน้ำนี้ ๓๗ พรรษาแล้ว แต่ว่าในทางปัญญาไม่ค่อยแสดงมากนัก แสดงในศีล สมาธิเป็นพื้นไป ที่นี้ตั้งใจจะแสดงทางปัญญา"

ปัญญาที่พระผู้มีพระภาคมีพร้อมแล้ว อันเป็นข้อปฏิบัติให้ถึงความเกิดดับ
ปัญญาที่รู้ความเกิดดับนั่นเป็นตัวสำคัญ ปัญญามีแต่รู้ ไม่ใช่เห็น

"เมื่อถึงพระอริยบุคคลแล้วเป็นธรรมกายแล้ว ถ้ามารไม่ขวางนะ ความเห็นของตาไปแค่ไหน ความรู้ของทางปัญญาก็ไปแค่นั้น ความจำก็ไปแค่นั้น ความคิดก็ไปแค่นั้น"

ความรู้มาจากไหน ?

ใจ ประกอบด้วยความรู้ ความคิด ความจำ ความเห็น หยุดเข้าซ้อนเป็นจุดเดียว เรียกว่า "ใจ"

ดวงรู้ ซ้อนในดวงคิด ดวงคิดซ้อนอยู่ในดวงจำ ดวงจำซ้อนอยู่ในดวงเห็นเป็นชั้นๆ

ที่ตั้งของเห็น จำ คิด รู้ อยู่ในศูนย์กลางกายมนุษย์ เป็น "ดวงธรรม" ที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ได้ ถ้าธรรมดวงนั้นมีอยู่ มนุษย์ก็ไม่ดับ ถ้าดวงธรรมผ่องใส มนุษย์ก็รุ่งโรจน์

ดวงธรรมนี้ที่เป็นที่ตั้งของเห็น จำ คิด รู้ ซ้อนกัน ๔ ดวงเป็น "ใจ" ถ้า "ใจหยุด" เป็นจุดเดียว ท่านยืนยันเป็น "สมาธิ"

สมาหิตํ ฯ จิตตั้งมั่น หยุดเป็นจุดเดียวกัน รู้ตามความจริงทีเดียว

สมาธินี่แหละเป็นต้นของปัญญา

เข้าถึงสมาธิก่อน แล้วมีปัญญา ปัญญาเป็นของละเอียดมาก เข้าถึง "ดวงปัญญา" เรียกว่า เป็น "ผู้มีปัญญา"

ธรรมในพระพุทธศาสนา มี ๕ ดวง องค์ ๑๐

องค์ ๑๐ คือ มรรคมีองค์ ๘ รวมกับ สัมมาญาณัง และ สัมมาวิมุตติ
องค์ ๘ ย่อลงมาเป็น ศีล สมาธิ ปัญญา
องค์ ๑๐ ย่อลงมาเป็น ศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ (๕ ดวง)

ศีล

ศีลอยู่ในกลางดวงธรรม ที่ทำให้เป็นกายนั่นแหละ อยู่เป็นชั้นๆ เข้าไปตั้งแต่กายมนุษย์ถึง กายพระอรหัตละเอียด เพราะเป็นที่ตั้งของดวงทั้ง ๕ ทั้ง ๑๘ กาย

ศีล สมาธิ ปัญญา จึงอยู่กลางดวงธรรมนั้นๆ

ดวงศีล อยู่กลางดวงธรรมกายมนุษย์
ดวงสมาธิ อยู่กลางดวงศีล
ดวงปัญญา อยู่กลางดวงสมาธิ
ดวงวิมุตติ อยู่กลางดวงปัญญา
ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ อยู่กลางดวงวิมุตติ
กายมนุษย์ละเอียด อยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ

ทุกกายเดินแบบเดียวกัน ๑๘ กาย ถึงกายอรหัตละเอียด ดังนั้นทางไปนิพพานคือ ต้องไปในทางศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ

ปัญญา

ดวงปัญญาของมนุษย์ ขนาดดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์ ของกายต่างๆ โตไปเป็นลำดับ ดวงปัญญาของกายธรรมใหญ่โตมาก แต่ธรรมดวงนั้นของปุถุชนมัว คล้ายเปลือกๆ ไม่ได้เป็นปัญญา ที่เป็นแก่น

"ปุถุชนใช้ปัญญาผิวๆ เผินๆ ตัวเองก็ไม่เห็นปัญญา ไม่รู้จักว่ามันอยู่ที่ไหน และก็ไม่รู้จักว่า รูปพรรณสัณฐานมันเป็นอย่างไร เพราะไม่เห็น เพราะทำไม่เป็น"

พระอริยสาวก เป็นผู้มีปัญญา ประสงค์ดวงปัญญาดวงนี้นั่นเอง

"มาตามพร้อมแล้วด้วยปัญญา อันเป็นข้อปฏิบัติให้ถึงซึ่งความเกิดดับ"

ปัญญามองดูแต่ความเกิดดับเท่านั้น เพราะหมดทั้งสากลโลก มีแต่เกิดกับดับเท่านั้นเห็นอย่างไรก็รู้อย่างนั้น รู้ชัดทุกสิ่งตั้งแต่ต้นจนปลาย เรียกว่า "ปัญญา"

"ตั้งต้นแต่มนุษย์ถึงรูปพรหม อรูปพรหมเห็นไม่ถนัดนักหรอก เห็นรัวๆ ไม่ชัดนักเพราะเป็นของ ละเอียด เห็นความเกิดดับ จริงๆตามนุษย์เรานี่ก็เห็น เอาไปเผาไฟเสียออกย่ำแย่เชียว ทิ้งน้ำ ฝังดิน เกิดดับๆทั้งนั้นแหละ หมดทั้งสากลโลก ตึกร้านบ้านเรือน ต้นไม้ภูเขาสิ่งที่เห็นด้วยตา ได้ยินด้วยหู ได้ทราบด้วยจมูก ลิ้น กาย ใจ เกิดดับหมดทั้งนั้น รู้ชัดทุกสิ่งทุกอย่างตั้งแต่ต้นจนปลายนี้เรียกว่า ปัญญา"

แต่ว่ารู้ด้วยปัญญาอย่างนี้ เป็นปัญญาโดยปริยายเบื้องต่ำ

ปัญญาโดยปริยายเบื้องสูง

อิธ ภิกฺขุ ผู้ศึกษาในธรรมวินัยของพระตถาคตเจ้านี้

อิทํ ทุกฺขนฺติ ฯ รู้ตามความเป็นจริงว่าสิ่งนี้เป็นทุกข์ เป็นเหตุให้เกิดทุกข์ เป็นความดับทุกข์ เป็นข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์

หมดทั้งก้อนกาย เป็น "ทุกข์" แท้ๆ เพราะ เกิด แก่ เจ็บ ตาย
กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา เป็นเหตุให้เกิด
นิโรธ ดับเหตุให้เกิด
มรรค เข้าถึงซึ่งมรรค คือ เดินทางศีล สมาธิ ปัญญา

เข้าถึงความดับ :

ดับกามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา คือเข้าถึงศีล สมาธิ ปัญญา เดินไปสู่มรรค

เมื่อหลุดจากกายมนุษย์หยาบ เดินไปทางศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ ทุกๆ กาย

เข้าถึงกายมนุษย์ละเอียด จนถึงกายทิพย์ หมดจากอภิชฌา พยาบาท มิจฉาทิฏฐิ

ถึงกายรูปพรหม ละโลภะ โทสะ โมหะ ทั้งหยาบละเอียด

ถึงกายอรูปพรหม หมดราคะ โทสะ โมหะ

เข้าถึงกายธรรม พ้นจากกามราคานุสัย ปฏิฆานุสัย อวิชชานุสัย

ถึงกายธรรมพระโสดา สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส หมด

กายธรรมพระสกทาคาหยาบละเอียด หมดจากกามราคะ พยาบาทอย่างหยาบ

กายธรรมพระอนาคาหยาบละเอียดหมดจากกามราคะ พยาบาท อย่างละเอียดหมด เหลือแต่รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา

กายพระอรหัตหยาบละเอียด หมดกิเลส เป็นวิราคธาตุวิราคธรรม ไม่ใช่ธรรมที่ปัจจัยปรุงแต่งอีกต่อไป แค่นี้หมดทุกข์ เพราะดับกามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา

ศีล สมาธิ ปัญญา ของพระอรหันต์วัดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒๐ วา เท่ากันหมด เป็นโลกุตตระอย่างสูง เป็นวิราคธาตุวิราคธรรมทีเดียว ทางปัญญานี่แหละให้พ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้

๒๐
ศีลทั้งสามประการ

(อธิศีล อธิจิต อธิปัญญา)
๑๔ มีนาคม ๒๔๙๗

นโม.....
อธิสีลสิกฺขา สมาทาเน.....

ศีล สมาธิ ปัญญา ทั้งเบื้องต่ำ - เบื้องสูง ได้แสดงไปแล้ว โดยย่อ คือ

ศีลเบื้องต่ำ คือ ศีลโดยปกติ ด้วยการสำรวมกาย วาจา ประสงค์ศีล ๕

ศีลเบื้องสูง คือ ปาติโมกข์สังวรศีลของภิกษุสามเณรที่บริสุทธิ์ถึงเจตนา ยังเป็นปกติศีลอยู่ และบริบูรณ์ด้วยมารยาท และโคจร เห็นภัยแม้มีประมาณน้อย สมาทานศึกษาในสิกขาบทน้อยใหญ่

สมาธิเบื้องต่ำ คือ พระอริยสาวกในธรรมวินัยของพระตถาคตเจ้า เป็นผู้สละอารมณ์ทั้งสิ้น หลุดขาดจากใจ ถึงซึ่งความเป็นหนึ่งของใจ

สมาธิเบื้องสูง คือ ดำเนินถึงปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน ได้โดยฌานใดฌานหนึ่ง

ปัญญาเบื้องต่ำ คือ พระอริยสาวกในธรรมวินัยของพระตถาคตเป็นผู้ปฏิบัติถึงซึ่งความเกิด ขึ้นและความเสื่อมไป รู้ความเกิดขึ้นนั้น ข้อปฏิบัติถึงซึ่งความสิ้นไปแห่งทุกข์ อันเป็นเครื่องเบื่อหน่าย

ปัญญาเบื้องสูง คือ เป็นผู้รู้ชัดว่านี่ทุกข์ เหตุเกิดทุกข์ ความดับทุกข์ ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ คือสัจธรรมทั้ง ๔

อธิศีล อธิจิต อธิปัญญา

"อธิศีล" แปลว่า ศีลยิ่ง เป็นศีลที่เห็น ไม่ใช่ศีลรู้ เป็นดวงใสอยู่ในกลางดวงธรรม ที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ใสบริสุทธิ์เท่าฟองไข่แดงไก่ ใจของผู้ปฏิบัติหยุดนิ่งกลางดวงศีล เป็นหนึ่งไม่ลอกแลก

"ศีลนั้นจะบริสุทธิ์ก็เห็นว่าบริสุทธิ์ ศีลไม่บริสุทธิ์ก็เห็นว่าไม่บริสุทธิ์ จะสะอาดเพียงแค่ไหนก็เห็น ไม่สะอาดแค่ไหนก็เห็น ขุ่นมัวเศร้าหมองก็เห็นทั้งนั้น"

"ใจหยุดอยู่กลางดวงนั้น ศีลไม่เป็นไปเพื่อกำลัง ไม่ต้องการรักษาศีลจะให้รวยเท่านั้นเท่านี้ มั่งมีเท่าโน้นมั่งมีเท่านี้ มุ่งแต่สมาธิต่อไป ไม่ได้มุ่งสิ่งอื่น"

"อธิจิต" เมื่อเห็นอธิศีล เป็นดวงอย่างนั้น ผู้มีปัญญาก็ไม่ได้ถอยออก ใจหยุดนิ่งกลางดวงอธิศีลถูกส่วนเข้าถึงดวงสมาธิ หรือดวงอธิจิต เป็นสมาธิยิ่ง จิตยิ่ง

"อธิปัญญา" จิตอยู่กลางดวงสมาธิ (อธิจิต) นั้น พอถูกส่วนกลางของกลางเข้าถึงดวงปัญญา เรียกว่า "อธิปัญญา"

"อธิศีล อธิจิต อธิปัญญา ทั้ง ๓ ดวงนี้นี่แหละ เป็นธรรมถ่องแท้ในพุทธศาสนา
เมื่อผู้ปฏิบัติ ในศีล สมาธิ ปัญญา ต้องเข้าถึงดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา จึงจะได้ชื่อว่าเข้าถึงอธิศีล เข้าถึงอธิจิต เข้าถึงอธิปัญญา"

เมื่อเข้าถึงธรรมถ่องแท้ในพุทธศาสนาทั้งสามแล้ว เข้ากลางต่อไป จะถึง **"ดวงวิมุตติ"** แปลว่า หลุดพ้น ถือว่าหลุดจากศีล สมาธิ ปัญญา เข้ากลางถึง "ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ" ต่อไปจะเห็น "กายมนุษย์ละเอียด"

ทำเช่นนี้ผ่านดวงต่างๆ และเข้าถึงกายต่างๆ จนถึงกายธรรม ดวงศีล สมาธิ ปัญญาเท่าหน้าตักธรรมกาย เป็นกายนอกภพ (ถึงกายอรูปพรหมละเอียด ๘ กายแรก ยังเป็นกายในภพ) เข้าถึงอธิศีล อธิจิต อธิปัญญาแท้ๆ เมื่อผ่านดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะจนเข้าถึงกายอรหัต หน้าตัก ๒๐ วา

พอถึงพระอรหัต เช่นนี้ หมดกิเลสแล้ว เป็นวิราคธาตุวิราคธรรม **ดวงศีลที่อยู่ในกาย พระอรหัต ถ้าเรียกว่า อธิศีลจะซ้ำไป เพราะท่านเป็นวิมุตติแล้ว จึงควรเป็นวิมุตติศีล วิมุตติจิต วิมุตติ ปัญญา วิมุตติวิมุตติญาณทัสสนะ เข้าถึงกายอรหัตละเอียด**

เดินแนวนี้ถึงอธิศีล อธิจิต อธิปัญญา เป็นลำดับไป ถูกหลักเป็นพระอรหันต์ไปนิพพานได้ ทางอื่นไม่มี

เมื่อเป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าในโลกแล้ว ท่านก็ส่องดูธรรมอุปนิสัยสัตว์ว่า**เราปฏิบัติ มาถึงแค่นี้ เราจะเคารพอะไร ?**

กายต่างๆ ในอบายภูมิ กามภพ รูปภพ อรูปภพ ต่ำกว่าทั้งนั้น ยังไม่ได้มรรคผล ท่านจึงสอดธรรมกายพระอรหัตถอยออกไปนิพพาน มีเท่าไร เข้ากลางเข้าไปถามพระพุทธเจ้าองค์แรกๆ ว่านับถือใคร จนวางเป็นหลักไว้ว่า

เย จ อตีตา สมฺพุทฺธา ฯ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหลายเหล่าใดมีอยู่แล้วด้วย มีอยู่ในบัดนี้ด้วย ทั้งจะมีต่อไปในภายภาคเบื้องหน้าด้วย เคารพสัทธรรมอย่างเดียว ผู้รักตน ผู้สงสารตน ยินดีต่อตน จำนงความเป็นใหญ่ควรเคารพสัทธรรม

เคารพสัทธรรม เคารพอย่างไร ?

เริ่มต้น ก็ต้องหยุดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ พอหยุดถูกส่วนเข้าก็เห็น ดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ เข้าถึง ๑๘ กาย

"หยุดนั่นแหละสำคัญ หยุดนั่นแหละเป็นตัวสำเร็จ หยุดอันเดียวเท่านั้นแหละ"

"เมื่อรู้จักใจกลางพระศาสนาดังนี้ละก็ ปล้ำใจให้หยุดเท่านั้น ถูกทางไปของพระพุทธเจ้าพระอรหันต์ ให้ถูกต้องร่องรอยความประสงค์ของพระพุทธศาสนา แต่ว่าต้องอาศัย ศีล สมาธิ ปัญญา ต้องอาศัยอธิศีล อธิจิต อธิปัญญา ต้องอาศัยวิมุตติศีล วิมุตติจิต วิมุตติปัญญา ถ้าไม่อาศัยทางนี้เดินละก็ไปไม่ได้"

ทางพระพุทธศาสนาจึงได้วางตำราว่า

วินัยปิฎก	ย่อลงคือ ศีล
สุตตันตปิฎก	ย่อลงคือ จิต หรือ สมาธิ
ปรมัตถปิฎก (อภิธรรม)	ย่อลงคือ ปัญญา

"ตรงกับ อธิศีล อธิจิต อธิปัญญา วิมุตติศีล วิมุตติจิต วิมุตติปัญญา อันเดียวกันนั่นเอง นี่เป้าหมายใจดำของพระพุทธศาสนาเป็นอย่างนี้ เมื่อรู้จักหลักอย่างนี้ต้องทำให้ถูกอย่างนี้ เมื่อทำถูกต้องอันนี้ละก็พบพระพุทธศาสนา ก็ได้เรื่องเอาตามหลักได้ ก็ถูกชายจีวรของพระพุทธเจ้าอยู่ ถ้าว่าทำไม่ถูกดังนี้ เหมือนอยู่คนละจักรวาล"

๒๑
อริยธนคาถา ๑

(ทรัพย์ของพระอริยเจ้า)
๑๙ มีนาคม ๒๔๙๗

นโม.....
ยสฺส สทฺธา ตถาคเต.....

พระพุทธเจ้าทรงประทานอริยทรัพย์ไว้ให้พวกเราทั้งหลาย ผู้ไม่มีทรัพย์ในโลกนี้เป็นเครื่องอุ่นใจ

ยสฺส ฯ ความเชื่อไม่หวั่นไหว ตั้งอยู่ด้วยดีแล้วในพระตถาคตเจ้าศีลที่ดีงามอันพระอริยเจ้าทั้งหลายสรรเสริญแล้ว ความเลื่อมใสในพระสงฆ์ ความเห็นซึ่งเป็นธรรมชาติตรง นักปราชญ์ทั้งหลายกล่าวว่า บุคคลนั้นเป็นคนไม่จน เป็นคนมั่งมี ความเป็นอยู่ของคนนั้นไม่เปล่าจากประโยชน์

๑. ความเชื่อซึ่งตั้งมั่นด้วยดีแล้วในพระตถาคตเจ้าอย่างไม่คลอนแคลน

"ธมฺมกาโย อหํ อิติปิ เราตถาคต คือ ธรรมกาย

คือ เชื่อในธรรมกาย ให้เห็นธรรมกาย ให้เป็นธรรมกาย แก้ไขธรรมกายให้สะอาดผ่องใส มากยิ่งขึ้น ให้เห็นแจ่มใสเหมือนกระจกส่องเงาหน้าตลอดเวลา

เชื่อแน่นอนว่าธรรมกายเป็นใหญ่ **"ธรรมกายนั่นเองเป็นใหญ่ สิ่งอื่นใหญ่กว่านี้ไม่มี หมดทั้งสากลโลก หมดในธาตุในธรรม ที่จะเป็นใหญ่กว่าธรรมกายนี้ไม่มี"**

ใจไม่คลอนแคลนอย่างไร ?

ใจต้องนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรม ที่ทำให้เป็นธรรมกายทีเดียว ลืมตาก็แจ่มอยู่กับธรรมกาย หลับก็หลับเข้าที่อยู่กับธรรมกาย ตื่นขึ้นก็ติดอยู่กับดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายแจ่มจ้าอยู่เสมอ

เป็นโคตรภูบุคคลก็ยังกลับกลอกอยู่ ให้เข้าไปอีกถึงพระโสดา พระสกทาคา ถึงพระอนาคา กามราคะ พยาบาทอย่างละเอียดหมดไป แต่ก็ยังไม่ถึงวิราคธาตุวิราคธรรม

ให้ทำให้สูงขึ้นไปอีก คือละรูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชาให้ได้ จนเข้าถึงพระอรหัต จึงจะไม่กลับกลอกเหมือนเสาเขื่อนปักไว้ ลมพัดมาก็ไม่เขยื้อน

"เชื่อในธรรมกายลงไปแค่ชีวิต แน่นแค่ชีวิต แม้จะตายเสียก็ตายไปเถอะ ที่จะไม่ให้เชื่อ ธรรมกายละก็ เป็นไม่ได้เด็ดขาด ฆ่าเสียก็ยอม ตายก็ตายไป" จึงจะตั้งมั่นด้วยดีแล้วในพระตถาคตเจ้า

๒. ศีลอันดีงามที่พระอริยเจ้าทรงสรรเสริญ

เป็นศีลบริสุทธิ์ ทั้งกาย วาจา ใจ เจตนา ผ่องแผ้วไม่มีราคี ที่เรียกว่า **กัลยาณศีล** เป็นทางไปของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ เห็นศีลดวงใสบริสุทธิ์เท่าดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์ อยู่ในศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์

ดวงศีลใหญ่เท่าดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์ อยู่ในกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ซึ่งมีขนาดเท่าฟองไข่แดงของไก่

ของใหญ่อยู่ในของเล็กได้อย่างไร ?

เปรียบดังกระจก หรือกล้องถ่ายรูป ย่อมดึงภาพของใหญ่เท่าไรเข้าไปก็ได้

ดวงนี้แหละจบวินัยปิฎก เพราะพระอรหันต์ต้องเข้ากลางดวงศีลนี้เท่านั้น จะไปสักกี่กายก็ตาม ต้องเริ่มที่ดวงศีลดวงนี้ ศีลดวงนี้จึงเป็นทางมรรคผล เรียกว่า **"อธิศีล"** ไม่ใช่ "ปกติศีล"

> "ถ้าปฏิบัติพระพุทธศาสนาเข้าถึงศีลดวงนี้ไม่ได้ละก็ ไม่ถูกทางไปของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ ให้รู้ชัดอย่างนี้ทีเดียว เมื่อรู้ชัดอย่างนี้ละก็ ที่เข้าถึงแล้วก็อุตส่าห์พยายามเลื่อมใสในธรรมต่อไป ที่เข้ายังไม่ถึงก็อุตส่าห์พยายามเข้าให้ถึงให้เป็นหนึ่งแน่ลงไป ไม่ให้เสียทีที่มาประสบพบพระพุทธศาสนา ถ้าว่ามีศีลอันดีงามที่พระอริยเจ้าใคร่"

๓. ความเลื่อมใสในพระสงฆ์

๓.๑ ความเลื่อมใสตามแบบปุถุชน เริ่มแรกก็เลื่อมใสพระภิกษุสามเณรที่ท่านประพฤติดี สำรวมด้วยกาย วาจา ใจ ไม่มีที่ติ เป็นอายุพระพุทธศาสนา

ดังเช่น "พระเจ้าศรีธรรมาโศกราช" ทรงเห็นนิโครธสามเณร ที่สำรวมกาย วาจา ใจ ดีไม่มีที่ติถึง กับเพียรนิมนต์ให้มาแสดงธรรมบนที่นั่งของพระองค์ใต้เศวตฉัตร ๙ ชั้น พระองค์ทรงฟังธรรมแล้วเลื่อมใสศรัทธา บำรุงพระพุทธศาสนา เพราะสามเณรที่ฉลาดเฉลียว ประพฤติดี

> "ภิกษุสามเณรในยุคนี้ ถ้าประพฤติตัวดีถึงขนาดนั้น ก็ได้ชื่อว่าเป็นอายุพระพุทธศาสนา เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของประชุมชนทั้งหลาย"

๓.๒ ความเลื่อมใสที่ลึกซึ้งขึ้นไปอีก คือการปฏิบัติให้เข้าถึงจิตใจ คือถึงธรรมกาย ซึ่งเป็นพระตถาคตเจ้า จะเข้าถึงธรรมกาย ต้องเข้าทางศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ

เราเป็นมนุษย์ ก็ต้องเลื่อมใส "กายมนุษย์ละเอียด" ที่รักษาดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ไว้ รวมทั้งดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายต่างๆ เข้าไปเรื่อยก็อาศัยกายต่างๆ เลื่อมใสไปตามลำดับจนถึง **"ธรรมกาย ละเอียดที่รักษาดวงธรรม ที่ทำให้เป็นธรรมกายไว้" ธรรมกายละเอียดนี้เป็นพระสงฆ์แท้ๆ** (สังฆรัตนะ)

ความเลื่อมใสในพระสงฆ์นั้น คือ การเลื่อมใสว่าธรรมกายละเอียด (พระสงฆ์) รักษาดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายไว้

> "นี่แหละพระพุทธเจ้าท่านสรรเสริญนัก พระสงฆ์นั้นท่านประพฤติปฏิบัติอย่างนี้แหละ เป็นหน้าที่รักษาดวงธรรมนั่นแหละ ท่านถึงได้ยืนยันตามตำรับตำราว่า สงฺเฆน ธาริโต ธรรมอันพระสงฆ์ทรงไว้ ดวงธรรมที่ทำให้กายธรรมพระสงฆ์ทรงไว้"

๔. ความเห็นซึ่งเป็นธรรมชาติตรง

เราจะลงความเห็นอย่างไรจึงจะเห็นตรง เช่น ลงความเห็นได้ว่าคนที่วิวาทกัน คนไหนผิด คนไหนถูก ถ้าถูกจึงจะเป็นธรรม

> "ความเห็นซึ่งเป็นธรรมชาติตรงนั้น ตรงตลอด ตรงทำนองคลองธรรมตั้งแต่ศีลบริสุทธิ์มาเห็นศีลบริสุทธิ์ว่าถูก นอกจากนั้นไม่บริสุทธิ์ ไม่ถูก แล้วก็เห็นศีล ที่บริสุทธิ์และไม่บริสุทธิ์ ศีลที่พระอริยเจ้าชอบใจ ก็เห็นถูกตรงตามรอยศีล ไม่เคลื่อนจากศีล แล้วก็เลื่อมใสในพระสงฆ์" ในบทท้ายท่านแสดงหลักไว้ว่า ธมฺมทสฺสนํ เห็นธรรมนั่นเอง

เห็นธรรม คือเห็นอะไร ?

คือ เห็นดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ถึงกายอรหัตละเอียด (๑๘ กาย)

เห็นดวงธรรมเหล่านั้น ได้ชื่อว่า ธมฺมทสฺสนํ เห็นตรง ทางอื่นก็อาศัยธรรมเหล่านี้ทั้งนั้น ความถูกตามดวงธรรมนั้น

> "เดี๋ยวนี้พวกเราทั้งหมดนี่แหละ ทั้งภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา เห็นตรงน่ะมีกี่องค์ล่ะ พระเณร อุบาสก อุบาสิกา มีกี่คนที่เห็นตรงน่ะ ในวัดปากน้ำนี้มี ๑๕๐ กว่าคนแล้วนะ"

ดวงธรรมนี่มาจากไหน ?

เมื่อกาย วาจา ใจ บริสุทธิ์ ก็เข้าถึงดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ เมื่อเพิ่มความบริสุทธิ์ทั้งศีล สัจจะ จาคะ ปัญญา ก็ถึง ดวงธรรม กายทิพย์ ถึงปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน ก็ถึง "กายรูปพรหม" เพิ่มอรูปฌาน ๔ ก็ถึง ดวงธรรมกายอรูปพรหม

เดินศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ เข้าถึงดวงธรรม กายธรรม และเข้าถึงกายโสดา สกทาคา อนาคา อรหัต ตามลำดับ

เห็นอย่างนี้จึงเรียกว่า เห็นตรง หรือเห็นธรรม

> "ถ้าเราไม่อยากเป็นคนจนอยากเป็นคนมั่งมีแล้ว ต้องมีธรรม ๔ ประการนี้อย่าให้เคลื่อน ให้มีไว้ในตัวเสมอ ถ้าเคลื่อนแล้วละก็ใจจะไม่ผ่องใส จะคิดถึงแต่สมบัติบ้าๆ เข้าใจแค่สิ่งหยาบๆ เที่ยวคว้าเรื่อยเปื่อยทีเดียว วุ่นวายไปตามกัน"

ถ้าไม่มีทั้ง ๔ ประการนี้ประจำใจ แม้เป็นอยู่ก็เปล่าประโยชน์

ผู้มีปัญญาจึงควร

- **ประกอบความเชื่อในพระตถาคตเนืองๆ**
- **ประกอบศีลไว้เนืองๆ**
- **ประกอบความเลื่อมใสไว้เนืองๆ**
- **แก้ไขความเห็นของตัวให้ตรงไว้เนืองๆ**

ทรัพย์อันประเสริฐในพระพุทธศาสนามีอยู่อย่างนี้ ภิกษุ สามเณรให้เข้าถึงธรรม ๔ ประการนี้

๒๒
อุทานคาถา

(ธรรมที่ทำให้สิ้นสงสัย ๑)
๒๑ มีนาคม ๒๔๙๗

นโม.....
ยทา หเว ปาตุภวนฺติ ธมฺมา...

เป็นธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงเปล่งขึ้นด้วยพระองค์เอง ปรารภถึงธรรมว่าเป็นของอัศจรรย์นัก

ยทา หเว ปาตุภวนฺติ ฯ "เมื่อใด ธรรมทั้งหลายปรากฏแก่พราหมณ์ ผู้มีความเพียรเพ่งอยู่ เมื่อนั้น ความสงสัยทั้งปวงของพราหมณ์ย่อมสิ้นไป"

"ธรรมที่เกิดขึ้นแก่พราหมณ์ ถ้าว่าไม่รู้จัก ฟังสัก ๑๐๐ ครั้งก็ไม่ได้เรื่อง อุทานคาถานี้ลึกซึ้งอยู่ ไม่ใช่ของง่าย เผอิญจะต้องกล่าวไว้ย่อ เรียกว่า อุทานคาถา"

ธรรมนั้นมีอยู่ที่มนุษย์ทุกคน เรียก **"ดวงธรรม"** บางคนเห็น บางคนไม่เห็น เหมือนคนตาบอด

พระพุทธเจ้ารับสั่งในเรื่องธรรมว่า ธรรมเครื่องอยู่เป็นสุขในปัจจุบันทันตาเห็น "ทิฏฐธมฺมสุขวิหารี"

พวกได้ธรรมกาย มีธรรมปรากฏแก่ตัวเสมอ ติดอยู่กับใจคนนั้นสว่างไสว ถ้าปฏิบัติดี ก็สว่างเหมือนดวงอาทิตย์เวลากลางวัน

ธรรมมีหลายดวง สว่างต่างกัน เหมือนประทีปเล็กก็สว่างน้อยกว่า มนุษย์มีธรรมทุกคน เรียกดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ตั้งแต่ดวงธรรม กายมนุษย์ ถึงกายธรรมพระอรหัต

"เมื่อนั้นความสงสัยทั้งปวง ของพราหมณ์นั้นย่อมสิ้นไป" เพราะใจไปติดอยู่เสียกับธรรม เห็นธรรมแล้ว ก็หมดสงสัย

ธรรมน่ะอยู่ที่ไหน ?

มนุษย์อยู่ที่ไหน ธรรมอยู่ที่นั่น เรียกดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ใสบริสุทธิ์ ใจติดกับดวงธรรมกายมนุษย์ ได้ชื่อว่าธรรมนั้นปรากฏแก่มนุษย์นั้นแล้ว

ถ้าใจกายมนุษย์ละเอียดติดที่ศูนย์กลางดวงธรรมกายมนุษย์ละเอียด ธรรมนั้นก็ปรากฏแก่กายมนุษย์ละเอียด

เป็นเช่นนี้ผ่านกายต่างๆ จนถึงกายอรหัตละเอียด ติดอยู่เสมอไม่หลุด ได้ชื่อว่า ธรรมปรากฏ

"ธรรมอันนี้แหละเป็นตัวจริงละ ให้เอาใจติดอยู่ตรงนี้แหละ อย่าไปเที่ยวหาอื่นให้มันอื่นจากศูนย์กลางกายมนุษย์ กลางกายของตัวไปเลย ตรงนั้นแหละ เอาใจไปจรดอยู่ตรงนั้นแหละ ถ้ายังไม่เห็นนานๆ ก็เห็นเอง พอถูกส่วนเข้าก็เห็นเอง ที่ไปหาที่อื่น ไปหาธรรมในป่าในดอนในดงกันยกใหญ่ทีเดียวเพราะไม่เห็น พอไป เห็นเข้าแล้ว โธ่..ผ้าโพกหัวหาแทบตาย ไม่เห็น อยู่บนหัวนี่เอง ไปหาธรรมแทบตาย ธรรมอยู่กลางของตัวนั่นเอง"

มนุษย์ยังสงสัยกันอยู่ว่า ธรรมอยู่ที่ไหนแน่ จึงควรเอาใจจรดตรงศูนย์กลางกาย นานๆ เข้าก็จะเห็นเอง ไม่ใช่ที่ไปหาธรรมกันตามป่า แต่อยู่ในตัวเอง

"เพราะพราหมณ์นั้น ได้รู้จักธรรมว่าเกิดแต่เหตุ"

ธรรมเกิดแต่เหตุอย่างไร ?

เมื่อเพ่งพินิจดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ รู้ทีเดียวว่าธรรมเกิด แต่เหตุที่มนุษย์ทำ ถ้ามนุษย์บริสุทธิ์ด้วยกาย วาจา ใจ อย่างถ่องแท้ ถึงได้เกิดเป็นมนุษย์ ถ้าไม่ทำความ บริสุทธิ์จะเป็นอสุรกาย สัตว์เดรัจฉาน สัตว์นรก เพราะธรรมนั้นดำขุ่นหมองเศร้ามัวไปหมด

ทั้งกายมนุษย์ และกายมนุษย์ละเอียด ทั้ง ๒ กาย เป็นกายที่มารวมกัน ทำความบริสุทธิ์ของตัวไว้ทั้งกาย วาจา ใจ ไม่มีร่องเสียเลย

เมื่อบริสุทธิ์ด้วยกาย วาจา ใจ เช่นนี้แล้ว

พระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา จึงอุตส่าห์พยายามบำเพ็ญต่อไปด้วย :-

ทาน ตามกำลัง ตามกาลสมัย

ศีล ให้ยิ่งขึ้นไปทั้งกาย วาจา ใจ

สุตะ ฟังธรรม

จาคะ ให้อภัย ยิ้มแย้มแจ่มใสแก่กันและกัน

ปัญญา รู้จักบาปบุญคุณโทษ ประโยชน์ สูงต่ำ ดีชั่ว ผิดชอบ เป็นผู้ใหญ่มีใจโอบอ้อม เป็นผู้น้อย ก็เคารพยำเกรงผู้ใหญ่ เคารพกันตามหน้าที่ พรรษา อายุ และคุณธรรม

ทำได้อย่างนี้ได้ชื่อว่า **"แตกกายทำลายขันธ์จากโลกมนุษย์นี้ทำดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์บังเกิดขึ้น"**

ยังเวียนว่ายในกามภพยังสุขไม่พอ รู้ทีเดียวว่าธรรมเหล่านี้เกิดขึ้นจากเหตุ ทำขึ้น บำรุงขึ้นให้เป็น จึงทำรูปฌานต่อ บำเพ็ญความดีทั้ง ๕ ข้อข้างต้นต่อ ถูกส่วนเห็นดวงปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน และด้วยอำนาจความดีทั้ง ๕ ข้อ เกิดธรรมเป็นกายรูปพรหม ทำยิ่งขึ้นเช่นนี้อีกถึง กายธรรม พระอรหัต

เหตุของศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ นี่แหละให้เข้าถึงกายธรรมได้ กายธรรม-โคตรภู โสดา สกทาคา อนาคา ถึงอรหัต ทั้งหยาบและละเอียด ก็ทำแบบนี้ พราหมณ์ก็รู้ว่าธรรม เกิดแต่เหตุ เหตุที่กระทำลงไปอย่างนี้ไม่กระทำไม่เกิด

ยโต ขยํ ปจฺจยานํ เพราะพราหมณ์นั้นได้รู้จัก ความสิ้นไปของปัจจัยทั้งหลาย

เมื่อพราหมณ์เดินขึ้นไปเป็นลำดับจนถึงกายพระอรหัต ก็รู้ชัดถึงความสิ้นไปไม่มีปัจจัยตรึงไว้บังคับไว้อันเกิดจาก :-

- ในดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ที่ชะลอกายมนุษย์ไว้ได้นี้เพราะ อภิชฌา พยาบาท มิจฉาทิฏฐิ เป็นตัวบังคับธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ทั้งหยาบละเอียด
- กายทิพย์หยาบละเอียดมีโลภะ โทสะ โมหะ
- กายรูปพรหมหยาบละเอียด ถูกราคะ โทสะ โมหะ บังคับไม่ให้ขึ้นไปจากภพ
- กายอรูปพรหมหยาบละเอียด เพราะกามราคานุสัย ปฏิฆานุสัย อวิชชานุสัย บังคับ ให้พ้นจากภพไม่ได้

- กายธรรมโคตรภูหยาบละเอียด เพราะสักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส เป็นสังโยชน์ เป็นปัจจัยป้องกันไม่ให้หลุดไปจากโคตรภูบุคคลได้

- พระโสดาหยาบละเอียด ยังมี กามราคะ พยาบาท

- พระสกทาคาหยาบละเอียด ยังมี กามราคะ พยาบาท อย่างละเอียด

- พระอนาคาหยาบละเอียด ยังมีรูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา (สังโยชน์เบื้องสูง) ทำให้เป็นพระอรหัตไม่ได้ เป็นลิ่ม สลัก อยู่อย่างนี้

จะให้หลุดท่านจึงเดินทางศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ บรรลุพระอรหัต หลุดจากรูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา เรียกขีณาสโว **"ผู้มีอาสวะสิ้นแล้ว"** คือกามาสวะ ภวาสวะ อวิชชาสวะ ทิฏฐาสวะ ไม่มีในพระอรหัต

พราหมณ์จึงรู้ความสิ้นไปของปัจจัย เป็นพระอรหัตแล้วหลุดจากปัจจัยหมด เป็นสมุทเฉทปหาน

ยทา หเว ปาตุภวนฺติฯ เมื่อใดธรรมทั้งหลายปรากฏแก่พราหมณ์ ผู้มีความเพียรเพ่งอยู่ พราหมณ์นั้นย่อมกำจัดมารและเสนามารเสียได้ ดำรงอยู่เหมือน ดวงอาทิตย์ผุดขึ้นมากำจัดมืด กระทำอากาศให้สว่างฉะนั้น

เมื่อเข้าถึงพระอรหัต ไม่มีค่ำ มีแต่สว่าง เพราะดวงธรรมเต็มที่แล้ว (เส้นผ่าศูนย์กลาง ๒๐ วา กลมรอบตัว) เทียบเหมือนดวงอาทิตย์อุทัย กำจัดมืด แต่ดวงธรรมสว่างทะลุตลอด ใต้แผ่นดิน ก็สว่างหมด เหนือดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์ ในถ้ำ เหว ปล่อง ตับ ไต ไส้พุง

ท่านจึงยืนยันว่า **นตฺถิ ปญฺญาสมา อาภา แสงสว่างใดเสมอด้วยปัญญาไม่มี** ดวงธรรมนั้นแหละให้เกิดปัญญาสว่าง ไม่มีที่กำบังได้

"ฟังพอดีพอร้าย ไม่รู้เรื่อง เมื่อเป็นของลึกซึ้งขนาดนี้ละก็ จำเอาไว้ว่าเรา จะต้องทำให้เป็นเหมือนอย่างนี้ นี่ที่เขาเป็นธรรมกาย เขารู้หนา"

"ผู้ที่ไม่เห็น ไม่เป็นปรากฏ ก็เท่ากับตาบอดไปไหนไม่รอด ติดอยู่แค่กายมนุษย์นี่เอง ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ก็ไม่เห็น ไม่เป็นกับเขา เมื่อไม่เห็น ไม่เป็นกับเขา ก็ไม่มีธรรมเป็นเครื่องอยู่ ก็เป็นทุกข์อยู่ร่ำไป ไม่มีสุข ผู้มีธรรมเป็นเครื่องอยู่ก็เป็นสุข"

ธมฺมสุขวิหารี ถ้ามีธรรมเป็นเครื่องอยู่ ก็เป็นสุขในปัจจุบัน ทันตาเห็น

อกาลิโก เข้าถึงดวงธรรม เป็นสุขเดี๋ยวนั้น ไม่ต้องผลัดเวลา ไม่มีกาลเวลา

เอหิปสฺสิโก เป็นดวงสว่างกับใจ อาจเรียกผู้อื่นเข้ามาดู "เหมือนกับเทศน์ให้ฟังอย่างนี้แหละ เรียกบุคคลผู้อื่นให้เข้ามาดูได้ เป็นดวงขนาดนั้น โตเท่านั้น สว่างถึงนั่น"

โอปนยิโก ไม่ใช่เป็นของแข็ง น้อมเข้าไว้ในใจได้ จะไว้ที่ไหนก็ได้ ซ้ายขวาหน้าหลัง

ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญฺญูหิ ผู้รู้ รู้ได้เฉพาะตัว ใครเข้าถึงใครก็รู้ ใครทำเป็นใครก็เห็น ใครได้ใครก็ถึง ใครไม่ได้ ใครก็ไม่ถึง ใครไม่เป็น ใครก็ไม่เห็นเท่านั้น

๒๓
ปัพพโตปมคาถา

(มรณภัย)
๒๘ มีนาคม ๒๔๙๗

นโม.....
ยถาปิ เสลา วิปุลา.....

พระสูตรนี้แสดงถึงความแก่และความตายที่ครอบงำสัตว์ทั้งหลายให้สิ้นไป โดยอาศัยภูเขาเป็นเครื่องเปรียบเทียบ

หญิงชายที่เกิดมา ย่อมแปรไปทุกอนุวินาที จนกระทั่งดับสูญ ถ้าไม่มีบุญวาสนาเต็มด้วยฤทธิ์แล้ว ไม่ถึงปลายชีวิตสักคน น่าสลดใจนัก

ดังนั้น พระพุทธเจ้าจึงทรงเทศนาไว้ว่า :

ยถาปิ เสลา วิปุลาฯ ภูเขาทั้งหลายล้วนแล้วด้วยศิลาอันไพบูลย์สูงจรดฟ้า
หมุนบดสัตว์เข้ามาโดยรอบทั้ง ๔ ทิศ แม้ฉันใด
ความแก่และความตายย่อมท่วมท้นสัตว์ทั้งหลายฉันนั้น
ฯลฯ

ขยายความ : -

พระพุทธองค์ทรงเปรียบว่า ภูเขาศิลาตันทึบไม่มีช่องน้ำหรือโพรง กลิ้งมาจาก ๔ ทิศ บดเข้ามาจรดกันตรงกลาง แม้แต่มด เล็น ต้นหญ้าย่อมไม่เหลือ กลิ้งเข้ากลิ้งออกอยู่อย่างนี้ เหมือนชีวิตที่เกิดมาแล้วก็ต้องแก่ตาย ความแก่และความตาย ย่อมครอบงำสัตว์ทั้งสิ้นให้วินาศ ทั้งกษัตริย์ พราหมณ์ พลเรือน ฯลฯ

"อันใครๆ ไม่อาจจะชนะความแก่และความตายด้วยการรบด้วยเวทมนต์ หรือการรบด้วยทรัพย์ จะเอาชนะความแก่และความตายไม่ได้เลย"

บัณฑิตผู้เห็นประโยชน์ตน จึงควรศรัทธาในพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ บุคคลใดประพฤติธรรมด้วยกาย วาจา ใจ นักปราชญ์ทั้งหลายย่อมสรรเสริญ ละโลกไปแล้วย่อมบันเทิงในสวรรค์

วันคืนล่วงไป ชีวิตจิตใจ ความเป็นอยู่ของเราล่วงตามไปด้วย ดังนั้นเกิดมาแล้วต้องไม่ถอย หลัง หรือห่วงหน้าพะวงหลัง รอใครไม่ได้ทั้งนั้น

"ชีวิตที่เป็นอยู่ ๑๐๐ ปี พอหมดไปเสียวันหนึ่ง ก็ขาด ๑๐๐ ปีไปวันหนึ่งแล้ว ลดคืนหนึ่ง ผ่านร้อยปีไปคืนหนึ่งแล้ว หมดเสียวันกับคืนหนึ่ง ขาดร้อยปีไปวันกับคืนหนึ่งแล้ว อย่างนี้เรื่อยไป เมื่อวันคืนเดือนปีล่วงไปเท่าไร ชีวิตก็หมดไปเท่านั้น"

ใครทำให้เป็นเช่นนั้น ?

สภาพความเป็นเองปรุงแต่ง หรือใครปรุงแต่ง ทั่วทั้งชมพูทวีป หมดทั้งแสนโกฏิจักรวาล หมดทั้งอนันตจักรวาล ตลอดนิพพาน ภพสาม โลกันต์ ไม่รู้กันทั้งนั้นว่าเพราะอะไร ?

แต่วัดปากน้ำมีคนรู้ขึ้นแล้ว

"พญามารนั่นเอง เป็นคนทำให้แก่ ให้เจ็บ ให้ตาย เกิดแก่เจ็บตายอย่างยับเยิน" เพราะธรรมดาของการเกิดไม่ได้เดือดร้อน คลอดลูกเหมือนการขับถ่ายธรรมดา "ที่เดือดร้อนยับเยินเช่นนี้เพราะพญามารเขาส่งฤทธิ์ ส่งเดช ส่งอำนาจ ส่งวิชชา ที่ศักดิ์สิทธิ์มาบังคับบัญชาให้ เป็นไป" เช่น แม่ตาย พ่อก็จะขอตายตามแม่ เลยไปกระโดดน้ำตาย เป็นต้น ที่ทำเช่นนี้สำหรับประหัตประหารฝ่ายพระ

"ถ้าว่ามนุษย์ผู้ใดเป็นฝ่ายพระละก็ มารข่มเหงอยู่อย่างนี้แหละ ไม่ขาดสาย"

"นี่ใครทำ พญามารทั้งนั้นไม่ใช่ใคร ไม่มีใครรู้ แสนโกฏิจักรวาล อนันตจักรวาล นิพพานถอดกายมีเท่าไรไม่มีใครรู้ ไม่รู้เรื่องทีเดียวในเรื่องนี้ว่า พญามารเขาคอยบีบคั้นอยู่ให้เกิด แก่ เจ็บ ตาย"

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงทรงเทศนาไว้ว่า

น ตตฺถ หตฺถีนํ ภูมิ ฯ ภูมิเป็นที่ไปของช้างทั้งหลายของรถทั้งหลาย หรือคนเดินเท้า ในความแก่และความตายนั้น ย่อมไม่มีใครจะไปสู้รบกับความแก่ ความตายได้

เพราะภูมิทางไปรบ หนทางที่จะเข้าไปรบ ที่จะยกพลรบไม่มี หนทางช้างก็ไม่มีเข้าไป หนทางรถ ทางเดินเท้า ก็ไม่มี ใครๆ ไม่อาจชนะความแก่ ความตายนั้นด้วยการสู้รบ ด้วยเวทมนต์ คาถาวิชาพราหมณ์ หรือจะเอาทรัพย์ไปไถ่ถอนตัว ก็แก้ไม่ได้

"แต่ว่ามีแก้อยู่ที่วัดปากน้ำ **วิชชาธรรมกายไปเห็นวิชชาเหล่านี้หมด** ไปเห็นความแก่ ความตาย เวลานี้เขาว่าสมภารวัดปากน้ำกำลังสู้กับความแก่ ความตายสู้จริงๆ ผู้เทศน์นี่แหละ ๒๒ ปี ๘ เดือน ๙ วัน วันนี้แล้ว วินาทีนี้ไม่ได้หยุด เพียรสู้ความแก่ความตายไม่ได้ถอยกันเลย พญามัจจุราชมีเท่าไรจับกันหมด ตรึงกันหมดลงโทษกันหมดทีเดียว มีเท่าไรไม่ให้ทำลายพระ ไม่ให้ข่มเหงพระได้ จะแก้ความแก่ ความเจ็บ ความตายใหม่ ไม่ให้มีแก่ ไม่ให้มีเจ็บ ไม่ให้มีตาย"

จะทำให้ไม่มีแก่ เจ็บ ตาย เพื่อเกิดเป็นมนุษย์จนโต มีแต่ร่างกายสวยงามขึ้น ไม่ถอยกลับจนครบบารมีของตนที่จะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าหรือพระอรหัต ไม่ต้องไปทรมาน ให้เหนื่อยยากลำบาก ครบกำหนดก็เป็นพระพุทธเจ้า พระอรหัต เวลาไปนิพพานไม่ต้องถอดกายทุกกาย ไปทั้งดุ้น ตั้งแต่กายมนุษย์ถึงกายธรรมอรหัตละเอียด

"สมภารวัดปากน้ำรบกับพญามัจจุราช รบความแก่ความตาย รบเท่านี้ แก้ให้เป็นอย่างนี้ ถ้าไม่เป็นอย่างนี้สมภารวัดปากน้ำไม่แรมราตรีที่อื่นละ ยอมตายไม่ถอยกันเลย"

การสู้รบเช่นนี้ ไม่มีใครเคยได้ยิน

"หมดทั้งชมพูทวีป แสนโกฏิจักรวาล อนันตจักรวาล นิพพานถอดกายที่ไหนๆ ไม่มีเลย แล้วไม่มีใครรู้จักเสียด้วยซ้ำ นี่มารู้จักแล้วที่วัดปากน้ำ ภิกษุสามเณร อุบาสก อุบาสิกา อยู่วัดปากน้ำก็จริง แต่ไม่รู้ว่าสมภารวัดปากน้ำทำอะไร นี่อัศจรรย์นัก อยู่ด้วยกันตั้งหลายสิบปี อยู่วัดปากน้ำทำวิชชานี้ ๒๒ ปี ๘ เดือน ๙ วันวันนี้ ไม่มีใครรู้ว่าทำอะไร รู้แต่นิดๆ หน่อยๆ รู้จริงจังลงไปไม่มี มีก็ผู้ที่ทำวิชชาด้วยกัน"

"เราต้องสนับสนุนด้วยทางใดทางหนึ่งให้สมควรทีเดียว พวกที่เป็นแล้วตั้งใจแน่วแน่ว่าตั้งแต่วันนี้ไป เราไม่ถอยละ เกิดมาเราพบวิชชานี้ เราจะต้องสู้ อย่างอื่นสู้ไม่ได้ทั้งนั้น เราจะหันสู้วิชชานี้กันสุดฤทธิ์สุดเดช เอาให้ถึง หมดเจ็บ หมด แก่ หมดตายของพญามารให้ได้ ให้พญามารแพ้ให้ได้ พญามารแพ้เด็ดขาด เมื่อเวลาไรเวลานั้นหมดทุกข์ในโลกเท่าปลายผม ปลายขนก็ไม่มี มีความสุขเหมือนยังกับท้าวสวรรค์ หรือเหมือนท้าวพรหม หรือเหมือนกับพระนิพพาน สุขขนาดนั้น"

พระพุทธเจ้าในนิพพานไม่ได้หยุดเลย ผจญกับพญามาร ทุกอนุวินาทีต้องทำนิโรธ ให้ละเอียดอ่อนไว้ ถ้าละเอียดไม่ทัน เขาก็บังคับด้วยความแก่ บังคับไม่ให้รู้ บังคับในไส้ธาตุไส้ธรรม เห็นจำคิดรู้ต้องใช้ญาณบังคับหมด

"รู้ตัวว่าเป็นทาสพญามารอยู่เช่นนี้ ก็ต้องช่วยรีบเปลื้องตัว ต้องรีบพยายามแก้ตัว ถ้ารีบพยายามแก้ตัวให้พ้นไปเสียได้ ก็จะไม่ต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตาย"

พญามารไม่ได้เว้นผู้หนึ่งผู้ใดให้เหลือ เพราะเหตุนั้นผู้มีปัญญาจะทำอย่างไร ?

ตสฺมา หิ ปณฺฑิโต ฯ	เพราะเหตุนั้นบุรุษผู้เป็นบัณฑิต เมื่อมาเห็นประโยชน์ของตนแล้ว ผู้ทรงปัญญา ควรตั้งความเชื่อในพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์
โย ธมฺมจารี ฯ	บุคคลใดเป็นผู้ประพฤติธรรม ด้วยกาย วาจา ใจ นักปราชญ์ทั้งหลายย่อมสรรเสริญบุคคลนั้นในโลกนี้ทีเดียว
เปจฺจ ฯ	บุคคลนั้นละโลกนี้ไปแล้วย่อมบันเทิงในสวรรค์ ด้วยประการดังนี้

ผู้ทรงปัญญาจึงตั้งความเชื่อไว้ที่พระรัตนตรัย และจะตั้งที่ไหน ?

หลวงพ่อวัดปากน้ำถามพระรูปหนึ่งที่บวชมาแล้ว ๓๓ พรรษา ว่าหากระลึกถึงพระพุทธเจ้า พระประธาน ที่เจ้าภาพสร้างมา จะเอาใจจรดที่ไหนเพราะถ้าจรดที่อุณาโลมก็ไปเจอแต่ทองรัก ทองเหลือง ทองแดง หรือทราย อย่างนั้นไม่ถูก **ที่ถูกต้องจรดนิ่งที่ศูนย์กลางดวงธรรม** ที่ทำให้เป็นกายมนุษย์แล้วหยุดนิ่งต่อ จรดต่อไป ถึงกายมนุษย์ละเอียด จนกระทั่งถึงกายธรรมอรหัตละเอียด

"ถ้าว่าเข้าถึงกายพระอรหัตละเอียดหยุดนิ่ง อยู่ศูนย์กลางดวงธรรม ที่ทำให้เป็นกายพระอรหัตละเอียด ที่ตั้งของใจที่จรดของใจ เรียกว่า ถูกพุทธรัตนะ ถูกธรรมรัตนะ ถูกสังฆรัตนะ ตัวจริงทีเดียว"

๒๔
ติลักขณาทิคาถา ๒

(วิปัสสนาภูมิ)
๔ เมษายน ๒๔๙๗

นโม.....
สพฺเพ สงฺขารา อนิจฺจาติ.....

พระพุทธองค์ทรงแสดงธรรมสำหรับพุทธบริษัทสี่ โดยทรงแยกแยะธรรมเป็นหลายประเภท ที่ยกมาแสดงนี้เป็นประเภทวิปัสสนาภูมิปาท หรือธรรมบทวิปัสสนา หลังการเสด็จดับขันธปรินิพพาน ได้มีการทำสังคายนา ดังมีความว่า

สพฺเพ สงฺขารา อนิจฺจาติ ฯ เมื่อบุคคลเห็นตามปัญญาว่า สังขารทั้งหลายไม่เที่ยง เมื่อนั้นย่อมเหนื่อยหน่ายในทุกข์ นี้เป็นหนทางหมดจดวิเศษ

รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ของกายมนุษย์ถึงกายอรูปพรหม ๘ กาย ล้วนไม่เที่ยง มีอายุขัยกัปป์ เช่น อายุมนุษย์ลดจาก ๑๐๐ ปี ในสมัยพุทธกาล ลงเหลือ ๗๕ ปี

สิ่งที่อาศัยธาตุ - อาศัยธรรม สังขารนี้ไม่เที่ยงเลย ไม่ว่าจะเป็น ติณชาติ รุกขชาติ บ้านเรือน ภูเขา ฯลฯ เมื่อโลกอันตรธาน ก็ย่อยยับหมด

เมื่อเห็นตามปัญญานี้ ความถือมั่นใดๆ ในโลกในภพ ย่อมไม่มี เป็นหนทางอันหมดจดวิเศษ

สพฺเพ สงฺขารา ทุกฺขาติ สังขารทั้งปวงเป็นทุกข์

เบญจขันธ์ของกายมนุษย์เป็นทุกข์ ตั้งแต่เด็กอยู่ในท้อง เป็นทุกข์ทั้ง ๘ กาย มีสุขบ้างเล็กน้อย เมื่อมนุษย์รู้เห็นเช่นนี้ ก็เบื่อหน่ายในทุกข์เป็นหนทางหมดจดวิเศษ

"นึกดูเบญจขันธ์ทั้ง ๕ ของกายมนุษย์เป็นสุขหรือเป็นทุกข์ ถ้าว่าคนเจ็บไข้ละก็เห็นว่าเป็นทุกข์ คนแก่ชรานั่นเห็นเป็นทุกข์จริงๆ ถ้าว่าเป็นทุกข์จริง เป็นทุกข์ ตลอด เด็กอยู่ในท้องก็ดี คลอดแล้วก็ดี เป็นเด็กเล่นโคลนเล่นทรายอยู่ก็ดี หรือรุ่นหนุ่ม รุ่นสาวก็ดี หรือแก่เฒ่าชราปานใดก็ดี ถ้าว่าไม่พิจารณาตามความเป็นจริงแล้วสุขหายากนัก ทุกข์มากเป็นทุกข์จริง"

ธรรมทั้งหลายไม่ใช่ตัว

- รูปธรรม นามธรรมไม่ใช่ตัว
- เบญจขันธ์ทั้ง ๕ ในภพทั้งสาม คือ กามภพ รูปภพ อรูปภพ ไม่เที่ยงเป็นทุกข์จริงๆ
- ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ - มนุษย์ละเอียด ถึงพระอรหัต ก็ล้วนไม่ใช่ตัว เพียงแต่อาศัยซึ่งกันและกัน เมื่อเห็นจริงลงไปดังนี้ว่าธรรมทั้งหลายไม่ใช่ตัว ย่อมเบื่อหน่ายในทุกข์ นี้เป็นหนทางหมดจดวิเศษ

เมื่อว่าไม่ใช่ตัว แล้วอะไรเป็นตัว ?

เรื่องนี้แสดงไว้เมื่อครั้งพระพุทธเจ้าทรงโปรดภัททิยะราชกุมาร ๓๐ ทรงแสดงถึงตัวนี้ว่า กายมนุษย์เป็นตัวโดยสมมุติ ถึงกายอรูปพรหมละเอียด ทั้ง ๘ กาย เข้าถึงกายอรหัตละเอียด จึงเป็นพระอรหันต์ เป็นตัววิมุตติแท้ๆ ออกจากสราคธาตุสราคธรรม เข้าถึงวิราคธาตุวิราคธรรม

> "มีวิปัสสนาก็มีธรรมกาย เห็นด้วยตาธรรมกายนั่นแหละเรียกว่า **วิปัสสนา แปลว่า เห็นแจ้ง เห็นวิเศษ เห็นต่างๆ เห็นไม่มีที่สุด** เห็นด้วยตากายมนุษย์ กายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์ กายทิพย์ละเอียด กายรูปพรหม กายรูปพรหมละเอียด กายอรูปพรหม กายอรูปพรหมละเอียด เห็นเท่าไรก็เห็นไป เรียกว่าอยู่ในหน้าที่สมถะทั้งนั้น ไม่ใช่วิปัสสนา **ถ้าวิปัสสนาละก็ต้องเห็นด้วยตาธรรมกายนั่นแหละเป็นตัววิปัสสนาจริงๆ ละ"**

ในตอนท้ายกล่าวว่า **น้อยคนนักที่เข้าถึงฝั่งนิพพาน**

ขยายความ

หมู่สัตว์ล้วนเลาะอยู่ในสักกายทิฏฐิ ไต่อยู่แต่กายมนุษย์นี่เอง ใจไม่พ้นกายมนุษย์ไป แม้พ้น กายมนุษย์ก็ไปไต่อยู่กับกายมนุษย์ละเอียด จนถึงอรูปพรหมละเอียด ออกจากภพไม่ได้ ได้ชื่อว่าเลาะอยู่แต่ชายฝั่งนี้ ไม่ไปถึงพระนิพพาน

> "ในวัดปากน้ำนี้มีจำนวนภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ๑๕๐ กว่า แต่หมดประเทศไทย **นอกจากวิชชานี้แล้ว ไม่มีใครไปนิพพานได้เลย ไปนิพพานได้ก็แต่ธรรมกายเท่านั้น"**

> "พวกมีธรรมกายนั้นไปถึงนิพพาน ผู้ที่ไปถึงนิพพานแล้วมามองดูผู้ที่ไม่ไปนั่น ผู้ที่ไปนิพพานได้หาว่าผู้ที่ไม่ไปนั่นตาบอด มองไม่เห็นนิพพาน งุ่มง่ามเงอะงะอยู่ในกายเหล่านี้เอง งุ่มง่ามอยู่ในนี้เอง ตาบอดแล้วไม่รู้ว่าตัวตาบอดด้วยนะ ใช่ว่าจะรู้ตัวเมื่อไรล่ะ? ไม่รู้เสียด้วย ถ้ารู้ตัวว่าตัวตาบอดก็รีบทำให้ตาดี ให้เข้าถึงธรรมกาย ให้ได้ เข้าถึงธรรมกาย ก็เป็นตาดีกัน ไม่เข้าถึงไปนิพพานไม่ได้"

เมื่อรู้จักหลัก จึงพึงปฏิบัติตามธรรมในธรรมที่ตัวเป็นพระตถาคตเจ้ากล่าวชอบแล้ว เพื่อให้ถึงนิพพาน

ธรรมอะไรที่พระตถาคตเจ้ากล่าวชอบ ?

ธรรมที่ทำให้เป็นกายต่างๆ จนถึงกายพระอรหันต์ เป็นสวากขาตธรรม ตัดกิเลสเป็น สมุทเฉทปหาน เมื่อไปทางนี้ ก้าวล่วงเสียซึ่ง วัฏฏะ อันได้แก่ กรรมวัฏฏ์ กิเลสวัฏฏ์ วิปากวัฏฏ์ ให้ละธรรมดำ ยังธรรมขาวให้เจริญ ด้วยการเข้าถึงดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ใสเป็นแก้วเข้าไปเรื่อยๆ จนเข้าถึงธรรมกายตลอดไป

ธรรมขาวเป็นอย่างไร ?

กณฺหํ ธมฺมํ ฯ อาศัยซึ่งนิพพาน ไกลจากอาลัย ในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ด้วยการมีธรรมกาย และไปนิพพาน

วิเวเก ฯ ยินดีได้ด้วยยากในนิพพานอันสงัดใด

"ถ้าว่าไม่มีธรรมกายแล้ว ไปยินดีไม่ได้ ถ้าไม่ถึง ไม่รู้รสชาติของนิพพานทีเดียว ถ้ามีธรรมกายแล้ว ยินดีนิพพานได้ นิพพานเป็นที่สงัด เป็นที่สงบ เป็นที่เงียบ เป็นที่หยุดทุกสิ่ง ถึงนิพพานแล้ว สิ่งที่ดีจริงอยู่ที่นิพพานทั้งนั้น"

ตตฺราภิรติมิจฺเฉยฺย ฯ ละกามทั้งหลายเสียได้แล้ว เป็นผู้ไม่มีกังวลแล้ว ปรารถนายินดีจำเพาะในพระนิพพานนั้น

"พระพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์มุ่งนิพพานทั้งนั้น เมื่อเป็นพระอรหัตนั้น มีจำนวนเท่าไรองค์ ก็มุ่งนิพพานทั้งนั้น ตั้งแต่อนาคาก็มุ่งนิพพาน อยากจะอยู่ในนิพพาน เป็นที่เบิกบานสำราญใจ กว้างขวาง ทำให้อารมณ์กว้างขวางทำให้เยือกเย็น สนิท ปลอดโปร่งในใจ ทำให้สบายมากนัก นิพพาน"

ปริโยทเปยฺย ฯ บัณฑิตผู้ดำเนินด้วยคติของปัญญาเรียกว่า คนฉลาด ชำระตนให้ผ่องแผ้วสะอาด จากธรรม เครื่องเศร้าหมอง เหลือแต่ธรรมกายใสสะอาดเป็นชั้นๆ ไป ตั้งแต่โคตรภู ถึงอรหัต บัณฑิตนั้นย่อมไม่ถือมั่น ปล่อยเสียหมดได้

พระสูตรบทสุดท้าย มุ่งเน้นถึงตัดกิเลสเป็นพระอรหันต์ จึงเป็นธรรมทางวิปัสสนา

ขีณาสวา ฯ บัณฑิตนั้นย่อมเป็นผู้ไม่มีอาสวะ ทั้งกามาสวะ ทิฏฐาสวะ อวิชชาสวะ ย่อมเป็นผู้โพลง รุ่งเรือง สว่าง ดับสนิทในโลกด้วยประการดังนี้

ธรรมที่แสดงมานี้ เป็นทางวิปัสสนาโดยกล่าวมาตามปริยัติ แต่โดยทางปฏิบัติลึกซึ้งมาก ต้องอาศัยธรรมกายเท่านั้น เมื่อธรรมกายปรากฏ ก็เห็นธรรมตามที่กล่าวมาแล้วว่าเป็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ในขันธ์ ๕ ทั้ง ๘ กาย (ภูมิสมถะ) รวมทั้งสัตว์เดรัจฉาน เปรต อสุรกาย สัตว์นรก ว่าขันธ์นั้นเกิดจากธาตุจาก ธรรมเป็นตัวยืน ขันธ์มีกี่ชาติก็เป็นอนิจจัง ทุกขัง และไม่ใช่ตัว และ (ดวง) ธรรมที่ทำให้เป็นขันธ์ ทุกกายก็ไม่ใช่ ตัวจึงปล่อยละเป็นชั้นๆ ตั้งแต่กายหยาบเข้าหากายธรรมถึงขั้นวิปัสสนา

ในขั้น ๘ กาย เป็นขั้นสมถะ จึงยังเข้าถึงวิปัสสนาไม่ได้

ภูมิสมถะ มี ๔๐ กสิณ ๑๐ อสุภะ ๑๐ อนุสติ ๑๐ อาหาเรปฏิกูลสัญญา ๑ (กำหนดอาหาร เป็นปฏิกูล) จตุธาตุววัตถาน ๑ (กำหนดธาตุ ดิน น้ำ ลม ไฟ) พรหมวิหาร ๔ อรูปฌาน ๔

ภูมิวิปัสสนา ตาธรรมกายเห็นความไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ไม่ใช่ตัว ประกอบด้วย ขันธ์ ๕ อายตนะ ๑๒ ธาตุ ๑๘ อินทรีย์ ๒๒ อริยสัจ ๔ ปฏิจจสมุปบาทธรรม ๑๒

ตาธรรมกายมองเห็นอริยสัจ ๔ ว่า

ทุกข์ คือ การเกิด (ชาติปิ ทุกขา คือ ความเกิดเป็นทุกข์) รวมถึงแก่ เจ็บ ตาย

เหตุเกิดทุกข์ คือ กามตัณหา (ความอยากได้) ภวตัณหา (ความอยากให้มีให้เป็น) วิภวตัณหา (ไม่อยากให้แปรไป)

"เหมือนเราเป็นหญิงเป็นชาย ไม่มีลูกอยากได้ลูก นั่นเป็นกามตัณหาแล้ว ได้ลูก สมเจตนาเป็นภวตัณหาขึ้นแล้ว ไม่อยากให้ลูกนั้นแปรไปเป็นอย่างอื่น นั่นเป็นวิภวตัณหาอีกแล้ว"

กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา เป็นเหตุให้เกิดชาติ ต้องดับด้วยศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ ถอดกันเป็นชั้นๆ จนถึงอรหัตดับหมดเป็นตัวนิโรธ เข้าถึงมรรคจึงเข้าถึงซึ่งความดับ

ปฏิจจสมุปบาทธรรม ๑๒ ธรรมอาศัยซึ่งกันและกันเป็นแดนเกิด

โดยย่อคือ ความยึดถือมั่นในขันธ์ ๕ ซึ่งเป็นทุกข์ เกิดจากอวิชชาทั้งนั้น ถ้าว่าเมื่อถึงพระอรหัตแล้วอวิชชาหลุดหมด นี้เป็นตัววิปัสสนาชัดๆ อย่างนี้นะ ถึงรู้จักนี้แหละตามปริยัติชัดๆ ทีเดียว เมื่อรู้จักละก็ให้จำไว้เป็นข้อวัตรปฏิบัติ จะได้พาตนหลีกลัดลุล่วงพ้น จากวัฏฏสงสาร มีนิพพาน เป็นที่ไปในเบื้องหน้า

๒๕
เกณิยานุโมทนาคาถา

(พระสงฆ์เป็นประมุขแห่งบุญ)
๑๑ เมษายน ๒๔๙๗

นโม.....
อคฺคิหุตฺตํ มุขา ยญฺญา.....

พระคาถานี้กล่าวปรารภเปรียบเทียบในทางโลกและทางธรรม ให้พวกเราเข้าใจในทางบำเพ็ญทานการกุศล

อคฺคิหุตฺตํ ฯ ยัญทั้งหลาย มีไฟเป็นหัวหน้า
สาวิตติฉันท์ เป็นคัมภีร์ของฉันทศาสตร์ทั้งหลาย
พระเจ้าแผ่นดิน เป็นประมุขของมนุษย์ทั้งหลาย
สมุทรสาคร เป็นประมุขของแม่น้ำทั้งหลาย
ดวงจันทร์ เป็นประมุขของดวงดาวนักษัตทั้งหลาย
ดวงอาทิตย์ เป็นประมุขของสิ่งที่มีความร้อนทั้งหลาย

ขยายความ :

หมวดของความเป็นประธานในทางโลกและทางธรรม ที่มนุษย์มักไม่เข้าใจ มี ๖ ประการ คือ

๑. ไฟ เป็นประธานในการบูชา เมื่อติดไฟขึ้น จึงถือว่าเริ่มการบูชา
ยัญแปลว่า การบูชา หรือเซ่นสรวง มีมาตั้งแต่ก่อนพระพุทธเจ้าทรงอุบัติขึ้น
ธมฺโม ปทีโป วิย แปลว่า "ธรรมนั้นเหมือนไฟ"
มีไฟปรากฏขึ้นฉันใด ธรรมก็ปรากฏ ฉันนั้น

"เราเป็นพุทธศาสนิกชน ไฟที่ติดอยู่นี่เหมือนธรรมจริงๆ หนา ดับไปเสีย ไม่มีไม่เห็น มีไฟจุดขึ้นปรากฏฉันใด ธรรมก็ปรากฏฉันนั้น เมื่อผู้ปฏิบัติเป็นขึ้น เห็นทีเดียว ธรรมใสสว่างกระจ่างชัชวาลทีเดียว"

ธรรมเป็นดวง ดวงเล็กใหญ่ตามส่วนของกายต่างๆ ถึงดวงธรรมที่ทำให้เป็นพระอรหัตละเอียด ๒๐ วา กลมรอบตัว กว้างออกไปเหลือประมาณ เหมือนไฟในโลกที่มากน้อยตามเชื้อที่คนจุดหรือธรรมชาติในป่า

"ดวงธรรมที่เป็นฝ่ายพระน่ะใสสะอาด สว่าง เป็นธรรมไปหมด ดวงบาป ดวงธรรมโตเท่าไรดวงบาปก็โตเท่านั้น ดวงธรรมเล็กเท่าไรดวงบาปก็เล็กเท่านั้น"

"เมื่อเราจุดไฟเวลาใด ก็นึกถึงธรรมเวลานั้น ว่าอ้อดวงไฟที่ปรากฏขึ้นนี้ ที่เรา นับถือธรรม แสวงหาธรรม เรายังไม่เป็นธรรม ที่เรายังไม่เป็นยังไม่เห็นปรากฏก็ให้กำหนดรู้เหมือนไฟอย่างนี้แหละ เมื่อเกิดขึ้นแล้วก็ดับไปได้ ถ้าเกิดขึ้นสว่างดีดับวูบไปเดี๋ยวนั้นก็ได้ เกิดขึ้นสว่างดีค่อยๆ ดับไปก็ได้ เกิดขึ้นแล้วไม่ดับติดจนกระทั่งสำเร็จก็ได้"

ไฟมีทั้งคุณและโทษถึงมอดไหม้ ธรรมก็เช่นกัน ใช้ดีถึงนิพพาน ถ้าประพฤติผิดธรรม ทำไม่ดี ก็ไปถึงโลกันต์ได้

สรุป : ทางความเชื่ออื่น การบูชามีไฟเป็นประธาน
ทางพุทธศาสนา มีธรรมเป็นประธาน

๒. สาวิตติศาสตร์ เป็นคัมภีร์ใหญ่สุดของพราหมณ์ คัมภีร์อื่น เช่น ฉันทศาสตร์ ถือเป็นรอง ส่วนในทางพระพุทธศาสนาคัมภีร์ปรมัตถปิฎกถือเป็นคัมภีร์สูง เป็นประธานของพระวินัยพระสูตร ทั้งหมด

๓. พระราชา เป็นประมุขของพสกนิกร ใครๆ ต้องนับถือทั้งนั้นเพราะพระเจ้าแผ่นดินสั่ง ลงโทษ ได้

๔. สมุทรสาคร หรือมหาสมุทร เป็นประมุขของแม่น้ำทั้งหลาย แม่น้ำน้อยใหญ่ย่อมไหลไป รวม ที่นั่น เหมือนกับที่สัตว์โลกเกิดมาแล้ว ไปไหนไม่ได้ ติดอยู่ในสมุทัยสัจ คือ ทั้งหญิงชาย รวมอยู่ ในกาม ทั้งนั้น กามบังคับป่นปี้ ทั้งรบราฆ่าฟัน และเวียนว่ายตายเกิด

"ในสากลโลกหมดทั้ง กามภพ รูปภพ อรูปภพ อยู่ในสมุทัยทั้งนั้น ข้ามพ้น สมุทัยไปไม่ได้ สมุทัยเป็นคู่กับพระนิพพาน ถ้าพ้นสมุทัยก็ไปนิพพาน เหมือนแม่น้ำ ทั้งหลาย ถ้าตกลงมาแล้วจะไปไหนไม่ได้ ต้องไปขังอยู่ในท่ามกลางมหาสมุทรนั่น"

๕. พระจันทร์ เป็นประมุขของดาวทั้งหลายในเวลากลางคืน

"ดวงจันทร์ทำแสงสว่างให้สำคัญลบดวงดาวหมดทั้งสิ้นฉันใดก็ดี ดวงที่ให้ สัตว์เวียนว่ายตายเกิดเหล่านี้ ก็มีดวงธรรมอีกสำหรับแก้ไขให้สัตว์โลกพ้นจากการ เวียนว่ายตายเกิด ดวงธรรมใหญ่เป็นลำดับจนกระทั่งดวงของพระอรหัตใหญ่ วัดผ่าศูนย์กลาง ๒๐ วา กลมรอบตัว สว่างหมดทั้งธาตุทั้งธรรม จะดูอะไรเห็นหมด ฉันใด ดวงที่เป็นบาปอกุศลมีมากเท่าใดก็ถูกดวงธรรมที่ใหญ่เช่นนั้นครอบงำหมด ดวงธรรมที่ย่อยๆ ทำอะไรไม่ได้ เหมือนดวงดาวทำอะไรไม่ได้ ดวงจันทร์เป็น ประมุขของดวงดาวทั้งหลาย ดวงธรรมที่ดีที่สุด ที่ใหญ่ก็เป็นประมุขของดวงบาป ทั้งหลายเหล่านี้ ดวงธรรมย่อยๆ ทำอะไรไม่ได้ สู้ดวงที่ใหญ่ไม่ได้ พาสัตว์ให้ข้าม พ้นจากสมุทัยได้"

๖. แสงอาทิตย์ เป็นหัวหน้าของแสงร้อนทั้งหมด จนสามารถเกิดไฟบรรลัยกัลป์ ดิน น้ำ ลม ไฟ อากาศไหม้หมด อากาศหยาบหรืออากาศละเอียดร้อนหมดด้วยอำนาจดวงอาทิตย์ฉันใด **พระ-สงฆ์ ก็ได้ชื่อว่าเป็นประมุขของบุญทั้งหมด ฉันนั้น**

"พบพระพุทธศาสนา พบพระสงฆ์เข้าแล้วบุญลาภอันล้ำเลิศ ไม่เสียทีที่เกิดมาเป็นมนุษย์ทีเดียว" เพราะพระสงฆ์เป็นประมุขของบุญทั้งหมด

"ให้อุตส่าห์ตั้งอกตั้งใจ ว่าเกิดมาเป็นมนุษย์พบพระสงฆ์เข้าแล้ว ตัวบุญละ ต้องการอื่นไม่สมความมุ่งหมายที่มาพบละ หรือไม่ฉะนั้น เป็นบุรุษเราก็จะบวชเป็น พระสงฆ์บ้าง เราจะบำเพ็ญกิจของพระสงฆ์ให้เต็มที่ ถ้าเป็นอุบาสก อุบาสิกาที่ ครองเรือนเล่า เราจะต้องบริจาคทานให้เป็นที่เป็นฐานทีเดียว มาพบบุญอันล้ำเลิศ อันประเสริฐแล้ว เป็นประมุขของบุญทั้งหมดแล้ว"

พระสงฆ์ เป็นประมุขของบุญยิ่งกว่าพระพุทธเจ้า "พระศาสดาวางตำราไว้เป็นตัวอย่างว่า ถวายแด่พระองค์ไม่อัศจรรย์ดอก ถวายพระสงฆ์นั่นแน่ ให้ถวายในหมู่พระสงฆ์" โดยไม่เจาะจง

ตัวอย่าง : พระนางปชาบดี ทอผ้า ๒ ผืน ไปถวายพระพุทธเจ้า พระองค์รับไว้ผืนเดียว อีกผืนหนึ่งตกกับพระอชิตะภิกษุผู้บวชใหม่ นางปชาบดีทรงเสียพระทัย พระพุทธองค์จึงทรงอธิษฐาน บาตรไปในอากาศ ให้อชิตะภิกษุแก้ สิ้นคำอธิษฐานของอชิตภิกษุว่า หากได้เป็นพระศาสดาเอกของโลก ในอนาคต ขอให้บาตรนั้นมาสู่มือของข้าพเจ้า บาตรก็ตกสู่มืออชิตะภิกษุพระพุทธเจ้าจึงทรงประกาศต่อหมู่ภิกษุว่าอชิตะภิกษุจะตรัสรู้ธรรม เป็นพระพุทธเจ้าในอนาคต พระนางปชาบดีจึงปีติยิ่งนัก

"นี่พระศาสดาวางตำราไว้เป็นตัวอย่าง ถวายแก่พระองค์น่ะไม่อัศจรรย์ดอก ให้ถวายในหมู่พระสงฆ์ พระสงฆ์ที่มาสวดมนต์ในวัดปากน้ำ ที่เป็นพระพุทธเจ้าในภายภาคข้างหน้า จะกี่องค์เราก็ไม่รู้เหมือนกัน บางทีมีบารมีแก่ๆ สร้างมาหลายอสงไขย เราไม่รู้ ไม่รู้ว่าใครสร้างบารมีมาเท่าไร"

"พระสงฆ์นั่นแหละเป็นประมุขของบุญสำคัญ เป็นหัวหน้าของบุญสำคัญ เป็นต้นของบุญสำคัญ ถ้าต้องการบุญก็ถวายในพระสงฆ์ไม่เจาะจงภิกษุองค์หนึ่งองค์ใด มั่นหมายไปในหมู่พระสงฆ์ทีเดียวจะมีข้าวถ้วยปลาตัวก็ช่าง ก็ถวายพระสงฆ์ให้ใจตรงเป็นกลาง ให้ทำดังนี้จะถูกบุญใหญ่ในพระพุทธศาสนา"

กาลทานสูตร พระสงฆ์ทุกวัดใช้แสดงเวลาที่พระเจ้าแผ่นดินเสด็จทอดพระกฐิน เป็นพระคาถาแสดงอานิสงส์ของการให้ตามสมัย

แปลเนื้อความจากพระบาลีว่า :-

ทกฺขิณา แปลว่า ทานสมบัติ ที่ทายกถวายแล้วโดยกาลสมัยในพระสงฆ์ ย่อมมีผลไพบูลย์ เหมือนน้ำเปี่ยมมหาสมุทร เพราะทำในบุญเขตอันเยี่ยม

ทำทานน้อย แต่ได้ผลมาก

เมื่อถวายไม่เจาะจง เหมือนได้ถวายในหมดสากลโลก หรืออธิษฐาน ว่าท่านผู้ใดเป็นพระอรหันต์ หรือจะประพฤติตัวให้เป็นอรหันต์ต่อไป เป็นอายุพระศาสนาทั้งหมด จงรับทานของข้าพุทธ-เจ้าเถิด จะเป็นพระหรือสามเณรก็ตามคิดว่าใช่องค์นี้ ทานนั้นก็จะตกเป็นสังฆทานแท้ๆ ถ้าถวายเจาะจงผลก็น้อยไป

บางท่านมีทานเล็กน้อย เข้าไปถวายเฉพาะองค์ ทำให้ผลน้อยลงไป ถ้าทำให้ผลมากแม้มีน้อยแต่มุ่งขอถวายในหมู่สงฆ์ หรือตั้งใจว่าองค์หนึ่งองค์ใดเป็นพระอรหัต สืบอายุศาสนาต่อไป ทานก็จะตกเป็นสังฆทาน ได้ชื่อว่า **ถวายทานในสงฆ์แท้ๆ**

ท่านจึงวางหลักว่า**"ทายกผู้มีจิตมิได้ย่อหย่อนท้อถอย ให้ในที่เช่นใดมีผลมาก ควรให้ในที่เช่นนั้น"**

คือฉลาดถวายเป็นกลางร่ำไป บุญก็ยิ่งใหญ่ไพศาล เรียกว่าให้อย่างฉลาด

บุญย่อมเป็นที่ตั้งของสัตว์ทั้งหลายในโลกหน้า และเป็นที่พึ่งของสัตว์ทั้งโลกนี้โลกหน้า **การบำเพ็ญบุญทั้งหลายมีพระสงฆ์เป็นหัวหน้า**

การบูชาทั้งหลายมีไฟเป็นหัวหน้า คัมภีร์ทั้งหลายมีสาวิตติฉันท์เป็นหัวหน้า พระเจ้าแผ่นดินเป็นประมุขของมนุษย์ทั้งหลาย สมุทรสาครเป็นประมุขของแม่น้ำ ดวงจันทร์เป็นประมุขของดวงดาวนักขัตทั้งหลาย ดวงอาทิตย์เป็นประมุขของสิ่งที่มีความร้อนทั้งหลาย การบำเพ็ญบุญทั้งหลายมีสังฆทานเป็นหัวหน้า

พระศาสนาอยู่ได้ เพราะอาศัยความเป็นกลาง ภิกษุสามเณร อุบาสก อุบาสิกา ประพฤติปฏิบัติเป็นกลางไม่เข้าข้างใคร บริจาคทานแด่พระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา ให้ใจเป็นกลาง ได้ชื่อว่าบริจาคทานถูก **“ประมุขของบุญ”**

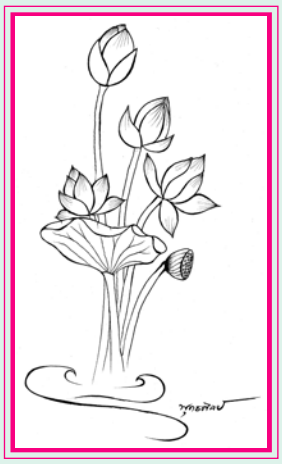

๒๖
การเว้นขาดจากบาป การสำรวมจากการดื่มน้ำเมา ความไม่ประมาทในธรรมทั้งหลาย

๑๘ เมษายน ๒๔๙๗

นโม.....
อารตี วิรตี ปาปา.....

ธรรม ๓ ประการนี้ เป็นมงคลอันสูงสุด เพื่อความเจริญรุ่งเรืองในหมู่มนุษย์ทั้งหลาย

๑. อารตี วิรตี ปาปา

แปลตามศัพท์ว่า เว้นขาดจากความชั่วและลามก เกิดจากเจตนาของใจ

ปาปา แปลว่า บาป

อารตี บังคับถึงเจตนา

สองศัพท์นี้รวมกัน แปลว่า เว้นทั่วและขาดจากความชั่ว ความลามก เว้นด้วยการประพฤติกุศลกรรมบถ ๑๐ ให้สะอาดบริบูรณ์ เว้นทั่วเว้นขาดจากความชั่วลามก

อีกนัยหนึ่ง อารตีตัวนั้น บังคับถึงเจตนาวิรัติ

พระองค์ทรงรับรองว่า **เจตนาหํ ภิกฺขเว สีลํ ดูกรภิกษุทั้งหลาย เจตนานั่นแหละเป็นศีล**

นี่ให้เว้นเสียอย่างนี้ เป็นอุบาสกอุบาสิกาต้องเว้นขาดดังนี้ ถึงจะเป็นอุบาสก เป็นอุบาสิกาได้ เป็นภิกษุสามเณรน่ะพ้นมาแล้วจากความเป็นอุบาสกอุบาสิกา แต่ว่าต้องเป็นผู้เว้นหนักกว่าอุบาสกอุบาสิกา เพราะสูงขึ้นมาแล้ว จะเหลวไหลเลอะเทอะไม่ได้ บัดนี้ไม่ยอม ปรับโทษทีเดียว

๒. เว้นจากน้ำที่ทำให้บุคคลอื่นเมา

ได้แก่ สุรา เมรัย ที่ทำให้เมาทั้งหมด อันเป็นเหตุที่ตั้งของความประมาท ทั้งเบียร์ ทั้งเหล้าหวานใช้ไม่ได้ ยกเว้น ถ้าดื่มเป็นกระสายยา เจตนาดื่มสุราไม่มี เพียงเพราะจะแก้รักษาโรคภัยไข้เจ็บ เช่น หญิงจะคลอดบุตร จำเป็นต้องดื่มสุราเป็นยาแก้ตกเลือด เพราะหายาอื่นไม่ได้ เพื่อป้องกันอันตรายของชีวิต ใช้ในการปรุงอาหาร ใส่ให้เนื้อยุ่ย หรือสิ่งอื่นที่เจือสุรา โดยรสและกลิ่นไม่ปรากฏและเจตนาดื่มสุราไม่มี เช่นนี้บริโภคได้ ไม่มีโทษ

"การดื่มสุรานะไม่ใช่เป็นของพอดีพอร้ายนะ สุรามันเกิดขึ้นในประเทศใด ประเทศนั้นย่อยยับหนา สุรามันไปติดอยู่กับคนใดละ คนนั้นก็ย่อยยับหนา หญิงก็ดี ชายก็ดี ติดสุราดื่มสุราละก็ย่อยยับหนา เอาตัวรอดไม่ได้"

เพราะเหตุใด ?

เพราะสุราเมื่อดื่มเข้าไปแล้วนะ ทำคนดีๆ ให้เป็นคนเสีย คนสติดี ให้เป็นคนสติเสีย คนอารมณ์ดี ให้เป็นคนอารมณ์ฉุนเฉียว

ภิกษุดื่มเข้าไปแล้วต้องอาบัติปาจิตตีย์ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ดื่มเข้าไปศีลขาดหมด

"สติดีๆ ทำให้เผลอตัวไปเสียแล้ว ทำให้ไม่รู้ตัวเสียแล้ว ไม่รู้จักบิดามารดา ไม่รู้จักสมณพราหมณ์ ไม่รู้จักผู้หลักผู้ใหญ่ผู้เฒ่าผู้แก่ ดื่มสุราเข้าไปแล้ว เห็นช้างเท่าหมูทีเดียว นี่ร้ายนักเขาเรียกว่าฆ่าตัวเองทั้งเป็น ทำลายตัวเองอย่างดื้อๆ ฆ่าตัวเอง ทั้งเป็นน่ะเพราะอะไร? ตัวเองดีๆ ทำให้เป็นคนเสีย ตัวเองบริสุทธิ์ บริบูรณ์อยู่ ทำให้ไม่บริสุทธิ์บริบูรณ์ กลายเป็นคนบ้าเสียแล้ว"

ท่านจึงได้กล่าวว่า ให้เว้นจากน้ำที่ทำให้บุคคลผู้อื่นเมา

๓. ไม่ประมาทในธรรมทั้งหลาย

การไม่ประมาท รวมพระไตรปิฎกไว้ทั้งหมด คือวินัยปิฎก สุตตันตปิฎก ปรมัตถปิฎก

การไม่ประมาทจึงกินความกว้างขวางนัก ครอบไว้ซึ่งความดีในสกลพุทธศาสนาหมดทั้งสิ้น ตั้งแต่หยาบไปถึงละเอียด

ไม่ประมาทเสียหายในการงานหน้าที่ ไม่เผลอสติในกิจการทั้งปวง ตั้งแต่เรื่องทำนาทำสวนทำไร่ ทำราชการ ค้าขายไม่ขาดทุน มีเสมอกับกำไรเป็นเบื้องหน้า

ไม่ประมาทในการรักษาตัว อนามัยเรื่องอาหารสำคัญต่อร่างกาย เพราะอาหารเป็นตัวสำคัญที่ทำให้เกิดโรคต่างๆ คัน ตึง ขัดยอก ร้อนตัว จึงอย่าเผอเรอในเรื่องอาหารที่เข้าที่ออกในทางมุขทวารและมีใจสอดเข้าไประวังอยู่ในทางข้างใน จึงจะฉลาดในอนามัย ไม่ให้มีทุกข์ในอวัยวะร่างกาย

"เหตุว่าการฉลาด รักษาตัวเช่นนี้ ต้องคนมีปัญญา คนโง่ๆ รักษาไม่ถึง คนมีปัญญา รักษาถึง รักษาตัวเช่นนี้ โรคภัยไข้เจ็บไม่ใคร่มี"

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่า

อโรคฺยาปรมา ลาภา การไม่มีโรคนี้แหละเป็นลาภอย่างยิ่ง

เพราะการมีโรค จะประกอบอาชีพการงานอันใดไม่สำเร็จ การปกครองก็ไม่สำเร็จ การเล่าเรียนก็ไม่สำเร็จ

ไม่ประมาทในการละทุจริต ทำสุจริตให้เกิดมี ละความเห็นผิด ทำความเห็นถูกให้เกิดขึ้นทั้งกาย วาจา ใจ

ความไม่ประมาทขั้นปัญญาละเอียด

ไม่ประมาทในการทำใจหยุดนิ่ง ทำใจหยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมใสบริสุทธิ์ที่ทำให้เป็น กายมนุษย์ หยุดนิ่งเห็นดวงใสนั้นไม่ปล่อย ทุกอิริยาบถ นั่ง นอน ยืน เดิน เว้นไว้แต่หลับ ไม่ให้ใจหลุดเลย

ไม่ประมาทเช่นนี้ ได้ชื่อว่าเป็นคนฉลาด มีความเพียรก้าวหน้า ไม่ถอยหลัง จะเข้าถึงดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ เห็นกายมนุษย์ละเอียด จนถึงกายอรหัตละเอียด

"เพราะมนุษย์ปุถุชนเหลวไหล เลินเล่อ เผลอตัว มีเงินสักเล็กน้อยก็เทกระเป๋าใช้กันเสียอย่างฟุ่มเฟือยทีเดียว **ไม่รู้ว่าตัวโง่ถึงขนาดนี้ จึงได้ลำบาก เป็นนายเงินไม่ได้ ต้องเป็นบ่าวเงินร่ำไป"**

"เมื่อเข้าถึงธรรมแล้ว ปล่อยธรรมเสียแล้ว ก็ทำใหม่ต่อไป อย่างนั้นจะเป็นธรรมสามี จะเป็นเจ้าธรรมไม่ได้ จะต้องเป็นบ่าวธรรม แบบหาเงินนั่นแหละ ต้องปฏิบัติร่ำไป พอเข้าถึงธรรมแล้วยึดเอาไว้ไม่ปล่อยทีเดียว จนกระทั่งถึง ที่สุดทีเดียว อย่างนี้เรียกว่า **ธรรมสามี" (ธรรมสามี แปลว่า ผู้เป็นเจ้าของธรรม)**

"พระศาสดาเป็นธรรมสามีและเป็นเจ้าธรรม พระอรหันต์ขีณาสพ เมื่อไม่ปล่อยธรรมเช่นนี้เรียกว่า ธรรมสามี ไม่ปล่อยธรรมเช่นนี้เรียกว่า เป็นผู้ไม่ประมาทในธรรมทั้งหลาย ไม่ว่าธรรมหมวดไหน หมู่ไหน ดวงไหน เมื่อเข้าถึงแล้ว เป็นไม่ปล่อยกันทีเดียวเด็ดขาด อย่างนี้ชายก็เรียกว่า **ชายสามารถ** หญิงก็เรียกว่า **หญิงสามารถ** จะเป็นที่พึ่งแก่ตัวและบุคคลอื่นทั่วไปในอัตภาพชาตินี้"

เมื่อไม่ประมาทในธรรมทั้งหลายเหล่านี้ก็ไปนิพพานได้แล้ว ในทางโลกก็เช่นกัน ประกอบ การงานที่ไหนสวมธรรม ๓ ประการนี้เข้าไป ก็ทะลุทุกสิ่งทุกประการในการงานนั้นๆ

๒๗
จิตของผู้ที่โลกธรรมกระทบแล้ว ไม่หวั่นไหว เป็นจิตไม่ยินร้าย เป็นจิตไม่ยินดี เป็นจิตเกษม

๒๕ เมษายน ๒๔๙๗

นโม.....
ผุฏฺฐสฺส โลกธมฺเมหิ.....

นี้เป็นคาถาสุดท้ายในมงคลสูตร ๓๘ มงคลสูตร จัดเป็นบาลีคัมภีร์ใหญ่ เป็นเหตุเครื่องถึงซึ่งความเจริญอันสูงสุดในธรรมวินัยของพระบรมศาสดา

เทวดาและมนุษย์ทั้งหลายกระทำซึ่งมงคล ๓๘ ย่อมเป็นผู้ไม่พ่ายแพ้ในที่ทั้งปวง ย่อมถึงซึ่งความสวัสดีเรื่อยไป ไม่ว่าจะอยู่ในสถานที่ใด

๑. จิตของผู้ที่โลกธรรมกระทบแล้วไม่หวั่นไหว

โลกธรรม ๘ คือ ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข เป็นอิฏฐารมณ์ที่ปรารถนา และเสื่อมลาภ เสื่อมยศ ติเตียน ทุกข์ เป็นอนิฏฐารมณ์ที่ไม่ปรารถนา

จิตเป็นตัวยืน โลกธรรมทั้งหลายเป็นตัวจร มีอยู่คู่โลก ถ้าโลกนี้มีอยู่ตราบใด ก็มีอยู่ตราบนั้น เป็นของประจำอยู่ทั่วไปแก่มนุษย์และสัตว์ ไม่หายไปไหน และไม่ใช่ของใคร จึงเรียก**ตัวจร**

ผู้ที่ได้ฝึกฝนใจในธรรมของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ ก็มีท่าหลีกเลี่ยงในอิฏฐารมณ์และอนิฏฐารมณ์ ต้องบังคับจิต ตั้งจิตเสียให้ดี จึงจะต่อสู้กับโลกธรรมได้

ตั้งจิตให้ดีจะตั้งตรงไหน ?

ตั้งอยู่ที่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ เริ่มต้นก็หมั่นเอาใจจรดอยู่ตรงนั้น ทั้งนั่ง นอน เดิน กิน ดื่ม ฯลฯ แรกๆ ยังไม่ค่อยอยู่ ก็จรดต่อไป หนักเข้าก็อยู่เอง

> "พอใจหยุดเสียได้เท่านั้นแหละ ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข เสื่อมลาภ เสื่อมยศ ติเตียน ทุกข์ ไม่กระทบกระเทือนแล้ว เฉยเสียแล้วล่ะ ไม่อาดูรเดือดร้อนด้วยอิฏฐารมณ์ - อนิฏฐารมณ์แล้ว"

> **"ถ้าจิตเป็นขนาดนี้แล้ว บุคคลนั้นถึงซึ่งความสูงสุดแล้ว ถึงซึ่งมงคลแล้ว เข้าถึงซึ่งเนื้อหนังมงคลแล้ว บุคคลนั้นเป็นตัวมงคลขึ้นแล้ว นี้อยากได้มงคล ต้องทำอย่างนี้นะ** ถ้าว่าอาดูรเดือดร้อนไปตามอิฏฐารมณ์ - อนิฏฐารมณ์ เป็นอัปมงคลแท้ๆ"

"อัปมงคลไม่ใช่เป็นแต่ฆราวาส หญิงชายนะ ภิกษุสามเณรเหมือนกัน พอสงบไม่ลง ทำใจหยุดไม่ได้ก็เป็นอัปมงคลแท้ๆ เมื่อรู้เช่นนั้น ต้องเพียรทำใจ ให้หยุดเข้าซี **หยุดได้เวลาใด ก็เป็นมงคลเวลานั้น"**

๒. จิตไม่ยินร้าย (อโสกํ) คือ จิตไม่โศก

โศก แปลว่า ความผาก ความแห้ง

โศก จะมีกับจิตของบุคคลใด เพราะอาศัยใจ

"หยุดพอใจหยุดเข้าไปเวลาใด เวลานั้นโศกผอมลงไปทันที"

โศกนี้จะเกิดเวลาใด ?

เวลาพลัดพรากจากสิ่งที่รักที่ชอบใจ จากญาติพี่น้อง หรือตายจากกัน พอโศกเกิดขึ้น ใจก็ แห้ง ผาก หมดแรง ต้องแก้ไขทันที ทำใจหยุดเสีย

"พอใจหยุดเสียเท่านั้นแหละ ไม่ยักโศกแต่นิดเดียว โลกธรรมจะมากระทบ สักเท่าหนึ่งเท่าใดก็ไม่โศก เสื่อมลาภ เสื่อมยศ ติเตียน ทุกข์ สักเท่าหนึ่งเท่าใดก็ไม่โศก พลัดพรากจากเมีย ลูกสาว สักเท่าหนึ่งเท่าใดก็ไม่โศก เพราะใจหยุดเสียแล้ว"

๓. จิตปราศจากความไม่ยินดี หรือความขุ่นมัว ปราศจาก ธุลี (วิรชํ)

เมื่อใจหยุดก็ไม่เศร้าหมอง ไม่ขุ่นมัว

"ระวังตัว อย่าให้เศร้าหมองขุ่นมัวได้ ถ้าเศร้าหมองได้เพราะตัวโง่ไม่ทันกับดวงจิต โง่กว่าดวงจิต ไม่ทำจิตให้หยุดเสีย"

- ถ้าจิตปล่อยให้อารมณ์เข้าไประดมได้ ทำจิตให้เศร้าขุ่นมัว ไม่ผ่องใส ก็เท่ากับลงโทษตัวเอง

๔. เป็นจิตเกษม (เขมํ)

คือ จิตหยุดเสียได้เป็นจิตผ่องใสเหมือนกระจกส่องเงา จิตดวงนั้นเป็นตัวมงคลแท้ๆ

- ผู้ครองเรือน ต้องการความมั่งมี ต้องอย่ากระทบกระเทือนใจกัน ทำใจให้ใส อยู่เป็นแดนเกษมเสมอไป

"ถ้าจิตหยุดเช่นนั้นเสียแล้วละก็ เงินน่ะไม่ต้องหายาก หาลำบาก แต่อย่างไรหรอก ถ้าจิตผ่องใสขนาดนั้นแล้ว ไม่ต้องทำงานอะไรมากมายไปหรอก มันไหลเข้ามาเองนะ เงินน่ะไม่เดือดร้อน มีแต่เงินเข้า เงินออกไม่มีนะ ออกก็เล็กๆ น้อยๆ เข้ามามาก ผ่องใสอย่างนั้นละก็ นั่นตัวนั้นเป็นตัวสำคัญทีเดียว"

พอทำใจใสได้ก็เป็นหนทางสู่มรรคผลนิพพานทีเดียว

ทำใจใสถูกส่วน ใจที่ใสอยู่แล้วขยายส่วนออกไป ใจหยุดนิ่งอยู่ที่กลางความใส หยุดในหยุด หยุดในหยุด ถูกส่วนเข้า เห็นดวงใสผุดขึ้นเท่าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ ใจก็หยุดที่กลางดวงนั้น เรียก "ดวงศีล" ทำใจหยุดเข้าต่อไปถึงดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ เข้าถึง กายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์ กายพรหม กายอรูปพรหม และธรรมกาย

ใจหยุดเข้าถึงดวงทั้ง ๖ เข้าถึงธรรมกายพระโสดา สังโยชน์เบื้องต่ำหมดไป แต่กามราคะ พยาบาทยังมี

ใจหยุดกลางดวงทั้ง ๖ เข้าถึงธรรมกายพระโสดาละเอียด

ใจหยุดกลางดวงทั้ง ๖ เข้าถึงธรรมกายพระสกทาคา กามราคะ พยาบาทอย่างหยาบหมดแต่มีอย่างละเอียด

ใจหยุดกลางดวงทั้ง ๖ เข้าถึงธรรมกายพระสกทาคาละเอียด

ใจหยุดกลางดวงทั้ง ๖ เข้าถึงธรรมกายพระอนาคา กามราคะพยาบาทขั้นหยาบละเอียดหมดแล้วเหลือแต่รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา ในกายพระอนาคา

ใจหยุดกลางดวงทั้ง ๖ เข้าถึงธรรมกายพระอนาคาละเอียด

ใจหยุดกลางดวงทั้ง ๖ เข้าถึงธรรมกายพระอรหัต เป็นสมุจเฉทปหาน กิเลสไม่ติดเท่าปลายผม หมดกิเลสเท่านี้ พระอรหัตเสร็จกิจในพระธรรมวินัย

ใจหยุดกลางดวงทั้ง ๖ เข้าถึงธรรมกายพระอรหัตละเอียด เสร็จกิจในพุทธศาสนา หมดภพแล้วแค่นี้

"เมื่อรู้จักหลักอันนี้แล้วก็เป็นของไม่ยาก ของไม่ใช่ทำยาก แต่ว่าได้เพียรกันนักแล้ว ทำกันได้เห็นได้มากแล้ว โสดา สกทาคา อนาคา อรหัต ทำมาได้ก็จริง แต่ว่าไม่ติดไปติดอยู่แค่โคตรภูเท่านั้นเอง ที่จะติดโสดา สกทาคา อนาคา อรหัต ไม่ติดหลุดเสีย เพราะเหตุอะไรจึงหลุดไป? มารเขาเอาละเอียดรองราดเสีย ไม่ติด กำลังแก้อยู่

ผู้เทศน์นี่แหละเป็นตัวแก้ละ กำลังแก้ รวมพวกแก้อยู่ทีเดียว แก้ไขอ้ายละเอียดเหล่านี้ให้หมดให้ได้ หมดเวลาใดแล้วก็โสดาจะติด สกทาคาจะติด อนาคาจะติด อรหัตจะติด แล้วจะเหาะเหินเดินอากาศกันได้ทีเดียว ว่าไม่ช้าน่ะ ไม่เกินสองพันห้าร้อยน่ะ คงจะสำเร็จกันแน่ไม่คนใดก็คนหนึ่งละ"

"พอทำใจใสได้เท่านั้นแหละ เป็นหนทางไปสู่มรรคผลนิพพาน เณรฝรั่ง ทำใจหยุดใจใส จนกระทั่งถึงพระอรหัต ทำได้คล่องแคล่ว ไปตามโยมพ่อที่ตาย ไปแล้วตั้งแต่อายุ ๕ ขวบ ตอนนี้มาเกิดเป็นลูกสาวเขาเสียแล้ว นี่เขาเป็นฝรั่งแท้ๆ เขาทำได้ขนาดนี้เห็นไหมล่ะ ชั่วบวชเท่านั้น"

"พระก็ดี เณรก็ดี ทำจริงก็เป็นทุกคนเท่านั้นแหละ จริงแค่ไหนล่ะจะเป็นทุกคนน่ะ? จริงแค่ชีวิตสิ เป็นทุกคน จริงอย่างไรล่ะ นั่งลงไปประเดี๋ยวก็ได้รู้จริง กันละ นั่งลงไปเมื่อยเต็มที เอ้าเมื่อยก็เมื่อยไป ปวดเต็มที เอ้าปวดก็ปวดไป ทนไม่ไหว เอ้าไม่ไหว ก็ทนไป ทนให้ไหว มันจะแตกก็แตกเดี๋ยวนี้ ดับให้มันดับ เดี๋ยวนี้ ไม่ถอนเลย ให้เอาจริงเอาจังเป็นทุกคน ไม่ต้องสงสัยละ พระสิทธัตถะทำมาแล้ว เนื้อเลือดจะแห้งเหือดหมดไปไม่ว่า เหลือแต่กระดูกหนังช่างมัน **จะเอา ของจริง ตัวไม่จริงแล้วจะได้อย่างไร"**

๒๘
รัตนสูตร

(ว่าด้วยพุทธรัตนะ)
๒๖ เมษายน ๒๔๙๗

นโม.....
ยานีธ ภูตานิ สมาคตานิ.....

เมืองไพสาลี (เวสาลี) เกิดโรคร้าย ไม่มีผู้ใดบรรเทาได้ ชาวเมืองอาราธนาพระพุทธเจ้า ให้ลงมา บำบัดภัย พระองค์เสด็จมาประทับริมแม่น้ำ เกิดฝนตกใหญ่ พาซากศพลอยน้ำไป ไพสาลีกลับมาสะอาด อีกครั้ง พระองค์ทรงเห็นเหล่าภูตเป็นอันมาก จึงเทศน์ **"พระรัตนสูตร"** ให้พวกภูติมีไมตรีจิตต่อพวก มนุษย์ที่บวงสรวง และรัตนะอันใดในโลกหรือในสวรรค์หาเสมอด้วยตถาคตไม่

ภูต, ผี มีจริงแต่คนทั่วไปไม่รู้จัก

"ไม่โง่นะพวกเรานะ แต่มันก็ไม่ฉลาดเหมือนกัน" เพราะไม่รู้ว่าภูติปีศาจหน้าตาเป็นอย่างไร แต่พวกธรรมกายเขาเห็นกันทุกคน มีต่างๆ กันมากมายนัก เช่น ภูตที่มารับเครื่องเซ่น ให้ทุกข์ให้คุณบ้าง มีเป็นจำนวนมาก

ในพระสูตรตอนต้นนี้มีเนื้อหาย่นย่อว่า

รัตนทรัพย์เป็นเครื่องปลื้มใจทั้งโลกนี้โลกหน้า แต่รัตนะเหล่านั้นหาเทียบพระตถาคตเจ้าไม่

ทรัพย์ เป็นเครื่องปลื้มใจ ทรัพย์ในโลกมี ๒ อย่าง คือ

๑. สวิญญาณกทรัพย์ คือ ทรัพย์ที่มีวิญญาณ (ทรัพย์เป็น)

๒. อวิญญาณกทรัพย์ คือ ทรัพย์ที่ไม่มีวิญญาณ (ทรัพย์ตาย) เช่น เครื่องใช้สอยต่างๆ ไร่นา บ้านเรือน แก้วแหวน เงินทอง เพชรนิลจินดา ทั้งที่ประดับวิมานในสวรรค์

"ถ้าคนมีปัญญา เขาก็หาทรัพย์เป็น เขาไม่หาทรัพย์ตายหรอก ทรัพย์เป็นๆ นั่นแหละเป็นก้อนทรัพย์สำคัญ"

ขยายความ :

ทรัพย์ที่มีวิญญาณ คนมีปัญญาแสวงหา พัฒนาก้อนทรัพย์ คือ ตัวเราให้เป็นคนดี มิฉะนั้นจะเป็นคนสมบัติเลว ถ้าพัฒนาได้ดีก็เป็นประโยชน์แก่คนอื่นด้วย

"ตนเอง" เป็นทรัพย์เป็นที่เยี่ยม ใครๆ ก็รับรอง เชื้อเชิญ ให้เงินสนับสนุน เป็นทรัพย์ ที่มีวิญญาณแท้ๆ

ตัวอย่าง **"วิชาดี"** ก็มีคนเคารพ อยากให้ทำงานด้วย เป็นหญิงศึกษาวิชาหญิง เย็บปักถักร้อย ทำกับข้าวเก่ง จนกษัตริย์ถามหา

"รูปสวย" มีคนขอเป็นมเหสีได้

"ถ้าว่าไม่ฉลาดไม่รู้จักทรัพย์นี้ ก็ไม่สร้างตัวของตัวให้ดีขึ้น ก็ปล่อยไปตามยถากรรม มันก็ใช้อะไรไม่ได้ ฝีมือไม่มีอะไรสักอย่างหนึ่ง ฝีมือไม่ดีเลย ก็ไม่หัดเข้าแก้ไขข้อขัดข้องของตัวเข้า ไม่ขยันทำขึ้น ไม่ปรุงขึ้นให้เฉลียวฉลาดขึ้น เย็บปักถักร้อยไม่เป็น ก็มองดูเขาตาหลอไป ไม่รู้จักสมบัติ มันก็เป็นคนสมบัติเลวๆ ไปทั้งชาติ"

"สัตว์เลี้ยง ข้าทาสบริวาร" เป็นทรัพย์เป็นแต่แบบเลว

ในสากลโลก เขาต้องการนัก ต้องการสวิญญาณกทรัพย์ที่เยี่ยม หรือทรัพย์ในโลก ก็ต้องการที่ เยี่ยมเหมือนกัน ทั้งเงินทอง เพชร แก้ว จนกระทั่งถึงแก้วกายสิทธิ์ แก้วสารพัดนึก เป็นสวิญญาณก-ทรัพย์ อีกระดับหนึ่ง

ทรัพย์ที่มีวิญญาณในอีกระดับ :

แก้วสารพัดนึก แก้วกายสิทธิ์ (รัตนะ ๗) คือ จักรแก้ว ช้างแก้ว ม้าแก้ว ขุนคลังแก้ว ขุนพลแก้ว แก้วมณี นางแก้ว

พระเจ้าจักรพรรดิ์ มีรัตนะ ๗ ช่วยเหลือมนุษยโลกให้มีความสุข ดูเป็นของตาย แต่ว่ากลายเป็นของเป็น เหาะเหินเดินอากาศได้ มาบังเกิดเวลาพระพุทธเจ้าและพระปัจเจกพุทธเจ้าไม่มา

ในสวรรค์ ๖ ชั้น พรหม ๑๖ อรูปพรหม ๔ ประกอบด้วย

- ทรัพย์เป็น คือ รัตนะทั้ง ๗
- ทรัพย์ตาย คือ เครื่องประดับวิมาน ที่นั่งที่นอน แก้วเหล่านั้นงดงามนักทีเดียว เป็นรัตนะอันประณีต บรรดา ๖ ชั้นฟ้ามีแก้วประดับทั้งนั้น เขาเรียกว่า อวิญญาณกทรัพย์ เป็นของมีค่า

รัตนะเหล่านั้นจะมีมากน้อยเท่าใด ก็สู้ไม่ได้กับพระตถาคตเจ้า

"พุทธรัตนะนั่นแหละ เป็นพระตถาคตเจ้าละ ที่เราได้ธรรมกายแล้วก็ถึงพุทธรัตนะ"

ธรรมกาย คือ พุทธรัตนะที่เป็นโคตรภู
ธรรมกาย คือ พุทธรัตนะที่เป็นพระโสดา
ธรรมกาย คือ พุทธรัตนะที่เป็นพระสกทาคา
ธรรมกาย คือ พุทธรัตนะที่เป็นพระอนาคา
ธรรมกาย คือ พุทธรัตนะที่เป็นพระอรหันต์

พุทธรัตนะเป็นตัวพระตถาคตเจ้า...เพราะ

พระพุทธองค์ตรัสกับพระวักลิว่า
"ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นเราผู้ตถาคต"
ธมฺมกาโย อหํ อิติปิ ตถาคต คือ ธรรมกาย
"ธรรมกายนั่นเอง เป็นตัวตถาคตเจ้า"

"รัตนะเหล่านั้นที่เป็นสวิญญาณกรัตนะก็ดี อวิญญาณกรัตนะก็ดี สู้พระตถาคตเจ้าไม่ได้ บัดนี้เราได้เป็นธรรมกายแล้ว เราได้สมบัติยิ่งใหญ่ สมบัติอื่นสู้ไม่ได้ เข้าถึงธรรมกายแล้ว บังคับสมบัติเหล่านั้นได้ ได้สมบัติเหล่านั้นอยู่ในอำนาจ จะต้องการเมื่อไรก็เอาได้ ไม่ต้องเดือดร้อนอันใดอันหนึ่ง"

เมื่อเข้าถึงธรรมกายได้ นั้นแหละได้รัตนะอันประเสริฐแล้ว ยอดรัตนะเบื้องต้นคือ ธรรมกาย โคตรภู ขึ้นไปเป็นลำดับ เป็นพระโสดา พระสกทาคา พระอนาคา พระอรหัต ถึงอรหัตก็ไม่ต้องเกิด แก่ เจ็บ ตาย เลิกเวียนว่ายต่อไป

"พวกที่เข้าถึงธรรมกายแล้ว เขารู้ฤทธิ์ของธรรมกายแล้ว เขาไม่อินังขังข้ออะไรหรอกกับสวิญญาณกรัตนะ อวิญญาณกรัตนะในภพ ๓ นะ เขาต้องการจะไปนิพพาน"

"เพราะฉะนั้นผู้ที่ได้พุทธรัตนะ ที่ได้แล้วอย่าดูเบาหนา ดับมาเกือบ ๒,๐๐๐ ปีหนา มาโผล่ขึ้นในครั้งนี้นะเป็นอัศจรรย์ทีเดียว แต่ว่ามารยังขวางอยู่มาก มนุษย์ยังไม่เบิกตายังหลับตาอยู่มาก มนุษย์ยังไม่ตื่น ยังหลับตาอยู่มากนัก ถ้ามนุษย์ได้เห็นธรรมกาย มนุษย์คนนั้นตื่นขึ้นแล้วไม่หลับแล้ว ถ้ามนุษย์ใดยังไม่เห็นธรรมกาย ยังไม่เป็นธรรมกาย มนุษย์นั้นยังหลับอยู่ มารมันยังกดหลับอยู่ ยังไม่ตื่นเลย บางทีตายเสียชาติหนึ่งยังไม่ตื่นเลย หลับเรื่อยไปเสียทีเดียว

บางคนเห็นปรากฏ ตื่นทีเดียวมีธรรมกาย บางคนไม่เดียงสา มีธรรมกาย ใหญ่โตมโหฬารเช่นนี้แล้ว มาถึงรัตนะอันเลิศประเสริฐเช่นนี้แล้ว กลับไปวางเสียก็มี แปลกประหลาดนัก ลืมตาขึ้นแล้วกลับไปบอดก็มี อย่างนี้น่าอัศจรรย์นัก เพราะเหตุไร เพราะไม่รู้จักเดียงสา มาพบของวิเศษประเสริฐเลิศล้นพ้นประมาณ ไม่รักษาให้ควรแก่การควรเห็นควรพบ แม้เป็นอยู่ก็เท่ากับศพ ไม่ประเสริฐเลิศอะไรนัก เพราะกายมนุษย์นี่ชั่วคราวเท่านั้น เกิดแล้วดับไป"

กายมนุษย์มีอยู่ชั่วคราว มีเกิดมีดับเป็นเบื้องหน้า ดังที่พระโกณฑัญญะเปล่งวาจาเมื่อได้ฟังธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ว่า **"สิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งมีความเกิดขึ้นเสมอ สิ่งทั้งปวงมีความดับไปเสมอ เห็นเกิดกับดับเท่านั้นเอง หมดทั้งสากลโลก"**

"เมื่อเป็นเช่นนี้ มาพบพุทธศาสนาเช่นนี้ ต้องเข้าถึงธรรมกายให้ได้ ถ้าเข้าถึง ธรรมกายไม่ได้ เราไม่เป็นลาภล้นพ้นประมาณทีเดียว มีบาลีเป็นหลักฐานชี้ชัดไว้ว่า ตถาคโต โข วาเสฏฐ๎า อธิวจนํ ธมฺมกาโย อิติปิ ดูกร..วาเสฏฐโคตรทั้งหลาย คำว่า ธรรมกาย เป็นตถาคตโดยแท้ ธรรมกายน่ะประเสริฐเลิศกว่าสวิญญาณกรัตนะ อวิญญาณกรัตนะ ซึ่งมีในไตรภพ สู้ไม่ได้เป็นอันขาด"

ท่านจึงกล่าวว่า **อิทมฺปิ รตนํ ฯ** นี้เป็นรัตนะอันประณีตในพระพุทธเจ้า

"ถ้าว่าใครอยู่กับรัตนะเช่นนี้ละก็ มีความสวัสดีเรื่อยปลอดภัยเรื่อยทีเดียว อยู่ในธรรมรัตนะ สังฆรัตนะให้ใส อยู่กับรัตนะนั่นแหละปลอดภัยทีเดียว ไม่ต้องมีภัยอีกต่อไปทีเดียว ได้รับความสุขทีเดียว ไม่ได้รับความทุกข์อีกต่อไป เมื่อรู้จักหลักจริงเช่นนี้ เข้าให้ถึงนา วัดปากน้ำเขาเข้าถึงกันมากนัก ๑๕๐ กว่า เวลานี้ ทั้งภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา เข้าถึงพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ ๑๕๐ กว่า"

"ถ้าได้เข้าถึงพุทธรัตนะแล้ว อย่าปล่อยเป็นเด็ดขาด ใจขาด ขาดไป ตาย ตายไป ใจติดอยู่กับพุทธรัตนะนั่นแหละ เอาตัวรอดได้ละ สิ่งอื่นไม่มียิ่งกว่านั้น ไม่มีหนา รัตนะนี้เป็นรัตนะสูงสุด สวิญญาณกรัตนะ อวิญญาณกรัตนะ ที่มีในไตรภพ กามภพ รูปภพ อรูปภพ ไม่มีสูงสุดเท่า พุทธรัตนะนี่แหละเป็นรัตนะอันสูงสุดแท้ๆ"

"ถึงแม้ว่ากิเลสจะมายั่วปั่นสักเท่าใด ก็อย่าให้เป็นไป ต้องอยู่ในพุทธรัตนะให้ได้ ให้มั่นอยู่ในพุทธรัตนะ ให้ใสอยู่ร่ำไปให้ได้ นั่นแหละเอาตัวรอดได้ที่ได้มาประสบพุทธศาสนา"

๒๙
ภัตตานุโมทนากถา ๑

(ทานที่ให้ผลมาก)
๙ พฤษภาคม ๒๔๙๗

นโม.....
โภชนํ ภิกฺขเว ททมาโน ทายโก...

หลวงพ่อวัดปากน้ำแสดง **"ภัตตานุโมทนากถา"** ให้แก่ทานบดี พร้อมวงศาคณาญาติ เนื่องด้วยสายโลหิต (สาโลหิตา) และเนื่องด้วยความคุ้นเคย (วิสฺสาสา ปรมา ญาตี) ซึ่งถือเป็นญาติอย่างยิ่ง ในโอกาสที่มาบริจาคทานแก่พระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา และได้ชื่อว่าถวายทานแด่พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ อยู่ที่ไหน ?

พระรัตนตรัยอยู่ที่กลางกาย ตรงสะดือทะลุหลัง ขวาทะลุซ้าย เหมือนเราขึงด้ายเส้นหนึ่งให้ตึงตรงกลางที่จรดกัน เรียกว่า **กลางกั๊ก** ตรงกลางกั๊กเหนือสะดือขึ้นมา ๒ นิ้ว เรียกศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ เข้าถึงได้ ด้วยการเอาใจหยุดนิ่งตรงนี้

> "ที่เขาว่าสวรรค์ในอก นรกในใจ พระก็อยู่ในใจ พอใจหยุดนิ่งก็เข้ากลางของใจที่หยุดนิ่ง กลางของกลาง กลางของกลาง ซ้ายขวาหน้าหลังล่างบนนอกในไม่ไปทีเดียว กลางของกลางๆๆ หนักเข้า พอหยุดถูกส่วนเข้าเท่านั้น จะเห็นทางที่จะเข้าไปถึงกายละเอียดเป็นชั้นๆ เข้าไปถึงพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ ถ้ารู้จักเสียจะระลึกถึงพระรัตนตรัยได้ถูกต้อง"

เมื่อเอาใจหยุดอยู่ที่ตรงศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ก็เข้ากลางของใจที่หยุดนิ่งเห็นดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ตามลำดับ จนกระทั่งถึงกายมนุษย์ละเอียดที่เป็นกายฝัน

เข้าถึงกายมนุษย์ละเอียด ก็ฝันได้ทั้งตื่นๆ เราก็จะฉลาดกว่าคนชั้นหนึ่ง เพราะเรารู้เรื่องต่างๆ ได้ละเอียดกว่าจากกายมนุษย์ละเอียด ตรวจดูได้ทั้งกลางวันกลางคืน แต่จะเข้าถึงพระรัตนตรัย ต้องเข้าไปอีก ๙ กาย

เอาใจมนุษย์ละเอียดหยุดนิ่งที่กลางดวงธรรม ครบ ๖ ดวงเข้าถึงกายทิพย์ แล้วเข้าถึงกายทิพย์ละเอียด กายรูปพรหม กายรูปพรหมละเอียด กายอรูปพรหม กายอรูปพรหมละเอียด ถึงกายที่ ๙ คือ กายธรรมโคตรภู คือ **"พุทธรัตนะ"**

"พุทธรัตนะ" มีเกตุดอกบัวตูม ที่สร้างรูปพระปฏิมากรในโบสถ์ ส่วนกายเนื้อของพระบรมศาสดาไม่มีเกตุ เป็นเหมือนพระสงฆ์ทั่วไป (แต่ได้ลักษณะมหาบุรุษ)

ครั้งที่พระเจ้าอชาตศัตรูไปเฝ้าพระบรมศาสดา ก็ต้องไปถามโกมารภัจจ์ว่า พระบรมศาสดาองค์ไหน แม้พระสาวกบางองค์ก็คล้ายพระองค์ เช่น พระอานนท์พุทธอนุชา พระกัจจายนะ ก่อนจะนิมิตกายของท่าน

"กายมนุษย์เป็นพระพุทธเจ้าไม่ได้ จะเป็นพระพุทธเจ้าต้องเป็นธรรมกาย" พระองค์ทรงรับสั่งว่า

"ธมฺมกาโย อหํ อิติปิ" เราตถาคต คือ ธรรมกาย

ในพระสุตตันตปิฎก วางตำราไว้ว่า :-

เอตํ โข วาเสฏฐา ฯ ดูก่อนวาเสฏฐโคตรทั้งหลาย ธรรมกายนั้นเป็นตถาคตโดยแท้

กายธรรม (กายที่ ๙) เป็น **"พุทธรัตนะ"**

ดวงธรรมรัตนะ ก็อยู่ในกลางพุทธรัตนะ เส้นผ่าศูนย์กลางเท่าหน้าตักธรรมกาย กลมรอบตัวใสเกินใส ได้ชื่อว่า **"ธรรมรัตนะ"**

ธรรมกายละเอียดในกลางดวงธรรมรัตนะ หน้าตัก ๕ วา ใสขึ้นอีก เรียก **"สังฆรัตนะ"** เป็นกายที่ ๑๐ ออกจากภพไป

นอกจากนั้นกายพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ มีเป็นชั้นๆ ตั้งแต่โคตรภูไปถึงพระโสดา พระสกทาคา พระอนาคา พระอรหัต ต่างก็มีดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายเหมือนกัน มีพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ แบบเดียวกัน

เจ้าภาพผู้บริจาคทานวันนี้ ได้ชื่อว่า ทำวัตตกิริยา คือ รักษาและให้กำลังแก่ศาสนาพุทธ เพราะพระภิกษุ สามเณรอยู่ได้เพราะอาหาร อิ่มเดียวมีอายุ วรรณะ สุขะ พละ ความฉลาดไปได้ ๗ วัน และถือเป็นทานอันเลิศ เพราะได้ถวายถูกทักขิไณยบุคคล เข้าถึงธรรมกาย ๑๕๐ ชีวิต

ทักขิไณยบุคคล เป็นผู้ควรแก่การรับทาน ผู้ใดได้บริจาคทานย่อมได้บุญกุศลยิ่งใหญ่เหลือประมาณ มี ๙ จำพวก เรียงลำดับจากชั้นสูงสุด คือ

๑. พระอรหัตตผล
๒. พระอรหัตตมรรค
๓. พระอนาคามิผล
๔. พระอนาคามิมรรค
๕. พระสกทาคามิผล
๖. พระสกทาคามิมรรค
๗. พระโสดาปัตติผล
๘. พระโสดาปัตติมรรค
๙. โคตรภูบุคคล

บุญกุศลของเจ้าภาพ ติดอยู่ที่กลางศูนย์กลางที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ใสเท่าฟองไข่แดงไก่ กลางดวงกายมนุษย์ติดกับดวงบุญอีกดวงหนึ่งของกายมนุษย์ละเอียด กลางดวงกายทิพย์ - กายทิพย์ละเอียดก็ติดกันทั้งนั้น จนถึงกายอรหัต - กายอรหัตละเอียด นับอสงไขยกายไม่ถ้วน

"บุญบริจาคเพียงครั้งเดียวนี้ ติดเป็นดวงๆ ไปขนาด ๑,๐๐๐ วา พระนิพพาน เมื่อเจ้าภาพได้ถวายทานขาดจากใจ เป็นสิทธิ์ของผู้รับ ผู้รับจะใช้อย่างไรก็ใช้ได้ เพราะเป็นสิทธิ์ของตน แล้วขณะใดขณะนั้น ปุญญาภิสันธา บุญไหลมาติดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรม ที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ของเจ้าภาพ ใสบริสุทธิ์ ปราศจากมลทินทีเดียว เหมือนสวิตช์ไฟฟ้าวูบเดียว ไฟก็ติด ฉะนั้น"

บุคคลทำบุญได้อย่างนี้ เวลามีทุกข์ภัยให้นึกถึงดวงบุญเท่านั้น ดังเช่น พระพุทธเจ้าเมื่อใกล้ตรัสรู้ ต้องผจญพญามารเพียงลำพัง จึงทรงระลึกถึงบารมีที่ได้ทำไว้ แม่พระธรณีจึงปรากฏมา รูดน้ำจากมวยผมที่พระองค์ทรงเคยหลั่งเหนือพื้นปฐพี เป็นทะเลท่วมทับพญามาร

ในพระบาลีกล่าวไว้ว่า **การให้โภชนาหาร ได้ชื่อว่าให้ฐานะ ๕ ประการแก่ปฏิคาหก คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณ ผู้ให้ย่อมได้ฐานะอันเป็นที่ปรารถนานั้นด้วย**

อานิสงส์แห่งทานตอบสนองไปทุกภพทุกชาติ ด้วยฐานะ ๕ ประการ มากน้อยตามลำดับ นับแต่ให้ทานแก่สัตว์เดรัจฉาน ผู้ไม่มีศีล ผู้มีศีล

ทานย่อมให้ผลสูงสุด หากให้แก่บุคคลที่ตั้งอยู่ในไตรสรณคมน์ มีศีล ๕, ๘, ๑๐, ๒๒๗ ตั้งแต่พระโสดาบัน โสดาปัตติมรรค จนถึงถวายแด่พระพุทธเจ้า

"คนที่ได้พุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ อยู่ในตัวแจ่มเสมอนั่น เรียกว่า บุคคลผู้ตั้งอยู่ในไตรสรณคมน์ บุคคลชนิดนั้นย่อมไม่กระทำบาปกรรม เพราะกลัวบาปกรรมเป็นที่สุด เราให้อาหารอิ่มเดียว อานิสงส์ ๕ ประการ ตามสนองมากยิ่งขึ้นไปเป็นทวีคูณตลอดทุกภพทุกชาติ นับชาติไม่ถ้วนทีเดียว"

ทานในพระสูตร มี ๑๐ ประการ คือ ข้าว น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ยานพาหนะ ดอกไม้ ของหอม เครื่องลูบไล้ เครื่องทัดทรง อาสนะ และโคมประทีป

ทานในพระวินัย มี ๔ คือ จีวร อาหารบิณฑบาต เสนาสนะ และเภสัช

ทานในพระปรมัตถ์ มี ๖ คือ ปล่อยอารมณ์ความยินดี ในรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์ อันเป็นทานอันยิ่งใหญ่ ทางไปแห่งพระนิพพาน

เจ้าภาพวันนี้ได้ถวายทานครบทั้ง ๓ ประเภท คือ

ถวายอาหารอันประณีตแก่พระภิกษุ สามเณร ผู้มีธรรมกาย เป็นทานในพระสูตรและพระวินัย สละความหวงแหนยินดีในทรัพย์ให้ขาดจากใจ เป็นทานพระปรมัตถ์ ทางแห่งมรรคผลนิพพาน เปรียบเหมือนนายอินทร์ชาวนาได้ถวายทานเพียงอิ่มเดียวแก่พระอนุรุทธเถระ ตายไปอยู่ดาวดึงส์ สมบัติยังมากกว่าอังกุระ มหาเศรษฐีที่บริจาคทานตลอด ๒๐,๐๐๐ ปี ด้วยทรัพย์อันนับประมาณไม่ได้ เพราะอังกุระถวายทานนอกพระพุทธศาสนา

"วันนี้เจ้าภาพได้บริจาคทานในพระพุทธศาสนา มีทักขิไณยบุคคล ผู้มีธรรมกายถึง ๑๕๐ เศษ ผลทานนี้ย่อมให้วิบากสมบัติอันยิ่งใหญ่ไพศาล เป็นอเนกอนันต์หาประมาณมิได้"

"เมื่อได้มาบริจาคทานสมเจตนาอย่างนี้แล้ว จะเป็นคนอนาถา ยากแค้นต่อไปในภพหน้านั้นเป็นอันไม่ต้องหวัง แต่ถ้าบุญวาสนาที่อบรมสั่งสมไว้ดี ได้พบพระพุทธเจ้า องค์ใดองค์หนึ่งเข้า ก็จะได้เป็นศาสนูปถัมภ์ของพระบรมศาสดา พระองค์ก็จะได้ทรงโปรดให้ได้สำเร็จมรรคผลสมความปรารถนา"

ประเทศไทยมีชาติ ศาสนา ๒ อย่างนี้เป็นหลัก เมื่อได้บำรุงพุทธศาสนาก็ได้ชื่อว่าเป็นประโยชน์ต่อชาติ ศาสนา

เจ้าภาพจึงพึงเอาใจจรดที่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ถูกดวงบุญพอดี เอาใจหยุดตรงนั้น จะเกิดกุศลอันไพศาลเข้าถึงพระรัตนตรัย

๓๐
ภัตตานุโมทนากถา ๒

(ทะเลบุญ)
๑๐ พฤษภาคม ๒๔๙๗

นโม.....
ทานํ เทติ สีลํ รกฺขติ.....

วันนี้ เจ้าภาพได้ถวายทานครบทั้งสาม คือ ถวายทานแด่พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ คือ เวลาเช้าและเพล ถวายโภชนาหารแด่พระพุทธเจ้าและพระสงฆ์ เวลาบ่ายให้มีพระสัทธรรมเทศนา น้อมนำไทยธรรมทั้ง ๔ ได้ชื่อว่าถวายทานแด่พระธรรม

เราเป็นพุทธศาสนิกชน ต้องรู้จักพระรัตนตรัยว่าอยู่ที่ไหน เพราะเป็นแก่นสารของพุทธศาสนา พระรัตนตรัยเป็นของไม่ยาก ไม่ง่ายในการเข้าถึง

"คนทำไม่ได้ ปฏิบัติไม่เป็นก็บอกว่ายาก แต่คนทำได้ปฏิบัติถูกก็บอกว่าง่าย เพราะฉะนั้น จึงว่า ไม่ยากไม่ง่าย"

ขึ้นอยู่กับใครทำเป็นและหากเข้าถึงได้ ทำอะไรย่อมได้ผลศักดิ์สิทธิ์

พระรัตนตรัย อยู่ที่กลางตัวเรา ที่ **"ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗"** ตรงนั้นเป็นที่เกิด ดับ หลับ ตื่น

เช่น เมื่อหยุดถูกส่วนเข้าก็หลับ หลับตรงไหนตื่นขึ้นก็อยู่ตรงนั้น ก่อนมนุษย์จะมาเกิด หญิงก็ดี ชายก็ดี ต้องเอาใจจรดตรงนั้น ไม่นิ่งเกิดไม่ได้ จึงพึงเอาใจจรดไว้ที่ศูนย์กลางกายนี้ จึงจะถูกต้อง และจะรู้ว่า ช่างเป็นสุขจริงหนอ ดังที่ว่า : -

"นตฺถิ สนฺติปรํ สุขํ" สุขอื่นนอกจากความหยุดนิ่งไม่มี

พอใจหยุดก็เข้ากลางของใจที่หยุด ถูกส่วนเข้าก็เห็นดวงธรรม ดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ จนถึง "กายละเอียด"ที่เป็นกายฝัน ไปไหนมาไหนได้เวลาเราหลับ และยังสามารถนำเรื่องมาเล่าให้ฟัง เป็นฝันทั้งยังตื่นก็ได้ หรือจะถามอะไรก็ได้ กายละเอียดบอก กายมนุษย์ได้จึงฉลาดกว่าคนชั้นหนึ่ง **เป็นปัญญา ๒ ชั้น** (ปัญญากายมนุษย์และกายละเอียดรวมกัน)

"บัดนี้ข้าได้มาพบเจ้าเข้าแล้ว เจ้านี่เองเวลาข้าจะไปไหนมาไหนคอยเป็นนาย บอกหนทางผิดถูกอยู่เสมอ บอกให้ไปนั่นไปนี่ ทำอย่างนั้นอย่างนี้ เวลาข้านอน เจ้าก็ฝันออกไป ไหนเจ้าลองฝันทั้งที่ตื่นให้ข้าดูซิ แล้วก็ฝันไปบอกให้ไปเมืองเพชร ไปดูเขาวัง กายละเอียดนี้แวบไปเอาเรื่องเขาวังมาเล่าให้ฟังแล้ว

เราเห็นเท่านี้ก็ฉลาดกว่าคนอีกชั้นหนึ่งแล้ว เขาใช้แค่กายมนุษย์เท่านั้น แต่เราเข้าถึงกายมนุษย์ละเอียด ใช้กายมนุษย์ละเอียดจึงฉลาดกว่าเขาเหล่านั้น

ฉลาดกว่าเขาอย่างไร? คือเรารู้ทีเดียวว่าคนนี้จะซื่อตรงหรือไม่ซื่อตรงให้ไปดูที่กายละเอียด ไปถามกายละเอียด กายละเอียดจะไปสืบดู เดี๋ยวก็รู้ได้ทันทีว่า คนนั้นซื่อตรงหรือไม่"

ดังพระบาลีที่ว่า **"นตฺถิ โลเก รโห นาม" ความลับไม่มีในโลก**

จากกายมนุษย์ละเอียดนี้ พระพุทธเจ้าทรงทราบอย่างนี้ได้ต้องดำเนินเข้าไปถึง ๑๘ กาย จนถึงกายธรรมอรหัต พระองค์ทรงรู้มากกว่าเราถึง ๑๘ กาย เราจึงดำเนินอย่างนั้นเป็นขั้นๆ เข้าไป

กายธรรมรูปเหมือนพระปฏิมากร ดอกบัวตูมใส คือ พุทธรัตนะ

ดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกาย คือ ธรรมรัตนะ

ธรรมกายละเอียดในดวงธรรม คือ สังฆรัตนะ

"เจ้าภาพผู้บริจาคทานวันนี้ ผู้ที่เป็นหัวหน้าเขาเป็นคนมีธรรมกาย เขาถึงธรรมกายละเอียดแล้ว สามารถใช้อะไรได้ต่างๆ ดังนั้นเราที่ยังไม่ได้จงอุตส่าห์พยายามเพียร เรียนให้เข้าถึงธรรมกายละเอียดนี้บ้าง ให้ถึงธรรมกายเช่นเขานี้บ้าง หากถึงธรรมกายเช่นนี้แล้วจะเอาตัวรอดได้ ตายเสียชาติก่อนก็ได้ ถ้าวันไหนจะตายก็รู้ คือสามารถรู้ได้"

เมื่อเรารู้จักและเข้าถึงพระรัตนตรัย เราก็จะไม่ทำชั่วด้วยกาย วาจา ใจ พระพุทธเจ้าตรัสว่า

กิญฺจาปิ โส กมฺมํ ฯ พระโสดาบันยังกระทำบาปกรรมด้วยกาย วาจาใจ ไม่ควร ปกปิดบาปกรรม ที่ตนกระทำไว้ เพราะว่าทางพระนิพพาน พระโสดาบันนั้นเห็นแล้ว

เราก็ต้องซื่อตรงเหมือนพระโสดาบัน รู้จักบาปบุญคุณโทษ เมื่อรู้จักพระรัตนตรัย เราจึงมา ให้ทานกัน

ทาน ทุกคนจำเป็นต้องให้ทาน จึงจะได้ประโยชน์ เช่น ในผู้ครองเรือน ภรรยาหุงหาอาหารให้สามี เขาก็ไม่ทุบตี เด็กเล็กถ้าไม่ให้ก็ร้องไห้

ให้สูงขึ้นไปอีก เช่น ให้ลูก ให้สามีเป็นทาน

แต่ว่าต้องให้โดยไม่หวังผลตอบแทน เช่น เลี้ยงลูกโดยไม่มุ่งหวังว่าลูกจะเลี้ยงเราในวันหน้า หรือให้รักษาวงศ์ตระกูลของเราให้สูง

ทานจึงช่วยเรารักษาและขยายวงศ์ตระกูล เมื่อเราเป็นผู้ให้ ผู้รับก็ต้องคุ้มครองรักษาเรา ไม่ให้เป็นอันตราย วงศ์ตระกูลของเราย่อมสูงขึ้น เป็นสุขตามลำดับ พวกพ้องมากขึ้น หากฉลาดในการให้ก็จะเป็นพระเจ้าแผ่นดินในชาตินี้ก็ได้

ศีล เมื่อมีคนตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป **เราต้องมีศีล บริสุทธิ์ทั้งกาย วาจา ใจ** เมื่อทุกคนมีศีลเหมือนกัน ก็ไม่เบียดเบียน กระทบกระเทือนกันทั้งกาย วาจา ใจ เพราะทุกคนไม่ฆ่า ไม่ลักทรัพย์ ไม่ผิดลูกเมีย ไม่พูดปด ไม่เสพสุรา

ภาวนา ถ้าจะให้สุขยิ่งขึ้น **ต้องทำใจหยุด ใจนิ่งให้จริง** แม้อยู่กับคนมากแค่ไหน ก็ไม่รกหูรำคาญ ใจ เพราะใจเบิกบานในภาวนา **ยิ่งหยุดดี ยิ่งดึงทรัพย์สมบัติมาเลี้ยงกันอีก ทำให้เป็นคน สมบูรณ์อยู่เสมอ**

เชื่อในพระรัตนตรัย เราเชื่อในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เพราะ

พุทธรัตนะ ท่านไม่มีกิเลส ความเห็น ความจำ ความคิด ความรู้ของท่านบริสุทธิ์ เราต้องเชื่อตามที่ท่านสั่ง

ธรรมรัตนะ รักษาสัตว์ไม่ให้ตกไปในที่ชั่ว เป็นของดีฝ่ายเดียว เราต้องทำตามธรรมจึงจะเป็นคน ชั้นสูง

สังฆรัตนะ พระสงฆ์รักษาธรรมให้มั่นคงก็ดำเนินตามธรรมนั้น เราต้องเชื่อและเดินตามพระสงฆ์

บุญและบาปเป็นอย่างไร ?

สภาพที่เป็นบุญ ย่อมนำสัตว์ไปสู่สุคติ
สภาพที่เป็นบาป ย่อมนำสัตว์ไปสู่ทุคติ

การทำบุญต้องทำให้ถูกส่วน คือนำเครื่องไทยทานวัตถุมาถวายพระภิกษุ พระภิกษุสงฆ์รับ เครื่องไทยทานวัตถุจากมือของผู้ให้ ขาดจากสิทธิ์ของผู้ให้ เป็นสิทธิ์ของผู้รับขณะใด **ปุญญาภิสันธา** บุญไหลมาในขณะนั้น

หลวงพ่อวัดปากน้ำ ท่านเปรียบเทียบบุญกับฝน

เมื่อถามว่าฝนมาจากไหน ผู้ไม่รู้ก็ตอบไปต่างๆ กัน เช่น มาจากฟ้า หรือ จากก้อนเมฆดำๆ เหมือนกษัตริย์สุขุมาลชาติ ที่คิดว่าข้าวมาจากในจาน เพราะเกิดมาก็เห็นแค่นั้น

แท้จริง ธาตุดิน น้ำ ลม ไฟ วิญญาณธาตุมีอยู่ในอากาศว่างๆ ดักเอาไอน้ำในอากาศก็ได้ แต่ต้องทำเป็น

> "ในศาลานี้ก็มีธาตุดิน น้ำ ลม ไฟ เต็มไปหมด แต่ผู้ใดจะให้ฝนตก ผู้นั้นต้องทำฝนเป็น เรียก ฝนเป็น แก้ไขทำฝนขึ้นได้ ทำน้ำขึ้นได้ ผู้เทศน์นี้ได้เคยแก้ไขมาแล้วจะแก้ไขเกณฑ์ฝนได้เหมือนกัน"

เมื่อรู้จักหลักและที่มาของฝน บุญก็เช่นกัน เราต้องรู้จักหลักว่า**บุญมาจากไหน?**

บุญก็มาจากกลางกาย กลางของกลาง หนักเข้าพบดวงธรรม ถึง ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ จนถึงกายมนุษย์ละเอียด ซึ่งมีธาตุดิน น้ำ ลม ไฟ เป็นชั้นๆ เข้าไปถึงกายอรหัตละเอียด หากต้องการบุญก็ต้องเข้าไปกลางกาย จะพบ**ทะเลบุญภายใน**

หากจะเข้าไปหาน้ำบ้าง กลางของกลาง ธาตุน้ำนั้น กลางของกลาง ก็จะเข้าไปทะเลพบทะเลหนักลงไป หนักลงไป จะใช้น้ำสักเท่าไรก็ใช้ไม่หมด เข้าไปกลางของกลางนั้นแหละ

หากต้องการบุญ ก็เข้าไปกลางกายนั่นแหละ กลางของกลาง ก็จะเข้าไป ซ้ายขวาหน้าหลัง ล่างบน ไม่ไปทั้งนั้น กลางของกลางหนักขึ้นทุกที ก็จะเข้าไปพบบุญ ทะเลบุญอยู่ในกลางกายนั้น

ผู้ปกครอง

เจ้าของผู้ปกครองบุญมี ๒ ภาค คือ ภาคพระปกครอง ท่านก็ส่งบุญส่งกุศลเหมือนส่งกระแสไฟฟ้าให้มาใช้ แม้ดินฟ้าอากาศยังมีผู้ปกครอง

ภาคมาร บังคับให้เราเกิด แก่ เจ็บ ตาย รบกัน ส่วนพระบังคับไม่ให้รบกัน

บุญที่เจ้าภาพทำ ก็จะไหลมาติดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายต่างๆ จนถึงกายธรรมต่างๆ ทุกกายนับอสงไขยกายไม่ถ้วน

"เมื่อรู้บุญติดอยู่เช่นนี้แล้ว เราจะไปทุกข์ยากอะไร แตกกายทำลายขันธ์ไป ก็เป็นหน้าที่ของบุญ เพราะบุญของเรามากอยู่แล้ว บุญจะจัดเป็นชนกกรรม นำไปเกิด"

ดวงบุญจะนำไปเกิด

เมื่อกายมนุษย์แตกดับ กายมนุษย์ละเอียดจึงต้องออกจากกายมนุษย์ไป ดวงบุญและดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ก็แตกดับ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ถูกทำลายหมด แต่ในกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละเอียด มีดวงบุญอีกดวงหนึ่งที่จะนำไปเกิดตามกำลังบุญในสวรรค์ชั้นต่างๆ (สุคติ) ลักษณะที่แสดงบาปกรรมที่บุญส่งผลให้เป็นไปชั้นๆ ยังไม่มีใครแสดงให้รู้ เพราะไม่ใช่ของธรรมดา แต่พวกมีธรรมกายเขาเห็นปรากฏชัดเจนเป็นชั้นๆ กายๆ ดังกล่าว

ในมนุษยโลก ถ้ามีบุญ จะค้าขายก็ร่ำรวย หาทรัพย์ง่ายไม่ติดขัด พาตัวให้เป็นสุขสู่สุคติ

พระพุทธเจ้าทรงรับสั่งไว้ว่า

โภชนํ ภิกฺขเว ฯ ทายกผู้ให้ทานได้ชื่อว่าให้ฐานะ ๕ ประการแก่ ปฏิคาหก คือ ให้ อายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณ

ผู้ให้อายุย่อมมีอายุเป็นส่วนตอบ อาหารอิ่มหนึ่ง ทำให้มีอายุยืนได้ ๗ วัน เราก็ได้ผลทานนั้น จึงไม่ตายในปฐมวัย หรือถึงอายุขัยจึงตาย

เมื่อเราได้บุญแล้ว เราจะรักษาบุญอย่างไร ?

ต้องเอาใจไปจรดที่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ของเรา ให้ใจหยุดนิ่ง ว่าบุญของเราอยู่ตรงนี้ พอใจหยุดถูกส่วน ก็จะเห็นดวงบุญของเรา ย่อมปลาบปลื้มดีใจ ฉะนั้น ให้เข้ากลางไปเรื่อยๆ จนถึงกายธรรมอรหัตละเอียด

ให้ทำเช่นนี้เท่านั้น อย่าไปนึกถึงผี ต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์ จึงจะหาบุญได้ ใช้บุญเป็นเช่น พระพุทธเจ้าเป็นหญิงก็เรียก **"บัณฑิตถี"** เป็นชาย เรียก **"บัณฑิโต" คือ ผู้มีปัญญา**

"มนุษย์วิเศษกว่าผีมากนัก ผีจึงสู้มนุษย์ไม่ได้ จะไปนับถืออะไรกับผี ผีช่วยอะไรไม่ได้เลย สู้นึกถึงมนุษย์ไม่ได้ ไปนับถือจ้าว จ้าวก็ช่วยอะไรไม่ได้ เพราะจ้าวตายไปจากมนุษย์แล้ว จ้าวผีจ้าวสางนั้นสู้มนุษย์ ไม่ได้ แพ้มนุษย์ทั้งนั้น"

"นึกถึงต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์ ไปกราบไหว้ต้นไม้ ต้นไม้จะทำอะไรได้ เราเอามาทำฟืนหุงอาหารผ่าเอามาทำฟืนหุงข้าวอยู่เรื่อยๆ เอามาทำบานประตูหน้าต่างมาทำพื้นบ้าน แล้วมันจะมาทำอะไรให้เราได้"

ต้องนึกถึงบุญ สิ่งอื่นอย่าไปนึก เมื่อต้องภัยให้เอาใจจรดอยู่ที่บุญ ถ้าไปค้าขายติดขัดขึ้น ก็ขอให้ บุญช่วยนึกถึงบุญตรงกลางดวงธรรมนั้น ถ้าว่ามีอุปสรรคเข้ามาแทรกแซงอย่างใดอย่างหนึ่ง มีผู้มารุกรานก็ขอให้บุญช่วย สิ่งอื่นช่วยไม่ได้

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงหาบุญได้ และทรงใช้บุญเป็น

พระสิทธัตถะจะตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พญามารทราบเหตุสะดุ้งทีเดียว แม้ปัญจวัคคีย์ละทิ้งพระองค์ เทวดาหนีไปสุดขอบจักรวาล เพราะกลัวพญามาร **บารมีที่พระองค์สั่งสมเท่านั้นที่เป็นที่พึ่งได้** โดยมีแม่พระธรณีรับอาสาหลั่งอุทกวารี จนมารพ่ายแพ้

"ถ้าจะหาบุญได้ใช้บุญเป็น ก็ต้องเอาใจไปจรดอยู่ที่ศูนย์กลางดวงบุญ" เข้ากลางเรื่อยไปจน ถึงกายธรรมอรหัต

สภาพที่เป็นธรรมย่อมนำสัตว์ไปสู่สุคติ

สภาพที่เป็นอธรรมย่อมนำสัตว์ไปสู่ทุคติ

สภาพที่เป็นบุญ เป็นดวงใส ติดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นมนุษย์ ดวงบุญใหญ่โต ก็นำไปสู่สวรรค์ สูงขึ้นไปเป็นชั้นๆ ขึ้นอยู่กับที่ทำความดีไว้ เป็นอายตนะดึงดูดตรงกัน

สภาพที่เป็นบาป เป็นดวงดำ ติดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นมนุษย์เช่นกัน ทำชั่ว ไม่มีสีเจือ ก็ไปอยู่อเวจี มหาตาปนรก เป็นต้น หรือเป็นเดรัจฉาน เปรต อสุรกาย

"ถ้าดวงบุญใหญ่โตกว่า ก็นำไปสู่สวรรค์ ถ้าดวงบาปใหญ่โตกว่าก็นำไปนรก
ใครจะแก้ไขอย่างใด อย่างหนึ่งไม่ได้ทั้งนั้น ย่อมเป็นไปตามคติของตน"

จึงอย่าเกียจคร้านในการให้ทาน รักษาศีล ภาวนา และต้องให้เห็นผลทาน ผลศีล ผลภาวนา จึงจะได้ชื่อว่าทำบุญและใช้บุญเป็น

ท่านทั้งหลายได้คุณธรรมทั้ง ๕ ประการ คือ ทาน ศีล สุตตะ จาคะ ปัญญา เพราะให้ทานแล้วตั้งแต่เช้าและเพลสมาทานศีล ๕ สดับตรับฟังพระธรรมเทศนา

เราได้บริจาคแล้ว สละกิจการงาน ความกังวล มาบำเพ็ญบุญ

ฟังธรรมแล้วเกิดปัญญา รู้จักบาปบุญคุณโทษ

คุณธรรม ๕ ประการ หากอยู่เป็นอุปนิสัยใคร จะปรารถนาเป็นพระสัพพัญญูพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า พระอัครสาวก ก็สมปรารถนาทั้งนั้น

๓๑
รัตนสูตร : สังฆรัตนะ

๑๐ พฤษภาคม ๒๔๙๗

นโม.....
กิญฺจาปิ โส.....

รัตนสูตรบทนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงประทานเชิดชูพระอริยสงฆ์ เมื่อพระองค์เสด็จดับขันธ์ ได้มีการสังคายนา มีวาระพระบาลี แปลความ โดยย่อว่า

กิญฺจาปิ โส ฯ พระโสดาบันบุคคลยังทำกรรมเป็นบาปอยู่ ไม่ควรปกปิดบาปกรรมอันนั้น อันพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงรับสั่ง แล้วอย่างนี้ แม้อันนี้เป็นรัตนะอันประณีตในสงฆ์

เราไม่อาจรู้ว่าใครเป็นพระโสดาบัน พระสกทาคา พระอนาคา หรือพระอรหัตเพราะท่านก็เป็นมนุษย์ธรรมดาเช่นเรา อาจเป็นหญิง ชาย ภิกษุ สามเณร เช่นเดียวกับเรา

ตัวอย่าง ในสมัยพุทธกาล มีสามเณรอรหันต์อายุ ๗ ขวบ ภิกษุหนุ่มไม่ทราบว่าเป็นพระอรหันต์ จึงได้พูดจาล้อเล่น และลูบศีรษะ พระพุทธเจ้าทรงเห็น จึงทรงเรียกประชุมสงฆ์ และทรงรับสั่งว่าต้องการน้ำในสระอโนดาต มาชำระพระบาท สามเณรจึงเอาหม้อต้มกลักเหน็บเข้าข้างหลังและเหาะไป พระภิกษุที่ลูบศีรษะสามเณรจึงตกใจ และได้ทราบว่าสามเณรเป็นพระอรหันต์

พระโสดาบันยังมีทำชั่วด้วยกาย วาจา ใจ แต่เป็นความพลั้งเผลอ ยกตัวอย่าง ลูกสาวเศรษฐีเป็น โสดาบันแล้ว อยู่บนปราสาท ๗ ชั้น นึกรักนายเนสาทพรานป่าฆ่าเนื้อ ที่ผ่านมา ถึงกับแอบตามเกวียน นายพรานเข้าป่าไป นายเนสาทสงสารจึงอยู่เป็นสามีภรรยามีลูก ๗ คน เวลาค่ำนางจะจัดบ่วงแหลน เตรียมไว้ที่หน้าประตู สำหรับสามีไปล่าสัตว์เวลาเช้า ตอนเย็นก็แล่เนื้อเป็นอาหารตามที่สามีล่ามาได้

ธิดาเศรษฐีผิดศีลหรือไม่ ?

ฝ่ายพระธรรมวินัย ท่านปรับตามเจตนา เพราะว่า เจตนาฆ่าสัตว์ของพระโสดาบันไม่มี คือธิดาเศรษฐีไม่มี แต่ต้องทำเช่นนั้น เช่น เตรียมอาวุธ และทำอาหารจากสัตว์ที่ล่ามาเพราะปฏิบัติตามหน้าที่ภรรยา มิฉะนั้นก็อยู่ด้วยกันไม่ได้ คือทำตามหน้าที่ ไม่มีเจตนาจะให้ฆ่าสัตว์เลย

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่า **เจตนาหํ ภิกฺขเว สีลํ**
ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เจตนานั้นแหละเป็นศีล

เมื่อพระโสดาบันทำบาปด้วยกาย วาจา ใจ ท่านเพลี่ยงพล้ำ แต่ไม่ได้เจตนา เมื่อเป็นอันตรายหรือเกือบเป็นอันตรายต่อศีล ถ้าเป็นพระภิกษุ ท่านก็แก้ไขด้วยการแสดงอาบัติต่อเพื่อนพรหมจรรย์ว่าจะไม่ทำอีกต่อไป เหมือนพวกเรารู้ว่าศีลไม่บริสุทธิ์ ก็สมาทานศีล แก้ไขตัวให้สะอาด

เหตุที่พระโสดาบันท่านไม่ปกปิดบาป เพราะท่านเห็นทางไปนิพพาน

จะรู้จักทางไปนิพพาน ก็ต้องรู้จักพระโสดาบันว่าอยู่ที่ไหน ท่านเป็นกายธรรมที่ละเอียดเป็นชั้นๆ เข้าไป

ทางมรรคผล คือ เริ่มต้นทำใจหยุดที่ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ซึ่งเป็นที่เกิด ดับ หลับ ตื่น ใจต้องหยุดตรงนี้ที่เดียว

พอใจหยุดเข้ากลางเห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน เท่าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ หยุดเข้ากลางอีกถึง ดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ เข้าถึงกายมนุษย์ละเอียดเข้ากลาง ๖ ดวง เข้าถึงกายต่างๆ คือ กายทิพย์ กายทิพย์ละเอียด กายรูปพรหม กายรูปพรหมละเอียด กายอรูปพรหม กายอรูปพรหมละเอียด จนถึงกายธรรม

เมื่อถึง **"กายธรรม"** ก็ถึงพุทธรัตนะ ใจของพระธรรมกาย หยุดนิ่งกลางดวงธรรม ที่ทำให้เป็นธรรมกาย ดวงธรรมวัดเส้นผ่าศูนย์กลางเท่าหน้าตักธรรมกาย เป็นธรรมรัตนะ หยุดถูกส่วน เข้าไปในกลางดวงธรรมรัตนะ เข้าถึงกายธรรมละเอียด ใสหนักขึ้นไป เรียก "ธรรมกายโคตรภู" คือ สังฆรัตนะ แต่ยังไม่ใช่พระโสดา

วิธีเข้าถึงพระโสดาบัน

เอาใจธรรมกายละเอียด หยุดนิ่งกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายละเอียด ผ่านดวงธรรม ดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ จึงเข้าถึงกายพระโสดา เกตุดอกบัวตูม เป็นพุทธรัตนะเหมือนกัน แต่เป็นธรรมกายพระโสดา ธรรมกายพระโสดาละเอียดยังมีอีก ต้องใจนิ่งเข้าไปอีก

กว่าจะเข้าถึงพระโสดา ท่านเห็นทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค

ธรรมกายพระโสดา เป็น **"พุทธรัตนะ"** ท่านเป็นผู้ตรัสรู้สัจธรรมทั้ง ๔ จนเข้าเป็นพระพุทธเจ้า

ดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกาย เป็น **"ธรรมรัตนะ"** รักษาไม่ให้ตกไปในฝ่ายชั่ว (ธรรม แปลว่า ทรงไว้ซึ่งผู้ปฏิบัติ ไม่ให้ตกไปในที่ชั่ว ให้สูง ให้ดี ให้เจริญขึ้นไป)

ธรรมกายพระโสดาละเอียด อยู่ในดวงธรรมรัตนะ เป็น **"สังฆรัตนะ"** คอยรักษาดวงธรรม-รัตนะไว้ไม่หายไป รักษาทั้งวันทั้งคืน

สงฺเฆน ธาริโต ธรรมนั้นแหละสังฆรัตนะทรงไว้ไม่ให้หายไป

เมื่อเข้าถึงกายพระโสดาบันได้ อย่าหยุดแค่นั้น ให้เข้าไปให้ถึงกายพระอรหัตละเอียด จึงจะเสร็จกิจในพุทธศาสนา

> "พระพุทธเจ้า ไม่เกิดขึ้นในโลกละก็ ธรรมอันนี้ไม่มีใครแสดง ไม่มีใครบอก ไม่มีใครเล่าให้ฟัง ถึงกระนั้นที่เกิดขึ้นแล้วก็ดับเสียเกือบ ๒,๐๐๐ ปี มาเกิดขึ้นที่วัดปากน้ำนี้แล้ว อุตส่าห์พยายามทำกันไปอย่าได้ดูหมิ่นดูแคลนหนา อย่าได้เห็นแก่เหน็ดแก่เหนื่อย แก่ยากแก่ลำบากแต่เล็กๆ น้อยๆ
>
> เมื่อมาประสบพบพุทธศาสนา พบของจริงละเข้าถึงของจริงให้ได้ เอาของ จริงใส่กับตัวไว้ให้ได้ ติดกับตัวไว้ให้ได้ อย่าดูถูกดูหมิ่นหนา ตั้งให้มั่นแท้แน่นอน ในใจของตัวแล้วละก็ ไม่เสียทีที่เกิดมาเป็นมนุษย์พบพุทธศาสนา ทั้งภิกษุ สามเณร อุบาสกอุบาสิกา"

๓๒
รัตนสูตร : ธรรมรัตนะ

๑๖ พฤษภาคม ๒๔๙๗

นโม.....
วนปฺปคุมฺเพ ยถา.....

สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสเทศนาตามที่ทรงตรัสรู้ เพื่อปลุกสัตว์โลกซึ่งยังหลับอยู่ให้ตื่นขึ้น โดยแปลได้ความว่า

วนปฺปคุมฺเพ ฯ ครั้นเมื่อพุ่มไม้ในป่ามียอดอันแย้มแล้วในต้นฤดูร้อนฉันใด พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ทรงแสดงธรรมอันประเสริฐ ให้ถึงซึ่งพระนิพพานอันประเสริฐ เพื่อเป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่สัตว์ทั้งหลาย ฉันนั้น อันนี้เป็นรัตนะอันประณีตในพระพุทธเจ้า

ไม้ในป่าเพียงผลัดใบ หาได้ตายไม่ และจะแตกใบใหม่ตรงยอดแต่ในต้นเดือนฤดูร้อน จึงเรียกว่า ยอดอันแย้ม หรือฤดูใบไม้ผลิ ครั้นแล้ว ก็จะแตกใบและมีดอกฉันใด พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงธรรม อันประเสริฐให้ถึงนิพพาน เมื่อเห็นธรรมนั้นก็เหมือนเห็นดอกไม้ที่แย้มออกแล้ว

ธรรมอันประเสริฐที่เกื้อกูลมนุษย์ คือ ธรรมที่ทำให้มนุษย์เป็นอยู่ ที่เรียกว่า **"มนุษยธรรม"**

มนุษยธรรมมีรูปพรรณสัณฐานอย่างไร ?

ธรรมนั้นเป็นสัณฐานกลม สีขาวใสเหมือนแก้ว โตเล็กตามส่วนของธรรมนั้นๆ ถ้าไม่มีธรรมดวง นั้นก็ต้องตาย และต้องคอยหล่อเลี้ยงเหมือนคอยเติมเชื้อไฟให้ถูกส่วนเข้าไปไม่ให้ดับ ธรรมของมนุษย์ ต้องคอยให้ข้าวและอาหารอยู่เสมอ

ส่วนธรรมของเทวดา ก็เรียก **"เทวธรรม"** ธรรมต่อไปเป็นชั้นๆ เป็น พรหมธรรม อรูปพรหมธรรม เป็นต้น

จะได้ธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ได้ ต้องบริสุทธิ์ด้วยกาย วาจา ใจ ในชาติก่อน เมื่อแตกกาย ทำลายขันธ์จากมนุษย์ จึงได้กลับมาเป็นมนุษย์อีก คือ เป็นกายมนุษย์ละเอียดเข้าไปหยุดนิ่งอยู่ในธรรม ดวงนั้น อาศัยครรภ์โอบอุ้มธรรมนั้น จนออกมาเป็นกายมนุษย์

เมื่อเป็นมนุษย์ ธรรมดวงนั้นก็อยู่กลางตัว ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ใสบริสุทธิ์เท่าฟองไข่แดงไก่ ใสขาวแบบกระจกคันฉ่อง

ทั้ง ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ อยู่ในกลางดวงธรรมนี้ทั้งนั้น ดวงนี้จึงเป็นเหมือนหีบพระไตรปิฎก ทั้ง ฝ่ายดีฝ่ายชั่วอยู่ในนี้เสร็จ ทำบาป บาปก็ติดอยู่กลางดวงนั้น ทำบุญก็ติดอยู่เช่นกัน รวมทั้งเป็นที่อยู่ ของดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ

ดังนั้นถ้าไม่พบธรรมดวงนี้ เอาตัวไม่รอด เมื่อเข้าถึงธรรมนี้ได้ ได้ชื่อว่า เข้าต้นทางพระนิพพาน เหมือนกับเห็น "ดอกไม้ที่แย้มออก" แล้ว นี้คือ ธรรมอันประเสริฐที่กล่าวไว้ในคาถาต้น

เราจึงต้องเอาใจหยุดนิ่งอยู่ในกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์นั้น พอหยุดถูกส่วน ก็เห็นดวงปฐมมรรค จนถึงดวงวิมุตติญาณทัสสนะ เข้าถึงกายต่างๆ จนถึงกายพระอรหัตละเอียด ตั้งแต่กายธรรมโคตรภูขึ้นไป ไปนิพพานได้ แต่ยังไม่มีนิพพานเป็นอารมณ์เหมือนพระอรหัต เพราะสัตว์โลกนี้มีกามคุณเป็นอารมณ์ คือ รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส สวรรค์ ๖ ชั้น ก็มีอารมณ์อย่างเดียวกัน เพราะอยู่ในกามภพ

รูปพรหม ๑๖ ชั้น มีปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน เป็นอารมณ์

อรูปพรหมก็ติดอยู่กับอรูปฌาน แบบถอนไม่ออกจนสุดภพทั้งหมด

ส่วนกายธรรม ถึงอรหัตละเอียด ใจจรดอยู่ที่นิพพานไม่ถอย ละเอียดหนักขึ้นเป็นลำดับ จึงได้กล่าวว่า ธรรมนั้นประเสริฐ เกื้อกูลสัตว์ให้ถึงนิพพาน พ้นจากเกิด แก่ เจ็บ ตาย กามภพ รูปภพ อรูปภพ

"พระพุทธเจ้าเกิดมาในโลกมากน้อยเท่าใด ขนรื้อเอาเวไนยสัตว์ให้ไปนิพพาน ไม่ให้เวียนว่ายในกรรมวัฏฏ์ วิปากวัฏฏ์ กิเลสวัฏฏ์ ให้จิตหลุดจากกาม-ตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา หลุดจากปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน จากอากาสานัญจายตนะ วิญญานัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะ เนวสัญญานาสัญญายตนะฌาน นี้เขาเรียกว่า ไตรวัฏฏ์ หลุดจากไตรวัฏฏ์มีนิพพาน เป็นที่ไปในเบื้องหน้า"

พระพุทธเจ้าจะเกิดมามากน้อยเพียงใด ท่านก็ตั้งใจขนสัตว์ไปนิพพานทุกพระองค์ จึงได้ กล่าวว่า **วโร วรญฺญู ฯ** อันนี้เป็นรัตนะอันประณีตในพระพุทธศาสนา ฯ

วโร แปลว่า พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐ
วรญฺญู แปลว่า ทรงทราบธรรมอันประเสริฐ
วรโท แปลว่า ทรงประทานธรรมอันประเสริฐ
วราหโร แปลว่า ทรงนำธรรมอันประเสริฐมา
อนุตฺตโร แปลว่า หาผู้ใดผู้หนึ่งเสมอถึงมิได้
ธมฺมวรํ อเทสยิ แปลว่า ทรงแสดงซึ่งธรรมอันประเสริฐ
พุทฺเธ ปณีตํ แปลว่า นี้เป็นรัตนะอันประณีตในพระพุทธเจ้า นี้ชั้นที่หนึ่ง
พระพุทธเจ้า คือ พระวโร วโร แปลว่า ผู้ประเสริฐ

ได้ทรงแสดงธรรมอันประเสริฐตรงนี้ (ธรรมที่อยู่ตรงดวงธรรมที่ทำให้เป็นมนุษย์) เมื่อมนุษย์ฟังธรรมก็ต้องเอาใจจรดไว้ตรงดวงธรรม ให้ใจหยุดนิ่ง ถ้าไม่จรดตรงนั้นไม่ถูกรัตนะอันประณีตชั้นที่สอง

ดังที่ทรงสรรเสริญไว้ว่า **"นตฺถิ สนฺติปรํ สุขํ"** สุขอื่นนอกจากความหยุดความนิ่งไม่มี

"หยุดตรงนั้นแหละเป็นสุขละ ถูกทางไปของพระพุทธเจ้าพระอรหันต์ทีเดียว แล้วก็ถูกความสรรเสริญของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ทีเดียว นี่แหละถูกเป้าหมายใจดำของพระพุทธศาสนาละ"

นี่จึงเป็นความอันประเสริฐของพระพุทธเจ้า เป็นรัตนะอันประณีต

เราจึงอย่าได้ไปติดในกามภพ รูปภพ อรูปภพ แต่เข้าไปเป็นชั้นๆ ให้ถึงกายพระอรหัตละเอียด จะได้พ้นจากรูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา ถึงวิราคธาตุวิราคธรรม พ้นจากไตรวัฏฏสงสาร มีนิพพาน เป็นที่ไป

"เมื่อพระพุทธเจ้ามีพระชนม์อยู่ก็ประสงค์แง่นี้ แม้พระพุทธเจ้ารุ่นหลังจะมาอีกเท่าไร ก็ประสงค์อย่างนี้แบบเดียวกัน เมื่อรู้จักเช่นนี้แล้ว ก็อุตส่าห์พยายามทำให้เข้าถึงธรรมเหล่านี้ให้ได้ เมื่อเข้าถึงธรรมเหล่านี้แล้ว เราจะได้พ้นทุกข์ออกจากไตรวัฏฏสงสาร มีนิพพานเป็นที่ไปในเบื้องหน้า"

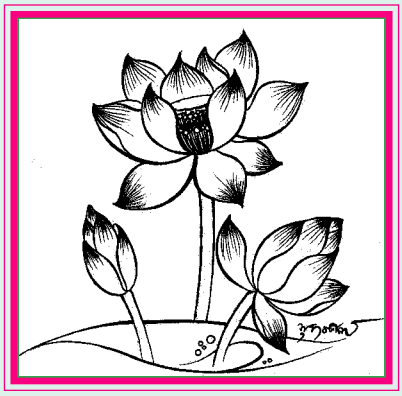

๓๓ รัตนะ

(ของที่ได้โดยยาก ๑)

๒๓ พฤษภาคม ๒๔๙๗

นโม.....

ทุลฺลภญฺจ มนุสฺสตฺตํ.....

หลวงพ่อวัดปากน้ำ แสดงพระธรรมเทศนาแก่พระภิกษุบวชใหม่ และเจ้าภาพพร้อมด้วย หมู่ญาติอันเนื่องด้วยสายโลหิต และด้วยความคุ้นเคย ซึ่งถือเป็นญาติอย่างยิ่ง

บัดนี้เราได้มาอยู่พร้อมกัน ได้พบพระพุทธศาสนา ที่มีหลักคำสอน ๓ ประการ คือ

๑. ละชั่วด้วยกาย วาจา ใจ

๒. ทำดีด้วยกาย วาจา ใจ

๓. ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ผ่องใส

ศีลมีทั้งศีลเบื้องต่ำและเบื้องสูง

ศีลเบื้องต่ำ คือ ศีลห้า เว้นให้ขาดจากใจ รักษาไว้ได้เป็นอันรอด จากโทษภัย คุกตะราง

ศีลเบื้องสูง คือ ศีลของสามเณร และ ศีล ๒๒๗ ข้อ ให้บริสุทธิ์ตลอดสาย

อาจารโคจรสัมปันโน ถึงพร้อมแล้วด้วยมารยาท ดีทั้งกาย วาจา ไม่สะดุดตาสะดุดใจ ทั้งชนชั้น สูง กลาง ต่ำ ตำหนิไม่ได้เลย

"อโคจร" คือ เป็นพระเณรไม่ไปดูมหรสพ โรงสุรายาฝิ่น โรงขายเหล้า โรงนครโสเภณี ไม่ไปมาหาสู่ในสถานที่ใดที่เขาติเตียนครหา

เห็นภัยทั้งหลายในโทษมีประมาณน้อย ขึ้นชื่อว่า ชั่วด้วยกาย วาจา ใจ ละขาดบริสุทธิ์สนิท

สมาทานศึกษาในสิกขาบท ไม่เคลื่อนพระวินัยแม้ปลายผม เหมือนน้ำในมหาสมุทรไม่ล้นฝั่ง

สมาธิมีเบื้องต่ำและเบื้องสูง

สมาธิเบื้องต่ำ คือ ปล่อยอารมณ์หลุดจากอารมณ์ทั้ง ๖ (รูปารมณ์ สัททารมณ์ คันธารมณ์ รสารมณ์ โผฏฐัพพารมณ์ ธรรมมารมณ์) ใจหยุดนิ่งเป็นเอกัคคตา ไม่ไปกินหรือเอารสของอารมณ์นั้นมาพินิจพิจารณา

สมาธิเบื้องสูง คือ เข้าถึงปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน เข้าถึงฌานใดฌานหนึ่งได้

ปัญญาเบื้องต่ำและเบื้องสูง เกิดจากสมาธิ

ปัญญาเบื้องต่ำ เห็นชัดหมดซึ่งความเกิดดับ ปัญญาดำเนินถึงความสิ้นไปของทุกข์ อันเป็นเครื่องเบื่อหน่าย

ปัญญาเบื้องสูง รู้ตามความเป็นจริงในอริยสัจ ๔ คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค

ขยายความตามพระบาลีเบื้องต้น ดังนี้

๑. ความเป็นมนุษย์เป็นของได้ยาก

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่รับพญานาคที่มาขอบวช เพราะสัตว์เดรัจฉานไม่สามารถได้มรรคผล และตรัสไว้เป็นพระบาลีว่า

ทุลฺลภญฺจ มนุสฺสตฺตํ ฯ ความเป็นมนุษย์เป็นของได้ยาก ไม่ใช่ของได้ง่าย

เช่น น้ำคลองเดียว ตัวไรน้ำมากกว่ามนุษย์ในชมพูทวีป แล้วยังมีสัตว์ใหญ่ๆ ที่เห็นได้ด้วยตาอีก การได้เกิดเป็นมนุษย์จึงยากนัก

จะเกิดเป็นมนุษย์ได้ ต้องมีธรรมที่ทำให้เป็นมนุษย์ เรียก **"มนุษยธรรม"** เกิดได้ด้วยความ บริสุทธิ์ กาย วาจา ใจ

บริสุทธิ์กาย ๓ คือ เว้นจากการฆ่า ลักทรัพย์ ผิดในกาม

บริสุทธิ์วาจา ๔ คือ เว้นจากการพูดปด ส่อเสียด คำหยาบ เพ้อเจ้อ

บริสุทธิ์ใจ ๓ คือ เว้นจากการโลภ พยาบาท เห็นผิดจากคลองธรรม

ต้องเว้นขาดจาก ๑๐ ข้อนี้ รวมทั้งไม่ชักชวน ไม่ยินดีและไม่สรรเสริญผู้ประพฤติผิด เมื่อบริสุทธิ์ หมดจดจึงจะเป็นมนุษย์ได้ ถึงได้กล่าวว่าเป็นของยาก

๒. ความบังเกิดขึ้นของพระพุทธเจ้า เป็นของได้ยาก

จะเกิดพระพุทธเจ้าได้ ต้องมีผู้เข้าถึงธรรมกาย

> "พระบวชใหม่นี้เป็นคนรู้แล้ว เรียนแล้ว พอเป็นธรรมะเท่านั้นก็เข้าใจแจก เพราะเป็นตัวประกาศเขา เขาสั่งให้มาเป็นมนุษย์มาประกาศพระพุทธศาสนา ญี่ปุ่นรู้เรื่องธรรมกาย เรื่องพระพุทธเจ้าเข้าแล้ว ต้องบูชาประเทศไทย ไม่รบ ไม่ข่มเหง ไม่ต้องสร้างอาวุธยุทธภัณฑ์ ทำธรรมกายให้เป็นขึ้น ให้เข้าถึงพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าได้แจกไป ไม่ต้องระวังเรื่องการเมือง ก็จะได้เอาเงินทองมาเลี้ยงครอบครัวเล็กๆ น้อยๆ เลี้ยงได้ไม่หมดไม่สิ้น"

วิธีเข้าถึงธรรมกาย หรือ เข้าถึงพระพุทธเจ้า

ต้องเอาใจหยุดนิ่งที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ หยุดถูกส่วน เข้ากลางของกลางถึงดวงธรรม ดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ผ่านกายต่างๆ ถึงกายธรรมอรหัต หน้าตัก ๒๐ วา เกตุดอกบัวตูมใส เป็นกายพระพุทธเจ้า เรียก **พุทธรัตนะ** ดวงธรรม ที่ทำให้เป็นธรรมกาย (พระพุทธเจ้า) คือ **ธรรมรัตนะ** ธรรมกายละเอียดกลางธรรมรัตนะเรียก **สังฆรัตนะ**

เมื่อเข้าถึงพระพุทธเจ้าแท้ๆ ก็เป็นวิราคธาตุวิราคธรรม เป็นธรรมที่ปัจจัยปรุงแต่งไม่ได้ เลิศกว่า สังขตธรรม และอสังขตธรรม เป็นธรรมลึกซึ้งทำได้ยาก แต่ถ้าเข้าถึงได้ จะเห็นชีวิตการครองเรือนเป็น เรื่องเด็กเล่นขายของ คอยทะเลาะ หึงหวงกัน

"พระบวชใหม่ท่านทำเป็นแล้ว ท่านจึงละสมบัติพัสถานได้ ท่านจึงบวชจริง ตั้งใจจริง ท่านไปสอนในประเทศญี่ปุ่นมาทั้งประเทศละนี่น่ะ เพราะท่านถึงนี่แล้ว ท่านถึงความเป็นพระพุทธเจ้าอย่างนี้แล้ว ถ้าไปถึงพระเข้าแล้ว แม้ใครจะมายอมเป็นภรรยาแกก็ไม่ยอม แกกลัวจะเล่นเรื่องเด็กกันอีก ต้องเป็นผู้ใหญ่จริงๆ นะจึงจะเป็นพระพุทธเจ้าได้"

๓. เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยขณะ ด้วยสมัย

ขณะนั้นมีพระพุทธเจ้า หรือ ธรรมกาย ปรากฏ
ขณะนั้นมีพระภิกษุ สามเณร ให้เห็น
เกิดในภพที่พระพุทธเจ้าเสด็จไปโปรด เช่น ไม่เป็นอสัญญีสัตว์อยู่พรหมชั้น ๑๑ (พรหมลูกฟัก)
เป็นสัมมาทิฏฐิบุคคล
เป็นมนุษย์ ไม่บ้า ใบ้ ตาบอด
ไม่เป็นสัตว์นรก เปรต อสุรกาย เดรัจฉาน

"พระบวชใหม่ ถึงพร้อมแล้วด้วยขณะสมัย เพราะได้ธรรมกายแล้ว อยู่ใกล้พระพุทธเจ้า เขาจะเฝ้าพระพุทธเจ้าในพระนิพพานเวลาใดก็ได้ ให้พระพุทธเจ้ามาหาสู่เวลาใดก็ได้ ในขณะจิตนั้นไม่เคลื่อน ถึงพร้อมขณะสมัย เช่นนี้ไม่ใช่ของธรรมดา"

๔. สัทธรรมเป็นของได้ยาก

สัทธรรม คือ ธรรมที่ทำให้เป็นพระพุทธเจ้า เป็นธรรมดวงใหญ่อยู่กลางกายพระพุทธเจ้า วัดเส้นผ่าศูนย์กลาง ขนาดต่างๆ ตั้งแต่ ๒๐ วา ลดหย่อนลงถึงฟองไข่แดงไก่ ดวงนี้เป็นสัทธรรม ที่จะเป็น พระพุทธเจ้าต้องเดินไปในทางดวงธรรมนี้ ผ่าน ๑๘ กายจนถึงกายอรหัตละเอียด

สัทธรรม แปลว่า ธรรมเป็นเครื่องสงบ

เมื่อใจหยุดอยู่ในดวงธรรม เท่ากับหยุดความชั่วทั้งหลาย ไม่กระทบกระเทือนใคร เย็นตา เย็นใจ พูดดี ใจคิดแต่สิ่งดี จึงไม่เดือดร้อนตน ไม่เดือดร้อนผู้อื่น ทุจริตไม่มีทั้งกาย วาจา ใจ คือ อาการของสัทธรรม

สงบอย่างไร ?

สงบกาย กายหมดจากบาปกรรม ไม่ฆ่า ลัก ผิดในกาม
สงบวาจา เว้นส่อเสียด ปด หยาบ โปรยปราย
สงบใจ ไม่อยากได้ของเขา ไม่พยาบาท เห็นผิดคลองธรรม ให้ของคนอื่น

"เหมือนเจ้าของทานนี้ ให้ของแล้วยินดีชอบใจ เพราะถูกสัทธรรม สัทธรรมก็ช่วยให้ใจผ่องใสให้บุญไหลมา ใจเอิบอิ่ม ไม่เสียดาย ทางหลังฉาก ก็ไหลมาอีก สัทธรรม ท่านช่วยสงเคราะห์เมื่อใจสะอาดสะอ้านได้เช่นนี้"

บัดนี้เจ้าภาพได้สัทธรรม และบรรพชาอุปสมบทในพระพุทธศาสนา ได้ชื่อว่าสนองคุณมารดาบิดา เพราะแม้ว่าจะให้มารดาขึ้นนั่งบ่าขวา บิดาขึ้นนั่งบ่าซ้าย ถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะบนนั้นเสร็จจนหมดอายุของลูก จะชื่อว่าแทนคุณบิดามารดาก็หาไม่

ผู้ที่ได้ชื่อว่าแทนคุณมารดาบิดาอย่างแท้จริง พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่า คือผู้ที่ :-

ทำมารดาบิดาที่ไม่มีศรัทธา ไม่เชื่อในรัตนตรัยให้มาเชื่อ

ทำมารดาบิดาที่ไม่มีศีล ให้มีศีลขึ้น

ทำมารดาบิดาที่ไม่มีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ให้เลื่อมใสขึ้น

ทำมารดาบิดาที่ไม่รู้จักบาปบุญคุณโทษให้ได้รู้จักบาปบุญ

ผู้หญิงก็สามารถแทนคุณได้ เช่น วันพระ พามารดาบิดาไปวัด รักษาศีล

อานิสงส์ที่ลูกชายบวช มารดาบิดาเป็นเจ้าภาพให้ลูกบวชเณรได้ ๘ กัปป์ รวมกับที่ให้บวชพระอีก ๑๖ กัปป์ รวมเป็น ๒๔ กัปป์

กัปป์หนึ่ง คือ ภูเขากว้างโยชน์สูงโยชน์ ๑๐๐ ปี มีเทวดาเอาผ้าทิพย์เนื้อละเอียดมาลูบลงที่ยอด นั้นครั้งหนึ่ง ทำเช่นนี้ทุก ๑๐๐ ปี จนภูเขาสึกด้วยผ้าถึงพื้นดิน

อีกนัยหนึ่ง สระกว้างโยชน์ลึกโยชน์เป็นสี่เหลี่ยมจตุรัส ทุก ๑๐๐ ปี มีเทวดาเอาเมล็ดพันธุ์ผักกาด มาทิ้งลงเมล็ดหนึ่ง จนกระทั่งเมล็ดพันธุ์ผักกาดเต็มสระ

ตัวอย่าง :

พระเจ้าศรีธรรมาโศกราช แม้สร้างเจดีย์ ๘๔,๐๐๐ นับสมบัติ ๙๖ โกฏิ นับเป็นบุญที่ยังไม่มีพุทธศาสนูปถัมภ์ใดทำมากเท่า เพื่อจะได้ชื่อว่าเป็นญาติกับพระศาสนา แต่พอได้ทราบจากพระโมคคัลลานะ ว่าการที่จะได้เป็นญาติกับพระศาสนานั้น ต้องให้ราชกุมารและราชกุมารีบวชในพระพุทธศาสนา ก็ดีพระทัย เปลี่ยนพระทัยไม่ปรารภให้ลูกครองสมบัติ แต่ได้บวชเป็นอายุพระศาสนา ในที่สุดจึงได้เป็นญาติกับพระพุทธศาสนา

ส่วนพวกเราที่มาอนุโมทนาบุญ ก็เป็นญาติในพระศาสนาด้วยความคุ้นเคย

ตัวผู้บวชได้รับอานิสงส์มากมาย ตั้งแต่อานิสงส์ปัจจุบัน เรียก สามัญผล คือ ใครๆ ก็ต้องมากราบไหว้ เคารพเป็นกระถางธูป วิเศษประเสริฐนัก ในอดีตครั้งพุทธกาล ใครก็ไม่เอาผิดนักบวช ให้อภัยทีเดียว

ส่วนอานิสงส์ชั้นสูงเป็นอายุพระศาสนา ท่านกล่าวไว้ว่า **มหิทฺธิโก มหานุภาโว** มีฤทธิ์ศักดานุภาพ มีเดชมาก จะเนรมิตแผ่นดิน ฯลฯ ได้ ถ้าจะจารจารึกไปจนกระทั่งเขาพระสุเมรุเหี้ยนหดหมดไป ยังไม่หมดอานิสงส์

"ต้นธาตุท่านส่งสมบัติมาให้ผู้นี้เป็นตัวประกาศศาสนา ไม่ช้าหรอกจะได้รู้เรื่องกัน ในประเทศญี่ปุ่นกับไทย ผู้ที่จะเป็นที่พึ่งของเขาได้มาเกิดปรากฏขึ้นแล้ว เป็นภิกษุบวชใหม่นี้แล้ว"

๓๔
กรณียเมตตสูตร ๑

(คุณธรรม ๑๔ ประการ)
๒๕ พฤษภาคม ๒๔๙๗

นโม.....
กรณียมตฺถกุสเลน.....

พระสูตรนี้ พระพุทธเจ้าทรงแสดงในเรื่องจิตแผ่เมตตาไปยังสัตว์ ทรงรับสั่งให้ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ยึดพระอริยะเป็นแบบอย่างในการทำตัวเองให้บริสุทธิ์ทั้งกาย วาจา ใจ จึงได้ชื่อว่าประกอบด้วยเมตตา เป็นสาวกของพระศาสดาที่แท้จริง

สาวกของพระพุทธเจ้ามี ๒ จำพวก

๑. ปุถุชนสาวก ตั้งแต่ยังไม่ได้ธรรมกาย แต่บริสุทธิ์กาย วาจา ใจ จนถึงพวกได้ธรรมกายโคตรภูและปฏิบัติตามแนวพระอริยะ

๒. อริยสาวก ตั้งแต่เริ่มเป็นพระโสดา พระสกทาคา พระอนาคา พระอรหัต

ตามพระบาลีกล่าวว่า

กรณียมตฺถกุสเลน ฯ กิจอันใดอันพระอริยบุคคล ผู้บรรลุบทอันระงับกระทำแล้ว กิจอันนั้น กุลบุตรผู้ฉลาดในประโยชน์ควรกระทำ

ผู้ฉลาดในประโยชน์เป็นเช่นไร ?

๑. สกฺโก เป็นผู้อาจหาญ อาจหาญทุกประการในธรรมวินัยของพระศาสดา ไม่ขาดตกบกพร่อง คือ อาจหาญในทางบริสุทธิ์กาย วาจา ใจ ซึ่งเป็นความดีส่วนเดียว ก่อนจะกระทำสิ่งใด พูด หรือ คิดสิ่งใด ใช้ปัญญาสอดส่องดูก่อนว่าไม่เดือดร้อนตนและผู้อื่น ถ้าเป็นโจรปล้นประเทศต่อประเทศปะทะกัน เป็นอาจหาญของคนพาล เป็นเรื่องเหลวไหล

๒. อุชู เป็นผู้ซื่อ ในกาย วาจา ใจ ทั้งข้างนอก ข้างในตรงกันหมด

๓. สุหุชู เป็นผู้ตรงดี คือ ประคองใจของตนให้ตรงสู่ทางมรรคผล

๔. สุวโจ ว่านอนสอนง่าย ไม่ดื้อต่อทางมรรคผล ให้ปฏิบัติธรรมก็ทำได้ตรงธรรม อยู่ในธรรมพระวินัยเสมอ

คนดีเป็นนักปราชญ์ อยู่กับใครเบาใจ ภิกษุสามเณรอยู่กับครูบาอาจารย์ก็เย็นอกเย็นใจ ลูกหญิงลูกชายก็เช่นกัน ว่านอนสอนง่าย เป็นคนทำธรรมวินัยให้เจริญ เป็นคนเจริญในธรรมวินัยของพระบรมศาสดา

๕. มุทุ "เป็นผู้อ่อนละมุนละไม"ตามความปรารถนาของผู้ฝึกหัด เป็นที่สบายใจ ของครูบาอาจารย์และพ่อแม่ แต่ไม่ใช่อ่อนโยเย

"อาการที่อ่อนละมุนละไม เป็นภิกษุหรือสามเณร อยู่กับครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ก็เย็นอกเย็นใจ เหมือนคนแก่ได้พบข้าวละมุนละไมเข้า"

๖. อนติมานี "ไม่เย่อหยิ่งจองหอง" สามารถฟังคำตักเตือนได้ ไม่มีอติมานะ เช่น ลูกไม่ทำเย่อหยิ่ง จมูกฟิดใส่พ่อแม่ ภิกษุสามเณร ถูกว่าเล็กๆ น้อยๆ ก็สิกขาลาเพศ

๗. สนฺตุสฺสโก เป็นผู้สันโดษ ยินดีในปัจจัยตามมีตามได้ ไม่ทำบุคคลผู้เลี้ยงให้เดือดร้อน

๘. สุภโร เป็นผู้เลี้ยงง่าย กินโดยเคารพ ไม่สุรุ่ยสุร่าย ไม่กระสับกระส่าย มีอย่างไรก็ใช้อย่างนั้น เหมือนอย่างม้าหรือช้างเลี้ยงง่าย เขาเทียบด้วยม้าอาชาไนย เจ้าของจะให้หญ้าสดก็เคี้ยว หญ้าสด ให้หญ้าแห้ง รำ ข้าวสุก ข้าวตาก ก็เคี้ยวกินตามหน้าที่ กินจริงๆ กินจนอิ่ม เมื่อเขาเลี้ยงอย่างไรล่ะก็บริโภคอย่างนั้น จืดนัก มันมีเค็มก็ผสมกันเข้า ไม่ต้องยุ่งเรียกโน่นเรียกนี่

๙. อปฺปกิจฺโจ "เป็นผู้มีธุระน้อย" ไม่เป็นพวกหากิจให้ยุ่งแก่อัตภาพร่างกาย เพราะจะไม่เจริญในธรรมวินัยของพระศาสดา อุปัชฌาย์อาจารย์เบื่อภิกษุ สามเณรที่มีธุระมาก กิจธุระไม่จบ ถ้าว่านอกจากธรรมวินัยของพระศาสดาไปแล้ว มีบ้างเล็กน้อย ไม่หากิจให้มีธุระมาก

๑๐. สลฺลหุกวุตฺติ ประพฤติเบากายเบาใจ คล่องแคล่วไม่มีห่วงมีใย บริขารน้อย วาจาไม่มีกังวล ปลอดโปร่ง ไม่กังวลห่วงใย "ประพฤติเบากาย กายก็เบา ประพฤติเบาใจ ใจก็เบา"

๑๑. สนฺตินฺทฺริโย เป็นผู้มีอินทรีย์สงบแล้ว ทั้ง ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ถ้ายังลอกแลกยังเป็น ที่ไว้วางใจในพุทธศาสนาไม่ได้ หลวงพ่อวัดปากน้ำเล่าเรื่อง ผู้เทศน์บอกพระอุปัชฌาย์ให้ตั้งเจ้าคณะหมวดองค์หนึ่ง ว่าควรจะได้เป็นอุปัชฌาย์แล้ว ท่านอาจารย์องค์นั้นตอบว่า ตายังไวเช่นนั้น คุณจะตั้งมันอย่างไร ? ตั้งมันก็ทำลายเสียเช่นนั้น อ้ายตาไวก็ชอบกลอยู่เหมือนกัน และอยู่มาหน่อยหนึ่งเจ้าคณะหมวดองค์นั้นก็สึกไปเสียเลยจริงๆ

๑๒. นิปฺปโก เป็นผู้มีปัญญา ประพฤติตัวเรียบร้อย ไม่กระทบกระเทือนใคร แล้วต้องไปชักชวนคนอื่นที่ประพฤติเรียบร้อยเช่นกันมา มีพวกมากเข้าก็ดูแลกันเอง

ผู้มีปัญญา แก้ไขเอาหมู่พวกได้เช่นนั้น ถ้าหากว่าเป็นภิกษุก็ได้เป็นคณาจารย์องค์หนึ่ง เป็นอุบาสกก็ได้เป็นหัวหน้า พุทธศาสนาประสงค์คนมีปัญญา บำบัดโทษประกอบประโยชน์

พระพุทธเจ้าตรัสกับธรรมิกอุบาสกว่า ท่านผู้ดำเนินคติของปัญญา เกษมอย่างนี้ ก็จะเอาตัวรอดได้ วิธีหาเงินหาทองหาแปลกๆ พลิกแผ่นดิน ต้นไม้ ทะเล แท้จริง เงินทองอยู่ที่คน พระเจ้าแผ่นดินปกครองหมดประเทศ เรียกเงินใช้ไม่หวาดไม่ไหว **พระพุทธเจ้าท่านเห็นลึกซึ้งว่า ศาสนาอยู่ได้ด้วยข้าวปากหม้อ พอฉันแล้วก็ทำกิจพุทธศาสนาจริงๆ เราก็รักษากาย วาจา ใจ บริสุทธิ์ ตามแนวท่าน แล้วหาพวกมาดูแลกันเอง ฉลาดอย่างนี้เป็นภิกษุ อุบาสก อุบาสิกาได้ตลอดชาติ**

๑๓. อปฺปคพฺโภ ไม่คะนอง คือ ไม่คอยรับสัมผัส หรือ สอดไปหมดทั้งตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ สำรวมกาย พูดโดยซื่อตรง ใจคิดแต่ในธรรมในวินัย ไม่ลอกแล่ก ไม่เหลวไหล ไม่หลุกหลิก เช่น นั่งอยู่ไม่ปกติ กระดิกนิ้ว กระดิกมือ วาจาร้องเพลง เอาเรื่องเหลวไหลมาพูด

๑๔. กุเลสุ อนนุคิทฺโธ เป็นผู้ไม่พัวพันในสกุลทั้งหลาย เพราะจะเกิดทะเลาะวิวาท อิจฉาริษยา กัน

ตัวอย่าง : พระภิกษุครั้งพุทธกาลรูปหนึ่ง บวชมา ๑๒ พรรษา ไปฉันอาหารที่บ้านช่างแก้วเป็นประจำตลอด ๑๒ ปี จนมาวันหนึ่ง พ่อค้าเอาแก้วมาจ้างนายช่างแก้วเจียระนัย นายช่างรับมาด้วยมือที่กำลังหั่นเนื้อ เลือดเลอะแก้วนั้น นกกระเรียนที่เลี้ยงไว้เห็นแก้วบนเขียงเป็นชิ้นเนื้อ จึงกลืนเข้าไป ช่างแก้วกลับมาหาแก้วไม่เจอ จึงถามพระเถระ แต่ท่านกลัวช่างแก้วจะฆ่านก จึงนิ่งเสีย ช่างแก้วจึงโกรธ หาว่าพระเถระเอาไป ถึงกับทุบตี และเอาเชือกมารัดหัว พอดีนกเข้ามา ช่างแก้วจึงฟาดเท้าไปโดนคอนกกระเรียนลงไปดิ้นกับพื้น

พระเถระเห็นว่านกตายแน่ จึงบอกช่างแก้วว่าอยู่ในท้องนก ช่างแก้วผ่าท้องนกดู ช่างก็ตกใจเพราะมีดวงแก้วอยู่จริง ๆ ขอให้พระเถระงดโทษให้ พระเถระไม่เอาโทษ แต่นายช่างแก้วก็ต้องติดกรรมกับปรโลก ตั้งแต่นั้นพระเถระก็ปฏิญาณไม่เกี่ยวข้องกับสกุลใดอีก

การพัวพันในสกุลนี้ ได้ทำให้ภิกษุมากมายทั้งในสมัยพุทธกาล และปัจจุบันสึกออกไปมากมาย

เมื่อประพฤติธรรมทั้ง ๑๔ ข้อนี้ดีแล้ว ความประพฤติไม่มีผิดธรรมวินัย **ชื่อว่า ตัวเองเมตตาอยู่ในตัวเอง** ไปอยู่ที่ใด ได้ชื่อว่าทำความดีให้แก่ตน และความดีที่ตนทำนั้นจะเป็นตัวอย่างของบุคคลอื่นต่อไป

พระอริยะ ติเตียนบุคคลอื่นได้ด้วยกรรมอันใด ไม่ควรประพฤติกรรมอันนั้นตลอดชีวิต
ควรตั้งจิตแผ่ไมตรีจิตไปว่า ขอสัตว์ทั้งหลายจงเป็นผู้มีสุข เกษมสำราญ
เป็นผู้มีตนถึงซึ่งความสุข เมื่อประพฤติเช่นนั้นแล้วให้ตั้งใจให้ผู้อื่นประพฤติดี เหมือนกับตัวบ้าง

๓๕
กรณียเมตตสูตร ๒

(แผ่เมตตา)
๑ มิถุนายน ๒๔๙๗

นโม.....
เย เกจิ ปาณภูตตฺถิ ตสา วา.....

เมตตา เป็นธรรมวินัยของพระบรมศาสดา ให้เราทั้งภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ตั้งใจเมตตาในสัตว์ทั้งหลาย นี้เป็นเทศน์ต่อจากกัณฑ์ที่ ๓๔

เย เกจิ ฯ สัตว์มีชีวิตทั้งหลายที่มีอยู่ยังสะดุ้งอยู่ จะยาวใหญ่ปานกลาง อ้วน ผอม ยังไม่เห็น อยู่ไกลเกิดหรือยังไม่เกิด หรือกำลังเกิด ขอจงเป็นผู้มีตนอยู่เป็นสุขเถิด ฯ

ให้ตั้งใจอย่างนี้ เป็นเมตตาในธรรมวินัยของพระบรมศาสดา

สัตว์ที่ยังสะดุ้งอยู่ คือ ยังมีตัณหาเครื่องสะดุ้ง

ถ้ามั่นคงแล้วก็ไม่สะดุ้ง ไม่มีตัณหา

น ปโร ปรํ ฯ สัตว์เหล่าอื่นอย่าข่มเหงสัตว์อื่นเลย

อย่าดูหมิ่นเขา เพราะทำให้ไม่มีความสุข การดูหมิ่นมักมีอยู่เสมอ เช่น ภิกษุดูหมิ่นภิกษุ สามเณรดูหมิ่นสามเณร หมิ่นอุบาสก ฯลฯ เพราะปราศจากเมตตาในกันและกัน

"เรือนยอดที่จะทำลายลงด้วยไฟไหม้น่ะเพราะไหม้แต่เรือนย่อยขึ้นไป กระต๊อบกระท่อมที่ปลูกอยู่ข้างๆ เรือนยอดนั่นแหละ ไหม้เรือนเล็กๆ ขึ้นก่อน แล้วก็ไปไหม้เรือนยอดนั่นฉันใดก็ดี แง่นี้แหละความร้อน เกิดจากชั้นน้อยขึ้นมาไหม้เรือนยอดได้

เจ้าครองประเทศหรือผู้ปกครองประเทศจะได้รับความอับปาง เกิดปฏิวัติ ก็เพราะผู้ใหญ่ดูหมิ่นผู้น้อย หรือไม่ฉะนั้น ผู้น้อยเมื่อถูกดูหมิ่นดูถูกด้วยประการ ใดประการหนึ่ง ก็จำเอาไว้ ได้สมัครพรรคพวกมากขึ้นก็ลงโทษผู้ใหญ่ เหมือน ในคอมมิวนิสต์บัดนี้"

ลักษณะคำดูหมิ่น เช่น เขาเล็กกว่าสู้ไม่ได้ ก็ว่าเอาตามชอบใจ ไม่ไพเราะ กักขฬะ พูดไม่เคารพคารวะในกันและกัน พูดใช้เสียงกระด้างไม่น่าฟัง ตวาดขู่ด้วยประการต่างๆ

การปล้นฆ่า เป็นคอมมิวนิสต์ รบราฆ่าฟัน ก็เพราะพูดจาไม่เพราะ ดูถูกดูหมิ่น

เมื่อเจอผู้ใหญ่ ผู้ปานกลาง ผู้ต่ำ ก็ให้ตั้งอยู่ในเมตตารักใคร่ ปรารถนาจะให้เป็นสุข

ผู้ประกอบด้วยเมตตา พึงตั้งจิตไว้อย่างไร ?

บุคคลผู้ประกอบด้วยเมตตา พึงตั้งจิตเช่นเดียวกับมารดาที่พร่าชีวิตตัวเองแทนบุตรได้ ฉันใด ให้รักใคร่ในบุคคลอื่นเหมือนกับลูกของตน ฉันนั้น กิริยาของจิตเช่นนั้นได้ชื่อว่าเป็น **"พรหมวิหาร"** ในพุทธศาสนา

"ให้จำแม่ลูกอ่อนรักลูกไว้ ถ้าไม่เป็นแม่ลูกอ่อน ไม่รู้รสชาติของจิตนี้ จิตดวงนี้เป็นจิตดวงสำคัญ"

ใช้จิตดวงนี้เป็น ก็หมั่นทำใจหยุด แก้ไขใจตนเอง แผ่เมตตาออกไปโดยจิตที่เอิบอาบ ซึมซาบ รักใคร่ รูป เสียง ต่อลูกในอุทรที่เกิดใหม่ ให้ทั่วแก่คนอื่นเท่ากันทุกคน รวมทั้งสัตว์อื่นทั้งหลายในวัฏฏ-สงสาร ทั้ง ๒ เท้า ๔ เท้า เท้ามาก ไม่มีเท้า ฯลฯ เมตตารักใคร่ มีของอะไรก็ให้

บุคคลเจริญเมตตาในใจไม่มีประมาณในสัตว์ทั้งเบื้องบน เบื้องต่ำ เบื้องขวาง พ้นจากเบื้องบน เบื้องต่ำ เบื้องขวาง แผ่ไปเช่นนี้เป็นธรรม ไม่คับแคบไม่มีเวร ไม่มีภัย ไปข้างไหนก็สบาย ไม่ต้องมีศัสตราอาวุธ ไม่มีศัตรู ไปไหนมีแต่คนรักใคร่ ยืน เดิน นอน นั่ง เป็นสุข ไม่มีง่วงเหงาหาวนอน มีสุขส่วนเดียว และเข้าถึงความเป็นพระโสดาบัน

"มีฤทธิ์นัก ถ้ารู้จักใช้ถูกส่วนแล้วละก็ มีฤทธิ์มีเดชมากมายนักนะ จะมีคนรักใคร่มากมาย นับประมาณไม่ได้ ถ้าใช้ถูกส่วนถ้าว่าผู้ทำจิตเป็น ทำใจหยุดนิ่งได้ ก็แก้ไขใจของตัวได้ ไปแค่ไหนก็แก้ไขแค่นั้น แก้ให้รักใคร่สัตว์โลกเหมือนอย่างกับแม่ลูกอ่อนที่รักลูกที่เกิดใหม่ๆ โคก็ดีรักลูกที่เกิดใหม่น่ะ ใครเข้าไปขวิดทีเดียว จิตดวงนั้นสัตว์ดิรัจฉานก็ยังใช้ในลูก ให้จำจิตดวงนั้นไว้ทำให้เป็นขึ้นเถอะ บุคคลนั้นแหละจะทำอะไรในมนุษยโลกสำเร็จหมด จะสร้างประเทศก็สำเร็จ สร้างวัด สร้างวาเป็นสำเร็จหมด ใช้อย่างนั้นแหละ คนต้องมาช่วยทำให้สำเร็จทุกประการ"

เมื่อเข้าถึงซึ่งความเป็นพระโสดาปัตติมรรค แล้วจึง

กาเมสุ ฯ ควรนำความหมกมุ่นในกามทั้งหลายไปเสีย

ความหมกมุ่น คือ กิเลสที่เกี่ยวข้องด้วยกาม ทำให้พรหมวิหารเสีย มารดารักลูกใหม่ ด้วย "เมตตา" รักใคร่จะให้เป็นสุข ด้วย"กรุณา" อยากจะช่วยลูกให้พ้นทุกข์ "มุทิตา" เมื่อลูกเดินได้นั่งได้ คลานได้ เลี้ยงตัวได้ ก็ยินดีด้วย หรือถึงความวิบัติพลัดพรากเหลือวิสัยช่วย ก็อยู่ใน"อุเบกขา" ประกอบด้วย **พรหมวิหารแท้ๆ** ไม่มีกามเข้ามาปนเลย จึงเรียกว่า บิดามารดาเป็นพรหมของบุตร

พระพุทธเจ้าก็เป็นพรหมของบุตร

มารดาบิดาเป็น "บุรพาจารย์" (อาจารย์เป็นเบื้องต้น) ของบุตร เพราะสอนบุตรมาก่อนใคร บุตรเลี้ยงดูมารดาบิดาได้ชื่อว่า เลี้ยงดูพระอรหันต์แท้ๆ

"วัดปากน้ำถ้าจะพลิกวิชชานี้ ก็จะใช้จิตอย่างชนิดนี้ก็ไม่สู้ยาก มีจำนวนผู้รู้ใน ทางธรรมปฏิบัติใช้จิตเป็น ๑๕๐ กว่าคนแล้ว ในพวกเหล่านี้พอทำเข้าก็เป็นทุกคน ไม่สู้ยาก ถ้าว่าทำจิตยังไม่เป็นแล้วก็ทำยากอยู่ ได้ธรรมกายแล้วจะให้อัศจรรย์อย่างไร ก็เมตตาพรหมวิหารตั้งเข้าไปซิ ตั้งแต่เมตตาพรหมวิหารดังกล่าวแล้ว

ทุกประการนั่นแหละ จะเลิศประเสริฐเป็นมหัศจรรย์นัก แต่ว่าพึงรู้พรหมวิหารนี้ จะทำสักเท่าใด แค่ที่สุดก็เป็นพระโสดาบัน”

ดังนั้นจึงต้องเข้าถึงธรรมกายให้ได้ อย่าติดอยู่แค่พระโสดาบัน ให้ทำให้สูงขึ้นถึงอนาคาอรหันต์

“พระพุทธศาสนา ท่านอุปมาเหมือนต้นไม้ใหญ่สมบูรณ์ด้วยใบแก่ อ่อน ดอก ผล ที่นกประชุมชนต้องการได้ทั้งนั้น ถ้าว่าคนไม่มีปัญญาเข้ามาในพระธรรมวินัยของพระศาสดา ก็มัวแต่รับประทานใบไม้อ่อนแก่ตามประสงค์ของตัว ถ้ามัวเพลินแต่กินแต่นอนเสียเช่นนี้ มรรคผลก็ไม่ได้เสียเวลาไป **นี่ทำให้มีให้เป็นธรรมกายขึ้น นั่นน่ะเป็นแก่นเป็นสาระของต้นไม้นั้น”**

“ได้ธรรมกายเสียได้แล้ว ทำธรรมกายนั้นให้เป็นพระโสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล สกทาคามิมรรค สกทาคามิผล อนาคามิมรรค อนาคามิผล อรหัตมรรค อรหัตผล เป็นลำดับไป อย่างนี้พบแก่นสารในธรรมวินัยของพระศาสดาแท้ๆ”

๓๖ ขันธปริตร

(การรักษาขันธ์ โดยแผ่เมตตา)
๖ มิถุนายน ๒๔๙๗

นโม.....
วิรูปกฺเขหิ เม เมตฺตํ.....

"ขันธปริตร" เป็นวิชชาในพระพุทธศาสนา ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงกล่าวเกี่ยวกับการคุ้มครองขันธ์ ๕

"ปริตร" แปลว่า ความรักษา

"ขันธปริตร" แปลว่า ความรักษาขันธ์ เพราะรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณมนุษย์อันตรายมาก ไม่คุ้มครองไม่ได้

มนุษย์บางพวกไม่อาจสู้สัตว์เดียรัจฉานได้ ต้องทำตัวอ่อนน้อม เพราะฉะนั้นมนุษย์ทั้งหลายถ้าอ่อนให้อ่อนละมุนละไมใช้ได้ ถ้าแข็งให้เป็นเหล็กดีใช้ได้ หรือ **"อ่อน อ่อนอย่างสำลีดีที่สุด แข็ง แข็งอย่างเพชรดีที่สุด"** เด็ดเดี่ยวทั้ง ๒ อย่าง จึงเป็นคนมีปัญญา

พระพุทธเจ้าไม่ลดหย่อนให้ผู้ใด แข็งเป็นเพชรทีเดียว สัตว์ใดจะมาเทียบเป็นไม่มี เช่น ปราบพญานันโทปนันทนาคราชผู้แข็งกระด้าง ปราบอาฬวกยักษ์ให้เป็นสาวก

ขันธ์ ๕ ของกายมนุษย์ มนุษย์ละเอียด ทิพย์ ทิพย์ละเอียด รูปพรหม รูปพรหมละเอียด อรูปพรหม อรูปพรหมละเอียด รวมทั้งของธรรมกายทั้งหลายถึงอรหัตละเอียด ล้วนต้องการความคุ้มครองป้องกันทั้งนั้น

อันตรายเป็นข้อสำคัญ : ปีหนึ่งๆ สัตว์ในมนุษยโลกถูกอสรพิษกัดตายจำนวนมาก แล้วจะป้องกันอย่างไร

จำพวกสัตว์มีฤทธิ์เดช คือ

๑. สัตว์ดิรัจฉาน สกุลนาคใหญ่ๆ ทั้งสี่ ชื่อ

พญานาควิรูปักข์ มีฤทธิ์เดช เหาะได้ ถอดกายเป็นมนุษย์ มีอยู่สมัยพุทธกาล ใครๆ ก็กลัว

พญานาคเอราบถ มีฤทธิ์มาก ถอดกาย เหาะได้ ปะปนแปลงกายอยู่กับมนุษย์

พญานาคฉัพยาบุตร มีฤทธิ์มาก แผลงฤทธิ์แผลงเดชได้ดุจเดียวกัน

พญานาคกัณหาโคตมกะ เหาะได้ แปลงเป็นมนุษย์ ภิกษุ อุบาสกอุบาสิกาได้ สามารถเด็ดชีวิตมนุษย์ได้ไม่ยาก มีฤทธิ์เดชมาก นั่งอยู่ไม่มีใครรู้ว่าแปลงมา ถ้ามีธรรมกายจึงจะรู้จัก

"สกุลเหล่านี้ ผู้มีปัญญาเฉลียวฉลาด บุคคลผู้อ่อนเห็นมีฤทธิ์มีเดชขนาดนี้ แล้วจะทำอย่างไรกัน ก็ตั้งใจดีสนิทชิดชมกับเขา ประกาศตนลงไปว่า ขอความเป็นมิตร ของเราจงมีแก่พญานาคทั้ง ๔ ตระกูล นั้นเถิด เราไม่อาจสามารถจะสู้ได้ ดีสนิท เข้าไปเป็นมิตร เพื่อเขาจะได้ละชีวิตให้ไม่ประสงค์อะไร เขาจะได้ละชีวิตให้เพราะเกรงกลัว"

๒. สัตว์ไม่มีเท้า

ถือเป็นบริวารพญานาค พวกคืบคลานต่างๆ
สัตว์ ๒ เท้า มนุษย์ร้ายที่สุด เพราะ รบกับประเทศต่อประเทศ
สัตว์ ๔ เท้า มีพิษ เช่น เสือ ราชสีห์ หมี เม่น
สัตว์มีเท้ามาก เช่น แมงป่อง ตะเข็บ ตะขาบ แมงมุม

มนุษย์ตายเพราะสัตว์พวกนี้มาก จึงต้องกล่าวเมตตานิสังสกถา ขอสัตว์ทั้งหลายอย่าเบียดเบียนเราเลย

ในขันธปริตก็เหมือนเมตตา แต่ว่าแสดงความเป็นมิตร เช่น ความเป็นมิตรของเรา จงมีแก่พญานาคทั้งหลาย สัตว์ไม่มีเท้า มีเท้ามาก ฯลฯ และกล่าวอ้างพระคุณพระรัตนตรัยว่าทรงพระคุณล้นพ้น เรานั้นเป็นผู้นอบน้อมพระผู้มีพระภาคเจ้า ๗ พระองค์นั้น สัตว์ทั้งหลายเหล่านี้จะทำอันตรายไม่ได้

นอกจากพระรัตนตรัยทรงพระคุณตามพระบาลีแล้ว ในทางปฏิบัติมีพระคุณอย่างไร ?

๑. คุณของพระพุทธเจ้า คือ ธรรมกาย หรือ พุทธรัตนะ

ถึงธรรมกาย ก็ถึง "พระพุทธเจ้า" ไปกับธรรมกาย ไปนรก สวรรค์ นิพพานได้ เข้าถึงแล้วจะรู้จักคุณพุทธรัตนะว่าบันดาลสุขทั้งใจและกาย อายุยืน เจ็บก็ไม่อาดูร จะตายก็ดีใจว่าละกายไปสุคติ

"เวลาเจ็บก็ไม่อาดูรเดือดร้อนไปตามกาย เวลาจะตายก็นั่งยิ้มสบายอกสบายใจ เห็นแล้วว่าละจากกายนี้มันจะไปอยู่โน้น เห็นที่อยู่"

๒. คุณของพระธรรม

ถึงดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายก็ถึง "ธรรมรัตนะ" เมื่อไม่มีดวงธรรม พุทธรัตนะก็ไม่มี ฤทธิ์เหมือนกัน ดวงธรรมนับประมาณไม่ไหว ทำได้เป็นชั้นๆ ขึ้นไป

๓. คุณของพระสงฆ์

สังฆรัตนะรักษาธรรมรัตนะไว้ มิฉะนั้น พุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ ก็อยู่ไม่ได้ ต่างอาศัยซึ่งกันและกัน

"วัดปากน้ำเวลานี้ กำลังแจกพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ ต่อสมถ-วิปัสสนา ทุกวัน ทุกวันพฤหัสฯ เพื่อจะแจก พุทฺโธ ธมฺโม สงฺโฆ นี่แหละ...นี้เป็นข้อสำคัญ"

พระพุทธศาสนามีแกนอยู่เท่านี้ ที่รัตนะทั้งสาม เข้าถึงไปเรื่อยๆ ก็มีคุณภาพสูงหนักขึ้น จนกระทั่งนับอสงไขยขึ้นไปไม่ถ้วน

"เมื่อเข้าถึงพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ อย่างนี้แล้วละก็ ไม่ต้องอ้อนวอนพวกสัตว์ดิรัจฉาน พญานาค หรือสัตว์ต่างๆ ก็ช่าง จะทำอะไรก็ช่าง ไม่มีกลัวอะไร ไม่ครั่นคร้ามต่ออะไร พญานาคมีเท่าไรปราบหมด หรือเทวดา มีฤทธิ์มีเดชเท่าไร ปราบหมด หรือรูปพรหม หรืออรูปพรหม มีฤทธิ์มีเดชเท่าไร เข้าถึงพระรัตนตรัยได้แล้วปราบได้หมด ไม่ต้องกลัวอะไรสักอย่าง เป็นลูกศิษย์พระพุทธเจ้าเก่งกาจขนาดนั้น"

"เพราะฉะนั้นเมื่อใดใครเข้าถึงพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ ได้ชื่อว่าเข้า ถึงซึ่งแก้วสารพัดนึก เพราะฉะนั้นดูตัวอย่างตำราเป็นสำคัญ ที่วัดปากน้ำกำลังปรุงขึ้นอยู่นี้ เวลานี้มีพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ พระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ตั้ง ๑๕๐ กว่าแล้วนะ นี่แหละตัวจริงในพระพุทธศาสนา"

๓๗
ธชัคคสูตร

(การแพ้ชนะ)
๒๐ มิถุนายน ๒๔๙๗

นโม....
ภูตปุพฺพํ ภิกฺขเว เทวาสุรสงฺคาโม.....

"แพ้" และ "ชนะ" เป็นของคู่กัน แต่ใครๆ ก็หวังชนะ

ศึกสงครามใดๆ ในมนุษยโลก ต่างฝ่ายย่อมอยากชนะ ถ้าคิดว่าแพ้แน่ก็ไม่สู้ ถ้าคิดว่าสู้ก็ไม่ยอม แพ้ เช่น สงครามเกาหลี และอินโดจีน เมื่อชนะแล้วจะได้ความเป็นใหญ่ ชนะทุกประเทศก็เป็นเอก ในชมพูทวีป เรียกว่า ชนะเลิศ

"ทางพุทธศาสนามุ่งความชนะที่ยิ่งกว่านั้น" แม้ความแพ้จะล่อแหลมอยู่ พระภิกษุมุ่งชนะจึงได้สวมฟอร์มนี้เข้าสู้รบ หรืออุบาสก อุบาสิกาผู้มุ่งชนะ **ชนะที่สุดต้องชนะความชั่วทั้งหมดทั้งสิ้น จนกระทั่งดีที่สุดถึงพระอรหัตตัดกิเลส เป็นสมุจเฉทปหาน**

แม้เทวโลกก็ยังรบกัน ปรากฏในเรื่องสงครามเทวดาและอสูรในดาวดึงส์ ในพระบาลีว่า เมื่อทั้งสองทำสงครามกัน และพวกอสูรแพ้ท้าวสักกะ อสูรก็ลงไปตั้งพิภพอยู่ใต้เขาพระสุเมรุ ส่วนพระอินทร์ตั้งพิภพอยู่บนยอดเขาพระสุเมรุ เรียก **ดาวดึงส์** จากยอดถึงตีนเขาไกล ๘๔,๐๐๐ โยชน์ มีน้ำล้อมรอบเขาอยู่

เมื่อถึงฤดูดอกแคฝอยในพิภพของอสูรบาน แทนที่จะเป็นดอกปาริฉัตตชาติเหมือนในดาวดึงส์ พวกอสูรก็พากันตกใจ และระลึกได้ว่า เมื่อครั้งตนเมาสุราได้ถูกท้าวสักกะจับโยนลงมา ที่เกิดพิภพอสูรนี้ได้เพราะบุญของตน เมื่อรู้สึกแค้นใจก็ผุดขึ้นจากน้ำเหาะไปรบกับท้าวสักกะอีก

ท้าวสักกะจึงเรียกเทวดาทั้งหลายในดาวดึงส์มาและสั่งว่า ถ้าความกลัวหรือความหวาดสะดุ้งหรือความขนพองสยองเกล้าเกิดขึ้นแก่เทวดาที่อยู่ในสงคราม ให้แลดูชายธงของท้าวสักกะ ความกลัวนั้นจะหายไป ถ้าดูแล้วความกลัวยังไม่หายให้ดูชายธงของเทวราชปชาบดี เทวราชวรุณ และเทวราชอีสาน ตามลำดับ

แต่เมื่อดูชายธงของท่านทั้งสี่ ความกลัว ความหวาดสะดุ้ง ความขนพองสยองเกล้าบางทีก็หายไปบ้าง ไม่หายบ้าง

ทำไมเมื่อดูชายธงของท่านทั้งสี่ ความกลัวบางทีก็หายบ้างไม่หายบ้าง ?

พระพุทธเจ้าตรัสว่า **สกฺโก หิ ภิกฺขเว ฯ** ดูกรภิกษุทั้งหลาย ท้าวสักรินทรเทวราชผู้เป็นจอมของเทวดามีราคะ โทสะ โมหะ เป็นผู้ยังกลัว ยังหวาด ยังสะดุ้ง ยังหนีไปอยู่ เทวราชอีก ๓ ท่านก็เช่นกัน และว่าภิกษุทั้งหลาย เมื่อไปอยู่ป่า โคนไม้ เรือนว่างเปล่า พึงระลึกถึงตถาคต ความกลัวจะหายไป หากยังไม่หายให้ระลึกถึงพระธรรม และ พระสงฆ์ตามลำดับ

เมื่อระลึกถึง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ความกลัวหายไป เพราะ

ตถาคโต อรหํ ฯ ตถาคตเป็นผู้หมดกิเลส เป็นผู้ตรัสรู้แล้วเองโดยชอบ ปราศจากราคะ โทสะ โมหะ เป็นผู้ไม่กลัว เป็นผู้ไม่หวาด เป็นผู้ไม่สะดุ้ง เป็นผู้ไม่หนีไป เพราะท่านเป็นผู้หมดภัยแล้ว

นี้เป็นเครื่องมั่นใจของพุทธศาสนิกชนนักหนา

ท้าวสักรินทรเทวราช ปชาบดีเทวราช วรุณเทวราช อีสานเทวราช เป็นผู้ปกครองเทพเจ้าในดาวดึงส์เทวโลก เป็นที่มั่นใจของเทวดาชั้นดาวดึงส์ฉันใด **พระรัตนตรัยก็เป็นหลักของพุทธศาสนิกชน ภิกษุสามเณร อุบาสก อุบาสิกา ให้ระลึกถึง ทำให้ไม่หวาดกลัว และนำไปสู่ชัยชนะ ความสำเร็จสมหวังทุกประการ**

หยุดพาไปสู่ชัยชนะ

ทั้งคฤหัสถ์ และบรรพชิต ต้องทำจริง ด้วยการทำใจหยุดที่กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ที่หยุดมีแห่งเดียว จึงจะเอาตัวรอดและถึงเป้าหมายของพุทธศาสนา

ดวงธรรมนั้นเป็นที่เกิด ที่ดับ ที่หลับ ที่ตื่น

เมื่อมนุษย์จะเกิด ต้องเอาใจหยุดตรงดวงธรรมกลางตัวของพ่อ จะหลับก็ต้องเอาใจหยุดตรงนั้น ตื่นตรงนั้น เกิดและตายที่นั่น

ตัวอย่าง พระบรมศาสดาเปล่งวาจา “สมณะหยุดแล้ว ท่านไม่หยุด” ต่อองคุลีมาล “องคุลีมาล พอรู้นัยที่พระบรมศาสดาให้เช่นนี้ ก็หมดพยศร้าย มิจฉาทิฏฐิหาย กลายเป็นสัมมาทิฏฐิ เพราะฉะนั้น **อ้ายตัวหยุดนี่แหละหนา เลิกเป็นมิจฉาทิฏฐิกลับเป็นสัมมาทิฏฐิทีเดียว”**

“หยุด” จึงเป็นตัวถูก เมื่อใจหยุดถูกส่วน เข้ากลางกายมนุษย์ ผ่านดวงต่างๆ เข้าถึงกายมนุษย์ละเอียดที่เป็นกายฝัน จนถึงกายพระอรหัตละเอียด เสร็จกิจในพระพุทธศาสนาแล้ว

“เพราะอาศัยการรบศึกแค่นี้ ชนะสงครามแล้วในพุทธศาสนา พุทธศาสนิกชน ภิกษุ สามเณรชื่อว่า ชนะสงครามแล้ว อุบาสก อุบาสิกาถึงแค่นี้ได้ชื่อว่าชนะสงครามแล้ว.. คือ ความชั่ว ถ้าไปถึงธรรมกายขนาดนั้นละก็ ความชั่วเท่าปลายขน ปลายผมไม่ทำเสียแล้ว ขาดจากกาย วาจา ใจ ทีเดียว..”

“โลกชนะสงครามแล้วเขาได้รับความเบิกบานสำราญใจเพียงแค่ไหน ฝ่ายพุทธศาสนิกชน ภิกษุสามเณร อุบาสก อุบาสิกา ได้ชนะสงครามชั่ว หมดกิเลสเข้าไปเป็นชั้นๆ เช่นนี้แล้วจะเบิกบานสำราญใจสักแค่ไหน หาเปรียบไม่ได้ทีเดียว เลิศล้นพ้นประมาณเป็นสุขวิเศษไพศาล”

๓๘
โพชฌงคปริตร

(โพชฌงค์ ๗ ประการ)
๒๔ มิถุนายน ๒๔๙๗

นโม.....
ยโตหํ ภคินิ อริยาย ชาติยา.....

หลวงพ่อวัดปากน้ำ ยกพระบาลีที่แสดงไว้ในโพชฌงคปริตร เพื่อแสดงอำนาจแห่งความสัตย์ ดังต่อไปนี้

ยโตหํ ภคินิ อริยาย ชาติยา ชาโต ฯ

เป็นคำที่พระองคุลิมาลทรงแสดงไว้ เพื่อยกความสัตย์จริงของท่าน เรื่องโดยย่อมีว่า :

ครั้งหนึ่งพระองคุลิมาลไปพบหญิงปวดครรภ์ใกล้คลอด จึงได้เปล่งวาจา ดูกรน้องหญิงตั้งแต่เรา เกิดมาแล้วโดยชาติเป็นอริยะ ไม่มีใจแกล้งที่จะปลงสัตว์ที่มีชีวิต ด้วยความสัตย์อันนี้ ขอความสวัสดีจงมีแก่ท่าน ขอความสวัสดีจงมีแก่ครรภ์ของท่าน พอขาดคำหญิงนั้นก็คลอดบุตรพ้น จากทุกข์ภัย

พระองคุลิมาล ก่อนบวชในพระธรรมวินัย ท่านเคยกระทำบาปมาก ด้วยการฆ่ามนุษย์ถึง ๙๙๙ คน กระทั่งพระพุทธเจ้าเสด็จไปโปรด และพระองคุลิมาลหันกลับมาบวชได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ แม้บวชแล้วพอใครได้ยินข่าวว่าพระองคุลิมาลมาก็กลัว คราวหนึ่งหญิงท้องแก่ใกล้คลอดหนีไม่พ้น จึงร้องให้ พระองคุลิมาลช่วยแทน ท่านเป็นพระอรหันต์แล้วจึงได้ยกเอาความจริงที่ท่านเป็นอริยบุคคล ไม่มีความ แกล้งปลงสัตว์จากชีวิตเลย พอขาดคำของท่าน นางก็คลอดลูกทันที

นี้เป็นตัวอย่างการยกความสัตย์ที่ได้บรรลุพระอรหันต์

ความสัตย์ของหญิงแพศยา

หลวงพ่อวัดปากน้ำ ได้ยกตัวอย่างการใช้ความสัตย์ ดังนี้

ครั้งหนึ่งพระเจ้าแผ่นดินยกทัพไปพักอยู่ที่แม่น้ำใหญ่ ว่ายข้ามก็จะไม่พ้น จึงทรงดำริหาคนที่สามารถทำน้ำให้ไหลกลับ หญิงแพศยารับอาสา โดยอธิษฐานยกความสัตย์ที่ปฏิบัติต่อชายคนใด ให้คุ้มแก่ค่าของเงินตามที่แต่ละคนจ่ายมา ไม่ว่าชั้นสูง กลาง ต่ำ พอสิ้นคำอธิษฐานน้ำก็ไหลย้อนกลับ นางได้รับพระราชทานรางวัลเป็นอยู่อย่างสุขสบาย

"ติดขัดเข้าแล้ว อย่าเที่ยวใช้เรื่องเลอะๆ เหลวๆ บนผีบนเจ้า นั่นไม่ได้ยิน ไม่ได้ฟังธรรมของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์เลย"

"ถ้าว่ารู้จักหลักทางพระพุทธศาสนาแล้ว ต้องยกขึ้นพูดความสัตย์ ความจริง นั่นเป็นข้อสำคัญ ถ้าความบริสุทธิ์ของศีลมีอยู่ ก็ต้องยกความบริสุทธิ์นั่นแหละขึ้นพูด

หรือความบริสุทธิ์ของสมาธิมีอยู่ก็ยกความบริสุทธิ์ของสมาธิขึ้นพูด ขึ้นอธิษฐาน หรือแม้ว่าความจริงของปัญญามีอยู่ ก็ยกความจริงของปัญญานั้นขึ้นอธิษฐาน หรือความสัตย์ความจริง ความดีอันใดที่ทำไว้แน่นอนในใจของตัว ให้ยกเอาความดีอันนั้นแหละขึ้นอธิษฐานตั้งอกตั้งใจ บรรลุความติดขัดทุกสิ่งทุกประการ"

ในโพชฌงคปริตร พระบรมศาสดาทรงรับสั่งถึงโพชฌงค์ ๗ ประการ โดยกล่าวไว้เป็นบทต้น

โพชฌงค์ ๗ ประการ อันพระมุนีผู้เห็นธรรมได้กล่าวไว้ชอบแล้ว อันบุคคลเจริญธรรมให้มากแล้ว (กระทำให้มากขึ้น) ย่อมเป็นไปพร้อม **อภิญฺญาย** เพื่อความรู้ยิ่ง **นิพฺพานาย** เพื่อนิพพาน **โพธิยา** เพื่อ ความตรัสรู้ ด้วยความสัตย์นี้ ขอความสวัสดีจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

โพชฌงค์ ๗ ประการ ได้แก่

๑. สติสัมโพชฌงค์ เราต้องไม่เผลอสติ

"เอาสตินิ่งอยู่ที่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ตั้งสติตรงนั้นทำใจให้หยุด ไม่หยุดก็ไม่ยอม ทำให้หยุดไม่เผลอทีเดียว ทำจนกระทั่งใจหยุดได้ นี่เป็นตัวสติสัมโพชฌงค์แท้ๆ" ทำจนใจหยุดไม่เผลอจากที่ตั้งของดวงธรรมที่ศูนย์กลาง-กายเลย ทั้งนั่ง นอน ยืน เดิน จะตรัสรู้ก็เพราะมีสติอยู่ก่อน

๒. ธรรมวิจยสัมโพชฌงค์ เมื่อใจหยุดก็สอดส่องดูว่า ความดีความชั่ว เล็ดลอดเข้ามาอย่างไร ความดีความชั่วลอดเข้ามา ก็ทำใจให้หยุด ไม่กังวล ไม่ห่วงใย

๓. วิริยสัมโพชฌงค์ เพียรรักษาใจหยุดนั้นไว้ไม่ให้หาย ไม่ให้เคลื่อน ไม่เป็นไปตามความยินดียินร้าย อันเป็นอภิชฌา โทมนัส หมั่นหยุดไม่ให้อารมณ์นั้นเล็ดลอดเข้าไปในใจได้ **"เพราะฉะนั้นต้องมีความเพียรกล้ำกล้า รักษาไว้ให้หยุดท่าเดียว"**

๔. ปีติสัมโพชฌงค์ เมื่อใจหยุดเกิดความปีติ ปีติไม่เคลื่อนจากหยุดเลย หยุดนิ่งอยู่นั่น

๕. ปัสสัทธิสัมโพชฌงค์ ปัสสัทธิ แปลว่า ระงับซ้ำ หยุดในหยุดๆๆ ไม่มีถอย พอหยุดก็เข้ากลาง ของใจที่หยุด หยุดในหยุด หยุดในหยุด ซ้ำเรื่อยลงไป ให้แน่นหนาไม่คลาดเคลื่อน

๖. สมาธิสัมโพชฌงค์ มั่นคง อยู่ที่ใจหยุดไม่เป็นสอง

๗. อุเบกขาสัมโพชฌงค์ พอสมาธิหนักเข้าๆ หนึ่งเฉยไม่มีสองต่อไป

"นี่องค์คุณ ๗ ประการอยู่ทีเดียวนี่ อย่าให้เลอะเลือนไป ถ้าได้ขนาดนี้ ภาวิตา พหุลีกตา กระทำเป็นขึ้นแค่นี้กระทำให้มากขึ้น สํวตฺตนฺติ ย่อมเป็นไปพร้อม อภิญฺญาย เพื่อรู้ยิ่ง นิพฺพานาย เพื่อสงบระงับ โพธิยา เพื่อความตรัสรู้ ด้วยการกล่าวสัตย์ อันนี้แหละ ขอความสวัสดีจงมีแก่ท่านในทุกกาลทุกเมื่อ"

"รักษาโพชฌงค์เป็นแล้ว อธิษฐานใช้ได้ ทำอะไรใช้ได้ โรคภัยไข้เจ็บแก้ได้ ไม่ต้องไปสงสัยละ"

เมื่อมีความจริงแล้ว จะรักษาโรคภัยได้อย่างไร ?

พระพุทธเจ้าทรงยกตัวอย่างไว้ ดังนี้

ครั้งหนึ่ง พระพุทธเจ้าทรงทอดพระเนตรเห็นพระโมคคัลลานะ และพระกัสสปะอาพาธ ทรงแสดงโพชฌงค์ ๗ ท่านทั้งสองยินดีภาษิตของ พระผู้มีพระภาคเจ้า โรคก็หายไปด้วยอำนาจความกล่าวสัตย์นี้ ขอความสวัสดีจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

พระโลกนาถทรงแสดงโพชฌงค์ทั้ง ๗ แก่พระโมคคัลลานะ และพระกัสสปะให้ทำใจหยุดลงไว้ให้ นิ่ง เมื่อพระองค์ทรงแสดงแล้ว ท่านทั้งสองมีใจร่าเริง ความจริงอันนี้ทำให้โรคหายได้ แม้พระพุทธเจ้า พระโมคคัลลานะ และพระกัสสปะซึ่งเป็นผู้สำเร็จอรหันต์แล้ว ยังมีโรคมาเบียดเบียน แต่ก็ใช้โพชฌงค์กำจัดเสียไม่ต้องใช้ยา

วัดปากน้ำ ก็ใช้วิชชาบำบัดโรคเช่นนี้เหมือนกัน

แม้พระพุทธเจ้าเองก็ทรงอาพาธ และรักษาได้โดยโพชฌงค์

เอกทา ธมฺมราชาปิ ฯ

ครั้งหนึ่ง แม้พระธรรมราชาคือ พระพุทธเจ้า ผู้เป็นเจ้าของธรรม ทรงอาพาธ และรับสั่งให้พระจุนทเถระแสดงซึ่งโพชฌงค์นั้น พระองค์ทรงสดับด้วยความร่าเริงพระทัย อาการอาพาธก็หายไปโดยฐานะอันนั้น ด้วยอำนาจความสัตย์นี้ ขอความสวัสดีจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

ปหีนา เต จ อาพาธา ฯ

อาพาธทั้งหลายเหล่านั้นถึงซึ่งความดับไป ดุจกิเลสอันมรรคกำจัดไปดังนั้น ไม่เกิดขึ้นได้ ด้วยความสัตย์จริงอันนี้ ด้วยความกล่าวสัตย์อันนี้ ขอความสวัสดีจงบังเกิดมีแก่ท่านทุกเมื่อ

> "พระองคุลิมาลเถรเจ้า ท่านเป็นอริยบุคคลในพระพุทธศาสนา เป็นขีณาสพแล้ว ท่านใช้ความสัตย์จริงของท่านขึ้นอธิษฐาน บันดาลให้หญิงคลอดบุตรไม่ออกให้ออกได้ตามความปรารถนา ส่วนโพชฌงค์ทั้ง ๗ ประการ พระบรมศาสดาจารย์ทรงแสดงให้พระโมคคัลลานะ พระกัสสปะ กำลังอาพาธอยู่ก็หายโดยฉับพลัน แล้วส่วนพระองค์ท่านล่ะอาพาธขึ้น ทรงรับสั่งพระจุนทเถรแสดงโพชฌงค์นั้น อาพาธ ของพระองค์ก็หาย โดยฐานะอันสมควรทีเดียว
>
> นี่หลักอันนี้โพชฌงค์เป็น ตัวสำคัญ ประเสริฐเลิศกว่าโอสถใดๆ ในสากลโลกทั้งนั้น เหตุนี้ท่านผู้มีปัญญา เมื่อได้สดับมาในโพชฌงคปริตรนี้ จงมนสิการกำหนดไว้ในใจของตนทุกถ้วนหน้า"

๓๙
ปกิณกะ ๑

(การเคารพพระรัตนตรัย)
๑๘ กรกฎาคม ๒๔๙๗

นโม....
สกฺกตฺวา พุทฺธรตนํ.....

สกฺกตฺวา พุทฺธรตนํ ฯ กระทำความเคารพพุทธรัตนะ อันเป็นดังโอสถอันอุดมประเสริฐ เป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ฯลฯ

สกฺกตฺวา ธมฺมรตนํ ความเคารพพระสัทธรรมเป็นโอสถอันอุดมประเสริฐ เป็นเครื่องสงบระงับกระวนกระวายเสียได้ ฯลฯ

สกฺกตฺวา สงฺฆรตนํ ความเคารพพระสังฆรัตนะ เป็นโอสถอันอุดมประเสริฐ ควรเพื่อของอันบุคคลนำมาบูชา ฯลฯ

สามข้อนี้ เป็นหลักในพระพุทธศาสนา ถ้าเคารพไม่ถูก ปฏิบัติศาสนากี่สิบปีก็ไม่ได้เรื่อง จึงถือเป็นข้อต้นในการปฏิบัติพระพุทธศาสนา แม้พระสงฆ์ก็ต้องสวดมนต์นี้ทุกวัน

ขยายความโดยย่อ :

พุทธรัตนะ เป็นยาอันอุดม ทำความสงบรักษาโรคภัยไข้เจ็บได้หมด ทุกข์ทั้งสิ้นสงบไป ส่วนพระธรรมก็เช่นกัน เป็นเครื่องสงบระงับความกระวนกระวาย ถึงพระธรรมแล้วภัยสงบหมด พระสงฆ์เป็นยาอันประเสริฐ ควรเพื่อของอันบุคคลนำมาบูชา คือ ของประณีตทั้งหลายที่นำมาถวายและต้อนรับ

เมื่อเข้าถึงพระรัตนตรัยได้จริงๆ ย่อมระงับทุกข์ ระงับภัย ระงับโรค อันเป็นความปรารถนาของทุกคน ทั้งคนแก่ คนหนุ่มสาว เด็ก

เคารพต่อท่านได้ต้องเอาใจจรดตรงไหน ?

เคารพพุทธรัตนะ ให้เอาใจหยุดนิ่งที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ จนเข้าถึงพระธรรมกาย พระธรรมกาย คือ พุทธรัตนะ แต่จะเข้าถึงได้ต้องผ่านกายต่างๆ ตั้งแต่กายมนุษย์ละเอียด ที่เรียกว่า กายฝันเข้าไปเป็นลำดับจนถึงกายธรรม

เคารพธรรมรัตนะ ใจหยุดอยู่ตรงกลางดวงธรรมของกายธรรม ดวงธรรม คือ ธรรมรัตนะ ได้ชื่อว่าเคารพพุทธรัตนะ และธรรมรัตนะไปพร้อมๆ กัน

เคารพสังฆรัตนะ ใจหยุดเข้าไปในดวงธรรม เข้าถึงธรรมกายละเอียด คือ สังฆรัตนะ

การจะเข้าถึงได้ดังนี้ไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะต้องเข้าให้ถึงกายต่างๆ คนกิเลสหนา ใจหยาบ ไม่สนใจ ทำไม่เป็น จึงต้องตั้งใจ ให้บริสุทธิ์กาย วาจา ใจ ชั่วไม่มีปนเลย ทั้งนั่ง นอน ยืน เดิน ตรึกนึก

เสมอ จึงจะทำใจหยุดใจนิ่ง เข้าถึงธรรมกายไปเป็นชั้นๆ **เมื่อหยุดได้จึงเรียกว่า เคารพพระรัตนตรัย** เป็นลำดับ

"ทำใจหยุด นั่ง นอน เดิน ยืน ขี้ เยี่ยว ไม่รู้ให้หยุดบังคับให้หยุด ขี้ก็ช่าง เยี่ยวก็ช่าง นั่งก็ช่าง นอนก็ช่าง เดินก็ช่าง เวลาตื่นแล้วก็ตั้งกันเป๋งเชียวละ ถ้าไม่หยุดไม่ยอมกัน"

ดังเช่นที่ พระพุทธเจ้าตรัสกับองคุลิมาลว่า "สมณะหยุดแล้ว"

"คำว่าหยุดอันนี้ ตั้งแต่ต้นจนพระอรหัตทีเดียว หยุดอันเดียวนี่ หยุดในหยุด หยุดในหยุดนะ หยุดกลางของหยุดๆๆๆ ถ้าไม่หยุด ไม่ถูกศาสนาสักนิดหนึ่ง **ถ้าว่าหยุดเวลาไร ถูกศาสนาเวลานั้น ถูกพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ เวลานั้น"**

"คนอื่นเขาหยุดได้ ตัวหยุดไม่ได้ก็โทษตัวเอง โทษคนอื่นไม่ได้ ต้องว่าตัวเองโทษตัวเองทีเดียว ภิกษุสามเณรบางรูปอยากได้ธรรมเต็มที่ อุตส่าห์พยายาม ทำใจให้หยุดนิ่ง หยุดหนักเข้า บางทีมันไม่หยุด ทำไปเท่าไรๆ ก็ไม่หยุด บ่นแต่ไม่หยุดนั่นแหละ จนกระทั่งทำไม่เป็นเสียเลย บางท่านทำประเดี๋ยวเป็นเสียแล้ว เป็นเรื่องไปทีเดียว"

ตัวอย่าง หลวงพ่อวัดปากน้ำ เป็นอุปัชฌาย์บวชพระภิกษุ ให้นำปอยผมมาเป็นนิมิต โดยให้ดูกลางปอยผมที่โค้ง สักครู่ผมก็เปลี่ยนสี กลายเป็นดวงใสเท่าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ จนเข้าถึงธรรมกายได้

หยุดอย่างไร ?

ใจต้องนิ่งอยู่ที่เดียว ที่รอยหยุดของกลางดวงเท่าดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์ ที่เรียกดวงปฐมมรรค รอยใสนั้นเป็นกลางหยุด หยุดอยู่กลางนั่น กลางของกลาง ซ้าย ขวา หน้า หลัง ล่าง บน นอก ใน ไม่ไป กลางของกลางๆๆ ถูกส่วนเห็นดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ เข้ากายต่างๆ โดยผ่านทางดวงต่างๆ นี้ จนเข้าถึงธรรมกาย

เมื่อรู้จักตัวจริงอย่างนี้แล้ว เคารพให้ถูกย่อมได้อานิสงส์

เมื่อเข้าถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ก็ย่อมได้รสชาติแบบเดียวกัน คือ ดั่งได้โอสถ ลวกไข้ที่ กำลังขวักไขว่ให้สงบ สบายใจ เย็นฉ่ำ ความร้อนด้วยราคะ โทสะ โมหะ ด้วยเดชของพระธรรม โรคภัย ต่างๆ หายเป็นปลิดทิ้ง ด้วยอำนาจของพระสงฆ์ทำให้โรคสิ้นไป

เมื่อมนุษย์หรือเทวดาเข้าถึงพระพุทธ พระธรรมแล้ว ก็ย่อมได้รับอานิสงส์เช่นเดียวกัน จึงกล่าวว่า เป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่เทวดา และมนุษย์ทั้งหลาย

"พุทธศาสนาท่านบอกตรงๆ ไว้อย่างนี้ บัดนี้วัดปากน้ำสืบเอามาใช้แล้ว เป็นธรรมกาย ๑๕๐ กว่า รสชาติเขารู้กันแล้ว เขาพูดกันได้เป็นเสียงเดียวกัน รสชาติเป็นเสียงเดียวกัน ให้ทำเป็นอย่างนี้นะ"

"ถ้าทำเป็นอย่างเขาแล้วละก็ ก็เข้าถึงพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ ถูกส่วนเข้าดังนี้ละก็ พระพุทธเจ้าอยู่ที่ไหนก็พูดได้นะ อยู่นิพพานก็ไปได้ พระพุทธเจ้าอยู่ที่ไหนไปได้หมด หรือจะอาราธนามาที่นี่ก็ได้ เดี๋ยวนี้ก็ได้ทีเดียว"

๔๐
สัจจกิริยาคาถา

(ที่พึ่งอันประเสริฐ)
๒๓ กรกฎาคม ๒๔๙๗

นโม.....
นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ.....

ถ้าเป็นคนจริง คือ มีหลักที่จริง ก็เป็นคนมีแก่นสาร แก่หรือเด็กอย่างมีแก่นสาร และความจริง นี้เป็นบารมีของพระพุทธเจ้า ที่สั่งสมอบรมมาทุกพระองค์

หลักที่จริงนั้นเป็นอย่างไร ?

นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ ฯ ที่พึ่งอื่นของเราไม่มี
พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งอันประเสริฐของเรา ฯ

พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งของเรา

คนทั่วไปมักคิดว่าเงินทองเป็นที่พึ่ง การได้แต่งงานมีลูกไว้พึ่งพา หรือหญิงหวังพึ่งสามี แต่ความจริงตัวเราเองต้องรักความบริสุทธิ์ เหมือนรักษาผ้าขาว ไม่รักษาก็ชื่อว่าไม่รักตัวเอง ตัวนี้แหละเป็นทางไปสู่ที่พึ่ง พระพุทธองค์จึงทรงรับสั่งว่า **อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ** ตนนี่แหละเป็นเกาะ ตนนี่แหละเป็นที่พึ่ง ของตัว บริสุทธิ์หรือไม่บริสุทธิ์เป็นของเฉพาะตัว บุคคลอื่นทำบุคคลอื่นให้บริสุทธิ์ไม่ได้ และทรงรับสั่ง ต่อไปว่า **ธรรมนั่นแหละเป็นเกาะ ธรรมนั่นแหละเป็นที่พึ่ง สิ่งอื่นไม่ใช่**

ในสัจจกิริยาคาถา ท่านยกพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งอันประเสริฐ

เราจะเอาใจจรดไว้ที่ไหนจึงจะถึงพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ ?

พระพุทธเจ้า	ไม่ได้อยู่ที่	พระประธานในโบสถ์ เจ้าชายสิทธัตถะ หรือ ตัวผู้รู้เอง
พระธรรม	ไม่ได้อยู่ที่	ตู้ใบลาน ธัมมจักกัปปวัตนสูตร ที่ทำถูกทำจริงในตัวผู้รู้
พระสงฆ์	ไม่ได้อยู่ที่	ปัญจวัคคีย์ พระยส พระสาวกทั้งหลาย

พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ เป็นเนมิตกนาม ตัวพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ นั้นแหละเป็นตัวจริง เป็นต้นกำเนิดให้บังเกิด พุทฺโธ ธมฺโม สงฺโฆ

พุทธรัตนะยืมให้บังเกิด ไปตรัสรู้ธรรมทั้งสี่ (อริยสัจ ๔) เกิดสงฆ์เป็นเนมิตกนามเกิดขึ้นกับพระองค์เป็น พุทฺโธ

พระธรรมรัตนะ ได้รักษาผู้ปฏิบัติไม่ให้ตกไปในที่ชั่ว เกิดสงฆ์ที่เป็นเนมิตกนาม เรียก ธมฺโม

สังฆรัตนะ รักษาธรรมที่ทำให้เป็นพระพุทธเจ้าไว้ไม่ให้หายไป ธรรมอันพระสงฆ์ทรงไว้เป็นเนมิตกนาม เรียก สงฺโฆ

ทางไปถึงรัตนตรัย มีอยู่ในกายมนุษย์ จรดที่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นมนุษย์ก็จะถูกทาง แล้วใจหยุดเข้าไปอีกผ่านดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายต่างๆ ทั้ง ๑๘ กาย

- เมื่อเห็นธรรมกายหยาบ นั่นแหละ "พุทโธ"
- ดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายหยาบ เป็น "ธัมโม"
- สังฆรัตนะ คือ ธรรมกายละเอียด เป็น "สังโฆ"
- เมื่อใจหยุดที่ดวงธรรมธรรมกายละเอียด ก็เข้าไปเรื่อยๆ จนถึงธรรมกายอรหัตละเอียด

เป็นผังของพระพุทธเจ้าที่อบรมสั่งสอนกันมา ถามได้ ค้นดูได้ทั้งหมด สวรรค์ นรก รูปพรหม อรูปพรหม นิพพาน "ไปพูดกันได้ ถามอะไรกันได้ ไปทำอะไรกันได้ รู้เรื่องหมดตลอดจนกระทั่งไปถึงรูปพรหม ๑๖ ชั้น อรูปพรหม ๔ ชั้น ไปตลอดนิพพานไปตลอด พระพุทธเจ้าไปอยู่ในนิพพานที่ไหน ไปพบกันหมด ไปพูดกันได้ ถามกันได้ทั้งนั้น"

ความจริงนี้จึงเป็นหลักใจ ไว้เคารพ ให้เป็นคนมีหลักฐาน เพราะคนไม่มีศาสนาจะไม่มีที่พึ่ง ไม่มีหลักใจไว้แก้ไขตัวเอง แม้พระพุทธเจ้า พระอรหันต์ ก็มีหลักพระทัย ท่านเอาใจจรด ติดแน่นดวงธรรม อรหัต ไม่ได้หาที่อื่น แต่มีในตัวเอง

"เมื่อรู้จักความจริงดังนี้แล้ว พระพุทธเจ้าท่านได้สำเร็จตัดกิเลสเป็นสมุจเฉทปหาน ท่านรู้ว่าท่าน เป็นศาสดาจารย์เอกในโลก ในกามภพ รูปภพ อรูปภพ ไม่มีใครล้ำท่านทีเดียว ไม่มีใครถึงท่านทีเดียว มารพรหมอยู่ใต้บังคับใต้อำนาจหมด"

"นักปราชญ์ทุกๆ ประเทศเขากล่าวกันว่า คนที่ชั่วร้ายนะไม่สำคัญนัก พอแก้ได้ เขาอิดหนาระอาใจและเกลียดคนไม่มีศาสนานี่แหละ ไม่มีที่จรดของใจ"

"พระพุทธเจ้าท่านได้เป็นศาสดาเอกในโลก ต้องมีหลักพระทัย หลักใจเหมือนกัน... เมื่อท่านพบ หลักใจเป็นหลักฐาน ท่านก็แนะนำสรรพสัตว์ทั้งหลายให้มีหลักใจ ไม่ใช่มีเองนะ ไม่ใช่ไปหาเองหรอก มีเองเมื่อถึงพระอรหัต เอาใจจรดติดแน่นที่ดวงธรรมที่ทำให้เป็นพระอรหัตทีเดียว ไม่ขยับเขยื้อน"

ท่านยกเป็นตำรับตำราว่า

เย จ อตีตา ฯ พระพุทธเจ้าทั้งสิ้นล้วนเคารพสัทธรรม

"เคารพสัทธรรมนั้นเป็นอย่างไร ใจนั้นก็ตั้งอยู่กลางดวงธรรมนั้น ไม่เขยื้อนทีเดียว ตั้งตายตัว ตั้งแน่นหนา ตั้งติดทีเดียว และตำรับตำราอ้างว่า อินฺทขีลูปโม แน่หนาเหมือนเสาเขื่อนที่ปักไว้หน้าผา ลมพัดไปจากทิศทั้ง ๔ ไม่เคลื่อนเลย อีกนัยหนึ่ง ปพฺพตูปโม เหมือนภูเขาที่ตั้งอยู่โดยปกติธรรมดา ลมจะพัดมาจากทิศทั้ง ๔ จะให้ภูเขาเขยื้อนไม่ได้เลย"

พระพุทธเจ้า มีอยู่ ๖ จำพวก คือ

๑. สัพพัญญูพระพุทธเจ้า
๒. ปัจเจกพุทธเจ้า
๓. สาวกพุทธเจ้า
๔. สุตพุทธเจ้า
๕. พหุสุตตพุทธเจ้า
๖. อนุพุทธเจ้า

"เป็นธรรมกายแล้วเป็นพระพุทธเจ้าทั้งนั้น เป็นอนุพุทธเจ้า"

เมื่อประสงค์ความเป็นใหญ่ ให้ระลึกถึงคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า คือ เคารพสัทธรรมตั้ง อยู่ในพระธรรม ด่าก็ไม่โกรธ ไม่อิจฉาใคร ย่อมเป็นใหญ่เป็นประธานคนได้ เหมือนพระพุทธเจ้า ที่ใครว่าท่านก็ไม่กระเทือนเลย

วิธีเคารพสัทธรรม

- ตั้งมั่นอยู่ในศีล ตามฐานะของตน เป็นอายุพระศาสนา
- ตั้งมั่นในกลางดวงสัทธรรม กลางกายมนุษย์อย่างไม่คลอนแคลน แม้ยังไม่เข้าถึง ก็ถือว่ามาถูกทาง

เคารพสัทธรรมแล้วดีอย่างไร ?

"ถ้าว่าใครเคารพสัทธรรมละก็ ไม่ต้องหาข้าว ไม่ต้องหาข้าวสารนะ ไม่ต้องเที่ยวขอเขานะ ไปนั่งอยู่คนเดียวในป่า เขาก็ต้องเลี้ยง เขาก็ต้องเอาข้าวไปเลี้ยง เอาอาหารไปเลี้ยง เอาผ้าให้นุ่งห่ม อย่าไปทุกข์ร้อนไปเลย ให้มั่นอยู่ในสัทธรรมเข้าเถิด"

"อยากจะได้สัทธรรมจะเอาใจไปจรดตรงไหนเล่า จุดศูนย์กลางของกายมนุษย์ใสบริสุทธิ์เท่าฟองไข่แดงของไก่ นิ่งอยู่กลางนั่นแหละให้เห็นดวงให้ได้ ถ้าไม่เห็นก็จรดอยู่กลางดวงนั่นแหละ อย่าไปจรดที่อื่น จะตัดหัวขั้วแห้งก็ไม่จรดที่อื่น จะตัดหัวขั้วแห้ง เขาบอกว่าโน่นแน่เจ็บไข้เต็มทีจะตายแล้ว หมอที่โน้นแน่ดีนัก ยิ้มเฉยใจปักอยู่ที่ธรรมนั่น ปวดแข้งปวดขาจัด ปักเข้าไป ร้อยโอยๆ ก็ช่าง เขาบอกว่าโน้นแน่ะ ผู้เป่าเก่งอยู่ที่โน่นดีนัก ยิ้มเฉย ยิ้มแฉ่ง เอาใจปักอยู่ที่ธรรมนั้นแหละ ใครๆ ไม่ช่วยก็ปวดตายไปเถิด ไม่ได้เคลื่อนไปจากธรรม"

"จ้าวผีมันจะดีกว่ามนุษย์อย่างไร มนุษย์ดีกว่าจ้าวผีเป็นก่ายเป็นกอง ถ้า ว่ามีฤทธิ์มีเดชก็มีเหมือนผีซิ มนุษย์ก็มีฤทธิ์เดชส่วนมนุษย์เหมือนกัน ข้าก็มี ฤทธิ์ส่วนนั้นในธรรมรัตนะเหมือนกัน ข้าไม่ง่อนแง่น คลอนแคลน ไม่ตามใครละ"

- พระหรือคนชนิดนี้ ได้ชื่อว่า **"เคารพสัทธรรมแท้ๆ"**

๔๑
สังวรคาถา

(ความสำรวมระวัง)
๓๐ กรกฎาคม ๒๔๙๗

นโม.....
สุภานุปสฺสึ วิหรนฺตํ.....

บุคคลมีความสำรวมระวัง ย่อมประพฤติดีได้ จนถึงขั้นบรรลุมรรคผลนิพพานทีเดียว พระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงทรงตักเตือนบุคคลทั้งหลายว่า

ถ้าแม้ว่าปราศจากความสำรวมระวังแล้ว จะไปสู่มรรคผลนิพพานไม่ได้ ต้องเวียนว่ายตายเกิดอยู่ใน ๓ ภพ (กามภพ รูปภพ อรูปภพ) และพ้นจากวัฏฏะทั้งสามไม่ได้ (วิปากวัฏฏ์ กรรมวัฏฏ์ กิเลสวัฏฏ์)

ดังพระบาลี **สุภานุปสฺสึ วิหรนฺตํ อินฺทริเยสุ อสํวุตํ ฯ**
แปลได้ความโดยย่อว่า

มารย่อมรังควานบุคคลนั้นได้ คือ ผู้ไม่สำรวมในอินทรีย์ ผู้เห็นตามซึ่งอารมณ์อันงาม
ไม่รู้จักประมาณในการบริโภค
จมอยู่ด้วยอาการอันบัณฑิตพึงเกลียด
มีความเพียรเลวทราม

ผู้สำรวมไม่ได้เป็นอย่างไร ?

คือ ผู้ที่เห็นตามอารมณ์ที่งามอยู่ ชอบใจในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ที่เรียกว่า**โผฏฐัพพะ** เป็นอารมณ์ที่เกิดกับใจ ทำให้เกิดความเพลิดเพลินในเรื่องอารมณ์ที่ชอบใจนั้นๆ เรื่อยไป ไม่อยากทิ้ง ไม่อยากห่างไป เหมือนนกกระเรียนตกเปือกตมเพลินอยู่ในสัมผัสนั้น ทิ้งสัมผัสไม่ได้ในโผฏฐัพพะ ได้ชื่อว่าสำรวมไม่ได้ ได้แก่

๑. อินฺทฺริเยสุ อสํวุตํ

ไม่ระวังอินทรีย์ทั้ง ๖ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ อันเป็นตัวศีลสำคัญของพระภิกษุสามเณร

๒. โภชนมฺหิ อมตฺตญฺญุํ

ไม่รู้จักประมาณในโภชนาหาร คือ ไม่ประมาณการใช้สอย หาเงินเท่าไรก็หมด บริโภคไม่ประมาณ ถึงกับต้องกู้หนี้ยืมสิน บริโภคจนเจ็บป่วยถึงแก่ชีวิต เป็นต้น

๓. จมอยู่ด้วยอาการอันบัณฑิตพึงเกลียด ได้แก่

๓.๑ คนเกียจคร้าน (กุสีตํ) เพราะปราศจากศรัทธาในพระรัตนตรัย “คนไม่มีศรัทธา มาอยู่วัดอยู่วาก็นอนอืด อยู่บ้านก็นอนอืด ไม่มีศรัทธาไม่เชื่อมั่นเข้าไปในพระรัตนตรัย”

๓.๒ คนมีความเพียรเลว (หีนวีริยํ) คือ ทำแต่ความชั่วด้วยกาย วาจา ใจ ถึงจะเพียรไป ก็มีแต่ให้โทษ "ในจำพวกเหล่านี้ ได้ชื่อว่าไม่พ้น มารย่อมรังควานได้ เป็นลูกมือของพญามาร มารจะต้องการอย่างไร ก็ได้สมความปรารถนาของมารทุกสิ่งทุกประการ จะให้ครองเรือนเสียตลอดชาติ ไม่ขยันจำศีลภาวนา ก็ต้องเป็นไปตามอำนาจของมาร จะให้ไปดูมหรสพต่างๆ ตามใจมาร บังคับ ให้เป็นไปตามอัธยาศัยของมารแท้ๆ"

ตามบาลี : **วาโต รุกฺขํว ทุพฺพลนฺติ ฯ**

เหมือนลมเมื่อพัดมาแต่เล็กน้อยเท่านั้น ต้นไม้ที่ใกล้จะทลายอยู่แล้ว ไปกระทบลมเข้าจากทิศทั้ง ๔ แต่อย่างใดอย่างหนึ่ง ก็โค่นล้มลงไปง่ายๆ เพราะมันใกล้จะล้มอยู่แล้วนั้น

ถ้าว่าสำรวมได้เสียแล้วก็เป็นคนดี ภิกษุก็เป็นภิกษุดี สามเณรก็เป็นสามเณรดี อุบาสก ก็เป็นอุบาสกดี อุบาสิกาก็เป็นอุบาสิกาดี เพราะความสำรวมเสียได้

ดังพระบาลี **อสุภานุปสฺสึ วิหรนฺตํ อินฺทฺริเยสุ สุสํวุตํ ฯ**

แปลได้ความโดยย่อว่า

มารย่อมรังควานบุคคลนั้นไม่ได้เพราะสำรวม
เพราะเห็นตามอารมณ์อันไม่งามอยู่
สำรวมแล้วในอินทรีย์ทั้งหลาย
รู้จักประมาณในโภชนะเครื่องใช้สอยกิน
มีศรัทธา ปรารภความเพียร
นั่นแหละมารรังควานไม่ได้
เหมือนลมซึ่งจะพัดภูเขาอันล้วนแล้วด้วยหิน
ให้สะเทือนไม่ได้ ฉันนั้น

ผู้สำรวมได้เป็นอย่างไร ?

คือผู้เห็นตามอารมณ์ว่าไม่งามอยู่ทั้งรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส คือ เห็นว่าไม่งาม มีเกิดมีดับ ตัวไม่มีจริง รูปงามไม่มี เสียงไพเราะไม่มี รส กลิ่นหอม สัมผัสนั้นล้วนเป็นของหลอกลวง จึงสำรวมด้วย : -

๑. สำรวมในอินทรีย์ทั้ง ๖

คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ สำรวมได้หมดยังประโยชน์ให้สำเร็จหนักขึ้น ถ้าสำรวมไม่ได้ก็ให้โทษ

๒. รู้จักประมาณการใช้สอยปัจจัย ๔

๒.๑ อาหาร ในครั้งพุทธกาลและหลังพุทธกาล บางท่านจะตั้งใจสำรวมเรื่องอาหารมากถึง กับใช้เครื่องตวงอาหารบ้างก็กำหนดด้วยอาหาร เช่น ข้าวสาร ข้าวสุก ให้บริโภคพอในเขตที่สำรวมของตน บางท่านใช้ประมาณท้องอิ่มจึงหยุด หรือหย่อนอิ่ม แล้วดื่มน้ำตาม ให้ท้องไม่เฟ้อ ประสงค์ให้ธาตุย่อยง่าย

สิ่งใดให้โทษแก่ร่างกายก็งด ถ้าให้คุณก็รับแต่พออิ่ม ตามสะดวกแก่ร่างกายอย่างสำรวม แล้วแต่ธาตุธรรมของตน เช่น คนแก่ชอบมะระ แต่เด็กบอกว่าขม

๒.๒ รู้จักกระเหม็ดกระแหม่ผ้าสำหรับใช้สอย มิฉะนั้นจะต้องเป็นหนี้เป็นบ่าวเขาทีเดียว

๒.๓ เสนาสนะ ที่นั่งนอน บ้านเรือน เมื่อทรุดโทรมต้องซ่อมแซม ที่ไหนถูกน้ำไม่ได้ต้องระวัง เป็นต้น

๒.๔ ยารักษาโรค ใช้ให้ถูกต้อง และถูกเวลาในยามป่วยเท่านั้น

๓. มีความศรัทธา

เชื่อมั่นว่าพระรัตนตรัยมีอยู่จริงคือ

- จักรักษาพระรัตนตรัยให้อยู่ในใจมั่น ให้ผ่องใสจนสุดทางพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ ทั้งนั่ง นอน ยืน เดิน เห็นตลอด
- เชื่อว่าทำดีได้ดี ตายแล้วไปเกิดตามที่ประกอบเหตุไว้

๔. ปรารภความเพียรอยู่เนืองนิตย์

เมื่อรักษาศีล ก็ให้บริสุทธิ์ไม่คลาดเคลื่อน ทำสมาธิยิ่งๆ ขึ้นจนถึงปัญญา เพียรต่ำลงมาก็ได้แก่ เลี้ยงชีพชอบ แก้ไขใจให้ถูกตามคำสอนพระพุทธองค์ ได้ชื่อว่า **ผู้ปรารภความเพียร**

เมื่อทำได้ขนาดนี้ มารย่อมรังควานเขาไม่ได้ เพราะเขาเป็นผู้ตั้งอยู่ในความมั่นคง เป็นเชื้อสายของพระสมณโคดม เป็นเชื้อสายของพระพุทธศาสนาทีเดียว เป็นลูกศิษย์ของพระพุทธเจ้า ไม่ใช่ลูกศิษย์ของพญามาร เมื่อสำรวมได้เช่นนี้ ย่อมหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวง สมาทานอยู่ในศีลของตน อย่าให้คลาดเคลื่อน

จะสำรวมระวังอย่างไร ?

- วิธีสำรวมศีล ใจต้องอยู่ที่ศูนย์กลางกายที่ดวงธรรมใส ที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ เป็นที่เกิดของศีล เมื่อเอาใจหยุดตรงนั้นได้ ก็ถูกความสำรวม

พอตากระทบรูป	แปลบมาที่ใจ	ที่ใจหยุด	สั่งว่า	ไม่เอา	นี้เป็นพิษแก่ข้า
พอเสียงกระทบหู	แปลบมาที่ใจ	ที่ใจหยุด	สั่งว่า	ไม่ได้	ไปรักเข้าก็เป็นอภิชฌา เพ่งแล้วเป็น โทมนัส
พอกลิ่นกระทบจมูก	แปลบมาที่ใจ	ที่ใจหยุด	สั่งว่า	ไม่ได้	ถ้าไปติดเข้าเป็นวิสภาคข้าศึกต่อเรา
พอรสกระทบลิ้น	แปลบมาที่ใจ	ที่ใจหยุด	สั่งว่า	ไม่ได้	เดี๋ยวความดีใจ เสียใจ ประทุษร้ายเรา
พอสัมผัสกระทบกาย	แปลบมาที่ใจ	ที่ใจหยุด	สั่งว่า	ไม่ได้	สิ่งนี้ยุ่งไม่ได้ เดี๋ยวเสียภูมินักปราชญ์ จะเป็นใจพาล

- ถ้าใจหยุด สิ่งที่มากระทบมารวมกันก็เข้ามาไม่ได้ ถ้าปล่อยให้เลยเข้ามา เป็นขาดความสำรวม เป็นโทษ อภิชฌาเขาบังคับใจ เดี๋ยวดีใจ เสียใจ ที่เสียใจญาติตาย จนฆ่าตัวตายตามก็เพราะเหตุนี้

- การไม่สำรวม ยังเป็นเหตุของการฆ่า ทำร้ายกัน

ยกตัวอย่าง : พระดาบสอยู่ในป่า เกิดอยากได้รสอาหาร ออกไปหาอาหาร ได้แกงเหี้ยของชาวบ้านมา รู้สึกติดใจในรสชาติ พอรู้ว่าเป็นแกงอะไร จึงคิดฆ่าเหี้ยโพธิสัตว์ที่ปฏิบัติตน เพียงเพราะอยากกิน เกิดจากไม่สำรวมในรส

"ไอ้ที่ฆ่าฟันกันตายอยู่โครมๆ นี่แหละ ฆ่าตัวเองตายบ้าง ฆ่าคนอื่นตายบ้าง ฟันแทงกันตายบ้าง เกิดรบรากันนะ ติดรสทั้งนั้นนะ ไม่ติดรสก็ติดสัมผัส ไม่ติดสัมผัสก็ติดรูป ไม่ติดรูปก็ติดเสียง ไม่ติดเสียงก็ติดกลิ่น ไม่ติดกลิ่นก็ติดรส นี่แหละติดเหล่านี้ทั้งนั้น ที่ฆ่ากันตายร้ายนักทีเดียว ถ้าสำรวมไม่ได้ ร้ายนักทุกสิ่งทุกอย่างล่ะ เป็นภัยนักทีเดียว"

"นี่ธรรมารมณ์ที่เกิดกับใจ ก็นอนนิ่งอยู่ในมุ้ง คืนยันรุ่งไม่หลับไม่นอน ก็คิดถึงรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสที่ผ่านไปแล้วบ้าง ที่ในปัจจุบันบ้าง ที่จะมาข้างหน้าบ้าง... ไม่ให้ความยินดีเข้าไปประทุษร้าย ใจหยุดนิ่งเสีย หยุดนั้นแหละถูกต้องร่องรอยความ ประสงค์พระพุทธศาสนา"

สรุป : กระทำสละปล่อยอารมณ์หมดทีเดียว

ได้สมาธิแล้วใจหยุดนิ่ง

เมื่อจิตไม่เกาะเกี่ยวกับอารมณ์ ก็ได้ **"สมาธิ"**

นิ่งหนักเข้าไปทุกที ก็ได้ **"เอกัคคตาจิต"**

"นี่ต้องสำรวมอย่างนี้นะ จึงจะถูกต้องความประสงค์ใจดำของพระพุทธศาสนา สำรวมได้เช่นนี้จะเอาตัวรอดได้ เข้าถึงซึ่งสมาธิ เมื่อเข้าถึงซึ่งสมาธิ ปัญญาวิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ เป็นลำดับไป ก็จะได้บรรลุมรรคผล สมมาดปรารถนา"

๔๒
ติลักขณาทิคาถา ๓

(ความไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ไม่ใช่ตัว)
๑ สิงหาคม ๒๔๙๗

นโม.....
สพฺเพ สงฺขารา อนิจฺจาติ.....

ธรรมนี้เป็นธรรมชั้นสูง เป็นไปในทางปัญญา ไม่ใช่ศีลหรือสมาธิ เพราะแสดงความจริง คือ ความไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ไม่ใช่ตัว เพื่อหนทางอันบริสุทธิ์ของพระอริยบุคคล

๑. สพฺเพ สงฺขารา อนิจฺจาติ ฯ

สังขารทั้งปวงไม่เที่ยง
เมื่อใดบุคคลเห็นตามปัญญาว่าไม่เที่ยง
เมื่อนั้นก็จะเบื่อหน่ายในทุกข์
นี้หนทางหมดจดวิเศษข้อหนึ่ง

สังขารมีอะไรบ้าง ?

๑. ปุญญาภิสังขาร (สังขารที่บุญตกแต่ง) ได้แก่ มนุษย์แสนโกฏิจักรวาล อนันตจักรวาล กายทิพย์ในสวรรค์ ๖ ชั้น รูปพรหม ๑๖ อรูปพรหม ๔

๒. อปุญญาภิสังขาร (สังขารที่บาปตกแต่ง) ได้แก่ อบายภูมิ ๔ เปรต อสุรกาย เดียรัจฉาน สัตว์นรก ๔๕๖ ขุม

๓. อเนญชาภิสังขาร (สังขารที่ไม่หวั่นไหว) อรูปสัตว์ อสัญญีสัตว์ ที่เป็นสังขารที่ไม่หวั่นไหวด้วยโลกธรรม บุญบาปตกแต่งไม่ได้ชั่วคราวหนึ่ง

ผู้ที่เป็นวิปัสสนาคามินีจึงเห็นว่า :

สังขารทั้งสามล้วนไม่เที่ยง แปรผันเป็นปกติ คือ มีเกิดขึ้น มีแก่และแตกสลาย เมื่อเห็นเช่นนี้ ใจของเราก็สลดไม่อยากเกี่ยวข้องกับสังขาร เมื่อใจไม่เกาะติด ใจก็ว่างจากสังขาร ใจว่างนั้นแหละเป็นหนทางบริสุทธิ์หมดจด เป็นทางไปของพระอริยบุคคล

๒. สพฺเพ สงฺขารา ทุกฺขาติ ฯ สังขารทั้งปวงเป็นทุกข์ ฯ

เมื่อสังขารมีเกิดเป็นเบื้องต้น มีแก่เป็นท่ามกลาง มีตายเป็นอวสาน ล้วนเป็นทุกข์ทั้งสิ้น เทวดาหรือมนุษย์ ไม่มีใครสุขจริง สุขชั่วคราวแล้วทุกข์อีก เมื่อเห็นจริงเช่นนี้ก็ไม่ติดด้วยสังขาร รู้เห็นจริงเช่นนี้ ก็เป็นทางไปของพระพุทธเจ้า

สังขารที่เป็นไปในภพ ๓ คือ กามภพ รูปภพ อรูปภพ หรือ เป็นไปในวัฏฏะทั้ง ๓ คือ กรรมวัฏฏ์ กิเลสวัฏฏ์ วิปากวัฏฏ์ เมื่อเป็นสังขารแล้ว จะได้เป็นสุขเป็นไม่มี ย่อมเป็นทุกข์ทั้งสิ้น

"ก็เทวดาเขาว่าเป็นสุขอย่างไรเล่า เป็นสุขหลอกๆ ไม่ใช่สุขจริงๆ สุขหลอก-ลวงเหมือนสุขมนุษย์อย่างนี้แหละ ยิ้มแย้มแจ่มใส หัวเราะร่าเริงบันเทิงใจ ประเดี๋ยวหน้าดำคร่ำเครียด เสียอกเสีย ใจกันวุ่นวายแล้ว แตกกายทำลายนี้แล้ว เจ็บปวดขึ้นแล้ว ตึงตังเกิดขึ้น รบทัพจับศึกตายกันสิ้นแล้ว เป็นทุกข์กันจ้าละหวั่นแล้ว เหตุนี้ไม่เที่ยงอย่างนี้ ยักเยื้องแปรผันอยู่อย่างนี้แล้ว ก็เป็นทุกข์จริงๆ"

๓. สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตาติ ฯ ธรรมทั้งหลายไม่ใช่ตัว

เมื่อใดบุคคลเห็นตามปัญญาว่า ธรรมทั้งหลายไม่ใช่ตัว จึงจะละได้จริง
สังขารมีที่ไหน ธรรมก็อยู่ที่นั่น ดังนั้น ธรรมจึงอยู่ในกายมนุษย์ทุกคน

ธรรมเป็นอย่างไร ?

เป็นดวงใส มนุษย์ได้มาด้วยความบริสุทธิ์กาย วาจา ใจ พอแตกกายทำลายขันธ์ก็ได้ดวงธรรมสำหรับเกิดเป็นมนุษย์ ในกายมนุษย์ยังมีกายต่างๆ ซ้อนลงไปอีก ทุกกายล้วนมีธรรมที่ทำให้เป็นกายนั้นเช่นกัน

กายมนุษย์ประกอบด้วย **เบญจขันธ์** คือรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ล้วนเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา

ส่วนธรรมที่ทำให้เบญจขันธ์บังเกิดหรืออาศัยอยู่ได้ ก็ไม่ใช่ตัว เพราะดวงธรรมทั้งหลายที่ทำให้เป็นกายต่างๆ ๘ กาย เป็นที่อาศัยของตัว จึงเป็นอนัตตา คือไม่ใช่ตัว เช่น

ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ไม่ใช่ตัว เป็นที่อาศัยของกายมนุษย์ละเอียด

ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละเอียด ไม่ใช่ตัว เป็นที่อาศัยของกายทิพย์ กายทิพย์ก็ประกอบด้วยเบญจขันธ์ จนกระทั่งถึงกายอรูปพรหมละเอียด

"สูงขึ้นไปกว่านี้เข้าถึงกายธรรมกายธรรมนั่นแหละเป็นนิจจัง สุขัง ดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายก็เป็นอัตตา ส่วนดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายแปดกายเบื้องต้นเป็นอนัตตา ไม่ใช่ตัว จะเป็นอัตตาไม่ได้ เพราะยังเป็นสมมติอยู่"

เข้าถึงกายธรรมจึงจะเป็นตัวจริงๆ

ตั้งแต่กายธรรมไป ๑๐ กาย ยกเป็น นิจจัง สุขัง ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายธรรมก็เป็นอัตตา คือเป็นตัว

กายธรรมก็มีขันธ์ แต่เป็น **"ธรรมขันธ์ โดยวิมุติ"** ไม่สมมุติ ตามชั้นไปเรื่อยๆ เมื่อถึงกายธรรมพระอรหัต ก็เป็นนิจจัง สุขัง อัตตาแท้ๆ หมดทั้งก้อน เป็นวิมุตติที่เด็ดขาดหมดจากสังโยชน์เบื้องต่ำเบื้องสูง เพราะเป็น **"วิราคธาตุวิราคธรรม"** คือ ธรรมทั้งก้อน

นี้แหละเป็นทางไปพระนิพพาน

ตนเป็นที่พึ่งของตน

ตน คือ กายมนุษย์ เป็น"ตนโดยสมมุติ" ส่วนธรรมกายทั้งสิบกายเป็น "ตนโดยวิมุตติ"

ธรรม คือ ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ และกายต่างๆ

กายมนุษย์และกายอื่นๆ ล้วนมีตนมีธรรม อาศัยธรรมนี้เข้าไปในกายต่างๆ จนถึงกายธรรม อันเป็นที่พึ่งสูงสุด พระองค์จึงตรัสว่า **"ตนนั้นแหละเป็นที่พึ่ง" "ธรรมนั่นแหละเป็นเกาะ"**

เมื่อเข้าไปถึงกายต่างๆ กายนั้นก็คือตน ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายนั้น ก็คือ ธรรม ๘ กาย แรกที่ ยังเป็นกายในภพเป็นตนโดยสมมุติ ธรรมจึงเป็นสมมุติเหมือนกัน แต่เมื่อเข้าถึงกายธรรม ตน และธรรมก็เป็นโดยวิมุตติ ไม่ใช่สมมุติ จนกระทั่งเข้าถึงพระอรหัต นี้เป็นที่พึ่ง จะพึ่งสิ่งอื่นนอกจากตน ที่ทำให้เป็นตนนี้ไม่ได้

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงตรัสว่า

อปฺปกา เต ฯ ชนเหล่าใดมีปกติไปถึงฝั่ง คือ พระนิพพาน ชนเหล่านั้นมีประมาณน้อย เพราะต้องเข้าถึงธรรมกายนี้ก่อนจึงจะไปได้ ถ้าถึงพระอรหัตก็ไปนิพพาน ไม่ต้องกลับมาอีกเลย นอกนั้นมักเลาะชายฝั่งข้างภพนี้ **"เหมือนวัดปากน้ำ มีธรรมกายกันตั้ง ๑๕๐ กว่า ไปนิพพานได้ทั้งนั้น ไปแล้วกลับ ไปแล้ว กลับมา มีน้อยนักที่มีปกติไปสู่นิพพาน มีน้อยนัก"**

ผู้ปฏิบัติตามธรรมที่พระตถาคตตรัสไว้ดีแล้ว จึงจะเดินไปตามทางมรรคผล ศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ ซึ่งเป็นเอกายนมรรค ล่วงเสียซึ่งวัฏฏะ อันเป็นที่ตั้งแห่งมัจจุ ที่บุคคลข้ามได้ยากจากการเกิด แก่ เจ็บ ตาย

เมื่อเข้าใจหลักนี้ก็ให้แน่ใจว่า **วัฏฏะ เป็นที่ตั้งของมัจจุ คือ ตัวกิเลส** ถ้าเราไม่พ้นกิเลส ตราบนั้นก็ต้องเวียนว่ายตายเกิดใน กามภพ รูปภพ อรูปภพ ไม่รู้จบ หากพลาดพลั้งกิเลสบังคับให้เป็นไป ก็ต้องได้รับทุกข์ทรมานในอบายภูมิ ๔

ให้เราเห็นว่า สังขารทั้งปวงไม่เที่ยง สังขารทั้งปวงเป็นทุกข์ ธรรมทั้งหลายไม่ใช่ตัว แล้วเข้าถึง ตัว คือธรรมกายให้ได้ **ธรรมกาย เป็นนิจจัง สุขัง อัตตา**

๔๓
ติลักขณาทิคาถา ๔

(ธรรมขาวธรรมดำ)
๗ สิงหาคม ๒๔๙๗

นโม.....
กณฺหํ ธมฺมํ วิปฺปหาย.....

บัณฑิตพึงละธรรมดำ ยังธรรมขาวให้เจริญ จะปฏิบัติให้ถูกต้อง ต้องขัดกาย วาจา ใจ ออกเป็นชั้นๆ

ฝ่ายธรรมดำ	ฝ่ายธรรมขาว
กายมนุษย์ และ กายมนุษย์ละเอียด มีอภิชฌา พยาบาท มิจฉาทิฏฐิ	ทาน เมตตา สัมมาทิฏฐิ
กายทิพย์ ทั้งหยาบและละเอียด มีโลภะ โทสะ โมหะ	ไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่หลง
กายรูปพรหมทั้งหยาบและละเอียด มีราคะ โทสะ โมหะ	ไม่กำหนัด ไม่ขัดเคือง ไม่หลงงมงาย
กายอรูปพรหมทั้งหยาบและละอียด มีกามราคานุสัย ปฏิฆานุสัย อวิชชานุสัย	ปฐมมรรค มรรคจิต มรรคปัญญา

อีกนัยหนึ่งของธรรมขาวธรรมดำ

ซีกธรรมขาว เห็นดวงใสดุจกระจกคันฉ่อง คือ ดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ เห็นกายมนุษย์ละเอียด เข้ากลาง ๖ ดวง จนเข้าถึง กายต่างๆ ถึงกายอรหัตละเอียด

"ถ้าไม่เห็นดังนี้ อยู่ใน**ซีกธรรมดำ** เป็นธรรมของพญามาร เป็นบ่าวของ พญามารไป เขาบังคับใช้สอยเหมือนเด็กๆ เล็กๆ เหมือนทาสกรรมกร ไปอยู่ใน กำมือของมาร"

โอกา อโนกมาคมฺม ฯ เมื่อมีธรรมขาวเช่นนี้แล้ว อาศัยนิพพาน ไม่มีอาลัย ยินดีได้ด้วยยาก ในพระนิพพานอันสงัด ฯ

ธรรมนี้เป็นเรื่องลึกซึ้ง ยากแก่การฟังการเทศน์ ต้องรู้จัก **"อายตนะ"** เสียก่อน

"โลกายตนะ" คือ อายตนะของโลก ดึงดูดรูป รส กลิ่น เสียง สัมผัสที่ชอบใจให้เราติดอยู่กับมัน ไม่หลุดเลย ทั้งหญิงชาย ภิกษุสามเณร อุบาสกอุบาสิกา ได้แก่

๑. อายตนะโลกันต์ ถ้าสัตว์โลกมีธรรมดำล้วน ไม่มีขาวเจือปนเลย แตกกายทำลายขันธ์ โลกันต์มีแรงมากก็ดึงดูดไป อยู่ต่ำกว่าภพ ๓ ลงไป ๓ เท่าภพสาม นับเวลาครบกำหนดที่ติดอยู่ในโลกันต์ไม่ได้

๒. อายตนะอเวจี ตกนรกอเวจีเมื่อทำกรรมหนัก เรียกว่า "อนันตริยกรรม" ต่อไปนี้ ปิตุฆาต มาตุฆาต ฆ่าพระอรหันต์ ทำพระโลหิตพระพุทธเจ้าให้ห้อขึ้น ยุยงสงฆ์แตกแยก

๓. อายตนะนรก มี ๔๕๖ ขุม เป็น

มหานรก ๘ ขุม

บริวารนรก เรียก อุสสทนรก ๑๒๘ ขุม

บริวารรอบนอก คือ ยมโลกนรก ๓๒๐ ขุม

๔. อายตนะของสัตว์เดรัจฉาน ถ้าทำชั่วด้วยกาย วาจา ใจ หย่อนลงมา แตกกายทำลายขันธ์ ก็ถูกดึงดูด ไปเกิดในท้องสัตว์เดรัจฉาน แต่มีกายละเอียดข้างในเป็นมนุษย์

๕. อายตนะของเปรต อสุรกาย ทำชั่วหย่อนมาเป็นเปรต มีไฟไหม้ตัว ทำชั่วหย่อนกว่านี้เป็นอสุรกาย

๖. อายตนะของมนุษย์ บริสุทธิ์ด้วย กาย วาจา ใจ อายตนะดึงดูดไปติดอยู่ขั้วมดลูก เกิดเป็นมนุษย์

๗. อายตนะสวรรค์ ๖ ชั้น อายตนะทิพย์ดึงดูดไปกำเนิดในกายทิพย์ ชั้นกามภพมี ๑๑ คือ มนุษย์ ๑ สวรรค์ ๖ อบายภูมิ ๔

๘. อายตนะรูปภพ เพราะได้ปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน แล้วฌานนั้นไม่เสื่อม เป็นแผ่นใส เส้นผ่าศูนย์กลาง ๒ วา หนา ๑ คืบ เป็นแผ่นกลมเป็นวงเวียนแต่ไม่กลมรอบตัว

๙. อายตนะอรูปภพ เมื่อได้อรูปฌาน ๔ ไม่เสื่อม แตกขันธ์แล้ว อรูปภพดึงดูดไป แต่ยังออกจาก ภพ๓ ไม่ได้ ถ้าจะให้พ้นจากอายตนะเหล่านี้ ต้องไปนิพพาน

๑๐. อายตนะนิพพาน

พระพุทธเจ้าตรัสว่า **"ดูกรภิกษุทั้งหลาย อายตนะ คือ นิพพานมีอยู่"**

เมื่อทำถูกส่วนของนิพพาน อายตนนิพพานก็ดึงดูดไปสู่นิพพาน เป็นอายตนะภายใน ไม่ใช่ภายนอก คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ

ทำถูกส่วนเข้านิพพานอย่างไร ?

การเข้าซีกขาวฝ่ายเดียว ขาวจนใสหนักเข้าไม่มีดำเจือปนแม้เท่าปลายผม ก็จะได้ดวงธรรม ในกลางธรรมกายอรหัต วัดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒๐ วา กลมรอบตัว แตกกายทำลายขันธ์อายตนนิพพานดึงดูดไป

โอกา ฯ เมื่อมีธรรมขาวเช่นนั้น อาศัยนิพพาน ไม่มีอาลัย จากอาลัย อาศัยนิพพาน

ท่านจึงได้สอนให้ถอนอาลัย **ถ้าถอนอาลัยไม่ได้ก็ไปนิพพานไม่ได้** อาลัยในรูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส ถอนไม่ออกจากการตั้งบ้านเรือน

เราเกิดมาก็ติดอยู่กับสิ่งต่างๆ ทั้งครอบครัว เงินทอง เหมือนนกกระเรียนที่เพลิดเพลิน ว่ายน้ำ อยู่ในเปือกตมไม่ยอมขึ้น ทั้งๆ ที่ทุกอย่างไม่ใช่ของเรา เป็นสำหรับภพ ๓ ที่เราเพียงมาใช้ชั่วคราว แม้ใน สวรรค์ทั้ง ๖ ชั้น ก็เป็นของภพทิพย์ไม่ใช่ของเรา เมื่อเห็นความจริงเช่นนี้ก็ไม่ติดอาลัย มุ่งไปนิพพาน

วิเวเก ยตฺถ ทูรมํ ฯ ยินดีได้ยากในนิพพานอันสงัดใด

การปล่อยอาลัยไม่ใช่ของง่าย จึงทำให้ไม่อาจยินดีในนิพพานได้ ถ้ายังมีอาลัย อายตนนิพพานก็ดึงดูดไปไม่ได้ เพราะอายตนะโลกดึงดูดเอาไว้

ยินดีเฉพาะในนิพพานเมื่อละกาม

พระพุทธเจ้าตรัสว่า "หมู่สัตว์เนิ่นช้าอยู่ด้วยเบญจธรรมทั้ง ๕ คือ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ที่เป็นตัว **พัสดุกาม**" ส่วนความยินดีในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสที่ชอบใจ เรียก **กิเลสกาม**

เมื่อละกิเลสกาม และพัสดุกามได้ก็ไม่มีกังวล ปรารถนาเฉพาะพระนิพพาน

เมื่อชำระตนผ่องแผ้วจากกิเลส ไม่มีธรรมดำ มีแต่ธรรมขาว ก็รู้เห็นตามความเป็นจริง เมื่อรู้เห็น ตามความเป็นจริง จึงไม่ยึดมั่น สละปล่อยเบญจขันธ์ ๕ ย่อมเป็นผู้ไม่มีอาสวะ มีความโพลงดับสนิทใน โลก อายตนะนิพพานดึงดูดไปทีเดียว

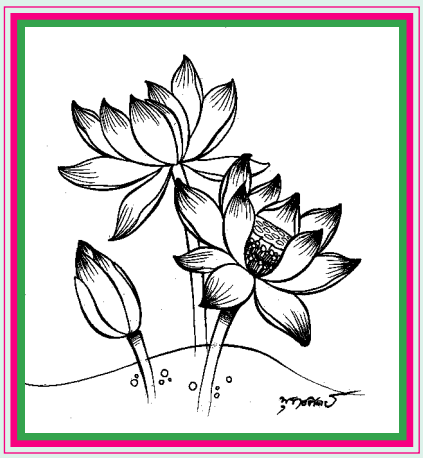

๔๔
สุขที่สัตว์ปรารถนาจะพึงได้

(สละสุขน้อยสู่สุขมาก)
๑๙ กันยายน ๒๔๙๗

นโม.....
มตฺตาสุขปริจฺจาคา.....

มนุษย์ทั้งหลายแม้สัตว์เดียรัจฉาน ล้วนแสวงหาความสุข หลีกเลี่ยงจากทุกข์ แต่ผู้แสวงหาเป็นเท่านั้นจึงจะพบสุขยิ่งใหญ่ไพศาล สุขอันนี้ พระบรมศาสดาทรงรับสั่งด้วยพระองค์เอง เพื่อให้สัตว์แสวงหาสุขยิ่งขึ้นไป โดยละสุขเล็กน้อยเสีย

มตฺตาสุขปริจฺจาคา ฯ ถ้าบุคคลพึงเห็นสุขอันไพบูลย์เพราะละสุขอันน้อยเสีย หรือเพราะละสุขพอประมาณเสีย ผู้มีปัญญาเมื่อเห็นสุขอันไพบูลย์ ก็พึงละสุขพอประมาณเสีย

สุขเล็กน้อย กับ **สุขไพบูลย์** จึงเป็นใจความในพระคาถานี้

ความสุขมีเป็นลำดับขั้น ตั้งแต่

- สุขเล็กน้อยของมนุษย์
- สุขเทวดา ๖ ชั้น (สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ สุขกว่าชั้นจาตุมหาราชิกา)
- พรหม ๑๖ ชั้น (พรหมปุโรหิตา สุขกว่าพรหมปาริสัชชา)
- อรูปพรหม ๔ ชั้น (วิญญานัญจายตนฌาน สุขกว่าอากาสานัญจายตนฌาน)
- นิพพาน (ในนิพพานก็ยังมีสุขละเอียดเป็นชั้นๆ เข้าไปอีก)

ละสุขอันน้อยเป็นอย่างไร ?

สุขอันน้อย คือ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ที่ชอบใจทั้งหมด มีอยู่ชั่วขณะหนึ่ง ก็ต้องแตกกาย ทำลายขันธ์ ตกเป็นของคนอื่นต่อไป

ยินดีในรูป เช่น ยินดีในรูปสมบัติตนเอง ทั้งเงินทองข้าวของ วิญญาณกทรัพย์ อวิญญาณกทรัพย์

ยินดีในเสียง เช่น เสียงยกย่อง สรรเสริญ ที่เป็นโลกธรรม ทำให้เพลินอยู่ในโลก เป็นทุกข์

ยินดีในกลิ่น เช่น กลิ่นหอมเครื่องปรุง

ยินดีในรส เช่น รสชาติอาหาร

ยินดีในสัมผัส เช่น การถูกตัว

๕ อย่างนี้ ทำให้สัตว์จมอยู่ในวัฏฏสงสาร ต้องติดอยู่ในภพ ๓

เมื่อละสุขน้อยทั้ง ๕ คือ รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส ได้แล้ว ก็ต้องละสุขที่สูงขึ้นเป็นลำดับไป คือ

- ละของมนุษย์แล้ว ต้องไปติดอยู่ในสวรรค์ชั้นจาตุมหาราชิกา เป็นรูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส ที่เป็นของทิพย์

- เมื่อละของทิพย์ของสวรรค์ชั้นจาตุมหาราชิกาได้ ได้ไปชั้นดาวดึงส์จนถึงปรนิมมิตวสวัตดี ก็ติดอีก

- เมื่อสละได้ จากการทำศีลมั่นคงขึ้น เข้าฌานทั้ง ๔ คือ ปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน แตกกายไปบังเกิดในพรหม ๑๖ สุขเป็นกัปป์ๆ

- ละความสุขยิ่งๆ ขึ้นจากรูปภพ ไปอรูปภพ ๔ สุขที่ยังติดในกาม แม้ไปถึงรูปพรหม ก็ยังถือว่าสุขน้อย เข้าถึงธรรมกายเป็นลำดับไป ยิ่งใหญ่ ไพศาล นับประมาณไม่ได้

- แต่ถ้าต้องการสุขอันไพบูลย์มากกว่านี้ ต้องไม่ติดสุขในอรูปภพและไปนิพพาน นั่นแหละ คือ **"สุขอันไพบูลย์"** สุขอื่นสู้ไม่ได้

วิธีละสุขในมนุษย์

ด้วย **"บุญ"** คือ ความบริสุทธิ์ สำเร็จด้วย ทาน ศีล ภาวนา

๑. ทาน การให้ทาน

ส่งเราไปถึงสุขอันยิ่งใหญ่ไพศาล หากเกิดเป็นคนจน จะทำความดีย่อมลำบาก เพราะห่วงเรื่องการประกอบการงาน

> "ท่านยืนยันตามตำรับตำราว่า มนุษย์จะได้รับความสุขในมนุษยโลกก็เพราะอาศัยการให้ทานกัน ด้วยเหตุนี้พระโพธิสัตว์เจ้าสร้างบารมีมาเกิดในมนุษยโลกก็ย่อมให้ทานในเบื้องหน้า ท่านเป็นผู้เก็บหอมรอมริบ สนับสนุนอุปถัมภ์ค้ำชูบริวารของท่านไม่แพ้ฝ่ายใด ท่านอุปถัมภ์ค้ำชูตลอด เพราะท่านเป็นผู้มีสมบัติยิ่งใหญ่ไพศาล"

เมื่อสมบัติบริบูรณ์ อันเกิดจากการให้ทาน ศีล และ ภาวนา ก็ดีตามไปด้วย

"ทาน" เป็นเหตุให้เกิดใน "สวรรค์ ๖ ชั้น" เป็นลำดับไป

๒. ศีล เป็นเหตุให้เกิดใน "พรหม ๑๖" เป็นลำดับไป

๓. ภาวนา เป็นเหตุบรรลุถึงขั้นนิพพาน

ฉลาดในการทำทาน ศีล ภาวนา ก็ได้สุขตามส่วน ตามอายุของภพนั้นๆ ไป

> "เมื่อรู้จักหลักนี้ก็ค่อยๆ เดินเป็นลำดับขั้นไป ตั้งต้นแต่กายมนุษย์ นี่วัดปากน้ำทำกันอยู่แล้ว ทำอยู่แล้วถึงนิพพานมากมายแล้ว ไม่ต้องเข้าใจเป็นอย่างอื่นไป ตั้งหน้าตั้งตาทำทีเดียว"

ด้วยการทำใจให้หยุด เมื่อถึงเวลาให้ทาน เราก็ให้ทานตามกาลตามสมัย ให้ศีลบริสุทธิ์ไว้ แล้วก็เจริญภาวนาเสมออย่าให้คลาดเคลื่อนเพื่อทำใจให้หยุด พอใจหยุดเท่านั้น เข้าถึงทางไปของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ **ใจหยุดนั่นแหละ จะพบพระบรมศาสดา**

สมกับบาลีว่า **"นตฺถิ สนฺติปรํ สุขํ"** สุขอื่นนอกจากหยุดนิ่งไม่มี

"ผู้เทศน์ได้สั่งสอนกันแล้วให้หยุดอย่างนี้ หยุดไม่ถอยกลับ ๒๓ ปี ๒ เดือนเศษแล้ว หยุดในหยุด ไม่ถอยหลังกลับกันเลย ได้พบแล้วสุขอันไพศาลเหลือประมาณมากมายเล่าไม่ถูกพูดไม่ออก บอกไม่ได้ทีเดียว... ภิกษุ สามเณร อุบาสก **เมื่อต้องการความสุขแล้วก็ต้องทำใจให้หยุดนั่นแหละเป็นตัวสุข เป็นตัวสุขแท้ๆ สิ่งอื่นสุขไม่เท่าทั้งนั้น"**

หยุดที่กลางดวงธรรมของกายมนุษย์ พอหยุดได้แล้วก็จะพบความสุขแท้ๆ พอใจหยุดได้ก็เป็นสุขทางภาวนา บรรลุปฐมมรรค ดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ

ละสุขกายมนุษย์ละเอียด เข้าถึงกายทิพย์หยาบ... ถึงกายธรรมพระอรหัตละเอียด ละได้ เข้าถึง กายธรรมพระอรหัตละเอียดๆๆๆๆๆ ต่อไปอีกนับไม่ถ้วน เดินนิพพาน สุขถึงขนาดนี้

"ถ้าเมื่อมาเจอกายมนุษย์แล้ว มาสุขกับกายมนุษย์ มัวงมอยู่แต่รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส นั้นแหละ มันก็ได้เท่านั้นจนแก่ตาย เอาดีไม่ได้เลย สุขแค่นั้นเอง นี่มันสุขน้อยอย่างนี้ เพียงนิดเดียวเพราะอะไร เพราะรู้ไม่เท่าทันตัวเอง ไม่ฉลาดรู้ไม่เท่า ทันตัวเอง ไม่ได้ฟังธรรมของพระพุทธเจ้า ไม่ได้ฝึกฝนใจในทางพระพุทธเจ้าพระอรหันต์"

ติดในภพทั้งสามเรียกว่า ติดสุขน้อย ไม่ใช่สุขใหญ่ ต้องเข้าถึงพระธรรมกายให้ได้ จะได้ **"รู้จักของจริง ไม่เสียทีที่พ่อแม่อาบน้ำป้อนข้าวมา อุ้มท้องมาไม่หนักเปล่า"**

๔๕
สติปัฏฐานสูตร

๓ ตุลาคม ๒๔๙๗

นโม.....
อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาเย.....

วาระพระบาลี แห่งมหาสติปัฏฐานสูตร เป็น**ธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกาย** หรือ เครื่องตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ ดังความว่า

กาเย กายานุปสฺสี ฯ	เห็นกายในกายเนืองๆ อยู่ มีความเพียรเป็นเครื่องเผากิเลสให้เร่าร้อน รู้สึกตัวพร้อมอยู่เสมอ มีสติไม่เผลอ พึงกำจัดความดีใจเสียใจในโลกเสียให้พินาศ
เวทนาสุ ฯ	เห็นเวทนาในเวทนาเนืองๆ พึงกำจัดอภิชฌา โทมนัสในโลกเสีย
จิตฺเต ฯ	เห็นจิตในจิตเนืองๆ
ธมฺเมสุ ฯ	เห็นธรรมในธรรมเนืองๆ

๑. เห็นกายในกาย

เช่น กายมนุษย์ละเอียดซ้อนในกายมนุษย์ กายมนุษย์เมื่อนอนหลับฝันไป เพราะกายในกายนั้น มีกายอื่นอีก เรียก "กายมนุษย์ละเอียด" หน้าตาเหมือนมนุษย์คนที่นอนหลับ เป็นกายในกาย ที่ "เห็น" ได้นั้นอาศัยตามนุษย์ละเอียด (ยังมีกายอื่นเป็นชั้นๆ ไป)

> "กายมนุษย์นี่แหละ เวลานอนหลับฝันไปก็ได้ พอฝันออกไปอีกกายหนึ่ง เขาเรียกว่า กายมนุษย์ละเอียด นี่รู้จักกันทุกคนเชียวกายนี้ เพราะเคยนอนฝันทุกคน รูปพรรณสัณฐานเป็นอย่างไร เป็นเหมือนมนุษย์คนนี้แหละ คนที่ฝันนี่แหละ นุ่งห่ม อย่างไร อากัปกิริยาเป็นอย่างไร สูงต่ำอย่างไร ข้าวของเป็นอย่างไร ก็ปรากฏเป็น อย่างนั้น"

๒. เห็นเวทนาในเวทนา

กายในกายนั้นก็มีสุข ทุกข์ ไม่สุข ไม่ทุกข์ ดีใจ เสียใจ เช่น มนุษย์คนนี้ เห็นเวทนาเป็นดวงเต็มส่วนเท่าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ หรือโตได้เล็กได้ เวลาสุขก็ดวงใส ทุกข์ก็ดวงขุ่น ไม่สุขไม่ทุกข์ก็ดวงปานกลาง เป็นทุกข์ในทุกข์ของมนุษย์ หรือสุขในสุขของมนุษย์ จึงเรียกเวทนาในเวทนา

๓. เห็นจิตในจิต

ดวงจิตของมนุษย์นี้เท่าดวงตาดำข้างนอก อยู่ในเบาะน้ำเลี้ยงหัวใจ ตำรากล่าวไว้ต่างๆ ว่า "เนื้อหัวใจเป็นที่อยู่" "ใจเป็นปกติ" "ใจเป็นภวังคจิต" "จิตเป็นดังว่าน้ำ" "จิตนั้นแหละเป็นภวังคจิต" เวลาตกภวังค์แล้วใสเหมือนกับน้ำที่ใส

จิตในจิต หมายถึง **จิตของกายในกาย** ถ้าเป็นดวงจิตของกายมนุษย์ละเอียดก็อยู่ในกายมนุษย์ละเอียด ซ้อนอยู่ข้างใน

๔. เห็นธรรมในธรรม

คือ เห็นดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ มีอยู่ในศูนย์กลางกายมนุษย์ ใสบริสุทธิ์ เห็นดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายต่างๆ เป็นชั้นๆ เข้าไป "เห็นอย่างหนึ่ง รู้อย่างหนึ่งนะ ไม่ใช่เอารู้กับเห็นมาปนกันไม่ได้"

กายมนุษย์รู้เพียงกาย เวทนา จิต ธรรมของตัว รู้แค่ว่า ตัวเองคิด รู้สึกอย่างไร ให้มีความดีไม่มีความชั่ว แต่นั่นเป็นเพียงความรู้ หาใช่ความเห็น

ถ้าเห็นเช่นนี้ ให้ทำความเพียรให้กล้ำกล้า แม้เนื้อเลือด กระดูก หนัง แห้งเหือดไป **ใจต้องจรดอยู่ที่ตั้งของใจ ดูในกาย เวทนา จิต ธรรมนั้น ไม่คลาดเคลื่อน** ทั้งนั่ง นอน ยืน เดิน ก็ฝันได้ และ**ไม่เผลอสติ หายไปก็จรดใหม่** ดูเวลาใดก็เห็นเวลานั้น "ถ้าได้ใหม่ๆ เป็นใหม่ๆ เผลอไม่ได้ เผลอเป็นหายทีเดียว"

พระพุทธศาสนาเป็นความจริง เพราะกายมนุษย์แค่รู้มาไม่ได้เห็น แต่กายในกายนั้นเห็นตามปรากฏ ยังมีฝันในฝัน นั้นคือ การผ่านกายละเอียดเข้าไปในกายทิพย์ เวทนา จิต ธรรมก็เห็นเข้าไปอย่างเดียวกันในกลางกายทิพย์

จากกายมนุษย์ละเอียด "เข้าไปอีกชั้นหนึ่ง กายในกายนั้น เขาเรียกว่า ฝันในฝัน" เห็นกายทิพย์ กายที่สาม "เห็นกายในกายที่สามเข้าไปแล้ว ไม่ใช่ที่สองแล้ว เวทนาก็แบบเดียวกัน เห็นอย่างเดียว กัน เวทนาตั้งอยู่ตรงไหน จะว่าเวทนาตั้งอยู่ตรงไหน อยู่กลางกาย กายที่ฝันในฝันนั่นแหละ กายที่สาม นั่นแหละอยู่กลางกายนั่นแหละเวทนาในเวทนา จิตในจิตก็อยู่ในกลางเวทนานั่นแหละ ธรรมในธรรม ก็อยู่กลางจิตนั่นแหละ ธรรมในธรรมไม่ใช่อยู่ที่ไหนหรอก"

จึงเข้าต่อไปถึงกายที่ ๔ กายทิพย์ละเอียด ฝันในฝันเข้าไปอีก เห็นกาย เวทนา จิต ธรรมแบบเดียวกัน เรื่อยไปจนถึงกายรูปพรหม กายรูปพรหมละเอียด กายอรูปพรหม กายอรูปพรหมละเอียด กายธรรม กายธรรมละเอียด กายโสดา กายโสดาละเอียด กายพระสกทาคา พระสกทาคาละเอียด พระอนาคา พระอนาคาละเอียด กายพระอรหัต กายพระอรหัตละเอียด ฝันออกไปเป็นพระอรหัตละเอียดๆๆๆ ต่อไปนับอสงไขยไม่ถ้วน

> "ฝันออกไปอย่างนี้แหละ หมดกายพระอรหัต มีกายพระพุทธเจ้าก็ได้ กายในกายๆๆๆๆ มันอย่างนี้แหละ ผู้เทศน์นี้ได้ทำวิชชานี้ ๒๓ ปี ออกพรรษานี้ก็ ๓ เดือนเต็มล่ะ ยังไม่หมดกายละเอียดเหล่านี้เลย พระพุทธเจ้าองค์เก่าที่เข้านิโรธก็ยังไม่รู้ เพราะท่านยังไปไม่ถึงที่สุด" ต่อเมื่อไปถึงที่สุดกายตัวจึงฉลาดเต็มที่ แม้เป็นพระพุทธเจ้า เข้านิพพานแล้ว ก็ต้องตรวจกายเช่นนี้ ว่าที่สุดอยู่ที่ไหน

เมื่อรู้ความจริงเช่นนี้ ให้เอาใจจรดให้ถึงกายที่สุดของตัวให้ได้ เพราะ**ถ้ายังไม่ถึงที่สุดของตัว พญามารเขาจะต้องบังคับบัญชา ให้เป็นบ่าวเป็นทาสเขา** ให้ทำอะไรก็ได้ ให้ด่า ให้ตี ให้ชก ให้ฆ่าฟัน ให้เลวทรามต่ำช้า เป็นคนจนอนาถา ติดขัดทุกสิ่งทุกอย่าง

> "มีครอบครัวแล้วได้อะไรบ้าง ได้ลูกคนหนึ่ง แล้วเอามาทำไมละ เอามาเลี้ยง ๑๐ คน เอาไว้เลี้ยงอย่างไรก็เลี้ยงไป บ่นโอ้กแล้ว เอ้าได้ห้าสิบคน เอ้า! เอาไว้

เพียงเท่านี้ เอ้า! เปะปะไปซี อยากได้ลูกอีกไหมละ **ไม่จริง เหลว โกงตัวเอง...ไม่เข้าไปค้นกายของตัวให้ถึงที่สุด** เป็นมนุษย์กับเขาทั้งที เพราะเชื่อกิเลส เหลวไหลเหล่านี้แหละ จึงได้เลอะเลือน

จะครองเรือนไปสัก กี่ร้อยปี ก็ครองไปเถิด มันงานของคนอื่นเขาทั้งนั้น เรื่องของพญามารทั้งนั้น ไม่ใช่งานของตัว ไปทำงานให้พญามารเขา ทั้งวันทั้งคืน"

ให้นึกไว้ในใจว่า ต่อไปนี้เราจะต้องเข้าให้ถึงกายที่สุดของเราให้ได้ เดินในไส้ เห็น จำ คิด รู้ให้สุดหยาบสุดละเอียด คือ เดินในกลางดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณ-ทัสสนะ ซึ่งเป็นทางเดินของพระอรหันต์ จนนับอสงไขยไม่ถ้วน ไม่มีถอยกลับ

๔๖
มหาสติปัฏฐานสูตร

๑๐ ตุลาคม ๒๔๙๗

นโม.....
กถญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ จิตฺเต.....

หลวงพ่อวัดปากน้ำ เทศน์เรื่องมหาสติปัฏฐานสูตร ในหมวดปฏินิเทศทวาร ได้แก่ สติปัฏฐานสี่ ประกอบด้วย กาย เวทนา จิต ธรรม

กาเย กายานุปสฺสี ฯ เห็นกายในกายเนืองๆ
เวทนาสุ เวทนานุปสฺสี ฯ เห็นเวทนาในเวทนาเนืองๆ
จิตฺเต จิตฺตานุปสฺสี ฯ เห็นจิตในจิตเนืองๆ
ธมฺเมสุ ธมฺมานุปสฺสี ฯ เห็นธรรมในธรรมเนืองๆ

- เห็นกายมนุษย์ละเอียด อยู่ในกลางกายมนุษย์ เรียก **เห็นกายในกาย**

- เห็นดวงกลมใสกลางกายมนุษย์ละเอียด ก็เห็นว่า สุข ทุกข์ ไม่สุขไม่ทุกข์ คือ เวทนาของกายมนุษย์ละเอียดข้างใน กายละเอียดเป็นผู้เห็นกายนั้นว่าสุขหรือไม่ เรียก **เห็นเวทนาในเวทนา**

- มั่นอยู่กลางดวงจิตมนุษย์หยาบ จึงเข้าถึงกายมนุษย์ละเอียด เห็นดวงจิตของกายมนุษย์ละเอียด จิตเป็นดวงเท่าตาดำข้างนอก เรียก **เห็นจิตในจิต**

- จากดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์หยาบ ซึ่งเป็นดวงธรรมข้างนอก เข้าถึงกายละเอียด ก็เห็นดวงธรรมกายมนุษย์ละเอียด เป็นดวงธรรมข้างใน เรียก **เห็นธรรมในธรรม**

> "นี่เห็นกายในกาย เห็นเวทนาในเวทนา เห็นจิตในจิต เห็นธรรมในธรรม เห็นจริงๆ อย่างนี้ อุเทศทวารก็เห็นอย่างนี้เรื่อยๆ ขึ้นไป เห็นเข้าไปตั้ง ๑๘ กาย นั่นแน่ะ เห็นเข้าไปอย่างนี้แหละ ๑๘ กาย ชัดๆ ใช้ได้ทีเดียว ไม่ใช่พอดีพอร้ายล่ะ ถ้าสนใจจริงๆ ก็เห็นจริงๆ อย่างนี้"

เห็นกายในกายเนืองๆ อยู่นั่นเป็นอย่างไร ?

คัมภีร์ปฏินิเทศทวาร แสดงการเห็นกาย เป็นข้อกำหนด ที่เรียก **"ปัพพะ"**

- **อานาปานปัพพะ** ข้อกำหนดด้วยลมหายใจเข้าออก
- **อิริยาปถปัพพะ** ข้อกำหนดด้วยอิริยาบถ เดิน ยืน นั่ง นอน
- **สัมปชัญญปัพพะ** ข้อกำหนดด้วยกิริยาในอิริยาบถ แห่งอวัยวะ รู้อยู่เสมอ
- **ปฏิกูลมนสิการปัพพะ** ข้อกำหนดด้วยข้อปฏิกูลแห่งร่างกายคนเรา
- **ธาตุปัพพะ** ข้อกำหนดเรื่องธาตุในร่างกาย เช่น ดิน น้ำ ลม ไฟ
- **นวสีวถิกปัพพะ** ข้อกำหนดด้วยศพ ๙ รูป ตายวันหนึ่ง สองวัน เป็นลำดับไปจนกระทั่งเหลือแต่กระดูก

เห็นเวทนา ใน เวทนา สรุปอย่างย่อๆ ว่า

คือการเมื่อเรารู้ชัดว่า เราเสวยความทุกข์ ความสุข ไม่ทุกข์ไม่สุข สุขที่เจืออามิส ทุกข์ที่เจืออามิส ไม่สุขไม่ทุกข์ที่เจือด้วยอามิส เป็นต้น

ต่อไปเป็นการแสดง เวทนาในจิต

"คำว่า "จิต" เป็นของจำเป็นที่เราจะต้องแก้ไข มิฉะนั้นมันก็บังคับเรา ใช้มันอยู่ทุกๆ วัน ถ้าเราใช้มันไม่เป็น มันก็จะกลับมาข่มเหงเอาเราเข้า"

จิตอยู่ไหน ? รูปพรรณสัณฐานอย่างไร ?

จิตเป็น ๑ ใน ๔ ของใจ

- ดวงเห็น เรียก ดวงกาย ก็ได้
- ดวงจำ เรียก ดวงใจ ก็ได้
- ดวงคิด เรียก ดวงจิต ก็ได้
- ดวงรู้ เรียก ดวงวิญญาณ

- ดวงกาย	เป็นที่ตั้งของเห็น	ธาตุเห็น	อยู่ศูนย์กลางกำเนิด ดวงกาย
- ดวงใจ	เป็นที่ตั้งของจำ	ธาตุจำ	อยู่ศูนย์กลาง ดวงใจ
- ดวงจิต	เป็นที่ตั้งของคิด	ธาตุคิด	อยู่ศูนย์กลาง ดวงจิต
- ดวงวิญญาณ	เป็นที่ตั้งของรู้	ธาตุรู้	อยู่ศูนย์กลางกำเนิดดวงวิญญาณ

ธาตุเห็น จำ คิด รู้ ๔ ประการ

ธาตุเห็น	เป็นที่ตั้งของ	เห็น
ธาตุจำ	เป็นที่ตั้งของ	จำ
ธาตุคิด	เป็นที่ตั้งของ	คิด
ธาตุรู้	เป็นที่ตั้งของ	รู้

"เห็น จำ คิด รู้ สี่ประการ ยกแผลบเดียวโน้น ไปนครศรีธรรมราชแล้ว เห็น จำ คิด รู้ ไปแล้ว ยกไปอย่างนั้นแหละไปได้ ไปเสียลิบเลย ไปเสียไม่บอกใครทีเดียว ไปอยู่เสียที่นครศรีธรรมราชโน้น ถ้าว่าคนเขามีธรรมกาย..ไปเห็นเอากายมนุษย์ละเอียดเข้าแล้ว เราก็ยกเห็น จำ คิด รู้ ไปนี่ ไม่ได้ไปทั้งตัว นั่นแหละกายละเอียดไปแล้ว.. พวกมีธรรมกายเขามี เขาเห็นทีเดียว... พระพุทธศาสนาเป็นของลึกซึ้งอยู่"

เห็น จำ คิด รู้ หยุดเป็นจุดเดียว เป็นกายละเอียดและแยกกันไม่ได้เด็ดขาด เป็นตัวเป็นตัวตายอยู่เหมือนกายมนุษย์ เราจะแยกเป็นหัวใจ เป็นดวงจิต ดวงวิญญาณไม่ได้ แยกตายหมด เห็น จำ คิด รู้ ๔ อย่างนี้แยกจากกันไม่ได้ แยกเป็นตาย

"นี่ถ้าทำธรรมกายเป็นละก็ มันฉลาดกว่ามนุษย์หลายสิบเท่าเชียวนะ นี่พอ เข้าถึงกายมนุษย์ ละเอียดก็ฉลาดกว่าเท่าหนึ่งแล้ว สูงกว่าเท่าหนึ่งแล้ว เข้าถึง กายทิพย์ก็สองเท่าแล้ว กายทิพย์ละเอียด ก็สามเท่าแล้ว กายรูปพรหม สี่เท่า กายรูป

พรหมละเอียดห้าเท่า กายอรูปพรหมหกเท่า กายอรูปพรหมละเอียดเจ็ดเท่า เข้าถึงกายธรรมและกายธรรมละเอียด ๘ - ๙ เท่าเข้าไปแล้ว”

หลวงพ่อวัดปากน้ำ อธิบายเฉพาะเรื่อง “ดวงจิต”

“จิต” เป็นดวงใส เท่าดวงตาดำข้างนอก ใสเกินใส มีหน้าที่คิดอย่างเดียว (ดวงรู้ ก็รู้อย่างเดียว ไม่มีหน้าที่คิด ดวงจำก็จำอย่างเดียว ดวงเห็นก็เห็นอย่างเดียว จะสับเปลี่ยนกันไม่ได้ แต่ว่าถ้าไม่รู้หลักความจริงแน่นอน ท่านก็แปลเอาดวงจิตไปรวมเข้ากับรู้เสีย)

ใจเป็นปกติ คือ ภวังคจิต ใสเหมือนกับน้ำใส

> “เมื่อจิตระคนด้วยราคะ เหมือนน้ำแดงเข้าไปเจือเสียแล้ว จิตระคนด้วยโทสะ เหมือนยังกับน้ำเขียว น้ำดำ เข้าไปปน... จิตระคนด้วยโมหะ เหมือนน้ำตมเข้าไประคนเสียแล้ว ไอ้จิตใสนะมันก็ลางไป ก็รู้นะซิ”

- ท่านจึงได้กล่าวว่า เห็นจิตในจิต ระคนด้วยราคะ ปราศจากราคะ ก็รู้ เมื่อใจตั้งมั่นถึงใส ก็รู้ชัดๆ อย่างนี้

- การไม่ถือมั่น รู้จักปล่อยวาง ไม่ติดอะไร จึงเป็นเพราะเห็นจิตในจิตอยู่เนืองๆ

๔๗
โอวาทปาฏิโมกข์ ๒

(อุดมการณ์)
๒๐ ตุลาคม ๒๔๙๗

นโม.....
ขนฺตี ปรมํ ตโป ตีติกฺขา.....

พระศาสดายกข้อสำคัญอันเป็นทางลัดของพระพุทธศาสนา ให้แก่พระภิกษุ ๑,๒๕๐ รูป ซึ่งเป็นปุราณกชฎิลใช้สำหรับประกาศพระศาสนาต่อไป

คาถาที่ ๑

๑.๑ ขนฺตี ปรมํ ฯ ความอดทน คือ อดใจ เป็นความเพียรเครื่องแผดเผาอย่างยิ่ง ความอดทน เป็นเครื่องดับ เป็นนิพพานอย่างยิ่ง

อดทนต่ออะไร ?

อดทนต่อความโลภ โกรธ หลง อันได้แก่ อภิชฌา พยาบาท มิจฉาทิฏฐิ ซึ่งเป็นธรรมของมนุษย์

อภิชฌา คือ ความเพ่งอยากได้สมบัติของคนอื่นมาเป็นของตัว

พยาบาท คือ หมายให้เขาถึงความวิบัติพลัดพราก ไม่ดีกว่าตัว ไม่เกินตัวด้วยเหลี่ยมโกง อย่างใด อย่างหนึ่ง

มิจฉาทิฏฐิ คือ เห็นผิดจากทำนองคลองธรรม ผิดจากคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า เช่น เห็นว่าการให้ทานไม่มีผล เป็นต้น

ทั้ง ๓ ประการนี้ ถ้ามีในตัวผู้ใด ก็จะมีแต่คนเกลียดชัง ไม่อยากเข้าใกล้

"อภิชฌา อย่าให้มันโผล่เข้ามาในใจได้ ถ้าโผล่เข้ามาก็น่าเกลียดนักเชียว มันเป็นตัวขโมย พยาบาทก็เหมือนกัน ถ้าโผล่ขึ้นในสันดานของบุคคลใดละก็ คอยระวังนะ โผล่ขึ้นมาแล้วไม่เอาออก เขาเกลียดทีเดียว ให้มันสิงอยู่ไม่ได้ มิจฉาทิฏฐิ เห็นผิดจากคลองธรรมก็สำคัญ ถ้าโผล่ขึ้นก็ให้รีบเอาออก เสียทีเดียว อย่าให้นอนแรงอยู่ได้"

ตัวอย่าง : คิดขอให้ถูกล็อตเตอรี่จะได้รวยสักที เป็น **"อภิชฌา"**
คิดอย่าให้คนอื่นถูกรางวัลที่ ๑ เลย ให้เราถูกคนเดียวเถอะ เป็น **"พยาบาท"**
เพราะอยากให้คนอื่น ไม่ได้สมบัติ

เมื่อเป็นเช่นนี้ก็เห็นผิด เป็น **"มิจฉาทิฏฐิ"**

ในวงราชการ : อยากได้ยศสูงขึ้น จะได้สมบัติมากขึ้น เป็น **"อภิชฌา"**
แล้วคอยป้องกันไม่ให้เขาได้ดีกว่า เป็น **"พยาบาท"**

การเห็นเช่นนั้น เป็นตัว **"มิจฉาทิฏฐิ"**

ธุรกิจ : ค้าขายใกล้กัน ก็คิดจะให้ของเขาแคบลง ที่ของเรากว้างออกไป
ทำนา ทำสวน ก็มีการรุกรานกัน เป็นต้น

แต่พระพุทธเจ้าท่านไม่มีอภิชฌา พยาบาท มิจฉาทิฏฐิ โลภะ โทสะ โมหะ ราคะ กามราคานุสัย ไม่มีในท่านแล้ว ท่านบรรลุธรรมกายตั้งแต่โคตรภู โสดาหยาบ-ละเอียด สกทาคาหยาบ - ละเอียด อนาคาหยาบ - ละเอียด อรหัตทั้งหยาบ - ละเอียด

เมื่อเข้าถึงแล้ว ท่านก็มีความคิดว่า ทำไฉนเราจึงจะได้แสดงธรรมที่ลึกซึ้ง ที่ยากต่อการเข้าถึง ให้กว้างออกไปให้มนุษย์รู้เห็น มนุษย์จะได้พ้นจากภพทั้ง ๓ คือ กามภพ รูปภพ อรูปภพ มีนิพพานเป็นที่ไป จึงทรงทำพระองค์เป็นแบบอย่าง คือ

- ตอนเช้านำพระภิกษุสามเณรออกบิณฑบาต
- เวลาเย็นทรงแสดงธรรม
- เวลาพลบค่ำ ประทานโอวาทแก่พระภิกษุสงฆ์
- เวลาเที่ยงคืนทรงเข้าสมาบัติ แก้ปัญหาให้แก่เทพยดาที่มาทูลถาม
- ค่อนรุ่งทรงส่องดูอุปนิสัยสัตว์ด้วยญาณว่าใครจะบรรลุผล เห็นแล้วก็เสด็จไปโปรดให้บรรลุธรรมเหมือนพระองค์

จะเห็นว่าพระองค์ไม่ได้คิดอยากได้อะไรจากสัตว์เลย ขออาหารอิ่มเดียวไว้ทำลายกิเลสภายในและแก้ไขคนอื่นให้หมดกิเลสเหมือนพระองค์ ไม่มีอภิชฌา พยาบาท มิจฉาทิฏฐิ ใช้แต่ **"พรหมวิหาร ๔"** คือ

๑. เมตตา รักใคร่ ปรารถนาจะให้เป็นสุข
๒. **กรุณา** สงสาร คิดช่วยเพื่อให้พ้นทุกข์
๓. **มุทิตา** พลอยยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี
๔. อุเบกขา ความวางเฉย ไม่ดีใจ ไม่เสียใจ เมื่อเขาถึงความวิบัติพลัดพราก หรือเจ็บไข้

"ความอดทน" หรือ "อดใจ" ดับอภิชฌา พยาบาท มิจฉาทิฏฐิ

ท่านสอนพวกเราให้อดใจ หรืออดทนต่อความโลภ ยิ่งอยากมากออกไป ก็ยิ่งต้องอดทน ต่อความ โลภหนักละเอียดเข้าไป

ความอดทน ติดอยู่กับขอบนิพพาน ฆ่าอภิชฌา พยาบาท มิจฉาทิฏฐิทั้ง ๓ นี้ได้ เป็นนิพพานทีเดียว กุศลจึงสูงนัก บำเพ็ญ กุศลอื่นสู้ไม่ได้ อดใจ เวลาความโลภเกิด นิ่งเสีย ประเดี๋ยว"ความอยาก" ก็ดับไป ความโกรธเกิดขึ้น นิ่งเสีย ไม่ให้โกรธนั้นหลุดออกมาได้ ให้อยู่ในใจของตัวเอง ไม่ให้คนได้ยิน ไม่ให้คนอื่นรู้กิริยาท่าทาง ไม่แสดง กิริยามารยาทให้ทะเล่อทะล่า แปลกประหลาด แล้ว"ความโกรธ พยาบาท" จะหายไป ถ้า "เห็นผิด" เกิดขึ้น ก็หยุดเสีย ไม่ช้าก็จะดับไปเช่นกัน **ถ้าพระพุทธเจ้า พระโพธิสัตว์ไม่มีความอดทนนี้ จะสร้างบารมีเป็นพระพุทธเจ้าไม่ได้ จะไปนิพพานได้ก็เพราะอดทนนี้**

อดทนต้องทำอย่างไร ?

หากจิตของเรายังขยับขึ้นขยับลง อยากจะรุก อยากจะทอนกำลังเขา ให้เรามีสมบัติดีกว่า คุณสมบัติดีกว่า แล้วหาอุบายลดกำลัง นี่เกิดอภิชฌา พยาบาท มิจฉาทิฏฐิแล้ว ย่อมเป็นคนรวยคนมั่งมีไม่ได้ เราจึงต้องประกอบด้วยพรหมวิหาร คือ **เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา** จึงจะได้ชื่อว่าดำเนินตามร่องรอยของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์

อดทนต่อความโกรธที่เกิดขึ้นปัจจุบันทันด่วน ระวังให้อยู่ในอำนาจได้ เรียกว่า **"ขันติ"** โดยตรง

"ขันติ นี่แหละเป็นตัวสำคัญ จะเป็นภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกาที่ดีได้ในธรรมวินัยของพระศาสดา ก็ด้วยขันติ ความอดทนนี่แหละ รักษาเข้าไว้เถิด เลิศล้นพ้นประมาณทีเดียว"

ตัวอย่าง พระเวสสันดรเห็นชูชกตีลูกต่อหน้า ทรงขยับพระแสง แต่เมื่อพระองค์เห็นว่านี่ไม่ใช่หน้าที่ของเรา **ปุตตบริจาค**ของเรา คือ ให้ทาน ๒ กุมาร สำเร็จแล้ว จึงหดพระแสงลงด้วยทรงอดกลั้นต่อความโกรธเฉพาะหน้าทีเดียว พระองค์ทรงอดทนได้ จึงได้ไปพระนิพพาน

"ขันตินี่แหละเป็นตัวนิพพาน อดทนไม่ได้ไปนิพพานไม่ได้ อดทนได้ไปนิพพานได้"

๑.๒ นิพฺพานํ ปรมํ วทนฺติ พุทฺธา พระพุทธเจ้าทั้งหลาย ล้วนตรัสว่า นิพฺพานํ ปรมํ วทนฺติ พุทฺธา ฯ "นิพพานนั่นแหละเป็นอย่างยิ่ง"

นิพพานมี ๒ ประเภท คือ

๑. สอุปาทิเสสนิพพานธาตุ

๒. อนุปาทิเสสนิพพานธาตุ

สอุปาทิเสสนิพพานธาตุ คือ ระหว่างที่พระพุทธเจ้าสำเร็จเป็นพระพุทธเจ้า แต่ยังมีพระชนม์ชีพ ปรากฏสั่งสอนเวไนยสัตว์อยู่ ๔๕ ปี

อนุปาทิเสสนิพพานธาตุ คือ เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพาน เดินสมาบัติ ปฐมฌาน "รูปฌาน" อรูปฌาน เดินถอยไปถอยมานับครั้งไม่ถ้วน เมื่อธรรมกายของท่านละเอียดพอสมควร ก็ตกศูนย์อายตนนิพพานดึงดูดไป

"อายตนนิพพาน" คือ นิพพานที่ยังเป็นเครื่องรองรับ เมื่อธรรมกายของพระพุทธเจ้ายังไม่ได้เข้าไป ก็มีอายตนนิพพานคอยรองรับอยู่แล้ว และเป็นของละเอียด อาจเรียกว่า "นิพพาน"เฉยๆ ที่พระพุทธเจ้าเข้าไป เรียกอนุปาทิเสสนิพพานธาตุ เข้าไปแล้วไม่กลับมา

"พระนิพพาน" คือ พระที่เข้านิพพาน หรือ ธรรมกายของพระพุทธเจ้าที่เข้าไปอยู่ในนิพพาน

ด้วยความอดทน ด้วยความนิ่ง ด้วยความหยุด ด้วยความอดใจ นั้นแหละจึงเข้านิพพานได้ ดังนั้นอาศัยความอดทน คือ อดใจจึงเป็นเครื่องแผดเผาอย่างยิ่ง ชั่วไม่ได้เข้าไปเจือปน

๑.๓ น หิ ปพฺพชิโต ฯ "การเข้าไปฆ่าซึ่งสัตว์อื่น เรียกว่าเป็นบรรพชิตไม่ได้ เพราะยังเบียดเบียนผู้อื่นอยู่" เป็นสมณะได้เพราะไม่เบียดเบียนผู้อื่น ต้องไม่มีท่อนไม้ ศัสตราวุธในมือแล้ว

ยกตัวอย่าง : ท่านดาบสติดใจแกงเหี้ย จึงคิดจับจ้องจะตีเหี้ยที่เดิมคอยดูแลให้ตาย เหี้ยเห็นกิริยาของดาบสวันนี้แปลกไป จึงคอยระวังตัวอยู่ ดาบสเลยตีเหี้ยพลาดไป

นักบวชที่ดีไม่ควรซ่อนอาวุธไว้ เพราะอาจจะไปฆ่าหรือเบียดเบียนสัตว์อื่น ไว้ใจตัวเราเองไม่ได้

นักบวชที่ดี ทำธรรมะให้เป็นขึ้น ทำใจให้อยู่กับที่ ทำธรรมะเรื่อยๆ ไป นั้นแหละเป็นนักบวช อุบาสก อุบาสิกาที่ดีได้ในพระพุทธศาสนา

๔๘
พุทธโอวาท

(ธรรม ๕ ก่อเกิดสุข)
๒๔ ตุลาคม ๒๔๙๗

นโม.....
อพฺยาปชฺชํ สุขํ โลเก.....

พระพุทธเจ้าทรงประทานเทศนานี้แก่ บริษัท ๔ ให้เป็นตัวอย่างอันดีแก่ประชุมชนในยุคนั้นจนถึงทุกวันนี้ว่า พระพุทธเจ้า พระอรหันต์ ดำเนินมาอย่างไร จึงได้รับความสุขอย่างยิ่ง ตามที่พระบาลีมีว่า

อพฺยาปชฺชํ ฯ ความไม่เบียดเบียนเป็นสุขในโลก
ความสำรวมระวังในสัตว์มีชีวิตหรือไม่มีชีวิตเป็นเหตุให้รักษา
ความปราศจากความกำหนัดยินดี เป็นสุขในโลก
ก้าวล่วงเสียซึ่งกาม
นำเสียซึ่งอัสมิมานะ
นี้เป็นสุขอย่างยิ่ง

ขยายความ

๑. "ความไม่เบียดเบียนเป็นสุขในโลก"

ตนของตน ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นด้วยกาย วาจา ใจ ตนก็เป็นสุข คนอื่นที่ไม่ถูกเบียด-เบียนก็เป็นสุข เพราะความเบียดเบียนเป็นทุกข์ในโลก

โลก คือ หมู่สัตว์ ที่ไปเกิดมาเกิด อาศัยขันธ์ ๕ อยู่
โอกาสโลก คือ ดิน น้ำ ไฟ ลม วิญญาณ อากาศ
ขันธโลก คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เป็นขันธ์ ๕

โลกกำลังเบียดเบียนซึ่งกันและกัน เดิมเริ่มจากตนนั่นเองเบียดเบียนกับบุคคลอื่นสองคนเท่านั้นในโลก ตั้งแต่สกุลเดียวกัน มาถึงมารดาบิดาเบียดเบียนกันขึ้นก่อน ลูกก็เอาอย่างเบียดเบียนกันบ้าง ถึงขั้นตบตี อยู่ร่วมกันไม่ได้ มารดาบิดาคุมไม่อยู่ ก็ต้องเป็นทุกข์ ตระกูลไม่เป็นกลุ่มก้อนเพราะความเบียดเบียน

ต่อไปขยายเป็นประเทศเบียดเบียนประเทศ ต้องพากันทุกข์ยากเดือดร้อน เช่น สงครามโลกทั้ง ๒ ครั้ง

จึงเห็นว่า **การเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เกิดขึ้นเพราะความไม่เบียดเบียน** ประเทศหนึ่งไม่เบียดเบียนกันทั้งหมด ประเทศนั้นก็เจริญรุ่งเรือง ไม่ต้องมีตำรวจเฝ้า ไม่ต้องมีศาลตุลาการ

การที่จะไม่เบียดเบียนกันเช่นนี้ได้ ต้องอาศัยพระพุทธศาสนาแท้ๆ

เมื่อพระพุทธเจ้าอุบัติขึ้นในโลก เป็นที่ร่มเย็นเป็นสุข เพราะท่านรู้หนทางแห่งความเสื่อมและความเจริญ และวางเป็นแบบแผนไว้ให้เรา

๒. ปาณภูเตสุ สญฺญโม ฯ สำรวมระวังในสัตว์มีชีวิตหรือไม่มีชีวิตเป็นเหตุให้รักษา

ขยายความ

โลกเกิดขึ้นใหม่ๆ ยังมีมนุษย์น้อยอยู่ ลงมากินง้วนดิน ต่อๆ ไปก็ได้กลายมาเป็นมนุษย์อยู่ด้วยกันจนมีมนุษย์มากขึ้นเป็นลำดับ มนุษย์ก็เริ่มต้นเบียดเบียนกันด้วยกาย วาจา ใจ ถึงประหัตประหาร ผู้มีปัญญาก็ต้องมาแก้ไขให้เลิกเบียดเบียน เป็นคราวๆ ไป แต่ก็เกิดเบียดเบียนตัวใหม่เข้ามาเรื่อยๆ

เช่น ต่อมาก็เริ่มเบียดเบียนด้วยการแย่งชิงอาหาร ฉกชิง หลอกลวงกันแล้วมนุษย์มีความกำหนัดยินดี ประทุษร้ายลูกเมียคนอื่น มนุษย์ขี้ปด หลอกลวงกัน จนบริโภคสุรา

> "หมดทั้งสากลโลก หมดประเทศไทย หมดประเทศอเมริกา หมดประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส อิตาลี ญี่ปุ่น จีน รัสเซีย ฯลฯ ถ้ามีศีลห้าพร้อมๆ กันเสีย โลกก็ได้รับความร่มเย็นเป็นสุขทันใดทีเดียว"

มนุษย์จึงพึงมีศีล ๕ ถ้าทุกประเทศในโลกบริสุทธิ์ด้วยศีล ๕ พร้อมกัน โลกก็จะได้รับความ ร่มเย็นเป็นสุขทันที ไม่ต้องมีปลาใหญ่กินปลาเล็ก สุขทั้งมนุษย์และสัตว์ทั้งหมด เพราะสำรวม ไม่เบียดเบียนในสัตว์

๓. สุขา วิราคตา โลเก ความปราศจากความกำหนัดยินดีเป็นสุขในโลก

เข้าถึงธรรมกายโคตรภู ปราศจากความกำหนัดยินดีจริง แต่เมื่อออกจากธรรมกายก็กำหนัดยินดีอีก เข้าถึงกายพระโสดา พระสกทาคา พระอนาคา ก็ยังมีความกำหนัดยินดี ต่อเมื่อถึงพระอรหัตจึงปราศจากความกำหนัด โลกธรรม ๘ และปปัญจธรรม เข้ามากระทบก็ไม่เขยื้อนจึงเป็นสุขแท้ๆ พ้นกิเลส กามไม่หลงเหลือ

๔. กามานํ สมติกฺกโม ฯ ก้าวล่วงเสียซึ่งกาม

"ปปัญจธรรม" ธรรมที่ทำสัตว์ให้เนิ่นช้า ได้แก่ ตัวรูปที่สวย เสียงเพราะ กลิ่นหอม รสอร่อย สัมผัสทางกายที่ถูกใจ เป็นตัวกามแท้ ๆ บางทีเรียก **"พัสดุกาม"** และเป็นที่ตั้งของ **"กิเลสกาม"** คือ ความยินดีในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส

ปปัญจธรรม เป็นธรรมที่ทำให้สัตว์เนิ่นช้า ไม่มีเวลาให้ทาน ศีล ภาวนา เมื่อยินดีในปปัญจ-ธรรมจนถอนไม่ออก ละวางไม่ได้ ก็ก้าวล่วงไม่พ้น จมอยู่ในความทุกข์ความสุขนั้น ให้เดือดร้อนทุรนทุราย เดี๋ยวหัวเราะ เดี๋ยวร้องไห้

ในกามภพ รูปภพ อรูปภพ ต่างยังไม่พ้นความกำหนัดยินดี

"กามภพ" ในมนุษยโลก รูป เสียง กลิ่น รส ติดอยู่กับใจ แกะไม่ออก สวรรค์ ๖ ชั้น ติดหนักขึ้น เพราะละเอียดมากขึ้นจนถอนไม่ออก

"รูปภพ" พรหมก็ติดกับรูปฌาน ใจไปจรดอยู่กับรูปฌาน

ตัวอย่าง กษัตริย์พระองค์หนึ่งได้ปฐมฌาน สละราชสมบัติไปเป็นฤาษี ยกราชสมบัติให้ราชโอรส แม้พระโอรสจะมาเชิญพระองค์กลับไปเสวยราชย์อีก ก็ไม่ยอมกลับ เพราะการเข้าฌานนี้เลิศกว่าสมบัติพระราชานัก

"อรูปภพ" ก็ยังไม่พ้นความกำหนัดยินดีในอรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา ยังฟุ้งซ่าน ยังไม่รู้จริง ยังสงสัยอยู่

"ที่วัดปากน้ำนี่นะ มีธรรมกาย สูงกว่าฌานนั่นอีก โอย นั่นสู้ไม่ได้ ไกลกว่าฌานนั่นอีก เขามีธรรมกายกัน ถ้ามีความกำหนัดยินดีเวลาใด แผลบเข้าธรรมกายไป ความกำหนัดยินดีทำอะไรไม่ได้เลย ล้อมันเล่นเสียก็ได้ มันทำอะไรไม่ได้ ที่เราเป็นผู้ครองเรือนน่ะ ความกำหนัดยินดีมันบังคับ เหมือนกับเด็กๆ ตามชอบใจมัน จะทำอะไรก็ทำตามชอบใจของมัน.. เราเข้าธรรมกายเสีย ไม่ออกจากธรรมกาย ความกำหนัดยินดีที่มันบังคับนั่นหายแวบไปแล้ว เหมือนไฟจุ่มน้ำ"

กามภพ รูปภพ อรูปภพ เหล่านี้ ก็ยังไม่พ้นความกำหนัดยินดี ในรูปฌาน หรืออรูปฌานอยู่

เมื่อเข้าถึงธรรมกายเป็นชั้น ๆ จนถึงกายธรรมอรหัต ชั้นที่ ๑๘ จึงถึงวิราคธรรม **ก้าวล่วงพ้นซึ่งกามได้**

๕. อสฺมิมานสฺส วินโย ฯ นำเสียซึ่งอัสมิมานะ

อัสมิมานะ "อัสมิ" แปลว่า "มีอยู่" คนมีอัสมิมานะ คือ คนที่คิดว่าเราก็เป็นหนึ่งเหมือนกัน เรามีเนื้อมีตัว มีความสามารถ มีอิทธิพล มีกำลังเหนือกว่า ถ้ามีอัสมิมานะจะไม่กลัวใคร เชิดตัวทีเดียว อัสมิมานะถึงขั้นทำโลกให้เดือดร้อน เพราะทำให้รู้สึกไม่กลัวใครทั้งโลก อยู่ด้วยกันก็จะทะเลาะกันตลอดไป เพราะถือว่าเราก็เป็นหนึ่ง

"โลกที่เดือดร้อนอยู่ ก็เพราะอัสมิมานะเหล่านี้ ไม่ยอมอยู่ใต้กัน จะชำแรกกันอยู่ท่าเดียวละ หญิงก็ดีอยู่หมู่เดียวกัน ก็ชำแรกเหนือกันอยู่ร่ำไป ภิกษุ สามเณร อุบาสก ชำแรกเหนือกันอยู่ร่ำไป เพราะถือว่าเราก็คนหนึ่ง"

พระพุทธเจ้าท่านตรัสรู้ จึงรู้เห็นว่าอัสมิมานะเป็นตัวสำคัญ จึงยกขึ้นมาเป็นหัวข้อหนึ่งของธรรมะบทนี้ เมื่อถอนอัสมิมานะได้ "หญิงก็เป็นเจ้าหญิง ชายก็เป็นเจ้าชาย ภิกษุก็เป็นเจ้าภิกษุ เณรก็เป็น เจ้าเณร"

ประพฤติตามธรรมทั้ง ๕ ข้อนี้ **เอตํ เว ปรมํ สุขํ ฯ** นี้แหละเป็นสุขอย่างยิ่ง

พระพุทธเจ้า พระอรหันต์ ดำเนินมาอย่างนี้ ทำอย่างนี้จึงได้รับความสุข

"เราต้องการความสุขนัก แต่หาความสุขในความทุกข์... หาความสุขเป็นอย่างไรละ หาเงินให้มากๆ เข้า แต่พอได้เงินมากเข้า เป็นอย่างไรละวะ เดือดร้อนเป็นจ้าละหวั่นเทียว ต้องรักษาเงินทองเหล่านั้น.....ถ้าว่าในป่าในดอนเป็นอย่างไร หามาได้สักแสนสักล้าน มนุษย์มันก็รู้กันทีเดียว ก็คุมพวกปล้นฆ่าทีเดียว....อ้าว เงินทองเป็นทุกข์เสียแล้ว...เอ้า ยกแผ่นดินให้ปกครองเสียทีเดียว...เดี๋ยวนี้มันขึ้นนั่งบนหลังราชสีห์แล้ว จะลงมันก็กัดตาย ก็จำเป็นต้องขี่มันไปอย่างนี้เอง นั่นเหตุเป็นที่ตั้งของความทุกข์ทั้งนั้น"

พระสิทธัตถะสละราชสมบัติได้เป็นพระพุทธเจ้า ได้พบตัวยอดสุข เพราะประกอบธรรมทั้ง ๕ ข้อนี้

๔๙
ธรรมทั้งหลายเกิดแต่เหตุ

๓๑ ตุลาคม ๒๔๙๗

นโม.....
เย ธมฺมา เหตุปฺปภวา.....

พระคาถานี้ เป็นธรรมข้อใหญ่ข้อหนึ่งในพระพุทธศาสนา ตามพระบาลีว่า

เย ธมฺมา ฯ ธรรมทั้งหลายเกิดแต่เหตุ พระตถาคตเจ้าตรัสเหตุของธรรมเหล่านั้น และความดับเหตุของธรรมเหล่านั้น

ท่านได้วางหลักให้เรา โดยยก **"เบญจขันธ์"** มี **"อวิชชา"** เป็นปัจจัย

"เหตุ" มีฝ่ายชั่วและดี ฝ่ายละ ๓ คือ โลภเหตุ โทสเหตุ โมหเหตุ อโลภเหตุ อโทสเหตุ อโมหเหตุ

"เบญจขันธ์" คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ โดยมี "อวิชชา" คือ ความรู้ไม่จริงเป็นปัจจัยให้เกิด คือ (ปฏิจจสมุปบาท ๑๒)

อวิชชา	เป็นปัจจัยให้เกิดสังขาร
สังขาร	เป็นปัจจัยให้เกิดวิญญาณ (ความรู้)
วิญญาณ	เป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป (ยึดติดรูป)
นามรูป	เป็นปัจจัยให้เกิดสฬายตนะ (นามรูป รวมกับอายตนะเข้าประกอบ)
สฬายตนะ	เป็นปัจจัยให้เกิดผัสสะ
ผัสสะ	เป็นปัจจัยให้เกิดเวทนา
เวทนา	เป็นปัจจัยให้เกิดตัณหา อยากได้ดิ้นรนในกามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา
ตัณหา	เป็นปัจจัยให้เกิดอุปาทาน (ความยึดถือ)
อุปาทาน	เป็นปัจจัยให้เกิดภพ ยึดกามภพ รูปภพ อรูปภพ
ภพ	เป็นปัจจัยให้เกิดชาติ เกิดเป็นมนุษย์ หรือเดรัจฉาน หรือในกำเนิดทั้งสี่
ชาติ (การเกิด)	เป็นปัจจัยให้เกิดชรา, มรณะ

อวิชชา จึงเป็นทั้งเหตุและปัจจัยให้เกิดทั้งสิ้น

เมื่อมีเกิด ก็มีดับ จะดับก็ต้องดับเป็นลำดับไป จึงจะหมดชาติหมดภพ ทั้งสากลโลก เริ่มต้นดับตั้งแต่อวิชชา "อวิชชาไม่ดับ สังขารก็ดับไม่ได้ สังขารไม่ดับ วิญญาณก็ดับไม่ได้... ภพไม่ดับ ชาติก็ดับไม่ได้"

เรื่องเกิดดับ พระปัญจวัคคีย์ ได้ฟังพระปฐมเทศนาธัมมจักกัปปวัตตนสูตรของพระบรมศาสดา รับรองตามพระบาลีว่า

วิรชํ วีตมลํ ธมฺมจกฺขุํ ฯ ความเห็นธรรม อันปราศจากธุลีมลทิน ได้เกิดขึ้นแล้ว แก่ผู้มีอายุชื่อว่า อัญญาโกณฑัญญะ

เห็นอะไร ?

เห็น "เกิดดับ" คือ เห็นว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งปวงนั้นมีความดับไปเป็นธรรมดา

"รูปธรรมนามธรรมที่ได้มานี้ มีแล้วหามีไม่เพราะความเป็นดังของขอยืมเหมือนกัน ทุกคนต้องขอยืมทั้งนั้น ผู้เทศน์นี่ก็ต้องคืนให้เขา เราๆ ทุกคนก็ต้องคืนทั้งนั้น ขอยืมเขามาใช้ ไม่ใช่ของตัวเลย"

สพฺเพ สงฺขารา ฯ เมื่อใดบุคคลเห็นตามปัญญาว่า สังขารทั้งหลายทั้งปวงไม่เที่ยง เมื่อนั้นย่อม เหนื่อยหน่ายในทุกข์

ใช้ปัญญาจรดลงตรงนี้ว่า "สังขารทั้งหลายไม่เที่ยง" ยึดความไม่เที่ยงนั้นด้วยการตรึกไว้เรื่อยๆ ทั้งกาย วาจา ใจ เห็นจริงเช่นนี้ก็รู้ว่า สังขารธรรมทั้งหลายเป็นทุกข์แท้ เพราะความที่ไม่เป็นไปตามอำนาจใครเลย จึงเห็นตามปัญญาต่อไปว่า "สังขารทั้งปวงเป็นทุกข์ " ได้แก่

- ปุญญาภิสังขาร (สังขารที่เป็นบุญ)
- อปุญญาภิสังขาร (สังขารที่เป็นบาป)
- อเนญชาภิสังขาร (สังขารที่ไม่หวั่นไหว)
- กายสังขาร (ลมหายใจ เข้าออกปรนปรือกายให้เป็นอยู่)
- วจีสังขาร (ความตรึกตรองที่จะพูด)
- จิตตสังขาร (ความรู้สึกอยู่ในใจ)

จึงเบื่อหน่ายในทุกข์นั้น เป็นทางหมดจดวิเศษ

วเส อวตฺตนาเยว ฯ สังขารธรรมทั้งหลายเหล่านั้น บัณฑิตรู้ว่าไม่ใช่ตัว ว่าเป็นอนัตตา เพราะความเป็นสภาพไม่เป็นไปตามอำนาจเลย และเป็นปฏิปักษ์แก่ตัวเสียด้วย

เราก็ว่างเปล่า เขาก็ว่างเปล่า หาอะไรมิได้เลย เป็นเจ้าของเบญจขันธ์ไม่ได้เลย

ท่านจึงยืนยันว่า **สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตาติ** ธรรมทั้งหลายไม่ใช่ตัว

กายต่างๆ ที่เป็นตัวตั้งแต่ กายมนุษย์ ต้องอาศัยธรรม เรียก "มนุษยธรรม"

กายทิพย์	ต้องอาศัยทิพยธรรม
กายรูปพรหม	ต้องอาศัยพรหมธรรม
กายอรูปพรหม	ต้องอาศัยอรูปฌาน

ธรรมเป็นอย่างไร ?

- ดวงธรรมใสที่ทำให้เป็นมนุษย์ เท่าฟองไข่แดงไก่ กลางกายมนุษย์ เราได้มาด้วยความ บริสุทธิ์กาย วาจา ใจ เรียก **"ธรรม"**

- ธรรมที่ทำให้เป็นกายต่างๆ ก็มีขนาดใหญ่ขึ้นไปเป็นลำดับ ที่สำเร็จเป็นพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ เพราะเดินในกลางดวงธรรมนี้ เดินด้วยศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ

"ธรรมทำให้เป็นตัว ตัวอาศัยอยู่ในธรรมที่เป็นดวงนั้น"

- กายมนุษย์ได้ดวงธรรมมา ด้วยความบริสุทธิ์กาย วาจา ใจ อาศัยดวงธรรมจึงมาเกิดได้
- เทวดาทั้งหยาบละเอียด ได้ดวงธรรมมา เพราะเพิ่มศีล สุตตะ จาคะ ปัญญา

- พรหมได้ธรรมที่ทำให้เป็นพรหม ด้วยรูปฌาน ๔
- อรูปพรหมได้ธรรมที่ทำให้เป็นอรูปพรหม ด้วยอรูปฌาน ๔

เมื่อธรรมทั้งหลายไม่ใช่ตัว แล้วตัวจริงๆ อยู่ที่ไหน ?

"ตัว" คือ กายต่างๆ ตั้งแต่กายมนุษย์ถึงกายอรูปพรหม เป็นตัวสมมุติ เข้าถึงกายธรรม เป็นโคตรภู

เมื่อเข้าถึงกายธรรมโสดาถึงกายธรรมอรหัตละเอียด เป็นตัวแท้ๆ เรียกว่า **"อริยบุคคล ๘ จำพวก"**

พระพุทธเจ้าได้ทรงจัดสาวกของท่านลดหลั่นกัน ตั้งแต่

"ปุถุชนสาวก" คือ ผู้บริสุทธิ์กาย วาจา ใจ อย่างหาพิรุธไม่ได้ ถ้าเข้าถึงธรรมกาย แล้วจึงเปลี่ยนจากปุถุชน ที่จะถึงอริยะ แต่ว่ายังกลับเป็นโลกียชนได้ เรียกว่า **"โคตรภู"**

- เมื่อเห็นธรรมไม่ใช่ตัว ก็เหนื่อยหน่ายในทุกข์ ก็ปล่อยเสีย เป็นหนทางหมดจด

เมื่อหมดจดจากกิเลสทั้งหลายแล้ว ย่อมดับจากทุกข์ จิตก็สงบ หลุดจากทุกข์ นักปราชญ์จึงกล่าวว่า "ความดับ" คือ นิพพาน "ความหยุด" ความสงบ เป็นเบื้องต้นมรรคผลนิพพาน จะไปได้ด้วยทางนี้ทางเดียว ท่านจึงกล่าวว่า

นตฺถิ สนฺติปรํ สุขํ สุขอื่นนอกจากหยุดจากนิ่งไม่มี นั้นเป็นหนทางสู่มรรคผลแท้ๆ

และยืนยันว่า ก็ชนเหล่าใดประพฤติตามธรรมที่พระตถาคตกล่าวแล้ว ชนทั้งหลายเหล่านั้นจักถึงฝั่งคือนิพพาน เป็นฝั่งอันล่วงเสียซึ่งวัฏฏะที่ข้ามได้แสนยาก

พระพุทธเจ้าทรงสร้างบารมีต่างกันตั้งแต่ ๔ อสงไขย แสนกัลป์ ๘ อสงไขยแสนกัลป์ ๑๖ อสงไขย แสนกัลป์ ท่านจึงกล่าวว่า บัณฑิตผู้มีปัญญาละธรรมดำเสีย ยังธรรมขาวให้เจริญขึ้นอย่างเด็ดขาด

"พอบวชเป็นพระเป็นเณรขาดจากใจ ความชั่วไม่ทำเลย ชีวิตตายเป็นตายกัน ชีวิตจะดับไปดับไป ทำความดีร่ำไป นี่พวกละธรรมดำ ประพฤติธรรมขาวแท้ๆ"

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่า

- บุคคลผู้ประพฤติมั่นในพระรัตนตรัยแท้ ได้ชื่อว่ายึดแก่นสารของตนไว้ได้
- ราชรถอันงดงามย่อมถึงซึ่งความเสื่อมทรามไป แม้สรีระร่างของเราท่านก็ย่อมเข้าถึงความทรุดโทรม ธรรมของสัตบุรุษ ย่อมหาเข้าถึงซึ่งความทรุดโทรมไม่
- เมื่อกาลเวลาล่วงไปไม่กลับมา ผู้มีปัญญาเห็นภัยในความตาย จึงมุ่งแต่บำเพ็ญการกุศล ยังประโยชน์ให้สำเร็จ ที่จะนำความสุขมาให้

"ถ้าปล่อยความเป็นอยู่ของตนให้ไร้ประโยชน์ละก็ เป็นลูกศิษย์พญามาร เป็นบ่าวของพญามาร ไม่ใช่เป็นลูกศิษย์พระ บ่าวพระ"

"พึงปฏิบัติชีวิตของตน อโมฆํ ไม่ให้ไร้ประโยชน์ ไม่ให้เปล่าประโยชน์จากประโยชน์ทีเดียว ให้มีประโยชน์อยู่เสมอในความบริสุทธิ์ในธรรมที่ขาวอยู่เสมอไป ไม่ให้คลาดเคลื่อน นี่พระองค์ได้เตือนเราท่านทั้งหลาย แม้เสด็จดับขันธปรินิพพานไปแล้วตั้งนาน ก็ยังเตือนเราท่านทั้งหลายอยู่ชัดๆ อย่างนี้"

๕๐
การแสดงศีล

(กิเลสอาสวะ)
๓ พฤศจิกายน ๒๔๙๗

นโม.....
สีลปริภาวโต.....

ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นหลักของพระพุทธศาสนา

ในการสังคายนา พระไตรปิฎก ซึ่งมีพระมหากัสสปะเป็นประธาน ได้แบ่งไว้เป็น ๓ หมวด คือ

พระวินัย มี ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ จัดเป็นศีล
พระสูตร หรือ สุตตันตปิฎก มี ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ จัดเป็นสมาธิ
พระปรมัตถปิฎก (พระอภิธรรม) มี ๔๒,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ จัดเป็นปัญญา

ตามพระบาลีกล่าวว่า : **สีลปริภาวโต ฯ** ศีลเจริญขึ้นแล้ว มีสมาธิเป็นอานิสงส์
สมาธิเจริญขึ้นแล้ว มีปัญญาเป็นผลอานิสงส์
ปัญญาเมื่อเจริญขึ้นแล้ว อบรมจิตให้หลุดพ้นจากอาสวะ

ศีล โดยปริยัติ : คือ ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีลของพระภิกษุ
ศีล โดยปฏิบัติ : คือ ศีลภายใน หมายถึง เจตนา ความคิดอ่านทางใจ (คิดดีคิดชั่ว คิดไม่ดีไม่ชั่ว) มีเจตนาภายในก่อน แล้วจึงรักษาศีลได้

พระพุทธเจ้าตรัสว่า **"ดูกรภิกษุทั้งหลาย เจตนาเป็นศีล"**

ใจ คือ อะไร ?

- คือ เห็น จำ คิด รู้ รวมเป็นจุดเดียวกัน

- ที่เกิดของใจ อยู่ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ถูกกลาง **"ดวงธรรม"** (ดวงปฐมมรรค) ที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ มนุษย์เกิด ดับ หลับ ตื่น ตรงนั้น

- พอใจหยุดกลางดวงปฐมมรรค ก็เห็น **ดวงศีล** "จะรู้จักศีลจริงๆ ศีลภายในไม่ใช่ศีลข้างนอก ศีลโดยทางปฏิบัติ ไม่ใช่ศีลทางปริยัติ" ใสบริสุทธิ์เท่าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ หยุดกลางดวงศีล เห็น **ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ** แล้วจึงเห็นกายมนุษย์ละเอียด ที่เป็นกายฝัน เวลาเราหลับแล้วฝันไปเห็นเหตุการณ์ต่างๆ

"เจ้าเป็นเจ้าหน้าที่ฝัน ลองฝันให้ดูสักเรื่องซิ เอาเรื่องเชียงใหม่กันเชียวนะ กระพริบตาเดียว เอาดอยสุเทพมาเล่าให้ฟังแล้ว ไปเชียงใหม่มาแล้ว กระพริบตาเดียว นั่นแน่ ฝันเร็วขนาดนั้นแน่ะ"

"อย่างขนาดวัดปากน้ำเขาฝันได้ ๑๕๐ กว่าคน ทั้งภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกาเขาฝันได้ นี่เพราะเหตุอะไร เขาทำศีล สมาธิ ปัญญาให้เป็นขึ้น แล้วเข้าถึงวิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ เห็นกายมนุษย์ละเอียดที่นอนฝันออกไป ถ้าพวกปริยัติไม่เป็นอย่างนี้ จะไม่เห็นศีล สมาธิ ปัญญา เลยทีเดียว"

"ดวงศีลนั้น ตัววินัยปิฎกแท้ๆ กลั่นจากวินัยปิฎก มากน้อยเท่าไรมารวมเป็นดวงศีลดวงเดียวส่วนสมาธินั้นกลั่นมาจากสุตตันตปิฎก มากน้อยเท่าใดมารวมอยู่ในดวงสมาธิดวงเดียว ตัวปัญญานั้นปรมัตถปิฎกมากน้อยเท่าใด ๔๒,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ สรุปเข้าในดวงปัญญานั้นดวงเดียว"

ตามตำราปัญจกนิบาต อังคุตตรนิกาย สุตตันตปิฎก ยกข้อสำคัญขึ้นแสดงว่า **"ธรรมของพระพุทธเจ้ามี ๕ ประการ คือ ศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ"** ตามตำรากล่าวว่า **"ผู้ใดมาตามพร้อมแล้วด้วยองค์ ๑๐ ผู้นั้นเป็นพระอรหันต์"**

องค์ ๑๐ (สัมมัตตะ ๑๐) คือ

๑. สัมมาทิฏฐิ
๒. สัมมาสังกัปโป (ข้อ ๑, ๒ ย่อเป็น "ปัญญา")
๓. สัมมาวาจา
๔. สัมมากัมมันโต
๕. สัมมาอาชีโว (ข้อ ๓, ๔, ๕ ย่อเป็น "ศีล")
๖. สัมมาวายาโม
๗. สัมมาสติ
๘. สัมมาสมาธิ (ข้อ ๖, ๗, ๘ ย่อเป็น "สมาธิ")
๙. สัมมาญาณ
๑๐. สัมมาวิมุตติ

ในองค์ ๘ ย่อลงมาเป็นองค์ ๓ เพิ่มข้อ ๙ และ ๑๐ เป็น **"ธรรม ๕ ประการ"** คือ ศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ

จึงได้กล่าวว่า ผู้ใดมาตามพร้อมด้วยธรรม ๕ ประการแล้ว ผู้นั้นจะถูกตัวจริงของพระพุทธศาสนา ได้เข้าถึงพระพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ ซึ่งน้อยคนจะทำได้ มักเหลวไหลไปกราบไหว้บูชา ภูตผี ภูเขา ต้นไม้ ที่คิดเอาเองว่าศักดิ์สิทธิ์

"ทางพระพุทธศาสนา ไม่ใช่เป็นของผิวเผิน ผู้เทศน์นี้เองบวชด้วย เรียนด้วย เป็นครูสอนด้วย ๑๒ พรรษาโน้นแน่ะ จึงจะรู้จักพระพุทธศาสนาชัดว่า อ้อ! พระพุทธศาสนานี่เป็นอย่างนี้นี่เอง คือ พระพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ"

จะเข้าถึงพระรัตนตรัย ต้องเข้าถึงดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ตลอดจนเข้าถึงกายต่างๆ จนถึงกายธรรมโคตรภู

เมื่อเราเข้าถึงรัตนตรัยตรงนี้ได้ก็ถึงตัวจริง แต่ยังไม่ถึงอริยบุคคล เป็นโคตรภูบุคคล และได้ชื่อว่าเป็นสาวกของพระผู้มีพระภาค ชั้น **"ปุถุชนสาวก"**

จะเข้าถึงความเป็น **"อริยสาวก"** ต้องหยุดเข้าไปในธรรมกายโคตรภูละเอียด จึงถึงพระอริยบุคคล ๘ พระองค์ จัดเป็นปุริสบุคคล ๘ คือ ธรรมกายพระโสดาหยาบละเอียด ธรรมกาย พระสกทาคาหยาบละเอียด ธรรมกายพระอนาคาหยาบละเอียด ธรรมกายพระอรหัตหยาบละเอียด ท่านเหล่านี้มาเป็นได้เช่นนี้ เพราะหลุดจากอาสวะเป็นชั้นๆ ไป

พระโสดา ยังไม่หลุดจากอาสวะ หลุดเพียงสักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส

พระสกทาคา หลุดจากกามราคะอย่างหยาบ

พระอนาคา หลุดจากกามราคะอย่างละเอียด แต่ยังติดรูปราคะ* อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา อันเป็นสังโยชน์เบื้องบนอีก ๕

พระอรหัต พ้นจาก**อาสวะ** คือ กามาสวะ ภวาสวะ อวิชชาสวะ หลุดจากสราคธาตุ-สราคธรรม เข้าถึงวิราคธาตุวิราคธรรม

หลวงพ่อวัดปากน้ำ แสดงเรื่อง "อาสวะ"

อาสวะ มี ๔ จำพวก คือ

๑. กามาสวะ ประกอบด้วย กาม + อาสวะ

๒. ภวาสวะ ประกอบด้วย ภว + อาสวะ

๓. อวิชชาสวะ ประกอบด้วย อวิชชา + อาสวะ

๔. ทิฏฐาสวะ ประกอบด้วย ทิฏฐิ (เห็นผิด) + อาสวะ

กาม คือ ตัวพัสดุกาม คือ ตัวรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ
กิเลสกาม คือ ยินดีในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส

กิเลสกามนี้ ทุกคนติดอยู่ แกะไม่หลุด เช่น พวกเราที่ครองเรือน หรือนักบวชที่สึกไปแต่งงาน จนกว่าจะเข้าถึงธรรม ๕ ข้อดังกล่าว หลุดจากกายมนุษย์ให้สูงขึ้นเรื่อยๆ โดยไม่ประมาท

อาสวะของ "กาม"

คือ รสของความยินดีในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส เช่น รสของการเห็นรูป ตามไปเห็น ถูกส่วน เข้ากินไม่ได้ นอนไม่หลับ รสที่ดึงดูดเป็นตัวอาสวะ คอยบังคับให้ลืมไม่ลง ติดอยู่ในรูปนั้นเป็น **"กามาสวะ"**

อาสวะของ "อวิชชา" คือ ความสงสัย เมื่อมีอวิชชาเข้ามาสนับสนุน เช่น รูปดีแค่นี้ก็ยังสงสัย อยากให้ดีเกินเลยขึ้นไปอีก ทั้งรูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส

อาสวะของ "ภพ"

สิ่งที่มีที่เป็นแก่เรา เรียกว่า "ภพ" เช่น บ้านเรือนปรากฏอยู่เป็นภพ ไร่นาเป็นภพ ที่เรา กำหนดว่าเป็นเรา และเป็นของเรา ล้วนเป็นภพ เช่น เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม

---

* รูปราคะ = กำหนัดยินดีในรูปฌาน
* อรูปราคะ = กำหนัดยินดีในอรูปฌาน
* มานะ = การยกตัว
* อุทธัจจะ = การฟุ้งซ่านรำคาญ

ที่เรียกว่า ติดอยู่ในภพ ทั้งกามภพ รูปภพ อรูปภพ โดยมีอาสวะดึงไว้ ต้องกลับมาเวียนว่ายตายเกิดไม่จบ จะทิ้งก็เสียดาย ไม่กล้าถอน **"เสียดาย" นั่นตัวสำคัญนัก** เช่น พวกพรหมที่ได้รูปฌาน อรูปฌาน ไปติดอยู่ แกะไม่ออกเพราะเสียดาย หรือ มนุษย์ว่าผักเสี้ยนเหม็นเขียว พอเอาไปดองจิ้มน้ำพริก ก็กลับชอบรสชาติ

ดังนั้นการติดในกามภพ รูปภพ อรูปภพ ก็คือการติดอยู่ในรสชาติของภพนั้นๆ

รูปภพมีรสชาติเลิศกว่ากามภพ อรูปภพเลิศกว่ากามภพและรูปภพ

มีอวิชชาสมทบด้วย จึงไม่สิ้นสงสัยว่ายังมีดีกว่านี้อีกหรือ ทำให้อยากอยู่ในภพ อยากติดในภพร่ำไป เรียกการติดในภพว่า **"ภวาสวะ"**

อาสวะของ "ทิฏฐิ"

"ทิฏฐาสวะ" ไม่อยู่ในประเด็นนี้ แต่มาอธิบายด้วย คือติดอยู่ในความเห็นของตน เมื่อทิฏฐาสวะ คือ ความเห็นไม่ตรงกัน ก็แก่งแย่ง อวดเชิดความเห็นกัน ถึงประหารซึ่งกันและกัน เพราะทำตามความเห็นของตัวที่ไม่ตรงกัน

ความเห็นก็มีรสชาติ พออวิชชาแอบอยู่ข้างๆ ก็เป็น **"อวิชชาสวะ"** มีรสชาติของรู้ไม่จริง เกลือกกลั้วอยู่ด้วย มันก็บังคับถอนไม่ออก

เมื่อรู้จักอาสวะว่าเป็นเครื่องถ่วง เครื่องรั้ง เครื่องตรึง พึงมีนิพพานเป็นเบื้องหน้า

ตตฺถ ฯ ในเหตุนี้ ท่านทั้งหลายไม่ควรประมาท

"ท่านทั้งหลายไม่ควรประมาท อย่าเลินเล่อ อย่าเผลอตัว ถ้าเผลอตัวไป วันคืนล่วงไปๆๆ ไม่รอใคร เรารอใครก็ช่างเถอะ ความตายไม่รอเลยสักวินาทีเดียว วัน คืน เดือน ปี ล่วงไปทั้งนั้น"

๕๑
ปกิณกะ ๒

(ความต่างของสัตบุรุษและอสัตบุรุษ)
๓ พฤศจิกายน ๒๔๙๗

นโม...
ทุทฺททํ ททมานานํ...

"ปกิณกเทศนา" เป็นธรรมเบ็ดเตล็ดเพื่อให้เราได้เข้าใจว่า บัดนี้เราเป็นสัตบุรุษหรืออสัตบุรุษ โดยพิจารณาจากธรรมที่เป็นไปทั้งกาย วาจา ใจ ว่าบังเกิดขึ้นทางฝ่ายไหน เพราะธรรมและอธรรมย่อมหาเสมอกันไม่

ทุทฺททํ ททมานานํ ฯ เมื่อสัตบุรุษทั้งหลายให้สิ่งที่บุคคลให้ได้ด้วยยาก
ทำกรรมที่บุคคลทำได้ด้วยยาก
อสัตบุรุษทั้งหลายย่อมทำตามไม่ได้

๑. บัณฑิตทั้งหลายให้สิ่งที่บุคคลให้ได้ด้วยยาก

"ยากที่สุดก็ให้ชีวิต ที่สองรองลงมาให้ยากที่สุดอีกก็ให้ลูก ยากที่สุดอีกก็ให้เมีย ยากที่สุดอีก ก็ให้เลือดเนื้อ นี่ให้ยากนัก เป็นของให้ยาก เรียกว่า ปัญจมหาบริจาค"

"คนมีกิเลสหนาลามก ปัญญาหยาบ ลองหยิบขึ้นแล้วตัวสั่นเชียวหนา ทานที่มือถือไว้นะ เหงื่อแตกเชียว มือเป็นเหงื่อเชียว **ที่จะให้ได้แต่ละครั้งละคราน่ะ ต้องหัดจนกระทั่งชำนาญทีเดียว"**

บางคนให้โดยหวังตอบแทน เป็นการให้ที่แคบ เช่น รักลูกเพื่อหวังดำรงวงศ์ตระกูล ให้สามีหรือภรรยาเพื่อไว้ใช้สอย

แต่ถ้าให้ไว้เป็นกลางๆ กับภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา หมายแต่บุญกุศล สร้างบารมีกว้างออกไป ถือเป็นคนมีปัญญาสูง เช่น ประเทศไทยมีปัญญาสูง บำรุงพระพุทธศาสนาเอาไว้ พระเจ้าแผ่นดินก็เอาใจใส่รักษา เสียสละทรัพย์จำนวนมากเลี้ยงพระ อุบาสกอุบาสิกาทั้งประเทศ บิดามารดาสละลูกหญิงลูกชายให้กับพระศาสนา เป็นการให้ที่ยาก จึงมีน้อย พระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกาสละตนจากครอบครัว มอบตนในพระพุทธศาสนาก็เป็นการให้ที่ยากเหมือนกัน

๒. บัณฑิตกระทำกรรม ที่บุคคลทำได้ด้วยยาก

ภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ตัดห่วงอาลัยในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ซึ่งทำได้ยาก

"เมื่อทำได้ยากเช่นนี้ ไม่ควรดูถูก ดูเบา อย่าประมาทเลินเล่อ อย่าเผลอตัว ทำให้ยิ่งหนักขึ้นไป ให้บรรลุธรรมที่พระองค์ทรงประสงค์ หนทางเบื้องต้น คือ ปฐมมรรค มรรคจิต มรรคปัญญา โคตรภู โสดา สกทาคา อนาคา อรหัต ให้ปรากฏขึ้นในตัวของตัว จะได้เป็นที่พึ่งของตัว"

การบรรลุศีลบริสุทธิ์ ก็ทำได้ยากยิ่ง ตั้งแต่ศีล ๕ - ๒๒๗ ข้อ บรรลุปฐมมรรค มรรคจิต มรรคปัญญา ทั้งกายวาจาใจ บริสุทธิ์อย่างเดียว

๓. อสัตบุรุษทั้งหลายกระทำตามไม่ได้ การไปจากโลกนี้ของสัตบุรุษและอสัตบุรุษย่อมต่างกัน

- **ธรรมของสัตบุรุษ** อันอสัตบุรุษทำตามไม่ได้เพราะทำตรงข้ามกัน เมื่อละจากโลกจึงไปต่างกัน
- **สัตบุรุษไปสวรรค์** อสัตบุรุษไปนรก
- **ธรรมและอธรรม** มีผลไม่เสมอกัน ธรรมให้ถึงซึ่งสวรรค์ อธรรมนำไปนรก
- **ประสงค์กุศลกรรม** เรียกฝ่ายธรรม หรือธรรมฝ่ายดี เป็นที่แอบแนบแน่นอยู่กับใจของบัณฑิต
- **ประสงค์อกุศลกรรม** เรียกอธรรม หรือธรรมฝ่ายชั่ว เป็นที่แอบแนบแน่นอยู่กับใจของคนพาล
- **คนพาล** เป็นเครื่องหมายของคนเลว
- **บัณฑิต** เป็นเครื่องหมายของคนดี

ต่างก็เอาอย่างกันไม่ได้ ตามกันไม่ได้ เพราะคนละสายกัน

๔. ธรรมย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรมเป็นปกติ : อานิสงส์ในธรรมขั้นต้น

ผู้ประพฤติธรรม คือทำกาย วาจา ใจ ให้บริสุทธิ์ จนกระทั่งใจผ่องใสเรียกว่าบริสุทธิ์ขั้นกายมนุษย์ ย่อมได้รับอานิสงส์ในขั้นต้น คือ

- มีแต่ความสุข ไม่มีความทุกข์ ทั้งนั่ง นอน
- ได้รับการยกย่อง นับถือ เช่น พระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกาที่ประพฤติธรรมดี
- ไม่ไปสู่ทุคติ เพราะธรรมนั้นนำสุขมาให้
- สูงขึ้นไปกว่านี้ คือ บรรลุธรรมกายเป็นโคตรภูบุคคล ใจก็อยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายธรรม ธรรมก็ย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรมไว้ เป็นโคตรภูจนถึงพระอรหัต หมดทุกข์เรียก **"เอกันตบรมสุข"** เป็นบรมสุขฝ่ายเดียว เข้าถึงวิราคธาตุวิราคธรรมทีเดียว

> "ผู้มีธรรมกายนั่นแหละ ธรรมย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม หรือยังไม่ถึงธรรมกาย มีบริสุทธิ์กาย วาจา ใจ จะให้เข้าถึงธรรมกายให้ได้ ก็ได้ชื่อว่า ผู้รักษาธรรมเหมือนกัน"
>
> "ผู้ประพฤติธรรมนะ อุตสาหะให้ทาน รักษาศีล อุตส่าห์สดับรับฟังพระธรรมเทศนาอยู่เสมอ อุตส่าห์มีจาคะ สละสิ่งที่เป็นโทษ เป็นข้าศึกต่อคัมภีร์อยู่ร่ำไป มีปัญญารอบรู้รักษาตัว นี้ได้ชื่อว่า ผู้ประพฤติธรรม"

- รักษากาย วาจา ใจ ให้บริสุทธิ์จนถึงเจตนา ไม่ให้อะไรแทรกแซงเข้าไป ใจก็ใส เรียกว่า **"บริสุทธิ์ขั้นกายมนุษย์"** ละเอียดต่อไปถึงกายมนุษย์ละเอียด ละเอียดขึ้นเข้าถึงกายทิพย์ ทั้งหยาบทั้งละเอียด จนบรรลุปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน แจ่มใสอยู่เสมอ ลืมยินดีในรูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส ทั้งอดีต ปัจจุบัน อนาคต สูงขึ้นไปเข้าอรูปฌาน ได้รับความสุข ๘๔,๐๐๐ มหากัปป์ เป็นยอดสุขในภพนี้

"ถ้าจะให้สุขยิ่งกว่านี้ขึ้นไป ต้องไปสู่มรรค ผล นิพพาน พวกมีธรรมกายไปสู่นิพพานได้ ก็ได้ไปสอบสวนสุขในนิพพานได้ เข้าไปในนิพพานได้ เป็นนิ่งอยู่ในนิพพานเสีย นี่รับสุขในนิพพานทีเดียว เมื่อได้รับสุขชนิดนี้ในนิพพานแล้ว คนที่พูดมากๆ เงียบหมด ไม่พูดแล้ว ใจคอครึ้มสบาย เอิบอิ่มตื้นเต็มปลาบปลื้ม ว่าสุขชนิดนี้เราไม่เคยพบ ไม่เคยเห็น"

ผู้ประพฤติธรรมไม่ยินดีในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส เพราะนั่นมันซากของศพ ไม่ใช่เนื้อหนังของสุข

พอไปถึงรูปฌานทั้งสี่ นึกถึงสุขของกามว่า นั่นมันเศษสุข สุขอย่างหยาบ ไม่ใช่สุขจริงๆ
เมื่อไปถึงอรูปฌาน แม้จะละเอียดนุ่มนวลกว่า ก็ยังเป็นสุขในภพ ยังต่ำอยู่
เมื่อถึงนิพพาน จึงสุขจริง เป็นสุขลึกซึ้ง นุ่มนวลชวนติดนัก
สุขกว่านิพพานยังมีอยู่อีก

"พระพุทธเจ้ามีเท่าไรๆ ไปติดอยู่ในนั้นหมด พอติดเสียเช่นนั้น เหลวอีกเหมือนกัน ไปติดแต่นิพพานนั้น ต้องไม่ติดสุขแค่นี้ แล้วหาถือเอาสุขใหญ่ ปล่อยสุข ขึ้นไปไม่หยุดอยู่ในสุขแค่นั้น

ถ้าไปหยุดแค่นั้นโง่ ไม่ฉลาด ถ้าปล่อยสุขขึ้นไป ไม่มีที่สุดกันละก็ นั่นฉลาดละ อย่างพระพุทธเจ้าผู้เป็นต้นธาตุนี้ฉลาดเต็มที่"

๕๒
ของที่ได้โดยยาก

๗ พฤศจิกายน ๒๔๙๗

นโม...

ทุลฺลภญฺจ มนุสฺสตฺตํ...

สิ่งที่หาได้โดยยาก มี ๔ ประการ คือ

ทุลฺลภญฺจ มนุสฺสตฺตํ ฯ ๑. ความเป็นมนุษย์
๒. ความเกิดขึ้นของพระพุทธเจ้า
๓. ถึงพร้อมด้วยขณะด้วยสมัย
๔. พระสัทธรรม

๑. การได้เป็นมนุษย์ เป็นของได้โดยยาก

การที่จะเกิดเป็นมนุษย์ได้ ต้องบริสุทธิ์กาย วาจา ใจ

๑.๑ บริสุทธิ์ด้วยกาย คือ

การเว้นขาดจากการฆ่า เบียดเบียน ทำลายสัตว์

การเว้นขาดจากการถือเอาวัตถุที่เจ้าของไม่ให้ ด้วยการขโมย หลอกลวง ฉ้อโกง

การเว้นขาดจากการประพฤติผิดในกาม

ใน ๓ ข้อนี้ แยกออกเป็นข้อละ ๔ คือ นอกจากเว้นขาดด้วยตัวเองแล้ว ต้องไม่ชักชวน ยินดี และสรรเสริญบุคคลอื่นที่ทำด้วย รวมเป็น ๑๒ ข้อ ขาดจากใจ คือ **"กายบริสุทธิ์"** (กายสุจริต)

๑.๒ บริสุทธิ์ด้วยวาจา คือ

ไม่พูดปด พูดถ้อยคำจริง

เว้นจากคำหยาบ ไม่ไพเราะ

ไม่กล่าวคำแตกร้าว กล่าวแต่คำสมาน

ไม่กล่าวคำเพ้อเจ้อ กล่าวแต่คำที่เป็นหลักธรรม

ใน ๔ ข้อนี้ นอกจากเว้นขาดด้วยตัวเองแล้ว ต้องไม่ชักชวน ยินดี สรรเสริญ รวมเป็น ๑๖ ข้อ คือ **"วจีสุจริต"**

๑.๓ บริสุทธิ์ใจ คือ

ไม่โลภ อยากได้ของเขา

ไม่โกรธ ไม่พยาบาท

ไม่มีความเห็นผิดทางใจ

ใน ๓ ข้อนี้ นอกจากเว้นด้วยตัวเอง ต้องไม่ชักชวน ยินดี สรรเสริญ รวมเป็น ๑๒ ข้อ คือ **"มโนสุจริต"**

เมื่อบริสุทธิ์ทั้งกาย วาจา ใจ ๓ ประการนี้แล้ว เป็นประธานของการได้ความเป็นมนุษย์ แตกกายทำลายขันธ์ ได้กลับเป็นมนุษย์อีกทันที บริสุทธิ์สูงขึ้นก็เป็นมนุษย์สูงขึ้นไป

หากเราขาดธรรมที่ทำให้เป็นมนุษย์ แตกกายทำลายขันธ์ ก็ต้องไปเกิดในอบายภูมิ ๔ เป็นเปรต อสุรกาย เดรัจฉาน เกิดในนรก ๔๕๖ ขุม

มนุษย์มีหลายชั้น แยกโดยคร่าวๆ คือ

มนุษย์ชั้นสูง คือ พระเจ้าแผ่นดิน ผู้ปกครองประเทศ เศรษฐี
มนุษย์ชั้นกลาง คือ พลเมืองดี คนมั่งมี คหบดี มีทรัพย์สมบัติบริวารมาก
มนุษย์ชั้นต่ำ คือ หาเช้ากินค่ำ ทำงานไม่มีวันหยุด
มนุษย์ชั้นต่ำมาก เช่น ขอทาน (ชั้นต่ำมากก็ต้องจัดลงไปอีก)

เราอยากเป็นมนุษย์ชั้นไหน ก็ต้องแก้ไขตัวเอง

เมื่อได้เป็นมนุษย์จึงต้องเพิ่มมารยาทเรียบร้อย เช่น ให้ทานด้วยมารยาทนุ่มนวล จึงจะเป็นเหตุให้เกิดในสกุลสูง วาจาก็นุ่มนวลชวนฟัง และใจก็อ่อนโยน ใจบุญใจกุศล ใจเห็นชอบเห็นถูก ภายหน้าจะได้เป็นมนุษย์ชั้นสูง หรืออย่างต่ำพลาดลงมา ก็เพียงชั้นกลางหรือชั้นต่ำของสูง

๒. ความบังเกิดขึ้นของพระพุทธเจ้า เป็นของได้ยาก

ตัวอย่าง : **"สุเมธดาบส"** ทอดตัวลงเป็นสะพานให้พระพุทธเจ้าทีปังกร พร้อมพระสงฆ์แสนรูปข้ามไปได้ เพราะบารมีท่าน ด้วยการเข้าฌานสมาบัติ มิฉะนั้นร่างกายแหลกแน่

พระพุทธทีปังกร พยากรณ์ว่าสุเมธดาบสในอีก ๔ อสงไขย แสนกัปป์ จะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า สุเมธดาบสดีใจราวกับเป็นวันพรุ่งนี้ และรีบเร่งให้ทานเป็นประการแรก เพราะผลทานส่งให้เป็นผู้สมบูรณ์บริบูรณ์ ในระหว่างที่ยังต้องเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏสงสารนี้

พระองค์ทรงสร้างทาน ๓ ประการ คือ
ทานวัตถุภายนอก คือ ให้ทั้งทรัพย์และบริวารจนหมด
ทานอุปบารมี คือ ให้เนื้อและเลือด
ทานปรมัตถบารมี คือ ให้ชีวิตเป็นทาน

เท่านี้ยังไม่พอ ยังให้ถึง **"ปัญจมหาบริจาค"** คือ ให้ภรรยาและลูก

ตัวอย่าง : ในชาติ ที่เป็น **"พระเวสสันดร"** ชูชกไปขอกัณหาชาลี ก็ทรงบริจาคเป็นปุตตบริจาค ถึงขนาดพระอินทร์แปลงร่างเป็นอินทรพราหมณ์มาขอพระนางมัทรีเสียก่อนจะมีใครมาขอ ด้วยเกรงว่าจะไม่มีใครมาหาผลไม้ให้พระโพธิสัตว์ แต่ฝากพระนางมัทรีไว้กับพระเวสสันดร ผู้ใดมาขออีกไม่ได้ ท่านจึงได้ชื่อว่าให้ภรรยาเป็นทาน

"พระสีธาตุราชกุมาร" ได้เป็นพระพุทธเจ้า ก็อาศัยทานเป็นเบื้องต้น

ทาน ๓ ประการ

ผู้ให้มักเลือกของที่ตัวชอบเก็บไว้ ที่เหลือค่อยให้ ทานนั้นเรียก **ทาสทาน**

ผู้ให้ให้ของที่ตัวบริโภคอย่างไร ก็ให้อย่างนั้น ทานนั้นเรียก **สหายทาน**

ผู้ให้ให้ของที่ดีที่สุด เหมือนพระโพธิสัตว์ให้ทาน ทานนั้นเรียก **สามีทาน** เช่น ทานประณีตที่เลี้ยงพระสงฆ์

การสร้างบารมีกว่าจะเป็นพระพุทธเจ้า เป็นของยาก

ท่านต้องตั้งความปรารถนา เพื่อเป็นพระพุทธเจ้าในอนาคตกาล แต่ละองค์สร้างบารมี ยาวนานแตกต่างกัน ตั้งแต่ ๔ อสงไขย แสนกัลป์, ๘ อสงไขย แสนกัลป์ หรือ ๑๖ อสงไขย แสนกัลป์

พระพุทธเจ้าต้องสั่งสมบารมีเต็ม ๓๐ ทัศ

บารมีหนึ่งๆ กว่าจะได้มาไม่ใช่ของง่าย :-

ดวงบุญที่เกิดจากการบำเพ็ญทาน สร้างไปเรื่อยๆ ให้ใหญ่ขึ้น แล้วเอาดวงบุญนั้นมากลั่น เป็นบารมี

- บุญคืบหนึ่งเท่าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ เอามากลั่นเป็นบารมีได้นิ้วเดียว กลมรอบตัว กลั่นไปอย่างนี้ทุกบารมี จนกว่าจะเต็มส่วน
- เอาบารมีคืบหนึ่ง เต็มส่วนมากลั่นเป็นอุปบารมีได้นิ้วเดียว
- เอาอุปบารมี คืบหนึ่ง กลมรอบตัวมากลั่นเป็นปรมัตถบารมีนิ้วหนึ่ง

"บารมี อุปบารมี ปรมัตถบารมี วัดเส้นผ่าศูนย์กลางกลมรอบตัวทุกบารมีได้ ๓๐ ทัศ จึงจะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า"

จึงกล่าวว่า **"ความบังเกิดขึ้นของพระพุทธเจ้าเป็นของได้ยาก"**

๓. ถึงพร้อมด้วยขณะด้วยสมัย เป็นของได้ยาก

ตรงข้าม คือ **"อขณะสมัย"** ได้แก่

- เกิดในที่ที่ไม่มีพระพุทธเจ้า ไม่พบพระภิกษุสามเณร
- พระพุทธเจ้ามาบังเกิด แต่ตนอยู่ในอบายภูมิ เป็นสัตว์ หรืออรูปสัตว์
- พระพุทธเจ้ามาบังเกิด แต่ตนเป็นบ้า ไม่รู้เรื่อง
- พระพุทธเจ้ามาบังเกิด แต่ตนเป็นมิจฉาทิฏฐิ ดูหมิ่นพระพุทธเจ้า เป็นพวกบ้าน้ำลาย

"ท่านทั้งหลายที่ได้บริจาคทาน รักษาศีล เจริญภาวนา ปรากฏเช่นนี้ ก็ได้ชื่อว่า ถึงพร้อมด้วยขณะด้วยสมัย ไม่เสียทีที่เป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา... ได้เจริญภาวนาในพระพุทธศาสนา มีธรรมกายขึ้น เรียกว่าเข้าถึงรัตนตรัย... เหมือนวัดปากน้ำได้มีตั้ง ๑๕๐ กว่าคน มีธรรมกายทั้งหญิง ทั้งชาย ภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา...ไปนรก สวรรค์ นิพพานได้อย่างนี้ ถึงพร้อมด้วยขณะสมัยแท้ๆ"

๔. การได้ฟังพระสัทธรรมเป็นของได้ยากยิ่ง

สัทธรรม คือ เครื่องสงบระงับ

ธรรมอันสงบระงับนั้นคือ ธรรมอะไร ?

- ธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ทำให้สัทธรรมของพวกสัตว์นรก เดรัจฉาน เปรต แทรกเข้ามาไม่ได้ อยู่ด้วยความบริสุทธิ์กาย วาจา ใจ

"ดวงธรรม...สัทธรรมของมนุษย์...ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์...เป็นสัทธรรมของดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละเอียดฯ ดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกาย...เป็นสัทธรรมของดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายอรูปพรหมละเอียด"

หลวงพ่อวัดปากน้ำยกตัวอย่าง พระฝรั่งวิลเลียมจะไปเผยแผ่วิชชาธรรมกายที่ลอนดอน วิชชาธรรมกายจะเป็นประโยชน์ในยุโรป ธรรมกายเป็นของหาได้ยาก เช่นเดียวกับธรรม ๔ ประการที่กล่าวมาแล้วนี้

หมายเหตุ พระวิลเลียม กปิลวฒฺโฑ เป็นศาสตราจารย์ในลอนดอน ได้มาบวชในโบสถ์ วัดปากน้ำ หลวงพ่อวัดปากน้ำได้สั่งสอนจนบรรลุธรรม และได้ส่งไปเผยแผ่วิชชาธรรมกายที่ลอนดอน ในปีพุทธศักราช ๒๔๙๗ โดยตั้งใจจะให้มีวัดไทยจริงๆ ที่นั่น พร้อมกับนำฝรั่งมาบวชอีก

๕๓
ภัตตานุโมทนากถา ๓

(อานิสงส์การถวายสังฆทาน)
๑๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๗

นโม...
อปฺปมาโท อมตํ ปทํ...

หลวงพ่อวัดปากน้ำ แสดงภัตตานุโมทนากถา เนื่องในโอกาสที่เจ้าอาวาสวัดจันทร์ปะขาว พร้อมทั้งคณะสงฆ์ อุบาสกอุบาสิกา มาถวายผ้าป่า ณ วัดปากน้ำ

ผ้าไตรจีวร เรียกว่า "ผ้าป่า" มีกิ่งไม้เอามาแขวนคล้องไว้ และอาราธนาเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ เป็นผู้ชัก ชักแล้วแจกพระภิกษุสามเณร เรียกว่า ทอดกับเจ้าอาวาสแล้วถูกทั้งวัด

ผ้าเป็นวัตถุธรรมดา เมื่อย้อมแล้วเรียก "ผ้าย้อมฝาด" เจ้าของมีจิตเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา น้อมมาถวายพระสงฆ์ ถวายแล้วเป็นกาก เจ้าของได้เนื้อไป บุญกุศลติดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ใสบริสุทธิ์ ดวงโตแค่ไหนตามแต่ศรัทธาตน

"ที่เจ้าของให้นะเป็นกาก เจ้าของนั้นได้เนื้อไปเสียแล้ว บุญกุศลติดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ใสบริสุทธิ์ ดวงโตเท่าไหนแล้วแต่ศรัทธาของตน นั่นเจ้าของกลั่นเอาเนื้อเสียแล้ว เอาเปลือกให้แก่ภิกษุ ถ้าภิกษุโง่ไม่ฉลาด ทันเจ้าของ ก็ไปเก็บเอาใส่ตู้ห้องไว้ แมลงสาบหนูกัดเสียหายไป ถ้าไม่ฉลาดพอ **ถ้าฉลาดพอ เมื่อเจ้าของเขาสละเช่นนั้นแล้ว เมื่อเก็บก็เอาไว้แจกพระภิกษุสามเณร อัดเอาบุญเสียเหมือนกัน กากนั้นให้ไป ถวายไป** แต่บุญเอาเสียอีกชั้นหนึ่ง นี่เรียกว่าฉลาด ได้สองสามชั้นนั่นแน่"

"ถ้าสมภารประพฤติได้ดังนี้อยู่วัดไหน วัดนั้นก็เจริญละ ภิกษุสามเณร อุ่นหนาฝาคั่ง เหมือนกับพ่อกับแม่ มีอะไรแจกให้ทั้งนั้น"

ชาวบ้านเห็นอย่างนี้ก็ยิ่งเลื่อมใส ทำบุญเพิ่มอีก เขากลัวอย่างเดียว คือให้ไปแล้วเอาไปใช้ในทางเสื่อมเสีย จึงไม่ค่อยไว้ใจสมภารหนุ่ม

"แต่ว่าวัดปากน้ำนะสมภารแก่แล้ว อายุ ๗๑ แล้วนะ...**ต้องการบุญกุศลเท่านั้นแหละ อยู่ที่ไหนก็ให้ทานบริจาคทานไป ไม่ทำอะไรก็สอนหนังสือหนังหาไป สงเคราะห์อนุเคราะห์กุลบุตรไปอย่างนี้แหละ** มาอยู่วัดปากน้ำนี่ไม่ใช่พอดีพอร้าย พอมาอยู่วัดปากน้ำเท่านั้นแหละ เขาไม่ยอมกันทั้งบ้านทั้งเมือง พระในวัดก็ไม่ยอมทั้งนั้น ผู้มาอยู่ ผู้เทศน์นี่แหละ พุทโธ่เอ๊ย ที่พึ่งของตัวไม่รู้จัก จะไปกีดกันผู้เป็นที่พึ่งของตัวให้ไปเสีย แล้วจะไปพึ่งอะไร

นี่เราจะทำอย่างไรนี่ ข้าไม่สู้ แล้วข้าก็ไม่หนี ทำดีอันหนึ่งอันใดมีเท่าไรทำจนสุดความสามารถของตัว จะรุกรานสักเท่าไรก็ไม่สู้ แต่ไม่หนี ทำอะไรทำจนสุดความสามารถของตัว จนกระทั่งบัดนี้เป็นประโยชน์ไม่ใช่แต่มนุษย์ในประเทศเท่านั้น ฝรั่งมังค่ายังเข้ามาพึ่งพาอาศัย"

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสว่า

อุกาส โย ฯ ภิกษุรูปใดปฏิบัติธรรม สมควรแก่ธรรมอยู่ ปฏิบัติชอบยิ่ง ประพฤติตามธรรมเป็นปกติ อันว่าภิกษุรูปนั้น ชื่อว่าสักการะ ได้ชื่อว่าเคารพนับถือซึ่งเราตถาคตด้วยปฏิบัติบูชา เป็นอย่างยิ่ง

ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม เป็นอย่างไร ?

สำหรับฆราวาส เริ่มต้นให้อยู่ในกุศลกรรม ๑๐ ประการ ได้แก่

กายบริสุทธิ์ ๓ คือ เว้นจากการฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ผิดในกาม

วาจาบริสุทธิ์ ๔ คือ เว้นจากการพูดปด กล่าวส่อเสียด คำหยาบ คำเหลวไหล

ใจบริสุทธิ์ ๓ คือ เว้นจากการโลภ โกรธ ผิดจากคลองธรรม

- เมื่อตนบริสุทธิ์ดังนี้แล้ว ตั้งใจแน่แน่ว ชวนผู้อื่นให้บริสุทธิ์เหมือนตนอีก ๑๐ ปฏิบัติ ๑๐ ประการเช่นกัน

- ยินดีผู้ที่บริสุทธิ์กาย วาจา ใจ ๑๐

- สรรเสริญผู้ที่บริสุทธิ์กาย วาจา ใจ ๑๐ จาก ๑๐ แยกเป็น ๔๐ เรียกว่า **กุศลกรรมบถวิภาค**

ถ้าประพฤติเลวตรงข้ามทั้งหมด ก็เป็นตัวอย่างเสียหายแก่ลูกหญิงชาย ลูกก็จะเอาอย่าง ทำให้ตระกูลนั้นเสียหาย ตายไปต้องไปเป็นเปรต อสุรกาย เดรัจฉาน สัตว์นรก

ธรรมนี้จึงเป็นมนุษยธรรม ที่ทำให้เป็นมนุษย์

- เมื่อบริสุทธิ์ กาย วาจา ใจ เพราะประพฤติถูกส่วนที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ แตกกายทำลายขันธ์ อายตนะมนุษย์ก็ดึงดูดไป

- ประกอบธาตุธรรมถูกส่วน ก็ดึงดูดมนุษย์เข้ามาเกิดในท้อง เหมือนแม่เหล็กดูดลูกเหล็ก ถ้าลูกเหล็กโตกว่าย่อมดูดเข้ามาไม่ได้ ถ้าว่าไม่บริสุทธิ์พอ อายตนะเปรต อสุรกาย สัตว์เดรัจฉาน ก็ดึงดูดไปเกิดแทน เช่น เรื่องโจษกันว่า คนไปเกิดในท้องสุนัข

ประพฤติธรรมสมควรแก่ธรรม จึงเน้นความบริสุทธิ์กาย วาจา ใจ ด้วยการ

สามีจิปฏิปนฺโน คือ ปฏิบัติเป็นเจ้าในความบริสุทธิ์ รักษาความบริสุทธิ์ของ มนุษยธรรมให้เสมอๆ ไป ไม่คลาดเคลื่อน

อนุธมฺมจารี ประพฤติตามธรรม

ส่วนฆราวาส ทำความเข้าใจเรื่องกุศลกรรม ๑๐ ว่าเพราะเหตุใดไม่ฆ่าสัตว์ เป็นต้น ซื้อเนื้อที่ตายมาบริโภคแทน ถ้าว่าซื้อเอาเป็นๆ มาบริโภค เสียทั้งทรัพย์ และศีลด้วย

ส่วนพระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกาที่ละการครองเรือน ต้องประพฤติมากกว่าฆราวาส เป็นเจ้าในความบริสุทธิ์ที่สูงกว่า คือ ศีล ๘ ศีล๑๐ ศีล ๒๒๗ ข้อ ไม่คลาดเคลื่อน

"เสียทรัพย์เสียไป ศีลอย่าให้เสีย ต้องรักษาไว้ ศีลเป็นสิ่งสร้างทรัพย์ เจ้าทรัพย์เสีย ถ้าว่ามีศีลละก็ ได้ชื่อว่าเป็นคนดีคนบริสุทธิ์ แล้วเป็นเจ้าทรัพย์ ดึงดูดทรัพย์ในโลกให้มาหา ไม่ต้องเดือดร้อนอะไร ให้บริสุทธิ์จริงๆ นะ"

- **ศีลพระภิกษุ** เป็นอปริยันตปาริสุทธิศีล ไม่มีที่สุด ในพระปาติโมกข์ มี ๒๒๗ สิกขาบท สำคัญที่ข้อลดหย่อน ยังมีอีกมากมาย ในวิสุทธิมรรค สามล้าน ๑๐๐ กว่า ในวินัยปิฎก ๒๑,๐๐๐ กัณฑ์ เช่น พระภิกษุสามเณร ห้ามจับเงิน

ภิกษุจะรักษาศีลให้บริสุทธิ์อย่างไร ?

ภายนอก

"ภิกษุ" แปลว่า "ผู้ศึกษา" คือผู้ศึกษาในศีล สมาธิ ปัญญา อธิศีล อธิจิต อธิปัญญา แล้วค้นคว้า ในศีล สมาธิ ปัญญา ให้เข้าใจทางไปของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์

เมื่อตั้งใจศึกษาแล้ว ได้ชื่อว่า ภิกษุผู้นั้นเป็นผู้ที่มั่นแล้ว ในศีล สมาธิ ปัญญา อธิศีล อธิจิต อธิปัญญา ให้เอาใจจรดไว้ให้มั่นคง แล้วปฏิบัติให้เป็นเข้า

ภายใน เป็นทางปฏิบัติลึกซึ้ง

บริสุทธิ์กาย - ลมหายใจเข้าออกปรนปรือกายให้เป็นอยู่ ลมหยุดกึกในเวลาใด เวลานั้นเรียก **"กายสังขารบริสุทธิ์"**

บริสุทธิ์วาจา - ความตรึกตรองที่จะพูด พอหยุดเวลาใด เรียก **"วจีสังขารบริสุทธิ์"**

บริสุทธิ์ใจ - พอใจหยุดกึกลงไปในขณะใดขณะนั้นเรียกว่า จิตสังขารระงับแล้ว เป็นจิตบริสุทธิ์แล้ว (มโนสังขาร)

"กายบริสุทธิ์ วาจาบริสุทธิ์ ใจบริสุทธิ์ ยังมืดตื้ออยู่นั้น บริสุทธิ์ของสามัญสัตว์ ไม่ใช่บริสุทธิ์วิเศษ บริสุทธิ์วิเศษ สว่างโล่ง ยิ่งกว่ากลางวัน เห็นชัด....พอใจหยุดแล้ว เป็นดวงใสเท่าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ ผุดขึ้นที่หยุดนั้นนั่นแหละ พอเห็นดวงนั้นเท่านั้น อ้อ ! นี่เป็นทางไปของพระพุทธเจ้าพระอรหันต์ อย่างนี้หรือ ใจก็หยุดอยู่กลางดวงทีเดียว ใจหยุดอยู่กลางนั้น พอถูกส่วนเข้าเท่านั้นแหละผุดขึ้นอีกดวงหนึ่ง พอผุดขึ้นอีกดวงหนึ่งก็โผล่สอง นี่อริยมรรค ทางไปของพระพุทธเจ้าพระอรหันต์ อย่างนี้เอง เห็นดวงศีลเท่าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์เท่ากัน ดวงก่อนเห็น ดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐานดวงหนึ่ง กลางดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐานนั้นแหละเห็นดวงศีลหยุดอยู่กลางดวงศีล พอถูกส่วนเข้าเห็นอีกดวงหนึ่ง เรียกว่าดวงสมาธิ..." หยุดจนกระทั่งเห็นดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ฯลฯ

๔๕ ปี แห่งการเทศน์ โปรดพุทธเวไนยสัตว์ของพระบรมศาสดา รวมไว้เป็น ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ย่อเป็นพระวินัยปิฎก ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์
พระสุตตันตปิฎก ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์
พระปรมัตถปิฎก ๔๒,๐๐๐ พระธรรมขันธ์

ทั้งหมดนี้ มีความไม่ประมาทเป็นสำคัญ คือ ไม่ประมาทในศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติ-ญาณทัสสนะ จะบรรลุตามลำดับไปถึงนิพพาน

พระพุทธเจ้าตรัสว่า **อปฺปมาโท อมตํ ปทํ** ความไม่ประมาท เป็นหนทางไม่ตาย

ไม่ตายนั่นเป็นอย่างไร แค่ไหนที่จะไม่ตาย ก็ต้องเป็นชั้นๆ ขึ้นไป ตั้งแต่กายมนุษย์ถึงกายอรูปพรหมละเอียด แปดกายนี้ยังอยู่ในภพ ไปนิพพานไม่ได้

"พอถึงกายธรรมเท่านั้น รูปพระพุทธปฏิมากร เกตุดอกบัวตูม บริสุทธิ์ใสเป็นกระจกคันฉ่อง ส่องเงาหน้า กายที่ ๙ ของตัวเอง มีทุกคน ชายก็มี หญิงก็มีเหมือนกัน ทุกคนแบบเดียวกัน ไปถึงกาย นั่นนะเป็นตัวอมตะทีเดียว อปฺปมาโท อมตํ ปทํ ทีเดียว เห็นนิพพานได้ทีเดียว...กายธรรมนั่นแหละไม่ตาย"

- ถ้าถึงเพียงกายมนุษย์ ไม่ช้าเท่าไรก็ตาย ถึงกำหนดก็ตาย ไม่เหลือสักคน **ประมาทอะไร ?**

- ประมาทในกามคุณ ทั้ง ๕ คือ รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส ที่ทำให้สัตว์โลกเนิ่นช้า เห็นทุกข์เป็นของจริง เป็นสุข คนที่มีกิเลสบางปัญญาละเอียด จึงจะเห็นว่าเป็นทุกข์ เป็นของหลอกลวง ที่เรียก กามภพ รูปภพ อรูปภพ

ทั้ง ๕ อย่างนี้ หลอกลวงสัตว์โลกให้ลุ่มหลง ไม่รู้จักพ่อแม่ พระเณร ปลุกปั่นให้ยินดีอยู่ใน ความประมาท

พอแตกกายทำลายขันธ์ไปเกิดเป็นพรหม ก็ยินดีความอยากในรูปฌาน ได้ชื่อว่าประมาทอยู่ตายอีก แม้ไปเกิดในอรูปพรหม ถอนใจไม่ออกจากอรูปฌาน แตกกายทำลายขันธ์ไม่พ้นจากความตาย ออกจากภพไม่ได้ นี้เป็นหนทางตาย

ดังนั้น เมื่อเข้าถึงกายอรูปพรหม (๘ กายในภพ) จึงต้องทำให้ถึงกายธรรม เป็นกายที่ ๙ แล้วเข้าถึงกายธรรมอรหัตละเอียด ไปนิพพาน **กายธรรมนั่นแหละไม่ตาย ความไม่ประมาท จึงเป็นหนทางไม่ตาย**

เมื่อรู้จักเช่นนี้ ให้กลับความเห็น จำ คิด รู้ พยายามทำที่ไม่เห็นให้ปรากฏเหมือนเจ้าภาพวันนี้ สละพัสดุกาม ความตระหนี่ นำไทยธรรมและผ้าป่ามาทอด

ประเพณีการทอดกฐิน : เรื่องพระอนุรุทธเถรเจ้า

ครั้งพระบรมศาสดามีพระชนม์อยู่ ทรงอนุญาตพระอนุรุทธ ไปแสวงหาผ้าบังสุกุล นางเทพธิดา ในดาวดึงส์ ผู้เคยเป็นภรรยาในชาติก่อน เห็นด้วยตาทิพย์ จึงนำผ้าทิพย์ เนื้อละเอียด เอามาคล้องไว้ ในป่าทึบ (ในตำนานว่า แสดงเทวฤทธิ์เปิดทางเป็นช่องให้เข้าไป) ท่านเป็นพระอรหันต์เห็นด้วยญาณ ก็เดินไปพิจารณาผ้าว่า ไม่มีเจ้าของ เป็นของแปดเปื้อน แล้วกล่าวว่า "อิมํ วตฺถํ ปํสุกูลจีวรํ มยฺหํ ปาปุณาติ" เช่นเดียวกับที่พระภิกษุซักผ้าป่า แล้วนำผ้าไปถวายพระพุทธเจ้า ทรงรับสั่งให้กรานเป็นกฐิน ผ้าเป็นต้นกฐิน เพราะตัวเดิมได้มาจากผ้าป่า

ผ้าป่านั้นเป็นสิทธิ์ของพระอนุรุทธ เมื่อสละขาดจากใจของพระอนุรุทธ ถวายพระบรมศาสดาก็เป็นของพระองค์ พระองค์รับสั่งให้กรานกฐินได้ ทรงเป็นผู้ทอดก่อนและวางไว้เป็นตำราเรื่องกฐิน

การทอดกฐิน มีเวลาจำกัด คือ ทอดภายใน ๑ เดือน หลังจากออกพรรษา

ถวายกฐินแล้วคุ้มอาบัติภิกษุได้ทั้งวัด

ภิกษุองค์ใดได้อนุโมทนากฐิน (กรานกฐิน) จะพ้นจากอาบัติ ๕ สิกขาบท ได้แก่

๑. ภิกษุที่ได้อนุโมทนากฐินแล้ว เวลาวิกาลออกจากวัดไม่ต้องบอกลาภิกษุในวัดก่อนก็ได้

๒. ภิกษุที่ได้อนุโมทนากฐินแล้ว ฉันคณะโภชน์ได้

๓. ภิกษุที่ได้อนุโมทนากฐินแล้ว จากไตรจีวรได้

๔. ภิกษุที่ ได้อนุโมทนากฐินแล้ว ไม่ต้องอาบัติพินทุอธิษฐานภายใน ๑๐ วัน เมื่อได้อดิเรกจีวรมา

๕. ภิกษุที่ได้อนุโมทนากฐินแล้ว ได้ส่วนแบ่งสังฆิกลาภที่เกิดขึ้นในอาวาสนั้นเต็มที่

เมื่อได้ผ้าป่าแล้ว จะเอามากรานเป็นกฐินบ้างก็ได้ หรือเอาผ้ากฐินที่ได้มาไปทอดผ้าป่าก็ได้ เพราะทอดผ้าป่าและทอดกฐินเป็นการถวายสังฆทานเหมือนกัน แต่ทอดกฐินมีอานิสงส์มากกว่าการทอดผ้าป่า เพราะคุ้มอาบัติภิกษุได้ ๕ ข้อ ผ้าป่าคุ้มไม่ได้ การถวายเป็นสังฆทานจึงได้บุญกุศลยิ่งใหญ่ ดังเรื่องของนางปชาบดี

อานิสงส์การถวายสังฆทาน : พระนางปชาบดีโคตมี

พระเจ้าแม่น้าปชาบดีโคตมี นำผ้าที่ปั่นทอเย็บเองอย่างประณีต ๒ ผืน มาถวายพระบรมศาสดา พระองค์ทรงถือเป็นพระมารดาที่เลี้ยงชูมา จึงทรงรับผ้าไปเพียงผืนเดียว อีกผืนหนึ่งต้องการให้ตกเป็นสังฆทานจะได้บุญมากกว่า แม้พระนางจะอ้อนวอน ผ้าผืนนั้นได้ตกผ่านมือพระภิกษุจนถึงพระอชิตะ ผู้บวชใหม่ซึ่งนั่งองค์สุดท้าย จึงต้องรับไว้

พระนางปชาบดีทรงเสียพระทัยมาก พระพุทธเจ้าทรงทราบพระอัธยาศัย จึงเรียกพระอานนท์ให้เอาบาตรมาเหวี่ยงขึ้นไปในอากาศ และรับสั่งภิกษุทั้งหลายให้นำบาตรกลับมา ไม่มีพระอรหันต์องค์ใดขึ้นรับเพราะเข้าใจปัญหานี้ พระอชิตะก็อธิษฐานว่า บุญบารมีที่สั่งสมมาแต่ชาติก่อน ถ้าอนาคตจะได้เป็นพระพุทธเจ้า ขอให้บาตรนั้นตกลงมาสู่หัตถ์ของข้าพเจ้า บาตรนั้นเป็นกายสิทธิ์ มีฤทธิ์ก็ตกลงมาถึงมือพระอชิตะ

พระองค์จึงทรงพยากรณ์ว่า อชิตะ น้องชายตถาคต ต่อไปจะเป็นศาสดาเหมือนเรา พระนางจึงปลื้มใจที่ได้ถวายแด่พระพุทธเจ้าในอนาคตอีกองค์หนึ่ง

ถวายเป็นสังฆทาน บุญกุศลใหญ่เกิดเป็นดวงใสติดที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ เป็นอัตโนมัติ ตรงนั้นเป็นที่ดึงดูดบุญ ได้บุญเท่าไร ดูดติดเหมือนหม้ออัตโนมัติ มีกันทุกคน

บุญวันนี้ไม่เล็กนะ วัดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑,๐๐๐ วา กลมรอบตัวเรียบเหมือนหน้ากระจก บุญมาติดกลางตัวทุกคน แต่ลดหย่อนกันไป ผู้มีธรรมกายเห็น

เหมือนกับเราหาเงินหาทองในโลกนี้ ได้เงินมาแล้วเราก็เห็นซิ เก็บไว้ในเซฟ เราจับถูกบุญก็เหมือนกัน

"ผู้แสวงหาบุญต้องฉลาดนะ ต้องให้เห็นบุญนะ ถ้าไม่เห็นบุญแล้วเราจะรู้ว่าได้บุญอย่างไรกันละ ก็เบื่อกันละซิ ไม่อยากแสวงหาบุญละซิ"

หาบุญได้ ใช้บุญเป็น

- ถ้าหาเงินได้ ใช้เงินเป็น ก็ไม่เป็นบ่าวทาสเงิน เช่น นายเล็ก อยู่บ้านไผ่ อ.สองพี่น้อง เมื่อตั้งตัวกินแต่ต้มยำน้ำราดข้าว เพราะประหยัด ถ้าหามาใช้หมด แก่เฒ่าก็หยุดทำงานไม่ได้ เรียกว่าใช้เงินตาย

- ถ้าใช้เงินเป็น ก็หมั่นหาเงิน ให้เขากู้ดอกไม่แพง แต่รับจำนำยึดเครื่องกู้ให้เป็นหลักฐาน หรือเลี้ยงลูกให้จบมหาวิทยาลัย ต่อไปเขาก็หาใช้เรา บุญของเราจึงเป็นหลัก อย่าบนบานศาลเจ้า **แม้พระสิทธัตถะ เมื่อผจญมารตอนใกล้ตรัสรู้ ท่านก็นึกถึงบุญบารมีที่สั่งสมมา**

วันนี้เรานึกถึงบุญที่ทำไว้ ใจจรดตรงดวงบุญกลมใส นึกว่าบุญเราได้ตรงนั้น แม้ไม่เห็น ก็จำรอยใจไว้

พอนึกถึงบุญเช่นนั้นใจก็ดูด บุญบังคับให้ผลมาก เหมือนหว่านแคตำลึง ทำบุญขึ้นมันก็ แตกยอดมากขึ้น แตกเป็นสี่ห้ายอด บุญก็เช่นกัน หนักเข้าเป็นเจ้าเงินนายเงิน

ถ้าใช้บุญไม่เป็น ได้บุญแล้ว ถ้ากระทบกระเทือนสิ่งที่ไม่ชอบใจ ก็ไปด่าเขา ไม่เอาใจจรดที่บุญเสียแล้ว เลยเอาบาปมาทับถมหมด

อานิสงส์ของสังฆทานมีมากมาย พระพุทธเจ้าองค์หนึ่งตรัสเรื่องนี้เรื่องเดียว ไม่หมดจนตลอดชีวิต การให้เป็นสังฆทานถือเป็นอายุพระศาสนา ให้แล้วไม่เบื่อ ไม่สะดุดใจ เป็นของสงฆ์ **สงฆ์เป็นผู้บริสุทธิ์ ไม่เลือกให้องค์ใดองค์หนึ่ง ถือเป็นสังฆทานแท้ๆ** ทรงรับสั่งว่า บุญกุศลยิ่งใหญ่ไพศาลพระศาสดาถือเป็นหลัก ตั้งแต่ครั้งพระเจ้าแม่นาปชาบดีทีเดียว

๕๔
ความไม่ประมาท ๒

๒๑ พฤศจิกายน ๒๔๙๗

นโม...
ปมาทํ อปฺปมาเทน...

พุทธภาษิตนี้ เป็นเทศนาอุปมาอุปไมย ซึ่งพระบรมศาสดาทรงรับสั่งด้วยพระองค์เอง

ปมาทํ อปฺปมาเทน ฯ เมื่อบัณฑิตผู้ละ หรือผู้บรรเทาความประมาทเสียด้วยความไม่ประมาท เป็นผู้มีปัญญาเป็นเครื่องรักษาตัว ขึ้นสู่ปราสาทเป็นภูมิอันสูงของปัญญา แลลงมาเห็นเหล่าพาลชนทั้งหลาย เป็นผู้ไม่กระวนกระวาย เห็นหมู่สัตว์กระวนกระวาย ดุจบุคคลผู้ขึ้นยืนบนภูเขา แลลงมาเห็นบุคคล ผู้ยืนอยู่ที่ภาคพื้น ฉะนั้น

"ความประมาท" คือ เลินเล่อเผลอตัว ตรงข้ามกับ "ความไม่ประมาท" คือไม่พลั้ง ไม่เผลอ มีสติอยู่เสมอ

ธรรม ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ย่อลงเหลือวินัยปิฎก สุตตันตปิฎก ปรมัตถปิฎก

ความไม่ประมาท จึงเป็นยอดของพระไตรปิฎก ที่รวมลงของความดีทั้งหลาย

เมื่อละความประมาท จึงมีปัญญาขึ้นสู่ปราสาท คือ ภูมิอันสูงสุดของปัญญา เห็นพาลชนผู้กระวนกระวายอยู่บนภาคพื้น

ผู้ไม่ประมาท มีสติตรึกอยู่ที่ศูนย์กลางดวงธรรมที่เป็นกายมนุษย์ ให้เห็น จำ คิด รู้ เป็นจุดเดียวกัน เข้าถึงดวงธรรม ดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ จนกระทั่งเข้าถึงกายมนุษย์ละเอียด

ที่เข้าถึงกายมนุษย์ละเอียดได้ เพราะความแน่วแน่ ไม่ประมาทแท้ๆ และเมื่อถึงกายมนุษย์ละเอียดก็มีตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เหมือนกัน ก็มองดูเห็นว่า กายมนุษย์นั้นเลินเล่อ มีตัวอภิชฌา พยาบาท เห็นผิดจากคลองธรรมที่เป็นทางไปของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ เหมือนมองจากภูเขา ดูกายมนุษย์ และต้องใช้ทานกำจัดอภิชฌา เมตตากำจัดความพยาบาท เห็นชอบตามคลองธรรม เห็นถูกว่าพระพุทธเจ้าพระอรหันต์ไปทางนี้

กายมนุษย์ละเอียดก็นึกว่า เราขึ้นมาได้เช่นนี้ เพราะความไม่ประมาท พึงยึดความไม่ประมาทให้มั่นต่อไป พอใจหยุดถูกส่วนก็เข้าถึงดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณ-ทัสสนะ จนกระทั่งเข้าถึงกายทิพย์

กายทิพย์ก็มีตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ลืมตาดูเห็นกายมนุษย์ละเอียดยังมีความโลภอยากได้ของเขา พยาบาทปองร้ายเขา เห็นผิดจากคลองธรรม แต่ว่าอย่างละเอียด เหมือนมองจากบนปราสาท

เห็นคนทำชั่วมาก ทุรนทุราย กายทิพย์หนักแน่นกว่ากายมนุษย์ละเอียด นึกถึงการขึ้นมาถึงกายทิพย์ได้ เพราะความไม่ประมาท ใจกายทิพย์ก็หยุด ผ่าน ๖ ดวง เข้าถึงกายทิพย์ละเอียด กายรูปพรหม รูปพรหมละเอียด อรูปพรหม อรูปพรหมละเอียด

จนกระทั่งถึงกายธรรม รูปเหมือนพระปฏิมากร เกตุดอกบัวตูม เริ่มเข้าถึงกายนอกภพ ตากายธรรมมองดู ๘ กายที่เป็นกายในภพ ซบเซาอยู่ด้วยกามบ้าง ด้วยฌานบ้าง อรูปฌานบ้าง ดึงดูดให้ติดอยู่ด้วยกรรมวัฏฏ์ วิปากวัฏฏ์ กิเลสวัฏฏ์

กรรมวัฏฏ์ คือ การกระทำกิจการงานหน้าที่

กิเลสวัฏฏ์ คือ การบริโภคกิเลสกาม พัสดุกาม ไปตามหน้าที่ ยินดีอยู่ในรูปฌาน อรูปฌาน

ทั้งกรรมวัฏฏ์และกิเลสวัฏฏ์ จึงรัดสัตว์ทั้งหลายเหล่านั้นให้ติดข้องอยู่ พ้นไปไม่ได้ด้วยอภิชฌา พยาบาท ทิฏฐิ ราคะ โทสะ โมหะ กามราคานุสัย ปฏิฆานุสัย

เข้าถึงธรรมกายได้ ผ่านอกุศลกรรมมาได้ เพราะความไม่ประมาท ด้วยการให้ทาน ศีล ภาวนา ตั้งอยู่ในศีล สมาธิ ปัญญา อธิศีล อธิจิต อธิปัญญา ปฐมมรรค มรรคจิต มรรคปัญญา เห็นชัดเช่นนี้ เรียก **"ปัญญา"** ส่วนกายอื่นๆ นั้นเห็นแยกละเอียดออกเป็นขันธ์ทั้ง ๕ ที่ละเอียด ก็เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา

เพราะความไม่ประมาทเป็นหลักนี้ ทำให้พยายามเข้าถึงกายธรรมอื่นๆ ได้ต่อไป คือ กายธรรมละเอียด ยังรู้ว่ามีระคนอยู่ด้วยสังโยชน์เบื้องต่ำ คือ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส

สักกายทิฏฐิ คือ ยกตัว ถือตัว

วิจิกิจฉา คือ เคลือบแคลงสงสัย

สีลัพพตปรามาส คือ ประพฤติศีลนอกศาสนา

จึงหยุดนิ่งผ่าน ๖ ดวงเข้าถึงกายธรรมพระโสดา พระโสดาละเอียด พระอนาคา เมื่อถึงพระอนาคา หมดจากปฏิฆะ กามราคะ อย่างละเอียด แต่ยังหมักหมมอยู่ในรูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา จึงหยุดนิ่งต่อเข้าถึงกายอนาคาละเอียด

ใจพระอนาคาละเอียดหยุดนิ่งเห็นกายพระอรหัต ก็รู้ตัวว่า

ขีณาสโว มีอาสวะสิ้นแล้ว

กตกรณีโย **กิจ**ที่จะต้องทำเสร็จแล้ว

นตฺถิ ปุนพฺภโว ภพใหม่ของเราไม่มี

รีบไปให้ถึงพระอรหัตละเอียดต่อไป ด้วยความไม่ประมาท

"นี่แหละบัณฑิตผู้มีปัญญา ละความประมาทเสียได้ด้วยความไม่ประมาท ผู้ทรงปัญญานั้น ขึ้นสู่ปราสาทคือภูมิอันสูงของปัญญา แลลงมาเห็นพาลชนเป็นอันมาก ไม่กระวนกระวาย ไม่ทุรนทุรายกระสับกระส่าย เห็นหมู่สัตว์ผู้ทุรนทุราย ...เห็นชัด เหมือนคนขึ้นภูเขามองลงมาข้างล่าง เห็นคนอยู่บนภาคพื้น ฉันใดก็ฉันนั้น เห็นปรากฏอย่างนี้นี่ผู้มีปัญญาเรียกว่า ปญฺญา ปาสาทมารุยฺห ขึ้นสู่ปัญญาเพียงปราสาท ได้เพียงนี้ปราสาทปัญญาอันนี้นะ รู้จริงเห็นจริงตามความจริงทางพุทธศาสนา ปรากฏอย่างนี้"

๕๕
อริยทรัพย์

(เหตุแห่งความไม่จน)
๒๕ พฤศจิกายน ๒๔๙๗

นโม...
ยสฺส สทฺธา ตถาคเต....

ธรรมะว่าด้วยคุณธรรม ๔ ประการ ที่ทำให้เป็นคนไม่จน ตามวาระพระบาลีในอริยธนคาถา ได้แก่

ยสฺส สทฺธา ตถาคเต ฯ ความเชื่อของบุคคลใด ไม่กลับกลอกตั้งมั่นในพระตถาคตเจ้า
ศีลของบุคคลใดดีงาม อันเป็นที่ใคร่ของพระอริยเจ้า
ความเชื่อในพระสงฆ์มีอยู่แก่บุคคลใด
ความเห็นของบุคคลใดเป็นธรรมชาติตรง
บัณฑิตทั้งหลายย่อมกล่าวบุคคลนั้นว่า หาใช่คนจนไม่

๑. ความเชื่อของบุคคลไม่หวั่นไหว ตั้งมั่นอยู่ในพระตถาคตเจ้า

- คนอย่างไรได้ชื่อว่าเชื่อและตั้งมั่นในพระตถาคต

ตัวอย่าง "สุปพุทธกุฏฐินะ" เป็นคนขอทาน โรคเรื้อน แต่เชื่อมั่นในรัตนตรัย พระอินทร์แปลงกายมาลองใจ โดยให้สมบัติเลี้ยงชีพตลอดชีวิต เพื่อแลกกับการที่สุปพุทธะกล่าวว่าไม่เชื่อในรัตนตรัย แม้พระอินทร์จะยอมแสดงตัวว่าแปลงมา สุปพุทธะก็ไม่ยอมคลาดเคลื่อนในความศรัทธาต่อรัตนตรัย

พวกเราที่ยังรู้จักแต่เนมิตกนามว่า พุทฺโธ ธมฺโม สงฺโฆ ยังไม่แน่นอน ถ้ายังไม่รู้จริงรู้แท้ว่าพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รูปพรรณสัณฐานอย่างไร ถึงจะกล่าวความเชื่อ แต่พอให้เงินเลี้ยงชีพสักชาติหนึ่ง ก็จะรับเงินเท่านั้น

ผู้มีธรรมกายละก็เห็นได้ มั่นคงแล้วไม่กลับกลอก ไม่เหลวไหล เหมือนสุปพุทธะทีเดียว

ธมฺมกาโย อหํ อิติปิ เราตถาคต คือ ธรรมกาย

ให้เชื่อมั่นลงไปดังนี้ จึงจะไม่กลับกลอก มาวัดตัวของเราว่าเชื่อในพระตถาคตเจ้าจริงไหม

๒. ศีลอันดีงามซึ่งเป็นที่ใคร่ของพระอริยเจ้า

- หากรักษาศีลได้บริสุทธิ์ ได้ชื่อว่าเป็นศีลตามปริยัติ ด้วยเจตนา กาย วาจา ใจ หรือศีลรู้
- ศีลตามหลักปฏิบัติ คือทำสมาธิให้เป็นขึ้น เข้าถึงธรรมกาย เห็นศีลตามส่วนศีลโลกีย์ ตั้งแต่กายมนุษย์ถึงกายอรูปพรหมละเอียด หากว่าถึงกายธรรมละเอียด ก็เห็นศีลโคตรภู

ศีลเห็น ละเอียดล้ำกว่าศีลรู้มาก ใสเป็นกระจกส่องหน้า ศีลเห็น เรียก **อธิศีล** ในกลางดวงอธิศีลมี**ดวงอธิจิต** ในกลางดวงอธิจิตมี**ดวงอธิปัญญา** เข้าถึงได้เท่ากับมีศีล สมาธิ ปัญญา เอาตัว รอดพ้นทุกข์ได้ เพราะเห็นศีลแล้ว

๓. ความเลื่อมใสในสงฆ์

๓.๑ ความเลื่อมใสในสงฆ์สมมติ

- การมาถวายภัตตาหารพระภิกษุ ได้เห็นพระเณรมากมาย จึงเลื่อมใสว่า เราได้บุญมาก ทานของเราเป็นอายุพระศาสนาเพียงไร

- เลื่อมใสว่า การเข้ามาอยู่ในหมู่สงฆ์นี้ดีจริง จึงกล้าทิ้งลูกภรรยามาบวช เช่นพระวิลเลี่ยม กปิลวฑฺโฒ ละเพศฝรั่ง ลูกเมีย มาบวชเป็นพระไทย

- อุบาสก อุบาสิกา มาฟังธรรม เพราะเลื่อมใสในพระสงฆ์

๓.๒ ความเชื่อในสงฆ์อีกชั้นหนึ่ง

ที่เรียกว่า สังฆรัตนะ เป็นธรรมกาย หน้าตักโตเล็กตามส่วน กลาง **"ธรรมกาย"** มีดวงธรรมรัตนะ กลางดวงธรรมรัตนะมี **"ธรรมกายละเอียด"** ที่ละเอียดกว่า สะอาดกว่า งามกว่า

ธรรมกายละเอียด เป็น "สังฆรัตนะ"

ธรรมกายหยาบ เป็น "พุทธรัตนะ" เป็นตัวยืนของพุทโธ รู้สัจธรรมทั้ง ๔ โดยอาศัยญาณ ๓ กลุ่ม คือ สัจจญาณ กิจจญาณ กตญาณ

ดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกาย เป็น "ธรรมรัตนะ" เมื่อเข้าถึงพระธรรม ก็บังคับ ให้ทำดีอย่างเดียวด้วยกาย วาจา ใจ

สังฆรัตนะ (ธรรมกายละเอียด) นั่นเอง รักษาดวงธรรมที่ทำให้เป็นพุทธรัตนะ (ธรรมกายองค์หยาบ) ไม่ให้หาย อยู่ในกลางดวงนั้น

รักษาดวงนั้นได้ ท่านยืนยันว่า **"ธมฺโม สงฺเฆน ธาริโต"** ธรรมอันพระสงฆ์ทรงไว้

ผู้ใดเลื่อมใสในธรรมกายละเอียด จึงได้ชื่อว่า เลื่อมใสในพระสงฆ์

๔. ความเห็นธรรม หรือความเห็นตรง

คือ เห็นธรรมรัตนะ เป็นการเห็นตรงต่อทางไปของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ ไม่คลาดเคลื่อนต่อพระนิพพาน **"ผู้ใดเข้าถึงพระธรรม บุคคลนั้นละทุจริตกาย วาจา ใจได้ ทำแต่ความดีฝ่ายเดียว"**

อริยทรัพย์ ๔ ประการนี้ มีอยู่ในบุคคลใดจะไม่ขัดสน ไม่ยากจน แม้บุคคลผู้มีทรัพย์สินเงินทอง มากมายก็มิอาจสู้ได้ พระเณร อุบาสกอุบาสิกา มีทรัพย์อย่างนี้ เอิบอิ่มปลาบปลื้มอยู่กับใจ ไม่ต้อง สะดุ้งกลัวเหมือนมีทรัพย์อื่น เพราะเหตุว่าของเหล่านี้อยู่กับใจ ลักไม่ได้ ปล้นไม่ได้ เป็นของจริงอยู่อย่างนี้

อโมฆนฺ ตสฺสชีวิตํ ฯ ความเป็นอยู่ของบุคคลนั้น ไม่เปล่าประโยชน์

ความเป็นอยู่ของคนมีธรรม ๔ ประการ แม้เป็นอยู่วันหนึ่งคืนหนึ่ง ดีกว่าบุคคลอื่นที่ไม่มีธรรมนี้ มีชีวิตอยู่ ๑๐๐ ปี ก็ไม่ประเสริฐ

ท้ายพระบาลีรับรองว่า **ตสฺมา สทฺธญฺจ สีลญฺจ ฯ**

เพราะเหตุนั้น เมื่อบุคคลผู้มีปัญญามาระลึกถึงคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลายได้ ควรประกอบความเชื่อ ประกอบศีล ประกอบความเลื่อมใส ประกอบความเห็นธรรมไว้เนือง ๆ

เชื่ออันนั้นอย่าให้หายไป รักษาเอาไว้ในพระตถาคต โดยเอาใจจรดเข้าไว้ที่ธรรมกาย อย่าให้คลาดเคลื่อน

เราจะรักษาความเชื่อในพระตถาคตไว้ได้ เราก็ชี้แจงให้กายมนุษย์รู้ว่า เจ้าเป็นอยู่นี้นะด้วยพระตถาคตเจ้า ถ้าพระตถาคตเจ้าไม่มี เจ้าเป็นอยู่ไม่ได้ เจ้าต้องตายทันทีทีเดียว

พระตถาคตเจ้าทำอย่างไร ?

พระพุทธเจ้าเข้านิพพานมากน้อยเท่าใด ท่านก็มีธรรมกาย

ธรรมกายรักษาชีวิตเอาไว้ ตั้งแต่กายมนุษย์ถึงกายธรรมละเอียด ล้วนอยู่ได้ด้วยดวงธรรมต่างๆ ที่ทำให้เป็นกายนั้นๆ ท่านรักษาตลอดขึ้นไปนับอสงไขยไม่ถ้วน

ตัวอย่าง : ถ้าไม่มีดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ กายมนุษย์ก็ดับไป
กายทิพย์ก็เป็นอยู่ด้วยดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์
กายธรรมละเอียด ก็เป็นอยู่ด้วยดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายธรรมละเอียด

"พระพุทธเจ้าเมื่อท่านได้ไปนิพพานแล้ว สาวกมีเท่าไร ถึงคราท่านจะปกครองมนุษย์ รักษามนุษย์ ท่านก็เอาสาวกของท่านเข้าอยู่ในตัวของท่านหมด ท่านก็ต้องรักษาดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายเป็นลำดับไป ไปรักษาที่สุดโน้น"

ที่สุดอยู่ที่ไหน ?

"ผู้เทศน์ยังเรียนวิชชาไปไม่ถึง ยังไม่ถึงที่สุด ๒๓ ปี๔ เดือนเศษแล้ว ยังไม่ถึงที่สุดเลย ขยับไปทีๆ หนึ่งนั้นนับครั้งไม่ถ้วน นับชั้นไม่ถ้วน นับอสงไขยดวงไม่ถ้วน นับอายุกี่ดวงยังไม่ถ้วน ไม่ไปสุดเลย **ถ้าสุดเวลาไร ถึงที่สุดของการรักษาแล้วละก็ มนุษย์เลิกแก่ เลิกเจ็บ เลิกตายทีเดียว"**

"พระพุทธเจ้าท่านไปรักษาอยู่ต้นธาตุ ท่านรักษาอยู่ เป็นอยู่ เราเป็นอยู่นี้ถ้าท่านหยุดแก๊กเดียวเท่านั้น มนุษย์ดับทีเดียว หรือไม่ฉะนั้นมารมาตัดระหว่าง กายเสีย ไม่ให้ติดต่อกันเสียเท่านั้นละ ก็ตายทันที ขาดผู้รักษาเสียแล้ว...เราจะมั่งมีอย่างหนึ่งอย่างใด ท่านส่งสมบัติมาให้ ยากจนอย่างหนึ่งอย่างใด ท่านส่งสมบัติมาไม่ทัน มารเข้าไปขวางเสีย"

เราไหว้กราบท่าน เพราะท่านรักษาชีวิตเรา ท่านจึงมีคุณล้ำเลิศ

สรุป
- เชื่อในพระตถาคต ใจจรดอยู่ในธรรมกายอยู่เสมอ
- มีศีลที่ดีงาม เพื่อไม่กระเทือนถึงพระพุทธเจ้า เมื่อศีลดีงาม ธรรมกายก็สว่างแจ่มใส
- เลื่อมใสในพระสงฆ์ เพราะสังฆรัตนะรักษาดวงธรรมรัตนะที่ทำให้เป็นพุทธรัตนะ ไม่ให้หายไป และสะอาดดีงาม
- ความเห็นตรงในธรรมรัตนะ จึงจะถูกตรงต่อทางไปของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์เป็นอยู่ต่อการรักษาอายุ และความรุ่งเรืองของเราโดยตรง

๕๖
พุทธอุทานคาถา

(ธรรมที่ทำให้สิ้นสงสัย ๒)
๑๐ ธันวาคม ๒๔๙๗

นโม...
ยทา หเว ปาตุภวนฺติ ธมฺมา...

เป็นคาถาที่ พระพุทธเจ้าทรงเปล่งพระวาจาเองโดยมิได้มีใครทูลถาม จึงเป็นธรรมะอันลึกซึ้ง เข้าใจได้โดยยาก เป็นบุญลาภที่เกิดมาเป็นมนุษย์พึงได้ฟัง

ยทา หเว ฯ เมื่อใดธรรมทั้งหลายปรากฏแก่พราหมณ์ ผู้มีความเพียรเพ่งอยู่
เมื่อนั้นความสงสัยทั้งปวงของพราหมณ์ ย่อมสิ้นไป
เพราะมารู้จักธรรมว่าเกิดแต่เหตุ ฯ

ธรรม คืออะไร ?

ธรรม จบพระไตรปิฎก พระพุทธเจ้าตรัสเทศน์ทั้งในอดีต ปัจจุบัน อนาคต ล้วนมี ๓ อย่าง คือ

๑. กุสลา ธมฺมา ธรรมฝ่ายดี ไม่มีชั่วปนเลย เป็นธรรมสว่าง เป็นกุศลธรรม
๒. อกุสลา ธมฺมา ธรรมฝ่ายชั่ว คือ ธรรมทั้งหลายที่ชั่ว มืด เป็นอกุศลธรรม
๓. อพฺยากตา ธมฺมา ธรรมที่ไม่ดีไม่ชั่วเป็นกลางๆ ไม่มืดไม่สว่าง

ธรรมเหล่านี้นี่เองที่เกิดแก่พราหมณ์ ผู้มีความเพียรเพ่งอยู่ **โดยประสงค์ธรรมขาว (ธรรมฝ่ายดี) ด้วยการทำใจให้หยุด**

"ถูกส่วนเข้า สว่างวูบเข้าไป เหมือนฝันทีเดียว สว่างวูบเข้าไป ปรากฏทีเดียว เหมือนลืมตา บางคนตกใจนะ นี่หลับตาหรือลืมตานะมันสว่างอย่างนี้ ก็ลืมตาดูเสียที อ้าว...สว่างนั่นหายไปเสียแล้ว นั่นมีสว่างได้อย่างนั้น มีมืดอย่างนั้น นั่งหลับตาปุ๊บแล้วกัน ก็มืดตื้อ เมื่อมืดเช่นนั้นเป็นอธรรม เมื่อสว่างขึ้น ปรากฏชัดขึ้นเหมือนกลางวันนั่นเป็นธรรม ไม่สว่างไม่มืด รัวๆ อยู่ นั่นก็เป็นธรรมเหมือนกัน เป็นอัพยากตธรรม"

ธรรมเกิดแต่เหตุ "ยโต ปชานาติ สเหตุธมฺมํ"
ธรรมที่เกิดแต่เหตุ เหตุมี ๖ ประการ คือ
โลภเหตุ โทสเหตุ โมหเหตุ เป็นเหตุของฝ่ายชั่ว
อโลภเหตุ อโทสเหตุ อโมหเหตุ เป็นเหตุของฝ่ายดี

เมื่อเรามาให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา เป็นธรรมอย่างหนึ่งที่เกิดจากเหตุ คือ

ความไม่โลภ เป็นเหตุให้บริจาคทาน
ความไม่โกรธ เป็นเหตุให้รักษาศีล
ความไม่หลง เป็นเหตุให้เจริญภาวนา

ธรรมทั้งหลายปรากฏแก่พราหมณ์ผู้มีความเพียรเพ่งอยู่ พราหมณ์นั้นกำจัดมารและเสนาเสียได้ หมายถึง พราหมณ์นั้นเพ่งมาถูกส่วน ใจหยุดที่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ พอใจหยุด เท่านั้น

สูโรว โอภาสยมนฺตลิกฺขนฺติ ฯ ดุจดังดวงอาทิตย์อุทัยขึ้นกำจัดมืด ทำอากาศให้สว่างไสว

หมายถึง ดวงเท่าดวงอาทิตย์ ติดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ จะมองอะไรเห็นตลอดหมด

เมื่อธรรมปรากฏขึ้น ความสงสัยของพราหมณ์ก็สิ้นไป เพราะได้รู้ความสิ้นไปของปัจจัย

อะไรคือปัจจัยที่สิ้นไป

อวิชชา (ความไม่รู้จริง) เป็นปัจจัยให้เกิดสังขารต้องคอยตกแต่งกันอยู่ร่ำไป
สังขาร เป็นปัจจัยให้เกิดวิญญาณ รู้ดีรู้ชั่วอยู่ร่ำไป
วิญญาณ เป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป ต้องเกิดดับอยู่เป็นธรรมดา
นามรูป เป็นปัจจัยให้เกิดสฬายตนะ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ
สฬายตนะ เป็นปัจจัยให้เกิดผัสสะ กระทบทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ
ผัสสะ เป็นปัจจัยให้เกิดเวทนา ชอบ ไม่ชอบ เฉยอยู่
เวทนา เป็นปัจจัยให้เกิด ตัณหา
ตัณหา เป็นปัจจัยให้เกิดอุปาทาน
อุปาทาน เป็นปัจจัยให้เกิดภพ มีกามภพ รูปภพ อรูปภพ
ภพ เป็นปัจจัยให้เกิดชาติ
ชาติ (กำเนิด) เป็นปัจจัยให้เกิดชรา มรณะ จึงมีโสกะ ปริเทวะทุกข์ โทมนัส อุปายาส

เมื่อรู้จักความสิ้นไปของปัจจัยทั้งหลาย ความไม่รู้จริงคืออวิชชาดับไป ทุกๆอย่างก็ดับตามกันเป็นลูกโซ่ไป (ปฏิจจสมุปบาท ๑๒)

วิธูปยํ ติฏฺฐติ มารเสนํ ฯ พราหมณ์นั้นก็กำจัดมาร และทั้งเสนาให้ได้แล้ว หยุดอยู่ได้ คือ

"หยุดอยู่ได้ คือใจหยุดนั่นเอง ไม่ใช่อื่น พอหยุดถูกส่วนเข้าเท่านั้นเอง...ความสว่างเกิดขึ้น ดุจดังดวงอาทิตย์อุทัยขึ้นกำจัดความมืด ทำอากาศให้สว่างดังนี้ เราก็เห็นดวงดังนั้นที่ปรากฏดังนั้น เมื่อปรากฏขึ้นดังนั้นแล้ว พราหมณ์ก็รักษาดวงนั้นไว้ไม่ให้หายไป ที่วัดปากน้ำเขาเป็นแล้ว ของลึกก็จริง แต่ว่าวัดปากน้ำ พบแล้ว แต่ว่าผู้พบก็ไม่รู้ว่าลึกซึ้งแค่ไหน ได้แต่ลึกซึ้งอย่างนี้จริงอย่างนั้น แล้วก็ไปทำเหลวไหลเสีย ให้ดับเสียบ้าง ให้หายเสียบ้าง ไปกังวลอื่นเสีย ไม่กังวลของลึกซึ้งอย่างนี้ นี่มีมากทีเดียว"

"ในวัดปากน้ำนี้ทั้งสว่างทำได้ขนาดนี้นะ ยิ่งกว่านี้ไปอีก ตรงกับพุทธ-อุทานนี้แล้ว เมื่อสว่างขึ้นได้ดังนั้นแล้ว ก็ได้เป็นลำดับไป นั่นสว่างดวงนั้น เรียกว่าดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน"

ใจก็หยุดนิ่งอยู่กลางดวงสว่างนั้น พอถูกส่วนก็เห็นดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ถูกส่วนต่อไปเห็นกายมนุษย์ละเอียดที่เป็นกายฝัน เข้ากลาง ๖ ดวงอีกผ่านกายต่างๆ จนถึงกายอรหัตละเอียด

"ผู้เทศน์นี้สอน เป็นคนสอนเอง ๒๓ ปี ๕ เดือนนี้ ได้ทำไปอย่างนี้ไม่ถอยหลัง เลย ยังไม่สุดกายของตัวเอง **เมื่อยังไม่สุดกายของตัวเองแล้ว ตัวเองก็ปกครองตัวเองยังไม่ได้** ยังมีคนอื่นเป็นผู้ปกครองลับๆ"

"ถ้าจะอยู่นอกปกครองเขา ต้องไปให้ถึงที่สุดสายธาตุสายธรรมของตัว ...ในที่สุดนั้นไม่มีใครปกครองเลย เราปกครองของเราเอง เราไม่ต้องรับความแก่ความเจ็บ ความตายก็ได้ เพราะเรามีอำนาจพอแล้ว"

"ในโลกนี้เขาเรียกว่า ละครโรงใหญ่ เล่นฝุ่น เล่นทราย เล่นแปลกๆ ไปตามหน้าที่ เอาจริงๆ แท้ๆ ไม่ได้สักคนหนึ่งขึ้นไป แล้วก็ตายกันหมด เอาจริงเอาแท้เหลือสักคนหนึ่งก็ไม่มี เพราะเหตุอะไรเล่า เพราะเหตุว่าเลินเล่อเผลอตัวไปมนุษยโลกนี้ เราผ่านไปผ่านมาเข้าใจว่า เป็นบ้านของเราเมืองของเราเสียใหญ่โตมโหฬารทีเดียว เข้าใจเสียอย่างนั้นก็เข้าใจผิดไป

นี่แหละละคร กายเรานี้นะโตกว่าบ้านเมืองเหล่านี้มากนัก ให้ไปชมดูเถิด แต่ว่าต้องไปให้ถึงที่สุดให้ได้นะ **ไปที่สุดของกายเหล่านี้ได้ก็จะเอาตัวรอดได้เป็นแท้"**

๕๗
การย่อย่นสกลพุทธศาสนา

(ธรรม ๔ ก่อเกิดสุข)
๑๐ ธันวาคม ๒๔๙๗

นโม...
สุโข พุทฺธานมุปฺปาโท...

ธรรม ๔ ข้อนี้อยู่ใน **โอวาทปาฏิโมกข์** ซึ่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่า

สุโข พุทฺธานมุปฺปาโท ฯ การบังเกิดขึ้นของพระพุทธเจ้าเป็นสุข
การแสดงสัทธรรมของพระองค์ก็เป็นสุข
ความพร้อมเพรียงของหมู่เป็นสุข
ความเพียรเครื่องยังกิเลสให้เร่าร้อนของผู้มีความพร้อมเพรียงเป็นสุข

๑. การบังเกิดขึ้นของพระพุทธเจ้าเป็นสุข

การเกิดในทางปฏิบัติ

กายต่างๆ ตั้งแต่กายมนุษย์ละเอียดที่เป็นกายฝัน เวลาเราหลับไป เป็นตัวตน มีอยู่จริงภายในกายเรา จนกระทั่งเข้าถึงกายทิพย์ กายพรหม กายอรูปพรหม ทั้งหยาบละเอียดก็เป็นคนอีกคนหนึ่ง รวม ๘ กาย เป็น "กายในภพ" เลยกายอรูปพรหมละเอียดจึงเข้าไปสู่กายธรรมโคตรภู เป็นพระพุทธเจ้า องค์พระปฏิมากรเกตุดอกบัวตูม จนเข้าไปครบ ๑๘ กาย ผ่านธรรมกายชั้นต่างๆ ถึงกายธรรมพระอรหัตละเอียด ทั้ง ๑๐ องค์ เป็นพระพุทธเจ้า เกิดขึ้นกับใครก็เป็นสุขเหลือเกิน

วิธีการเกิดกายธรรมของกายพุทธเจ้า จะต้องหยุดนิ่งที่ศูนย์กลางดวงธรรม ที่ทำให้เป็นกายธรรมโคตรภู ผ่านดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ เข้าถึงกายในกายเป็นชั้นๆ เข้าไป

การเกิดในทางปริยัติ

พระพุทธเจ้าสร้างบารมีเต็ม ๓๐ ทัศ บำเพ็ญเพียรเป็นพระสิทธัตถะด้วยการทรมานร่างกาย ๖ ปี จนตรัสรู้ได้เป็นพระพุทธเจ้าที่ใต้ต้นศรีมหาโพธิ์ เสวยวิมุตติสุขที่มหาสถาน ๗ แห่ง เป็นเวลา ๔๙ วัน จึงได้เสด็จออกไปโปรดพระปัญจวัคคีย์

เป็นพระพุทธเจ้าสุขเหลือเกิน จึงทำให้เสวยวิมุตติสุขแล้วจึงออกไปโปรดเวไนยสัตว์ เช่นเสด็จโปรดอุปกาชีวก ผู้จะเป็นปัจฉิมสาวก ในขณะทรงดำเนิน พระฉัพพรรณรังสี รัศมี ๖ ประการ ทำให้ทั้งเทวดาและสัตว์โลกต้องตะลึง เมื่อถึงพระปัญจวัคคีย์ ท่านเหล่านั้นถึงกับลืมความตั้งใจที่จะไม่

ต้อนรับพระองค์ หันมาดูแล หาที่ประทับให้ พระองค์จึงทรงแสดงธรรมว่า "ที่สุดทั้งสองที่บรรพชิตไม่ควรเสพ คือ กามสุขัลลิกานุโยคและอัตตกิลมถานุโยค แต่ให้ดำเนินด้วยมัชฌิมาปฏิปทา ปฏิบัติเป็นกลาง"

กามสุขัลลิกานุโยค คือ การประกอบตนให้เนื่องด้วยกาม ทั้งรูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส เป็นเหตุให้เป็นคนที่มีกิเลสหนา ออกจากข้าศึก คือกิเลสไม่ได้ ไม่มีสุข

อัตตกิลมถานุโยค ประกอบตนด้วยการให้ความลำบากแก่ตน เช่น ตากแดด ย่างไฟ เพื่อดับความกำหนัดยินดี เป็นทุกข์แก่ผู้ประกอบ ไปจากข้าศึกคือกิเลสไม่ได้ ไม่พ้น เป็นทุกข์

ข้อปฏิบัติเป็นกลางเป็นอย่างไร ? คือ เห็นชอบ ดำริชอบ กล่าววาจาชอบ ทำการงานชอบ เลี้ยงชีพชอบ ระลึกชอบ ตั้งใจชอบ เป็นต้น จัดลงในศีล สมาธิ ปัญญา

พระปัญจวัคคีย์ รู้จักศีล สมาธิแล้ว แต่ยังไม่รู้จักปัญญา พระองค์จึงให้รู้จักด้วยการแสดงอริยสัจ ๔ ได้แก่ ทุกข์ เหตุเกิดทุกข์ ความดับทุกข์ ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ ทรงแสดงให้เห็นว่าสิ่งใด สิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้น สิ่งนั้นย่อมมีความดับไปเป็นธรรมดา ขึ้นชื่อว่าสังขารย่อมมีเกิดดับ ทั้งสิ้น

เมื่อฟังธรรมจบ พระอัญญาโกณฑัญญะ ได้เห็นธรรมกายก่อน บรรลุมรรคผล ปราศจากมลทิน พระปัญจวัคคีย์ต่างบรรลุธรรมตามกันเช่นเดียวกับพระศาสดา

๒. การแสดงพระสัทธรรมของพระองค์ก็เป็นสุข

พระปัญจวัคคีย์ได้รับความสุขเหมือนกันหมด เพราะบรรลุธรรมเป็นพระอรหัต ตัดกิเลส ด้วยพระธรรมเทศนาของพระศาสดา

๓. ความพร้อมเพรียงของหมู่เป็นสุข

ประเทศหรือหมู่คณะไหน สามัคคีพร้อมเพรียง ใครทำอะไรก็ไม่แตกกัน ข่มเหงก็ไม่ได้

> "หมดทั้งประเทศชาติ หมดทั้งศาสนา สุขที่ความพร้อมเพรียงกัน เหมือนมนุษย์ หญิงชายหมดทั้งประเทศไทยพร้อมเพรียงกัน เชื่อฟังตามผู้หลักผู้ใหญ่ท่านได้บังคับบัญชาเป็นไปอย่างไรก็ตามผู้ใหญ่ไป ตามหัวหน้าไป...จะไปทางไหนก็เหมือน ฝูงนก หัวหน้าฝูงนำหน้าไปอย่างไร ลูกน้องก็ตามแถวเป็นฝูง ฝูงใหญ่เท่าไร ก็เป็นสุข เมื่อเป็นฝูงใหญ่เช่นนั้นปราศจากอันตรายพร้อมเพรียงอย่างนั้นปราศจากอันตราย...เมืองไทยมันพร้อมกันอยู่แล้ว...ข้าศึกตีไม่แตก จะไปแย่งเอาเมืองนั้นไม่ได้ เหมือนกันหมู่ภิกษุพร้อมเพรียงกันอยู่แล้ว...ศึกเสือเหนือใต้ทำอะไรไม่ได้"

ตัวอย่าง : พระเจ้าอชาตศัตรูพยายามไปตีเมืองเวสาลี ที่เจ้าลิจฉวีปกครองถึง ๑๑ ครั้งก็ไม่แตก เพราะมีความพร้อมเพรียงนัก จึงทูลถามพระพุทธเจ้า พระองค์ทรงจำเป็นต้องตอบเป็นกลางว่าเมืองไหน หมู่ไหน เขาสามัคคีกลมเกลียวกัน เมืองนั้นหมู่นั้นเขาก็มีกำลังมาก ทำอะไรเขาไม่ได้

พระเจ้าอชาตศัตรู จึงใช้อุบายเฆี่ยนวัสสการพราหมณ์ ส่งไปเมืองเวสาลี ไปเป่าหูจนแตก ความสามัคคี พระเจ้าอชาตศัตรูก็ตีเมืองได้อย่างง่ายดาย

การแตกความสามัคคี เป็นกาลกิณีของบ้าน หากมีในหมู่ใด ทั้งภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ผู้ครองเรือน ก็ต้องทะเลาะกันจนบ้านร้าง

"ถ้าบ้านไหนสามัคคีกลมเกลียวกันดี มีผู้หลักผู้ใหญ่เกรงกันอยู่ ไม่เป็นไร บ้านนี้ยังเจริญอยู่ ให้จำหลักอย่างนี้นะ วัดก็เหมือนกัน จะไปอยู่วัดใดวัดหนึ่ง ถ้าวัดนั้นไม่สามัคคี อย่าเข้าไปนะ อย่าไป ถ้าไปเป็นได้รับทุกข์ **ถ้าสามัคคีกันอยู่ พร้อมเพรียงกันอยู่ละก็ เข้าไปเถอะ เป็นสุขทีเดียว"**

พระองค์จึงตรัสว่า **"สุขา สงฺฆสฺส สามคฺคี"** ความพร้อมเพรียงของหมู่ให้เกิดสุข

เมื่อสาวกพระบรมศาสดาได้บรรลุอรหัตแล้ว พระอรหัตท่านก็ปรองดองกัน อยู่ในหมู่พระอรหัต พระอนาคา พระสกทาคา พระโสดา **ท่านก็ปรองดองอยู่ในมรรคผลของพระองค์** ท่านไม่เถียง ไม่แก่งแย่งกัน มีความเห็นร่วมกันเสมอกันหมด พระพุทธเจ้าจึงได้ทรงรับสั่งว่านี่แหละเป็นสาวก พวกของพระตถาคตเจ้า พวกที่ยังแก่งแย่งไม่ใช่พวกของพระตถาคต

๔. ความเพียรเครื่องยังกิเลสให้เร่าร้อน

เมื่อมีความพร้อมเพรียงกันแล้ว ก็ช่วยกันประพฤติทำลายกิเลส เพียรทำตั้งแต่ศีล สมาธิ ปัญญา ให้บริสุทธิ์เหมือนกัน เมื่อรักความบริสุทธิ์เหมือนกัน ต่างก็พยายามทำตนให้บริสุทธิ์ยิ่งๆ ขึ้น ไม่แก่งแย่งกัน

"ดังอุบาสกอุบาสิกาในวัดเช่นนี้ เขาทำธรรมกายกันให้มีให้เป็นขึ้น ทำศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะกัน โน่นไปเอาเจ้าทรงผีสิงมาเล่นอีกแล้ว เอาเจ้าทรงผีสิงมาใส่ในหมู่เข้า แล้วไปบนเจ้าบนผีเข้าอีกแล้ว เอาอีกแล้ว พวกนี้แหละพวกแก่งแย่งละ ความเห็นแตกต่างออกไปแล้ว จะทำลายหมู่สามัคคีให้ทะลายไปแล้ว เอาเรื่องผีเรื่องเจ้าเข้ามาอีกแล้ว ก็นี่คนนอกเรื่อง **มันคนของมารเขาส่งมาในหมู่ ไม่ให้ความพร้อมเพรียงเกิดขึ้น...อย่างนี้เป็นทุกข์"**

"ไม่ใช่เป็นทุกข์แต่เท่านั้น นั่นเขาทำลายทางมรรคผลกัน ศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ เอ้า..ไพล่ไปขอหวยขอโปกันเข้าแล้ว จะเอาเบอร์หนึ่งสักทีเถอะ"

"ทีนี้พวกนั่งสมาธิทำทางมรรคผล ศีล สมาธิ ปัญญา ก็เลยไปมองดู ล็อตเตอรี่เข้าแล้ว อ้ายนี่เอาอีกแล้ว เดือดร้อนอีกแล้ว จะทำลายสามัคคีแล้ว พวกนี้พญามารขวางเข้ามา"

๕๘
สังคหวัตถุ ๒

๒๔ ธันวาคม ๒๔๙๗

นโม...
ทานญฺจ เปยฺยวชฺชญฺจ...

พุทธศาสนิกชนอยู่ร่วมกัน จำเป็นต้องสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน

สังคหวัตถุ แปลว่า วัตถุเครื่องสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน ประกอบด้วย :-

๑. ทาน การให้
๒. ปิยวาจา พูดวาจาไพเราะ
๓. อัตถจริยา ประพฤติให้เป็นประโยชน์แก่กันและกัน
๔. สมานัตตตา ประพฤติตนให้สม่ำเสมอในธรรมนั้นๆ

ทาน

บัณฑิตทั้งหลายล้วนให้ทาน "ทาน การให้นี่ เป็นนโยบายของบัณฑิตทั้งหลายแต่ไหนแต่ไรมา คนมีปัญญาแล้วก็ต้องให้ทาน ถ้าคนโง่แล้วเห็นว่าสิ้นไปหมดไป ถ้าว่าคนมีปัญญาแล้วเห็นว่ายิ่งให้ยิ่งมียกใหญ่ "

"การให้" มีทั้งให้ในวงแคบๆ หรือกว้างออกไป การให้แคบๆ เช่น ให้เฉพาะวงศาคณาญาติ เพื่อดำรงตระกูลของตน ถ้าให้มากกว่านี้กลัวหมดเปลือง จึงทำให้ได้ความเคารพนับถือในวงแคบๆ

ในทางพุทธศาสนา หมายให้กว้างออกไปไม่เจาะจงเฉพาะพระ เณรที่ชอบ ชื่อเสียงและหน้าที่ก็กว้าง ยิ่งปกครองคนได้กว้างและเป็นคนกว้างขวาง

> **"การให้สำเร็จที่เป็นอัตภาพที่เป็นมนุษย์นี้ เมื่อพ้นอัตภาพมนุษย์นี้เสียแล้วก็ไม่ได้ให้กัน ให้กันไม่ได้** ไปเป็นรูปพรหมให้กันไม่ได้ ไปเป็นอรูปพรหมให้กันไม่ได้ ทุกชั้นไป ของสมบัติทิพย์ก็มีด้วยกันทั้งสิ้น ไปนิพพานก็ให้กันไม่ได้ ให้กันได้แต่เฉพาะเป็นมนุษย์นี่เท่านั้นที่ให้กันได้ เป็นสัตว์เดรัจฉานให้กันไม่ได้ เป็นเปรตอสุรกายให้กันไม่ได้ เป็นสัตว์นรกให้กันไม่ได้ **ให้กันได้เฉพาะแต่ในมนุษย์นี้เท่านั้น"**

การให้มีผลมากมาย มีฤทธิ์เดช

ถ้าอยากมีสมบัติยิ่งใหญ่มหาศาล ก็อุตส่าห์บำเพ็ญทาน การให้สำเร็จประโยชน์ตั้งแต่ได้เกิดเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ผู้ปกครองชมพูทวีป พระยาประเทศราช ผู้ปกครองในระยะ ๔ ปี เศรษฐีคหบดี มีทรัพย์สมบัติ ข้าทาสบริวาร ลดหย่อนลงมาเป็นลำดับตามการบำเพ็ญทาน

ปิยวาจา

ปิยวาจา เมื่อมีพวกมากแล้ว จำเป็นต้องพูดดี ต้องมีวาจาไพเราะ พูดเป็นประโยชน์ ผู้ฟังฟังแล้วอยากเข้าใกล้

"หัดวาจาไพเราะเสียในชาตินี้ ชาติต่อๆ ไป วาจาของตนศักดิ์สิทธิ์ จะพูดอะไรสำเร็จกิจหมดทุกอย่าง ถ้าใช้วาจาหยาบก็เท่ากับวาจาจอบตัวเอง ในชาตินี้ก็ดี วาจาหมดอำนาจหมดสิทธิ์ ไม่มีอำนาจอะไร พูดไปก็เท่ากับไม่ได้พูด พูดอะไรเป็นไม่สำเร็จ เพราะวาจาของตนไม่ได้บำเพ็ญกุศลทางวาจาไว้ ถ้าบำเพ็ญกุศลทางวาจาไว้แล้ว กล่าววาจาใด วาจาศักดิ์สิทธิ์"

ตัวอย่าง : โทณพราหมณ์ มีวาจาศักดิ์สิทธิ์ สามารถพูดให้กษัตริย์ทั้งหลายที่จะแย่งพระบรมสารีริกธาตุของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหยุดความกันได้ กษัตริย์ฟังแล้วอ่อนน้อมตามวาจาท่าน

วาจาศักดิ์สิทธิ์ จึงเป็นประโยชน์แก่ตัวเองและผู้อื่น ตรงข้ามกับวาจาไม่เป็นประโยชน์ พูดแล้ว เสียเวลา ฆ่าวาจาของตัวเอง ทำลายความศักดิ์สิทธิ์ของตัวเอง

อัตถจริยา

ประพฤติให้เป็นประโยชน์ในกันและกัน คือ ลักษณะที่ทำสิ่งใดด้วยกาย วาจา ใจ ให้เป็นตัวอย่างดี เป็นประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์ ไม่ทำลายตนและคนใกล้เคียง หรือกับสัตว์เดรัจฉาน ก็ดี เช่น ทำสวน ค้าขาย อยู่ใกล้เคียงกัน ก็ควรช่วยเหลือเอื้อเฟื้อแก่กัน

"เมื่อประพฤติตนให้เป็นประโยชน์แล้ว แก้ไขตัวเองไม่ให้มีตำหนิ จะเป็นภิกษุ...สามเณร...อุบาสก...อุบาสิกา ก็เป็นที่ดีทีเดียว เป็นตัวอย่างได้เช่นนี้ ได้ชื่อว่าอัตถจริยา ประพฤติตนให้เป็นกระสวน... เขาทำช่อฟ้าเขามีกระสวน เอากระสวนนั่น มาคาดเข้าแล้วทาตามรูปกระสวนนั่น เป็นช่อฟ้าได้ ประพฤติให้เป็นตัวอย่างเขา เพียรทำสิ่งใดเป็นตัวอย่างมาแล้ว ก็เพียรเอาสิ่งนั้นเข้ามาทำเป็นแบบแปลนเป็น ตัวอย่างต่อไป ประพฤติตนให้เป็นแม่พิมพ์ พ่อพิมพ์นั้น"

สมานัตตตา

ความเป็นผู้มีตนเสมอในธรรมนั้นๆ ในบุคคลนั้นๆ เช่น ภิกษุสม่ำเสมอในธรรมที่เป็นภิกษุ เป็นภิกษุที่เข้าหมู่ได้ ไม่กระทบกระเทือนใครเลย อุบาสก อุบาสิกา ก็เช่นกัน นี้ได้ชื่อว่าสม่ำเสมอในบุคคลนั้น พ่อแม่ปกครองลูกก็ต้องประพฤติสม่ำเสมอ ลุ่มๆ ดอนๆ ไม่ได้

เอเต โข ฯ ความสงเคราะห์ในโลกเหล่านี้แล เป็นประหนึ่งว่า ลิ่มสลักของรถอันไปอยู่ใกล้ไกล

- เมื่อประพฤติได้ดังนี้ เหมือนดังลิ่มสลักของรถ ที่รักษารถให้แล่นไปได้โดยไม่ปรักหักพัง

ผู้มีสังคหวัตถุจึงได้ชื่อว่าเป็นผู้มีปัญญา ลูกหญิงชายที่นับถือพ่อแม่ก็เพราะสังคหวัตถุ เพราะฉะนั้นความนับถือที่เกิดนี้ก็เพราะบิดามารดาเป็นผู้ประกอบด้วยปัญญา เป็นบัณฑิตชาติในการประพฤติสังคหวัตถุ

"เราเกิดมาเป็นมนุษย์ ถ้าปราศจากสมบัติมนุษย์ ใช้สมบัติมนุษย์ไม่เป็น ก็เพราะปราศจากสังคหวัตถุ...ถ้ามีสังคหวัตถุดังนี้แล้ว มนุษย์คนใดชั่วไม่มีเข้ามาใกล้ ใช้ได้ทุกคน เป็นสมบัติมนุษย์ของตัวทุกคน เป็นคนดีหมด...เมื่อขาดอะไรให้ ขาดผ้านุ่ง ให้ผ้านุ่งเสีย...ให้ทานแล้วก็พูดไพเราะ เมื่อได้ฟังถ้อยคำสำเนียงแล้วก็ไม่จากไปเลย อยากอยู่ใกล้ทีเดียว อยากรับใช้รับสอยทีเดียว"

"ด่า...ก็เป็นวาจาไพเราะเหมือนกัน จะด่าไม่ให้ชั่ว ให้ทำดีเสีย พ่อด่าลูก ก็ไม่ให้ ทำชั่วอย่างนี้แหละ นั่นแหละเป็นวาจาไพเราะของพ่อแม่ ที่ลูกได้ฟังเลยเลิกความชั่วนั่นแหละเป็นวาจาไพเราะของพ่อแม่"

"ที่เจ้าภาพเลี้ยงพระวันนี้น่ะ มีอำนาจแปลกประหลาดนัก ประพฤติสังคหวัตถุ เช่นนี้ เงินทองก็หาได้ง่าย หาได้สะดวก...ชวนใครๆ เขาก็เข้าหุ้นด้วย ได้เลี้ยงพระ ทุกปี อัศจรรย์นักทีเดียว ทำอย่างนี้ได้ชื่อว่าเทกระเป๋าทำทุกทีไป แต่ว่าเห็นจะไม่ข้ามชาติละ ต้องร่ำรวยในชาตินี้ละ"

ถึงแม้พระองค์จะเสด็จดับขันธปรินิพพาน เมื่อเราประพฤติถูกหลักฐานเช่นนี้ เหมือนพระองค์ได้สั่งสอนเราอยู่ต่อหน้า ถ้าถูกหลักเจริญเช่นนี้ เป็นภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา จะทำบุญทำกุศลอันใด ทำได้ใหญ่โต ไม่ขาดตกบกพร่อง เพราะสังคหวัตถุนี้

๕๙
ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

๑ มกราคม ๒๔๙๘

นโม...
เอวมฺเม สุตํ เอกํ สมยํ...

หลวงพ่อวัดปากน้ำ แสดงโอวาทเนื่องในวันขึ้นปีใหม่ แก่พุทธบริษัท ๔ ให้ประพฤติอยู่ในซีกของบัณฑิต ไม่มีทุจริตทั้งกาย วาจา ใจ ด้วยการตั้งใจแน่วแน่ว่าตั้งแต่ปีใหม่นี้ จะไม่คบคนพาล คบแต่บัณฑิต บูชาแต่สิ่งที่ควรบูชา ซึ่งเป็นมงคลสูงสุด

ท่านได้แสดงธรรมของพระพุทธเจ้าที่เป็นปฐมเทศนา ชื่อ **ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร** โปรดพระปัญจวัคคีย์ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ธรรมะนี้เป็นพระสูตรที่พระอานนท์กล่าวว่าได้ยินได้ฟังมาจากพระพุทธเจ้า ความตามพระบาลี

เทฺวเม ภิกฺขเว ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ที่สุดทั้ง ๒ อย่างอันบรรพชิตไม่ควรเสพ
การประกอบตนให้พัวพันด้วยกามในกามทั้งหลาย
การประกอบความลำบากให้แก่ตนเปล่า

ที่สุดที่บรรพชิตไม่ควรเสพ มีอะไรบ้าง ?

๑. กามสุขัลลิกานุโยค

คือ การประกอบตนให้พัวพันด้วยกาม ความยินดีในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสที่ชอบใจ หรือเอาใจไปจรดในกามเข้า จึงเกิดทุกข์ เพราะ : -

ทีโน เป็นของต่ำ คือ ทางไปของคนพาล เป็นทางมืด ทางต่ำทราม ใจจรดของต่ำดำมืด ก็ต่ำดำมืดตาม

คมฺโม เป็นเหตุให้ตั้งบ้านเรือน เพราะจะได้สะดวก สมความปรารถนา

โปถุชฺชนิโก เป็นคนมีกิเลสหนา เมื่อตั้งบ้านเรือนแล้วก็ยิ่งสะสมกิเลสให้มากขึ้น เพราะสะดวกขึ้น

อนริโย ไม่ไปจากข้าศึกคือกิเลสได้ คือ ไม่หลุดจากรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส และติดอยู่กับความยินดี

อนตฺถสญฺหิโต ไม่เป็นประโยชน์ ครองเรือนกันมา ร้อยคนพันคน ก็ยืนยันกันเช่นนี้

๒. อัตตกิลมถานุโยค

คือ การประกอบความลำบากให้แก่ตนโดยไร้ประโยชน์ เช่น นอนหนาม ตากแดด ย่างไฟ เอาไม้เคาะหน้าแข้ง หาบทราย นี้เป็นพวกหวังดับกิเลส คิดว่าความเจ็บทรมาน นั้นทำให้ความกำหนัดยินดีหายไปและกิเลสจะดับ พอกำหนัดยินดีคราใด ก็ต้องทรมานตนเองอีก ล้วนผิดทางมรรคผล ทำให้ร่างกายทรุดโทรม ถือเป็นการทำลายและตัดแรงตัวเอง

ต้องเลิกทั้ง ๒ ประการ แล้วเดิน **"มัชฌิมาปฏิปทา"**

"มัชฌิมาปฏิปทา" คือ ข้อปฏิบัติอันเป็นกลาง

"กลางอยู่ตรงไหน กลางมีแห่งเดียวเท่านั้นแหละ เมื่อเราเกิดมาเป็นมนุษย์ ใจเราก็หยุดอยู่กลาง เมื่อเวลาเราจะหลับ ใจเราก็ต้องไปหยุดกลาง ผิดกลางหลับไม่ได้ ผิดกลางเกิดไม่ได้ ผิดกลางตายไม่ได้ ผิดกลางตื่นไม่ได้ ต้องเข้ากลาง ถูกกลางละก็เป็นเกิด เป็นหลับ เป็นตื่นกันทีเดียว กลางอยู่ตรงไหน ในมนุษย์นี่มีแห่งเดียวเท่านั้น ศูนย์กลางกายมนุษย์...ไปหยุดอยู่ที่ศูนย์กลางนั่นแหละได้ชื่อว่ามัชฌิมา"

พระพุทธเจ้าทรงให้นัยแก่องคุลิมาลว่า **"สมณะหยุดแล้ว"** คือ หยุดตรงนี้

พอหยุดแล้วก็ตั้งใจที่หยุดนั้น อย่าให้กลับมาไม่หยุดอีก หยุดตรงนี้ตั้งต้นจนถึงพระอรหัตผล

หยุดเข้าไปในกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ใจเป็นปกติ หยุดนิ่งไม่ขยับ ถูกส่วนกลางนิ่งนั้น จะเข้าถึงดวงปฐมมรรค หยุดเข้าไปเป็นลำดับถึงดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ถึงกายมนุษย์ละเอียด เข้ากลาง ๖ ดวงถึงกายต่างๆ จนถึง กายที่ ๙ คือ กายธรรมอันเป็นกายที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ เป็น **"กายนอกภพ"** และเป็น **"พุทธรัตนะ"**

ใจธรรมกายก็หยุดนิ่งที่ศูนย์กลางดวงธรรมทำให้เป็นธรรมกาย ซึ่งเป็น**"ธรรมรัตนะ"** เข้ากลาง ๖ ดวงเข้าถึงธรรมกายละเอียด ซึ่งเป็น **"สังฆรัตนะ"** เมื่อสำเร็จอีก ๘ ขั้น ท่านก็เป็นพระอรหันต์ไปอยู่กับพระพุทธเจ้า

พระบรมศาสดาทรงแสดงเรื่องนี้ให้แก่พระปัญจวัคคีย์ และแสดงเรื่องของท่านว่า

กตมา จ สา ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ข้อปฏิบัติเป็นกลางนั้น ที่พระตถาคตเจ้าตรัสรู้แล้วด้วยปัญญาอันยิ่ง เป็นไฉน พระองค์ทำความเห็นเป็นปกติ

เห็นด้วยตาอะไร ?

เห็นด้วยตาธรรมกาย เรียก **"จกฺขุกรณี"** แปลว่า ทำให้เห็นเป็นปกติ คือ เห็นความจริงทั้งหมด หรือ **"ญาณกรณี"** กระทำความรู้ให้เป็นปกติญาณของท่าน

ท่านเห็นอะไร ?

เห็นขันธ์ ๕ ว่าเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา คือสิ่งทั้งปวงมีความเกิด ความดับเสมอ

ในมนุษยโลกทั้ง ๘ กายในภพ (กายมนุษย์ - กายอรูปพรหม) มี รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ กาย ๘ กายนี้เห็นเช่นนั้นเองไม่ได้ เพราะยังเป็นขั้นสมถะอยู่

พอถึงกายธรรมถึงขั้นวิปัสสนา ธรรมกายเป็นตัวตถาคตทีเดียว เห็นด้วยตาธรรมกาย รู้ด้วย **"ญาณธรรมกาย"** เห็นเช่นนี้เรียก วิปัสสนา เห็นเบญจขันธ์ ๕ เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา

"เห็นอนิจจัง" คือเห็นว่ากายมนุษย์เกิดแล้วก็ตาย ไม่มีหยุด เหมือนไฟที่ไส้ตะเกียง ไฟเก่าไปไฟใหม่มา ตามนุษย์เห็นแต่ว่าไม่ดับ แต่เห็นด้วยตาธรรมกาย รู้ด้วยญาณธรรมกาย รู้ชัดหมด เห็นหมดทุกอย่างทั้งขันธ์ ๕ อายตนะ ๑๒ ธาตุ ๑๘ อินทรีย์ ๒๒ อริยสัจ ๔ ปฏิจจสมุปบาทธรรม

เมื่อรู้เช่นนี้ย่อมพร้อมเพื่อความสงบ (อุปสมาย) ไม่ยินดีในกามราคะ โทสะ โมหะ ทำให้รู้พร้อมรู้ยิ่ง จนตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า

การไปถึงธรรมกาย จึงไปทางปฐมมรรค ตามมัชฌิมาปฏิปทา ซึ่งเป็นองค์ ๘ ในอริยมรรค จนตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าเช่นนี้

"นี่แก่นศาสนา อยู่ในตัวของเราเป็นลำดับของกายเข้าไป อย่าไปทางอื่นนะ ไม่ได้ ต้องไปทางหยุดทางเดียว จะยุ่งยากอย่างหนึ่งอย่างใดเข้าให้ถึง หยุดให้ถูกส่วน หยุดให้เข้ากลาง หยุดให้ถูกเป้าหมายใจดำของพระพุทธศาสนา ทำตามที่พระองค์รับสั่งไว้ในปฐมเทศนาให้แน่นอนอย่างนี้"

๖๐
อนุโมทนาคาถา

(ความเคารพ)
๘ มกราคม ๒๔๙๘

นโม...
ยถา วาริวหา ปูรา...

พระภิกษุท่านทำภัตตานุโมทนา ให้พรเป็นภาษามคธ แปลว่า

ยถา วาริวหาฯ ทานที่ท่านให้แล้ว ย่อมสำเร็จประโยชน์แก่ท่านผู้ละโลกนี้ไปแล้ว เหมือนห้วงน้ำที่เต็ม ย่อมไหลไปรวมกันในที่ลุ่ม คลองใหญ่ แม่น้ำ มหาสมุทร แม้ไปในอากาศ ก็ไปเป็นเมฆจับอยู่ใน พื้นท้องฟ้า ตกลงมาสู่มหาสมุทรอีก ผลที่ท่านปรารถนา จงสำเร็จแก่ท่านโดยพลัน จงเต็มเปี่ยมเหมือนพระจันทร์ หรือแก้วมณีโชติรส

สพฺพีติโย ฯ ขอจัญไรทั้งปวงจงระเหิดหายไป ขอโรคทั้งปวงจงหาย ขออันตรายอย่าเกิดมีแก่ท่านเลย

อภิวาทนสีลิสฺสฯ ธรรม ๔ ประการ คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ ย่อมเจริญแก่บุคคลผู้กราบไหว้เป็นนิจ หรือย่อมเจริญแก่บุคคลผู้มีปกติอ่อนน้อมต่อผู้หลักผู้ใหญ่เป็นนิจ

ธรรม ๔ ประการ สำคัญนัก ได้แก่

อายุ คือ อายุยืน ไม่ตายในปฐมวัย มัชฌิมวัย
วรรณะ คือ ไม่ต้องตกแต่งก็งดงามเป็นนิจ ผิวพรรณงามสมวัย
สุขะ คือ สบายกาย ใจ ทั้ง ๔ อิริยาบถ หลับตื่นเป็นสุข ไม่ฝันร้าย
พละ คือ มีกำลังกายทำงาน จะไปทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ
กำลังวาจาประกอบงานได้หรือโต้ปัญหาได้
กำลังใจดี ไม่ท้อถอย ไม่ใช่กะลาโขกคิดว่าเป็นงูเห่ากัดสลบคาที่ หรือไฟไหม้ กลัวเสียขวัญจนทำอะไรไม่ได้

เหตุในพร ๔ ประการที่จะเจริญแก่ผู้ใดได้ ต้องอาศัยความเคารพ

เป็นผู้เคารพกราบไหว้อย่างไร ?

- เราจะต้องเคารพพระพุทธศาสนาจริงๆ ทั้งภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ปฏิบัติศีล สมาธิ ปัญญาให้กลั่นกล้า ไม่ขาดตกบกพร่อง
- เป็นภิกษุก็เป็นภิกษุจริง ไม่ทำพิรุธเสียหาย เรื่องสมาธิ ปัญญา ต้องกลั่นกล้า
- สามเณรมีศีล ๑๐ เคารพหน้าที่สามเณรจริง
- อุบาสก อุบาสิกา ตั้งมั่นในไตรสรณคมน์ มีศีล ๕ ศีล ๘ ให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนาไม่ขาด

- เมื่อมาถึงที่ประชุม ทั้งภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ต่างเคร่งครัด มีจาคานุสสติ สีลานุสสติ ภาวนาให้เห็นแจ่มใสเป็นกระจก

พวกทำเป็นก็เอาใจจรดศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ให้หยุดหนักขึ้น ว่องไวหนักขึ้น

"ไม่ทำโลเลเหลวไหล ไม่เอาเรื่องอื่นเข้ามาแทรกแซง กลัวจะเป็นอันตรายต่อศีล กลัวจะเป็นอันตรายต่อจาคานุสสติ ระลึกถึงทาน กลัวจะเป็นอันตรายต่อศีลการ รักษากาย วาจา ใจ ให้เรียบร้อย กลัวจะเป็นอันตรายต่อการเจริญภาวนา หรือ ไม่ฉะนั้นไม่ส่งใจไปในที่อื่น"

"เมื่อพระพุทธเจ้ายังทรงพระชนม์อยู่ เวลาเข้าสู่ที่ประชุมก็เป็นอย่างนี้ ทำให้เลื่อมใส ปลาบปลื้มอกปลื้มใจ เมื่อเป็นอย่างนี้ ทำได้อย่างนี้ นี่เป็นตัวอย่างอุบาสก อุบาสิกาที่ดีแท้ๆ...ภิกษุ สามเณรที่ดีจะเป็นอายุพระศาสนา ไว้กราบเคารพบูชา ไม่ดูถูกดูหมิ่น"

ยกเรื่อง : หญิง ๕๐๐ คน เข้ามารังควานพระศาสดาในที่ประชุม ดื่มเหล้าทำเสียงดัง พระองค์ทำให้มืดเหมือนไม่มีดวงอาทิตย์ดวงจันทร์ แล้วกลับสว่างอีก พวกนั้นตกใจสร่างเมา แล้วพระองค์จึงเทศน์จนได้มรรคผล

บัดนี้ ไม่มีพระศาสดาแสดงปาฏิหาริย์ให้ เราต้องมีความเคารพรักษาเป็นเนติแบบแผน จะได้ไม่ดูหมิ่นพระศาสดา และทำลายที่ประชุม ลูกหญิงชาย ก็ต้องเคารพพ่อแม่ ครูบาอาจารย์ ผู้มีอุปการคุณ

การตั้งอยู่ในกตัญญูกตเวทีนี้ เป็นหน้าที่ของความเจริญทางพระพุทธศาสนา

การอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ ผู้เฒ่า-ผู้แก่

- **แก่ด้วยชาติวุฒิ** คือ ชาติ ตระกูลสูง กษัตริย์ เศรษฐี คหบดี
- **แก่ด้วยวัยวุฒิ** คือ วัย ผู้อายุน้อยกว่าเคารพผู้แก่กว่า
- **แก่ด้วยคุณวุฒิ** คือ คุณ เคารพโดยธรรม แม้ว่าจะเป็นเด็ก แต่มีธรรมมั่นคงกว่าก็พึงเคารพ

ตัวอย่าง :- การเคารพโดยคุณวุฒิ

พระพุทธเจ้าทรงทอดพระเนตรเห็นสามเณรอรหันต์ ๗ ขวบ ที่ถูกล้อเล่นแล้วลูบศีรษะโดยภิกษุผู้ไม่รู้ เหมือนจับอสรพิษที่เขี้ยว จึงทรงประชุมสงฆ์ว่า ต้องการน้ำที่สระอโนดาตมาชำระพระบาทพระอรหันต์ องค์อื่นท่านรู้ว่าปัญหานี้ไม่ได้ผูกเพื่อท่าน สามเณรเข้าใจจึงคว้าหม้อต้มกรักเหาะไปเอามา พระภิกษุ ที่ลูบศีรษะจึงทราบว่าพระศาสดาสงเคราะห์ไม่ให้ท่านต้องตกนรก เพราะลูบศีรษะพระอรหันต์

พระศาสดาเสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว ภิกษุอยู่วัดต้องดูแลแก้ไข ทั้งอุบาสกอุบาสิกา อย่าให้ เลอะเทอะเหลวไหลจะเอาตัวไม่รอด ต้องแก้ไขแทนพระศาสดา

"คนประกอบด้วยปัญญา คนเฉลียวฉลาด คนอ่อนน้อม ไม่ใช่คนแข็งกระด้าง ถ้าคนแข็งกระด้าง ดื้อดึง ไม่เป็นที่ปรารถนา แม้แต่เป็นเด็กก็ไม่เป็นที่ปรารถนา แม้แต่แก่เฒ่าชรา ก็ไม่เป็นที่ปรารถนา"

พระองค์ทรงรับสั่งว่าสาวกของพระศาสดา ว่ายาก สอนยาก พระองค์ไม่รับ

๖๑
ภัตตานุโมทนากถา ๔

(การให้พร)
๑๖ มกราคม ๒๔๙๘

นโม...
โภชนํ ภิกฺขเว ททมาโน...

"ทานนี้เป็นเครื่องหล่อเลี้ยงพุทธศาสนาไว้ ถ้าปราศจากทานการให้แล้ว ศาสนาก็ไม่มีเครื่องหล่อเลี้ยง ทรงอยู่ไม่ได้ ต้องแตกสลายไป ดับไป หายไป" โลกจะอยู่ร่มเย็นเป็นสุข ก็เพราะ **"ทาน"** การให้ในทางพระพุทธศาสนา ท่านจึงได้วางเป็นตำราไว้ว่า

"ทาน" แปลว่าให้ความสุขซึ่งกันและกัน ลักษณะการให้ความสุข เช่น เดิมบิดามารดาให้ความสุขแก่บุตรธิดาจนเจริญวัย เมื่อท่านแก่ชราบุตรธิดามีหน้าที่ให้อาหารและรางวัลแก่ท่านเช่นกัน

ส่วนผู้ครองเรือนก็ให้ซึ่งกันและกัน ภิกษุ สามเณรออกจากเรือน อุบาสกอุบาสิกาก็มีหน้าที่สงเคราะห์ท่าน

โภชนํ ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ทายกผู้ให้ซึ่งโภชนาหาร
เรียกว่าให้ฐานะ ๕ ประการ แก่ปฏิคาหก

ฐานะ ๕ ประการ คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณ
เช่น เมื่อภิกษุสามเณรได้บริโภคอิ่ม ก็มีอายุยืนได้อีก ๗ วัน เจ้าของทานจึงได้อายุ
ร่างกายสดชื่น ผ่องใส คือ วรรณะ มีความสุข มีกำลังและมีปัญญา

เจ้าของทานได้ฐานะ ๕ ประการ ตั้งแต่เกิดจนตาย คือ

๑. เป็นเหตุให้อายุยืนในชาตินี้ ไม่ตายในปฐมวัย และอยู่จนสิ้นอายุขัย
๒. ผิวพรรณผุดผ่องเสมอ
๓. มีความสุขกายและใจ ในอิริยาบถทั้งสี่ ไม่เศร้าหมองขุ่นมัว
๔. มีกำลัง
๕. เฉลียวฉลาด

เมื่อพระภิกษุสามเณรได้รับทาน แล้วก็ทำภัตตานุโมทนาคาถา คือ ให้พรแก่เจ้าของทาน

สพฺพีติโย ฯ ขออันตรายทั้งปวงจงบำราศไป
ขอโรคทั้งปวงจงหาย
ขออันตรายอย่ามีแก่ท่านเลย
ขอท่านจงเป็นผู้อยู่เป็นสุขเถิด ฯ

นี้เป็นหน้าที่ของผู้ให้พร ผู้ซึ่งมีการเรียนคันถธุระ หรือวิปัสสนาธุระแล้ว เมื่อตั้งใจให้ตรงต่อพรนี้ พรอันนี้ก็จะสำเร็จต่อผู้บริจาคทานหาน้อยไม่ ให้ตั้งใจว่า

> "ตัวมีความดีงามอย่างไร ในทางคันถธุระก็ดี วิปัสสนาธุระก็ดี ความดีงามอันนั้นเป็นตัวยืน ด้วยอำนาจความดี ความบริสุทธิ์ของตนนั้น ขออำนาจพระพุทธเจ้า..."

ทานที่ทายกอุทิศให้แก่ผู้อยู่ปรโลก ไม่ได้เป็นของง่าย แม้ท่านอุทิศบุญส่งไปให้จริง มนุษย์ที่ตายตกอยู่ในนรก เป็นสัตว์เดรัจฉานก็รับไม่ได้ หรือแม้เทวดา ถ้าเขาไม่ได้อุทิศให้ ไม่รู้ส่วนบุญนี้ก็รับไม่ได้ เว้นไว้แต่ปรทัตตูปชีวิเปรต ที่คอยรับส่วนบุญ

สมัยพุทธกาล ญาติของพระเจ้าพิมพิสาร ก็ได้รับส่วนบุญที่ส่งอุทิศไปให้เช่นนี้ จึงไม่ใช่ของง่าย

> "ถ้าว่ามีธรรมกาย ง่ายเต็มที ทำบุญเท่าไรได้หมด เพราะเหตุว่าธรรมกายนำไป บอกว่าให้อนุโมทนา ก็ได้สำเร็จสมความปรารถนา แม้จะไปตกนรก ธรรมกาย นำส่วนกุศล ที่ญาติอุทิศ ส่งไปให้ถึงนรก ก็ได้รับส่วนกุศลสมมาดปรารถนา พ้นจากนรกทีเดียว ถ้าว่าเป็นเทวดาบุญหนักศักดิ์ใหญ่ ได้สูงขึ้นไป ถ้าได้เกิดเป็นสัตว์เดรัจฉานเป็นมนุษย์ได้ ไปให้แก่กายละเอียด ถ้ากายมนุษย์ไม่รู้เรื่อง ให้กายมนุษย์ละเอียดที่ฝันออกไป กายทิพย์ กายทิพย์ละเอียดได้ แต่ว่ากายมนุษย์ไม่รู้เรื่อง"

การให้ส่วนบุญไม่ใช่ของง่าย บุญที่ทำเหมือนน้ำไหลลงสู่ที่ต่ำ แต่ว่าเมื่อไม่ได้รับก็ไม่สมปรารถนา

พระภิกษุเวลาให้พร จึงขอให้สมความปรารถนาที่ตั้งไว้แล้ว ให้เหมือนพระจันทร์ข้างขึ้น หรือแก้วมณีโชติรสที่สว่างไสว แล้วพระภิกษุอันดับรองลงมาก็รับว่า "สัพพีติโย" ตอนท้ายท่านขออานุภาพแห่งพระพุทธเจ้าทั้งปวง อานุภาพพระธรรมทั้งปวง และอานุภาพพระสงฆ์ทั้งปวง ที่เรียกว่า "พุทธานุภาพ ธรรมานุภาพ สังฆานุภาพ" เพื่อให้ท่านช่วยเรา

พุทธานุภาพ พระเทวทัตประทุษร้ายพระพุทธเจ้า จนกระทั่งเกิดสังฆเภท เมื่อเจ็บไข้ขึ้นจะมาเฝ้าพระพุทธเจ้า พระองค์ทรงรับสั่งว่า ไม่เห็นเราผู้ตถาคตหรอก พุทธานุภาพที่รับสั่งนั้น แผ่นดินแยกสูบพระเทวทัตไปเข้าอเวจี

ธรรมานุภาพ รักษาเราไว้ให้เป็นมนุษย์ เป็นเทวดา พรหม อรูปพรหม ตรงข้ามคือ อธรรมานุภาพ ทำให้เป็นทุกข์ เป็นเปรต อสุรกาย สัตว์ต่างๆ

สังฆานุภาพ อานุภาพของพระสงฆ์รักษาพระศาสนาไว้ให้รุ่งเรือง ให้เราได้ยินได้ฟังจนมาบวช

พุทธานุภาพ ธรรมานุภาพ สังฆานุภาพ ปรากฏขึ้นได้เพราะอาศัยทาน

พระพุทธเจ้า ถ้าว่าไม่ได้เสวยข้าวของนางสุชาดา ๔๙ ก้อนนั้น ก็ไม่ได้พุทธานุภาพเสียแล้ว แตกสลายเสียแล้ว

มนุษย์ถ้าอยู่ในพุทธานุภาพ ธรรมานุภาพ สังฆานุภาพ สิ่งหนึ่งสิ่งใดก็มาทำอันตรายไม่ได้ เพราะฉะนั้นผู้ให้ทานพึงตั้งใจอธิษฐานว่า ด้วยอาหารนี้ ให้รักษาพุทธานุภาพ ธรรมานุภาพ สังฆานุภาพไว้

"ภิกษุ สามเณร เวลาจะให้พรแก่ชาวบ้านร้านตลาดทั้งหลายที่เขาให้ทาน ได้รับทานแล้ว ให้นึกถึงว่า ถ้าไม่ได้อาหาร อิ่มแล้ว พุทธานุภาพที่เราจะเคารพนบน้อมต่อพระองค์ รักษาให้พระองค์ มีอานุภาพ อยู่ทำไม่ได้ ธรรมานุภาพที่จะให้กระทำมีอานุภาพให้ปรากฏอยู่ก็ทำไม่ได้ และสังฆานุภาพก็รักษาไว้ไม่ได้ ที่เรารักษา...ไว้ได้นี้ ขออานุภาพพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ทั้งปวงจงพิทักษ์รักษาท่านทายก ทายิกา อุบาสก อุบาสิกา ให้อยู่ร่มเย็นเป็นสุขให้อยู่เจริญรุ่งเรืองเถิด..."

"เมื่อทายกทายิกาทั้งหลายเจริญรุ่งเรืองแล้ว แต่ก่อนเคยใส่บาตรแก่ภิกษุข้าวกับเกลือ...เมื่อท่านรุ่มรวยยกใหญ่ เป็นเศรษฐี คหบดีขึ้นแล้ว ภิกษุ สามเณรก็จะได้อาหารประณีตขึ้นไปเหมือนกัน เพราะฉะนั้นได้ด้วยกัน เสียด้วยกัน...ภิกษุสามเณรที่ฉลาดต้องตั้งอกตั้งใจให้พรทีเดียว"

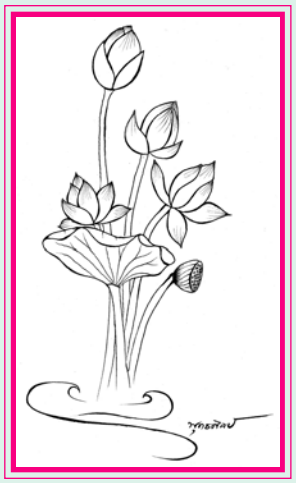

๖๒
อริยธนคาถา ๒

(ทรัพย์อันประเสริฐของพระอริยเจ้า)

๒๓ มกราคม ๒๔๙๘

นโม.....

ยสฺส สทฺธา ตถาคเต.....

คุณสมบัติ ๔ ประการ ในการวางความเชื่อของคฤหัสถ์ และบรรพชิต เพื่อเดินให้ถูกทางมรรคผล ดังต่อไปนี้

ยสฺส สทฺธา ฯ ๑. ความเชื่อของบุคคลใดไม่กลับกลอก ตั้งมั่นดีแล้วในตถาคตเจ้า

๒. ศีลอันดีงาม อันพระตถาคตเจ้าใคร่สรรเสริญแล้ว

๓. ความเชื่อในพระสงฆ์

๔. ความเห็นตรง

นักปราชญ์ทั้งหลายกล่าวว่า บุคคลนั้นไม่จน เป็นคนมั่งมี ความเป็นอยู่ของบุคคลนั้น ไม่เปล่าประโยชน์

๑. ความเชื่อของบุคคลใดไม่กลับกลอก ตั้งมั่นดีแล้วในพระตถาคตเจ้า หรือธรรมกาย

"ตถาคต" คือ **"ธรรมกาย"** ตามวาระบาลีว่า

ตถาคตสฺส โข ฯ ดูก่อนวาเสฏฐโคตรทั้งหลาย คำว่าธรรมกาย เป็นตถาคตโดยแท้

ธมฺมกาโย อหํ อิติปิ เราตถาคต คือ ธรรมกาย

"แปลบาลีศัพท์หนึ่งแปลได้ตั้งร้อย ผู้รู้น้อยว่าแปลผิด ไม่ถูก นี่แปลอย่างนี้ถูกเกินถูกอีก"

พระอริยบุคคล ล้วนมีใจตั้งอยู่ในธรรมกายทั้งนั้น เราต้องตั้งมั่นลงไปในพระธรรมกายให้ถูก ด้วยการทำใจหยุดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกาย ที่ว่าใจไม่ง่อนแง่น คือ การตั้งใจไว้ในดวงธรรมนี้ แล้วเข้าถึงธรรมกายให้ได้ จะเหาะเหินเดินอากาศก็ต้องทำเช่นนี้ก่อน แล้วจะเป็นผู้ประพฤติเบาทั้งกาย วาจา ใจ

ต้องวางใจเช่นนี้ให้จริง อย่าลอกแลก โกงตัวเอง

"บัดนี้ วัดปากน้ำมี ๑๕๐ กว่าคน ใจหยุดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็น ธรรมกายได้ ๑๕๐ กว่า ที่เข้าไม่ถึงก็เพราะประมาทเลินเล่อเผลอตัว ทำไม่จริง เข้าไม่จริง จรดไม่จริง ตั้งไม่จริง ลอกแลก เช่นนี้โกงตัวเอง เมื่อโกงตัวเองเสียแล้ว เข้าถึงธรรมกายไม่ได้

ทำไมโกงตัวเองเล่า มันขี้เกียจทำ ทำเข้าเมื่อยขบเล็กๆ น้อยๆ ขี้เกียจเสียแล้ว หยุดเสียแล้ว ไม่ทำแล้ว ทำก็เห็นลางๆ ไรๆ เอ้าปล่อยเสียแล้ว ไม่ทำเสียแล้ว ไปไถลท่าอื่นเสียแล้ว ใจไปจรดที่อื่นเสียแล้ว ไปจรดอะไรเล่า รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ปัจจุบันบ้าง อดีตบ้าง อนาคตบ้าง"

๒. ศีลของบุคคลใดอันดีงาม อันพระอริยเจ้าสรรเสริญแล้ว

ศีลของผู้มีใจหยุด เป็นกัลยาณศีล เป็นอริยกันตศีล ปสังสิตศีล คือศีลอันดีงามที่พระอริยเจ้ารักใคร่

"ศีล" แปลว่า ปรกติ คือ ปรกติทั้งกายวาจาใจ ด้วยการทำใจหยุดอยู่ที่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ เมื่อใจหยุด กายวาจาใจ ก็อยู่ในกรอบของศีล ไม่ละเมิดศีล เป็นศีลขั้นสามัญ

"ศีลของกายมนุษย์ละเอียดไว้ใจไม่ได้นัก ยังลอกแลกอยู่ ไม่มั่นคง ได้ชื่อว่าเป็นศีลสามัญ"

เมื่อเห็นศีล คือ เห็นดวงศีล เห็นหมดทั้ง ๗ กาย เป็น "ศีลวิสามัญ" หรือ "กัลยาณศีล" หรือ "อริยกันตศีล" เป็นทางไปของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์เข้าถึงธรรมกายได้ด้วยวิธีนี้ พอถึงธรรมกายก็มีศีลของธรรมกาย

"เมื่อเห็นเช่นนั้นแล้ว...ใจของผู้เห็นก็ติดอยู่ศูนย์กลางดวงศีลนั่น ไม่คลาดเคลื่อนทีเดียว เมื่อติดดวงศีลได้ ดวงสมาธิไม่ต้องไปไหน อยู่ในกลางดวงศีล ดวงปัญญา ก็อยู่กลางดวงสมาธิ ดวงวิมุตติไม่ต้องไปไหน อยู่กลางดวงปัญญา ดวงวิมุตติญาณทัสสนะไม่ต้องไปไหน อยู่กลางดวงวิมุตติ เข้าทางไปของพระอริยเจ้า พระอรหันต์"

๓. ความเลื่อมใสในพระสงฆ์

"สงฺโฆ" แปลว่า หมู่ "ความเลื่อมใส" คือ ความผ่องใส ปลาบปลื้มเอิบอิ่มตื้นเต็มในใจ

"เลื่อมใสนี่แหละทำร่างกายให้สะอาดสะอ้าน ทำร่างกายให้สละสลวย ให้งดงาม เพราะความเลื่อมใสอันนี้ เลื่อมใสเต็มที่ก็เหาะเหินเดินอากาศไปได้"

เลื่อมใสในหมู่อย่างไร ?

คือ การประพฤติธรรม มีศีล สมาธิ ปัญญาร่วมกัน อยู่ที่ไหนก็รักใคร่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่ขาดตกบกพร่อง ทำสิ่งใดก็ทำพร้อมๆ กัน เลิกสิ่งใดก็เลิกพร้อมกัน ไม่รังเกียจเดียดฉันท์ ซึ่งกันและกัน

"เหมือนพระพุทธเจ้าท่านอุบัติตรัสขึ้นในโลก ท่านมีธรรมกาย ธรรมกายเป็นพระพุทธเจ้า เป็นตถาคตเจ้า ท่านมองทีเดียวแหละ ใครจะมีธรรมกายเหมือนเราบ้าง ท่านมีความรู้วิเศษ คนนี้มีเหตุได้สั่งสมอบรมมา สมบูรณ์บริบูรณ์ด้วยกันแล้ว บารมีเป็นเหตุ บารมีแก่แล้ว สมควรที่จะได้มรรคผล สมควรจะมีได้ธรรมกายเหมือนเรา ไม่ว่าอยู่ใกล้อยู่ไกล พระองค์อุตส่าห์พยายามไปแนะนำ ให้มีธรรมกายเหมือนท่าน เมื่อมีธรรมกายเหมือนท่านก็เป็นหมู่เดียวกับท่าน"

๔. ความเห็นตรง

เห็นตรงไม่คด เป็นทางไปของพระพุทธเจ้าพระอรหันต์

ทางนั้น คือ กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายต่างๆ ตั้งแต่กายมนุษย์ถึงกายธรรมละเอียด ในกลางดวงธรรมนั้นมี ดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ จะเข้าถึงกายต่างๆ ได้ ต้องผ่านดวงเหล่านี้ ด้วยการหยุดนิ่ง เข้าทางนี้ทางเดียว เรียก **อุชุภูตญฺจ ทสฺสนํ เป็นความเห็นตรงอย่างทางมรรคผล**

ถ้าเห็นตรงอย่างทางโลกวิสัย คือ เห็นต่ำลงมา ไม่เบียดเบียนกันและกัน ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม

"เมื่อมีความเห็นตรงเช่นนี้...ก็ได้ชื่อว่ามีอริยทรัพย์อยู่ภายใน...เป็นผู้มีดวงใจจรดถูกกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ความเห็นไม่มีพิรุธเลย หรือความทำ..ความพูด..ความคิดก็ไม่มีพิรุธเลย เพราะใจนั้นวางถูกหลัก ถูกเป้าหมายใจดำทางไปของพระพุทธเจ้าพระอรหันต์"

นักปราชญ์ทั้งหลายกล่าวว่า บุคคลที่มีคุณสมบัติ ๔ ประการดังกล่าว เป็นคนมีอริยทรัพย์ เป็นคนไม่ยากจน เป็นคนไม่ขัดสน เป็นคนมีอริยทรัพย์อยู่ภายใน

๖๓
ภารสุตตกถา

(ขันธ์ ๕ เป็นภาระอันหนัก ๒)

นโม....
ภารา หเว ปญฺจกฺขนฺธา...

สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงเห็นภาระอันใหญ่ยิ่ง จึงทรงแสดงพระสูตรว่าด้วยภาระอันหนักของสัตว์โลกว่า

ภารา หเว ฯ ขันธ์ทั้ง ๕ เป็นภาระหนักแท้
ก็บุคคลนำภาระไป
ถือภาระไว้เป็นทุกข์ในโลก

สัตว์โลกหญิงชาย คฤหัสถ์ บรรพชิต ทุกถ้วนหน้ามีขันธ์ ๕ เป็นภาระหนัก

ขันธ์ ๕ ประกอบด้วย รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ

รูป คือ ร่างกาย
เวทนา คือ ความสุข ทุกข์ ไม่สุขไม่ทุกข์
สัญญา คือ ความจำ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส
สังขาร คือ ความปรารถนาดี ชั่ว ไม่ดีไม่ชั่ว
วิญญาณ คือ ความรู้แจ้ง

ขันธ์ ๕ เป็นภาระอย่างไร ?

เราต้องดูแลรักษาเอาใจใส่อย่างหยุดไม่ได้ ตั้งแต่ตื่นนอน ล้างหน้า แปรงฟัน หาอาหาร อุจจาระ ปัสสาวะ อยากจะได้ อยากจะเห็น ก็ต้องหามาให้ นี่เป็นภาระจำเพาะขันธ์ ๕ ของตัว

ผู้ใดไม่พอ ไปหาขันธ์ ๕ มาเพิ่มอีก เป็น ๑๐ ขันธ์ ๒๐ ขันธ์ ฯลฯ ลูกเป็นภาระของพ่อแม่ ภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกาเป็นภาระของสมภาร ราษฎรเป็นภาระของพระเจ้าแผ่นดิน ข้าวของ แพงเป็นภาระของผู้ปกครองประเทศ

นิกฺขิปิตฺวา ครุํ ภารํ ฯ บุคคลวางภาระอันหนักแล้ว
ไม่ฉวยเอาภาระอื่นมาเป็นภาระอีก
เป็นผู้ถอนตัณหาทั้งรากเสียได้
ความปรารถนาดับสิ้น ชื่อว่านิพพานได้

พระพุทธเจ้าทรงเห็นแล้วว่า ขันธ์ ๕ เป็นภาระสำคัญและหนักด้วย เราได้รับความสุขเพราะปล่อยภาระเหล่านี้เสีย ใครปล่อยวางได้ ผู้นั้นนับวันจะหมดชาติหมดภพ มีนิพพานเป็นที่ไป

แต่การปล่อยขันธ์ ๕ เป็นเรื่องยากที่จะทำใจได้ เพราะรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เป็นที่อาศัย เราจึงต้องพยายาม ที่จะไม่ยึดถือ ปล่อยตามสภาพของมัน ทุกข์ก็น้อยลงด้วย การเรียนรู้การถอดขันธ์ ๕ ออกเป็นชั้นๆ ไป

การถอดขันธ์ ๕

เปรียบขันธ์ ๕ เหมือนมะขามสด เนื้อกับเปลือกมันติดกันไม่หลุด เมื่อไม่ล่อนจากกัน ก็ถอดไม่ได้

เรายังไม่เห็นขันธ์ ๕ ต่อเมื่อใดถอดขันธ์ ๕ เราจะเห็นขันธ์ ๕ รูปเราเห็นได้ เวทนาเราก็เห็น หน้าตาแช่มชื่นเราก็รู้ว่าสุข แต่เราไม่เห็นเรื่องสัญญา สังขาร วิญญาณ เราจึงต้องเห็นขันธ์ ๕ เพื่อเราจะได้ละวางได้

> "ถ้าอยากเห็นขันธ์ ๕ เราต้องถอดกายออกเป็นชั้นๆ ต้องถอดกายทิพย์ออกจากกายมนุษย์ วิธีจะถอดขันธ์ ไม่ใช่เป็นของง่าย เป็นของยาก หมื่นยากแสนยากทีเดียว แต่วิธีเขามีที่วัดปากน้ำ วิธีเข้ากายถอดขันธ์ คือทำจิตใจให้หยุดให้นิ่งที่กำเนิดเดิม ถอดขันธ์ออกไป แล้วจึงเห็นขันธ์ ถอดขันธ์ ๕ ของมนุษย์ออกจากขันธ์ ๕ ของทิพย์ ถอดขันธ์ ๕ ของทิพย์ออกจากขันธ์ ๕ ของรูปพรหม ถอดขันธ์ ๕ ของรูปพรหม ออกจากขันธ์ ๕ ของอรูปพรหม ถอดขันธ์ ๕ ของอรูปพรหมออกจากธรรมกาย เหมือนถอดเสื้อกางเกงอย่างนั้น แต่ว่าต้องถอดเป็น ถอดไม่เป็นก็ถอดไม่ได้"

ทำจิตให้หยุดนิ่ง คือ ทั้งเห็น จำ คิด รู้ หยุดหมด ที่กำเนิดเดิมเหมือนตอนทารกอยู่ในครรภ์มารดา เรียก "ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ " เกิดเป็นดวงใสเรียก ดวงปฐมมรรค เข้าต่อไปเป็นดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ถึงกายมนุษย์ละเอียด เข้ากลาง ๖ ดวง เข้าถึงกายทิพย์ กายมนุษย์ก็หลุดจากกายทิพย์ กายมนุษย์เป็นเปลือก กายทิพย์เป็นเนื้อเท่ากับขันธ์ ๕ ของมนุษย์หลุดออกไป

ทำวิธีนี้อีก ให้ขันธ์ ๕ ของกายทิพย์ หลุดออกจากรูปพรหม
ให้ขันธ์ ๕ ของกายรูปพรหม หลุดออกจากอรูปพรหม
ให้ขันธ์ ๕ ของอรูปพรหม หลุดออกจากธรรมกาย

รวมเป็นถอดออก ๒๐ ขันธ์

> "พญามารเขาสอนให้ถอด ถอดกายอย่างนี้ เป็นพวกของข้า ถ้าไม่ถอดกายไม่ยอม พระพุทธเจ้าก็สอนพวกพุทธบริษัทถอดกายอย่างนี้แล้ว ก็เข้านิพพานไป ถอดกายเหลือแต่กายธรรมอย่างนี้แหละ พญามารมันยอม เรียกว่า**นิพพานถอดกาย**... นิพพานไม่ถอดกายยังมีอีก หากว่าเอาวิธีไม่ถอดกาย มาเทศน์ในเวลานี้ ถูกนัตถุ์ยา"

มนุษย์ ๑ สวรรค์ ๖ ยังเป็นตัวกามภพ ทั้งกามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา เกาะอาศัย

กายรูปพรหม ภวตัณหาเกาะได้
อรูปพรหม วิภวตัณหาเกาะอาศัยได้
กายธรรม ตัณหาซึมซาบเอิบอาบไม่ได้ เหมือนแก้วเนื้อละเอียด

เมื่อเข้าถึงธรรมกายจึงหลุดได้ หลุดไม่มีระแคะระคาย เป็นโสดา สกทาคา อนาคา อรหัต แตกกายทำลายขันธ์ก็ไปนิพพาน ทิ้งขันธ์ ๕ คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ของมนุษย์ ทิพย์ รูปพรหม อรูปพรหม เพราะตัณหาหมด ก็ไม่ปรารถนาอาลัยในกายทิพย์ รูปพรหม อรูปพรหม อีกต่อไป จึงได้ชื่อว่า เป็นผู้ถอนตัณหาทั้งรากเสียได้ ความปรารถนาดับสิ้นชื่อว่า **"นิพพาน"**

ขันธ์ของภพไหนต้องอยู่ประจำภพนั้น ข้ามภพไม่ได้ เช่น รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ของมนุษย์จะเอาไปใช้ในภพทิพย์ไม่ได้ ขันธ์ ๕ รูปพรหม อรูปพรหม ก็เช่นกัน ใช้ในนิพพาน ไม่ได้

นิพพานมีธรรมขันธ์ ที่เรียกว่าธรรมธาตุที่ละเอียดกว่า ไม่เรียกรูปกายเหมือนกายมนุษย์ เรียก **"ธรรมกาย"** แต่มีรูปธรรม นามธรรม **ขันธ์ ๕ จึงเป็นภาระหนัก ให้หมั่นฝึกถอดขันธ์ ๕ ด้วยวิธี ถอดกายเช่นนี้ เพราะถึงวันหนึ่งเราก็ต้องถอดขันธ์ ๕ อยู่ดี**

"เหมือนอย่างจำศีลภาวนา ปล่อยลูกไว้ทางบ้าน แต่ลูกก็มีขันธ์ ๕ ปล่อยได้ชั่วขณะชั่วคราว ถึงแม้ปล่อยใจก็คิดตะหงิดๆ อยู่เหมือนกัน มันยึดถืออยู่ไม่ปล่อยจริงๆ ต้องถอดเป็นชั้นๆ แต่ถอดเช่นนั้นยังเสียดายน้ำตาตก โศกเศร้าหาน้อยไม่ ไม่ต้องของตัวถอดดอก เพียงแต่ของคนอื่น ก็ร้องทุกข์กันออกลั่นไป ถ้าของตัวถอดจะเป็นอย่างไร น้ำตาตกข้างในเรียกว่าร้องไห้ช้าง คือร้องหึ่มๆ ถึงแก่เฒ่าชราก็ไม่อยาก ถึงเป็นโรคเรื้อรังก็ไม่อยากถอด อยากให้อยู่อย่างนั้น **เพราะเหตุฉะนั้นการถอดขันธ์ ๕ มันต้องถอดแน่ เราต้องหัดถอด เขามีวิธีให้ถอด ถอดเป็นชั้น... ถอดให้คล่อง"**

"เพราะฉะนั้น เมื่อรู้จักขันธ์ ๕ เป็นภาระหนักให้อุตส่าห์วางเสีย แม้ถึงจะยึดก็แต่ทำเนา เป็นของอาศัยชั่วคราว เป็นของมีโทษ ดังภาชนะขอยืมกันใช้ชั่วคราว ของสำหรับอยู่อาศัยชั่วครั้งชั่วคราว ร่างกายก็อาศัยชั่วคราวหนึ่ง อย่าถือเป็นจริงๆ... ถึงมีทุกข์บ้างก็หน่อยหนึ่ง ขันธ์ ๕ นี้เป็นภาระจะต้องดูแลเอาใจใส่...**ถ้าปล่อยวางได้เป็นสุข...ถ้าเอามาเป็นภาระก็เป็นเชื้อเป็นที่ตั้งของตัณหา จะถอนไม่ออก...จะถอนตัณหาทั้งราก ต้องปล่อยให้ถึงที่สุด** ปล่อยได้ ไปอยู่กับอะไร ต้องไปอยู่กับกายธรรม เมื่ออยู่กับกายธรรม ใจเหมือนอยู่ในนิพพาน สบาย แสนสบาย แสนสำราญ"

๖๔
โพธิปักขิยธรรมกถา
อริยอัฏฐังคิกมรรค

(มรรคมีองค์ ๘)

นโม...
กตมา จ สา ภิกฺขเว...

หลวงพ่อวัดปากน้ำยกเรื่องโพธิปักขิยธรรม ๓๗ ประการ ซึ่งเป็นทางตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าพระอรหันต์ทุกพระองค์ โดยแสดงในมรรคทั้ง ๘ ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงแก่ปัญจวัคคีย์ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ว่า

"ดูกรภิกษุทั้งหลาย ข้อปฏิบัติต่าง ๆ ที่ตถาคตตรัสรู้ด้วยปัญญาอันยิ่งนั้นเป็นไฉน ทำดวงตาทำญาณเครื่องรู้ ย่อมเป็นไปเพื่อความเข้าไปสงบระงับ เพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อความรู้ดี เพื่อความดับ คือ หนทางมี ๘ ประการนี้แหละ"

สมฺมาทิฏฺฐิ	ความเห็นชอบ
สมฺมาสงฺกปฺโป	ดำริชอบ
สมฺมาวาจา	กล่าววาจาชอบ
สมฺมากมฺมนฺโต	ทำการงานชอบ
สมฺมาอาชีโว	เลี้ยงชีพชอบ
สมฺมาวายาโม	ทำความเพียรชอบ
สมฺมาสติ	ระลึกชอบ
สมฺมาสมาธิ	ตั้งใจไว้ชอบ

คำที่พระตถาคตเจ้าแสดงเฉพาะที่ตรัสรู้ด้วยปัญญาอันยิ่งนั้น จะต้องเข้าทางสายกลาง **ทางสายกลางนี้** มุ่งหมายให้เข้าถึงกลาง "พระตถาคต"

กลางพระตถาคตอยู่ตรงไหน และเข้าถึงได้อย่างไร ?

กลางพระตถาคตอยู่ตรงกลางกาย ตำแหน่งศูนย์กลางกายฐานที่ ๗

การเข้าถึงจะต้องเข้าถึงทั้งตัว คือถึงทั้งองค์พระธรรมกาย เพราะธรรมกาย คือ พระตถาคตที่มีขนาดโตถึงหน้าตัก ๒๐ วา เกตุดอกบัวตูม เข้าตรงกลางด้วยวิธีหยุด หยุดในหยุดๆๆ ธรรมกายดับหยาบเข้าไปหาละเอียด หนักเข้าไปเรื่อยๆ

"พวกนักปฏิบัติเข้ากลางไม่ถูก เป็นลูกพระตถาคตไม่ได้ ถ้าเข้ากลางถูกจึงเป็นลูกพระตถาคตได้"

เรายังไม่เห็นธรรมกาย เราก็เริ่มจากวางใจไว้ที่กลางกายมนุษย์ ณ ตำแหน่งศูนย์กลาง กายฐานที่ ๗ หยุดถูกส่วนก็จะเห็นดวงใสไปเป็นลำดับ ดวงเหล่านี้ถ้าแยกคร่าวๆ ออกไปก็เป็น

ดวงศีล เป็น สมฺมาวาจา สมฺมากมฺมนฺโต สมฺมาอาชีโว

ดวงสมาธิ เป็นเนื้อหนังของสมาธิ อยู่ใน สมฺมาวายาโม สมฺมาสติ สมฺมาสมาธิ

ดวงปัญญา แยกเป็น สมฺมาทิฏฺฐิ สมฺมาสงฺกปฺโป รวมเป็นอริยมรรค ๘

ต้องเข้ากลางมาทางนี้ให้ถูกส่วน จนเห็นกายต่างๆ ตั้งแต่กายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์ กายพรหม กายอรูปพรหม (ทั้งหยาบและละเอียด) จนถึงกายธรรม กายที่ ๙ ซึ่งเป็นตัวพระตถาคต เป็นพุทธรัตนะ ที่ยังเป็นโคตรภู ไม่ใช่ชั้นพระอริยบุคคล

ธรรมดวงที่รักษากายต่างๆ ไว้ตั้งแต่กายมนุษย์ถึงกายธรรมอรหัต คือธรรมรัตนะ เมื่อเราเข้าไม่ถึงธรรมดวงนี้ ก็เข้าถึงกายต่างๆ ไม่ได้

สังฆรัตนะ ก็คือ ธรรมกายละเอียด ที่อยู่ในดวงธรรมของธรรมกาย พระอรหันต์ท่านพบ ธรรมกายเช่นเดียวกับพระพุทธเจ้า ธรรมกายนั้นก็ถือเป็นสังฆรัตนะเช่นกัน

เมื่อเข้าถึงธรรมกาย เราจึงทราบว่า :-

กายธรรม มีญาณเป็นจกฺขุกรณี กระทำให้เห็นเป็นปกติ คือ เห็นตามถูก รู้ตามถูก สิ่งใดสุขก็ว่าเป็นสุข ไม่ใช่กายมนุษย์ กายทิพย์ กายพรหม กายอรูปพรหม ที่ไม่สงบจึงเห็นไม่ปกติ เพราะยังไม่มีญาณ ยังเห็นของไม่จริงเป็นจริง ที่ไม่สวยงามก็ว่าสวยงาม เป็นต้น

เมื่อมีญาณ ย่อมรู้ชัดเหมือนเวลากลางวัน เรียกว่า **"อภิญฺญาย"** แปลว่า "รู้ยิ่ง" คือ รู้ยิ่งกว่ากายมนุษย์ถึงกายอรูปพรหม (๘ กายในกามภพ)

มีญาณ เรียกว่าเป็น **"สมฺโพธาย"** แปลว่า "รู้พร้อม" ไม่มีสิ่งใดที่ไม่รู้

กายธรรมเมื่อเข้าถึงแล้วสงบ เรียกว่า **"อุปสมาย"**

"นิพฺพานาย" เพื่อที่จะไปนิพพานอย่างเดียว

ทาง ๒ ทางที่พระพุทธเจ้าทรงเตือนไม่ให้ไป คือ

๑. กามสุขัลลิกานุโยค คือ การประกอบตนให้พัวพันด้วยกาม

๒. อัตตกิลมถานุโยค คือ การประกอบความเหน็ดเหนื่อยแก่ตนเปล่า ได้แก่การทรมานต่างๆ

"เราจะต้องทำใจของตนให้หยุดเสมอ ให้ถูกส่วนเข้า พอหยุดถูกส่วนเข้าก็เห็นดวงใส เราจะได้ชื่อว่าเป็นผู้ตั้งอยู่ในไตรสรณคมน์ คือ ยึดพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ เป็นที่พึ่ง"

"ถ้าไม่เข้าถึง จะปฏิบัติศาสนาสักโกฏิชาติก็ไม่อาจสามารถรู้รสศาสนาได้ จะปฏิบัติไปสักเท่าใดก็ตาม ก็เหมือนกับคนไม่รู้จักเบญจโครสในน้ำนมสด คือไม่รู้ว่ารสเป็นอย่างไร ? เป็นแต่คล้ายๆ กับคนรับจ้างเขาเลี้ยงโค พอเลี้ยงเสร็จแล้วเวลาเย็นก็ไล่โคกลับ รับเอาค่าจ้างที่เลี้ยงไปเท่านั้นเท่านี้ ส่วนน้ำนมโคไม่ได้รับประทาน เจ้าของเขาเอาไป"

"เพราะฉะนั้น ใครไม่รู้จักธรรมรส รีบทำให้เข้าถึงพระรัตนตรัยเถิด ใครรู้เขาก็ย่อมรู้ในใจ คนอื่นยังไม่รู้จักรสพระพุทธศาสนาเลย เขาก็รู้ชัดอย่างนี้ **เหตุฉะนั้นให้รีบตั้งใจแน่นอน ทำใจของตัวให้หยุด จะเข้าถึงพระรัตนตรัยโดยแท้** ถ้าไม่ตั้งใจ ให้แน่นอนอย่างนี้ ก็เป็นเหมือนคนรับจ้างเลี้ยงโค ไม่รู้จักรสธรรมปฏิบัติว่าเป็นประการใด"

๖๕
โอวาท พระภาวนาโกศลเถร (สด จนฺทสโร)

๑๘ ตุลาคม ๒๔๙๘

ภิกษุสามเณร เมื่อบวชเข้ามาในพระธรรมวินัยของพระศาสดาแล้ว "ควรประพฤติธรรม ให้สมควรแก่ธรรม" เรียกว่า **"ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺโน"** เมื่อประพฤติแล้วต้องทำให้ยิ่งๆ ขึ้นไป จึงได้ชื่อว่า **"สามีจิปฏิปนฺโน"** โดยไม่เคลื่อนจากธรรมเลย เรียกว่า **"อนุธมฺมจารี"**

ภิกษุสามเณรนั้น จึงจะได้ชื่อว่า เคารพนับถือ บูชาตถาคต ด้วยปฏิบัติบูชาเป็นอย่างยิ่ง

ประพฤติธรรมสมควรแก่ธรรมนั้นเป็นอย่างไร ?

๑. ภิกษุสามเณรพึงประพฤติให้ถูกรอยของศีลที่ตนมี ให้บริสุทธิ์สะอาด ไม่ทำชั่วด้วยกาย วาจา ใจ

๒. ภิกษุสามเณรพึงประพฤติให้ถูกรอยของสมาธิ

สมาธิ เป็นตัวทำให้ใจสงบ สละเสียจากอารมณ์ จนกระทั่งใจหยุด ถึงซึ่งความเป็นเอกัคคตาจิต เมื่อบริสุทธิ์เช่นนี้ ก็ทำให้สูงยิ่งขึ้น จนเกิด **"ปฐมฌาน"** ใจสงัดจากกาม จากอกุศล

ขึ้นสู่ "ปฐมฌาน" ต่อไปถึงทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน บรรลุถึงขั้นนี้เป็น **"สมาธิขั้นสูง"**

เมื่อเข้าถึงฌาน ต้องใช้ **"ปัญญา"** พิจารณากายทั้ง ๘ กาย ในภพ ๓ คือ กามภพ รูปภพ อรูปภพ ได้แก่ กายมนุษย์ กายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์ กายทิพย์ละเอียด กายรูปพรหม กายรูปพรหมละเอียด กายอรูปพรหม กายอรูปพรหมละเอียด รู้จักความจริงของเบญจขันธ์ คือรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เห็นว่าไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ไม่ใช่ตัว เรียก "ปัญญา"

การเข้าถึงกายต่าง ๆ นั้น ต้องตั้งมั่นอยู่ในธรรมให้มั่นคง เข้าถึงดวงธรรม ดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ **ตั้งแต่กายมนุษย์จนถึงกายอรูปพรหมละเอียด ยังไม่มีญาณ มีแต่ "ดวงวิญญาณ" พอถึงกายธรรม ตาธรรมกายก็เห็นทั้ง ๘ กาย เห็นด้วยตาธรรมกาย รู้ด้วยญาณของธรรมกาย**

ญาณ แปลว่า "รู้" **ดวงวิญญาณ** ก็แปลว่า "รู้" แต่รู้ต่างกัน

ธรรมที่เรียกว่า "ดวงวิญญาณ" เล็กเท่าดวงตาดำ ใสเกินใส บริสุทธิ์สนิทอยู่ในกลาง "ดวงจิต" ส่วนดวงจิตมีเนื้อหัวใจเป็นที่อยู่ อยู่ในเบาะน้ำเลี้ยงหัวใจ ดวงจิตอยู่ไหน ดวงวิญญาณก็อยู่ที่นั่น ในกลางดวงจิตนั้น

ตามากระทบรูปก็รู้	ดวงวิญญาณรู้
หูกระทบเสียง	ดวงวิญญาณรู้
กลิ่นกระทบจมูก	ดวงวิญญาณรู้

รสกระทบลิ้น	ดวงวิญญาณรู้
กายกระทบสัมผัส	ดวงวิญญาณรู้
ใจกระทบอารมณ์	ดวงวิญญาณรู้

ดวงวิญญาณของกาย ๘ กายแรก รู้ตามอายตนะเท่านั้น ถ้ามากกว่านี้ดวงวิญญาณรู้ไม่ได้ เพราะไม่ได้รู้ด้วยปัญญา จะผิดจะถูกไม่รู้ เหมือนคนตาบอดรู้จักที่นอนที่กิน เขาก็คลำทางไปได้ ดวงวิญญาณตรวจตามอายตนะทั้ง ๖ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ บางทีก็รู้ผิดเป็นถูก รู้ถูกเป็นผิด

รู้จริงรู้ชัด ต้องรู้ด้วยญาณธรรมกาย

ใจของธรรมกายมี เห็น จำ คิด รู้ ๔ อย่าง

รู้	นั้นตรงกับดวงวิญญาณ
คิด	นั้นตรงกับดวงจิต
จำ	นั้นตรงกับดวงใจ
เห็น	นั้นตรงกับดวงกาย

ใจของธรรมกายมี เห็น จำ คิด รู้ เช่นเดียวกับ ๘ กายแรก แต่วิธีการรู้ต่างกัน เพราะมีญาณเป็นตัวรู้ คือ พอถึงธรรมกาย ดวงเห็นขยายส่วนออก หน้าตักธรรมกายโตเท่าไหน ดวงเห็นก็ขยายออก ไปวัดเส้นผ่าศูนย์กลางเท่านั้น กลมรอบตัว ดวงเห็นขยายออกไปเท่าใด ดวงเห็น ดวงจำ ดวงคิด ดวงรู้ ก็ขยายออกเท่ากัน โดยซ้อนกันเป็นชั้น ๔ ชั้น มีดวงเห็นอยู่นอกสุด เข้าไปเป็นดวงจำ ดวงคิด ดวงรู้ เมื่อขยายส่วน เรียกว่า **"ญาณ"** (ถ้ายังไม่ขยายเรียก ดวงวิญญาณ)

รู้ด้วยวิญญาณกับรู้ด้วยญาณ ต่างกันอย่างไร ?

รู้ด้วยดวงวิญญาณ	รู้เป็นนิจจัง สุขัง อัตตา (รู้ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง)
รู้ด้วยญาน	รู้เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา รู้ว่ามนุษย์ถึงกายอรูปพรหมละเอียด ล้วนมีขันธ์ ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ

อนิจจัง คือ ไม่คงที่ เปลี่ยนแปรผัน

ทุกขัง คือ ถึงซึ่งความลำบาก ไม่สบาย เบญจขันธ์เป็นทุกข์เดือดร้อนอยู่เสมอ มีเย็น ร้อน หิว กระหาย ปวดอุจจาระ ปัสสาวะ

อนัตตา คือ ไม่อยู่ในบังคับบัญชาของใคร ไม่ใช่ตัว เราจะบังคับให้สุข ไม่ให้ทุกข์ ไม่ได้

เมื่อเห็นด้วยตาธรรมกายว่ากายมนุษย์เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ก็เห็นว่าเกิดเป็นทุกข์ เหตุเกิดทุกข์ คือ กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา ความดับทุกข์เป็นนิโรธ ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ ซึ่งเรียกว่า **"อริยสัจสี่"** ก็เข้าถึงธรรมกายชั้นต่อๆ ไป คือ ธรรมกายพระโสดา พระสกทาคา พระอนาคา และเป็นพระอรหัต

เมื่อถึงพระอรหัตละเอียดแล้ว ก็ได้ชื่อว่าเป็น **"สีติภูโต"** เป็นผู้เย็นแล้ว มีอาสวะสิ้นแล้ว กิจที่จะต้องทำ ไม่ต้องทำแล้ว

๖๖
หิริโอตตัปปะ ภาค ๑

๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๙

นโม...
หิริโอตฺตปฺปสมฺปนฺนา...

ธรรมคุ้มครองสัตว์โลก

หิริโอตตัปปะ เป็นธรรมคุ้มครองสัตว์โลกให้อยู่ร่มเย็น ไม่ให้เบียดเบียนกัน มีมาก่อนพระพุทธเจ้าอุบัติ

หิริ คือ ความละอายแก่ใจ
โอตตัปปะ คือ ความสะดุ้งกลัว

ถ้าไม่มีหิริโอตตัปปะ สัตว์โลกย่อมเบียดเบียนกันด้วยกายวาจาใจ เช่น รุกรานกันในทางการค้า จนถึงขึ้นโรงขึ้นศาล

เริ่มต้นในทางปฏิบัติทางพุทธศาสนา การตั้งอยู่ในหิริโอตตัปปะ **มุ่งเน้นให้ควบคุมตัวให้ตั้ง อยู่ในธรรมอันขาว เพื่อความสงบระงับหมด** โดยอาศัยความละอาย ความสะดุ้งกลัวนี้ค้ำจุนอยู่

ผู้สงบระงับ ได้ชื่อว่า “สนฺโต”

เมื่อมีความละอายสะดุ้งกลัว ก็ประพฤติให้ความสุขเขาทั้งข้างนอกข้างใน เรียก รูปํ อนตปํ ไม่ว่าจะเป็นพระเจ้าแผ่นดิน นักปกครอง ภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา หรือพ่อค้า แม่ค้า

> “บุคคลผู้มีหิริและโอตตัปปะตั้งอยู่ในเทวธรรม ธรรมอันประเสริฐ เช่นนี้แล้ว ไม่กล้าประพฤติละเมิดเช่นนั้นได้ทั้งกายทั้งวาจา อายนัก ให้ความทุกข์เขา ด้วยกาย อายนัก ให้ความทุกข์เขาด้วยวาจาก็อายนักเหมือนกัน มีแต่ให้ความสุขทางกาย ความสุขทางวาจา ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน”

เราควรมีความละอายและสะดุ้งกลัวอย่างไร ?

(๑) ความละอายสะดุ้งกลัว

มีความละอายสะดุ้งกลัวว่า เรายังไม่บริสุทธิ์ จึงต้องทำศีลให้บริสุทธิ์ยิ่งๆ ขึ้นไป ความบริสุทธิ์นั้นเป็นธรรมอันขาว **สนฺโต** เป็นธรรมอันสงบเป็นชั้นๆ ขึ้นไปตามส่วนของศีล

ศีล ๕ ไม่ขาดตกบกพร่อง คือ

๑. เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ ไม่ใช้ให้ผู้อื่นฆ่า เห็นว่าการฆ่าสัตว์เป็นการเบียดเบียนเขา จึงเว้นขาดจากใจ

๒. เว้นขาดจากการถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้ด้วยอาการของขโมย ด้วยตนเอง และไม่ชักชวน

๓. ไม่ประพฤติล่วงลักลูกเขา เมียเขา สามีเขา

๔. เว้นขาดจากการพูดปด หลอกลวง และไม่ใช้ผู้อื่นพูดปดด้วย

๕. ไม่ดื่มน้ำเมา อันเป็นที่ตั้งของความประมาท รวมทั้งบุหรี่ เพราะเป็นของมึนเมา

เมื่อมีศีล ๕ มั่น ก็ประกาศได้ว่า มีหิริโอตฺตปฺปสมฺปนฺนา และเมื่อบริสุทธิ์เช่นนั้น ย่อมอยู่ในธรรมอันขาว เรียก **"สุกฺกธมฺมสมาหิตา"** ศีล ๕ นี้จึงได้ชื่อว่า "ธรรมะเครื่องสงบระงับในโลก" นับแต่ปฐมกษัตริย์ปกครองโลกก็ด้วยคุณธรรม ๕ ประการนี้ โลกไม่ต้องมีคุกตะราง

ภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา บริสุทธิ์ในศีล ๕ จริงๆ จะไม่ทะเลาะกันเลย จะไม่มีบาดหมางกันเลย จะไม่อิจฉาริษยากันเลย

บริสุทธิ์ในศีล ๕ ได้ เป็นสมมติเทวดาทั้งหญิงและชาย เพราะอยู่ในเทวธรรม บัดนี้ รักษาศีล ๕ ได้ ให้มั่นมากขึ้นด้วยการรักษาศีล ๘ โดยเพิ่มจากศีล ๕ อีก ๓ ข้อ คือ

๖. วิกาลโภชนา เว้นจากการบริโภคอาหารในเวลาวิกาล ตั้งแต่เที่ยงจนถึงอรุณใหม่ เพื่อทอนกำลัง ตัดความอยาก ความปรารถนาให้เบาบางลง

๗. ไม่ฟ้อนรำทำเพลง ดีดสีตีเป่า เกื้อกูลให้เกิดความยั่วยวนใจ ชักชวนให้ครองเรือนอันเป็น กามตัณหา เว้นประพรมร่างกายด้วยของหอม เครื่องยั่วยวน เพื่อตัดทอนกามตัณหา

๘. ไม่นั่งนอนอาสนะสูงใหญ่ เพื่อตัดความถูกต้องทางกายให้เกิดยั่วยวนใจ ไม่ให้ใจแปรจากสภาพเดิมไปสร้างบ้านเรือน

สามเณรให้มีศีล ๑๐ บริสุทธิ์ ไม่หยิบเงินทอง

"หยิบเงินทองร้ายจริง เงินทองร้ายนัก ถ้าใครหยิบเข้าแล้วละก็ ใจกำเริบ กำเริบเสิบสานนัก..."

"สามเณรจ๋องๆ ...ถ้าได้เงินสัก ๑,๐๐๐ บาทเท่านั้นแหละ ถ้ามันติดมือเท่านั้นแหละ เอาแล้ว จ๋องๆ กลายเป็นคึกคักขึ้นมาแล้ว มันกลายได้อย่างนี้นะ ถ้ามันกลายได้อย่างนี้รู้ไว้เถิด เงินมันอยู่ในมือคนใดนะ มันทำพิษทำร้ายนัก"

ตัวอย่าง : พระพุทธเจ้าทรงเห็นอำนาจในเรื่องเงินนี้ว่าร้ายมาก จึงยกเรื่องหญิงในพุทธกาลว่า หญิงคนจนทอหูก มีผู้ที่อยากลองฤทธิ์เงินว่าเป็นอย่างไร จึงแอบเอาเงินไปฝังไว้ให้หาเจอจำนวน ๔ บาท หญิงคนนั้นจากที่จ๋องกลายเป็นคนคึกคัก อหังการ คิดว่าตนมั่งมี เพียงแค่ถูกไอเงินเท่านั้น

ศีลสูงขึ้นไปอีกของพระ คือ ศีล ๒๒๗ ถ้าว่าแต่เพียงปาฏิโมกข์ **เว้นข้อที่พระพุทธเจ้าห้าม ทำตามข้อที่พระองค์อนุญาตให้บริสุทธิ์**

"มีอินทรีย์สังวรศีล" สำรวมตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ไม่ให้ความยินดียินร้ายเล็ดลอดเข้าไปได้

ใจต้องมี**"ธรรมารมณ์"** คือ ต้องอยู่กับธรรมที่เกิดจากใจ หมายถึง ดวงธรรม ที่ทำให้เป็นกายต่างๆ ทั้งนั่ง นอน ยืน เดิน

อทินทานวิสุทธิศีล คือ เลี้ยงชีพชอบไม่หลอกลวงเขา ก็เป็นศีลพระภิกษุ

ปัจจัยสันนิสสิตศีล คือ พิจารณาปัจจัยทั้ง ๔ คือ จีวร บิณฑบาต เสนาสนะ คิลานปัจจัย ไม่บริโภคด้วยตัณหา ไม่บริโภคด้วยความเป็นหนี้

"ภิกษุบริโภคด้วยความเป็นหนี้ จะต้องตายไปเป็นวัวให้เขาใช้ เป็นควายให้เขาขี่ เป็นม้าให้เขาขี่ เป็นช้างให้เขาขี่ สูงขึ้นไปกว่านั้น ไกลกว่านั้นตายไปเป็นบ่าวเป็นทาสเขา เป็นมนุษย์มาเป็นบ่าวเป็นทาสเขา มาเป็นคนใช้เขา เขาไม่ใช้ก็อยากให้เขาใช้นัก ไปทำอาสาเขาเฉยเท่านั้นแหละ เพราะเป็นหนี้เขาแล้ว"

"จีวรนี้สักแต่ว่าเป็นธาตุ เป็นปัจจัย สักแต่ว่าธาตุ... ไม่ใช่สัตว์บุคคลตัวตนเขาเราใดๆ แล้วก็เป็นของว่างเปล่าไป จีวรนี้เป็นของไม่เน่าไม่เปื่อยน่าดูน่าชม ไม่สกปรกเปรอะเปื้อนใดๆ เป็นของดีมาก พอถูกต้องร่างกายกลายเป็นของเสียหายไปได้ ไม่น่าดูน่าชมไปได้...พิจารณาจีวรอีก...นุ่งเพื่อจะป้องกันเสียซึ่งกายหนาวและร้อน เพื่อกันเหลือบ ยุง ตะเข็บ ตะขาบต่างๆ เพื่อจะไม่ให้กามกำเริบเท่านั้น..." อย่างอื่นก็พิจารณาแบบเดียวกัน เป็นปัจจัยสันนิสสิตศีล

เมื่อใดเกิดหิริโอตตัปปะ ?

เมื่อศีลข้อไหนเกิดไม่บริสุทธิ์ ย่อมจะละอายตัวเองนัก ต้องรีบหาครูบาอาจารย์ต่อศีล ด้วยการเปิดเผยเพราะกลัวการตกนรก มีความสะดุ้งกลัว

สะดุ้งกลัวต่อความบริสุทธิ์ทั้งหมด รวมถึงอริยสัจ ๔ ปาฏิโมกข์ อินทรีย์ จึงได้ชื่อว่า สุกฺก-ธมฺม สมาหิตา และเป็นสนฺโต คือเป็นผู้สงบระงับ

แต่เท่านี้ก็ยังไม่สมบูรณ์เต็มที่ จำต้องปฏิบัติต่อไปคือ

(๒) มั่นอยู่ในไตรสรณคมน์ ด้วยกายวาจาใจ

ด้วยกาย คือ เมื่อผ่านเจดีย์วิหาร พระภิกษุสามเณร ย่อมแสดงความเคารพ ทำความสะอาดสถานที่ที่เคารพและปฏิบัติวัฏฐาก

ด้วยวาจากล่าวสาธุการ

ด้วยใจที่อ่อนน้อม

นี้เป็นเพียงมั่นในไตรสรณคมน์ ที่ลึกซึ้งกว่านั้น คือ การเข้าถึงไตรสรณคมน์

"ไตร" แปลว่า สาม **"สรณะ"** แปลว่า ที่พึ่ง

ที่พึ่งทั้งสามอย่าง คือ พุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ

การเข้าถึงทำได้ยาก เพราะเข้าเป็นชั้นๆ ไป

ตั้งแต่เข้าถึงกายมนุษย์ละเอียด จนถึงกายอรูปพรหมละเอียดเสียก่อน จึงเข้าถึงธรรมกาย ได้ชื่อว่าถึง "ไตรสรณคมน์" ไม่ว่ากลางวันกลางคืน ในอิริยาบถ ๔ นึกเห็นเสมอ เป็นขั้นที่ ๑

แล้วจึงเข้าไปจนถึงขั้นที่ ๒ คือ กายพระโสดา - โสดาละเอียด
๓ คือ กายพระสกทาคา - สกทาคาละเอียด
๔ คือ กายพระอนาคา - อนาคาละเอียด
๕ คือ กายพระอรหัต - อรหัตละเอียด

"นี่ในพระพุทธศาสนานิยมอย่างนี้ ไม่ใช่แต่เพียงว่าทำกันเล็กๆ น้อยๆ ละก็ไม่สำเร็จประโยชน์ ไม่ใช่เช่นนั้น เอาจริงๆ ปฏิบัติจริงๆกัน ได้จริงๆ กัน ถ้าได้จริงๆ มารไม่ขัดขวาง เหาะเหินเดินอากาศได้จริงๆ นะ ไม่ใช่ของพอดีพอร้าย"

พบพระพุทธศาสนา ไม่เข้าถึงพระรัตนตรัยอายนัก

"ไม่รู้จัก ไม่เห็น ไม่ได้ ไม่เข้า ไม่ถึง ก็ได้ชื่อว่าไม่รู้จัก ไม่รู้จักก็ได้ชื่อว่า ไม่ได้ลิ้มรสศาสนา **ถ้าไม่เข้าถึงพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ ก็ไม่ได้ลิ้มรสศาสนา"**

รสชาติเป็นอย่างไร ?

"พวกเข้าถึงถามดูก็ได้ เข้าถึงพุทธรัตนะรสชาติมันเป็นยังไง ก็ดูกายมนุษย์นี้ซิ กายมนุษย์เป็นของหยาบ นั่นละเอียดนัก เข้าถึงพุทธรัตนะแล้วละก็ลืมเชียวว่านี้ประเสริฐจริง ว่าอ้อ ..พวกเข้าถึงหยาบอย่างโน้น สู้ถึงละเอียดอย่างนี้ไม่ได้"

"พระพุทธเจ้านั่นรู้ธรรม...พระองค์ตรัสเพื่อไม่ให้ตกลงไปในอบายภูมิ ๔ ประสงค์ทรงธรรมอันนั้นไว้ไม่ให้หายไป...ธรรมที่ประสงค์ตรงไปนั้นๆ รักษาไว้นั้นปรากฏมาจนกระทั่งถึงบัดนี้ เมื่อไปถึงพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะเข้าแล้วพระพุทธเจ้า อยู่ในสถานที่ใดๆ ไปทูลท่านก็ได้ ไปพูดกับท่านก็ได้ ไปในนิพพานก็ได้"

"ถ้ามีหิริโอตตัปปะ ก็อายตัวเอง ไม่ถึงไม่ยอม นั่งกันหลังหักตายเลย ไม่เอาล่ะ ถ้าไม่ถึงก็ตาย ไม่ได้ก็ตายแหล่ทีเดียว...เข้าถึงพุทธรัตนะ...พระธรรมรัตนะ...พระสังฆรัตนะได้ นั่นแหละไม่เสียทีที่เกิดมาเป็นมนุษย์พบพุทธศาสนา"

เข้าไม่ถึงพระรัตนตรัย สะดุ้งกลัวนัก เพราะไม่ได้เกื้อกูลในธรรมอันขาว เกื้อกูลในธรรมดำอยู่ เข้าถึงแล้ว ใจอยู่กับธรรมเฉยๆ กิเลสตัณหา อำนาจทิฏฐิทำอะไรไม่ได้ ข่มเหงไม่ได้

ธรรมนี้เป็นความบริสุทธิ์ของศีล ต้องละอายสะดุ้งกลัว แก้ไขให้บริสุทธิ์เสีย นักปราชญ์ทั้งหลายย่อมกล่าวว่า ตั้งอยู่ในธรรมอันประเสริฐ เป็น "เทวธรรม" ทีเดียว ไม่ใช่ของมนุษย์

๖๗
หิริโอตตัปปะ ภาค ๒

นโม.....
หิริโอตฺตปฺปสมฺปนฺนา.....

ผู้มีใจสงบระงับ (ทิตฺตา สนฺโต) อันนักปราชญ์กล่าวสรรเสริญแล้ว ประกอบด้วยธรรมอันประเสริฐ ซึ่งเป็นเครื่องสงบระงับในโลก ๓ ประการ ดังต่อไปนี้ คือ

๑. ถึงพร้อมแล้วด้วยความละอาย ความสะดุ้งกลัว
๒. ตั้งอยู่แล้วในธรรมอันขาว
๓. เป็นธรรมเครื่องสงบระงับ

๑. คฤหัสถ์ บรรพชิต เมื่อตั้งอยู่ใน **"ไตรสรณคมน์"** มีความละอายสะดุ้งกลัว รักษาไว้อยู่ร่ำไป ธรรมกายย่อมสะอาดผ่องใส แม้ขุ่นมัวด้วยประการใด ก็รีบเร่งแก้ไขให้สะอาด บุคคลนั้นจึงจะได้ชื่อว่า ถึงพร้อมแล้วด้วยหิริโอตตัปปะ

๒. ตั้งอยู่แล้วใน **"ธรรมอันขาว"** ไม่มีเศร้าหมอง

๓. สงบระงับใน **"กามคุณ"** ทั้ง ๕ รูป รส กลิ่น เสียง โผฏฐัพพะ

เมื่อธรรมกายผ่องใสเช่นนั้น ก็สงบสะอาดสะอ้าน

หย่อนลงมา คือ ตั้งมั่นในศีล ๕ พิจารณาไม่ขาดตกบกพร่อง บริสุทธิ์ในบริสุทธิ์หนักขึ้นไป ถ้าไม่บริสุทธิ์ ย่อมอายและสะดุ้งกลัวนัก ศีลบริสุทธิ์ไม่มีราคี ตั้งอยู่ในธรรมขาวส่วนศีล

เมื่อครั้งพระพุทธองค์ตรัสรู้ ทรงพิจารณาว่าจะตรัสเทศนาอย่างไร ให้ปัญจวัคคีย์ได้มรรคผลโดยฉับพลัน จึงใช้มรรค ๘ เป็นตัวยืนเข้าหาศีล สมาธิ ปัญญา เพราะถ้าใช้ศีลตามลำดับมรรค ท่านปัญจวัคคีย์ก็จะไม่ฟัง เพราะถือว่าชำนาญในศีล สมาธิ อยู่แล้ว

พระองค์ทรงยกเอา **"สัมมาทิฏฐิ "** คือความเห็นชอบ **"สัมมาสังกัปโป"** คือความดำริชอบขึ้นหน้ามรรคอื่นๆ ก่อน

ความเห็น คือเห็นทุกข์ เหตุเกิดทุกข์ ความดับทุกข์ ข้อปฏิบัติถึงความดับทุกข์

ความดำริ คือดำริจะออกจากกาม จากการไม่พยาบาท จากการไม่เบียดเบียน

ดำริจะออกจากกาม เป็นของลึกซึ้งอยู่ หมดทั้งสากลโลก ไม่ว่าหญิงชายดำริเข้าหากามทั้งนั้น รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส ที่ชอบใจ ดำริออกจากกาม แทบจะไม่มีเลย

"เมื่อดำริเข้าไปในกามแล้ว ดำริก็เป็นไปในความพยาบาทเต็มที่ ระวังกามหวงกาม หึงกาม เอาล่ะคราวนี้...ความพยาบาทก็มาเต็มที่...ความเบียดเบียนก็มาเต็มที่ ไม่ให้ใครมาข้องแคล้วในกามได้ เกิดเรื่องราวยกใหญ่"

พระพุทธเจ้าทรงเห็นนัยนี้ จึงได้ทรงยกเรื่องนี้ให้ **"พระปัญจวัคคีย์"** ผู้ชำนาญในสมาธิแล้ว เพื่อปรับในเรื่อง "ปัญญา" และเทศน์ต่อไปในเรื่อง "สัมมาทิฏฐิ" ว่า

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ที่สุดทั้ง ๒ ข้าง ที่บรรพชิตไม่ควรเสพ คือ กามสุขลฺลิกานุโยค ประกอบด้วยความสุข อตฺตกิลมถานุโยค ประกอบด้วยความลำบากเปล่า ซึ่งเป็นกามโดยตรงกับกามโดยอ้อม

ประการที่ ๑ **กามสุขลฺลิกานุโยค** ตั้งบ้านเรือน ประพฤติกาม เต็มไปด้วยรูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส

ประการที่ ๒ **อตฺตกิลมถานุโยค** ทรมานตนเอง คือ ฤาษีชีไพรละการครองเรือน แต่บำเพ็ญตบะหาความวิเศษ เป็นการหากามที่มากกว่าปรกติของคนปรกติ เช่น **ท่านชฎิล ๑,๐๐๓ รูป** ที่คอยรับเครื่องสังเวย ใครมีเรือนใหม่ต้องให้สุรา ยกชฎิลเป็นคนปกครอง เป็นคนวิเศษ

พระพุทธเจ้าทรงรับสั่งให้บรรพชิตเลิกเสพทั้ง ๒ ทางนี้ หันมาปฏิบัติ "ทางสายกลาง" เป็นธรรมที่พระองค์ตรัสรู้ด้วยปัญญาอันชอบ ประกอบด้วย "มรรค ๘ ประการ" คือ

สัมมาทิฏฐิ
สัมมาสังกัปโป
สัมมาวาจา เว้นจากวจีทุจริต ๔ อย่าง
สัมมากัมมันโต ทำการงานชอบ เว้นจากฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ผิดในกาม
สัมมาอาชีโว เลี้ยงชีวิตชอบ บริโภคของบริสุทธิ์ ไม่หลอกลวงเขาเลี้ยงชีวิต
สัมมาวายาโม เพียรในที่ ๔ สถาน
สัมมาสติ ระลึกในสติปัฏฐาน ๔
สัมมาสมาธิ ตั้งใจในปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน ในรูปฌาน อรูปฌานทั้ง ๘

พระองค์ตรัสว่า

จกฺขุกรณี	**กระทำความเห็นให้เป็นปกติ**
ญาณกรณี	**กระทำความรู้ให้เป็นปกติ**
สํวตฺตติ	**ย่อมเป็นไปพร้อมเพื่อความสงบ เพื่อรู้ยิ่ง**
อุปสมาย	**เพื่อเข้าไปสงบ**
อภิญฺญาย	**เพื่อรู้ยิ่ง**
สมฺโพธาย	**เพื่อความรู้พร้อม**
นิพฺพานาย	**เพื่อนิพพาน**

ความเห็นของตากายมนุษย์ จนถึงกายอรูปพรหม เป็น**"กายในภพ"** ไม่ปกติ ความเห็นจริงไม่มี เห็นไม่เป็นไปในอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา

ความเห็นที่เอาเป็นจริงจังได้ ต้องความเห็นของตาธรรมกาย รู้ด้วย **"ญาณธรรมกาย"** ทั้งหยาบ ละเอียด จึงจะเป็น จกฺขุกรณี ญาณกรณี

เมื่อพระปัญจวัคคีย์ ได้ฟังพระธรรมเทศนาของพระพุทธเจ้า ได้รู้ชัดว่ามี **"ธรรมกาย"**เกิดขึ้นเพราะความเห็นความรู้เป็นปกตินั้น

ดังนั้น พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงยก **"สัจธรรม ๔"** ประการ ประสงค์สัมมาทิฏฐิ ให้เห็น ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค

ทุกข์ในกายต่างๆ มีเกิด แก่ แปรไป

กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา เป็นเหตุให้เกิด

ศีล สมาธิ ปัญญา คือ เหตุให้ดับความอยากในรูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส

เข้าถึงเหตุให้ดับได้ ต้องอาศัยการทำศีล สมาธิ ปัญญา ให้เจริญขึ้น

พระอัญญาโกณฑัญญะก็เข้าใจ เกิด "ธรรมจักขุ" อันสะอาดผ่องใส คือ ความเห็นธรรม ปราศจากธุลีเกิดขึ้นแก่ท่านว่า

"สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งปวงนั้นดับไปเป็นธรรมดา"

แล้วพระองค์เสด็จโปรดพระยส แสดง **"อนัตตลักขณสูตร"** ว่ารูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ไม่ใช่ตัว เพราะเป็นไปเพื่อความอาพาธ ป่วยไข้ ไม่ได้เป็นไปตามใจหวัง ทรงถามพระยส พระปัญจวัคคีย์ ในปัญจขันธ์ทีละข้อ จนเห็นจริงตามนี้ว่า

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย รูปอันใดอันหนึ่งในอดีต ปัจจุบัน อนาคต รูปภายในหรือรูปภายนอก หยาบหรือประณีต ไกลหรือใกล้ รูปก็สักแต่ว่ารูป นั่นไม่ใช่ของเรา นั่นไม่เป็นเรา นั่นไม่ใช่ตัวของเรา"

แล้วพุทธองค์ตรัสว่า

อริยสาวกเมื่อได้เห็นดังนี้ ย่อมเบื่อหน่ายในรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เมื่อเบื่อหน่าย ย่อมสิ้นกำหนัด เพราะสิ้นกำหนัด จิตก็หลุดพ้น เมื่อจิตหลุดพ้น ก็เกิดญาณรู้ว่า ชาติของเราสิ้นแล้ว พรหมจรรย์เราได้อยู่จบแล้ว กิจที่จะต้องทำ เราได้ทำเสร็จแล้ว

จิตของพระภิกษุปัญจวัคคีย์ ก็หลุดพ้นจากอาสวะทั้งหลาย ด้วยไม่ถือมั่นอะไรในโลก

๖๘
ทานานุโมทนากถา (ฉากหลัง)

อังคาร ๓ เมษายน ๒๔๙๙

นโม.....
อนุนํ ปานํ วตฺถํ ยานํ.....

โลกนี้เริ่มต้นที่การให้

แม้พระพุทธเจ้าจะไม่อุบัติเกิดขึ้นในโลก ทานวัตถุก็มีการให้กันอยู่แล้ว เพื่อสงเคราะห์กันและกัน โลกนี้จึงเริ่มต้นที่การให้

พระมหากษัตริย์ ผู้ปกครองประเทศ หรือตระกูลใหญ่ ยิ่งต้องให้หนัก เพราะการปกครองใหญ่ กว้างออกไป

"ทาน การให้ จำเป็นทีเดียว ต้องสงเคราะห์อนุเคราะห์ซึ่งกันและกัน...ตระกูลต้องให้ทานในกันและกัน ถ้าไม่ให้ทานในกันและกันละก็ ตระกูลอยู่ไม่ได้ แม้แต่พระมหากษัตริย์ปกครองประเทศต้องให้ทานในกันและกัน ไม่ให้ทานกันและกันละก็ ปกครองประเทศอยู่ไม่ได้ ยิ่งต้องให้หนัก พระมหากษัตริย์ต้องให้หนัก ให้ข้าราชบริพารน้อยใหญ่ ต้องให้หนัก เพราะการปกครองใหญ่"

ยกตัวอย่าง พระพุทธเจ้า

เมื่อพระองค์อุบัติเป็นพระพุทธเจ้า แต่ก่อนทรงอยู่พระองค์เดียว แสวงหาบิณฑบาตจำเพาะท่านพอจะอดทนได้ แม้เมื่อมีปัญจวัคคีย์ พระยส ๕๕ พระราชกุมาร ๓๐ ส่งออกไปประกาศศาสนาเป็นลำดับ ท่านเหล่านั้นก็ยังพอมีกำลังหาเลี้ยงตัวได้ พอเริ่มถึงชฎิล ๑,๐๐๓ รูป และชาวราชคฤห์ ๑๒ นหุต พระองค์จึงต้องเป็นประมุขนำบิณฑบาต เพื่อภิกษุที่เข้ามาบวชหลังๆ ได้เลี้ยงตัว ได้เหมือนท่านทรงสั่งสอนควบคู่กับการบิณฑบาตเลี้ยงชีพ แต่กระนั้นก็ทรงต้องเอาพระทัยใส่ ในเรื่องการให้ทานเสมอ

เมื่อเข้าใจเช่นนี้ คนมีปัญญาจึงให้ทาน ซึ่งถือเป็นประเพณีของคนมีปัญญา

คนมีปัญญาอยู่ในสถานที่ใด หญิงชายก็ดี เป็นใหญ่ในที่นั้น เพราะทาน สงเคราะห์เขาอยู่เสมอไป คนโง่อยู่ที่ไหนจมมืด ไม่ให้ใครเพราะกลัวเปลือง หนักเข้าต้องอยู่คนเดียว เจ็บไข้ไม่มีใครเยี่ยม คนฉลาด เลี้ยงตัวเอง สร้างตัวเอง ส่งเสริมตัวเองทั้งเป็น

ทานวัตถุ ๑๐ ประการ

ท่านจึงได้บัญญัติไว้เป็น **"ทานวัตถุ ๑๐ ประการ"** ได้แก่

๑. อนุนํ "ข้าว" เราให้อาหารเขารับประทาน ให้มาก เขาก็ได้รับความสุขมาก ให้ที่ไหนเป็นกษัตริย์ในที่นั้น

๒. ปานํ น้ำ ใครให้น้ำเวลาเขาขาด ย่อมมีอุปการะคุณต่อกันนัก
๓. วตฺถํ ผ้าสำหรับนุ่งห่มใช้สอย
๔. ยานํ ยานพาหนะ ต่อเท้าต่อมือต่อหนทางให้ทีเดียว
๕. มาลา ดอกไม้ทั้งหอมและไม่หอม โดยเฉพาะเวลาต้องการ ย่อมชอบใจนัก
๖. คนฺธํ ของหอม เข้ามาใกล้ได้ชื่นอกชื่นใจ
๗. วิเลปนํ เครื่องลูบไล้ ให้เกิดชื่นอกชื่นใจ เย็นกายสบายใจ
๘. เสยฺยํ ที่นั่ง ที่นอน
๙. อาวสถํ ที่พักอาศัย
๑๐.ปทีเปยฺยํ ประทีป ในที่มืดมีใครตามประทีปไฟให้ ย่อมเป็นที่รักใคร่

อยู่ในโลกต้องให้อย่างนี้ เขาจะยกย่องนับถือ เหมือนเป็นพ่อแม่ ที่ให้ลูกเรียกพ่อแม่ได้ การให้ จึงสูงอย่างนี้

"เราเป็นมนุษย์ยังไม่ถึงชาติสุดท้าย ต้องให้ ถ้าไม่ให้ ภายภาคหน้าจะกันดาร ไม่สมบูรณ์ด้วยเครื่องกินเครื่องใช้ ถ้าว่าให้อยู่เนืองนิตย์ ไม่ขาดตกบกพร่อง ไม่ทุกข์ไม่ยากในระหว่างนั้นๆ พอใช้พอสอยทีเดียว เพราะการให้เป็นตัวสำคัญ"

อานิสงส์ของการให้

ท่านจึงวางเป็นตำรับตำราว่า

ผู้ให้ข้าว ได้ชื่อว่าให้กำลัง

ในที่นี้เน้นให้กำลังอย่างเดียว เกิดชาติภพใดจะมีกำลังไม่ขาดตก การให้โภชนาหารยังมีกล่าวไว้ในที่อื่นว่า ให้อายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณ

ผู้ให้ผ้าสำหรับนุ่งห่ม ได้ชื่อว่าให้ความสวยงาม

เกิดชาติใด ภพใด ความสวยงามจะติดตัวไปด้วย เพราะสร้างความสวยงามไว้

ผู้ให้ยาน ชื่อว่าให้ความสุข

ให้เครื่องอุปการะแก่การไปมา หรืออุปกรณ์ค่ารถ ค่าเรือ ให้สำเร็จแก่การไปมาได้ ผู้นั้นได้ชื่อว่าให้ความสุขแท้ๆ ภพชาติต่อไป ความสุขต้องอยู่กับตัวในเรื่องยาน

ผู้ให้ประทีป ชื่อว่าให้ดวงตา

คือ ให้ไฟ ได้ชื่อว่าให้ดวงตา หรือให้ความเห็น เกิดชาติใดภพใด นัยน์ตาจะสมบูรณ์ดี ไม่ต้องรักษาโรคตา

ผู้ให้ของชอบใจ ย่อมได้ของชอบใจ

ได้ชื่อว่าให้ความสมหวังของตัวทุกภพทุกชาติที่ ตัวให้ไว้ ต่อไปภาคหน้าจะเป็นของตัวแท้ๆ

ผู้ให้ของเลิศ ย่อมได้ของเลิศ แล้วแต่วัตถุนั้นๆ ในประเทศนั้นๆ นิยมกัน

ผู้ให้ฐานะอันเลิศ ย่อมเข้าถึงฐานะอันเลิศ เช่น กษัตริย์ นายก ฯลฯ ให้ฐานะอันเลิศได้ เมื่อให้ก็ย่อมประสบกับฐานะอันเลิศนั้นเป็นชั้นๆ ไป เราใช้เขาต้องให้ฐานะเขา ให้เขาเป็นหัวหน้างาน เราผู้ให้ ก็ได้ฐานะอันเลิศเช่นกัน

ตามพระบาลีว่า

อคฺคทายี ฯ คนใดให้ของเลิศ ของที่ชอบใจ ของประเสริฐ จะ
ไปเกิดในที่เช่นใด ย่อมเป็นผู้มีอายุยืน มียศในที่นั้น

ทานวัตถุ ๑๐ ประการ ล้วนเป็นของมีค่าหมดทั้งประเทศ เพราะทุกคนต้องกินอยู่ แต่ว่าอาหารในแต่ละประเทศประณีตไม่เท่ากัน เพราะมี **"ฉากหลัง"**

ฉากหลัง คืออะไร ?

ฉากหลังที่หล่อเลี้ยงประเทศนั้นๆ ถ้าวิชชาหยาบก็ได้อาหารทรามเกิดในประเทศตัว ถ้าฉากหลังมีกายละเอียดรักษาวิชชาได้ดี ก็ได้ของประณีตหล่อเลี้ยงประเทศตน ฉากหลังนี้เราต้องนับถือต้องรู้ว่าคือใคร เพราะเขาให้เราเป็นอยู่และตายได้

"ฉากหลังเป็นตัวสำคัญ ให้มนุษย์เป็นอยู่ หญิงก็ดีชายก็ดี ให้เป็นคนชั้นสูงเป็นคนประณีตก็ได้ ให้เป็นที่ไหว้ ที่เคารพ ที่บูชา ที่สักการะเขาทั้งหมดก็ได้ ให้เขาติเตียนนินทา ด่าแช่งก็ได้...เป็นมนุษย์คนหนึ่ง...เข้าไม่ถึงฉากหลังแล้วละก็ตัวเองจะหนักใจแค่ไหน จะไม่สะดวกในใจแค่ไหน เพราะความเป็นอยู่ก็ไม่ใช่ของตัว ความดีความชั่วที่ตัวกระทำ กระทำเหล่านี้ไม่ใช่ของตัวทั้งนั้น ทำชั่วเขาจะให้ความดีก็ได้ ทำดีเขาจะให้ความชั่วก็ได้ เพราะฉากหลังไม่เป็นของตัวนี่"

"มนุษย์หญิงชายที่มานั่งมาฟังเทศน์อยู่นี่ ฉากหลังมี ฉากหลังกระซิบอยู่ข้างในนั้นแหละ ให้เทศน์เรื่องนั้นเรื่องนี้ ให้พูดอย่างนั้นอย่างนี้ ผู้ฟังก็อยู่ข้างในเหมือนกัน กายมนุษย์ก็นั่งไป ไอ้ฉากหลังก็กระซิบไป ให้จำเท่านั้นจำเท่านี้นักวิชาพวกนี้ นี่อีกชุดหนึ่ง"

กายมนุษย์มีกายมนุษย์ละเอียดเป็นฉากหลัง กายมนุษย์ละเอียดมีกายทิพย์เป็นฉากหลัง...กายธรรมอรหัตมีกายธรรมอรหัตละเอียดเป็นฉากหลัง

"ผู้เทศน์นี่ตรวจเข้าไปฉากหลังนี่แหละ ๒๕ ปียังไม่เต็มดี ในการตรวจฉากหลังนั้น ยังไม่เต็มเดือนเต็มวันดี ยังไม่หมดฉากหลังนี้ ยังไม่สุดฉากหลังนี่ยังไม่สุดภาคหล่อเลี้ยงเหล่านี้...ผู้เทศน์ก็ยังเป็นบ่าวเป็นทาสเขาอยู่ ยังเอาตัวรอดไม่ได้ เพราะอะไร ? ไปยังไม่สุดฉากหลัง เขายังปกครองเราอยู่"

" ถ้าบังคับฉากหลังได้ล่ะก็ ก็เลิกเป็นบ่าวเป็นทาสเขา มันก็เป็นเจ้าเป็นนายเขาบ้าง นี่เป็นชั้น ๆ นะ...เราจะต้องเริ่มต้นในชาตินี้ทีเดียว เรารอไว้ไม่ได้ ถ้าว่าชาตินี้ยังไม่รู้ฉากหลัง ยังไม่พบฉากหลัง เราจะต้องยอมตาย"

พระสมณะโคดม เห็นกายมนุษย์ละเอียด ก็พบเป็นชั้นหนึ่งว่าเพราะท่านนี้ พาเราไปเวียนว่ายตายเกิด และไปพบจนกระทั่ง**กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา** สร้างบ้านเรือน สร้างกายไม่มีจบ เมื่อพระองค์ออกจากไตรภพ ฉากหลังทำอะไรท่านในขั้นหยาบไม่ได้ แต่ก็ยังถูกบังคับในขั้นละเอียดต้องให้เลยฉากหลังนี้ออกไปอีก

ยิ่งจะทำการงานให้ใหญ่โตเพียงใด ยิ่งต้องระวังฉากหลัง เพราะเขาใช้ให้ทำชั่วด้วยกาย วาจา ใจ ให้ผิดพระวินัย

"เราจะต้องคาดคั้นทีเดียว ต้องไต่เข้าไปทีเดียว เป็นกายๆ เข้าไป อย่าเข้าใจว่า ไอ้ที่เขาใช้ให้ทำชั่วด้วยกาย วาจา ใจ เขากระซิบให้ทำอย่างนั้น...ไอ้นั่นก็เป็นบ่าวเป็นทาสเขานะซี...ให้ไปทำผิดวินัยซะป่นปี้ เหลวไหลป่นปี้ ให้กลายเป็นเลว เป็นเปลวไป"

จะพยายามไปให้สุดฉากหลังอย่างไร ?

๑. เริ่มต้นให้ทาน ให้บริสุทธิ์ใจ เบิกบาน มีปัญญา ฉลาดเฉลียว

๒. รักษาศีลด้วยเจตนาบริสุทธิ์ ทั้งศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ บริสุทธิ์ทั้งกาย วาจา ใจ

๓. แก้ไขใจให้ใสสะอาด จะได้เห็นฉากหลังชัดขึ้นทุกที

๔. หมั่นตรึกอยู่ที่ศูนย์กลางกายทั้งวันทั้งคืน เว้นไว้แต่หลับไป มุ่งหมายให้ถึงฉากหลัง ใครจะชวนไปเที่ยว คุย ผิดทางไม่ทำ ถือว่าชวนไปเป็นทาส

ธรรมกายมีวิชชาตรวจฉากหลัง

"อย่าโกงตัวเองอย่าดูถูกตัวเอง ให้อุตส่าห์พยายามตรวจฉาก หลังของตัวให้สุดให้ได้ ถ้าไม่สุดฉากหลังของตัวละก็ ตัวก็เป็นบ่าวเป็นทาสเขาอยู่นั่น ไม่ต้องสงสัย"

"ทำเช่นนี้แล้ว พระพุทธเจ้าองค์ใดพบเข้า ก็จะยิ้มในพระทัยว่าเป็นคนฉลาด ถ้าเราไม่ทันฉากหลัง ถึงจะมีปัญญาแค่ไหน เขาก็ใช้เป็นบ่าวเป็นทาสป่นปี้"

"ดูฉากหลังใหญ่ ประพฤติทีเดียวทั้งวันทั้งคืนเว้นไว้แต่หลับเสีย ตื่นแล้วก็ไม่ได้ รอท่า ทำให้สุดให้ได้ ไม่สุดไม่ยอมเป็นเด็ดขาด...ไม่กี่เดือนกี่ปีก็ตาย มนุษย์หมดทุกคน จะไปหรือไม่ไปล่ะ? ไม่ไปก็ตาย ไปดีกว่าไม่ไป ไอ้นั่นมันตาย เปล่าหาหลักฐานไม่ได้ หากว่าไปได้ถึงแค่ไหนก็แล้วแต่ นับชาติต่อๆ ไปอีก ไม่ถอยหลังกลับกัน"

๖๙
โอวาทปาฏิโมกขาทิปาฐะ

(อุดมการณ์ หลักการ วิธีการ)

นโม.....
อุทฺทิฏฺจํ โข เตน ภควตา.....

วันมาฆบูชา ถือเป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เพราะเป็นวันที่พระบรมศาสดาทรงแสดง **โอวาทปาฏิโมกข์** แก่พระสาวก ๑,๒๕๐ รูป ที่มาประชุมพร้อมกันโดยมิได้นัดหมาย ซึ่งถือเป็นการวาง รากฐานของพระพุทธศาสนา พวกเราควรใส่ใจพระโอวาทนี้

"ปาฏิโมกข์" แปลว่า ธรรมเป็นเครื่องพ้น

ความหมายโอวาทปาฏิโมกข์

ธรรมเป็นเครื่องพ้น ซึ่งเป็นโอวาทของพระบรมศาสดา อันพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้นผู้รู้แล้ว เห็นแล้วได้ประกาศไว้

ท่านรู้และเห็นอย่างไร ?

ท่านไม่ได้รู้เห็นด้วยตามนุษย์เหมือนเรา แต่รู้เห็นด้วยการหยุดเข้าไปภายในกายที่อยู่ภายในตัว มีเป็นชั้นๆ เข้าไป ตั้งแต่กายมนุษย์ละเอียดหรือกายฝัน ถึงกายพระอรหัตละเอียด

เวลาเรานอนหลับฝันไป เพราะกายมนุษย์ละเอียดทำหน้าที่ฝัน ไปรู้มาเล่าให้กายมนุษย์ฟัง ส่วนใจมนุษย์กายมนุษย์หลับ กายมนุษย์จำจากที่กายมนุษย์ละเอียดไปรู้มาอีกที พอรายงานเสร็จกายมนุษย์หยาบก็ตื่น บางทีก็รัวๆ จำได้บ้างไม่ได้บ้าง

เข้าไปถึงกายทิพย์ กายทิพย์ยังมีรู้อีก รู้เห็นไปตามลำดับกายต่างๆ

เข้าถึงพระธรรมกายเรื่อยไปจนกระทั่งเข้าถึงธรรมกายละเอียดของพระอรหัต ท่านเป็นผู้รู้เห็น จริงด้วยตาธรรมกาย หรือญาณธรรมกาย และเป็นผู้รู้เห็นเอง ท่านทรงรับสั่งว่า องค์นี้เป็นผู้กล่าว "โอวาทปาฏิโมกข์" เมื่อเห็นจริงรู้จริงก็ได้ทรงแสดงพระคาถา ๓ บท ดังต่อไปนี้

คาถาที่ ๑. ขนฺตี ปรมํ ตโป ตีติกฺขา

ความอดทน คือ ความอดใจ คือ ตบะธรรมอย่างยิ่ง

หญิงหรือชายจะไปนิพพานต้องตั้งอยู่ใน **"ความอดทน"** คืออดทนและอดใจต่อรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์ที่เราชอบใจ วางใจเป็นกลาง เพราะของเหล่านี้เป็นของกลาง ที่มีอยู่แล้ว เราไม่ใช่เจ้าของ เมื่อเราตายไป ของเหล่านี้ก็ยังอยู่ เหมือนทะเล ป่า ที่ไม่ใช่ของใครคนหนึ่ง ถ้าอดทนได้อย่างนี้ จึงไปนิพพานได้

๒. นิพฺพานํ ปรมํ วทนฺติ พุทฺธา พระพุทธเจ้าทั้งหลายกล่าวนิพพานว่าเป็นเยี่ยม

เพราะภพอื่นๆ นอกจากพระนิพพานแล้ว มีการเปลี่ยนแปลงไม่เที่ยงทั้งนั้น เช่น กามภพ ในโลกมนุษย์ สวรรค์ ๖ ชั้น รูปภพ หรือ อรูปภพ ครบ ๘๔,๐๐๐ มหากัลป์ ก็ดับต้องไปเกิดมาเกิดอีก

นิพพานมีขนาดเท่าภพ ๓ และอยู่สูงกว่าภพ ๓ ขึ้นไปสามเท่า

คำว่า "อายตนะนิพพาน" กับ "พระนิพพาน"

"อายตนะ" แปลว่า ดึงดูด หรือบ่อเกิด

"อายตนนิพพาน" เป็นอายตนะสำหรับดึงดูดพระนิพพาน จึงเป็นที่อยู่ของพระพุทธเจ้า ที่ปฏิบัติหมดกิเลส ถ้าติดในกาม รูปพรหม ๑๖ อรูปพรหม ๔ แล้วไปไม่ได้ เพราะถูกดูดอยู่ในอายตนะ-ภพ ๓ ต้องเข้าถึงธรรมกายหน้าตัก ๒๐ วา เกตุดอกบัวตูม เป็นกายธรรมของพระอรหัต แตกกาย ทำลายขันธ์ ปล่อยกายอื่นๆ หมด เหลือแต่กายธรรมของพระอรหัตไปนิพพาน

เมื่อไปถึงนิพพานแล้ว ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย แต่คงที่ พระพุทธเจ้าทั้งหลายจึงกล่าวว่า นิพพานเป็นเยี่ยม

> "พวกเราทั้งหมดต้องไปนิพพานเหมือนกันหมด แต่ว่าต่างกันตรงที่จะช้าหรือเร็วเท่านั้น ไม่เหลือเลยสักคนเดียว ที่แก่ๆ แล้วก็ไปนิพพานหมด ปฏิบัติถูกส่วนนะ ปฏิบัติไม่ถูกส่วนช้าหนัก ไม่ไปเหมือนกัน แต่ว่าถึงนานๆ หนักเข้าๆ มันก็ไป..ไม่หลงเหลือทีเดียว ถ้าจะพูดเรื่องไปนิพพานทั้งหมดนะ ดูๆ มันจะเหลือวิสัย ไอ้คนเกเรท่ามันจะไปไม่ได้ ชาติหนึ่งมันเกเรเกเส ชาติหนึ่งมันลามก ไอ้ชาติต่อๆ ไปมันจะดีขึ้นมั่งซิ มันคงมีบุญบ้างสิชาติใดชาติหนึ่ง"

๓. น หิ ปพฺพชิโต ปรูปฆาตี ฯ เป็นนักบวชไม่ฆ่าสัตว์เด็ดขาด

หากเณรไปฆ่าสัตว์ แม้บี้มด ยุง ศีลก็หมดไป ไม่เป็นเณร เหลือแต่เปลือกนอก เหมือนต้นโพธิ์ที่ตายแล้ว เหลือแต่เถาตำลึงขึ้นคลุม

คนที่รักษาศีล ๕ ศีล ๘ ก็เช่นกัน ถ้าทำผิดศีลข้อใดข้อหนึ่งก็เป็น **"นาสนังคะ"** ต้องถูกทำโทษ เช่น ให้กวาดพื้นอุโบสถ ฯลฯ แล้วกล่าวปฏิญาณตนให้ศีลบริสุทธิ์ เรียกว่า **พรหมจรรย์**

แต่พระภิกษุ ถ้าไปทำเช่นนั้น ต้องแสดงอาบัติ

> "เพราะฉะนั้น ถ้าเป็นนักบวชแล้ว ยังฆ่าสัตว์อยู่ใช้ไม่ได้ การฆ่าสัตว์น่ะ ไม่ใช่ฆ่าทีเดียวตาย ทำลำบากยากแค้นด้วยวิธีใด หรือทำทีเดียวตายก็ได้ชื่อว่า ฆ่า สัตว์อยู่เหมือนกัน หรือทำทรมานประการใดประการหนึ่ง จนกระทั่งถึงตาย ก็เรียกว่าฆ่าสัตว์"

สมโณ โหติ ฯ ชื่อว่าเป็นสมณะ ไม่เบียดเบียนเป็นอันขาด

การเบียดเบียนด้วยกาย เช่น นั่งนอนใกล้จนเขารำคาญ ทำนาทำสวนรุกเข้าไปในที่เขา ทำบ้านเรือนเขาสกปรก

การเบียดเบียนด้วยวาจา เช่น พูดเปรียบเปรย เสียดแทงให้เขาเดือดร้อนใจ

"จะพูดสิ่งใดด้วยวาจา ใช้เหล็กแหลมอยู่ข้างใน เอาเสียงเอาปากนั่นทิ่มแทง เอาเสียงนั้นเอาปากนั้นแทง แทงเขาแล้วก็พูดเสียดแทงเขา พูดเสียดแทงเขา พูดกระทบกระเทียบเขา พูดเปรียบเปรยเขาต่างๆ นานา ให้เขาเดือดร้อนใจ ก็ได้ ชื่อว่าเบียดเบียนเขา เบียดเบียนเขาเป็นสมณะไม่ได้ ใช้ไม่ได้"

การเบียดเบียนด้วยใจ เช่น คิดเบียดเบียนเขาให้เดือดร้อน

สมณะจึงเป็นผู้ที่สงบแล้วทั้งกายวาจาและใจ

พระพุทธเจ้ารับสั่งกับพระราหุลว่า ถ้าจะทำสิ่งใดด้วยกาย ให้เอาปัญญาสอดส่องก่อนว่า ถ้าร้อนเราอย่าทำ ร้อนเขาอย่าทำ ร้อนทั้งเขาทั้งเราอย่าทำ ถ้าไม่ร้อนแล้วก็ทำเถิด จะคิดจะพูดสิ่งใดด้วยวาจาก็เช่นกัน ให้ตรองเช่นนี้เสียก่อน

"เราอยากเป็นลูกพระตถาคตเจ้าแล้วละก็ ต้องเดินแบบอย่างนี้ทั้งกาย ทั้งวาจา ทั้งใจ อย่างนี้ไม่ให้เบียดเบียนใครผู้ใดผู้หนึ่ง ให้บริสุทธิ์ทั้งกาย ทั้งวาจา ทั้งใจ"

คาถาที่ ๒ สพฺพปาปสฺส อกรณํ ฯ

ไม่ทำชั่วด้วยกาย วาจา ใจ (เป็น "พระวินัยปิฎก" ได้แก่ ศีล)

กุสลสฺสูปสมฺปทา ฯ

ทำดีทั้งกาย วาจา ใจ (เป็น "พระสุตตันตปิฎก" ได้แก่ สมาธิ)

สจิตฺตปริโยทปนํ

ทำใจของตนให้ผ่องใส (เป็น "ปรมัตถปิฎก" ได้แก่ ปัญญา)

พระวินัยปิฎก มี ๕ คัมภีร์ คือ มหาวิภังค์ ภิกขุนีวิภังค์ มหาวัคค์ จุลลวัคค์ บริวาร

พระสุตตันตปิฎก มี ๕ คัมภีร์ คือ ทีฆนิกาย มัชฌิมนิกาย สังยุตตนิกาย อังคุตตรนิกาย ขุททกนิกาย

พระปรมัตถปิฎก มี ๗ คัมภีร์ คือ สังคณี วิภังค์ ธาตุกถา ปุคคลบัญญัติ กถาวัตถุ ยมก มหาปัฏฐาน

ยกทั้ง ๓ ปิฎกนี้ เป็นตัวพระพุทธศาสนา มี ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์

ทั้งหมดนี้ "อยู่กับใจของตัวเองในดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์นั่นแหละ เป็นศีล สมาธิ ปัญญานั่นเอง"

"วัดปากน้ำสอนให้เดินในศีล สมาธิ ปัญญา นี่เสมอ ไม่ได้ไปทางอื่นเลย เมื่อเดินไปในดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์แล้ว ก็เข้าถึงกายมนุษย์ละเอียด เข้าไปในทางศีล สมาธิ ปัญญา เมื่อเข้าไปถึงกายทิพย์ ต้องเข้าไปในดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะไป ถ้าเข้าไปในกายทิพย์ละเอียดก็ต้องเดินไปในดวงศีล...ของกายทิพย์หยาบเข้าถึงกายทิพย์ละเอียด เมื่อเข้าไปถึงกายอรูปพรหมก็แบบเดียวกัน เดินไปอย่างนี้ นี้ไม่ได้เคลื่อนคลาดละ"

พระองค์ทรงรับสั่ง

ศีล สมาธิ ปัญญา ย่อย่นสกลพุทธศาสนา ส่วนคาถาที่ ๓ หมดเนื้อความเสียแล้วเพราะเวลาไม่พอ

คาถาที่ ๓ อนูปวาโท ฯ ไม่เข้าไปว่าร้ายกัน

ไม่เข้าไปฆ่า

สำรวมในพระปาติโมกข์

รู้จักประมาณในอาหาร

ยินดีในที่นอนที่นั่งอันสงัด

ประกอบด้วยอธิจิต

บรรณานุกรม

มรดกธรรมของหลวงพ่อวัดปากน้ำ (พระมงคลเทพมุนี)

วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ และสมาคมศิษย์หลวงพ่อวัดปากน้ำ

: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), ๒๕๓๗

วารสารกัลยาณมิตร มูลนิธิธรรมกาย

ต.คลองสาม อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี

ดัชนี

(๗/๓๑ = กัณฑ์ที่ ๗ หน้า ๓๑)

ก

การเข้าถึงพระรัตนตรัยแบบต่างๆ	(๓/๑๙)
การเข้าถึงไตรสรณคมน์	(๖๖/๒๑๗)
การถอดขันธ์ ๕	(๑๐/๓๙), (๖๓/๒๐๙)
กระถางธูป	(๓๓/๑๑๗)
กำเนิด ๔	(๑๔/๕๑), (๑๗/๕๙)
กัลยาณศีล	(๖๒/๒๐๕)
แก้แก่ แก้เจ็บ แก้ตาย	(๒๓/๘๐)
โกงตัวเอง	(๑๗/๖๒), (๖๒/๒๐๔), (๖๘/๒๒๕)
ใกล้นิพพาน	(๑/๕)
กิเลสประจำกายต่างๆ	(๒/๖), (๔/๒๓), (๑๙/๖๙), (๒๒/๗๗), (๒๗/๙๕), (๔๓/๑๔๔)

ข

ขันธ์ห้า ๒ แบบ	(๙/๓๗)
ขอถึง - เข้าถึง	(๒/๑๖)
ขอให้ถูกล็อตเตอรี่	(๔๗/๑๕๖)
ของร้อน	(๔/๒๑)
ของใหญ่ในของเล็ก	(๒๑/๗๔)
ไข่แดงไข่ขาว	(๑๘/๖๔)
เขาวัง	(๓๐/๑๐๔)

ค

ความรู้มาจากไหน	(๑๙/๖๗)
ความลับไม่มีในโลก	(๓๐/๑๐๕)
เคารพโดยคุณวุฒิ	(๖๐/๒๐๐)
คุณธรรม ๑๔ ประการ	(๓๔/๑๑๘)
ใครทำให้แก่ เจ็บ ตาย	(๒๓/๘๐)

ง

งานคนอื่นทั้งนั้น	(๔๕/๑๕๒)
เงินไหลมา	(๒๗/๙๔)

จ

จรณะ ๑๕	(๒/๑๐)
จริงแค่ชีวิต	(๑/๕), (๒๗/๙๕)
จิตโลภ ๘ ดวง โทสะ ๒ ดวง โมหะ ๒ ดวง	(๘/๓๔)
จิตอยู่ที่ไหน	(๔๖/๑๕๔)
ใจไม่คลอนแคลน	(๒๑/๗๓)

ฉ

ฉลาดหลายเท่า	(๓๐/๑๐๔), (๔๖/๑๕๔)
ฉากหลัง	(๖๘/๒๒๔)

ช

ชื่อดวงธรรม	(๓/๒๐)
ช่างแก้ว	(๓๔/๑๒๐)
ชายสามารถหญิงสามารถ	(๒๖/๙๒)

	ชฎิล	(๔/๒๑), (๖๗/๒๒๐)
	เชื่อในธรรมกาย	(๒๑/๗๓)
ญ	ญาติพระศาสนา	(๓๓/๑๑๗)
	ญี่ปุ่น	(๓๓/๑๑๗)
ฐ	ฐานะ ๕ ประการ	(๖/๒๘), (๖๑/๒๐๑)
ด	ดาวดึงส์	(๓๗/๑๒๗)
	ดวงญาณ	(๑๔/๕๑)
	ดวงบุญ-ดวงบาป	(๓๐/๑๐๘)
	ดวงปัญญา	(๑๙/๖๘)
	ดอยสุเทพ	(๕๐/๑๖๕)
	ดอกไม้ที่แย้มออก	(๓๒/๑๑๑)
ต	ตถาคต คือ ธรรมกาย	(๒๑/๗๓), (๒๘/๙๗), (๕๕/๑๘๔), (๖๒/๒๐๔)
	ตนในภพ ตนนอกภพ	(๕/๒๔)
	ตนเป็นที่พึ่งของตน	(๔๐/๑๓๔), (๔๒/๑๔๓)
	ตัวมงคล	(๒๗/๙๓)
	ตั้งสัตย์อธิษฐาน	(๓๘/๑๒๙)
	ตาธรรมกายเห็นอะไร	(๕๙/๑๙๗)
	ตาบอด	(๒๒/๗๘), (๒๔/๘๓)
	ต้มยำน้ำ	(๕๓/๑๘๑)
	ต้องคอยคุม	(๑๒/๔๖)
	ไตรสรณาคมน์	(๔/๒๑), (๖๖/๒๑๗), (๖๗/๒๑๙)
ถ	"ถึงที่สุด" เป็นอย่างไร	(๑๓/๔๙), (๒๓/๘๑)
	ถูกชายจีวรพระพุทธเจ้า	(๒๐/๗๒)
	ถูกนัตถ์ยา	(๖๓/๒๐๘)
ท	ทักขิไณยบุคคล ๙ จำพวก	(๖/๒๗), (๒๙/๑๐๑)
	ทรัพย์เป็น ทรัพย์ตาย	(๒๘/๙๖)
	ทาน	(๖/๒๘)
	ทาน ๓ ประการ	(๒๙/๑๐๒), (๕๒/๑๗๔)
	ทานที่ให้ผลมาก	(๒๙/๑๐๐)
	ทานวัตถุ ๑๐ ประการ	(๖๘/๒๒๒)
	ท้าวสักกะ	(๓๗/๑๒๗)
	โทษของการแตกความสามัคคี	(๕๗/๑๙๑)
	โทษตัวเอง	(๓๙/๑๓๓)
	ที่เกิดที่ตาย	(๑/๕)
	ที่สุดอยู่ที่ไหน	(๕๕/๑๘๖)
	ทะเลบุญ	(๓๐/๑๐๖)
	ทำฝน	(๓๐/๑๐๖)
	ทุคคตะบุรุษ	(๗/๓๒)

ธ

ธรรม ๓ อย่าง	(๕๖/๑๘๗)
ธรรม ๔ ประการ	(๑๒/๔๔)
ธรรมกายรักษาชีวิตเราไว้	(๕๕/๑๘๖)
ธรรมกายเป็นใหญ่	(๒๑/๗๓)
ธรรมขาวธรรมดำ	(๔๓/๑๔๔)
ธรรมขันธ์	(๔๒/๑๔๒)
ธรรมะดับร้อน	(๔/๒๑)
"ธาตุ" "ธรรม" มีรูปร่างอย่างไร	(๑๓/๔๗)
ธาตุธรรม ๒	(๑๓/๔๗), (๑๕/๕๔)
ธรรมสามี (เจ้าของธรรม)	(๒๖/๙๑)
ธรรมะอยู่ที่ไหน	(๒๒/๗๖)
ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร	(๕๙/๑๙๖)

น

นครศรีธรรมราช	(๔๖/๑๕๔)
นิพพานถอดกาย	(๒๓/๘๐), (๖๓/๒๐๘)
นิพพาน ๒ ประเภท	(๔๗/๑๕๘)
นายช่างแก้ว	(๓๔/๑๒๐)
นายช่างไม้	(๒/๘)
นายเงิน - บ่าวเงิน	(๒๖/๙๒)
นรก ๔๕๖ ขุม	(๔๓/๑๔๕)
นั่งหลังหัก	(๖๖/๒๑๘)
นั่งบนหลังราชสีห์	(๔๘/๑๖๑)

บ

บุญกิริยาวัตถุ ๑๐	(๗/๓๓)
บวชด้วย เรียนด้วย สอนด้วย ๑๒ พรรษา	(๕๐/๑๖๖)

ป

ปัญญาสูง	(๕๑/๑๖๙)
ปรทัตตูปชีวิเปรต	(๖๑/๒๐๒)
ปปัญจธรรม	(๔๘/๑๖๐)
ปุญญาภิสันธา	(๖/๒๙), (๒๙/๑๐๒), (๓๐/๑๐๖)
ปฏิจจสมุปบาท ๑๒	(๒๔/๘๕), (๔๙/๑๖๒), (๕๖/๑๘๘)
ประเทศโยกคลอน	(๗/๓๑)
ประเพณีทอดกฐิน	(๕๓/๑๗๙)
ประมาท	(๑๖/๕๗), (๕๓/๑๗๙), (๕๔/๑๘๒)
ประมุขแห่งบุญ	(๒๕/๘๗)
เป็นบ่าว เป็นทาส	(๒๓/๘๑), (๔๕/๑๕๑), (๖๖/๒๑๗), (๖๘/๒๒๔)
ปิยวาจา	(๖/๒๙)
ปรมัตถปิฎก	(๘/๓๔), (๒๐/๗๒)
ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ	(๒/๑๓), (๑๐/๔๑), (๑๔/๕๒)
ปัจฉิมวาจา	(๑๖/๕๖)

	ปัญญาเบื้องสูง	(๑๙/๖๘), (๒๐/๗๐)
	ไปนิพพานหมด	(๖๙/๒๒๗)
	เป็นเอกราชด้วยพุทธศาสนา	(๖/๒๙)
ผ	ผิดกลาง	(๕๙/๑๙๗)
	ผู้สำรวมได้เป็นอย่างไร	(๔๑/๑๓๘)
	ผู้ปกครอง	(๓๐/๑๐๖)
พ	พิจารณาปัจจัย ๔	(๖๖/๒๑๗)
	พระฝรั่ง	(๕๒/๑๗๕),(๕๕/๑๘๕)
	พระพุทธคุณ	(๒/๖)
	พระธรรมคุณ	(๒/๑๒)
	พระรัตนตรัยอยู่ที่ไหน	(๒๙/๑๐๐)
	พระสังฆคุณ	(๒/๑๓)
	พระสัทธรรม	(๒/๑๓), (๑๑/๔๒), (๓๓/๑๑๔), (๔๐/๑๓๖), (๕๒/๑๗๕)
	พระโสดาบันอยู่ที่ไหน	(๓๑/๑๑๐)
	พึ่งผี	(๕/๒๖), (๓๐/๑๐๗), (๓๘/๑๒๙), (๔๐/๑๓๖), (๕๗/๑๙๒)
	พญานาค ๔	(๓๖/๑๒๔)
	พัสดุกาม	(๔๓/๑๔๖), (๔๘/๑๕๙)
	โพชฌงค์ ๗	(๓๗/๑๓๐)
ม	มนุษยธรรมที่แท้จริง	(๓๒/๑๑๑)
	มัชฌิมาปฏิปทา	(๕๙/๑๙๗)
	มีวิปัสสนาก็มีธรรมกาย	(๒๔/๘๓)
	ไม่ประมาท	(๒๖/๙๑)
	ไม่เบิกตา	(๒๘/๙๘)
	ไม่แรมราตรีที่อื่น	(๒๓/๘๐)
	ไม่หยุด ไม่ถูกศาสนา	(๓๙/๑๓๓)
	ไม่สู้ ไม่หนี ทำดีสุดความสามารถ	(๕๓/๑๗๗)
	มโนมยิทธิ	(๒/๙)
	เมา	(๑๖/๕๗), (๑๗/๖๐), (๒๖/๙๐), (๖๐/๒๐๐)
	เมตตา	(๓๕/๑๒๑), (๓๖/๑๒๔)
	มเหสีกำมะลอ	(๕/๒๔)
ร	รสพระศาสนา	(๖๔/๒๑๒)
	รัตนะเป็น	(๒/๑๕)
	รัตนะ ๗	(๒๘/๙๗)
	ร้องไห้ช้าง	(๖๓/๒๐๙)
ล	ละสุขน้อย	(๔๔/๑๔๗)
	ละครโรงใหญ่	(๕๖/๑๘๙)
	ลาชเทวธิดา	(๗/๓๓)
	ลูกมือพญามาร	(๔๑/๑๓๘)
	ลูกศิษย์พญามาร	(๔๙/๑๖๔)

	โลก ๓	(๒/๑๒), (๔๘/๑๕๙)
	โลกธรรม ๘	(๒๗/๙๓)
	เล่าไม่ถูกพูดไม่ออก	(๔๔/๑๔๙)
ว	วาจาศักดิ์สิทธิ์	(๕๘/๑๙๔)
	วิธีละตัณหา	(๑๔/๕๒)
	วิปัสสนา	(๒๔/๘๓)
	วิชชา ๓ วิชชา ๘	(๒/๘)
	วัสสการพราหมณ์	(๕๗/๑๙๑)
ศ	ศีล สมาธิ ปัญญา	(๕๐/๑๖๖), (๖๗/๒๒๑), (๖๙/๒๒๘)
	ศีลเบื้องต่ำเบื้องสูง	(๑๗/๕๙)
	ศีลสร้างทรัพย์	(๕๓/๑๗๘)
	ศีลรู้-ศีลเห็น	(๕๕/๑๘๔)
	เศษสุข	(๕๑/๑๗๑)
ส	สติปัฏฐาน ๔	(๔๕/๑๕๐), (๔๖/๑๕๓)
	สมถวิปัสสนา	(๑/๑), (๒๔/๘๔)
	สาวก ๒	(๒/๑๓)
	สาวก ๓	(๑๙/๖๖)
	สุรา	(๑๖/๕๗),(๑๗/๖๐)
	สุขเป็นลำดับ	(๔๔/๑๔๗)
	สุขหลอกลวง	(๔๒/๑๔๒)
	สุขอันไพบูลย์	(๔๔/๑๔๘)
	เสร็จกิจ ๑๖	(๑๔/๕๒)
	สมบัติบ้า	(๒๑/๗๕)
	สัตบุรุษ	(๕๑/๑๗๐)
	สังฆทาน	(๒๕/๘๘), (๕๓/๑๘๐)
	สังโยชน์เบื้องบน ๕	(๒/๑๔), (๒๒/๗๘)
	สังขาร ๒	(๑๓/๔๘)
	สังขาร ๓	(๒/๑๗), (๓/๑๙), (๑๓/๔๘), (๔๒/๑๔๑), (๔๙/๑๖๓)
	สังขาร ๔	(๙/๓๗)
	สมาธิเบื้องสูง	(๑๘/๖๔), (๒๐/๗๐)
	สิ้นสงสัย	(๒๒/๗๖)
	สูงกว่าฌาน	(๔๘/๑๖๑)
	สระอโนดาต	(๖๐/๒๐๐)
	สำรวมอย่างไร	(๔๑/๑๓๙)
ห	หลงตาย	(๒/๑๗)
	หลวงพ่อบวชสามเณร	(๑๕/๕๕)
	หลอกตัวเอง	(๑๒/๔๕)
	หลักใจ	(๔๐/๑๓๕)
	หาบุญได้ ใช้บุญเป็น	(๓๐/๑๐๘), (๕๓/๑๘๑)
	หาธรรมในป่า	(๒๒/๗๖)

	หยุดพาไปสู่ชัยชนะ	(๓๗/๑๒๘)
	“หยุด” เป็นมงคล	(๒๗/๙๔)
	“หยุด” ดึงทรัพย์	(๓๐/๑๐๕)
	เห็นธรรม	(๒๑/๗๕)
	เห็นสิบ	(๑/๒)
	ให้กว้าง ให้แคบ	(๕๘/๑๙๓)
	ให้กาก ได้เนื้อ	(๕๓/๑๗๖)
	หนทางบริสุทธิ์	(๙/๓๘)
	เหมือนอยู่คนละจักรวาล	(๒๐/๗๒)
	เหาะได้	(๒๗/๙๕)
อ	องค์ ๑๐ แห่งอรหันต์	(๕๐/๑๖๖)
	องค์แห่งศีล	(๑๗/๕๙)
	อ่อนอย่างสำลี แข็งอย่างเพชร	(๓๖/๑๒๔)
	อดทน อดใจ	(๔๗/๑๕๗)
	องคุลิมาล	(๗/๓๑), (๓๘/๑๒๙), (๓๙/๑๓๓), (๕๙/๑๙๗)
	อารมณ์ ๖	(๑๘/๖๓)
	อาพาธ	(๓๘/๑๓๑)
	อายตนะ	(๑๓/๔๗), (๑๔/๕๑), (๔๓/๑๔๔), (๖๙/๒๒๗)
	อาสวะทั้ง ๔	(๕๐/๑๖๗)
	อภิชฌา พยาบาท มิจฉาทิฏฐิ	(๒/๖), (๔/๒๓), (๔๗/๑๕๖)
	อุทิศส่วนกุศล	(๖๑/๒๐๒)
	อหิงสกกุมาร	(๑/๔)
	อริยสาวก ๘	(๒/๑๓)
	อริยมรรค	(๖๔/๒๑๐), (๖๗/๒๒๐)
	เอกันตบรมสุข	(๕๑/๑๗๐)
	อัสมิมานะ	(๔๘/๑๖๑)
	อัตตา ๒ อย่าง	(๒/๑๗)
	อกุศลจิต ๑๒ ดวง	(๘/๓๔)
	อธิศีล อธิจิต อธิปัญญา	(๑๖/๕๗), (๒๐/๗๐)
	อเมริกา-อังกฤษ-ฝรั่งเศส	(๔๘/๑๖๐)
	อสูร	(๓๗/๑๒๗)

คณะผู้จัดทำหนังสือ

สาระสำคัญพระธรรมเทศนา พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)
ISBN

ที่ปรึกษา	:	พระมหาสุวิทย์ วิชฺเชสโก ป.ธ.๙ พระมหาสมบุญ สมฺมาปุญฺโญ
ผู้เรียบเรียง	:	พระณรงค์ ทนฺตจิตฺโต วัลลภา เหล่าขวัญสถิตย์
พิมพ์	:	จริยา ไลประวัติ อัญชลี ไลประวัติ
พิสูจน์อักษร	:	พระมหาสมเกียรติ วรยโส ชนิดา จันทราศรีไศล ลลิตตา ไลประวัติ
ศิลปกรรม	:	พระไชยยศ ยสวํโส และกองพุทธศิลป์
รูปเล่ม	:	พระวุฑฒ์ สุวุฑฺฒิโก บริษัท ทรีโอ แอ็ดเวอร์ไทซิ่ง จำกัด
Acrobat	:	พระวุฑฒ์ สุวุฑฺฒิโก
พิมพ์ครั้งที่ ๑	:	วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๔๑
จำนวน	:	๑,๐๐๐ เล่ม
ลิขสิทธิ์	:	มูลนิธิธรรมกาย ๒๓/๒ หมู่ ๗ ต.คลองสาม อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี ๑๒๑๒๐ โทร. ๕๒๔๐๒๕๗ - ๖๓

มนุษย์ยังไม่เบิกตา ยังหลับตาอยู่มาก
มนุษย์ยังไม่ตื่น ยังหลับตาอยู่มากนัก
ถ้ามนุษย์ได้เห็นธรรมกาย
มนุษย์คนนั้นตื่นขึ้นและไม่หลับแล้ว
ถ้ามนุษย์ใดยังไม่เห็นธรรมกาย
ยังไม่เป็นธรรมกาย มนุษย์นั้นยังหลับอยู่
มารยังกดหลับอยู่ ยังไม่ตื่นเลย
บางทีตายเสียชาติหนึ่ง ยังไม่ตื่นเลย